

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**PEYAMİ SAFA'NIN "CANAN" ADLI ROMANININ
SÖZ VARLIĞI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE ATEŞ

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi MUSTAFA LEVENT YENER

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**PEYAMİ SAFA'NIN "CANAN" ADLI ROMANININ
SÖZ VARLIĞI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞÇE ATEŞ

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi MUSTAFA LEVENT YENER

ÇANAKKALE – 2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Tuğçe ATEŞ

31/08/2022

ÖN SÖZ

Dil, duyguları ve düşünceleri aktarmada önemli bir etkidir. Sözcükler bir araya gelerek söz öbeklerini ve cümleleri oluşturur. Dolayısıyla her sözcüğün bir anlamı vardır ve sözcükler mantıklı bir sıralanışla cümleleri oluşturmaktadır. Sözcükler cümle içerisinde tek bir anlama bağlı kalmadan bağlamdan hareketle farklı anlamlar da kazanabilmektedir. Türkçede bulunan kelimelerin anlam yönünden çok yönlü olması söz varlığının kapsamını arttırmaktadır. Bu sebeple söz varlığı üzerine yapılan çalışma sayısı oldukça fazladır.

Çalışmamıza konu olan Peyami Safa'nın "*Canan*" adlı romanının söz varlığı açısından daha önce incelenmediği görülmüştür. Buradan hareketle eser üzerine söz varlığı çalışması yapılarak bu alandaki çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır. Eserin söz varlığı; sözcük bilimi, sözlük bilimi ve anlam bilimi alanları çerçevesinde değerlendirilerek hem alfabetik hem de tematik bir sözlük hazırlamaya çalışılmıştır. Yaptığımız bu çalışma ile tematik sözlüklerin günümüzde sayısının artarak yaygınlaşmasına ve eser incelemeleriyle yazar sözlüklerinin geliştirilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Çalışmanın I. Bölümünde Giriş kısmı bulunmaktadır. Bu bölümde Sözcük, Sözcük Bilimi, Söz Varlığı, Sözlük Bilimi ve Anlam Biliminden bahsedilmiştir.

Çalışmanın II. Bölümünde Peyami Safa'nın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri hakkında bilgiler verildikten sonra çalışmada kullanılan yöntem hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın III. Bölümünü "*Gramatik Sözlük Dizini*" oluşturmaktadır. Bu bölümde "*Canan*" romanındaki sözcükler anlam bağlamına göre sınıflandırılmıştır. Sözcüklerin hangi sayfada ve kaç defa geçtiği belirtilmiştir.

Çalışmanın IV. Bölümünde Gramatik Sözlük Dizinde verilen sözcükler kavramsal karşılıklarına göre sınıflandırılarak "*Tematik Sözlük*" oluşturulmuştur. Tematik Sözlük oluşturulurken sözcükler; akrabalık adları, hayvan adları, durum adları, ölçü adları gibi başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

Çalışmanın Sonuç Bölümünde ise “*Gramatik Sözlük Dizini*” ve “*Tematik Sözlük*” bölümlerinden ulaşılan sayısal verilerin yorumlanması yapılarak yazarın dili kullanımını ve sözcük hazinesi sözlük bilimi açısından değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında lisans eğitimimden bu yana bilgilerinden faydalandığım, bana her zaman yol gösteren, destek olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Levent YENER’e gönülden teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca maddî ve manevî desteğini esirgemeyen, tezi yazma sürecimde de bilişim alanında yardımda bulunan, her türlü fedakârlığı ve sabrı gösteren biricik eşim Alemdar ATEŞ’e ve aileme teşekkürü borç bilirim.

Tuğçe ATEŞ
Çanakkale, Ağustos 2022

ÖZET

PEYAMİ SAFA'NIN "CANAN" ADLI ROMANININ SÖZ VARLIĞI

Tuğçe ATEŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Levent YENER

31/08/2022, 483

Edebiyatımızın birçok alanında eser vermiş ve inceleme yazıları bulunan Peyami Safa'nın hayatı ve eserleri üzerine yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Fakat yapılan çalışmalar incelendiğinde Peyami Safa'nın "*Canan*" adlı eseri üzerine daha önce söz varlığı alanında inceleme yapılmadığı görülmüştür. Buradan hareketle literatüre bu alanda katkı sağlamak çalışmamızın ana amacını oluşturmaktadır.

Çalışmamız, Peyami Safa'nın "*Canan*" adlı romanının söz varlığının tematik yönden incelenmesinden oluşmuştur. I. Bölümünde Giriş kısmı bulunmaktadır. Bu bölümde Sözcük Bilimi, Söz Varlığı, Sözlük Bilimi ve Anlam Bilimi hakkında bilgiler verilmiştir. II. Bölümde Peyami Safa'nın Hayatı, Edebi Kişiliği ve eserleri hakkında bilgiler sunulmuştur. III. Bölümde sözcüğün anlam ve kökenine göre oluşturulan Gramatik Dizin bulunmaktadır. IV. bölümde ise sözcüklerin anlam karşılıklarına göre sınıflandırıldığı tematik sözlük bulunmaktadır. Sonuç bölümünde Peyami Safa'nın "*Canan*" romanı üzerine yapılan söz varlığı incelemeleri sonucunda ulaşılan sayısal verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanması bulunmaktadır.

Çalışmanın söz varlığı alanında yapılacak yeni çalışmalara katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Canan, Peyami Safa, Sözlük, Söz Varlığı, Tematik Sözlük

ABSTRACT

VOCABULARY OF PEYAMI SAFA'S NOVEL "CANAN"

Tuğçe ATEŞ

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Turkish Language and Literature Department Master's Thesis

Advisor: Asst. Prof. Mustafa Levent YENER

31/08/2022, 483

There are many studies on the life and works of Peyami SAFA, who has worked in many areas of our literature and has reviews. However, when the studies were examined, it was seen that Peyami SAFA's work named "*Canan*" had not been studied in the field of vocabulary before. From this point of view, contributing to the literature in this field is the main purpose of our study.

Our study was formed by examining the vocabulary of Peyami Safa's novel "*Canan*" from the thematic point of view. In the introduction, information about Lexicology, Vocabulary, Lexicology and Semantics is given. In the first part, information about Peyami Safa's life, her understanding of art and her works are presented. In the second section, there is a Grammatical Index created according to the meaning and origin of the word. In the third part, there is the thematic dictionary in which the words are classified according to their semantic equivalents. In the conclusion part, there is the evaluation and interpretation of the numerical data obtained as a result of the vocabulary studies on Peyami Safa's novel "*Canan*".

The aim of the study is to contribute to new studies in the field of vocabulary.

Keywords: Canan, Peyami Safa, Dictionary, Vocabulary, Thematic Dictionary

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvii

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Sözcük Bilimi	2
1.2.Söz Varlığı.....	4
1.2.1. Temel Söz Varlığı	5
1.2.2. Yabancı Sözcükler	6
1.2.3. Çeviri Sözcükler.....	7
1.2.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)	8
1.2.5. Atasözleri	9
1.2.6. Deyimler.....	10
1.2.7. İkilemeler	11
1.2.8. Terimler.....	12
1.2.9. Argo	13
1.3. Sözlük Bilimi.....	14
1.4. Tematik Sözlük.....	20
1.5. Anlam Bilimi	23

İKİNCİ BÖLÜM PEYAMİ SAFA

2.1. Hayatı	27
2.2. Edebi Kişiliği.....	28

2.3. Eserleri.....	30
2.3.1. Romanları.....	30
2.3.2. Hikâyeleri.....	30
2.3.3. Tiyatro.....	30
2.3.4. İnceleme- Denemeleri.....	30
2.3.5. Ders Kitapları.....	31
2.4. Canan.....	31
2.5. Canan Romanının Özeti.....	32
2.6. Yöntem.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GRAMATİK DİZİN

3.1. Gramatik Dizin.....	35
--------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TEMATİK SÖZLÜK

4.1. Akrabalık Adları ve Akrabalık İle İlgili Sözcükler.....	413
4.2. Araç ve Eşya Sözcükleri.....	413
4.3. Argo İfadeler ve Argo ile İlgili Sözcükler.....	415
4.3.1. Hapishane Argosu.....	415
4.4. Askerlik İle İlgili Sözcükler.....	415
4.4.1. Askeri Personel.....	415
4.4.2. İşkence ve Cezalandırma Aletleri.....	415
4.4.3. Kama ve Hançerler, Kılıçlar, Mızraklar, Sopa Ve Baltalar.....	415
4.4.4. Savaş, Kargaşa ile İlgili Sözcükler.....	415
4.4.5. Silahlar.....	416
4.5. Beddualar.....	416
4.6. Beslenme Sözcükleri.....	416
4.6.1. Yiyecek Adları ve Yemek İle İlgili Sözcükler.....	416
4.6.2. İçecek Adları ve İçecek İle İlgili Diğer Sözcükler.....	416
4.6.3. Tatlılar.....	416

4.6.4. Yemek Takımları	416
4.7. Bilim ve Sanat İle İlgili Sözcükler	417
4.7.1. Astronomi.....	417
4.8. Birey	417
4.8.1. İnsan, Kadın, Erkek.....	417
4.8.2. Birey, Grup, Arkadaşlık, Komşuluk	417
4.8.3. Yaşam Evreleri.....	417
4.9. Bitki Adları ve Bitki ile İlgili Sözcükler	418
4.10. Büyü ve Doğaüstü Güçler.....	418
4.11. Cinsiyet, İnsan Ömrü ve İlişkileri İle İlgili Sözcükler.....	418
4.12. Coğrafi Yer Adları.....	418
4.12.1. Ada, Dağ, Ova, Pınar, Tepe ve Yayla Adları.....	418
4.12.2. Deniz, Nehir, Geçit, Göl ve Boğaz Adları	418
4.12.3. Muhit Adları.....	419
4.13. Coğrafya ile ilgili Sözcükler.....	419
4.13.1. Ağaçlar ve Ormanlar	419
4.13.2. Bahçe ve Peyzaj	419
4.13.3. Bulutlar.....	419
4.13.4. Denizler ve Okyanuslar	419
4.13.5. Depremler.....	419
4.13.6. Jeoloji ve Yeryüzü Şekilleri	419
4.13.7. Kır, Mera, Ova, Çayır ve Bataklıkları.....	420
4.13.8. Kumsal ve Sahiller	420
4.13.9. Rüzgâr ve Fırtınalar, Sis.....	420
4.13.10. Topraklar	420
4.13.11. Yağışlar	420
4.14. Değer Yargıları	420
4.14.1. Değer Yargılarını İçeren Niteleme Sözcükleri.....	420
4.15. Din ve İnançla İlgili Sözcükler	421
4.15.1. Allah'ın Sıfatları.....	421
4.15.2. Din ve İnançla İlgili Sözcükler	421
4.15.3. Mezhep Adları ve Mezhep İle İlgili Sözcükler	421
4.15.4. Tarikat Adları ve Tarikat ile İlgili Sözcükler	422

4.16. Dualar	422
4.17. Durum Bildiren Sözcükler.....	422
4.18. Duygu İfade Eden Sözcükler.....	431
4.19. Eğitim İle İlgili Sözcükler	432
4.20. Eskimiş Sözcükler	432
4.21. Ev Eşyaları ve Mobilyalar	432
4.21.1. Dekoratif Öğeler.....	432
4.21.2. Masalar	432
4.21.3. Sandalye ve Koltuklar	432
4.21.4. Yataklar	432
4.22. Gelenek ve Görenek Sözcükleri	433
4.23. Genel Yer Adları	433
4.23.1. Bina, İş Yeri ve Yapı Adları	433
4.23.2. Binanın Bölümleri ve Yapı Malzemeleri Adları.....	433
4.24. Giyim, Kuşam, Kumaş ve İlgili Diğer Sözcükler.....	433
4.24.1. Ayakkabılar	433
4.24.2. Ceketler	433
4.24.3. Dikim	434
4.24.4. Elbiseler.....	434
4.24.5. Etekler	434
4.24.6. İç Giyim	434
4.24.7. Kep ve Şapkalar	434
4.24.8. Mefruşat ve Mefruşat Tasarımları.....	434
4.24.9. Moda Stilleri	434
4.24.10. Pantolonlar	435
4.24.11. Takı ve Aksesuarlar	435
4.24.12. Üst Giyim	435
4.25. Gök Bilimi ile İlgili Sözcükler	435
4.26. Görüş ve Ülkü Sözcükleri	435
4.27. Halk Ağzındaki Sözcükler.....	435
4.28. Hareket Sözcükleri	435
4.29. Hareketlilik, Davranış İfade Eden Sözcükler	442
4.30. Hastalık Adları ve Hastalıkla İlgili Sözcükler	445

4.31. Hava Olayları ile İlgili Sözcükler.....	445
4.32. Hayvan Adları ve Hayvan ile İlgili Diğer Sözcükler	445
4.33. İdare ve İdari Olaylar ile İlgili Sözcükler.....	446
4.34. İlişki Sözleri.....	446
4.35. İnsan Bedeni ve İnsan Bedeni İle İlgili Sözcükler	446
4.35.1. Akciğerler ve Solunum	447
4.35.2. Ayaklar.....	447
4.35.3. Baş.....	447
4.35.4. Beyin	447
4.35.5. Deri.....	447
4.35.6. Eller.....	447
4.35.7. Gözler.....	447
4.35.8. İskelet Sistemi	447
4.35.9. Kalp.....	448
4.35.10. Kan	448
4.35.11. Kas Sistemi	448
4.35.12. Organlar ve Salgı Bezleri	448
4.35.13. Psikoloji ve Psikiyatri	448
4.35.14. Saç ve Saç Stilleri.....	448
4.35.15. Sindirim Sistemi.....	448
4.35.16. Sinir Sistemi	448
4.35.17. Uyku	449
4.35.18. Vücut Salgıları	449
4.35.19. Yüz	449
4.36. İnsani Vasıf, Durum ve İnsanlık İle İlgili Sözcükler.....	449
4.37. İrade ve Düşünce Bildiren Sözcükler	452
4.38. İş, Meslek, Rütbe, Görev ve İlgili Diğer Sözcükler	453
4.39. Kanun Adları	454
4.39.1. Ceza ve İşkence Kanunu	454
4.40. Kavim ve Boy Adları.....	455
4.40.1. Dil Adları	455
4.40.2. Irk ve Millet Adları	455
4.40.3. Mensubiyet Adları.....	455

4.41. Kişisel Temizlik ve Bakım	455
4.42. Madenler ve Enerji Kaynakları İle İlgili Sözcükler.....	455
4.43. Maliye.....	456
4.43.1. Ulusal Para Birimleri.....	456
4.44. Niteleme Sözcükleri	456
4.44.1. Fiziksel ve Bedensel Özellikleri İçeren Niteleme Sözcükleri.....	456
4.45. Ölçü Sözcükleri	456
4.46. Özel Adlar	457
4.47. Renk Adları	457
4.48. Sayı Sözcükleri.....	458
4.49. Ses İle İlgili Sözcükler.....	458
4.50. Siyasî Olaylar ve Siyaset İle İlgili Sözcükler	459
4.51. Soru Sözcükleri	459
4.52. Spor ve Oyunlarla İlgili Sözcükler	460
4.52.1. Avcılık.....	460
4.52.2. Hobi.....	460
4.52.3. Okçuluk.....	460
4.52.4. Şans Oyunları	460
4.53. Tabiat Taklidi Sözcükler	460
4.54. Tarım	460
4.55. Taşımacılık ve Ulaşım.....	460
4.55.1. Deniz Taşımacılığı	461
Deniz Araçları.....	461
Liman ve İskeleler	461
4.55.2. Kara Taşımacılığı	461
Motorlu Taşıtlar	461
4.56. Toplum İlişkileri ile İlgili Sözcükler	461
4.57. Yayıncılık ve Gazetecilik	461
4.58. Yazın Adları	462
4.58.1. Kitap Adları.....	462
4.58.2. Diğer Yazı Adları.....	462
4.58.3. Kurum ve Kuruluş Adları.....	462
4.58.4. Lakap, Unvan Adları	462

4.59. Yeminler	462
4.60. Yer Adları	462
4.60.1. Başkent Adları.....	462
4.60.2. Bölge Adları	463
4.60.3. İlçe, Semt, Sokak, Mahalle ve Köy Adları.....	463
4.60.4. Özel Yer Adları	463
4.60.5. Şehir Adları	463
4.60.6. Ülke Adları.....	463
4.60.7. Yerleşim Yeri Adları.....	464
4.61. Yön Adları	464
4.62. Zaman Adları.....	464
4.62.1. Zaman, Çağ, Devir Adları.....	464
4.62.2. Yıl, Mevsim, Ay, Gün Adları	465
4.63. Terimler	465
4.63.1. Dil ve Edebiyat Terimleri	465
4.63.2. Felsefe Terimleri	466
4.63.3. Fizik, Kimya ve Biyoloji Terimleri.....	466
4.63.4. Hukuk Terimleri.....	466
4.63.5. Mantık ve Ruh Bilimi Terimleri	466
4.63.6. Matematik Terimleri	467
4.63.7. Mimari Terimler.....	467
Dinî Binalar	467
Ev Tipleri.....	467
Evrensel ve Yerel Türk Mimarisi	467
Kaleler ve Orta Çağ Binaları	467
Köprüler.....	467
Mezarlıklar, Türbeler ve Yazıtlar	467
Mimari Stiller.....	467
4.63.8. Müzik Terimleri	468
Nefesli Çalgılar.....	468
Vokal ve Şarkı	468
Telli ve Yaylı Çalgılar	468
4.63.9. Resim Terimleri	468

4.63.10. Sağlık ve Tıp Terimleri	468
Ecza Dolabı ve İlaçlar	468
4.63.11. Sanat Terimleri	468
Dans	469
Fotoğrafçılık	469
Heykel, Heykelde Kullanılan Mermerler	469
Performans ve Sahne Sanatları	469
Sanat Araç Gereçleri ve Malzemeleri	469
4.63.12. Sinema, Tiyatro, Radyo, Televizyon Terimleri	469
4.63.13. Tarih Terimleri	469
4.63.14. Ticaret, İş ve Ekonomi Terimleri	469
4.64. Atasözleri	470
4.65. Deyimler	470
4.66. İkilemeler	471
4.67. Kalıp Sözcükler	471
4.68. Boş Sözcükler (Edat, Zamir, Bağlaç vb.)	471

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

5.1. Sonuç ve Öneriler	474
KAYNAKÇA	480

SİMGELER VE KISALTMALAR

Dil Kısaltmaları

Alm.	Almanca
AlmFr.	Almanca Fransızca
Ar.	Arapça
ArFar.	Arapça Farsça
ArT.	Arapça Türkçe
Az.	Azerbaycan Türkçesi
Bulg.	Bulgarca
Çin.	Çince
Erm.	Ermenice
Far.	Farsça
FarAr.	Farsça Arapça
FarT.	Farsça Türkçe
Fel.	Felemenkçe
Fin.	Fince
Fr.	Fransızca
Frİng.	Fransızca İngilizce
FrT.	Fransızca Türkçe
Grek.	Grekçe
Hint.	Hintçe
İbr.	İbranice
İng.	İngilizce
İngT.	İngilizce Türkçe
İsp.	İspanyolca
İt.	İtalyanca
İtFr.	İtalyanca Fransızca
İtT.	İtalyanca Türkçe
Kıp.	Kıpçakça
Kore.	Korece
Lat.	Latince
Leh.	Lehçe

Luv.	Luvaca
Mac.	Macarca
Mal.	Malezce
Moğ.	Moğolca
Port.	Portekizce
Rum.	Rumca
Rus.	Rusça
Sans.	Sanskritçe
Slav.	Slavca
Slov.	Slovca
Soğd.	Soğutça
T.	Türkçe
TAr.	Türkçe Arapça
TFar.	Türkçe Farsça
TYun.	Türkçe Yunanca
Yun.	Yunanca

Diğer Kısaltmalar

s.	Sayfa
vb.	Ve bunun gibi
vs.	Vesaire
-.	Fiil tabanı
.	İsim tabanı
?	Anlamı ya da kökeni belirsiz
TBS.	Türkçe Büyük Sözlük
DLT.	Dîvânu Lugâti't-Türk

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Terim Sayıları	475
Şekil 2	Dillere Göre Kullanılan Madde Başı Sayıları	477
Şekil 3	Dil Oranları	478

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu tez çalışmasında Peyami Safa'nın “Canan” adlı romanında geçen sözcüklerin anlamları üzerinden tematik sözlüğü oluşturularak romanın söz varlığı incelenmiştir.

Edebiyatımızdaki önemli isimlerden biri olan Peyami Safa, hayatı boyunca çeşitli alanlarda yazılar yazmıştır. Sanatçının hayatı, edebi kişiliği ve eserleri üzerine birçok çalışma bulunmaktadır. Eserleri üzerine yapılan çalışmalar arasında söz varlığı incelemeleri de bulunmaktadır.

Çalışmanın konusunu oluşturan “Canan” adlı romanın söz varlığı açısından incelenmediği görülmüştür. Bu konu üzerine bir çalışma yaparak literatürün zenginleştirilmesi ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Söz varlığının incelenmesine başlamadan önce dile değinilecek olursa; dil, sözlü veya çeşitli sesler aracılığı ile sözsüz olarak iletişim kurmayı sağlayan bir araçtır. İnsanlar ve hayvanlar tarafından çeşitli şekillerde kullanılsa da esasen konuşma yeteneği sayesinde sözcük kullanımı insanları, hayvanlardan ayıran en büyük ayrımdır. Bu ayrım sayesinde insanlar birbirleri ile kullandıkları diller aracılığıyla iletişim kurmaktadır. Dille ilgili farklı tanımlamalar yapılmıştır:

TDK'nin çevrimiçi sözlüğünde dil, “*İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma*” şeklinde açıklanmıştır (TDK Sözlükleri, 2022).

Aksan (2009: 11), dili “*İnsanı insan yapan niteliklerin başında gelmektedir; duyguların, düşüncelerin ve isteklerin bütün incelikleriyle açığa vurulmasına olanak sağlamaktadır.*” biçiminde tanımlamıştır.

Ergin (2009: 1) de dilin insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir araç olduğunu söyleyerek dili “*Kendisine özel kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş toplumsal bir müessese*” olarak açıklamıştır.

Banguoğlu (2015: 9) ise dilin sesli işaretler sistemi olduğunu söyleyerek bu sistemin yanı sıra “*Elle başla, gözle kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizimizi anlatırız.*” biçiminde sözsüz olarak da iletişim sağlanabileceğini belirtmiştir.

Dil ile ilgili verilen bilgilere bakıldığı zaman dilin insanlar için vazgeçilmez bir araç olduğu görülmektedir. Geçmiş hakkında pek bilgi sahibi olmasak da geçmişten bugünlere o dili konuşan toplumların birikimlerinin aktarılmasını sağlayan ve zamanla değişen teknolojik, sosyal ve kültürel değişimlere uyum sağlayarak kendisini sürekli geliştiren sesli bir hazinedir.

Dilin önemi göz önüne alındığında Çinli filozof Konfüçyüs kendisine bir ülkeyi yönetmeye çağırıldığı zaman yapacağı ilk işin ne olacağı sorusu üzerine: “*Hiç şüphesiz, dili gözden geçirmekle işe başladım. Eğer dil kusurlu olursa, kelimeler düşünceyi iyi anlatamaz. Düşünce iyi anlatılmazsa, yapılması gereken işler doğru yapılamaz. Ödevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve kültür bozulur. İşte bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir.*” (Uygur, 2001: 23) diyerek dilin önemini hakkındaki düşüncesini ortaya koymuştur.

1.1. Sözcük Bilimi

Bir dilin geçmişinden itibaren biriktirmiş olduğu sosyal ve kültürel birikiminin bir parçası olan ve o dili kullanan insanların birbirleri ile iletişim kurmasını sağlayan anlamlı temel parçası sözcüktür.

Söz varlığını oluşturan öğelerin başında sözcük bulunmaktadır. Bu sebeple dilin önemli yapı taşlarından biridir. Bu konu ile ilgili Günay (2007: 11), dilin temel ögesinin sözcük olduğunu dile getirmiştir.

Sözcük kavramı ile ilgili çeşitli tanımlamalar mevcuttur:

TDK'nin sözlüğünde sözcük kavramı “*bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser*” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2005).

Sözcük, bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında tek başına kullanıldığında, zihinde belli bir kavrama karşılık olarak somut varlığı, nesneyi; belli bir eylem, duygu ve düşünceyi yansıtan ya da kavramlar arasında ilişki kuran dil birimidir (Eker, 2003: 406).

Tek ya da daha fazla heceye sahip, anlamlı, cümle kurulmasını sağlayan ve cümle kuruluşunda önemli görevi bulunan dil ögesi, kelimedir (Püsküllüoğlu, 2004, 1214).

Bir ya da birden çok sesbiriminin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir biçimsel birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçimce ya hiç değişmeyen ya da –bükünlerde olduğu gibi- bir bölümüyle değişim gösteren eklemli ses ya da sesler öbeğidir (Vardar, 2002: 181).

Tanımlardan da görüleceği üzere sözcüklerin, hece ya da hecelerden oluşması, anlamlı olması, kullanıldığında bir kavrama karşılık gelmesi gibi özellikleri göze çarpmaktadır.

Bir dilin söz varlığını inceleyen, araştırmalar yapan bilim dalına sözcük bilimi denir. Sözcük bilimi için araştırmacılar tarafından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır:

Sözcükbilim, dilin söz varlığını, yani sözcüklerini, türetmede görev alan biçimbirimlerini, bileşik sözcük, deyim, atasözü, kalıplaşmış söz gibi öğelerini incelemeye yönelik, bu öğelerin kökenlerini, oluşumlarını araştırarak biçim ve anlam açısından gelişmelerini saptamaya çalışan bir bilim dalıdır (Aksan 2015: 13).

“*Sözcükbilim veya leksikoloji, bir dilin söz varlığını oluşturan sözcükleri yapıları ve anlamları bakımından inceleyen, sözcüklerin köken yapılarını araştıran, biçim ve anlamlarında yaşanan gelişimi, değişimi inceleyen bir dilbilim dalıdır*” (Akalın, 2010: 164).

Bir dilin kelime varlığını şekil bilgisi, cümle bilgisi, anlam bilgisi açısından ele alarak türetmede görev alan birimlerini, kalıplaşmış şekillerini, deyimlerini, atasözlerini, alıntı kelime vb. öğelerini inceleyen, bunların 13

köken yapılarını araştıran, şekil ve anlam bilimi açısından geçirdikleri değişme ve gelişmeleri belirleyen dil bilim dalıdır (Korkmaz 2017:174).

Sözcük bilimi incelenirken bu kavram yerine “sözcükçe” teriminin de kullanıldığı görülmektedir. Doğan Günay sözcükçe kavramını “*bir dildeki sözcüksel birimlerin tümünün ya da bir bölümünün tanımlarını, söyleyişlerini, kullanımlarını ve dilbilgisel ulamlarını verir. Bir dilsel topluluğun üyelerinin kendi aralarında kullandıkları sözcüklerin tümü*” olarak açıklamıştır. (Günay, 2007: 28).

Günay, sözcükçe kavramından sonra sözcükbilimle ilgili de şunları dile getirir:

Sözcüksel birimleri betimleyen yapısal dil bilimin bir dalıdır. Sözcükçenin dilsel olarak incelenmesini belirtir. Sözcükbilim, sözlükbirim, sözlük ve sözcükçe alanlarını inceler. Sözlük yazımı daha önceleri yapılan sınıflandırma biçimi iken sözcükbilim dil bilimindeki gelişmelere bağlı olarak yapılan dil sınıflandırma biçimini belirtir (Günay, 2007: 284).

1.2.Söz Varlığı

Söz varlığı; bir dili konuşan toplumun kültürünü, yaşayışını ve dil zenginliğini yansıtır. Söz varlığı, bir dilde kullanılan kelime, kelime grupları ile “*bir milletin zekâ kıvraklığının dildeki göstergesi*” olan deyimler, atasözleri, ikilemeler, terimler, ilişki sözcükleri ve kalıplaşmış ifadelerden oluşur (Esen, 2016: 21).

Sözvarlığı, sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar ya da dilbilimdeki terimiyle göstergeler olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürün yaratıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir (Aksan, 2015: 15).

Gökdayı (2008: 90) söz varlığının çeşitli öğelerden oluştuğunu söylemiştir. Bu öğelerin bir kısmının sözlüklerde madde başı olan sözcükler olduğunu, bir kısmının ise atasözleri, deyimler, ikilemeler ve kalıp sözlerden oluşan kalıplaşmış öğelerin oluşturduğunu açıklamıştır.

Çotuksöken (1989: 11) söz varlığını açıklarken söz varlığı terimini üst anlam birim

olarak ifade etmiş, söz varlığının alt anlam birimlerini ise:

- a) sözcük dağarcığı,
- b) terim dağarcığı,
- c) kalıp kullanım dağarcığı,
- ç) deyim dağarcığı,
- d) atasözü dağarcığı,
- e) özel deyişler dağarcığı, biçiminde açıklamıştır.

Söz varlığı kavramı geniş kapsamlı bir olgu olması sebebiyle tek başına incelenmesi oldukça zordur. Söz varlığının içerdiği ögeler Aksan (2015: 34-46) tarafından da şu şekilde sıralanmıştır:

1. Temel Sözvarlığı
2. Yabancı Sözcükler
3. Deyimler
4. Atasözleri
5. İlişki Sözleri (Kalıp Sözler)
6. Kalıplaşmış Sözler
7. Terimler
8. Çeviri Sözcükler.

Kısaca söz varlığı, bir dili konuşan toplumların kültürel birikimleri, yaşam biçimleri ve diğer diller ile olan etkileşimleri sonucu günümüze taşıdıkları bir sözcük hazinesidir. O dilde kullanılan sözcükler ile deyimler, atasözleri ve deyişler gibi söz öbeklerinin bütününe kapsar.

1.2.1. Temel Söz Varlığı

Söz varlığı, bir dili konuşan insanların maddi ve manevi bütün olgularını içeren bir kavram iken temel söz varlığı, daha genele hitap ederek tüm dillerde benzerlik gösteren, insanı merkeze alan ve onu ilgilendiren şeyleri kapsamaktadır.

Aksan (2015:34), temel söz varlığı için “*İnsanın organları, onun temel ihtiyaçlarını karşılayan uyumak, yemek içmek gibi kavramlar, akrabalık adları, sayılar ve insanın maddi*

ve kültürünü belirten kavramlar oluşturabilir.” diyerek insanı ilgilendiren olguların temel söz varlığını oluşturduğunu belirtir.

Temel söz varlığını belirlerken öncelikle, organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir (Barın, 2003: 311).

Temel söz varlığını oluşturan kavramlar, genel olarak o dili kullanan bireylerin günlük hayatta kullandıkları ve toplumların ihtiyaçlarına göre çeşitlilik gösteren kelimelerden oluşmaktadır. Kullanım amaçları bakımından ise diğer toplumlarda kullanılan sözcük ve söz öbekleriyle benzerlikler göstermektedir.

Aksan, bir sözcüğün temel söz varlığı içerisinde sayılabilmesi için bazı ölçütler belirlemiştir:

İlk ölçüt, sözcüğün insan hayatında birincil derecede önemli kavramları yansıtması gerekir (ayak, göz, su, ekmek... gibi). İkinci ölçütü sözcüğün yeni sözcükler ve birleşik sözcükler türetebilme niteliğine sahip olması gerekir. Türkçedeki iç, dış, alt, üst gibi sözcükler bu açıdan değerlendirildiğinde üst geçit, dış borç, alt yazı gibi kelimelerin oluştuğu görülmektedir. Üçüncü ölçüt, sözcüğün birden fazla anlamı olmalıdır. Anlamlarının sayısı ne kadar çoksa kullanım sıklığı da artmaktadır. Dördüncü ölçüt de sözcüğün deyimler arasında kullanılmasıdır (Aksan, 2015: 18).

1.2.2. Yabancı Sözcükler

İnsan, çevresiyle etkileşim halinde olan bir varlık olduğu için toplumlar da diğer toplumlarla iletişim halindedir. Bu sebeple zaman içerisinde kültürel etkileşimin yanı sıra dilde de değişimler görülmeye başlanır. Türklerin tarih boyunca diğer toplumlarla savaşlar, göçler, ekonomik, siyasi ve kültürel etkileşim süreçleri içerisinde olması kültürel yapısıyla birlikte dilde de değişmelere sebep olmuştur.

Aksan (2015: 37), dildeki yabancı sözcüklerin kullanımı konusunda bir toplumun, öteki toplumlarla hiçbir ilişki kurmadan yaşamasına olanak olmadığını söyleyerek uluslararası ticaret, siyaset, kültür ve sanat ilişkilerinin hemen dile yansıdığını belirtmiştir. Bu sebeple yeryüzündeki bütün dillerde, başka dillerden alınma öğelerin

bulduğunu dile getirmiştir.

Türkler Uygurlar döneminden günümüze kadar çeşitli yabancı dillerin etkisi altında kalmıştır ve halen bu durum devam etmektedir. Dilimizde İslamiyet'in kabulüyle Arap dilinin etkileri görülürken Osmanlı döneminde Arapçayla birlikte Farsçanın da çeşitli yazın alanlarında kullanılması, dildeki yabancı kelime oranını arttırmıştır. Arapça ve Farsçadan sonra Tanzimat Dönemi'nde Avrupa ile gelişen ilişkiler Fransızcanın dilimiz üzerindeki etkisini arttırmıştır. Günümüze baktığımızda da küreselleşen dünyada hayatın her yerinde İngilizce kelimelerin çoğunlukta olduğu görülür. Aksan (2010: 121), II. Dünya Savaşı'ndan sonra bütün dünya dillerinde olduğu gibi, bilim ve teknik terimlerinden günlük kullanıma kadar birçok İngilizce ögenin dile girdiğini belirtmiştir.

1.2.3. Çeviri Sözcükler

Toplumlar var oldukları müddetçe diğer toplumlarla çeşitli yönlerden sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim neticesinde zamanla dil yakınlaşmaları da görülmeye başlar. Neredeyse dünya üzerindeki tüm dillerde, başka dillerden kendi dillerine kazandırılmış çeviri sözcükler bulunmaktadır.

Çeviri sözcükler, yabancı bir dilden olduğu gibi ya da bir bölümüyle çevrilen, yabancı dilden örneğine benzetilerek oluşturulan sözler veya sözcük öbekleridir (Aksan, 2009: 33).

“Bir dile başka bir dilden doğrudan, çeviri yoluyla ya da kavram uyarlaması yoluyla aktarılan sözcük” olarak da tanımlanabilir (İmer, Kocaman, Özsoy 2011: 199).

Aksan (2015: 39-42), yabancı sözcüklerin yanı sıra kavramların aktarılması yoluyla da çeviri sözcüklerin dile girebileceğini söylemiştir. Bu sözcükleri 1) tam çeviri sözcükler, 2) yarı çeviri, 3) bağımsız çeviri sözcükler ve 4) anlamı etkilenenler olmak üzere dörde ayırmıştır. *Tam çeviri sözcüklerde* sözcüklerin her ögesinin dilde aynı anlama gelen bir sözcükle karşılandığını, *yarı çeviri sözcüklerde* ise iki ögeden oluşan ifadelerin birinin alındığını, diğerinin çevrildiğini dile getirmiştir. *Bağımsız çeviri sözcüklerin* yabancı ögelerin onları karşılayan sözcüklerle çevrilmesi yoluyla oluştuğunu belirtirken *anlam*

etkilenmesi durumunu ise yabancı bir sözcüğe göre dildeki var olan sözcüklerin anlamının çeşitlenmesiyle oluştuğunu açıklamıştır.

Etkileşimli dillerde aktarılan sözcükler genel olarak temel söz varlığını etkilemekte, temel sözcük değişirse bile sözcüğün farklı varyantları ortaya çıkmaktadır. Farklı varyantlar değişikçe de temelde kullanılan sözcük geri planda kalmaktadır (Özdoğan, 2019: 6). Bu duruma örnek olarak temel söz varlığımızda bulunan ve bir renk adı olan *kara* sözcüğü yerine Arapçadan aktarılan *siyah* sözcüğünün yaygınlaşarak kullanıldığı ve *kara* sözcüğünün geri planda kaldığı görülmektedir.

1.2.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

Kalıp sözler, insanlar arasında iletişimi kolaylaştıran ve gündelik hayatta sıklıkla kullanılan söz öbekleridir. Duygu ve düşünceleri ifade etme de oldukça pratik olan kalıp sözlere ilişki sözleri de denilmektedir. “*Günaydın, hoş geldin, afiyet olsun, teşekkür ederim, mutlu yıllar vb.*” sıklıkla kullandığımız kalıp sözlere örnektir.

Aksan, hem “*kalıp söz*” hem de “*ilişki sözleri*” terimlerini kullanmış, terimleri “*söz varlığı içinde yer alan bu öğeler, bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması adet olan birtakım sözler*” olarak tanımlamıştır (2015: 42).

Kalıp sözler de tıpkı deyimler ve atasözleri gibi, toplumun kültürünü, inançlarını, insan ilişkilerindeki ayrıntıları, gelenek ve görenekleri yansıtan sözlere dir. Aynı dili konuşan bir toplumun kültürüne ışık tuttuğu, onun inançlarını insan ilişkilerindeki ayrıntıları, gelenek ve görenekleri yansıttığı görülmektedir (Bulut, 2012: 1121).

Tor, sunduğu bildirisinde kalıp sözleri “*Her toplumun, gündelik yaşamında çeşitli zaman ve durumlarda kullandığı kendine özgü sözleri vardır. İnsanlar arasındaki ilişkilerde kullanılan selamlaşma, vedalaşma, iyi ya da kötü dilek sözleri, saygı ve nezaket gereği söylenen sözler kalıp sözler arasında yer alır.*” şeklinde açıklamıştır (2011: 766).

Yazıcı Ersoy, kalıp sözlerin her toplumda bulunduğunun üzerinde durmuş, bu

düşüncesini “*anlamına göre kalıp sözler her toplum ve dilde aynıdır. Çünkü hangi dil olursa olsun o dili konuşanlar arasında selamlaşma, vedalaşma, tanışma, hatır sorma vb. için belirli kalıp sözler kullanılmaktadır.*” şeklinde dile getirmiştir (2011: 9).

Bu sözler, önceden belirli bir biçime girip öylece hafızada saklanan, söyleneceği sırada yeniden üretilmeyip olduğu gibi hatırlanarak ve eğer gerekiyorsa bazı ekleme ve çıkarmalar yapılarak kullanılan, tek bir sözcükten, ardışık veya aralı sözcüklerden oluşabilen, belirli durumlarda toplumun benimsendiği sözleri sunarak iletişimin kurulmasına veya devamına yardım eden ve kullanım yerleri çok sınırlı olan kalıplaşmış dil birimleridir (Gökdayı, 2008:106).

1.2.5. Atasözleri

Geçmiş dönemlerde yaşamış olan insanların hayat tecrübeleri sonucu oluşan, kuşaktan kuşağa aktarılan, kısa ve özlü nasihatlerde bulunan kalıplaşmış sözlere atasözü denir. Atasözleri bir toplumun yaşayışı, düşünce yapısı ve kültür dünyası hakkında bilgiler verir.

Türklerde atasözlerinin geçmişi çok eski devirlere dayanmaktadır. İslamiyet’ten önceki dönemlerde atasözleri sav olarak adlandırılmıştır. İslamiyet’ten sonraki dönemlerde “*darb-ı mesel*” olarak anılırken günümüzde atasözü kavramı kullanılmaktadır.

Atasözleri, bir ulusu oluşturan insanların, halkın ortak yaratımıdır, ortak ürünüdür. Onların ortak deneyimlerinden süzülüp ortaya konulmuş, her yönden onları yansıtan söz değerleridir (Püsküllüoğlu, 2005: 2).

Anonim özellik taşıyan, atalardan kaldığı kabul edilen ve toplumun yüzyıllar boyunca geçirdiği gözlem ve denemelerden, ortak düşünce, tutum ve davranışlarıyla dünya görüşünden oluşan, genel kural niteliğindeki kısa, özlü, kalıplaşmış söz (Korkmaz, 2010: 27).

Parlatır (2007: 2), atasözlerini “*uzun deneme ve gözlemlere dayanan düşüncelerden doğan, kesin hükümler içeren, bilgece bir tavırla öğüt verir ve yol gösterir nitelikte olan, yüzyıllar boyu sözlü geleneğin içinde beslenerek halk tarafından benimsenmiş bulunan ve de halkın ortak değer yargularını taşıyan kalıplaşmış özlü sözler*” olarak ifade ederken Akyalçın (2012: 17) da atasözlerini “*İçinde bulunulan duruma, geleceğe ve oluşturulacak duruşa yön*

verebilme gücünde, içerisine yaşamsal deneyimlerin iletileri sindirilmiş, anonimleşmiş hazır sözler” olarak belirtmektedir.

Atasözleri kalıplaşmış yapıda oldukları için içerisinden bir sözcüğün yerine başka bir sözcük getirilemez veya sözcüklerin yeri değiştirilemez. Aksoy bu konu ile ilgili şunları dile getirmiştir:

Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir. Her atasözü, belli bir kalıp içinde, belli sözcüklerle söylenmiş olan donmuş bir yapı içerir. Ortak bir halk dili ve zevki ile meydana gelen bu ürünlerin yapısı oldukça sağlamdır. Bu nedenle sözcükler değiştirilip yerlerine başka sözcükler konulamayacağı gibi sözdiziminin şekli de bozulamaz. Böyle değiştirmeler yapılırsa, ortaya çıkan söz, -anlamı değişmese bile- atasözü olarak değerlendirilemez (1988: 17).

Asırlar boyunca sözlü olarak kuşaktan kuşağa aktarılmış olan atasözleri ortak kültürün bir mirasıdır ve ilk söyleyicilerin kim olduğu bilgisi günümüze ulaşmadığı için artık anonim özellik taşımaktadır. Çobanoğlu (2004: 9), atasözlerinin oluşumunda bir yaratıcıya bağlı olduğunu ancak zamanla yaratıcı ile bağları kopararak anonimleştiğini dile getirmiştir.

1.2.6. Deyimler

Deyimler; toplumların kültürleri, yaşam şekilleri ve dil zenginlikleri hakkında bilgi veren kalıplaşmış söz öbekleridir. Her dilde bir durumu, bir olguyu veya bir duyguyu belirtmek amacıyla deyimler kullanılır. Türkçe deyimler konusunda oldukça zengin bir dildir.

Parlatır, deyimleri “*en az iki söz varlığından oluşan ve gerçek anlamları dışında mecazi anlam ile pekiştirilmiş bulunan kalıplaşmış söz öbeği ya da deyiş*” olarak tanımlamıştır (2008:1).

Korkmaz, deyimler için “*belirli gramer kalıpları içinde bir araya gelen birden çok söz ya da söz grubunun, anlama güzellik ve zenginlik katmak için, mecazlı kullanışlar yolu ve çekici anlam kılığı ile yeni bir anlam oluşturacak biçimde kaynaşmış bulunan söz toplulukları*” demiştir (2010: 175).

Bir dildeki deyimler de söz varlığı içinde yer alır; dili konuşan toplumun altındaki gücünü ve başarısını, benzetmeye, nükteye olan eğilimini ortaya koyan önemli öğelerdir. Deyimler kimi zaman yüzyıllar boyunca hiç değişmeden, kimi zaman sözcüklerinde yinelemelerle yaşamakta, yeni deyimler de aktarılabilir (Aksan, 2015: 39).

Akyalçın da deyimleri “*düşünce, kavram, nesne ve kişilerin durumlarını, özelliklerini yansıtmak için kullanılan ve gerçek anlamının dışına çıkmış özel anlam / anlatım boyutuyla kalıplaşmış söz öbekleri*” olarak tanımlamıştır (2012: 10).

1.2.7. İkilemeler

İkilemeler, anlatım gücünü artırma ve anlatımda pekiştirme sağlama amacıyla kullanılan aynı sözcüklerin yahut birbirlerine yakın veya zıt anlamlı sözcüklerin yan yana gelerek oluşturdukları söz öbekleridir.

Hatiboğlu (1981: 12), ikilemeleri “*anlatım gücünü arttırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılması*” olarak tanımlamıştır.

Ergin (2002: 377), ikilemeleri “*cümlede herhangi bir varlığı, kavramı veya hareketi anlatmak için aynı türden birden fazla sözcüğün art arda kullanılmasıyla oluşan söz öbekleri*” olarak tanımlamıştır.

Korkmaz ise ikilemeleri “*aralarında belli bir ses düzeni bulunan, biçim ve anlamca birbiriyle ilişkili olan, aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki veya daha çok kelimenin bir tek kelime gibi anlam göstermek üzere yan yana gelmesi ile oluşturulan kelime gurubu*” şeklinde ifade etmiştir (2017: 157).

Gülensoy da ikilemelerin sözcük tekrarlarıyla, karşıt ya da yakın anlamlı sözcüklerle veya sesleri birbirini andıran sözcüklerin yan yana kullanılmasıyla oluştuğunu ve her zaman ayrı yazıldıklarını söylemiştir (2000: 339).

Karahan, ikilemeleri “*bir nesneyi, bir niteliği, bir hareketi karşılamak üzere eş*

görevli iki sözcüğün meydana getirdiği sözcük grubu” olarak tanımlamıştır (2010: 60).

Vardar ise ikilemeleri “*Anlama güç katmak amacıyla bir birimi, seslemi yineleme, aralarında benzerlik bulunan birimleri art arda kullanma*” olarak belirtmiştir (2002: 12).

Akyalçın, *Türkçe İkilemeler Sözlüğü* adlı çalışmasında ikilemenin önemini üzerinde durmuş ve “*ikileme biçimindeki söz öbekleri de dilimizin anlatım olanaklarının genişlemesi, güçlü, akıcı, şiirsel ve kıvrak bir anlatımın sağlanabilmesi bakımından çok önemli bir yere sahiptir.*” şeklinde açıklamıştır (2007: 1).

1.2.8. Terimler

Bilim, sanat veya bir meslek dalıyla ilgili bilgi veren sözcüklerdir. Dilâçar, terimleri “*Bilim ve sanat kollarında kullanılan, bunların müfredatına ve disiplinine tâbi bulunan ve belirli bir kavramın, nesnenin, olayın veya durumun karşılığı olan sözcük.*” diyerek tanımlamıştır (1956: 207).

Demir (2018: 144-145), terimleri “*bir bilim, sanat, spor ya da meslek dalıyla ilgili bir kavramı veya anlamı karşılayan, onlara ait özel anlamı olan sözcükler*” olarak tanımlamıştır. Demir, “*terimler günlük hayatta kullanıldıklarında normal sözcüklerdir, bir bilim dalında kullanıldıklarında terim anlamı kazanmaktadır. Örnek: ses, hece, sözcük, isim, sıfat, ek, kök, ... dil bilgisi terimleridir. Üçgen, dörtgen, çarpım tablosu, kare, ... matematik terimleri*” diye eklemiştir. Ayrıca bir dilin gelişmişliğinin göstergelerinden birisinin de terimlerin çokluğu olduğunu ifade etmiş ve terimlerin bilim ve mesleklerin aynası olduğunu dile getirmiştir.

Her dilde, fizik, matematik, felsefe ve toplumbilim gibi bilim dallarından sahne sanatlarına, mimariden kuyumculuk, marangozluk gibi zanaatlara kadar uzanan geniş bir çerçeve içinde yer alan, bu dallara ait kavramların oluşturduğu bir terim sözvarlığı bulunur. Atom, molekül, alüminyum, bakteri nasıl, bir terim olarak kabul edilirse; dişçilikteki dolgu, köprü, müzikteki soprano, alto, marangozluktaki diş de aynı biçimde birer terimdir (Aksan, 2015: 43).

Genel dile ait bir sözcük, zamanla herhangi bir bilim dalında terim niteliğini

kazanabilir. Terimler kullanıldıkları alanlarla bağdaşmalar dahi başka alanlarda kullanılmalarından dolayı anlamları farklılaşabilir (Şahin, 2006: 126-127).

Kısacası, genel dile ait olan bir sözcüğün çeşitli alanlardaki bir kavramı karşılayacak bir biçimde kullanıldığında terimleştiği görülmektedir. Terim anlamlı sözcüklerde anlam kesindir ve kullanıldığı alana ait ayrıntıları belirtmektedir. Örneğin müzik terimi olarak “nota”, “şarkı”, “türkü”; edebiyat terimi olarak “kafiye”, “beyit”, “ölçü”; matematik terimi olarak “üçgen”, “çarpma”, “rasyonel sayılar”; spor terimi olarak “hakem”, “gol”, “voleybol”, “smaç”; tıp terimi olarak “stetoskop”, “anestezi”, “ameliyat” gibi kelimeler söylenebilir.

1.2.9. Argo

Argo, temel söz varlığında sonradan oluşmuş ve sürekli değişen, gelişen özel bir dildir.

Aktunç (1998: 10), argoyu “*Kullanılan ortak dilden ayrı olarak, belirli toplulukların, sesbilgisi, yapıbilgisi, sözdizimi ve anlam bakımından özellikler gösteren dili veya sözcük dağarcığı*” olarak tanımlamıştır.

Korkmaz, “*Gramer Terimleri Sözlüğü*” adlı çalışmasında argo ile ilgili şöyle bir tanımlama yapmıştır:

Argo (Alm. Argot, Gaunersprache; Fr. argot; İng. Slang; Osm. Lisân-ı hezele, lisân-ı erâzil): 1- Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dildeki kelimelere özel anlamlar vermek, bazı kelimelerde değişiklik yapmak, dilin lehçelerinden, eskimiş unsurlarından ve yabancı kökenli şekillerinden de yararlanmak suretiyle oluşturdukları herkesçe anlaşılmayan kelime ve deyimlerden oluşan, gereğinde mecazlı anlamlara da yer veren özel dil veya söz dağarcığı. 2- Külhanbeylerin ve tulumbacıların kullandıkları, özel anlamlı kelime ve deyimlerin yer aldığı kaba dil; asker argosu, öğrenci argosu, kalaycı argosu, hırsız argosu gibi (1992:13).

Develioğlu (1990: 13), argonun özel dil zümresinden olduğunu belirterek özel dilleri de “*Genel dilden ayrılarak, küçük sosyal gruplara bağlı kimseler arasında, az çok gizli düşüncelerin anlatılmasına yarayan ve canlı dillerin ortak mihrakı üstünde gelişen*

dillerdir.” biçiminde açıklamıştır.

Hatiboğlu (1972: 15) da argoyu “*kullanılan ortak dilden ayrı olarak, belirli toplulukların, sesbilgisi, yapıbilgisi, sözdizimi ve anlam bakımından özellikler gösteren dili veya sözcük dağarcığı*” olarak tanımlar.

Aksan ise “*her ülkede, her dilde görülen, toplum içinde bir kesimin ya da öbeklerin farklı bir biçimde anlaşmayı sağlamak amacıyla oluşturduğu bir özel dil de argo'dur*” diyerek şunları ekler:

Her dil içinde argo ve argo türleri bulunmakla birlikte, her ülkede bu özel dilin oluşumunda birbirine benzer eğilimler görülmekte, benzer yollara gidildiği göze çarpmaktadır. Ancak şurasını özellikle belirtmek gerekir ki, argo gelişmiş, oldukça sanatlı ve çoğu kez nükteli bir dildir. Bu nitelikler, onun söz varlığının incelenmesi sırasında, kendiliğinden ortaya çıkar (2009: 89).

Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere argonun, ana dilin içerisinde ayrı ve özel bir dil olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu özel dilin, anadilin söz varlığındaki sözcüklerin anlamlarının değişmesiyle oluştuğu ve her dilde, argo sözcüklerin bulunduğu görülmektedir.

1.3. Sözlük Bilimi

Dünya üzerinde yaşayan ve birbirinden farklı dilleri konuşan milyarlarca insan bulunmaktadır. Farklı dillerin haricinde aynı dili konuşan toplumlar arasında da kimi zaman konuşma dilinde çeşitli farklılıklar görülebilmektedir. Özellikle şive, ağız gibi farklılıklar insanlar arasındaki iletişimi etkileyebilmektedir.

İnsanlar arasındaki iletişimin kurulması ve bilgi aktarımının sağlanması amacıyla çeşitli dillerde oluşturulan veri kaynaklarına sözlük denir. Sözlük kavramıyla ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır.

TDK Türkçe Sözlük'te sözlük “*Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser*” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2005).

Aksan (2009: 75) sözlük için “*Bir dilin sözvarlığını, söyleyiş biçimleriyle,*

yazımlarıyla veren, bağımsız biçimbirimleri temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz öğeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir sözcük varlığı kitabı” demiştir.

Özdoğan (2019: 13) ise çalışmasında sözlüğü, “*Bir dilin içerisinde kullanılan sözcükleri buldukları alanlara göre ya da alfabetik olarak sıralayarak farklı dildeki karşılıklarıyla ve örneklemelemlerle oluşturulan yazılı ya da elektronik halde bulunan veri tabanlarıdır.*” olarak açıklamıştır.

Kavramsal olarak sözlükler, o dile ait sözcüklerin belirli bir kural çerçevesinde sıralanmış bir şekilde anlamlarını açıklayan eserlerdir. Kahraman (2016: 3289) sözlükleri, “*Bütün halkların, milletlerin dünya görüşünü, hayat tarzını, gelenek ve göreneklerini görmek ve bilmek için en değerli kaynaklardan biri*” olarak tanımlamıştır.

Sözlüklerin ilk defa ortaya ne zaman çıktığı konusunda çeşitli görüşler olmasına rağmen bu konuda kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Akalın (2010: 270), “*sözlük olarak nitelendirilebilen en eski eser, milattan önce 2300’lü yıllarda Akad İmparatorluğu zamanında hazırlanmış olan Sümerce-Akadca dillerini karşılaştıran Urra Hubullu*” olduğunu belirtir. “*İlk sözlüklerin pratik bir amacı vardı. Çoğunlukla iki veya çok dilli olan sözcük listesi niteliğindeki bu sözlükler gezginlere, tacirlere veya misyonerlere yardımcı olmak amacıyla hazırlanmaktadır*” diyerek ilk sözlük hakkında bilgi vererek sözlüklerin ortaya çıkış amacını söylemiştir.

Milattan önce 5. yüzyılda *Abderalı Protagoras* tarafından “*Glossai*” isimli sözlük yazılır. *Glossai*’de Homeros’un eserlerinde geçen fakat sonrasında unutulmuş olan eski sözcüklerin anlamları bulunmaktadır. Bu sayede bir eserde geçen ve anlamları bilinmeyen sözcükler ile özel adlar ve teknik terimleri içeren sözlük teriminin (glossary) ilk örneği ortaya çıkmıştır (Akalın, 2010: 271).

İlk sözlük denemeleri ile ilgili Cumakunova (2011: 15-16) ise şunları söylemiştir:

- MÖ 6. yüzyılda Hindistan’da yazılan kutsal Veda ayin metinlerinde rastlanan anlamı belirsiz sözleri açıklama amaçlı sözlükler,
- MÖ 5. yüzyılda Homeros’un “*İlyada*” ve “*Odysseia*” destanlarında anlaşılamayan

kelimeleri açıklamak için yazılan sözlükler,

- MÖ 3. bin yılın sonunda Sümerlerle daha rahat ticaret yapabilmek için Akadlar tarafından hazırlanan üç dilli Sümer-Akad-Kett kil tabletleri,
- MÖ 3. yüzyılda Çin’de yapılmış açıklamalı hiyeroglif sözlükleri
- MÖ 1750 Mısır’da yazılmış kelime dizinleri,
- MÖ 1. yüzyılda *Verrius Flaccus*’un Latin dilinin en eski örneklerini kaydettiği 10 ciltlik *De Verborum Significaty* (Sözlerin Anlamı),
- MS 8. yüzyılda Japonya’da yapılmış açıklamalı hiyeroglif sözlükleri

Türklerdeki ilk sözlük ise XI. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud tarafından Araplara Türkçe öğretmek amacı ile yazılan “*Dîvânu Lugâti’t-Türk*” adlı eseridir. Günümüze ulaşan tek nüshası Ali Emiri tarafından bulunmuştur. Eser, Arap sözlükçülük geleneğine göre hazırlanmıştır, iki bölümden oluşmaktadır ve ansiklopedi özelliği taşımaktadır. Döneminin yazı dilinin dil bilgisi kurallarını ve söz varlığını eserinde toplayan Kâşgarlı Mahmud, bu ölçünlü dil çerçevesinde diğer Türk topluluklarının ağız özelliklerini hem ses hem de söz varlığı bakımından ayrıntılı biçimde ele almıştır. (Akalin, 2010: 277). İçerisinde Türk yaşayışı hakkında bilgiler, Türk boylarıyla ilgili bilgiler ve bir dünya haritası bulunmaktadır. “*Türk kültür ve tarihinin önemli bir vesikası olan bu eserde ayrıca 24 Oğuz boyunun adı ve damgaları ilk kez verilmiştir*” (Kaynak, 2021: 95).

Osmanlı Dönemi sözlüklerinde Türkçe kelimelerin madde başı olarak verildiği ilk sözlük, Şeyhülislâm Esad Efendi'nin kaleme aldığı *Lehçetü'l-Lugât* adlı eseridir. Bu eserde Türkçe söz varlığı eski ve yöresel biçimleriyle yer almıştır. Osmanlı Türkçesindeki Türkçe söz varlığına yer veren ve döneminde büyük yankılar uyandıran bir başka eser ise Ahmed Vefik Paşa'nın *Lehçe-i Osmânî*'sidir. Bu dönemde yazılmış ve kendisinden sonra oluşturulan sözlüklere de temel olma niteliği taşıyan diğer bir eser, Şemseddin Sami'nin *Kâmûs-ı Türkî* adlı eseridir. *Kâmûs-ı Türkî* ile Türk sözlükçülüğü yeni bir boyut kazanmıştır (Yavuzarslan, 2004: 190-191).

Tarihteki ilk sözlük olarak sayılabilecek eserler çoğunlukla hiyeroglif şeklinde ya da tabletlere yazılan sözlükler olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ve kâğıdın icat edilmesiyle kâğıtlara yazılmaya başlanan sözlükler, matbaanın icadı ile basılı ve ciltli hâl almaya başlamıştır. Günümüze geldiğimizde ise sözlükler çoğunlukla çevrim içi şeklinde

her an ulaşabileceğimiz kolaylıktadır. Sonuç olarak geçmişten günümüze kadar sözlük türünde sürekli değişimler ve gelişmeler olmuştur.

Aksan, sözlük teriminin ilk kez 1225'te *John Garland* tarafından kullanıldığını söylemiştir. Sözlükçülükle ilgili en önemli ilerlemenin ise XIX. yüzyılda Almanya'da *Jacob Grimm* ve *Wilhelm Grimm* kardeşlerin hazırladığı ve 1854'te Leipzig'te yayınlanan Alman Sözlüğü (*Deutsches Wörterbuch*) ile olduğunu dile getirmiştir (2009: 70-71).

Sözcükler bir dilin söz varlığını oluşturan unsurlardır. Bir dilin söz varlığının sözlük biçiminde hazırlanmasını ve ortaya konmasını inceleyen bilim dalına ise sözlük bilimi denir. Sözlük bilimi ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır:

“Sözlük bilim, bir dilin veya karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin söz varlığını sözcük biçiminde ortaya koyma yöntemlerini ve uygulama yollarını gösteren dil bilimi dalıdır.” (Korkmaz, 2017: 218).

Sözlükbilim; bir dildeki sözlüksel birimleri, bir başka deyişle, anlambirimlerin sözlükbirim niteliği taşıyanlarıyla, dilbilgisel olmayan ve sözlükbirimler gibi işlem gören çeşitli birleşimleri (birleşkebirimler) dilbilim yöntemleriyle inceleyen, bu arada sözlük yapımının kuramsal sorunlarını ele alan dal (Vardar, 1998).

Aksan (2015: 69) sözlük bilimini *“Bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin söz varlığını sözlük biçiminde ortaya koymaya yönelik, bu amaçla yöntemler koyarak uygulama yollarını gösteren bir dil bilimi dalı”* olarak tanımlamıştır.

Akalın sözlük bilimini sözcük biliminin bir alt dalı olduğunu belirtir ve *“Sözlük bilimi, doğrudan doğruya sözcük araştırmalarını kapsayan bir bilim dalı olan sözcük biliminin uygulamalı kolu ve bir alt dalı sayılan; sözlük hazırlama, yazma bilimini ve sanatını ifade eder”* şeklinde tanımlar (2010: 164).

Sözlük bilimi alanında çalışmalar yapan Kıran da şöyle bir tanımlama yapar:

Sözlük bilim, bir dildeki sözlüksel birimleri, başka bir deyişle, anlam birimlerin sözlük birim niteliği taşıyanlarıyla dil bilgisel olmayan ve sözlük

birimler gibi işlem gören çeşitli birleşimleri dil bilim yöntemleriyle inceleyen, bu arada sözlük yapımının kuramsal yanlarını da ele alan bir bilim dalıdır (2006: 242).

İmer, Kocaman ve Özsoy'un (2011) “*Dilbilim Sözlüğü*” çalışmalarında, sözlükçülük kavramını “*sözlük hazırlama ve yazma kurallarını içinde bulunduran alan*” olarak tanımlamışlardır.

Boz (2015: 42) sözlük bilimi için “*Sözlükler ve diğer başvuru kaynaklarını inceleyen akademik bir uzmanlık ve profesyonel bir çalışma alanıdır.*” demiş ve Hartmann ve James'ten (2002) aktardığı yazısında sözlük biliminin “*sözlük hazırlama*” ve “*sözlük araştırması*” olmak üzere iki temel kola ayrıldığını söylemiştir. “*Sözlük hazırlama*” alan araştırmalarının tanımlama ve sunma konuları üzerinde dururken “*sözlük araştırmaları*” ise sözlük tarihi tipolojisi, eleştirisi ve kullanımı konularıyla ilgilendiğini belirtmiştir.

Usta (2010: 96) ise sözlükçülük teorisini “*pratik Sözlükçülük*” ve “*teorik Sözlükçülük*” olmak üzere 2 temel başlık altında incelemiştir. Pratik sözlükçülüğün dil öğretimini, dili tanımlamayı ve diller arası iletişimin dilin bilimsel incelenmesi için önemli bir fonksiyon olduğunu belirtirken Teorik sözlükçülüğün sözlüğün makro-yapı ve mikro-yapı hazırlığı ile sözlük tipolojisinin kurulması ve sözlükçülük tarihiyle bağlantılı problemleri kapsadığını dile getirmiştir.

Batı’da leksikoloji terimi ile karşılanan sözlük yazımı, araştırmacılığı ve kuramcılığı için ülkemizde *sözlükbilim*, *sözlük bilimi*, *sözlükbilgisi* ve *sözlükçülük* gibi terimler kullanılmaktadır (Kaynak, 2021). Ayrıca *leksikoloji* teriminin kullanılmasının yanı sıra *leksikografi* terimi de sözlük bilimi kavramını tanımlamak adına kullanılmıştır. Bu iki terimin ayrılan yönlerini Boz, Crystal'den (2003) aktardığı yazısında dile getirmiştir. *Leksikoloji* kavramı için “*sözlüklerin kelime dağarcığı üzerine yapılan bütün çalışmalar için anlam biliminde kullanılan bir terim*” derken *leksikografi* kavramı için “*sözlük yazarları tarafından gerçekleştirilen sözlük yapmanın bilim ve sanatı*” demiştir (Boz, 2011: 10). Böylelikle aynı kavram için kullanılan bu iki kelimenin ayrılan özelliklerinin olduğunu söylemiştir.

Baskın ise (2014: 446), Türkçede sözlük bilimi kavramı için birden fazla terim

kullanılmasını yazım kurallarının farklı yorumlanması ve sözlük biliminin kapsamının farklı algılanması şeklinde iki temel nedeninin bulunduğunu söylemektedir.

Sözlük bilimi çalışmaları yakın zamanda gelişen bir alan olmakla beraber geniş bir kapsama sahip olduğu için sınıflandırılma ihtiyacı doğmuştur. Bu alanda araştırmacılar tarafından çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır.

Kocaman, sözlükleri 5 başlık altında toplayarak şu şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Betimlemeli / Kuralcı sözlükler
- b) Eşzamanlı / Artzamanlı sözlükler
- c) Genel / Teknik sözlükler
- d) Genel kullanım / Öğrenim amaçlı sözlükler
- e) Tek dilli / İki ya da çok dilli sözlükler (1998: 111).

Niklas-Salminen ise sözlükleri 3 başlık altında incelemiştir

- 1) İki Dilli veya Tek Dilli Sözlükler
- 2) Yaygın ve Yoğun Sözlükler
- 3) Kavramların ve Sözcüklerin Sözlüğü (akt. Günay 2007: 40-43).

Günay (2007: 36) sözlükleri iki ana gruba ayırmıştır. İlk gruptaki sözlükler, sözcükleri köken bilimsel ve biçim bilimsel yönden incelenmiştir. İkinci gruptaki sözlükler ise kavramların tanımlamalarını ansiklopedik biçimde incelemiştir.

Aksan ise sözlükleri 3 başlık altında incelemiştir.

1. Bir ya da birden çok dilin söz varlığını işleme bakımından:
 - a) Tek dilli sözlükler,
 - b) Çok dilli sözlükler.
2. Abece sırasının esas alınıp alınmamış olmasına göre:
 - a) Alfabetik sözlükler,
 - b) Kavram sözlükleri (tematik sözlükler).
3. Ele alınan söz varlığının niteliğine göre:
 - a) Genel sözlükler (ortak dil, yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler).
 - b) Lehçebilim sözlükleri.

- c) Eş anlamlı, eş adlı, ters anlamlı ögeler sözlükleri.
- d) Yabancı ögeler sözlükleri.
- e) Tarihsel sözlükler.
- f) Köken bilgisi sözlükleri.
- g) Uzmanlık alanı sözlükleri (terim sözlükleri).
- h) Argo sözlükleri.
- i) Deyim ve atasözü sözlükleri.
- j) Anlatımbilim sözlükleri.
- k) Sanatçı ve metin sözlükleri.
- l) Yanlış yerleşmiş öge sözlükleri ile tersine sözlükler ve başka sözlük türleri (2009: 75-76).

Çalışmamızda kullandığımız sözlük türü Aksan'ın (2009: 75-76) sınıflandırmasında yer alan “*Alfabe ve Kavram Sözlükleri (Tematik Sözlük)*” türüdür.

1.4. Tematik Sözlük

Fransızcada *thème*, İtalyancada *te'ma* olarak kullanılan tema kavramı, genel bir ifadeyle bir eserin ya da bir durumun aktarılmak istenen iletisi olarak tanımlanabilir. TDK (2005: 1946) sözlüğüne göre tema, “*Asıl konu, temel motif, ana konu*” olarak açıklanmıştır.

Tematik sözlüklere geçmeden önce tematik teriminin üzerinde durmak gerekmektedir. Dilimize Fransızcadan (*thématique*) girmiştir ve “*bir tema etrafında oluşan*” anlamını taşımaktadır (TDK, 2005: 1946). Tematik sözlük terimiyle ilgili araştırmacılar tarafından farklı görüşler ve adlandırmalar bulunmaktadır.

Anlam dairesi içerisinde hareket eden ve temelde, anlamdan söze doğru bir yön izleyen sözlükler için Türk sözlük biliminde kavram sözlükleri, tematik sözlükler, sistematik sözlükler, dizinsel sözlük, konu sözlükleri, konusal sözlükler, konu tasnifli sözlükler olmak üzere çok çeşitli adlandırmalar kullanılır (Özşahin, 2016: 576).

Aksan, “*kavram sözlükleri*” veya “*kavram alanı sözlükleri*” terimlerini kullanmıştır ve kimi dilcilerin de “*adbilimsel sözlükler*” (*onomasiologique*) terimini kullandıklarını belirtmiştir (2009: 77). Özşahin, “*kavram sözlüğü*” teriminin kullanılmasının daha doğru

olacağını söylemiştir (2016: 576). Yavuzarslan “*Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü*” adlı eserinde konuyla ilgili “*tematik sözlük*” terimini kullanmıştır (2009: 3). Şirin, “*tematik sözlük*” terimiyle birlikte “*konusal sözlük*” terimini de kullanmıştır (2010: 19-23). Kocapınar (2014: 751), konuyu ele aldığı makalesinde “*kavram sözlükleri*” terimini kullanmayı tercih etmiştir. Mutlu ise makalesinde “*tematik sözlük*” terimini kullanmıştır (2009: 816).

Yabancı dillerde de tematik sözlük teriminin adlandırılmasında farklı görüşler bulunmaktadır. Werner Hüllen’den (2004) aktaran Kocapınar, bu tür sözlükler için “*ideolojik, ideografik, analogik, semantik, tematik, kavramsal, konusal, onomasiolojik vb.*” adlandırmaların bulunduğunu belirtmiş ve yazarın kendisinin kavram sözlüğü şeklinde ele alınan terimi “*konusal (topical) (tematik, kavramsal, ideografik, onomasiolojik) sözlük*” olarak değerlendirdiğini söylemiştir (2014: 747). Bu konudaki farklı bir görüş de Piet van Sterkenburg’a aittir. Kocapınar (2014: 748), Piet van Sterkenburg (2003)’un bu tür sözlüklere “*sistemik sözlük*” dediğini aktarmıştır.

“*Tematik sözlük*” terimi için her dilde farklı adlandırmalar mevcuttur. Tematik sözcüğü yerine genel olarak kavram (onomasiolojik) sözcüğünün kullanımının yaygın olduğu görülmüştür. Tematik sözlük teriminin farklı adlandırmalarının bulunmasının bir gerekçesinin de sözlüklerin düzenlenmesiyle ilgili olduğu görüşü mevcuttur.

Kocapınar, Hartmann ve James’ten (1998) aktardığı yazısında *tematik sözlüklerin* “*Thesaurus veya ansiklopedik sözlük gibi, düzenleyici bir prensip olarak tematik düzeni kullanan başvuru çalışmasının bir çeşidi*” biçiminde tanımlandığını, *Tematik düzenin* ise “*Konuların sınıflandırılmasına göre bir başvuru çalışmasında bilginin sistemik düzenlemesi.*” olarak açıklandığını söylemiştir (2014: 750).

Genel olarak tematik sözlükler, belli bir temayla ilgili kelimelerin madde başı ve alt madde başlıkları biçiminde düzenlenerek hazırlanmaktadır. “*Tematik sözlüklerde öncelikle temel veya ana konular başlık olarak belirlenmekte ve o konularla ilgili kelimeler, ana başlıktan sonra madde başı ve alt madde başı olarak altta sıralanmaktadır*” (İldeniz, 2021:7).

Kocapınar, bu sözlüklerin ortak özelliğinin “*Bir düşünceden, bir kavramdan, bir*

anlamdan, bir temadan yola çıkılarak bunlarla ilişkili, anlam yakınlığı olan kelimelerin sınıflandırılmasıyla oluşması” olduğunu söylemiştir (2014: 751).

Tematik sözlüklerin tarihsel süreç içerisinde ilk örneği olarak Helenistik dönemde M.Ö. III. yüzyılda Atina ve Bergama (Pergamon)’da yaşamış olan *Antigonos*’un “*Peri Lekseos*” (*Sözlükler Üzerine*) adlı eseri kabul edilmektedir. Bu dönem yazarlarından *Marcus Porcius Cato*’nun “*Praecepte ad Kiliium*” adlı eseri oğlunu eğitmek amacıyla tıp, askerlik, tarım, hukuk gibi belirli konular etrafında hazırlanmış bir eserdir, Bu dönem eserlerinden *Gaius Secundus Plinius*’un “*Naturalis Historia*” (*Doğa Tarihi*) adlı eserinde de çeşitli konuların tematik olarak incelendiği görülmektedir. *Pollox*’un “*Onomastiko*” adlı eseri de alfabetik sıraya göre değil, konularına göre düzenlenen bir eserdir (Yıldız, 1988: 195- 202).

Türk dilinin sözlükçülük geleneği ilk sözlüğümüz olan *Dîvânu Lugâti’t-Türk* ile başlamış ve günümüze kadar ilerlemiştir. Türk dilinin sözlükleri içerisinde Tematik sözlük çalışmaları da oldukça fazladır.

Türk sözlükçülüğünde tematik içeriğin ilk olarak *Zemahşerî*’nin “*Mukaddimetü’l-Edeb*” adlı eserinde olduğu görülmektedir. Sonrasında *Kıpçak* sahasından “*Ed-Durretü’l-Mudiyye Fi’l-Lugâti’t-Türkiyya*” adlı eser, *Codeks Cumanicus*’un İtalyan bölümü olarak adlandırılan ilk 55 varaklık kısım, *Oğuz* sahasında satır arası tematik bir eser olan “*Bahşayış Lûgâti*” adlı eser, *Çağatay* sahasında *Ali Şîr Nevâyî*’nin “*Muhâkemetü’l-Lugateyn*” adlı eseri ve *Muhammed Yakup Çingi*’nin “*Kelür-nâme*” adlı eseri tematik olarak tasnif edilmiştir (Özşahin, 2016: 578-579).

Günümüzde yapılan tematik sözlük çalışmalarına *Şirin*’in (2009) konularına göre incelediği *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları* adlı kitabı, *Marc Mccuttgeon*’ın (2010) “*A Thematic Dictionary Descriptive*” (Tematik Bir Tasviri Sözlük) adlı kitabı, *Özşahin*’in (2011) “*Başkurt Türkçesi Söz Varlığı*” doktora tezi, *Kocapinar*’ın (2014) “*Ermeni Harfli Kıpçak Türkçesi Söz Varlığı*” doktora tezi, *Çakır*’ın (2018) “*Lugât-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî’nin Tematik Tasnifi (İsimler)*” adlı yüksek lisans tezi, *Yeşilöz*’ün (2018) “*Hüseyin Nihal Atsız’ın Deli Kurt, Makaleler III ve Yolların Sonu Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı*” yüksek lisans tezi örnek verilebilir.

Yukarıda sözü edilen çalışmalardan Şirin'in (2009) "*Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları-Söz Varlığı İncelemesi*"'nden, Marc Mccutcheon'ın (2010) "A Thematic Dictionary Descriptive" (Tematik Bir Tanımlayıcı Sözlük) sözlüğünden, Yeşilöz'ün (2018) "*Hüseyin Nihal Atsız'ın Deli Kurt, Makaleler III ve Yolların Sonu Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı*" adlı eserinden faydalanılmıştır. Sözü edilen eserlerin tematik sınıflamaları derlenerek yeni bir tematik sınıflandırma yapılmaya çalışılmıştır.

1.5. Anlam Bilimi

Kelimeler, dilin en temel birimi olan seslerin bir araya gelmesiyle oluşurlar ve bir anlam kazanırlar. En genel tanımıyla anlam, bir kelimenin zihinde çağrıştırdığı düşünce veya nesne olarak açıklanabilir. Anlam terimiyle ilgili birçok görüş bulunmaktadır ancak araştırmacılar ortak bir görüş sağlayamamışlardır. Çünkü "*Anlam bilimiyle ilgili çalışmalarda en temel sorun anlamın kendisidir*" (Aydın, 2003: 208). Bu sebeple araştırmacıların anlamla ilgili farklı tanımlamaları bulunmaktadır.

Vardar (2002: 18), anlamı "*dildeki bir birimin aktardığı ya da insan zihninde uyandırdığı kavram ve düşünce*" olarak tanımlamıştır.

Korkmaz (2017: 71), anlamı "*kelimenin tek başına veya söz içindeki öteki öğeler ile bağlantılı olarak zihinde yarattığı kavramlardan biri*" biçiminde açıklamıştır.

Günay'a göre ise anlam iki aşamada gerçekleşir: Anlamlama (Fr. signification) ve anlam alanı (Fr. compréhension). Anlam alanı, bir kavramın ortak özelliklerini belirtirken anlamlama ise vericinin iletisini oluşturma aşamasında yaptığı etkinliklerin bütünü olarak açıklanmıştır (2007: 58).

Anlam- bağlam ilişkisinin üzerinde durularak bir sözcüğün kullanım alanına göre farklı anlamlarının olabileceği, bu sebeple sözcüklerin anlamının bağlam içerisinde incelenmesinin doğru olacağı görüşü bulunmaktadır.

Aksan, anlam – bağlam ilişkisini birlikte incelemiştir ve anlam- bağlam ilişkisini "*bir göstergenin birlikte bulunduğu öteki göstergelerle oluşturduğu ve anlamını aydınlatan bir*

bütün” olarak açıklamıştır. Anlamın dildeki diğer birimlere bağlı olduğunu söylemiştir (2006: 75).

Anlam ile ilgili çeşitli tanımlamalar bulunurken Guiraud (1999: 26-27), sözcüklerde anlamın olmadığını, kullanıma bağlı olarak sözcüğün diğer sözcüklerle birlikte anlamlandırıldığını söylemiştir.

Pierre Guiraud gibi düşünen Fredric Jameson da sözcüklerin belleği olmadığını söyleyerek sözcüklerin bağlam içerisinde anlam kazandığını belirtmiştir (Karçıya, 2015: 52).

Anlam konusunda olduğu gibi anlam bilimi hakkında da araştırmacıların farklı görüş ve tanımlamaları mevcuttur.

Karaağaç, anlam bilimini “*söz ve söz dizimi açısından anlam değişmelerini, anlam değişme yollarını, eş anlamlılığı ve çok anlamlılığı, gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalı*” biçiminde açıklamıştır (2013: 120).

Vardar, anlam bilimini “*dili anlam yönünden ele alarak içeriği, eş zamanlı ve art zamanlı olarak inceleyen bilim dalı*” olarak tanımlamıştır (2002: 18).

Hengirmen ise anlam bilimi için “*Dili, anlam yönünü öne çıkararak inceleyen, genellikle kavram, anlam, çok anlamlılık eş anlamlılık, zıt anlamlılık, anlam daralması, anlam genişlemesi, bağlam, anlam değişimleri gibi konular üzerinde duran bilim dalıdır.*” demiştir (1999: 27).

Anlam bilimi üzerine Türkiye’de ilk çalışmayı yapmış olan Aksan, anlam bilimiyle ad biliminin farklı yönlerini “*Anlam bilimi, öteden beri sözcüklerden hareket ederek anlama yönelen, adbilim ise kavramlardan yola çıkarak bu kavramların değişik dillerdeki adlandırılış biçimini inceleyen birer alan olduklarından, temelde her ikisi de söz varlığını işleyen dil bilimi dallarıdır*” (2015: 14) şeklinde belirtmiştir.

Yukarıdaki tanımlarda görüldüğü üzere anlam bilimi için sözcüklerin kendi anlamlarının yanı sıra diğer öğelerle ilişkisini anlam- bağlam yönünden inceleyen bir bilim

dalı denilebilir. Metinde bağlam içerisinde incelenen sözcükler, temel anlamından hareketle farklı anlamları da içermektedir. Sözcüğün anlamı cümle içerisindeki kullanım alanıyla ya da diğer sözcük öbekleriyle olan ilişkisiyle oluşmaktadır.

Anlam bilimi çalışmalarının geçmişi Eski Hint ve Eski Yunan'a kadar uzanmaktadır. Ancak XIX. yüzyıla gelinceye kadar araştırmacıların anlamla ilgili üzerinde durdukları nokta daha çok anlam değişimleri olmuştur. Anlam bilimin dilbilim içerisinde yeni bir alan durumuna gelmesinde K. Reisiğ'in 1826- 1827 yıllarında hazırlanan "*Latin Dilbilimi Üzerine Dersler*" adlı eserinin etkisi büyüktür. Eserde "*Semasiologie*" adlı bir dal belirlemiştir. Ancak bu alanla ilgili en kapsamlı araştırmayı yapan kişi Fransız dilcisi Michel Bréal'dir. Bréal 1897 yılında basılan "*Essai de semantique*" adlı eserinde ele aldığı konular arasında sözcüklerin anlamının oluşması geniş bir yer kaplamaktadır (Aksan, 1994: 118-119, 2006: 16).

XX. yüzyılın başlarında İsviçreli F. de Saussure dili eş zamanlı inceleyen ilk kişi olmuştur (Kıran, 2013: 291). Saussure, sözcükleri ayrı ayrı ele alarak değil de bir bütün içerisinde incelemiş ve anlam bilimin gelişerek bir bilim dalı olarak incelenmesine katkı sağlamıştır.

Dilin bütün öğelerinin birbirleriyle ilişkili olduğu ilke benimsendikten sonra anlam alanındaki çalışmalarda dil bir bütün olarak ele alınmaya başlanmıştır. Chomsky'nin 1965'te yayımlanmış olan "*Aspects*" adlı eseri, sonraki çalışmaları ve Katz ve Fodor'un da katkılarıyla "*yorumlayıcı anlam bilimi*" akımı ortaya çıkmıştır (Aksan, 2009: 142-143).

Anlam bilimin tarihçesi üzerine araştırmalar yapan Tamba- Mecz anlam bilimi üç döneme ayırmaktadır:

1. Gelişimci dönem (1883-1931): Sözcüklerin tarihi, dildeki anlamların gelişmesi, anlambilime özgü yasaların konması gibi konuların ele alındığı Bréal, Trier gibi araştırmacıların dönemi.
2. Karma dönem (1931-1963): Sözcüklerin tarihi ve sözvarlığının kuruluşu gibi konuların ele alındığı Ullmann, Guiraud gibi araştırmacıların dönemi.

3. Dilsel Modeller dönemi (1963'ten bu yana): Chomsky, Katz-Fodor gibi bilginlerin temsil ettiği ve sözcük anlam biliminden tümce anlam bilimine geçilen dönem. (Mecz, 1991; aktaran Aksan, 2006: 19).

1965'ten sonra anlam bilimi ile ilgili en genel sınıflandırmayı Werner Welte oluşturmuştur.

1. Genel anlambilim
2. Mantıksal- felsefi anlambilim
3. Dilbilimsel anlambilim
 - 3.1. Art zamanlı anlambilim
 - 3.2. Eş zamanlı anlambilim
 - 3.2.1. Geleneksel anlambilim
 - 3.2.1.1. Anlam bilgisi
 - 3.2.1.2. Ad bilgisi
 - 3.2.2. Yapısal anlambilim
 - 3.2.3. Yorumlayıcı anlambilim
 - 3.2.4. Üretimsel anlambilim (Aksan, 2009: 145).

İKİNCİ BÖLÜM

PEYAMİ SAFA

Çalışmanın bu bölümünde Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan Peyami Safa'nın hayatı, edebi kişiliği ve eserleriyle birlikte çalışmanın konusunu oluşturan “Canan” romanının özeti ve basım süreci hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca çalışmada izlenen yöntemden söz edilmiştir.

2.1. Hayatı

2 Nisan 1899 yılında İstanbul'un Gedikpaşa semtinde doğan Peyami Safa, edebiyatımıza büyük katkılarda bulunmuş önemli isimlerden biridir. Babası şair İsmail Safa, annesi Server Bedia Hanım'dır. Çocuk yaşta babası İsmail Safa Bey'i Sivas'a sürgün edilmesinden bir yıl sonra kaybetmiştir. Babasının ölümünden sonra annesi ve ağabeyi İlhami Safa ile İstanbul'a taşınmışlardır.

Tekin, Peyami Safa'nın çocukluk yıllarında hayatı, yoksulluk ve hastalık penceresinden tanımaya çalıştığını, bazı nedenlerden dolayı hayatla mücadelede, yine çocukluk çağında başladığını söylemiştir (2014: 21). 1908 yılında dokuz yaşındayken sağ kolunda oluşan kemik veremi nedeniyle on yedi yaşına kadar oldukça zorlu yıllar geçirmiştir. Ancak Peyami Safa, soydan gelen genlerin kendisine sağladığı merak duygusu ve öğrenme ihtirasıyla söz konusu öğrenim eksikliğini, büyük ölçüde gidermeyi başarır (Tekin, 2014: 21). 1910 yılında Vefa İdadisinde öğrenim görmeye başlamıştır ancak sağlık sorunları düzenli bir eğitim almasına engel olmuştur. Buna rağmen eğitimine kendi çabalarıyla devam etmiştir ve kendi uğraşlarıyla Fransızca öğrenmeye başlamıştır. Yine o yıllarda yazı çalışmalarına başlamıştır ve “*Piyano Muallimesi*” adlı ilk hikâyesini yazarak edebiyat hayatına ilk adımını atmıştır. 1912'de ise ilk roman denemesi olan “*Eski Dost*” adlı eserini yazmıştır. 1914 yılında *Dârülbedâyi* imtihanlarına girmiştir ve ilk kitabı olan “*Bir Mekteplinin Hatıratı/ Karanlıklar Kralı*” adlı eseri de o yıllarda çıkarmıştır. Ailesine destek olmak için *Keaton Matbaası*'nda bir süre çalıştıktan sonra *Posta Telgraf Nezareti*'nde memurluğa başlamıştır (Ayvazoğlu, 2011: 18).

1917’ de Boğaziçi’ndeki *Rehber-i İttihâd Mektebi*’nde öğretmenlik yapmış, ardından 1918 yılında *Duyûn-ı Umûmiye İdaresi*’nde çalışmıştır. 1919’da öğretmenlikten ayrıldıktan sonra ağabeyi İlhami Safa’yla birlikte *Yirminci Asır* adlı bir gazete çıkarmaya başlamış ve bu gazetede “*Asrın Hikâyeleri*” adıyla yayımladığı hikâyeler büyük ilgi görmüştür (Ayvazoğlu, 2011: 18-20). Tekin, Peyami Safa’nın dil ve üslup özgünlüğünün ilk ipuçlarının bu hikâyelerinde oluştuğunu ve gelecekte kaleme alacağı romanlarının sosyal şemasının, tipoloji haritasının oluşmasında yine bu hikâyelerin etkili olduğunu söylemiştir (2014: 24).

1925’te on kitaplık *Cingöz Recai Kibar Dizisi* ile polisiye romanının örnekleri sunmuştur. *Server Bedi* adıyla eserlerini yazmış ve “*Hafta*”, “*Kültür Haftası*” ve “*Türk Düşüncesi*” dergilerini de çıkarmış. Peyami Safa yazın hayatı boyunca *Son Telgraf*, *Tasvir-i Efkâr*, *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Tasvir*, *Tan*, *Ulus*, *Zafer*, *Milliyet*, *Son Havadis* gibi gazetelerde çalışmalarını sürdürmüştür. 1937’de Nebahat Hanım ile evlenmiş ve 15 Haziran 1961’de beyin kanaması sonucu hayatını kaybetmiştir (Ayvazoğlu, 2011: 18-22).

2.2. Edebi Kişiliği

Hayatı boyunca çeşitli zorluklarla mücadele etmiş ve kendi kendini yetiştirmiş bir sanatçı olan Peyami Safa; edebiyat, tarih, psikoloji, sosyoloji, hukuk, felsefe vb. alanlarda bilgi sahibi bir yazardır. Bu bilgi birikimini de hikâye ve romanlarında görebilmek mümkündür.

Baba dostu Abdullah Cevdet’in, sünnet hediyesi olarak verdiği Larousse’la Fransızca’yı, kendi kendine öğrenmeye başlamıştır. Bu süreç, Peyami Safa’nın kültür ve sanatında önemli bir aşamadır. Çünkü o, Fransızca ile doğrudan doğruya Batı kültürünü, Batı edebiyatını tanımaya imkân bulmuştur (Tekin, 2014:22- 23).

Peyami, kendi kendine öğrendiği Fransızcasının da yardımıyla bir taraftan karnını doyuracak parayı kazanmak için okuyup yazarken diğer taraftan da idrakini, aklını doyurmak için araştırmacı bir ruhla okuyor, okuyor, kendini yetiştiriyordu (Göze, 1937: 20)

Kendi kendini yetiştirmiş bulunması, çok eser vermesi (150’ye yakın), çoğunu *Server Bedi* imzasıyla yazdığı eserlerde halka hitap etmesi, malumatını yer yer ciddi romanlarına da geçirmesi, sanatını az çok zedelemiştir, denilebilir ancak çağdaş fikir konularındaki

derinliği ile romanlarında görölen sanat endişesi ona büyük bir yazar vasfı katmıştır (Kabaklı, 1978: 439).

Yazı hayatına küçük yaşlarda başlamış olmasını kendisi Şu sözlerle açıklamaktadır:

Onüç yaşında, "*Eski Dost*" diye yazdığım ilk çocukluk romanımın müsveddelerini hala saklıyorum. Fakat edebiyata girişim hakikaten benim hiç haberim olmadan olmuştur. Ondokuz yaşında kardeşimin teşvikiyle muallimlik ve memuriyet hayatımdan matbuata geçerek Yirminci Asır adlı bir akşam gazetesini çıkarmaya başladık. Orada. "*Asrın Hikâyeleri*" başlığı altında, ilk otuz, kırk tanesi imzasını ve tamamıyla halk için gazete hikâyeleri yazmaya başladım. Bu hikâyeler o zaman halk arasında beni hala hayrete düşüren bir muvaffakiyet kazandı. O zamanın genç edebiyatı beni hararetle teşvik ediyor, hikâyelerime imza atmamı istiyordu (Göze, 1987: 12).

Peyami Safa küçük yaşlarda başladığı edebiyat hayatına büyük gelişimler katmıştır. Eserlerinde gerçek hayattan beslenerek oluşturduğu kahramanlarını hem iç hem de dış özelliklerini dikkate alarak kurgulamıştır. Bireyin hem iç dünyasının hem de dış özelliklerinin üzerinde durarak bir bütünlük oluşturmayı amaçlamıştır.

Zaric, Peyami Safa'nın romanında psikolojik çözümlere "*insanın iç macerasının*" anlatılmasına önem verdiğini belirterek romanda kurmaca gerçeklerin biyografik gerçeklerden daha değerli olduğunu ve her bir yeni romanıyla yeni teknikler sergilemeyi arzuladığını dile getirmektedir (2015: 69).

Tekin, Peyami Safa'nın XIX. yüzyıllarda realistlerin etkisi altında kaldığı özellikle Maupassant'ın üslup ve yazış tekniğini benimsediğini belirterek Peyami Safa'dan şöyle aktarır: "*Ben ilk önce romanı Fransa'nın ondokuzuncu asır realistlerinden meşkettim. Teknik olarak Maupassant, bana, ustası Flaubert'ten daha usta görünmüştü.*" (2014: 39).

Batı edebiyatını yakından takip ettiği gibi sanat alanındaki yenilikleri de yazılarında dile getirmiştir. Eserlerinde Batılılaşma hareketinin izlerini görmek mümkündür. Türkiye'nin Batı'da yaşanan bazı sanat alanındaki değişimlere kayıtsız kalmasını eleştirmiş, bunun değişmesi gerektiğini savunmuştur. "*Bizim asıl buhranımız Batı'nın buhranını anlamamaktan veya bunu XIX. asır artığı bir telâkki ile sadece iktisadî bir buhran gibi görmemizden doğuyor*" (Ay, 2018: 15). Peyami Safa yeniliğin ve değişimin gerekli olduğunu savunmuştur ancak bunun ölçülü olması gerektiğinin de üzerinde durmuştur. Bu

ölçülülük durumunun Doğu-Batı arasında bir sentez oluşturarak gerçekleşebileceğini söylemiştir. Zariç'in Tekin'den (2003) aktardığı yazıda;

“Nasıl Batılılaşmalı?” sorusuna yanıt veren Peyami Safa, Şark'a mahsus hassasiyet ve inceliklerimizi, manevî değerlere ve ilahi prensiplere bağlılığımızı, kuvvetli sezîş hassamızı tamamiyle feda etmeden, Batı medeniyet ailesi içinde yer alabileceğimizi söyler. Yine ancak milli şahsiyeti muhafaza etmek şartı ile adi bir taklitçi olmaktan kurtulabileceğini ilave eder, demiştir (Zariç, 2015: 75).

2.3. Eserleri

2.3.1. Romanları

Gençliğimiz (1922), Şimşek (1923), Sözde Kızlar (1923), Mahşer (1924), Bir Akşamdı (1924), Süngülerin Gölgesinde (1924), Bir Genç Kızın Kalbinin Cürmü (1925), Canan (1925), Dokuzuncu Hariciye Koğuşu (1930), Fatih-Harbiye (1931), Atilla (1931), Bir Tereddüdün Romanı (1933), Matmazel Noralya'nın Koltuğu (1949), Yalnızız (1951), Biz İnsanlar (1959)

2.3.2. Hikâyeleri

Hikâyeler (Halil Açıkgöz Derledi, 1980), Bir Mekteplinin Hatırası: Karanlıklar Kralı (1913), Gençliğimiz (1922), Siyah Beyaz Hikâyeler (1923), Ateşböcekleri (1925), İstanbul Hikâyeleri, Aşk Oyunları.

2.3.3. Tiyatro

Gün Doğuyor (1932)

2.3.3. İnceleme- Denemeleri

Türk İnkılâbına Bakışlar (1938), Büyük Avrupa Anketi (1938), Felsefi Buhran (1939), Millet ve İnsan (1943), Mahutlar (1959), Mistisizm (1961), Nasyonalizm (1961), Sosyaliz (1961), Doğu-Batı Sentezi (1963), Sanat-Edebiyat-Tenkid (1970), Osmanlıca-Türkçe-Uydurmaca (1970), Sosyalizm-Marksizm-Komünizm (1971), Din-İnkılâp-İrtica (1971), Kadın-Aşk-Aile (1973), Yazarlar-Sanatçılar-Meşhurlar (1976), Eğitim-Gençlik-Üniversite (1976), 20. Asır-Avrupa ve Biz (1976).

2.3.4. Ders Kitapları

Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabetesi (1929), Cumhuriyet Mekteplerine Alfabe (1929), Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat (L-IV, 1929), Yeni Talebe Mektupları (1930), Büyük Mektup Numuneleri (1932), Türk Grameri (1941), Dilbilgisi (1942), Fransız Grameri (1942), Türkçe İzahlı Fransız Grameri (1946)

2.4. Canan

“Canan” romanı Peyami Safa’nın gençlik yıllarında kaleme aldığı ilk eserleri arasındadır. Eser Tasvir gazetesinde 9 Ağustos 1924 - 1 Teşrinisani 1924 tarihleri arasında 77 bölüm olarak tefrika edilmiştir. (Özyeğin University, 2017). Eserin ilk basımı ise 1925 yılında Orhaniye Matbaasında 316 sayfa olarak yapılmıştır (Tekin, 2014: 147).

Bu çalışmada kullanılan metin, Ötüken Neşriyat’ın 2000 yılı basımı olan 229 sayfalık kitabın PDF formatındaki halidir. Bu kitabın yanı sıra 2017 yılında basılmış halinden de faydalanılmıştır. Eser iki bölümden oluşmaktadır ve bölümler “Birinci Kısım”, “İkinci Kısım” şeklinde isimlendirilmiştir. Tekin, Peyami Safa’nın eserlerini bölümlere ayırırken ya olay zincirinde meydana gelen dönüm noktasını ya da mekân değişimlerini esas aldığını belirtmiştir (2014: 306). Bu eserde “Birinci Kısım” olarak adlandırılan bölümde Lami’nin Canan ile olan ilişkisi ve sonrasında Bedia’dan ayrılışı anlatılırken “İkinci Kısım” olarak adlandırılan bölüm Canan ile Lami’nin evlenmesiyle başlamaktadır.

Eser, ikbalperest bir kadının hayatını ele alarak eserdeki Lami karakterinin tutkusuna yenik düşüp sonrasında yaşadığı pişmanlığı işlemektedir. Peyami Safa eseriyle ilgili “Canan romanında, tutkularının baskısıyla bir tadım vaatler ve geçici hevesler peşinde inşan, bu uğurda, bazı frutsal değerleri zedelemeyi göze alan insanın, sonuçta nasıl bir hüsrana ve pişmanlığa uğradığı anlatılır.” diyerek eseri hakkında bir değerlendirme yapmıştır (Canan, 2000: 229).

Yazma serüveni küçük yaşlarda başlamış olan sanatçının gerek ilk eserleri olması sebebiyle gerekse geçim sıkıntısı sebebiyle yazdığı ilk dönem eserlerinde teknik açıdan bazı kusurlar bulunmaktadır. “Canan” da bu eserlerden biridir. Peyami Safa da eserini çocukluk

dönemi eserleri arasında değerlendirerek bu dönemde yazmış olduğu *Sözde Kızlar*, *Mahşer* gibi eserlerini kusurlu bulmaktadır. Özellikle *Canan* için “*ele alınmayacak kadar kusurlu*” tabirini kullanmaktadır (Tekin, 2014: 27).

Peyami Safa'nın gençlik yıllarında kaleme aldığı ilk eserleri teknik açıdan incelendiğinde kusurlar bulunsa da bu eserler, onun romancılığının ve dilinin gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.

2.5. Canan Romanının Özeti

Lami, karısı Bedia ve ailesiyle Vaniköy'deki yalısında sade bir şekilde yaşamaktadır. Bedia, evine ve kocasına oldukça bağlı bir kadındır. Lami arada İstanbul'a indiğinde burada arkadaşlarıyla görüşür. Bu ziyaretlerden birinde Şakir Bey'in evlatlığı olan Canan'a gönlünü kaptırır. Canan, küçükken saraya alınan bir Çerkez kızıdır ve sonradan Şakir Bey tarafından evlatlık alınmıştır. Lami Canan'ı gördükten sonra köşke ziyaretlerini sıklaştırır ve bazı geceler burada kalmaya başlar. Vaniköy'deki evine uğramayıp karısını ihmal edince Bedia, Şakir Bey'in köşküne gider ve Lami ile tartışır. Tartışma sonrasında evine dönen Bedia'ya kısa bir süre sonra Lami'nin onu boşadığı bilgisi gelir. Bedia bu yüzden bunalıma girer. Lami Bedia'dan boşanıp Canan ile evlenir.

Canan parayı seven ve lüks düşkünü biri olduğu için Lami ile olan evliliğinde beklediğini bulamaz ve kocasını başka erkeklerle aldatmaya başlar. Lami ise karısının istekleri için sürekli para yetiştirmeye uğraşır. Bir gün Canan'ın âşıklarından Orhan Bey'in karısı Lami'ye eşi Canan ile Orhan arasında ilişki olduğunu söyler anca Lami buna inanmak etmez.

Bir gün Canan'ın evine Adapazarı'ndan yaşlı bir Çerkez kadın gelir. Gelen kadın Canan'ın öz annesi olduğunu söyler ve kızını görmek ister. Canan ise kadını ilk gördüğü andan itibaren görmek istemez, onu annesi olarak kabul etmez. Ancak etrafta söz olmasın diye geri gönderemez ve evin tavan arasında annesine kalacak yer verir.

Günler sonra evde verilen bir davette aşağı inmesi yasak olan yaşlı kadın aşağı iner ve Lami'nin arkadaşlarından olan Ali ile kızının aralarında geçen konuşmalara tanık olur. Kızının eşini aldattığını öğrenen yaşlı kadın durumu hemen damadı Lami'ye bir şekilde izah etmeye çalışır. Durumu fark eden Lami aşağı indiğinde bu sefer Canan'ı arkadaşı Selim ile aralarında geçen yakın sohbete şahit olur ve eşinin kendisini başkalarıyla aldattığını fark eder. Her şeye rağmen o an sükûnetini koruyan Lami, misafirler gittikten sonra Canan'ı boğmaya çalışır ancak başarılı olamaz. O sırada odaya zorla giren Canan'ın annesi kızının kendisine hakaretler yağdırmasına sinirlenerek kızına saldırır ve kafasını karyola demirine vura vura Canan'ı öldürür.

Canan'ın ölümü Lami'yi derinden sarsmıştır ancak sonrasında karısına ait bazı mektuplar, notlar ve mücevherler bulur ve karısının kendisini sürekli başka erkeklerle aldattığını öğrenir. Canan ile evlenmenin hata olduğunu anlar ve eski eşiyle olan yaşantısına özlem duyar. Vaniköy'deki yalıya giderek eski eşi Bedia'ya pişmanlığını dile getirir. Bedia ise yaşananlara rağmen Lami'yi affeder ve eski yaşantılarına dönerler.

2.6. Yöntem

Çalışmamızın konusunu oluşturan “*Canan*” adlı romanın söz varlığının tematik yönden incelemesi yaparken yöntem olarak öncelikle çalışılacak metnin PDF formatındaki dökümüne ulaşılmıştır. Sonraki aşama olarak PDF formatındaki metinden Gramatik dizin oluşturabilmek için sayfa-satır numaralandırılması ve sözcüklerin kök-gövde ayrımı yapılmıştır.

Metinde geçen sözcüklerin tamamının anlamını belirlemek amacıyla TDK'nin basılı ve elektronik sözlüğü ile Kubbealtı sözlüğü kullanılmıştır. Dizin almak için hazırlanan içerik Mehmet Bozuyula'nın hazırlamış olduğu “*Türksözdiz*” programı kullanılarak metnin sıkıştırılmış gramatik dizinini elde edilmiştir.

Çalışma kapsamında yararlanılan tematik sınıflandırmalar (Mccutcheon, 2010; Şirin, 2009; Yeşilöz, 2018) doğrultusunda yeni bir tematik sınıflandırma oluşturuldu. Elde edilen dizindeki madde başı olan sözcüklerin temalara göre sınıflandırılması yapıldı. Sınıflandırmanın sonucu istatistiksel olarak değerlendirilmeye ve yorumlanmaya çalışıldı.

Çalışma içerisinde sözcüklerin kökleri belirlenirken sözcük, farklı dillerde yapım eki olsa dahi kök sözcüğün kökenini ele alınarak inceleme yoluna gidilmiştir. “*Beddua*” (Farsça-Arapça), “*elâlem*” (Türkçe-Arapça), “*herhangi*” (Farsça-Türkçe) gibi kimi birleşik sözcükler sentez dilli kabul edilerek iki dilli olarak değerlendirilmiştir. Son olarak da” et-, ol-, kıl-“ gibi yardımcı eylemler, bir yabancı sözcükle birleşik eylem oluşturduklarında artık bir yapım eki işlevini kazandıkları için bu yapılar, birleşği oluşturan ilk sözcüğün kökenine göre değerlendirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM GRAMATİK DİZİN

Çalışmanın bu bölümünde “Canan” adlı romandaki tüm sözcüklerin ek-kök ayrımı ve sayfa-satır numaralandırması yapıldıktan sonra elde edilen Gramatik dizini bulunmaktadır.

3.1.Gramatik Dizin

a : Herhangi bir olay karşısında sesin tonuna, kısa veya uzun söylenişine göre şaşma, beğenme, üzüme, kızma, hayret, memnûniyetsizlik gibi çeşitli duyguları belirtir hayret ifâde ederken iki veya üç defa kısa kısa tekrarlanabilir -12- [T]
a. 021/25, 051/4, 094/13, 097/13, 098/13, 116/4, 116/18, 116/27, 180/2, 180/8, 180/11, 224/29

aaal : Yansıma sözcük -1- [T]
a. 179/21

aba : Yünden dokunmuş, çok sağlam, eskiden daha ziyâde küçük esnafın ve fakir kimselerin giydikleri potur, hırka, cepken, palto, terlik şeyler yapılan, çoğunlukla deve tüyü renginde bir çeşit kaba kumaş, kaba çuha -1- [Ar]
a.+ yı 060/15

abajur : Doğrudan doğruya gelip gözü yormaması için ışığı kırıp yumuşatarak aşağıya ve etrâfa yayan lamba siperi -1- [Fr]
a.+ lu 208/19

aban - : Dayanmak, yaslanmak; bir şeyin üzerine eğilmek, kapanmak -3- [T]
a.- an 038/28, 180/18
a.- dı 119/18

abdal : Kalender, gezgin derviş, derviş -1- [Ar]
a. 148/13

Abdullah : Romandaki erkek karakterlerden biri; Bedia'nın babası-43-

[Ar]

A. 012/7, 036/4, 036/7, 036/27, 082/15, 083/27, 084/9, 085/12, 085/21, 086/11, 089/10, 091/24, 092/10, 092/23, 093/28, 094/26, 094/29, 095/18, 096/10, 096/15, 110/1, 110/7, 111/22, 111/28, 115/1, 115/17, 117/24, 119/12, 119/17, 119/22, 119/24, 120/8, 120/23, 120/28, 121/1, 121/11, 121/14, 122/1, 124/13, 223/15, 223/17, 224/3

abes : Boş, anlamsız, saçma -1- [Ar]
a. 147/13

ablak : Yayvan, dolgun ve geniş yüz -1- [Ar]
a. 052/11

acaba : Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı -1- [Ar]
a. 017/44

acayip : Garip, tuhaf, alışılanın dışında, değişik-9- [Ar]
a. 018/3, 035/28, 041/2, 075/23, 104/14, 158/28, 172/28, 186/9, 190/22

acele : Bir şeyi çabuk yapmaya çalışma, telâş ve sabırsızlık göstererek çabuk davranma, çabukluk, tezlik, şıtap -9- [T]
a. 010/4, 012/22, 014/31, 039/3, 212/10

a. etmeli 139/25
a. etmeye 070/7
a. ettiğimin 165/8

a.+ cisiniz 061/5

Acem : Arap ırkından olmayanlara
Araplar'ın verdiği isim -2- [Ar]
A. 040/28, 079/1

acemilik : Acemi olma durumu,
tecrübesizlik, toyluk, beceriksizlik -1-
[Ar]
a.+ leri 065/2

acı - : Başkasının durumundan üzüntü
duymak, hâline kederlenmek; ağrılı
olmak, ağrımak, sızlamak -24- [T]
a.- dı 190/8
a.- dığım 043/1
a.- dığını 037/9, 041/17, 043/2
a.- maktan 039/12
a.- mamak 039/13
a.- masaydı 041/19
a.- maz 074/8, 101/27, 107/10
a.- nacak 041/19, 077/14, 107/22
a.- r 020/7, 082/17, 095/20
a.- yor 031/5, 107/29
a.- yordu 186/23
a.- yorum 041/21, 077/24, 089/20,
109/5

acı : Tadı ağızda yakıcı bir etki bırakan,
dille alınan duygulardan tatlının karşıtı
olan; insanda üzücü bir etki bırakan,
dokunaklı, hüzünlü -8- [T]
a. 026/19, 027/20, 091/17,
109/19, 174/28, 195/3
a.+ dan 198/8

acı - : Canını yakmak, ağrı ve sızı
vermek, ağrıtmak -2- [T]
a.- ıyor 059/5, 061/2

aciz : Güçsüz, kudretsiz, zayıf kimse-4-
[Ar]
a. 155/4
a.+ i 042/2
a.+ imizin 041/18
a.+ in 210/5

acuze : Kocakarı, huysuz, suratsız yaşlı
kadın -1- [Ar]

a.+ ye 184/17

aç - : Bir şeyi kapalı, örtülü, kilitli veya
bağlı durumdan çıkarmak; engeli
kaldırmak; rengin koyuluğunu azaltmak

-81- [T]

a. 035/15

a.- abilirsiniz 123/12

a.- acak 141/14

a.- acaktı 141/13

a.- amam 176/11

a.- amıyorum 123/9

a.- an 021/11, 141/5, 162/11

a.- ar 035/20, 051/7, 079/20,

211/25

a.- arak 036/5, 055/18, 056/24,
067/19, 093/5, 113/21, 178/13, 179/13,
180/7, 180/14, 186/3, 194/4

a.- arım 070/13

a.- ilan 049/20

a.- ıldı 079/30

a.- ılıp 087/19

a.- inca 009/1, 080/27

a.- ımız 123/7

a.- ip 032/28, 038/6, 047/12,
051/6, 069/17, 069/22

a.- ıyor 108/6, 118/23, 186/20

a.- ıyordu 216/4

a.- madığı 046/19

a.- mak 137/10, 168/19

a.- malısın 058/1

a.- mamalıydık 106/10

a.- maz 079/20, 211/26

a.- mış 028/5, 032/14, 156/3

a.- mıştı 155/22

a.- mıyordu 181/1

a.- sa 214/18, 214/19

a.- salar 171/14

a.- sın 051/20

a.- tı 010/4, 021/12, 027/19,
043/26, 046/1, 055/13, 089/22, 123/13,
131/10, 135/23, 138/13, 173/16,
174/7, 185/21, 209/7, 220/16, 224/9

a.- tığı 194/26

a.- tım 074/22, 135/21

a.- tın 042/29, 074/19

aç : Yemek yeme isteği ve ihtiyacı duyan
-5- [T]

a. 148/10, 148/11, 150/21
a. gözlülüklerine 103/4
a.+ tır 182/7

açıcı : Açmak işini yapan, açan -1-
[T]
a. 076/19

açık : Kapalı, örtülü, bağlı, katlı veya kilitli durumda olmayan, açılmış; başkalarından gelecek tenkit, fikir ve yeniliklere kapalı olmayan, dışarıdan gelecek etkileri kabûle yatkın; kolayca görülüp hissedilen, meydanda olan, âşikâr, bâriz, ayan; koyu olmayan -40-
[T]
a. 012/2, 019/6, 044/11, 052/11, 052/12, 062/16, 071/9, 073/4, 077/26, 094/22, 108/11, 108/20, 112/11, 118/5, 119/2, 119/20, 120/1, 120/2, 120/3, 130/25, 135/18, 168/1, 170/21, 191/25, 210/26, 210/27, 213/12, 224/15, 224/28
a.+ a 140/13, 173/12
a.+ ça 075/20, 076/12, 101/2, 132/22, 138/10, 167/15, 192/19, 204/12
a.+ tan 173/12

açıl - : Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek; düğümlü, dolaşık ve karışık durumdan kurtarılmak, çözülmek -37-
[T]
a.- an 019/25, 224/18
a.- arak 095/9
a.- dı 023/6, 027/7, 055/3, 056/13, 119/23, 158/18, 177/19, 188/10, 195/7
a.- dıkça 179/15
a.- dılar 088/3
a.- dım 106/12
a.- ip 023/19, 028/14, 069/29, 145/28
a.- ıverdi 089/2
a.- ıyor 087/7, 227/9
a.- iyordu 144/24, 179/17
a.- mamıştı 119/19
a.- mayarak 107/19
a.- mış 104/25, 181/15, 212/23

a.- mıştı 032/6, 120/3, 210/22
a.- mıyor 118/24, 118/26, 118/27, 118/28

ad : Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim -5- [T]
a.+ ı 041/3, 175/23
a.+ ını 011/16, 100/2

ada : Her tarafı su ile çevrili kara parçası, cezîre -14- [Fr]
a. 062/19, 064/10, 070/7, 192/5
a.+ da 058/20
a.+ lar 038/28
a.+ lara 045/18
a.+ ları 200/29
a.+ larına 084/12
a.+ ya 062/19, 107/1, 220/26, 220/30
a.+ yı 107/1

adale : Kemikleri ve eklemleri birbirine bağlayan, kasılabilir lifleriyle vücûdun hareketini sağlamada yardımcı olan organ, kas -3- [Ar]
a.+ leri 209/21
a.+ li 047/13
a.+ yle 045/12

adam : İnsan; erkek -149- [T]
a. 011/25, 017/1, 017/44, 017/58, 018/10, 018/17, 020/5, 020/7, 022/23, 026/10, 026/14, 033/22, 035/19, 042/24, 047/24, 054/8, 066/1, 067/9, 068/28, 070/27, 071/22, 072/7, 073/2, 075/23, 076/18, 085/15, 093/26, 098/16, 102/13, 103/24, 105/3, 105/10, 108/12, 109/18, 109/22, 110/5, 117/2, 118/12, 123/22, 128/25, 129/1, 131/26, 133/7, 134/21, 137/4, 137/14, 138/3, 141/4, 141/11, 142/9, 142/19, 153/10, 153/20, 154/21, 155/8, 156/12, 162/28, 163/5, 164/5, 171/10, 172/13, 173/17, 173/20, 173/28, 174/7, 174/22, 175/16, 178/13, 182/26, 183/16, 184/29, 186/23, 190/19, 190/23, 191/3, 192/24, 193/5, 193/27, 195/9, 195/17,

197/1, 202/8, 202/10, 207/8,
220/26, 221/9, 223/18
a.+ a 031/22, 137/29, 154/5,
189/24, 190/18, 196/6, 227/1
a.+ çağızı 012/14
a.+ dan 072/16
a.+ dı 121/6, 173/27
a.+ dın 025/27, 201/1
a.+ dır 043/27, 048/9, 051/10,
051/11, 057/30, 093/17
a.+ ı 024/29, 034/1
a.+ ım 019/6, 019/19, 075/7,
172/31, 202/13
a.+ ın 015/8, 019/5, 020/17,
066/17, 075/25, 075/26, 076/4, 109/9,
111/5, 134/4, 144/5
a.+ lar 069/19, 124/12, 183/5,
205/13
a.+ lara 057/26, 098/18, 138/19,
183/15, 203/27, 228/17
a.+ larda 191/24
a.+ lardan 036/25
a.+ ların 031/19, 041/26, 051/21,
077/1, 171/11, 199/13, 216/4
a.+ larla 167/6
a.+ mış 020/8
a.+ sını 027/21, 077/21, 112/8,
199/14

adamakıllı : Tam gerektiği gibi,
mükemmel şekilde, iyice, enikonu -1-
[T]
a. 158/13

Adapazarı : Sakarya ilinin bir ilçesi -7-
[T]
A. 193/11
A.+ na 183/7
A.+ ndan 039/22, 099/20, 099/22,
180/8
A.+ nın 184/16

Adapazarlı : Sakarya ilinin bir ilçesinden
olan -1- [T]
A. 183/13

âdât : Âdetler -1- [Ar]
â.+ ın 205/11

adele : Kemikleri ve eklemleri birbirine
bağlayan, kasılabilir lifleriyle vücûdun
hareketini sağlamada yardımcı olan
organ, kas -1- [Ar]
a.+ leri 128/22

adet : Sayı; tâne -2- [Ar]
a.+ çe 205/1
a.+ ini 204/18

âdet : Herkes tarafından uyulan hal,
olagelmiş, alışılmış şey, usûl, görenek;
alışkanlık, huy, tabiat -9- [Ar]
â. 099/26, 154/8
â.+ i 009/2
â.+ idir 022/5
â.+ im 013/12
â.+ leri 205/5
â.+ lerin 205/7
â.+ lerini 064/18
â.+ leriydi 038/14

âdeta : Bayağı, basbayağı, sanki,
neredeyse -14- [Ar]
â. 010/10, 017/21, 018/8, 018/24,
051/11, 066/2, 071/23, 075/16,
103/16, 131/6, 139/4, 169/4,
177/13, 191/27

adım : Bir ayağın kaldırılıp az ileride
yere basılmasından ibâret olan yürüme
hareketi, hatve, kadem -46- [T]
a. 024/24, 026/22, 027/24, 028/4,
028/19, 029/2, 032/29, 055/13,
058/24, 060/13, 070/2, 070/6,
095/27, 110/28, 119/17, 120/18, 142/6,
167/21, 199/1, 208/1, 208/5,
226/29
a.+ da 068/9, 225/24
a.+ dır 043/18
a.+ ını 152/21, 223/8, 224/24
a.+ la 062/13, 080/8
a.+ lar 024/5, 035/16, 035/23,
061/30, 063/29, 079/29
a.+ larını 070/5, 224/12
a.+ larla 014/15, 015/14, 021/9,
028/27, 046/7, 110/16, 138/2, 163/20

âdi : Her zaman görülebilen,

fevkalâdeliği olmayan, sıradan, alelâde;
kötü, aşağılık, süflî -16- [Ar]
â. 013/8, 013/9, 013/10, 017/15,
026/28, 027/21, 057/27, 063/11,
063/22, 102/11, 112/6, 129/10,
129/11, 147/13, 196/3

adres : Bir kimsenin geçici veya sürekli
olarak oturduğu yâhut kendisini
arayanların bulabilmesi için gösterdiği
yer -1- [Fr]
a.+ lere 220/17

af : Suç, kusur ve hatâyı cezâlandırmama,
bağışlama; hoşgörü ile karşılamak, hoş
görmek, mâzur görmek -16- [Ar]
a. 113/21, 118/11, 145/12
a. dilerim 131/8
a. edecektir 221/18
a. edersiniz 069/9, 134/15
a. ediniz 130/23, 131/24
a. et 104/21, 104/23
a. etmek 221/19
a. etmelisin 227/3
a. etmez 111/25
a. ettirmelisin 210/17

aferin : Beğenme, takdir, teşvik
duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa,
var ol, bravo -1- [Far]
a. 178/27

afif : İffetli, ırz ve nâmusu sağlam -4-
[Ar]
a. 082/17, 095/20, 205/13, 221/28

afiye : Sağlık, sıhhat, sağlığın verdiği
rahat ve huzur -1- [Ar]
a.+ tedirler 021/29

ağ : İplik, sicim veya tel gibi malzmeden
kafes şeklinde örülmüş, göz göz seyrek
örgü -2- [T]
a.+ ı 037/21, 127/16

ağa : Genellikle köy ve kasabalarda sözü
geçen, nüfuzlu, zengin kimse; büyük,
hatırı sayılan, saygı gösterilen, kerem
sâhibi halk adamı -2- [Moğ]

a. 183/17, 183/18

ağabey : Yaşça büyük erkek kardeş -19-
[T]
a. 049/23, 052/1, 093/20, 095/13,
099/15, 119/8, 119/10, 188/11
a.+ ciğim 121/3
a.+ im 021/15
a.+ ime 119/12
a.+ imi 024/21, 121/19
a.+ in 025/19, 091/26

ağaç : Kökü toprak altında kalan, gövdesi
yukarıya doğru yükselen ve gittikçe
incelerek dallara ayrılan, kereste veya
odun olmaya elverişli uzun ömürlü bitki
-17- [T]
a. 206/3
a.+ ı 083/30
a.+ ın 110/17, 110/27, 149/27,
206/1
a.+ lar 021/5, 038/27, 083/6
a.+ lardan 110/19
a.+ ları 084/2, 084/5, 110/15,
111/3, 224/1
a.+ larına 083/23
a.+ larının 086/21

ağaçlık : Ağaçların toplu olarak
bulunduğu küçük arâzi, koru, genellikle
etrâfı açıklık olan ağaçlı yer -1- [T]
a.+ larda 152/27

ağar - : Ak olmak, beyazlaşmak [T]
başaklar (Buğdayda ve genellikle
buğdaygillerde sapın ucunda bulunan ve
içinde bitkinin birbirine bitişik tânelerini
taşıyan kısım, ekin başları -1- [T]
a.- an 181/17

ağır : Tartıda çok gelen, yerinden
kaldırılması, taşınması güç olan; kırıcı,
dokunaklı, insanın gücüne giden; yavaşı
-65- [T]
a. 013/6, 014/19, 017/31, 021/23,
022/25, 023/6, 030/12, 031/21,
034/11, 038/26, 043/26, 044/18,
046/5, 049/23, 053/8, 059/12, 063/4,
064/8, 072/26, 079/1, 079/4,

090/4, 092/2, 107/26, 110/16, 123/10,
130/18, 152/21, 155/6, 174/7,
180/21, 200/5, 208/5, 216/3, 219/11,
223/7, 224/5, 226/1, 226/24,
227/8

a.+ dı 013/10, 170/18

ağırlık : Tartıda ağır olma durumu,
sıklet; durgunluk, uyuşukluk, gevşeklik

-4- [T]

a. 009/15, 228/18

a.+ ını 061/1, 066/6

ağız : Hayvan ve insanda yüzün ön aşağı
kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes
alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya
yarayan ve sindirim borusunun giriş
deliği olan boşluk -52- [T]

a.+ ı 047/20, 069/1, 077/26,

094/22, 098/22, 119/2, 120/2, 130/25,

179/13, 200/7, 224/28

a.+ ım 108/20

a.+ ıma 179/11

a.+ ımda 185/27

a.+ ımdan 093/23, 104/23

a.+ ımı 013/5, 046/12, 176/11

a.+ ına 086/16, 153/17, 185/5

a.+ ında 054/28, 093/10, 152/29,

179/27, 209/12, 211/26

a.+ ından 015/26, 019/5, 019/25,

027/4, 037/18, 040/19, 048/17, 105/8,

176/9, 177/20, 180/22, 185/22

a.+ ını 027/5, 028/5, 046/13,

155/20, 181/1

a.+ ını 158/6

a.+ ınızla 113/16

a.+ ıyla 082/23

a.+ lardan 093/4

a.+ ları 119/20

a.+ larını 051/6, 171/14

ağla - : Acı, keder, pişmanlık ve bâzan da
sevinçten göz yaşı dökmek -31- [T]

a.- dı 083/20, 109/23, 156/20

a.- dıkça 031/19

a.- dılar 109/24, 109/25

a.- dım 089/27, 102/20

a.- mak 087/4, 169/11, 225/27

a.- mamak 228/23

a.- maya 120/13, 121/5

a.- mayımız 123/25, 156/23,

156/25

a.- mış 182/26

a.- r 187/14

a.- ya 183/3, 183/4

a.- yan 157/27

a.- yor 077/8, 077/9, 214/7

a.- yordu 124/16, 215/7

a.- yorlar 066/17

ağlat - : Birisinin ağlamasına sebep
olmak -1- [T]

a.- ır 085/3

ağrı - : Ağrılı olmak, insana ızdırıp ve acı
vermek -2- [T]

a.- yan 138/3

a.- yordu 138/12

ağrıklı : Ağrılı, hastalıklı -1- [T]

a. 086/14

ağrıt - : Ağrmasına sebep olmak,
acıtmak, elem vermek -1- [T]

a.- tın 169/4

ah : Kullanıldığı yere ve sesin tonuna
göre maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı,
ızdırıp, pişmanlık, esef, acıma, özlem,
yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme,
hayranlık duyguları ifâde eder -21-
[T]

a. 020/6, 048/19, 050/21, 051/10,

051/21, 051/24, 058/7, 059/30,

088/30, 089/17, 093/7, 104/8,

105/20, 107/29, 116/13, 121/3, 128/14,

157/24, 171/14

ahâli : Bir yerde toplanmış olan
kalabalık, halk-5- [Ar]

a. 069/28, 138/18

a.+ si 014/14, 066/14

a.+ siz 081/5

ahbap : Dostluk, arkadaşlık, âşinâlık,
senli benli ve dostça münâsebet -5-
[Ar]

a. 084/17

a.+ ız 162/25, 163/10
a.+ larım 133/4
a.+ lık 162/29

ahenk : Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş sadâ, ezgi, nağme, terâne; insanlar arasında uygunluğun, uyuşmanın meydana getirdiği huzur, iyi geçim -2-
[Far]
a.+ e 019/1
a.+ in 075/8

ahhh : Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı, ıztırap, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık duyguları ifâde eder -1-
[T]
a. 027/13

ahır : Büyükbaş hayvanları barındırmaya yarayan üstü kapalı yer, hayvan damı, tavla -1- [T]
a.+ ları 021/4

ahiret : Ölümden sonra gidilecek olan âlem, öbür dünya, bekâ âlemi -1-
[Ar]
a.+ te 113/9

ahlâk : İyi huylar, insanı mânen yükselten iyi tabiatler, fazîletler -1-
[Ar]
a.+ ın 103/21

ahmak : Akli kıt, anlayışsız, kalın kafalı kimse, beyinsiz, bön, budala -4- [Ar]
a. 042/22, 100/28
a.+ ça 035/6
a.+ ların 107/16

Ahmet : Romdandaki erkek karakterlerden biri -1- [Ar]
A. 096/6

aile : Aynı evde birlikte yaşayan, en küçüğü karı kocadan, daha geniş anne,

baba, çocuk, akrabâ ve yakınlardan meydana gelen topluluk, ev halkı -28-
[Ar]

a. 024/12, 024/13, 034/3, 035/27, 075/10, 110/9, 116/8, 148/15, 202/11, 205/9, 217/6, 226/5
a.+ ce 132/3, 132/13
a.+ den 031/10
a.+ leri 044/11
a.+ mizin 075/1
a.+ nin 093/8
a.+ si 121/25
a.+ sine 017/41
a.+ sizliğinden 217/6
a.+ ye 014/10, 124/11, 176/23, 205/4, 205/8
a.+ yi 176/9, 205/11

ailevî : Âileye âit, âileyle ilgili -3-
[Ar]
a. 073/1, 113/4, 156/30

ait : İlgilendiren, ilgili -5- [Ar]
a. 156/12, 168/24, 205/8, 229/3
a.+ tir 161/2

ajur : Bir işleme veya kumaşta süs ve desen yapmak maksadıyla iplikler arasında bırakılan, düzenli boşluklar şeklindeki ince iş -1- [Fr]
a. 079/14

ak : Kar renginde olan rengin adı, beyaz -2- [T]
a.+ ı 094/23
a.+ ını 010/22

ak - : Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek; fazlalığından dolayı gözle görülür, hissedilir duruma gelmek, âşıkâr olmak, taşmak-3- [T]
a.- ıyor 110/20
a.- ıyordu 121/23
a.- mış 212/24

akar : Gelir getiren ev, dükkân, bağ bahçe gibi mülk, akaret -1- [Ar]
a.+ ım 150/24

Akdeniz : Kuzeyinde Avrupa, güneyinde Afrika, doğusunda Asya'nın yer aldığı dünyanın en büyük iç denizi -1- [T]
A. 084/11

akıbet : Son, nihâyet, encam; gelecek, istikbâl-4- [Ar]
a.+ e 228/16
a.+ i 071/10, 216/11, 216/25

akıl : Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us -41- [Ar]
a.- ı selimine 215/20
a. 058/10, 185/29, 191/12, 216/9
a. edemiyor 028/12
a. etmesi 044/23
a.+ a 043/7
a.+ ı 020/1, 051/11, 053/7
a.+ ım 020/4, 042/7, 047/17
a.+ ıma 039/9, 047/9, 054/17,
090/6, 097/21, 202/6
a.+ ımdan 047/11, 075/8, 095/15,
107/11, 157/25
a.+ ın 073/19
a.+ ına 036/3, 088/8, 100/17,
139/10, 140/10, 143/1, 168/23
a.+ ından 014/4, 046/18, 130/2,
167/4, 207/9
a.+ ını 139/14
a.+ ınız 112/16
a.+ ınıza 054/22

akıllan - : Çeşitli tecrübeler geçirdikten sonra ders alıp akıllı ve tedbirli davranır olmak -1- [Ar]
a. 050/6

akıllı : Akı, doğruyu görecek ve ona göre davranacak, gerekeni yapacak derecede olan; yerinde, isâbetli -3- [T]
a. 022/23, 033/24, 048/2

akıt - : Sulu veya ufak tâneli maddelerin bulunduğu yerden başka bir yere doğru gitmesini, akmasını sağlamak -1- [T]

a.- arak 185/22

akraba : Aralarında kan bağı bulunan kimseler -6- [Ar]
a. 017/12, 176/8
a.+ lık 015/7
a.+ nızdır 176/7
a.+ sından 078/5
a.+ sıyım 176/2

aks : Ses ve ışık dalgalarının bir cisme çarpıp geri dönmesi ve bunun sonucunda duyulan ses, görülen ışık, yankı, yansı -1- [Ar]
a. ettikçe 086/22

aksi : Ters, zıt, aykırı -6- [Ar]
a. 044/27, 050/7, 163/16
a.+ ne 085/11
a.+ ni 202/5, 216/28

aksilik : Aksi olma durumu, terslik; ters davranma, hırçınlık, inatçılık, huysuzluk -2- [T]
a. 053/1
a.+ lerinde 139/20

aksine : Tersine, tam tersi, hilâfına -2- [Ar]
a. 092/3, 109/13

aksülamel : Karşı hareket, aksi tesir, tepki, reaksiyon -2- [Ar]
a. 217/11
a.+ idir 217/11

akşam : Güneşin batma zamânı, günün sonu -54- [T]
a. 010/17, 033/10, 036/3, 036/14,
043/29, 044/8, 049/26, 052/9,
058/1, 058/3, 059/9, 060/16,
067/28, 086/11, 086/13, 086/20, 087/26,
089/2, 089/19, 090/6, 096/24,
097/13, 098/24, 105/20, 111/22, 117/3,
124/6, 128/19, 144/16, 144/28,
157/13, 158/7, 176/26, 187/18, 200/10
a.+ a 009/15, 035/22, 059/16,
086/7, 091/16, 122/2, 158/14, 175/16,
197/24

a.+ da 071/12
a.+ dan 057/6
a.+ ı 149/11, 200/28
a.+ ın 044/17
a.+ i 187/22
a.+ ki 154/15
a.+ ları 035/10, 051/3
a.+ larını 147/6

aktrislik : Sahne veya perde için yazılan
eserlerde rol alan kadın oyunculuk -1-

[Fr]
a.+ ine 170/5

al - : Herhangi bir şeyi tutup yerinden
ayırarak elinde veya yanında
bulundurmak; temin etmek, satın almak;
kaplamak, sarmak, tutmak; kendisine bir
haber ulaşmak, bir haber gelmiş olmak

-154- [T]
a. 050/3, 052/27, 053/20, 058/29,
075/15, 129/6

a.- abildi 049/10
a.- abildim 108/18
a.- abilirdi 015/4
a.- acağı 065/5
a.- acağım 097/19
a.- acağını 034/6
a.- acağız 056/1, 173/9
a.- acak 112/1, 185/13, 207/11
a.- acaksın 163/9
a.- alım 062/27
a.- amamış 183/10
a.- amamıştı 173/20
a.- amayacağım 108/9
a.- amayınca 053/13
a.- amazdı 052/10
a.- amazsa 138/27
a.- amıyorum 039/12, 048/5,
053/27, 202/19
a.- an 032/19, 074/5, 110/4
kuvvet a.- an 031/5
a.- arak 028/20, 083/8, 110/14,
114/13, 151/13, 192/10, 228/24
a.- ayım 053/16, 077/11
a.- dı 010/27, 020/20, 047/4,
047/18, 056/16, 059/8, 068/16, 076/19,
087/22, 096/18, 099/11, 101/15,
115/1, 115/9, 115/16, 119/22, 121/8,

129/17, 129/20, 137/12, 137/27,
152/11, 156/12, 158/24, 159/1, 163/8,
174/15, 177/24, 185/15, 193/28,
200/25

a.- dığı 129/3, 170/9, 184/6,
185/10, 193/3, 213/17
a.- dığım 054/26
a.- dıkça 032/16, 155/10
a.- diktan 121/12
a.- dılar 094/26, 182/10, 192/8
a.- dım 150/14, 204/23
a.- dın 047/19
a.- dıracak 220/10
a.-ınca 048/16, 085/14
a.- incaya 012/23
a.- inirsa 100/21
a.- iniz 123/27
a.- inmamış 220/8
a.- insın 100/21
a.- ip 017/23, 022/16, 023/16,
098/17
a.- ır 011/11, 028/20, 137/2
a.- ırdı 053/6, 078/7, 170/17,
170/18, 170/19
a.- ırsan 172/19
a.- ıyor 075/21, 129/2, 176/30,
227/1
a.- iyordu 127/9, 217/8
a.- iyormuş 183/9
a.- iyorum 013/13
a.- madan 138/13, 152/9
a.- madı 185/5
a.- mak 013/25, 091/13, 094/20,
095/23, 100/19, 101/28, 117/18, 118/28,
129/14, 136/3, 138/14, 150/21,
173/18, 193/2, 219/16
a.- maktı 015/27
a.- mamışlar 183/5
a.- maya 092/21, 114/2
a.- mayı 173/22
a.- maz 011/11, 137/2
a.- mış 109/17, 183/17, 211/20,
214/9
a.- mışlar 182/25
a.- mıyorum 179/11
a.- sa 112/9
a.- saydı 160/22, 160/26
a.- sın 089/20, 097/17

âlâ : Daha yüksek, en yüksek, pek yüce;
pek güzel, çok nefis, enfes -9- [Ar]
â. 052/28, 056/9, 064/10, 075/3,
175/22, 175/26, 201/2, 203/24

alaca : Karışık renkli, ala, açıklı koyulu
-1- [T]
a. 044/17

alâka : İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbıta,
münâsebet -5- [Ar]
a. 184/3
kat-1 a. ederiz 113/3
a.+ dan 055/17
a.+ sı 152/18
a.+ sını 209/1

alâkasız : Aralarında bir bağ, bir yakınlık
olmayan, ilgisiz -1- [Ar]
a. 194/16

alay : Hafife alarak eğlenme,
küçümseme, istihzâ -4- [T]
a. ediyor 138/11, 154/1
a. etmeye 101/27
a.+ a 144/4

alaycı : Başkalarıyla eğlenmeyi huy
edinmiş olan kimse, müstehzî -2-
[T]
a. 047/26, 056/23

alçak : Yerden mesâfesi az, yere yakın,
basık; kötü ve ahlâksızca davranışlarda
bulunan kimse; hâin, bayağı, aşağılık,
soysuz, denî -13- [T]
a. 017/5, 062/13, 102/13, 205/25,
205/26, 205/28
a.+ ça 194/3
a.+ lıklarla 108/24
a.+ sın 199/3, 199/11, 205/24
a.+ tan 112/13

aldan - : Bir yalana, bir hileye, güvene
lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak;
oyuna gelmek -12- [T]
a.- acak 135/9
a.- acaksın 204/12
a.- dıgını 093/13

a.- dım 095/16
a.- dın 204/16
a.- ınız 137/25
a.- iyorsunuz 153/25
a.- mamış 047/2, 195/4
a.- maya 204/15
a.- mazzın 064/16
a.- mışlardır 149/3

aldat - : Bir kimseyi gerçek dışı söz ve
davranışlarla bile bile kandırmak; ihânet
etmek -34- [T]
a.- acağını 148/18
a.- acak 102/11
a.- acaktır 159/25
a.- amaz 071/26
a.- an 018/25, 205/14
a.- ır 148/6
a.- ıyor 014/5, 071/18, 139/8,
162/4, 194/3
a.- madı 131/27
a.- mak 148/15, 170/5, 213/9
a.- maktan 019/11
a.- ması 203/19
a.- masına 019/22
a.- masını 103/6
a.- maya 027/16
a.- mayan 018/4, 018/18
a.- mayanlardan 018/25
a.- maz 148/10, 148/11
a.- mıştı 170/3
a.- tı 107/12
a.- tıgım 136/30, 213/11
a.- tıgını 107/17, 136/12, 148/18

aldatıl - : Kandırılmak, oyuna getirilmek;
ihânete uğramak -13- [T]
a.- amaz 207/11
a.- an 086/3, 220/12, 220/13
a.- dıgına 140/23
a.- dıgını 172/1, 202/25
a.- mak 018/15, 072/12
a.- mazsa 148/10
a.- mış 195/11
a.- mışlardır 205/14
a.- sa 148/11

aldır - : Bir kimsenin bir şeyi almasını,
alıp yanında bulundurmasını sağlamak;

önem vermek, değer vermek; nefes yolu ile içine çekmesini sağlamak -4- [T]

a.- dı 123/29

a.- ırlar 213/2

a.- maz 159/13

a.- mıyor 209/2

aldırış : Aldırmamak, ilgilenmemek, umursamamak, önem vermemek -2- [T]

a. etmediğini 056/24

a. etmeyerek 152/3

alelade : Her zaman olabilen, her zaman görülebilen, olağan, sıradan -4- [Ar]

a. 196/1, 202/25, 204/10, 217/18

alelusul : Gelişigüzel, âdet yerini bulsun diye, baştan savma -1- [Ar]

a. 205/25

âlem : Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren; kendine has, değişik özellikleri bulunan yer, durum veya kimseler için kullanılır -7- [Ar]

â. 168/1

â.+ de 038/3, 048/13

â.+ e 194/5

â.+ imizde 075/10

â.+ in 101/25, 194/29

alenen : Alenî olarak, açıkça, alenî -1- [Ar]

a. 161/15

alev : Yanan maddelerin üzerinde yukarıya doğru uzanan parlak, ışıklı dil, alaz, yalaz, yalım, şûle -7- [T]

a. 028/20, 152/25

a.+ de 211/19

a.+ i 032/14, 117/23

a.+ in 075/6

a.+ iyle 117/18

alevlen - : Tutuşmak, alev çıkararak yanmak, iştiâl etmek; hiddete kapılmak, kızmak, öfkelenmek -1- [T]

a.- di 147/18

aleyh : Kelime Türkçede karşı, zıt anlamında isim gibi kullanılmış olup aşağıdaki söyleyişlerde geçer -16- [T]

a.+ imde 167/18

a.+ inde 013/8, 013/9, 022/21, 027/2, 027/11, 041/6, 043/18, 133/26,

167/16, 171/8, 171/13, 190/21

a.+ inedir 167/19

a.+ ine 140/13

alıcı : Bir şeyi satın almaya istekli ve tâlip olan kimse, müşteri -1- [T]

a. 191/12

alılık : Budala, sersem, şaşkın kimse, ahmak -1- [T]

a. 051/23

alıklık - : Alık duruma gelmek, aptallaşıp şaşırarak -1- [T]

a.- mış 108/14

alıklştır - : Alık duruma getirmek, aptallaştırıp şaşırtmak -1- [T]

a.- mış 192/11

alılıkoy - : Bir süre için bir yerde tutmak, orada kalmasını isteyip gitmesine engel olmak, hapsedmek -1- [T]

a.- abileceğime 074/11

alın - : Elinde veya yanında bulundurulmak; bulunduğu yerden kaldırılıp götürülmek, götürülüp başka yere konmuş olmak -3- [T]

a.- acak 054/19

a.- an 179/9

a.- mış 039/22

alın : Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı, nâsiye -7- [T]

a.+ ına 123/10

a.+ ında 227/9

a.+ ından 091/3, 190/10

a.+ ını 076/3, 095/4

a.+ ının 071/9

alış - : Bağlanmak, ısınmak, ünsiyet peydâ etmek -9- [T]

- a.- mağa 018/17
- a.- mak 018/21
- a.- masın 188/1
- a.- mış 100/13, 172/23
- a.- mışım 049/5
- a.- tığı 050/12
- a.- tım 128/9, 137/32

alışık : Herhangi bir yere, kişiye, harekete alışmış olan, melûf -2- [T]
a. 048/8, 201/16

alışkanlık : Alışmış olma durumu, âdet, itiyat -1- [T]
a.+ ı 151/19

alışkın : Bir şeye alışmış olan, alışkan -2- [T]
a.+ dı 038/11
a.+ dır 074/6

alıştır - : Benimsemesini sağlamak, yadırgamaz duruma getirmek-2- [T]
a.- amazsın 101/24
a.- mak 151/15

alışveriş : Satın alma, çarşıdan, pazardan ihtiyaçlarını temin etme işi -1- [T]
a. ettiği 173/19

Ali : Romadaki erkek karakterlerden biri; Lâmi'nin arkadaşı -81- [Ar]
A. 046/17, 047/1, 056/13, 056/24, 057/3, 057/12, 057/26, 057/29, 060/4, 060/9, 062/25, 063/3, 066/12, 072/1, 133/27, 133/29, 134/5, 134/7, 147/4, 149/14, 149/20, 150/1, 150/17, 150/20, 151/7, 151/9, 153/14, 153/17, 174/10, 174/13, 187/22, 188/5, 188/18, 188/29, 189/4, 189/8, 189/15, 189/18, 189/20, 189/24, 189/29, 191/5, 192/7, 195/14, 196/7, 196/12, 196/15, 196/18, 196/29, 204/11, 204/25, 220/21
A.+ den 042/19, 047/1, 047/6
A.+ dir 056/11
A.+ nin 047/9, 057/8, 060/7,

061/28, 149/21, 149/25, 150/12, 189/20, 189/31, 195/7, 196/30
A.+ ye 046/16, 056/21, 057/4, 058/10, 060/3, 062/23, 150/19, 151/9
A.+ yi 060/26, 190/26, 191/19, 217/24
A.+ yle 220/26

âli : Yüksek, yüce, büyük, ulu -3- [Ar]
malûm-ı â.+ niz 195/24
zât-ı â.+ niz 196/30
zât-ı â.+ nize 112/3

Allah : Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ -58- [Ar]
A. 010/3, 012/19, 012/27, 037/25, 041/6, 046/14, 049/18, 051/11, 053/25, 082/16, 084/3, 084/25, 084/29, 085/22, 085/25, 089/20, 090/12, 095/16, 095/20, 097/17, 103/28, 105/2, 105/9, 109/20, 113/8, 116/1, 129/28, 132/27, 144/26, 151/5, 151/14, 151/18, 156/4, 158/18, 166/13, 176/17, 183/14, 187/3, 188/20
A.+ a 041/25, 113/21, 116/21
A.+ ım 184/20, 194/20
A.+ ın 085/16
A.+ tan 082/16, 085/27, 117/26
A.+ tandır 084/24, 084/25
A.+ tır 084/2, 084/5

Allahısmaıradık : Ayrılma sırasında giden kimse tarafından kalana söylenen, Seni Allah'a ısmarlıyorum, Allah'a emânet ediyorum anlamında vedâ sözü -3- [ArT]
A. 033/18, 137/33, 176/14

allık : Cildin daha güzel görünmesini ve korunmasını sağlamak için yüze ve tene sürülen, nişasta ve çeşitli mâdenî tozlardan yapılmış güzel kokulu, beyaz veya pembe renkte, ince toz hâlindeki tuvalet malzemesi -1- [T]
a. 100/12

Alman : Almanya halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse -5-

[Fr]

a. 097/17

A. 065/1, 217/3

A.+ lar 056/26

A.+ lardan 173/9

Almanya : Avrupa kıtasında bir ülke

-1- [Alm]

A.+ ya 175/2

alt : Bir şeyin yere bakan yüzü; bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer -49- [T]

a. 036/4, 069/21, 115/4, 194/15

a.+ na 011/21, 078/7, 078/13, 110/27, 129/3, 149/27, 208/21, 211/20, 219/16

a.+ nda 010/8, 011/8, 012/3, 038/29, 040/15, 045/2, 082/5, 095/10, 110/15, 110/18, 110/19, 134/3, 140/25, 142/23, 148/28, 155/10, 172/2, 181/15, 196/5, 201/15, 208/19, 209/26, 216/16, 226/8, 227/6, 227/10

a.+ ndaki 143/25, 173/26, 178/5, 214/10

a.+ ndan 050/9, 133/5, 135/15, 181/19, 182/24, 209/12

altı : Beşten sonra, yediden önce gelen sayının adı -11- [T]

a. 011/14, 029/2, 051/18, 056/5, 102/15, 106/11, 107/19, 172/10, 191/28, 203/19, 205/10

altın : Sarı kıvılcık renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında, elektrik ve ısıyı çok iyi ilettiğinden hassas ve kıymetli makine ve cihaz yapımında kullanılan, yoğunluğu 19,26, erime derecesi 1063 C, atom ağırlığı 197,2, atom numarası 79, sembolü Au olan kıymetli element, zer; sarı -10- [T]

a. 032/14, 036/18, 066/9, 079/9, 100/5, 100/22, 127/20, 142/1, 219/9

a.+ lar 167/8

altmış : Elli dokuzdan sonra, altmış birden önce gelen sayının adı -2- [T]

a. 011/25

a.+ ını 117/2

altmışaltı : Altmış altı sayı kazanma esâsına dayanan ve yirmi dört kâğıtla oynanan bir çeşit iskambil oyunu -1- [T]

a. 056/4

ama : Zıt ve aykırı hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lâkin -71- [Ar]

a. 018/6, 020/18, 021/1, 022/15, 023/26, 026/18, 036/16, 041/1, 048/8, 048/25, 051/2, 051/3, 051/5, 053/8, 056/5, 056/27, 060/15, 065/2, 065/3, 067/3, 068/19, 072/11, 073/28, 088/18, 088/23, 093/3, 093/13, 094/6, 094/9, 097/18, 097/23, 097/26, 103/15, 103/17, 113/11, 116/12, 116/14, 116/25, 130/24, 134/1, 137/24, 141/16, 144/17, 145/5, 150/27, 153/22, 156/24, 161/3, 166/3, 170/22, 172/25, 172/28, 175/1, 176/8, 176/10, 181/6, 188/20, 191/5, 192/18, 195/24, 205/25, 214/12, 217/5, 225/15, 225/27, 226/7, 226/14, 226/16, 227/2, 227/21

a.+ sı 094/7

aman : Yardım isteme, imdat dileme; usanç, bıkkınlık -7- [Ar]

a. 048/26, 063/26, 094/30, 116/17, 187/5, 189/27, 193/28

Amasya : Türkiye'nin Karadeniz bölgesinde yer almaktadır ve Çorum, Samsun, Tokat ve Yozgat illeri ile de komşudur -1- [T]

A.+ nın 095/30

ameliye : İş, fiil -1- [Ar]

a.+ sini 216/23

Amerikan : Amerika kıtasına âit -1- [İt]

A. 015/11

amineresûl : Bakara Sûresi, 285 ve 286
Ayat -1- [Ar]
a. 085/23

amma : Zıt ve aykırı hüküm ifâde eden
iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat,
lâkin; aşırılık ve hayret ifâde eder -1-
[T]
a. 150/21

an : Zamânın bölünemeyecek kadar kısa
parçası, lahza, dem -17- [Ar]
a. 010/5, 194/28, 195/1
a.+ a 057/1, 075/21, 166/20
a.+ da 032/8, 032/10, 045/7,
045/10, 142/10, 199/20, 208/11, 225/1
a.+ nda 203/14
a.+ lara 098/19
a.+ larda 228/4

an - : Hatırlamak, akla getirmek, yâd
etmek, tahattur etmek -2- [T]
a.- acağım 114/1
a.- acakmış 114/8

ana : İnsanın ve hayvanın yavru sâhibi
olan dişisi, anne, vâlide -29- [T]
a. 179/12, 181/2, 183/24, 184/4,
184/11, 184/15, 184/20, 191/5,
211/14
a.+ larından 040/13
a.+ nın 186/27
a.+ sı 014/12, 182/26, 184/11,
184/18, 186/17, 197/27, 211/2, 217/8
a.+ sında 181/5, 213/16
a.+ sından 213/17
a.+ sını 197/3, 197/21, 213/15
a.+ sının 181/7, 198/4
a.+ ya 184/13

Anadolu : Ön Asya'nın bir parçası olarak
Türkiye'nin Asya kıtasında bulunan
toprağı, Rum -1- [T]
A. 021/6

anahtar : Kilit açıp kapamak için
kullanılan âlet, açar -2- [Yun]
a. 117/24

a.+ ı 135/18

analık : Anne olma durumu ve sıfatı,
annelik, vâlidelik -1- [T]
a. 186/27

Anastasya : Romadaki kadın
karakterlerden biri -1- [Yun]
A.+ nın 204/18

ancak : Yalnız, sâdece; zar zor, güç hal
ile, dara dar, kıt kanaat -8- [T]
a. 035/20, 037/6, 040/12, 066/19,
143/29, 192/1, 223/10, 229/10

âni : Bir anda oluveren, birden, apansız
-6- [Ar]
â. 092/7, 131/22, 156/21, 207/6,
208/15, 216/22

anla - : Bir şeyin ne olduğunu akıl
yoluyla kavramak, akıl erdirmek -
116- [T]
a.- dı 015/27, 048/20, 101/17,
121/4, 140/18, 140/19, 164/6, 173/13,
181/14
a.- dığı 062/10, 190/20
a.- dık 143/21, 165/4, 189/11
a.- dım 105/8, 133/1, 133/21,
145/4, 165/9, 179/3
a.- dın 145/27, 159/26, 167/3,
169/27, 186/7, 197/16
a.- madan 028/6
a.- madı 118/25, 193/13
a.- madım 019/23, 160/25, 178/31
a.- mak 191/13
a.- maktan 215/12
a.- mam 112/8
a.- mamıştı 194/12
a.- masını 031/14
a.- maya 038/14
a.- mayan 199/14
a.- mayarak 196/28
a.- mayayım 179/26
a.- maz 048/29, 161/6
a.- mış 049/15, 183/17, 187/20
a.- mışsınızdır 017/49
a.- mıyor 093/3, 220/11
a.- mıyordu 169/16, 178/2

a.- mıyordum 132/19
a.- mıyormuş 121/14
a.- mıyorum 039/20, 053/1,
063/28, 103/3, 103/7, 121/1, 166/4,
168/12,
228/10
a.- mıyoruz 178/4
a.- r 082/13
a.- rdı 179/4
a.- rsın 041/22, 161/11
a.- yacak 093/13, 103/22
a.- yacaksınız 018/2, 018/22,
131/17
a.- yacaktı 141/16
a.- yamadı 015/1
a.- yamadın 145/3
a.- yamıyor 220/2
a.- yamıyorum 063/13, 132/10
a.- yan 199/5, 210/3
a.- yarak 030/4, 096/15
a.- yayım 184/2
a.- yınca 107/17
a.- yor 013/2, 045/9, 070/26,
072/15, 104/4, 122/28, 159/6, 161/20,
164/14, 166/27, 186/12, 197/18
a.- yordu 155/1, 170/7, 195/12,
225/30
a.- yordum 108/16
a.- yorsun 039/3
a.- yorsunuz 133/12
a.- yorum 012/9, 026/9, 026/20,
039/8, 073/15, 073/18, 075/6, 088/19,
159/27, 200/9

anlaş - : Birbirinin maksadını anlamak;
aynı fikir üzerinde karar kılmak,
uyuşmak, uzlaşmak, mutâbakata varmak
-1- [T]
a.- alım 012/16

anlaşı - : Ne olduğu bilinmek,
kavranılmak; belli olmak, ortaya çıkmak
-21- [T]
a.- abilir 053/12
a.- ır 177/25
a.- ıyor 017/7, 017/40, 026/28,
044/4, 092/16
a.- ıyordu 023/8, 063/31, 132/1,
191/4, 193/8

a.- mayan 044/24, 071/16, 177/20,
198/10, 219/2
a.- mıyor 012/12, 056/27, 178/31
a.- mıyordu 179/9

anlaşmazlık : Düşünce ve fikir ayrılığı,
uyuşmazlık, ihtilâf -2- [T]
a. 017/34, 176/26

anlat - : Anlamasını, kavramasını
sağlamak, zihnine sokmak, açıklamak,
îzah etmek, tefhim etmek; söylemek,
hikâye etmek, tahkiye etmek, nakletmek
-104- [T]
a. 024/25, 034/5, 111/28, 166/18,
179/7

a.- abilmek 079/11, 131/20
a.- acağım 131/9
a.- acak 084/18
a.- acaklar 191/7
a.- amıyor 202/10
a.- ayım 025/8, 143/16, 182/18
a.- ılamı 184/3
a.- ın 182/16
a.- ip 134/8
a.- ır 149/23
a.- ırken 048/28, 213/9
a.- ıyor 027/12, 064/19, 064/29,
069/15, 079/1, 097/8, 104/13, 179/27
a.- ıyordu 022/6, 053/22, 063/5,
070/7, 089/7, 123/17, 128/7, 153/17,
185/19
a.- ıyorlar 040/28
a.- ıyormuşum 156/31
a.- ıyorsunuz 187/24
a.- ıyorum 019/18, 168/17
a.- madı 098/28
a.- mak 012/13, 142/29, 190/26,
191/2, 229/1
a.- makla 084/22
a.- malı 031/9
a.- masaydınız 156/18
a.- maya 068/1, 084/8, 088/12,
099/19, 106/15, 158/25, 179/14, 179/29,
190/13
a.- mış 046/16, 183/6, 183/14
a.- mışlar 183/16
a.- mışlardı 079/13
a.- mıştı 037/7

a.- mıştım 065/2
a.- mıştınız 113/16
a.- sa 140/11
a.- sam 204/12
a.- sana 143/15
a.- tı 015/20, 023/13, 032/27,
036/23, 038/21, 049/25, 059/29, 074/26,
099/10, 102/18, 111/23, 121/25,
122/7, 124/2, 132/23, 135/24, 156/28,
157/23, 159/18, 170/9, 179/14,
182/19, 203/25, 228/16
a.- tığı 036/25, 065/6, 085/19,
201/8
a.- tılar 017/32
a.- tım 043/5, 069/5

anlayışlı : Anlama yeteneği kuvvetli olan, zekî, ferâsetli; hoş gören, halden anlayan, müsâmahakâr -1- [T]
a. 017/1

anne : İnsanın ve hayvanın yavru sâhibi olan dişisi, anne, vâlide -50- [T]
a. 051/16, 120/29, 121/2, 185/4,
212/28
a.+ çiğim 120/30
a.+ çiğin 090/2
a.+ lerin 014/8
a.+ m 011/8, 179/4, 179/7, 182/16
a.+ me 096/11
a.+ n 088/13, 180/9
a.+ si 081/14, 086/12, 121/7,
121/26, 185/14, 185/20, 190/20, 196/27,
210/22
a.+ sinden 188/26
a.+ sine 182/6, 184/25, 185/3,
210/23
a.+ sini 085/14, 085/18, 115/11,
151/29, 185/24, 188/6, 189/24, 197/11
a.+ sinin 011/7, 053/18, 062/28,
110/29, 183/21, 185/17, 186/22, 187/17
a.+ siyle 082/3, 111/6, 197/13,
229/9

ansız : Beklenmedik bir zamanda, hatırda yokken, birdenbire, ânî, ânîden, vehleten -1- [T]
a.+ ın 142/12

ansızın : Beklenmedik bir zamanda, hatırda yokken, birdenbire, ânî, ânîden, vehleten -6- [T]
a. 030/16, 044/24, 091/28,
109/17, 186/3, 203/20

antika : Eski çağlardan kalma, târihi kıymeti veya sanat değeri olan eşyâ; eskimiş, modası geçmiş -1- [Lat]
a. 157/21

apartman : Bir âilenin veya bir kişinin oturmasına elverişli, odaları, banyo, mutfak kısımları bulunan, bağımsız dâirelere bölünmüş binâ -5- [Fr]
a.+ ı 048/16
a.+ ına 215/13
a.+ ında 037/15
a.+ ını 188/18, 189/1

aptal : Davranışlarını kontrol etmekten âciz, zekâsı kıt kimse, bön, alık, budala -2- [Ar]
a. 161/6
a.+ ca 063/15

ara : İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe; bir oluştan diğer bir oluşa kadar geçen zaman fâsılası -94- [T]
a. 025/23, 049/10, 147/3, 176/5,
183/9, 208/6, 226/29
a.+ da 015/6, 024/15, 082/23
a.+ dan 038/13, 132/19, 183/2,
183/11, 186/17, 219/4, 223/10, 226/7
a.+ larında 037/10, 071/17,
071/21, 072/6, 082/21, 128/20, 176/25
a.+ mda 136/10, 204/5
a.+ mızda 013/17, 017/14, 061/6,
073/26, 103/12, 106/16, 113/24, 172/24,
196/30, 228/7
a.+ mızdaki 203/11
a.+ mızdan 075/13
a.+ nı 168/19
a.+ nızda 017/7, 017/34, 027/2,
168/11
a.+ sina 055/9, 095/3, 108/21,
121/8, 142/18, 154/26, 180/17, 211/7
a.+ sında 017/29, 027/25, 036/9,
036/21, 042/11, 045/8, 052/13, 061/9,

067/16, 076/1, 110/23, 117/20,
133/27, 135/21, 148/25, 153/12, 153/20,
169/15, 181/3, 188/5, 195/7,
198/7, 199/20, 207/9, 212/23, 217/20
a.+ sındaki 019/1, 041/22, 059/31,
216/22, 216/25
a.+ sından 009/8, 035/24, 037/23,
106/6, 137/16, 201/7, 205/5
a.+ sını 137/10
a.+ ya 095/16, 095/21, 095/24

ara - : Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî
etmek; yoklamak, araştırmak -39- [T]

a.- dı 034/10, 104/26, 177/27,
178/10, 178/16, 223/15
a.- dığı 023/11, 212/27
a.- dım 022/14
a.- dın 178/11
a.- mak 020/11, 024/2, 068/2
a.- ması 091/9, 130/3
a.- maya 172/9
a.- mayınız 059/22
a.- maz 097/2
a.- mış 158/6
a.- mıştı 169/14
a.- nan 214/2
a.- niyormuş 099/22
a.- rken 067/7
a.- ya 183/24
a.- yan 026/1
a.- yarak 158/19, 228/13
a.- yayım 046/13
a.- yor 080/29, 091/18, 179/4,

211/14

a.- yordu 164/5
a.- yordum 080/1
a.- yormuş 155/16
a.- yorsun 046/12, 211/28
a.- yorum 199/21
a.- yoruz 165/27

araba : Motorla işleyen tekerlekli kara
taşıtı, otomobil; at, eşek, öküz gibi
hayvanlar tarafından çekilen, yük ve
insan taşıyan tekerlekli kara taşıtı -24-
[Ar]

a. 020/29, 021/4, 021/8, 034/10,
114/9, 140/27, 149/14, 153/10,
153/17

a.+ dan 020/28, 141/2, 149/19,
167/8

a.+ lar 149/26, 154/9

a.+ ların 149/15

a.+ nın 154/5

a.+ sına 153/7

a.+ ya 020/24, 149/14, 149/25,

153/7

a.+ yla 149/12, 184/1

arabacı : At arabası süren kimse -4-

[T]

a. 141/2, 192/17

a.+ lar 151/30

a.+ ya 192/20

aralık : Birbirine bitişmeyen iki şey
arasında kalan mesâfe, iki şey arasındaki
açıklık; bir şeyin kesilmesiyle yeniden
başlaması arasında geçen zaman fâsılası,
zaman içinde verilen fâsıla -6- [T]

a. 022/28, 110/25, 142/4, 153/9,
155/13, 182/27

aran - : Bulunmaya çalışılmak,
araştırılmak, taharrî edilmek; gözden
geçirilmek, yoklanmak -1- [T]

a.- an 035/4

Arap : Arap kavminden olan kimse -4-
[Ar]

A. 026/14, 065/1, 065/2, 066/14

arası : İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık,
mesâfe; bir oluştan diğer bir oluşa kadar
geçen zaman fâsılası -1- [T]

a.+ nda 086/23

arasıra : İki şeyi birbirinden ayıran
uzaklık, mesâfe; bâzan, vakit vakit,
seyrek olarak -2- [T]

a. 072/12, 151/15

araştır - : Bir şeyi bulmak için bir yeri
gözden geçirmek, arama yapmak, etrâfı
aramak; bir konu üzerinde inceleme
yapmak, tetkik etmek -7- [T]

a.- acağı 142/23

a.- arak 034/12, 199/3

a.- dı 030/18
a.- ırlar 214/4
a.- iyordu 227/2
a.- mırlar 183/20

Arıburnu : Çanakkale'nin Gelibolu ilçesinde yer alır -1- [T]
A. 201/16

arka : Ön, sağ ve solun dışında dördüncü yön, görünmeyen taraf; peş, art -71- [T]

a. 009/13, 057/20, 095/1, 095/8, 120/1, 124/7, 152/17, 154/24, 191/13, 193/26, 194/21, 208/12, 209/13, 212/14

a. üstü 155/21
a.+ da 025/12
a.+ daki 097/13
a.+ dakilerin 060/2, 062/6
a.+ dan 052/13, 061/26, 210/22
a.+ larından 194/27, 194/28
a.+ lı 037/17
a.+ sına 071/1, 078/14, 152/22, 154/25, 192/22, 206/1
a.+ sında 015/11, 027/17, 038/29, 083/21, 091/5, 118/7, 152/16, 200/18, 213/21
a.+ sındadır 219/8
a.+ sındaki 110/14
a.+ sından 017/25, 019/13, 028/4, 053/23, 068/15, 091/25, 096/14, 098/7, 121/6, 123/20, 141/2, 151/9, 154/11, 164/1, 182/9, 184/29, 19/26, 226/12
a.+ sını 028/4, 119/11, 154/19
a.+ ya 009/13, 023/16, 094/27, 095/1, 105/14, 191/14, 193/26, 194/21

arkadaş : Aralarında yakınlık, dostluk ve sevgi bulunan kimselerden her biri -41- [T]

a. 044/17, 198/19, 199/16, 201/3, 202/15
a.+ ı 037/21, 067/19, 068/7, 068/17, 069/3, 096/16, 158/26, 171/8, 221/14
a.+ imsin 203/28
a.+ ın 046/7

a.+ ına 020/21, 057/24, 148/1, 161/10
a.+ ını 198/16
a.+ ının 037/15, 038/18, 038/22, 044/7, 044/23, 045/8, 065/4, 071/13, 153/1, 159/9, 162/7, 193/8, 200/5, 215/13
a.+ ınla 168/19
a.+ i 067/26
a.+ ları 175/11
a.+ larım 132/16
a.+ larını 194/25
a.+ larıyla 194/3

arkadaşlık : Arkadaş olma durumu, birbirine dostluk ve sevgi ile bağlı olma, şeriklik, yârenlik -1- [T]
a.+ ımız 076/8

arlan - : Utanmak, sıkılmak, hayâ etmek -1- [Ar]
a.- madan 194/10

arpa : Buğdaygillerden, taneleri ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen bir tahıl cinsi -1- [Hint]
a. 188/16

arpacı : Arpa ve hayvan yemi satan kimse -1- [T]
a. 098/24

Arsak : Doğu Anadolu'da ve Kafkasya'da MÖ 150'li MÖ 230'larda Selevkoslar'dan ayrılarak devlet kurdular part Krallığı, İran platosunu birleştiren ve oraya hükmeden Arşaklı hanedanı tarafından idare edilirdi -1- [Erm]
A. 097/21

arsız : Utanma ve sıkılma duygusu olmayan, utanmaz, hayâsız, yüzüstü -1- [Ar]
a. 093/22

arслан : Afrika ve Batı Asya'da yaşayan, dört ayaklı, yırtıcı, çok kuvvetli, kedi cinsinden memeli hayvan -1- [T]

a. 117/2

art : Arka taraf, arka -3- [T]
a.+ ina 055/3, 119/23, 210/21

art - : Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak, tezâyüt etmek; şiddetlenmek, fazlalaşmak, daha etkili duruma gelmek -6- [T]
a.- an 131/5
a.- ardı 160/22
a.- mış 100/21
a.- mıştı 129/9
a.- tı 115/8, 204/21

artık : Cümlede bulunan fiilin zamânına göre şimdi, bundan sonra, bundan böyle anlamlar ifade eder; bir şeyin yeter olduğunu, daha fazla yapılmaması, daha ileri gidilmemesi gerektiğini belirtir -78- [T]
a. 012/15, 013/14, 015/1, 022/23, 030/2, 033/6, 034/14, 034/23, 034/28, 035/2, 035/5, 036/28, 042/2, 043/7, 045/4, 058/19, 061/6, 062/27, 063/10, 065/5, 067/3, 071/7, 073/13, 073/15, 077/20, 077/21, 077/25, 085/19, 093/25, 099/26, 100/15, 102/20, 105/8, 108/15, 108/16, 110/9, 112/7, 112/18, 116/2, 116/6, 122/25, 129/21, 131/4, 132/25, 134/8, 145/10, 147/1, 147/3, 155/1, 157/9, 158/13, 162/25, 163/10, 164/7, 167/12, 167/15, 170/25, 171/11, 172/6, 181/17, 183/8, 187/21, 191/4, 191/20, 205/24, 207/11, 224/2, 225/15, 225/27, 226/17, 228/22, 228/25

artık : Harcanandan geriye kalan veya fazla gelip artan kısım, artan şey, bakıye -1- [T]
a.+ ı 182/1

arttır - : Miktârını çoğaltmak, fazlalaştırmak; şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek -2- [T]
a.- maktan 077/2
a.- mıştı 214/5

arz : Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu -1- [Ar]
a. ederim 151/18

arzu : İnsanın bir şeye karşı duyduğu istek, dilek -24- [Far]
a. 058/22, 112/5, 210/14
a.+ dan 076/6, 080/1
a.+ lara 155/11
a.+ ları 160/3
a.+ ların 035/1
a.+ larına 042/4
a.+ larını 064/20, 128/3
a.+ m 040/9
a.+ muza 073/29
a.+ n 076/9
a.+ su 192/14
a.+ suna 160/26, 197/9
a.+ sunu 172/6
a.+ suyla 024/18, 030/5, 030/10, 045/7
a.+ ya 194/29
a.+ yu 141/14

as - : Bir şeyi yüksek bir yere iliştip sarkıtmak, tâlik etmek -2- [T]
a. 159/26
a.- ma 042/5

asabî : Sinirle ilgili, sinirsel -14- [Ar]
a. 038/16, 064/3, 122/13, 134/13, 154/3, 196/2, 196/3
a.+ lerine 064/5
a.+ sin 027/4, 166/22
a.+ ydi 023/21
a.+ ye 200/16
emrâz-ı a.+ ye 196/1
a.+ yetleri 017/39

asabîleş - : Sinirlenmek, öfkelenmek, gergin ve sinirli bir durum almak, hiddetlenmek -3- [T]
a.- iyordu 159/10
a.- iyorum 134/19, 134/22

asabîyet : Asabîlik, sinirlilik, öfke, hiddet -4- [Ar]
a. 136/6, 158/5, 164/5

a.+ in 202/25

asalet : Asillik, soyluluk, asil bir soya mensup olma, necâbet -1- [Ar]
a. 055/20

asap : Sinir, damar -5- [Ar]
a. 026/11, 139/2
a.+ ım 136/17, 169/11
a.+ ının 204/14

asıl - : Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak; elleriyle bir yere tutunup vücûdunu sarkıtmak -6- [T]
a.- acağım 059/5
a.- dı 060/8
a.- ıymış 090/1
a.- ıyor 058/9
a.- mış 078/12, 078/14

asıl : Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe; gerçek, hakikat -3- [Ar]
a. 159/4, 167/18, 167/28

asılsız : Aslı ve esâsı olmayan, bir gerçeğe dayanmayan, köksüz-1- [T]
a. 077/8

asır : Zaman, devir, çağ -3- [Ar]
a. 226/7
a.+ dan 124/11, 182/1

asil : Asâlet sâhibi, soylu kimse, necip -4- [Ar]
a. 011/13, 176/22, 227/14, 227/19

asilzade : Asil bir âileye mensup olan, soylu kimse, kişizâde, beyzâde -1- [ArFar]
a. 157/6

askı : Eşyâ asmaya yarayan nesne, askılık; pantolon veya giysilerin düşmesini önlemek için omuzdan aşırılan bağ -1- [T]
a.+ sız 041/9

asla : Hiçbir vakit, hiçbir zaman, hiçbir şekilde, kesinlikle, kat'iyen -6- [Ar]
a. 025/3, 076/2, 145/12, 145/13, 160/9

asrî : İçinde bulunulan zamânın en son yeniliklerine, fikirlerine, gereklerine ve zevkine uygun, çağdaş, modern -4- [Ar]
a. 079/5, 148/9, 148/14, 148/23

aşağı : Bir şeyin yukarı kabul edilen kısmına göre altta kalan tarafı veya bu tarafta bulunan kısmı -27- [T]
a. 025/25, 028/11, 031/24, 046/11, 052/4, 055/3, 060/26, 084/14, 135/7, 145/19, 189/22, 193/23, 198/12

a.+ da 190/25
a.+ daki 022/28
a.+ ki 177/3
a.+ lara 197/15
a.+ larda 080/1, 197/23
a.+ ya 010/16, 056/25, 086/14, 170/18, 180/22, 195/10

aşçı : Yemek pişirmeyi meslek edinmiş olan, konaklarda ve evlerde yemek pişirmekle görevli kimse, ahçı -1- [T]
a. 192/12

âşık : Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun; bir kadınla bir erkek arasındaki gizli ilişkide erkeğe verilen ad -15- [Ar]
â. 101/10, 101/13, 102/4, 189/11
â.+ ı 195/5, 204/18
â.+ ın 202/25
â.+ ına 160/24
â.+ ınm 128/6
â.+ lar 067/3, 161/7
â.+ larına 194/6, 204/19
â.+ larıyla 220/5, 221/7

aşinalık : Tanışıklık, yakınlık, ahbaplık -1- [Far]
a.+ ı 183/14

aşk : Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet; şiddetli istek, tutku -55-

[Ar]

a.- ı ilâhî 113/9

a.- ı ilâhîyi 113/11, 113/14

a. 034/27, 037/8, 042/8, 077/21,

085/17, 113/8, 113/9, 116/18,

128/25, 139/20, 160/5, 160/27,

161/16, 161/17, 172/3, 215/26, 220/22

a.+ a 034/16

a.+ ı 139/1, 148/12, 215/6, 215/9

a.+ ımı 204/2

a.+ ın 030/19, 071/18, 071/26,

203/18, 215/28

a.+ ına 037/25, 041/6, 103/28,

105/2, 105/9, 109/20, 116/1, 117/26,

151/5, 156/5, 187/3

a.+ ını 039/20, 072/20

a.+ ınızı 113/4

a.+ la 106/12

a.+ lar 102/7

a.+ lara 113/14

a.+ ları 101/11

a.+ larınızı 113/15

a.+ sız 081/7

a.+ tan 072/14, 077/23

a.+ tır 215/28

aşkolsun : Sitem sözü olarak kullanılır

-1- [T]

a. 167/16

aşüfte : Baştan çıkmış, hafifmeşrep, ahlâksız kadın -1- [Far]

a.+ nin 138/10

aşüftelik : Âşifte olma durumu, iffetsizlik -1- [Far]

a. 047/20

at - : Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak; kalp, nabız vurmak, çarpmak; yürümek; kahkaha, nâra, çığlık ile bu kelimelerin ifade ettiği sesi kuvvetle çıkarmak -39- [T]

a. 041/27

a.- alım 096/26

a.- ar 223/8

a.- arak 024/5, 028/18, 128/8, 201/25, 212/26, 226/19

a.- arken 058/24

a.-ınca 224/24

a.-ışınızda 060/13

a.-ıyor 039/10, 063/29, 109/15,

117/23

a.-ıyordu 061/30

a.-madı 029/2

a.-mamış 039/25

a.-maya 092/20

a.-maz 223/8

a.-mış 042/26, 046/6

a.-tı 027/24, 029/2, 047/26,

051/19, 055/13, 091/19, 097/15, 137/21,

138/13, 143/28, 155/15, 167/21,

200/24, 208/1, 208/5

a.-tıgını 172/26

at : Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan -16-

[T]

a. 048/15, 049/3, 049/11, 049/18, 065/4, 158/11

a.+ a 049/13, 152/16, 153/11

a.+ ın 149/15, 152/13

a.+ ına 049/8

a.+ ının 048/14, 149/24

a.+ ları 065/1

a.+ tan 153/6

ateş : Odun, kömür maddelerin tutuşup yanması ile beliren ışık; normalden yüksek vücut ısısı -7- [Far]

a. 010/17, 215/9

a.+ in 032/13, 036/19, 155/16

a.+ te 205/14

a.+ ten 085/9

ateşle - : Tutuşturmak, yakmak -1- [T]

a.- r 215/10

atıl - : Bir şey bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatılmak; bir yere doğru fırlamak -10- [T]

a.- an 039/13

a.- dı 028/3, 050/2, 156/3

a.- ıvermiş 078/7
a.- ıyor 058/21, 122/4
a.- madı 219/19
a.- mış 078/13, 099/20

atış : Atmak işi ve tarzı -1- [T]
a.+ ları 070/2

atla - : Yüksek bir yerden, bir taşıttan, bir binek hayvanından inmek; yüksek bir yere, bir taşıta, bir binek hayvanına binmek; ayaklarını yerden keserek sıçramak, fırlamak -15- [T]
a.- dı 020/24, 118/19, 138/20, 149/13, 152/6, 154/10, 184/29
a.- dıkları 044/20, 044/23
a.- mak 152/17
a.- mış 183/12, 184/13
a.- rken 138/15
a.- yarak 045/19
a.- yor 062/2

atlas : İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi -4- [Ar]
a. 065/3, 079/14, 181/4
a.+ lı 100/3

atlat - : Atlamasını, bir engeli aşmasını sağlamak; tehlikeli ve kötü bir durumu geçiştirmek, böyle bir durumdan kurtulmak -2- [T]
a.- incaya 111/20
a.- tıgımı 092/22

avam : Halkın alt tabakası -3- [Ar]
a. 148/9, 148/23

avaz : Ses, sedâ; yüksek sesle bağırma, feryat, nâra -2- [Far]
a.+ ı 198/10, 211/8

Avrupa : Dünyânın kuzey yarı küresinde Ural dağları ile Atlas Okyanusu arasında kalan, Akdeniz, Marmara ve Karadeniz'in güneyden çevrelediği kara parçası -8- [İt]
A. 084/18, 176/30

A.+ da 205/6, 205/8
A.+ nın 079/5
A.+ ya 023/13, 042/17, 204/24

Avrupalı : Dünyânın kuzey yarı küresinde Ural dağları ile Atlas Okyanusu arasında kalan, Akdeniz, Marmara ve Karadeniz'in güneyden çevrelediği kara parçası -1- [İt]
A.+ lar 147/8

avuç : Elin iç kısmı -26- [T]
a. 039/10, 105/10, 113/21
a.+ dan 213/6
a.+ larına 109/17, 140/8, 214/9
a.+ larını 208/11, 224/27
a.+ larının 137/27
a.+ larıyla 150/17
a.+ tan 080/9
a.+ umda 173/1
a.+ umuzla 085/4
a.+ una 118/23, 219/17
a.+ unda 128/1, 135/23, 135/28, 136/24, 162/27
a.+ unu 064/26, 105/10, 188/15
a.+ unun 219/19
a.+ unuzda 019/3

avuçla - : Avucu ile kavramak, avuçlarının içine almak -1- [T]
a.- dı 038/31

avur : Yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız -1- [T]
a. 113/11

Avusturya : Orta Avrupa'da bir ülkedir -1- [T]
A. 068/4

avut - : Sıkıntısını, acısını unutturmak, yatıştırmak, tesellî ve teskin etmek -3- [T]
a.- abilir 014/10
a.- uyur 082/25
a.- uyordu 088/23

ay : Yılın ayrıldığı on iki bölümden her

biri; güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyamızın tek uydusu olan gök cismi, kamer, mah -40- [T]
a. 023/12, 043/29, 044/8, 051/18, 061/31, 071/21, 103/1, 106/7, 106/16, 107/4, 107/19, 112/1, 116/4, 121/16, 127/7, 132/13, 135/13, 144/7, 149/18, 170/16, 173/18
a.+ a 090/22
a.+ da 063/20
a.+ dan 017/35, 026/8, 071/9, 108/6, 128/18, 204/22
a.+ dır 106/11, 165/27, 194/12
a.+ ın 098/8, 152/14
a.+ ını 213/5
a.+ larda 034/18
a.+ lardan 071/28
a.+ larında 034/16, 071/18
a.+ lık 071/7

ay : Yardım isteme, imdat dileme; heyecan; hayret, şaşkınlık; usanç, bıkkınlık, sıkıntı -3- [T]
a. 096/23, 099/12, 177/25

ayak : Vücûdun, bacadan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan kısmı, kadem -141- [T]
a. 009/5, 009/19, 013/16, 023/4, 062/6, 079/27, 083/21, 087/6, 088/17, 111/15, 160/16, 162/28, 175/17, 193/23, 194/10, 211/21, 212/13, 213/19, 214/17, 223/7, 224/21
a.+ a 012/3, 014/3, 014/23, 015/14, 017/50, 021/24, 022/29, 024/4, 025/24, 030/12, 032/29, 034/6, 043/28, 044/7, 044/14, 048/11, 055/28, 057/2, 057/19, 067/10, 069/18, 090/30, 098/6, 101/12, 105/21, 106/1, 117/4, 118/21, 129/22, 134/13, 134/16, 135/27, 136/16, 137/12, 145/9, 145/11, 151/20, 152/9, 158/17, 161/9, 176/12, 180/13, 184/22, 185/24, 196/25, 210/15, 210/19, 212/19, 213/20
a.+ ı 188/1, 196/14
a.+ ına 053/27
a.+ ını 033/1, 061/2
a.+ ına 082/19, 221/23

a.+ ında 038/7
a.+ ını 026/10, 026/30, 128/1, 152/5, 152/21, 158/17, 214/9
a.+ ları 140/24, 142/11, 142/19, 152/16, 172/2, 181/12, 200/7
a.+ larım 190/3
a.+ larıma 127/18
a.+ larımı 059/5
a.+ larına 161/22
a.+ larını 055/7, 098/3, 127/11, 141/20, 159/19, 198/11, 210/19, 211/12, 226/19
a.+ larının 023/7, 028/22, 061/29, 068/14, 079/24, 129/3, 193/5, 207/4, 226/25
a.+ larıyla 039/17, 185/1
a.+ ta 023/11, 032/12, 047/5, 050/11, 050/13, 050/17, 052/7, 056/1, 056/11, 067/1, 067/6, 087/13, 095/18, 101/16, 108/19, 129/18, 130/12, 130/14, 137/5, 154/13, 163/15, 164/12, 182/8, 186/2, 192/9

ayaklan - : Ayağa kalkmak; kânunlara, emirlere karşı gelmek, isyan etmek, kıyam etmek; uyanıp harekete geçmek
-1- [T]
a.- mıştı 191/11

ayaklandır - : Harekete getirmek, tahrik etmek
-1- [T]
a.- dı 217/12

ayaklı : Ayağı olan -3- [T]
a. 195/14, 195/21, 196/6

ayaküstü : Oturmadan, ayakta -1- [T]
a. 032/19

ayart - : Ayırmak işini yaptırmak; kandırmak, baştan çıkarmak, doğru yoldan ayırmak
-1- [T]
a.- mayı 100/17

aydınlık : Aydın olma durumu; ışık, şavk, ziyâ -1- [T]
a.+ ında 207/9

âyet : Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri -5- [Ar]
â.- i kerimeyi 086/5
â. 085/18, 116/23, 117/13
â.+ lerin 085/19

ayıl - : Baygınlıktan veya sarhoşluktan kurtulup kendine gelmek, ayıkmak -2- [T]
a.- ır 095/1
a.- maz 095/1

ayıp : Utanılacak hal ve davranış -5- [Ar]
a. 098/1, 197/5
a.+ tır 060/14, 151/27, 167/24

ayıpla - : Kusurlu bularak kınamak, tâyip etmek -1- [T]
a.- mak 075/8

ayıp - : Birbirinden uzaklaştırmak, fasletmek; birbirinden uzaklaştırmak-16- [T]
a.- amıyor 009/3
a.- arak 159/9
a.- dı 028/1, 058/15
a.- ılmış 220/16
a.- ırım 058/29
a.- madı 067/18, 068/16, 141/23
a.- maya 090/10
a.- mayarak 106/1, 143/14
a.- mıyor 086/15, 091/12, 110/13,
185/16

ayırt - : İki veya daha fazla şey arasındaki farkı anlamak, ayırmak, aralarındaki ayırıcı niteliği farketmek, tefrik etmek; farklı görmek, farklı muâmele yapmak -2- [T]
a. etmeyiz 075/17
a.- mıştı 185/4

aykırı : Alışıl gelmiş şekle uygun olmayan, mugayir -1- [T]
a. 096/21

aylık : Bir kimseye aydan aya ödenen

para, ücret, maaş -5- [T]
a. 172/10, 176/22, 176/23
a.+ ı 129/10
a.+ la 051/23

ayna : Karşısındaki şeylerin görüntüsünü aksettiren, özellikle insanların kendilerini görmek için kullandıkları, arkası sırlanmış cam veya mâdenden levha, gözgü -21- [Far]
a. 079/6
a.+ da 010/7, 138/21
a.+ lardan 031/24
a.+ larında 031/21
a.+ lı 080/27
a.+ nın 010/28, 032/6, 040/24,
054/5, 097/1, 100/16, 141/25, 142/5,
169/28, 210/6
a.+ sını 032/18, 162/14
a.+ sının 129/17
A.+ ye 079/8

aynalı : Aynası olan, aynalarla süslü-3- [Far]
a. 010/4, 011/1, 089/11

aynı : Birbirinin eşi, ayırt edilemeyecek kadar benzeri, tıpkısı -19- [Ar]
a. 034/29, 040/11, 040/13, 042/1,
050/5, 092/10, 122/29, 159/12,
161/17, 175/1, 181/3, 186/15,
190/11, 191/14, 191/15, 191/24, 215/26,
229/7

ayo : Yansıma sözcük -2- [T]
a. 109/26

ayol : Teklifsiz konuşmada ve halk arasında seslenmek veya mânâya kuvvet verip dikkati çekmek için kullanılır -4- [T]
a. 098/24, 099/2, 180/6, 180/8

ayrı : Farklı ve değişik, başka; kendi başına, tek, yalnız, müstakil -19- [T]
a. 021/4, 023/23, 042/16, 052/16,
054/11, 098/23, 100/24, 132/26,
185/5, 194/16, 217/14

ayrıca : Bundan başka, bunun yanında, ilâve olarak -4- [T]

a. 132/1, 162/29, 163/9, 192/14

ayrıl - : Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek; evlilik bağına koparmak, boşanmak -27- [T]

a.- acağım 061/12
a.- acak 071/10
a.- acakmış 053/9
a.- amayacağımı 039/8
a.- amazdı 139/3
a.- an 030/10
a.- arak 220/3
a.- dı 060/7, 124/2, 225/16
a.- dığı 144/27
a.- dığının 092/14
a.- dıktan 114/3
a.- dılar 110/1
a.- ırken 169/24
a.- ıyor 070/25
a.- mak 025/29, 073/26, 077/20
a.- mamalısınız 063/12
a.- maya 030/7
a.- mayı 039/9, 073/29
a.- mışlardı 064/8
a.- mıyor 070/14
a.- mıyordu 074/17
a.- mıyormuş 100/16

ayrılık : Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firkat, firak, iftirak, hicran; değişiklik, farklılık -3- [T]

a. 082/23, 086/1
a.+ ın 036/22

Ayşe : Romandaki kadın karakterlerden biri; Cânân'nın annesinin kendisine söylediği isim; Cânân'nın kendisi -31- [Ar]

A. 177/28, 177/29, 178/22, 178/24, 180/1, 180/9, 180/15, 182/25, 186/5, 186/10, 186/13, 186/16, 186/18, 186/20, 187/9, 187/11, 187/15, 190/19, 191/3, 198/3, 198/4, 198/6
A.+ nin 183/22
A.+ sinin 186/23
A.+ yi 177/27, 183/8

az : Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan -35- [T]

a. 010/12, 021/2, 031/23, 039/12, 050/22, 053/18, 057/29, 058/13, 063/17, 063/21, 067/9, 086/17, 088/23, 089/27, 092/18, 110/4, 151/24, 180/11, 184/10, 185/6, 185/16, 191/24, 202/26, 213/17
a.+ ar 028/15, 034/21, 070/25, 102/18, 208/22
a.+ dır 035/19

aza : Vücûdu meydana getiren parçalar, organlar; organ -2- [Ar]

a.+ sı 209/20
a.+ sında 123/1

âzâ : Yas, mâtem -1- [Ar]
â. 181/20

azal - : Eskisinden az duruma gelmek, eksilmek, tenâkus etmek -2- [T]
a.- dığı 036/24
a.- mış 017/38

azamet : Büyüklük, ululuk, yücelik, celâl -6- [Ar]
a. 101/4
a.+ i 100/26
a.+ ine 116/13
a.+ ini 217/7
a.+ inizi 228/20
a.+ le 033/15

azametli : Büyük, ihtişamlı, haşmetli, muhteşem; büyüklük taslayan, kibirli, gururlu, çalmlı, kurumlu -1- [Ar]
a. 100/26

azap : Pişmanlık, çâresizlik, korku vb. durumların verdiği sıkıntı, işkence, keder -6- [Ar]
a. 073/22
a.+ a 073/20
a.+ ını 102/4, 220/8
a.+ lar 107/24
a.+ larını 225/30

azaplı : Pişmanlık, çâresizlik, korku durumların verdiği sıkıntılı, işkenceli, kederli olan -1- [Ar]
a. 013/3

azarla - : Hatâ ve kusûrunu söyleyerek çıkmak, paylamak, takdir etmek, tevbih etmek -2- [T]
a.- dı 157/1
a.- r 028/1

azıcık : Pek az, biraz, az miktarda olan; biraz, az bir zamanda veya az bir mesâfede -14- [T]
a. 022/4, 023/9, 060/20, 115/5, 116/11, 123/25, 155/18, 161/10, 166/7, 173/27, 198/15, 209/9, 221/15, 225/3

azıt - : Davranışlarında çok ileri gitmek, taşkınlıkta bulunmak, azmak -1- [T]
a.- tın 204/9

azim : Büyük; büyük, ulu, haşmetli -3- [Ar]
a. 085/23, 085/24, 134/26

aziz : Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez; saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili, dost -4- [T]
a. 081/3, 120/12
a.+ im 038/17, 175/16

Aziz : Sultan Birinci Abdülaziz 8 Şubat 1830 tarihinde İstanbul'da doğdu babası Sultan İkinci Mahmud, annesi Pertevniyal Valide Sultan'dır -3- [Ar]
A. 089/3, 089/15
A.+ in 090/1

bab : Kapı -1- [Ar]
b.+ da 112/26

baba : Bir çocuğun dünyâya gelmesine sebep olan erkek, çocuk sâhibi adam, peder -54- [T]
b. 092/16, 092/25, 094/13, 111/28, 114/15, 153/4, 184/5

b.+ larına 083/15
b.+ m 011/10, 011/12, 011/13, 011/15, 082/19, 150/26
b.+ mla 057/11
b.+ n 051/2, 051/18, 053/21, 089/10, 150/25
b.+ nın 184/15
b.+ nla 190/6
b.+ sı 011/24, 049/12, 083/21, 091/20, 110/2, 114/11, 117/25, 119/26, 120/20, 157/6, 182/22
b.+ sına 012/13, 076/12, 082/3, 091/17, 119/11, 153/2, 229/9
b.+ sındaki 188/27
b.+ sından 110/4
b.+ sını 014/10, 114/10
b.+ sının 073/25, 085/11, 092/3, 115/3, 183/21, 184/15
b.+ sıyla 081/14, 118/18, 119/4

Babayan : İstanbul'un Beyoğlu ilçesindeki mağazalardan biri-1- [T]
B. 069/11

babayani : Ağırbaşı, olgun, babaca -1- [Far]
b. 048/8

Babiâli : Osmanlı Devletinin idâre merkezi -1- [Ar]
B. 072/16

baca : Binâlarda, deniz taşitlarında, soba, kazan ve ocaklarda yanan maddelerden çıkan duman, gaz ve kokuların dışarıya atılmasını sağlayan, ocağın üstünden yukarıya doğru uzanan kısım -1- [Far]
b.+ sına 050/26

bacak : İnsanın kalça ile taban arasındaki organı -7- [Far]
b. 208/1
b.+ ı 026/10
b.+ ımı 152/7
b.+ larda 212/25
b.+ ları 068/9, 118/19, 153/10

bad : Bâzı kelimelerin sonuna gelerek olsun, ola, olaydı temennîsini taşıyan

cümlecikler yapar -1- [Far]
bas-ü b. 195/20

bağ : Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi birbirine bağlamaya yarayan ip, sicim, tel gibi şeyler, bent; bir nesneyi saran şey, sargı -6- [T]
b.+ ı 047/27
b.+ ma 033/7
b.+ mını 031/27, 046/6, 048/5
b.+ ları 128/5

bağır - : Yüksek tonda ses çıkarmak, haykırmak -58- [T]
b.- a 078/11, 198/2, 212/3
b.- arak 111/23, 180/19, 194/27, 210/23
b.- dı 037/24, 049/22, 050/24, 051/25, 055/25, 056/17, 056/24, 091/25, 094/29, 096/10, 108/23, 119/7, 156/29, 167/2, 178/26, 179/21, 180/5, 186/4, 186/15, 187/9, 188/19, 192/22, 196/7, 196/12, 196/19, 199/10, 201/26, 212/5
b.- dikça 031/18
b.- dıktan 150/19
b.- ıyor 067/2, 123/20, 198/10, 211/2
b.- ıyordu 060/4, 109/25, 118/23, 120/6, 120/15, 141/2, 149/19, 151/6, 197/14
b.- ıyorlar 118/19
b.- mak 024/16, 211/25
b.- maya 211/1

bağla - : İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek; iki şey arasında alâka ve irtibat kurmak -9- [T]
b.- dı 149/28
b.- manın 072/9
b.- masını 090/26
b.- maz 057/28
b.- mış 044/13
b.- r 014/11
b.- rım 080/22
b.- yan 031/27, 194/1

bağlı : Bir kimseye veya bir şeye duygusal bağlarla bağlanmış olan, tutkun, merbut -3- [T]
b. 031/2, 118/7
b.+ yım 162/3

bahane : Bir şeyin asıl sebebi yerine ileri sürülen sözde sebep, gerçekle ilgisi olmayan sahte özür ve mâzeret -8- [Far]
b. 059/22, 061/11, 091/18
b.+ dir 017/34
b.+ ler 026/1, 112/6
b.+ lardan 112/8
b.+ siyle 024/2

bahçe : Çiçek, sebze veya meyve ağacı yetiştirilen toprak parçası -45- [Far]
b. 056/10, 083/5, 118/27, 223/7, 226/20, 226/22
b.+ de 010/21, 017/25, 021/3, 032/24, 101/16, 111/23, 118/8, 128/20, 151/24, 174/18
b.+ deki 097/4, 224/17, 225/25
b.+ den 086/22, 179/2
b.+ ler 021/2, 038/28
b.+ leri 128/5
b.+ lerinde 214/4
b.+ nin 028/19, 035/14, 223/15
b.+ si 151/27
b.+ ye 011/23, 017/24, 021/9, 028/18, 058/7, 083/4, 083/14, 091/27, 096/24, 098/6, 098/11, 193/1, 223/14, 224/23, 226/12, 226/14

bahçıvan : Mesleği bahçeye bakmak, çiçek, meyve veya sebze yetiştirmek olan kimse, bağban -4- [Far]
b. 096/8, 183/14
b.+ a 183/13
b.+ lıkla 026/13

bahir : Deniz, deryâ -1- [Ar]
b.- i muhitleri 084/11

bahis : Karşılıklı konuşma, söz, sohbet, lakırdı; üzerinde konuşulan, tartışılan konu, mevzû, mesele -38- [Ar]
b. 093/5, 132/28, 144/29, 145/1,

148/27, 205/17

- b. eden 053/13
- b. eder 133/29
- b. ederdi 132/29
- b. ederek 123/15
- b. ederken 020/6, 051/8
- b. edilmeye 048/14
- b. edilse 022/4
- b. edilseydi 212/28
- b. ediyordu 132/26
- b. ediyorlardı 063/2, 188/26
- b. ediyorum 167/23
- b. et 095/13
- b. etme 164/19, 165/1
- b. etmedin 144/17, 151/1
- b. etmek 099/10
- b. etmemek 209/6
- b. etmeye 097/5
- b. etmeyecek 013/3
- b. etmeyecektim 105/20
- b. etmiyor 104/3
- b.+ e 054/1, 057/14, 093/6
- b.+ i 041/12, 106/10, 188/10
- b.+ ine 093/28
- b.+ leri 114/2

bahrî : Denizle ilgili, denize âit -1-
[Ar]
b. 085/16

bahş : Sonuna geldiği kelimelere ihsan eden, veren anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar -1-
[Far]
b. ettiğinden 041/25

bahşiş : Bir hizmet karşılığında bir kimseye fazladan verilen para -2-
[Far]
b. 141/4, 163/9

baht : Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans -2- [Far]
b.+ ma 141/1, 184/8

bahtiyar : Tâlihli, mesut, mutlu -5-
[Far]
b. 036/25, 089/17, 150/15

b. edecek 091/1
b.+ sını 111/16

bahtiyarlık : Tâlihın uygun olması durumu, saâdet, mutluluk -1- [Far]
b. 089/24

bak - : Gözleri bir şey üzerine çevirmek; üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazarı itibâra almak; başında kullanıldığı cümleye göre uyarı, tembih, tehdit, tasdik anlamlar ifade eden dikkat çekme sözü -250- [T]

b. 041/16, 051/6, 051/26, 052/27, 052/30, 054/8, 064/14, 075/10, 077/10, 082/19, 088/16, 089/6, 089/8, 091/26, 096/11, 098/1, 103/26, 107/28, 116/18, 117/2, 124/9, 151/30, 153/4, 162/23, 172/15, 182/18, 192/22, 196/8, 223/4
b.- a kaldı 119/2
b.- acak 141/15
b.- acaksın 017/27
b.- akaldı 028/19
b.- alım 034/5, 039/16, 046/9, 047/21, 052/27, 052/30, 056/9, 056/20, 058/3, 068/19, 139/22, 139/27, 150/27, 153/4, 158/5, 165/31, 195/15, 221/10
b.- amadı 028/26, 028/27
b.- amam 201/6
b.- an 024/6, 044/27, 052/16, 053/19, 087/17, 121/14, 162/18, 213/13
b.- ar 018/17, 054/18, 138/9, 208/23
b.- arak 014/8, 024/9, 034/10, 045/18, 067/15, 085/15, 086/18, 099/1, 101/9, 101/17, 120/31, 130/15, 148/1, 169/29, 190/18, 192/16, 228/1
b.- ardı 072/9
b.- arız 094/14
b.- arken 079/17, 104/7
b.- ayım 048/12, 050/18, 053/20, 055/21, 055/26, 083/24, 089/3, 097/13, 117/15, 146/3, 166/17, 179/23, 180/6, 187/12, 187/13, 189/1
b.- ılırsa 017/33
b.- ımız 017/15, 060/17, 122/24,

122/26, 123/27, 133/21, 134/5, 196/22,
196/23
b.- ip 079/8
b.- ıyor 028/6, 032/12, 044/15,
044/28, 054/12, 054/30, 057/20, 062/17,
067/1, 087/14, 088/26, 097/10,
118/11, 118/13, 120/1, 163/3, 168/13,
174/14, 180/2, 181/2, 186/17,
195/3, 198/1, 209/22, 210/28, 227/6
b.- iyordu 010/19, 017/43, 027/27,
055/16, 057/4, 082/28, 083/22, 087/24,
091/20, 104/8, 111/14, 131/5,
133/7, 137/4, 141/26, 142/5, 143/24,
144/1, 155/23, 185/17, 186/3,
189/24, 197/10, 206/7, 209/8, 212/22,
213/24
b.- ıyorlar 223/4
b.- ıyorlardı 152/10, 152/13
b.- iyorsun 197/19
b.- iyorsunuz 157/5
b.- ıyorum 093/8
b.- ma 104/21
b.- madan 071/1, 184/26, 205/22,
228/19
b.- madı 032/24
b.- mak 221/29
b.- maktan 184/13, 225/4
b.- maya 023/14
b.- mayı 111/17
b.- mışlar 182/25
b.- mıştı 173/23
b.- mıştır 099/14
b.- mıyordu 185/6
b.- tı 009/1, 012/8, 012/26,
017/24, 021/10, 026/27, 027/20, 031/24,
046/18, 049/20, 067/21, 069/21,
069/23, 071/3, 072/24, 073/10, 076/23,
083/19, 083/20, 086/8, 091/27,
093/10, 098/23, 117/24, 124/10, 129/23,
130/22, 133/11, 136/24, 150/12,
152/14, 152/19, 153/21, 154/13, 155/5,
158/19, 162/16, 164/12, 169/13,
177/15, 182/2, 184/27, 190/1, 191/23,
192/24, 210/26, 224/7, 224/16,
224/27
b.- tığı 099/13
b.- tığım 165/6
b.- tığımı 154/7, 190/2
b.- tıktan 033/5

b.- tılar 062/6, 068/7, 178/13
b.- tım 132/20, 179/2
b.- tın 150/23

bakara : İskambil kâğıdı ile oynanan bir
çeşit kumar oyunu -1- [Fr]
b. 069/6

bakın - : Bakmak, göz gezdirmek -3-
[T]
b.- dı 078/12, 119/26
b.- ıyor 177/25

bakır : Dövme, haddeleme ve döküm
yoluyla kolayca işlenip levha, tel ve
çeşitli şekiller verilebilen, kalay, çinko
mâdenlerle karıştırılıp tunç, pirinç hâline
getirilerek kap kakac yapımında ve
elektriği çok iyi ilettiğinden elektrik
sanâyiinde kullanılan, tabiatta serbest ve
birleşikler hâlinde bulunan, kırmızıya
çalar renkte, yoğunluğu 8,93, erime
derecesi 1083°, atom ağırlığı 63,54, atom
numarası 29, sembolü Cu olan metal
element; bu mâdenden yapılmış kap
kakac -1- [T]
b. 009/10

bakırlaş - : Dövme, haddeleme ve
döküm yoluyla kolayca işlenip levha, tel
ve çeşitli şekiller verilebilen, kalay, çinko
mâdenlerle karıştırılıp tunç, pirinç hâline
getirilerek kap kakac yapımında ve
elektriği çok iyi ilettiğinden elektrik
sanâyiinde kullanılan, tabiatta serbest ve
birleşikler hâlinde bulunan, kırmızıya
çalar renkte, yoğunluğu 8,93, erime
derecesi 1083°, atom ağırlığı 63,54, atom
numarası 29, sembolü Cu olan metal
element; bakır haline gelmek, bakır
rengini almak -1- [T]
b.- mış 207/14

bakış : Bakma tarzı, bakma biçimi -19-
[T]
b. 023/23, 027/26
b.+ ı 034/14
b.+ ından 185/17
b.+ ınızda 060/13

b.+ ıyla 190/17
b.+ la 010/22, 027/20
b.+ lar 192/4, 194/17
b.+ ları 023/20, 152/28
b.+ ların 036/21
b.+ larından 026/19
b.+ larını 159/8
b.+ larla 111/13, 120/27
b.+ ta 130/19, 135/25

bakış - : Karşılıklı birbirine bakmak -4-
[T]
b.- ıyorlar 119/5
b.- makla 038/13
b.- tılar 038/12, 178/2

bakiye : Geri kalan, artan kısım, artık
-1- [Ar]
b. 205/15

bal : Arıların çiçeklerden topladıkları bal
özü denen sıvı ile yaptıkları, rengi
beyazdan esmere kadar değişen, koyu
kıvamda tatlı madde, asel -1- [T]
b. mumundan 181/10

balık : Su içinde yaşayıp solungaçla
nefes alan, çoğunlukla yumurtlama
şeklinde üreyen omurgalı hayvanların
ortak adı -1- [T]
b. 080/9

balıkçı : Balık tutmayı meslek edinen
kimse -2- [T]
b. 081/6, 081/17

Balkan : Avrupa kıtasının güneydoğu
kesiminde, İtalya Yarımadası'nın doğusu,
Anadolu'nun batısı ve kuzeybatısında yer
alan coğrafi yer -1- [T]
B. 039/27

balkon : Binâların dış cephelerinde
genellikle dışarıya doğru çıkıntı teşkil
eden, etrâfi alçak bir duvar veya
parmaklıkla çevrili açık yer -10- [Fr]
b.+ a 009/6, 021/9, 081/8, 082/26
b.+ da 081/10, 081/14, 086/7,
110/12, 111/14

b.+ una 012/26

bambaşka : Bilinenlerden, tanınanlardan
tamâmen başka, çok değişik, apayrı,
farklı -2- [T]
b. 018/22, 026/9

banka : Fâizle para alıp veren, iskonto,
kambiyo, kredi işleriyle uğraşan, ticârî
muâmelelere girişen, kasalarında değerli
eşyâ ve evrak saklayan kuruluş -1-
[İt]
b.+ sının 221/2

banknot : Devlet eliyle çıkarılan kâğıt
para -1- [Fr]
b. 173/16

bardak : Su veya sulu şeyleri içmek için
kullanılan, genellikle camdan yapılmış
kap -9- [T]
b. 096/12, 182/23
b.+ ı 091/19, 095/30, 096/2, 170/6
b.+ ın 038/31, 091/22
b.+ ını 095/27

bari : Hiç olmazsa; öyleyse -3- [Far]
b. 025/28, 027/4, 188/23

baro : Merkezlerindeki veya bir
bölgedeki avukatları içine alan meslek
kuruluşu, avukatlar birliği -1- [Fr]
b.+ nu 051/22

Baron -1- [Fr]
B. 055/29

bas - : Ayağı, üzerine vücûdun veya
bacağın ağırlığını verecek şekilde zemîne
yâhut herhangi bir yere koymak; etkisini
kuvvetle hissettirmek, kaplamak,
bürümek -21- [T]
b.- a 193/5
b.- an 194/10
b.- arak 023/7, 028/22, 152/17,
208/11, 209/23, 226/25
b.- arken 055/5
b.- ıyormuş 035/23, 095/8
b.- ıyorsun 201/3

b.- ma 059/29
b.- mamaya 160/16
b.- masın 013/16
b.- tı 088/15, 135/3, 152/21,
208/13
b.- tığı 027/22

bas : Yollama, gönderme; Allah'ın insanları dîne dâvet için peygamber göndermesi -1- [Ar]
b.- ü bad 195/20

basamak : Bir merdivende her adım atışta ayağın bastığı düz yer, kademe -11- [T]
b. 028/7
b.+ ında 190/1, 224/15
b.+ lar 028/10
b.+ lara 190/3, 224/24
b.+ larda 189/22
b.+ ları 014/19, 028/16, 193/27
b.+ larına 035/23

basıl - : Üzerine ayak konmak, üstünde yürünmek, çiğnenmek, ezilmekTabedilmek, tabolunmak -1- [T]
b.- ması 192/13

basit : Herhangi bir özelliği olmayan, sıradan, alelâde; ayrıntıdan uzak, sâde -7- [Ar]
b. 040/15, 049/1, 133/21, 161/11,
201/13, 204/16
b.+ tir 073/28

baskın : Düşmanı gâfil avlayıp beklemediği zamanda ânî olarak üzerine saldırma, ansızın hücum etme; suç işleyenleri suç üzerinde yakalamak için ansızın üzerlerine gitme -1- [T]
b. 030/17

basma : Basmak işi; basılmış, basılı, tabedilmiş, matbu -1- [T]
b. 045/4

bastır - : Ayağını zemîne veya herhangi bir yere koydurmak, basmasını sağlamak;

etkisini kuvvetle hissettirmek, kaplamak, bürümek, basmak -8- [T]
b.- abilir 215/9
b.- acağını 009/16
b.- arak 094/25
b.- dı 088/25, 109/11, 189/26
b.- ıyor 219/5
b.- mıştı 044/17

baston : Yürürken dayanmak üzere kullanılan değnek, uzun sopa, asâ -2- [İt]
b.+ unu 017/23, 138/13

baş : İnsan vücûdunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst, hayvan vücûdunun en ön kısmı, kafa, ser; bir şeyin veya bir yerin etrâfi, çevresi, yakını, yanı; kişinin kendi şahsı, zâtı -222- [T]
b. 020/6, 069/19, 086/22, 101/15, 129/10, 155/11, 177/3, 188/26, 191/10, 197/13, 208/8, 212/24, 221/17
b.+ a 155/3, 177/3, 188/26, 197/13
b.+ ı 009/12, 011/29, 015/12, 017/40, 022/8, 028/8, 031/21, 036/19, 052/12, 069/4, 079/26, 080/29, 094/24, 105/14, 122/4, 136/29, 136/30, 138/12, 155/2, 155/6, 166/21, 181/17, 198/5, 207/2, 211/23, 212/14, 214/16, 223/1, 224/28
b.+ ım 140/8, 215/19
b.+ ıma 152/15, 202/6
b.+ ımdaki 108/13
b.+ ımdan 042/25, 117/11
b.+ ımı 169/4
b.+ ımın 108/21
b.+ ımıza 048/3
b.+ ımızın 094/14
b.+ ın 211/18, 212/27, 215/3
b.+ ına 011/20, 020/1, 028/26, 046/7, 050/16, 051/15, 055/28, 081/7, 081/18, 085/7, 087/1, 098/16, 107/20, 110/16, 110/21, 111/25, 120/17, 123/22, 138/13, 144/5, 157/9, 160/3, 177/10, 182/23, 197/13, 199/2, 206/3, 212/22, 217/21, 217/30, 219/15, 220/20

b.+ nda 032/11, 032/19, 036/7,
056/19, 057/6, 062/7, 064/23, 073/4,
141/27, 142/19, 196/6, 219/11,
224/22

b.+ ndaki 056/25

b.+ ndakilere 057/16

b.+ ndan 011/5, 165/19, 174/29

b.+ nı 009/3, 009/17, 012/18,
015/13, 017/31, 020/27, 023/2, 024/4,
024/6, 024/11, 028/26, 031/20,
032/7, 032/9, 032/19, 043/26, 045/7,
049/16, 050/16, 051/15, 055/22,
056/12, 067/9, 082/10, 083/23, 083/27,
086/27, 087/21, 090/14, 090/20,
094/15, 096/28, 101/17, 102/9, 104/11,
109/17, 111/15, 113/10, 115/7,
118/11, 119/25, 120/12, 123/21, 128/6,
129/3, 130/22, 130/28, 134/30,
135/6, 137/27, 142/6, 142/9, 142/12,
142/14, 143/24, 144/5, 153/20,
154/27, 155/20, 157/27, 159/19, 166/8,
166/12, 169/24, 175/31, 177/14,
180/17, 181/2, 184/25, 190/14, 193/24,
193/28, 199/5, 206/1, 209/10,
210/18, 211/21, 212/16, 214/7, 214/9,
219/17, 221/9, 226/16, 226/28,
228/11

b.+ nın 028/28, 037/18, 066/15,
087/3, 115/3, 122/21, 138/4, 140/28,
155/1, 210/26, 225/28

b.+ nızı 057/7

b.+ ıyla 052/15, 179/29, 219/9

b.+ la 213/14

b.+ lar 196/24, 223/3

b.+ ları 108/14

b.+ larını 057/22, 068/6, 114/15

b.+ tan 025/25, 055/3

başbaşa : Başkaları olmadan birbirleriyle
yalnız olarak, başkalarından ayrı, kendi
aralarında berâber olarak -3- [T]

b. 060/27, 081/16, 154/19

başka : Bilinenden gayri, diğer, sâir -89-
[T]

b. 014/2, 017/19, 018/1, 019/13,
019/15, 020/18, 021/18, 024/23,
031/17, 037/4, 042/10, 043/1,
043/24, 046/19, 056/23, 057/12, 063/21,

071/23, 072/5, 072/6, 074/4,
074/15, 077/2, 077/24, 078/2, 090/13,
090/16, 091/14, 095/13, 101/28,
102/27, 109/7, 112/11, 112/23, 112/24,
114/6, 114/14, 115/13, 117/8,
117/26, 130/1, 133/25, 140/6, 141/12,
144/18, 150/24, 154/7, 155/11,
160/11, 160/12, 161/13, 161/14, 161/15,
162/4, 162/29, 164/19, 165/4,
165/6, 165/17, 165/26, 167/28, 168/8,
169/5, 169/25, 171/9, 173/13,
185/6, 191/21, 201/12, 221/11, 227/3,
228/9

b.+ ları 069/17, 108/9, 173/3

b.+ larına 031/9, 072/17, 171/13,
200/32

b.+ larının 066/2

b.+ sına 150/7, 161/1, 172/28

b.+ sını 074/2, 221/22

b.+ sıyla 072/7

b.+ ysa 076/6

başkalaş - : Durumu değişmek, başka
türülü olmak, tagayyür etmek -1- [T]
b.- tırmak 035/4

başla - : Bir işi yapmak üzere harekete
geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek; bir
şey olur, yürür ve işler duruma gelmek,
hareket hâline geçmek -76- [T]

b.- dı 010/4, 012/29, 014/20,
028/17, 034/11, 036/2, 045/15, 068/1,
074/16, 074/27, 081/1, 085/17,
088/12, 091/16, 092/20, 097/6, 098/4,
098/15, 099/19, 104/12, 106/15,
107/19, 107/28, 110/26, 120/13, 121/5,
121/17, 122/18, 131/7, 131/22,
144/4, 154/24, 155/21, 170/10, 172/7,
174/30, 179/14, 179/30, 181/4,
185/18, 185/23, 188/25

b.- dığın 204/5, 204/7

b.- dığını 204/23

b.- dılar 069/18

b.- dım 027/2, 112/7

b.- dın 167/15

b.- madan 056/10

b.- mak 161/13, 199/3, 227/2

b.- mazsın 210/9

b.- miş 062/16, 100/15, 100/18

b.- mışlar 100/4
b.- mışlardı 083/9, 224/5
b.- mıştı 035/8, 084/8, 086/21,
109/18, 123/18, 131/15, 138/17, 190/21
b.- r 101/27
b.- sın 143/1
b.- yacağı 093/2, 141/16
b.- yacak 140/16
b.- yarak 159/17
b.- yor 071/7, 097/6

başlan - : Başlamak işine konu olmak
-1- [T]
b.- dı 037/1

başlangıç : Bir şeyin, bir işin ilk defa ortaya çıkan, başlayan kısmı, ilk kısım, evvel, iptidâ, mebde -1- [T]
b.+ tır 037/3

başörtü : Kadınların saçlarını örtmek için başlarına bağladıkları çeşitli şekil ve renkte örtü, eşarp -2- [T]
b. 177/10
b.+ sünü 097/1

baştan : Yeniden, başından başlayarak, bir daha, tekrar -2- [T]
b. 010/26, 158/25

başucu : Yatılan bir yerin baş konan tarafı; çok yakını, yanı başı -7- [T]
b.+ mda 109/6, 127/14
b.+ na 095/3, 187/8
b.+ nda 067/1, 115/12, 208/19

bâtinî : İçte olan, iç âlemle, sırla ilgili
-2- [Ar]
b. 123/5, 207/18

batır - : Bir sıvının içine daldırmak ;son bulmasına sebep olmak, yıkmak -1- [T]
b.- ıyorsunuz 048/7

bayağı : Değişik bir tarafı bulunmayan, farklı olmayan, sıradan -2- [T]
b. 034/25, 056/5

bayağılık : Bayağı olma durumu, ya da bayağıca davranış -2- [T]
b. 123/4
b.+ ını 034/26

baygın : Geçici ve kısa bir süre için şuur kaybına uğrayarak kendinden geçmiş, bayılmış -6- [T]
b. 038/29, 066/3, 141/26, 153/20, 155/21, 155/23

baygınlık : Geçici ve kısa bir süre devam eden şuur kaybı, beyin hücrelerinde kan dolaşımının aksaması sonucunda beliren kendinden geçme durumu, baygıntı -2- [T]
b. 110/22, 169/26

bayıl - : Geçici bir süre için şuur kaybına uğrayarak kendinden geçmek, baygın duruma gelmek; aşırı derecede beğenmek, çok sevmek -15- [T]
b.- acağım 095/13, 203/21
b.- acak 027/8
b.- acaktı 180/12
b.- dı 095/1, 120/19
b.- ırlar 018/14
b.- mamak 205/21
b.- mayacağım 203/22
b.- mazzın 203/22
b.- miş 119/13, 120/10, 120/16
b.- mıştı 094/28, 121/20

bayıltıcı : Baygınlık veren, bayıltacak gibi tesir eden -3- [T]
b. 040/16, 100/6, 155/11

bazen : Bâzı kere, bâzı zaman, arada bir, ara sıra-5- [Ar]
b. 062/2, 078/4, 078/7, 179/27

bazı : Birtakım, bir kısım -47- [Ar]
b. 017/7, 017/38, 017/49, 041/7, 061/19, 063/29, 072/14, 073/24, 076/9, 079/5, 085/18, 086/14, 094/1, 095/9, 102/26, 103/11, 108/4, 109/15, 115/4, 136/3, 147/3, 148/28, 149/25, 159/12, 161/7, 172/22, 176/26, 179/15, 186/18, 188/27,

193/17, 207/6, 214/4, 215/8, 215/23,
219/15, 220/25, 221/30, 229/1,
229/4

b.+ ları 067/15, 067/16
b.+ larında 021/3
b.+ larının 064/19

be : Teklifsiz konuşmada birine
seslenmek, dikkati çekmek, söze kuvvet
vermek için kullanılan bre, ey, behey,
yâhu gibi bir ünlem -8- [T]
b. 048/3, 048/26, 178/27, 183/26,
186/14, 202/1, 202/8, 202/10

bebek : Meme emmekte olan veya kucak
çağındaki küçük çocuk; göz bebeği -10-
[T]
b. 040/24
b.+ ini 056/22
b.+ leri 023/20, 029/4, 105/6
b.+ lerin 143/25, 154/25, 208/23
b.+ lerine 141/15
b.+ lerinin 169/14

becer - : Bir şeyi yapmayı başarabilmek,
üstesinden gelmek, başarmaya muvaffak
olmak -1- [T]
b.- meye 188/7

becerikli : Tuttuğu işin kolayca
üstesinden gelen, zor işleri bile yapabilen,
elinden iş gelen, hünerli, mahâretli, mâhir
-2- [T]
b. 010/6, 135/8

bedbin : Her şeyin kötü tarafını gören,
kötüye yoran kimse, kötümser, karamsar
-1- [Far]
b. 098/16

beddua : Bir kimseye kötülük dilemek
için edilen duâ, ilenç, inkisar, intizar -1-
[FarAr]
b.+ sına 095/23

beden : Vücut, gövde -1- [Ar]
b.+ inin 068/15

bedenî : Bedenle ilgili, bedene âit -1-

[Ar]
b. 048/29

Bedia : Romandaki baş kadın
karakterlerden biri; Lâmi'nin eski eşi
-313- [Ar]
B. 009/1, 010/26, 011/25, 012/13,
014/16, 015/10, 015/16, 015/26,
017/6, 017/9, 017/21, 017/40,
017/43, 017/52, 017/56, 018/3, 018/9,
018/21, 019/4, 019/20, 021/21,
022/5, 022/12, 022/31, 023/3, 023/10,
023/14, 024/24, 024/31, 025/4,
025/16, 025/24, 026/12, 026/16, 026/23,
027/19, 027/29, 028/7, 028/25,
032/22, 033/16, 033/22, 035/16, 036/3,
036/8, 036/26, 047/8, 049/27,
053/23, 061/6, 073/12, 073/15, 077/14,
081/1, 081/17, 082/9, 082/21,
083/3, 083/10, 083/24, 083/29, 085/11,
086/20, 086/27, 087/9, 087/13,
087/23, 088/26, 089/20, 090/10, 090/23,
090/28, 091/12, 091/24, 091/26,
092/10, 092/26, 093/14, 094/27, 095/5,
096/16, 096/17, 096/27, 097/9,
098/28, 099/15, 100/27, 101/3, 101/16,
101/21, 101/24, 102/1, 102/23,
103/2, 103/10, 103/30, 104/19, 104/21,
104/24, 105/3, 105/12, 105/14,
106/1, 107/2, 107/15, 108/1, 109/17,
109/19, 110/6, 110/14, 110/22,
110/30, 111/21, 111/27, 112/20, 114/10,
115/1, 115/6, 115/19, 117/4,
117/19, 119/1, 119/6, 119/24, 120/6,
120/14, 121/21, 122/2, 122/22,
123/7, 123/12, 123/13, 123/18, 123/24,
123/26, 124/5, 130/2, 167/3,
195/3, 217/29, 217/30, 217/31, 218/1,
221/11, 221/18, 225/12, 226/1,
226/12, 226/28, 226/30, 227/2, 227/28,
228/4, 228/11, 228/19, 228/25,
229/11
B.+ cığa 096/26
B.+ cığım 082/12, 097/2, 098/26
B.+ da 037/6, 227/16
B.+ dan 031/4, 034/13, 035/8,
061/12, 071/10, 086/15
B.+ nm 011/5, 011/17, 011/21,
013/25, 014/13, 015/5, 019/8, 019/25,

020/2, 020/29, 021/9, 024/5,
026/19, 027/6, 028/20, 030/5, 030/8,
030/9, 031/14, 032/3, 036/9,
036/10, 074/4, 076/12, 082/2, 082/29,
083/17, 083/19, 085/13, 085/18,
088/2, 091/28, 093/9, 093/10, 094/22,
095/20, 096/22, 097/12, 099/3,
099/5, 104/11, 106/14, 108/22, 114/8,
116/10, 118/15, 121/3, 121/18,
121/24, 122/6, 122/18, 222/3, 226/22,
227/5, 227/12, 227/14, 228/12,
228/25, 229/5, 229/8
B.+ mınki 083/13
B.+ ya 012/4, 017/4, 021/24,
022/10, 023/22, 023/24, 031/8, 037/8,
039/7, 041/16, 042/30, 073/23,
074/8, 075/15, 077/24, 082/5, 086/18,
090/14, 093/1, 094/31, 097/1,
101/9, 112/15, 118/8, 118/11, 118/13,
221/8, 224/3
B.+ yı 014/23, 015/18, 017/30,
021/11, 027/27, 031/1, 031/5, 039/12,
041/24, 046/10, 087/17, 090/30,
091/3, 091/9, 092/4, 094/13, 094/15,
094/20, 098/6, 103/24, 104/4,
112/3, 112/11, 113/27, 115/10, 115/16,
117/16, 120/8, 120/10, 120/20,
121/8, 121/25, 160/20, 161/14, 204/9,
221/28
B.+ yla 030/2, 033/2, 033/20,
036/21, 038/16, 038/20, 039/4, 043/8,
050/7, 066/8, 109/28, 111/23,
112/18, 120/24, 121/21, 223/20

bedi : Eşi görülmemiş, çok güzel -1-
[Ar]
b. 032/3

beğen - : İyi ve güzel bulmak, takdir
etmek; doğru bulmak, kabul etmek,
tasvip etmek -20- [T]
b.- di 019/13
b.- diği 013/28, 172/9
b.- dim 104/6, 164/15, 165/27
b.- erek 057/19
b.- irseniz 060/18
b.- iyor 041/1
b.- iyorlar 103/5
b.- medi 013/9, 013/10

b.- mek 072/4
b.- mem 116/9
b.- meyen 050/3
b.- meyerek 227/27
b.- miştim 175/25
b.- miyor 129/12
b.- miyorsun 053/1
b.- miyorum 059/10

beğenil - : İyi ve güzel bulunmak, takdir
edilmek -3- [T]
b.- irsin 101/26
b.- mek 072/18
b.- mezse 100/1

bej : Sarıya yakın beyaz, bal rengi -5-
[Fr]
b. 028/20, 028/28, 032/13, 068/5,
118/9

bekçi : Bir şeyi veya bir yeri bekleyip
korumakla görevli kimse, kolcu -1-
[T]
b.+ yle 073/30

bekle - : Gözler vaziyette olmak, durup
kollamak, intizar etmek; herhangi bir
harekette bulunmadan durup ne olacağını
kollamak, hemen harekete geçmemek,
tevakkuf etmek -51- [T]
b. 173/4, 225/22
b.- di 021/21, 021/22, 052/8,
069/28, 130/14, 206/2, 224/20, 225/25,
226/4
b.- diği 228/15
b.- diğim 161/24
b.- dikleri 041/26
b.- diler 064/7, 176/29, 196/11
b.- me 042/27
b.- meden 062/21
b.- mek 023/12, 071/4, 078/3
b.- meye 092/5
b.- mezdım 169/10
b.- mişler 083/7
b.- mişti 030/6
b.- miyordum 027/14
b.- r 091/12, 218/4
b.- yebilir 102/15
b.- yen 120/31, 146/1, 182/8

b.- yerek 009/19, 086/7, 129/18
b.- yin 173/15
b.- yor 046/2, 129/23, 209/9
b.- yordu 067/11, 082/26, 156/3,
184/20
b.- yordum 022/13
b.- yorlar 195/22
b.- yorum 061/13, 070/10, 088/13
b.- yoruz 195/8

beklen - : Gözlenmek, kollanmak, intizar edilmek -2- [T]
b.- ebilir 031/15
b.- meye 036/28

bekleş - : Birlikte, bir arada beklemek
-1- [T]
b.- iyorlardı 119/21

beklet - : Başkasının beklemesine sebep olmak -3- [T]
b.- me 090/17
b.- meyin 151/7, 196/9

bel : İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer -11- [T]
b. 038/5
b. kemiği 120/19
b.+ i 068/14
b.+ imi 127/19
b.+ inde 055/6
b.+ inden 152/5, 188/24, 189/22,
197/12
b.+ lerinin 041/8
b.+ siz 053/8

belâ : İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder -4- [Ar]
b. 114/13
b.+ sı 069/19
b.+ sını 144/27, 158/18

belediye : Bir şehir veya kasabanın bayındırlığına, temizlik, su, kanalizasyon işlerine, esnafın kontrolüne ve bunun gibi kamuya âit hizmetlere bakan, başkan ve üyeleri halk tarafından seçilmiş yönetim

-2- [Ar]
b. 096/5, 157/6

belir - : Meydana çıkmak, görünmek, zuhur etmek, tezâhür etmek -1- [T]
b.- en 052/13

belirsiz : Belirli ve muayyen olmayan, gayrimuayyen -4- [T]
b. 044/24, 068/12, 087/7, 110/26

belirt - : Belirli duruma koymak, açıklığa kavuşturmak, göstermek, tebârüz ettirmek -1- [T]
b.- en 055/5

belki : Olabilir, olabilir ki, bir ihtimâle göre, muhtemelen -60- [Ar]
b. 013/6, 013/18, 013/27, 013/28,
014/1, 014/10, 017/13, 017/48,
018/1, 023/1, 026/12, 031/6,
036/15, 040/1, 040/7, 047/16, 057/1,
057/7, 072/1, 072/2, 073/23,
077/14, 077/15, 082/18, 087/30, 096/11,
103/19, 119/13, 122/1, 129/4,
133/12, 140/12, 148/3, 148/25, 153/10,
155/9, 156/23, 160/8, 160/27,
161/22, 165/23, 176/5, 179/7, 180/1,
191/5, 191/6, 194/2, 204/24,
207/9, 207/10, 207/11, 207/17, 209/28,
215/11, 215/25, 219/8

belli : Anlaşılacak ve görülecek şekilde açık olan, meydanda, âşikâr, zâhir -15- [T]
b. 021/3, 031/27, 050/23, 137/15,
147/12, 202/25, 207/16
b. edeceği 195/9
b. ediyordu 069/14
b. etmeden 183/1
b. etmediği 038/22
b. etmemek 022/31, 075/21
b. etmiyor 107/8
b.+ ydi 159/2

Belvü : İsatnbul Fenerbahçe sahilindeki tarihi belvü gazinosunun olduğu yer -1- [İng]
B.+ nün 164/15

bembeyaz : Çok beyaz, lekesez beyaz, her yanı beyaz-15- [T]

b. 009/10, 011/28, 026/16, 094/27, 118/12, 118/13, 120/2, 177/19, 179/15, 180/11, 190/1, 226/30, 227/23

ben : Tekil birinci şahsı gösterir - 553- [T]

b. 010/26, 012/9, 013/5, 013/17, 017/23, 017/25, 017/32, 017/38, 017/40, 017/52, 019/6, 019/18, 019/22, 022/1, 022/14, 022/16, 024/13, 024/14, 024/21, 025/3, 025/8, 025/27, 026/5, 026/21, 033/18, 037/29, 040/7, 041/14, 041/21, 042/21, 042/28, 043/4, 047/6, 047/8, 047/17, 048/2, 049/18, 051/23, 051/26, 052/1, 052/30, 054/8, 056/4, 056/7, 061/12, 061/19, 062/19, 062/22, 063/12, 063/28, 070/9, 070/11, 070/20, 073/9, 073/14, 073/22, 074/1, 075/3, 075/19, 076/5, 076/8, 076/10, 076/21, 077/24, 080/1, 082/12, 082/13, 083/26, 084/6, 084/14, 088/14, 088/19, 089/4, 089/10, 089/26, 090/7, 090/19, 092/12, 092/14, 093/9, 093/15, 093/26, 094/3, 094/7, 094/10, 095/15, 095/29, 096/4, 097/3, 097/18, 102/15, 103/18, 103/26, 103/29, 104/6, 106/19, 107/3, 107/16, 107/17, 108/3, 108/10, 109/3, 109/6, 109/19, 112/2, 112/8, 112/19, 112/22, 113/10, 113/17, 113/18, 113/23, 113/25, 113/27, 114/3, 114/5, 116/6, 116/8, 116/11, 116/20, 117/1, 121/4, 121/15, 122/11, 128/9, 130/26, 131/3, 131/24, 132/8, 132/14, 132/18, 132/23, 133/1, 133/17, 133/19, 134/5, 137/25, 144/9, 144/12, 144/16, 144/20, 145/10, 145/26, 148/17, 150/3, 150/20, 150/27, 151/3, 152/15, 154/2, 156/19, 156/24, 156/29, 157/25, 157/29, 159/24, 160/20, 161/6, 161/26, 162/2, 162/5, 163/7, 164/13, 164/19, 165/1, 165/2, 165/3, 165/9, 165/12, 165/14, 165/27, 166/6, 166/11, 166/24,

166/27, 167/3, 167/4, 167/6, 167/7, 167/8, 167/9, 167/19, 167/20, 168/10, 168/16, 168/24, 168/29, 169/1, 169/6, 170/14, 172/29, 172/31, 173/14, 174/27, 175/1, 175/7, 175/16, 175/25, 176/2, 176/10, 176/22, 178/22, 178/27, 179/10, 180/23, 184/1, 184/23, 186/7, 186/11, 193/14, 193/16, 196/8, 197/6, 198/6, 199/17, 201/2, 201/28, 202/7, 202/12, 202/16, 202/18, 204/8, 204/18, 204/24, 205/4, 205/23, 215/18, 216/8, 216/10, 216/21, 217/17, 217/22, 225/22, 228/8

b.+ a 013/13, 017/6, 018/26, 019/18, 022/16, 024/25, 025/14, 025/26, 026/1, 027/1, 027/2, 039/16, 041/24, 041/27, 045/3, 046/9, 046/16, 048/12, 049/26, 051/11, 052/31, 055/21, 060/18, 070/19, 073/28, 074/26, 075/15, 077/4, 077/9, 082/17, 086/5, 089/29, 097/21, 103/18, 104/8, 106/16, 106/17, 107/2, 107/11, 107/23, 108/15, 108/20, 109/19, 111/16, 112/13, 113/12, 113/16, 113/23, 132/8, 132/26, 134/28, 143/10, 143/17, 144/21, 149/5, 151/1, 158/15, 159/5, 159/21, 163/7, 164/19, 166/17, 166/18, 167/10, 168/9, 168/20, 168/24, 168/26, 169/5, 169/26, 170/25, 172/26, 174/11, 177/27, 177/29, 177/30, 178/1, 178/7, 178/10, 178/16, 180/22, 182/16, 186/5, 186/7, 186/10, 186/11, 186/13, 186/16, 186/18, 186/21, 187/6, 187/9, 187/11, 187/15, 187/25, 188/6, 189/1, 189/19, 190/14, 198/3, 199/7, 199/19, 200/1, 200/6, 201/4, 201/23, 202/2, 202/14, 202/15, 202/20, 210/17, 211/16, 211/17, 215/30, 216/5, 216/17, 217/20, 225/8, 228/4

b.+ ce 045/22, 057/27, 061/21, 102/3, 103/6, 134/11, 216/8

b.+ den 017/48, 057/29, 073/24, 077/16, 088/18, 093/18, 132/25, 136/6, 162/5, 167/23, 168/21, 170/14, 176/7, 220/25

b.+ deniz 113/13

b.+ i 011/11, 011/19, 019/22,

027/10, 027/16, 039/9, 046/14, 048/22,
049/28, 050/7, 054/5, 063/26,
069/5, 073/20, 074/2, 077/14, 085/1,
088/23, 089/28, 090/24, 091/22,
093/7, 095/5, 101/21, 105/1, 107/2,
107/12, 107/17, 107/19, 107/30,
108/18, 109/5, 109/7, 116/1, 116/3,
117/5, 127/15, 131/26, 132/3,
134/6, 134/18, 134/22, 136/30, 154/14,
156/6, 156/11, 157/1, 157/28,
160/6, 162/18, 162/20, 164/3, 165/19,
166/7, 167/3, 167/12, 167/15,
167/16, 168/18, 168/22, 169/3, 169/10,
169/11, 174/31, 188/1, 189/19,
192/20, 199/15, 199/17, 201/12, 202/12,
202/14, 202/19, 204/8, 204/16,
205/23, 210/11, 211/9, 212/9, 215/26,
221/10
b.+ im 012/19, 017/20, 017/47,
017/48, 017/58, 019/5, 025/23, 039/29,
040/10, 041/2, 041/6, 042/16,
043/4, 047/17, 074/7, 074/9, 075/4,
075/10, 075/16, 076/9, 076/27,
077/6, 077/20, 085/26, 087/12, 089/20,
099/24, 101/7, 113/23, 116/7,
116/18, 117/11, 133/20, 134/22, 136/3,
136/10, 136/14, 150/20, 150/24,
161/24, 162/4, 165/13, 165/14, 167/23,
167/26, 167/28, 168/18, 178/15,
182/16, 187/3, 187/12, 189/6, 192/20,
196/5, 198/6, 199/13, 202/7,
202/8, 202/9, 202/10, 202/14, 202/15,
203/7, 203/27, 204/5, 204/19,
205/25, 226/13
b.+ imki 076/6
b.+ imkine 054/22
b.+ imle 134/7, 160/10, 198/15,
203/18
b.+ le 220/26
b.+ se 205/28

benek : Ben gibi ufak nokta; nokta gibi
ufak leke, alaca -2- [T]
b. 171/17

benî : Oğullar -1- [Ar]
b. 112/27

beniz : Yüz, yüzün rengi -1- [T]

b.+ ine 023/17

benlik : Kişiliği, ferdiyeti meydana
getiren şey, insanın öz varlığı -2-
[T]
b.+ in 169/15
b.+ inden 139/7

benze - : İki kimse veya şey arasında
birbirine uygun ve ortak taraflar
bulunmak; ortak tarafları sebebiyle
birbirini hatırlatmak, andırmak -24-
[T]
b.- iyor 041/3
b.- meyen 181/2
b.- mez 084/14
b.- mişti 037/8
b.- r 018/1, 037/11, 093/24,
139/27
b.- yen 025/19, 034/16, 059/29,
072/11, 104/17
b.- yiş 031/23
b.- yişler 181/3, 181/11
b.- yor 023/1, 181/8, 184/10,
192/18
b.- yordu 138/22, 190/2, 220/27
b.- yorsunuz 228/20

benzer : Başka bir şeyle ortak nitelikleri
bulunan, başka bir şeyi andıran, müşâbih
-1- [T]
b. 128/3

benzet - : Benzer duruma getirmek;
arasında uygun ve benzer taraflar bulmak
-5- [T]
b.- ecektin 140/1
b.- iyorsunuz 192/20
b.- mişlerdi 175/11
b.- tiği 154/27
b.- tim 032/24

beraber : Birlikte -25- [Far]
b. 017/27, 025/12, 037/1, 041/15,
044/6, 058/10, 058/20, 061/18,
072/13, 083/1, 086/4, 096/16,
121/26, 137/30, 149/2, 151/16, 175/1,
181/13, 183/24, 190/6, 192/4,
194/1, 200/1

b.+ dir 085/26
b.+ iz 193/21

berbat : Kötü, fenâ, pis, çirkin; perîşan, allak bullak, karmakarışık -5- [Far]
b. 022/19, 107/15, 158/28, 169/11
b. etti 069/5

bereket : Allah'tan gelen hayrın bir nesnede görünmesi ve devam etmesi, artıp çoğalması, Tanrı ihsânı, nîmet; Allah'a şükürler olsun ki, neyse ki -3- [Ar]
b. 055/23, 069/14, 154/9

beri : Doğuştan itibâren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman; iki uzaklıktan daha yakın olanı, yakın, daha yakın yer; ayrılma hâlinden sonra geldiğinde belli bir yerden ve zamandan bu yana anlamı verir, bir işin başlangıç yerini ve zamânını gösterir -30- [T]
b. 013/4, 017/34, 017/36, 026/5, 026/8, 040/13, 049/4, 049/6, 057/6, 071/9, 071/28, 078/5, 083/10, 087/19, 108/6, 111/19, 127/7, 128/2, 128/18, 131/26, 154/18, 159/24, 166/27, 191/9, 192/25, 194/14, 204/19, 204/22, 211/29, 229/6

besbelli : Çok açık, apaçık, meydanda -1- [T]
b. 169/10

besle - : Yedirip içirmek, karnını doyurmak; bir duyguyu gönlünde yaşatıp geliştirmek -3- [T]
b.- mekle 072/13
b.- miş 048/16
b.- mişti 184/7

besleme : Beslemek işi; evlerde boğaz tokluğuna çalıştırılan küçük hizmetçi kız, ahretlik, evlâtlık, beslemelik -3- [T]
b. 075/17, 099/12, 099/13

beş : Dörtten sonra, altıdan önce gelen sayının adı -44- [T]
b. 009/20, 012/24, 029/2, 038/4,

047/22, 050/23, 050/25, 050/26, 052/9, 061/8, 061/9, 070/8, 071/3, 081/10, 084/9, 084/21, 093/18, 096/8, 097/19, 102/15, 119/17, 121/22, 122/13, 132/19, 162/26, 163/8, 170/9, 172/18, 172/26, 173/4, 173/7, 173/10, 173/15, 174/15, 175/29, 176/8, 183/15, 188/11, 190/8, 192/24, 201/14, 202/14, 213/5
b.+ i 196/1

beşer : İnsan, insan oğlu, insan türü -1- [Ar]
b.+ le 112/27

beşeriyet : İnsan olma durumu, insan olmanın gereği olan özellikler -1- [Ar]
b.+ in 195/19

beşik : Bebeklerin içine yatırılıp uyutulduğu, tahta veya demirden yapılmış, ayaklı bir çeşit küçük sallanır karyola -1- [T]
b.+ i 089/11

beter : Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü -4- [Far]
b. 156/9, 225/15
b.+ dir 031/10
b.+ im 156/9

bey : Bir beyliğin, küçük bir devletin başında bulunan kimse, emîr, prens; ileri gelen nüfuzlu kimse, eşraf -371- [T]
b. 012/7, 014/27, 015/5, 015/7, 015/17, 015/27, 017/16, 017/29, 017/50, 017/56, 018/28, 019/4, 019/8, 020/9, 021/19, 021/26, 034/4, 036/4, 036/8, 036/27, 039/26, 042/23, 043/10, 043/18, 043/27, 046/2, 046/4, 050/17, 051/2, 051/4, 051/10, 051/17, 051/21, 052/5, 052/7, 052/12, 052/13, 052/15, 052/22, 052/27, 053/2, 053/10, 053/13, 054/1, 054/4, 054/11, 054/22, 055/12, 055/18, 055/23, 056/2, 056/7, 057/1, 057/3, 059/4, 060/9, 061/2, 063/3, 063/9, 063/13, 063/15, 063/32,

064/15, 066/12, 067/8, 067/20,
067/27, 068/22, 070/8, 071/3, 071/22,
072/24, 072/28, 073/3, 073/10,
073/13, 074/12, 074/16, 074/20, 074/27,
075/24, 076/3, 076/7, 082/15,
083/27, 084/9, 085/12, 085/21, 086/11,
091/25, 092/10, 092/23, 093/28,
094/26, 094/29, 095/18, 095/29, 096/10,
096/15, 098/13, 098/26, 099/7,
099/11, 099/13, 100/22, 110/7, 111/22,
112/23, 112/25, 113/8, 115/7,
119/12, 119/17, 119/22, 119/24, 120/8,
120/23, 120/28, 121/1, 121/11,
122/1, 129/23, 130/23, 131/8, 131/16,
131/23, 132/3, 132/8, 133/1,
133/29, 134/5, 134/7, 134/11, 134/17,
134/20, 134/25, 135/10, 136/6,
136/10, 137/14, 137/22, 138/9, 141/6,
144/7, 144/20, 144/25, 145/20,
145/23, 145/26, 147/4, 149/11, 149/14,
149/18, 149/20, 151/6, 151/7,
151/14, 152/1, 152/20, 153/5, 156/4,
156/11, 156/16, 156/25, 157/2,
157/18, 157/24, 157/28, 158/3, 158/7,
160/18, 160/22, 161/3, 163/14,
170/11, 170/20, 170/22, 170/24, 170/25,
173/12, 173/13, 174/10, 174/13,
174/20, 174/25, 174/31, 175/19, 175/28,
176/1, 176/2, 176/13, 178/7,
178/10, 178/15, 178/16, 178/22, 179/2,
183/22, 188/3, 188/14, 188/24,
189/27, 192/6, 190/5, 192/6, 192/7,
192/13, 192/17, 195/17, 195/24,
204/25, 213/22, 214/7, 220/20, 223/15,
224/29, 225/6
b.+ ciğim 063/10, 063/27
b.+ de 015/23, 191/25
b.+ den 035/9, 042/19, 050/21,
132/27
b.+ di 015/6, 015/9
b.+ dir 020/6, 034/1, 051/6
b.+ e 051/23, 070/13, 072/15,
121/14, 144/10, 144/11, 144/16, 145/27,
150/19, 157/21, 168/24, 172/12,
175/18, 220/28, 224/3
b.+ i 015/3, 053/6, 068/28,
140/13, 178/11, 188/24, 217/24, 223/15
b.+ im 053/25, 141/3
b.+ in 014/26, 015/11, 017/43,

023/2, 039/24, 043/13, 043/21, 049/14,
051/21, 052/7, 052/22, 056/2,
056/8, 057/20, 059/2, 059/17, 059/23,
060/2, 061/26, 071/8, 071/14,
072/14, 075/22, 091/14, 095/29, 099/7,
099/16, 100/20, 110/1, 111/28,
115/1, 117/24, 118/24, 124/13, 128/9,
130/26, 131/5, 132/22, 133/22,
133/23, 133/27, 135/5, 137/1, 137/19,
138/2, 139/27, 140/11, 144/13,
144/27, 145/20, 151/12, 156/2, 156/15,
157/19, 159/6, 159/7, 160/15,
160/16, 168/9, 168/21, 170/18, 171/13,
178/8, 178/10, 178/24, 182/11,
183/25, 191/19, 192/10, 192/21, 192/23,
196/21, 214/6, 223/17
b.+ le 020/17, 022/3, 034/7,
040/7, 043/11, 043/22, 044/5, 058/9,
063/1, 063/3, 068/20, 071/16,
071/21, 072/6, 080/6, 134/8, 168/1,
168/27, 176/28, 191/21, 204/11
b.+ ler 047/27, 054/13
b.+ lerde 020/25, 099/4, 158/10
b.+ lere 168/23, 178/22
b.+ lerin 021/8, 178/25
b.+ lerle 039/5
b.+ miş 098/14

beyaz : Kar renginde olan rengin adı, ak
-30- [Ar]
b. 010/10, 012/1, 038/7, 038/29,
047/12, 055/9, 056/25, 057/14,
060/5, 079/14, 081/9, 087/7,
087/18, 103/14, 130/8, 130/9, 137/6,
177/10, 181/17, 189/22, 196/24,
200/33, 212/24, 213/13, 225/1, 225/20,
226/20, 227/7
b.+ ları 104/26, 208/14

beyazlan - : Beyaza bürünmek, beyaz
duruma gelmek, ağarmak, beyazlaşmak
-1- [T]
b.- miş 086/12

beyazlık : Beyaz olma durumu, aklık,
ağartı -3- [Ar]
b. 196/22, 196/23
b.+ ı 208/21

beybaba : Yaşlı erkekler için kullanılan hitap sözü -9- [T]
b. 012/6, 012/15, 012/22, 094/18
b.+ m 010/20, 080/14
b.+ mı 070/12
b.+ na 028/2, 117/1

beyfendi : Saygı ifâdesi olarak erkek isimlerinin sonuna getirilen veya erkek ismi yerine kullanılan unvan -27- [T]
b. 015/21, 017/14, 017/47, 018/5, 020/4, 021/29, 046/5, 049/28, 052/24, 053/26, 055/28, 057/11, 058/13, 063/17, 067/23, 112/5, 112/14, 118/27, 121/15, 163/19, 176/22, 188/16, 225/10
b.+ nin 114/4
b.+ yi 225/7
b.+ yle 022/2

beygir : Yük taşıyan ve araba çeken at -4- [Far]
b.+ e 049/1
b.+ le 048/1
b.+ lerden 053/13
b.+ lerin 064/18

beygirci : Beygir besleyip yük taşınması veya binilmesi için kirâyaya veren kims -1- [Far]
b.+ likten 053/16

beyin : Siner sisteminin merkezi durumunda olup kafa tasının içinde yer alan, yumuşakça, beyazımsı, üç tabakadan meydana gelmiş, kalın bir zarla örtülü organ, dimağ -7- [T]
b. 212/24
b.+ imden 017/25, 133/3, 133/19
b.+ inde 066/17
b.+ ine 139/12
b.+ lerinden 217/24

Beyoğlu : İstanbul iline bağlı ilçelerden biri -14- [T]
B. 053/8
B.+ na 021/19, 022/16, 071/16, 072/9, 173/22, 220/30
B.+ nda 023/12, 068/20, 068/23,

068/25, 173/18, 204/17, 213/3

beypeder : Baba -2- [T]
b. 053/17, 053/18

beyzî : Yumurta biçiminde olan, oval, söbe -1- [Ar]
b. 050/15

bez : İnce pamuk veya keten ipliğinden yapılan bir cins dokuma -1- [T]
b. 089/22

bıçak : Bir sap ve kesici bir mâdenî kısımdan meydana gelen kesme âleti-6- [T]
b. 181/15, 199/16, 209/19
b.+ la 138/23, 185/24, 209/13

bık - : İstemez duruma gelmek, ondan usanmak, bezmek, bîzar olmak, gınâ gelmek-13- [T]
b.- acak 160/27
b.- ar 093/17
b.- arlar 101/10
b.- ılmaz 093/19
b.- ıyor 044/30
b.- mamıştır 093/19
b.- mış 022/23
b.- tı 093/18
b.- tığı 031/10
b.- tığım 093/21
b.- tığım 074/9
b.- tım 050/2, 157/9

bırak - : Eldeki bir şeyi tutmaktan vazgeçip tutmaz olmak; hâsıl etmek, meydana getirmek; bir alışkanlıktan vazgeçmek -89- [T]
b. 010/16, 026/23, 074/8, 145/18, 148/17, 159/4, 159/5, 165/17, 169/11, 189/17, 196/8, 212/9, 212/12
b.- acağını 108/1
b.- acak 011/11, 013/22
b.- alım 057/30
b.- amam 165/19
b.- arak 030/1, 033/14, 055/17, 068/8, 068/11, 091/8, 096/22, 110/22,

176/15, 196/18
b.- ayım 137/32
b.- ılışları 078/10
b.- ılmış 078/8
b.- ın 188/1
b.-ınca 142/14
b.-ımız 019/14, 080/11, 080/19
b.-ır 011/7, 036/14, 084/4,
084/27, 116/15
b.-ırdı 170/21
b.-ırken 010/18
b.-ıyor 036/18, 040/10, 061/29,
116/3
b.-ıyordu 219/6
b.-madan 093/4, 108/22, 130/25,
156/9
b.-madı 080/31, 128/18
b.-mak 043/15, 128/21, 164/8
b.-mam 039/12
b.-maması 091/10
b.-mamış 183/3
b.-maya 095/27
b.-mazdı 014/12
b.-mıştı 229/3
b.-mıyor 058/22
b.-mıyordu 105/3, 191/16
b.-saydı 184/15
b.-tı 009/12, 049/22, 054/28,
059/24, 060/27, 087/17, 087/21, 098/29,
107/2, 111/21, 156/8, 162/12,
189/25, 214/1, 227/27
b.-tığ 030/12
b.-tıkça 009/15, 037/23
b.-tılar 024/3
b.-tım 144/21
b.-tın 025/13

bıyık : Üst dudakla burun arasında çıkan kıllar -5- [T]
b.+ lar 052/13, 179/18
b.+ ları 022/8
b.+ sız 056/13, 067/9

bıyıklı : Üst dudakla burun arasında kıllar olan -1- [T]
b. 183/6

bıyiksız : Üst dudakla burun arasında çıkan kılların olmama durumu -1-

[T]
b. 173/26

bî : Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki siz, mez eklerinin anlamını karşılayan ön ek -1- [Far]
b. 033/25

biblo : Salon ve odalarda masa, dolap, raf vb.nin üstüne konan vazo, heykel gibi ufak, güzel, zarif süs eşyası -2- [Fr]
b.+ lar 079/5
b.+ larda 078/17

biç - : Dikilecek şeyin ölçülerine göre kesmek; takdir ve tespit etmek, koymak -1- [T]
b. 039/16

biçim : Şekil, sûret, form; tarz, üslûp -4- [T]
b. 167/13, 184/10
b.+ ine 080/30
b.+ ini 199/15

biçimli : Güzel kabul edilen ölçülere uygun, düzgün, mütenâsip -3- [T]
b. 055/8, 098/9, 181/10

bihaber : Habersiz, bilgisiz -1- [FarAr]
b. 120/15

bil - : Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak -164- [T]
b. 167/5, 168/1, 204/25

b.- diği 033/28, 123/5, 201/9
b.- diğim 017/58
b.- diğimiz 039/29
b.- diğiniz 092/12
b.- eceğin 160/5
b.- eceğiniz 018/27
b.- emezsiniz 134/23
b.- emiyor 091/13
b.- en 097/26, 200/33
b.- eyim 017/38, 103/18
b.- ir 024/22, 051/13, 051/14,
051/17, 053/8, 072/18, 097/23, 102/12,

103/6, 148/16, 191/5
b.- irdi 012/27, 013/20
b.- irdim 048/3
b.- irim 017/53, 019/6, 019/19,
074/1, 099/25, 112/20, 116/19, 157/30,
170/14
b.- iriz 117/1
b.- irse 040/14
b.- irsin 013/7, 013/11, 040/11,
044/9, 084/22, 107/16, 148/22, 202/14
b.- irsiniz 017/57, 060/21, 112/18,
113/28, 176/5, 176/7
b.- iyor 017/44, 031/1, 040/5,
049/26, 051/21, 067/27, 071/29, 088/17,
089/24, 111/4, 116/20, 127/14,
150/3, 161/20, 171/15, 201/24, 207/11
b.- iyordu 068/13, 072/21, 075/27,
083/2, 084/19
b.- iyordum 033/3
b.- iyormuş 133/3
b.- iyorsun 025/18, 040/23, 173/5,
202/12, 202/24
b.- iyorsunuz 017/17, 175/25,
228/4
b.- iyorum 015/25, 017/32,
025/28, 026/9, 043/10, 075/4, 102/10,
107/29,
108/1, 109/3, 131/8, 132/4, 132/5,
137/26, 137/32, 144/14, 145/23,
172/26, 176/10, 201/23, 205/23
b.- lir 074/3
b.- lirsin 075/1
b.- meden 195/5
b.- mediği 213/7, 220/17
b.- mediğim 204/19
b.- meli 101/23
b.- mem 017/42, 034/3, 046/16,
059/4, 060/13, 069/10, 087/26, 087/29,
096/25, 099/5, 103/22, 135/20,
157/5, 177/7, 202/9, 226/17
b.- meyecek 135/9
b.- meyen 128/24
b.- meyerek 212/27
b.- mez 011/27, 051/16, 058/26
b.- mezdim 147/16
b.- mezsın 107/11
b.- miyor 069/26, 144/7, 226/27
b.- miyordu 141/16, 157/15,
169/16, 174/23

b.- miyordum 090/4
b.- miyorsun 102/24
b.- miyorsunuz 061/20
b.- miyorum 017/54, 017/55,
077/5, 210/13, 215/20
b.- sem 103/7, 200/15
b.- sen 088/31, 117/12
b.- seydi 172/1
b.- seydim 018/26
b.- seydiniz 019/2

bilâkis : Tam aksine, tersine -5- [Ar]
b. 018/9, 061/16, 099/13, 192/20,
201/10

bilâsebep : Sebepsiz yere, hiçbir sebep
olmadan -1- [Ar]
b. 112/9

bildir - : Bilinir duruma koymak,
açıklamak, anlatmak, îlân etmek, tefhim
etmek; haber vermek, ihbar etmek -1-
[T]
b.- eceğim 062/18

bile : Çekimli fiilden sonra gelerek
anlamı kuvvetlendirir; hatta, hem de,
üstelik -116- [T]
b. 009/4, 009/16, 010/6, 025/14,
025/19, 027/22, 028/12, 031/19,
035/15, 036/11, 036/13, 036/16,
036/26, 037/2, 037/12, 039/9, 041/26,
044/30, 048/5, 050/8, 051/14,
055/2, 058/17, 058/27, 060/14, 064/4,
070/15, 071/12, 074/10, 078/15,
078/17, 081/19, 082/5, 082/19, 085/19,
085/27, 091/17, 093/8, 093/27,
099/24, 101/29, 102/17, 103/26, 104/6,
106/12, 107/5, 107/6, 107/11,
108/17, 108/18, 109/7, 111/7, 111/17,
112/9, 117/21, 117/22, 121/16,
122/16, 128/25, 129/4, 138/10, 138/16,
139/14, 139/20, 140/1, 140/15,
140/17, 140/19, 140/23, 140/24, 142/17,
147/10, 148/21, 160/5, 168/22,
170/18, 171/7, 171/8, 172/1, 172/2,
172/3, 172/6, 173/21, 174/23,
176/8, 184/8, 184/10, 184/13, 184/19,
184/25, 185/4, 185/5, 187/28,

188/8, 191/25, 193/8, 200/13, 200/32,
201/5, 204/8, 205/23, 208/25,
209/3, 213/2, 213/15, 214/14, 215/10,
216/24, 218/7, 221/6, 223/12,
224/4, 224/14, 225/4, 227/18
b. edecek 013/5

bilek : Elle kolun birleştiği yer; ayakla
baldırın birleştiği yer -4- [T]
b. 031/29
b.+ lerinden 055/7, 080/17
b.+ lerine 142/1

bilet : Taşıtlardan, tiyatro, sinema gibi
eğlence yerlerinden yararlanmayı,
müşterek bahislere, şans oyunlarına
katılmayı sağlamak üzere para ile alınan
basılı kâğıt -3- [T]
b.+ i 069/28
b.+ ini 012/23, 020/20

bilezik : Süs için bileğe ve kola takılan
halka -1- [T]
b. 100/22

bilhassa : Husûsî olarak, özellikle,
hassaten, husûsiyle, husûsen, bahusus
-1- [Ar]
b. 053/4

bilin - : Hakkında bilgi sâhibi olunmak,
öğrenilmiş bulunmak, mâlûm olmak -1-
[T]
b.- meyen 219/16

billahi : “Allah için, Allah hakkı için”
anlamında bir yemin sözü -7- [Ar]
b. 048/23, 056/22, 060/17,
089/20, 116/23, 117/13, 189/6

billur : Bir maddenin atom veya
moleküllerinin art arda tekrarlanmasından
ve belirli bir kurala göre sıralanmasından
meydana gelen, simetrik olarak birleşmiş
düz satırlar şeklindeki katı madde, kristal
-4- [Far]
b. 017/29, 055/11, 074/13, 143/29

bin - : Bir şeyin veya bir hayvanın

üzerine çıkıp ayakları sarkıtarak oturmak;
yolculuk yapmak üzere yer almak,
girmek -16- [T]

b. 152/15
b.- di 012/24
b.- diği 049/11
b.- diler 149/15
b.- eceğim 062/19, 151/23
b.- er 113/1
b.- erek 128/4
b.- eyim 064/15
b.- mek 213/6
b.- mesini 153/11
b.- meye 151/24
b.- meyi 044/23, 049/1, 049/13
b.- miş 153/7

bin : Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra,
bin birden önce gelen sayının adı -28-
[T]
b. 032/8, 060/26, 067/28, 068/21,
084/23, 116/23, 117/13, 146/1,
149/22, 173/5, 173/6, 199/2,
205/10, 207/9, 215/18, 220/19, 220/28,
221/3, 223/8
b.+ e 172/19, 220/29
b.+ lerce 034/21, 034/22, 154/28,
169/15, 192/25, 199/20

bina : Barınmak veya belli bir maksat
için kullanılmak üzere yapılmış her türlü
mîmârî eser, yapı -3- [Ar]
b. 139/13, 226/9
b.+ lar 021/3

binaenaleyh : Bundan dolayı, bunun
üzerine -1- [Ar]
b. 043/11

binbaşı : Rütbesi yarbayla yüzbaşı
arasında bulunan ve asıl görevi tabur
kumandanlığı olan subay -2- [T]
b.+ yla 039/27, 039/29

binbir : Bin sayısına bir eklenmesiyle
elde edilen sayı -1- [T]
b. 043/18

bindir - : Birini bir şey üzerine çıkarmak,

çıkartıp oturtmak -1- [T]
b.- ir 049/8

bir : Sayıların ilkinin adı -1623- [T]
b. 009/5, 009/7, 009/8, 009/10,
009/12, 009/16, 009/19, 009/20,
010/5, 010/6, 010/10, 010/22,
010/27, 011/3, 011/4, 011/6, 011/10,
011/11, 011/13, 011/16, 011/17,
011/23, 012/11, 012/15, 012/27, 012/28,
013/1, 013/5, 013/8, 013/9,
013/10, 013/11, 013/15, 013/16, 013/20,
013/21, 013/23, 013/24, 013/28,
014/9, 014/10, 014/11, 014/12, 014/17,
014/18, 014/21, 015/3, 015/5,
015/6, 015/11, 015/18, 015/20, 017/1,
017/4, 017/7, 017/12, 017/14,
017/33, 017/34, 017/39, 017/43, 017/45,
017/48, 017/51, 017/54, 018/1,
018/5, 018/6, 018/7, 018/9, 018/15,
018/17, 018/21, 018/22, 018/24,
018/27, 019/2, 019/5, 019/6, 019/9,
019/12, 019/13, 019/15, 019/19,
019/20, 019/25, 020/3, 020/5, 020/16,
020/21, 020/24, 020/27, 021/2,
021/11, 021/13, 021/21, 021/22, 021/24,
022/10, 022/16, 022/28, 023/3,
023/9, 023/12, 023/17, 023/18, 023/19,
024/7, 025/8, 025/15, 025/16,
025/23, 025/26, 026/3, 026/10, 026/11,
026/12, 026/13, 026/14, 026/23,
026/26, 026/28, 027/2, 027/3, 027/8,
027/17, 027/21, 027/23, 027/24,
027/25, 028/7, 028/9, 028/11, 028/13,
028/14, 028/18, 029/1, 029/3,
030/1, 030/4, 030/5, 030/6, 030/10,
030/16, 030/17, 030/19, 031/1,
031/6, 031/7, 031/9, 031/11, 031/13,
031/25, 031/26, 031/28, 032/1,
032/5, 032/7, 032/8, 032/9, 032/10,
032/14, 032/16, 032/28, 032/29,
033/4, 033/18, 033/24, 033/27, 034/5,
034/10, 034/13, 034/14, 034/19,
034/20, 034/24, 034/28, 035/12, 035/16,
035/17, 035/18, 035/19, 035/21,
035/26, 035/27, 036/5, 036/19, 036/22,
036/24, 036/26, 037/3, 037/4,
037/6, 037/7, 037/8, 037/10, 037/11,
037/16, 037/17, 037/18, 037/19,

037/21, 037/23, 037/27, 038/1, 038/6,
038/7, 038/15, 038/18, 038/19,
038/22, 038/26, 038/28, 038/29, 039/1,
039/3, 039/6, 039/8, 039/10,
039/13, 039/15, 039/16, 039/17, 039/20,
039/21, 039/22, 039/25, 039/27,
040/1, 040/4, 040/5, 040/8, 040/14,
040/15, 040/26, 040/27, 040/28,
041/10, 041/14, 041/18, 041/22, 041/23,
041/24, 041/27, 042/2, 042/3,
042/9, 042/11, 042/16, 042/22, 042/24,
042/25, 042/30, 043/1, 043/3,
043/5, 043/8, 043/11, 043/15, 043/18,
043/21, 043/28, 043/31, 044/18,
044/25, 044/26, 045/5, 045/7, 045/8,
045/9, 045/13, 045/15, 045/21,
045/22, 046/9, 046/11, 046/19, 047/4,
047/6, 047/10, 047/11, 047/14,
047/18, 047/20, 047/22, 047/24, 047/26,
047/27, 048/1, 048/3, 048/9,
048/15, 048/16, 048/17, 048/19, 048/20,
048/21, 048/22, 048/26, 048/29,
049/1, 049/3, 049/7, 049/12, 049/16,
050/3, 050/7, 050/10, 050/19,
051/19, 051/22, 052/4, 052/7, 052/9,
052/13, 053/3, 053/5, 053/15,
053/25, 053/27, 054/1, 054/17, 054/19,
054/21, 055/4, 055/6, 055/8,
055/13, 055/29, 056/7, 056/13, 056/17,
056/23, 056/26, 057/8, 057/10,
057/15, 057/21, 057/22, 057/27, 057/29,
058/2, 058/20, 058/22, 058/24,
058/28, 059/8, 059/12, 059/13, 059/15,
059/19, 059/27, 059/28, 059/29,
059/30, 060/1, 060/10, 060/14, 060/19,
060/20, 061/12, 061/13, 061/16,
061/28, 061/29, 062/2, 062/8, 062/11,
062/13, 062/17, 062/19, 063/14,
063/28, 063/30, 064/5, 064/15, 064/19,
065/3, 065/4, 065/5, 066/1, 066/2,
066/5, 066/16, 066/18, 067/6,
067/7, 067/9, 067/10, 067/16,
067/20, 068/6, 068/10, 068/16, 068/19,
068/20, 068/21, 068/26, 069/6,
069/7, 069/11, 069/17, 069/23, 069/25,
070/1, 070/4, 070/5, 070/9,
070/11, 070/22, 071/4, 071/8, 071/9,
071/14, 071/16, 071/17, 071/19,
071/20, 071/21, 071/22, 071/23, 072/3,

072/6, 072/7, 072/8, 072/9,
072/10, 072/11, 072/13, 072/14, 072/19,
072/23, 072/24, 072/26, 072/29,
073/1, 073/3, 073/5, 073/8, 073/18,
073/19, 073/22, 073/26, 073/29,
074/1, 074/2, 074/5, 074/12, 074/15,
074/27, 074/28, 075/1, 075/2,
075/6, 075/7, 075/10, 075/14, 075/16,
075/17, 075/24, 075/27, 076/6,
076/11, 076/15, 076/18, 076/19, 077/11,
077/20, 077/21, 077/22, 077/23,
077/25, 078/1, 078/4, 078/7, 078/8,
078/9, 078/10, 078/12, 078/14,
078/16, 078/18, 079/1, 079/6, 079/9,
079/10, 079/15, 079/18, 079/20,
079/21, 079/27, 080/8, 080/9, 080/12,
080/16, 080/20, 080/27, 081/1,
081/2, 081/3, 082/9, 082/19, 082/23,
082/25, 083/1, 083/3, 083/21,
083/24, 083/27, 083/28, 083/29, 084/1,
084/4, 084/6, 084/13, 084/14,
084/27, 085/2, 085/5, 085/15, 085/17,
086/1, 086/3, 086/8, 086/11,
086/15, 086/17, 086/21, 086/24, 087/1,
087/2, 087/4, 087/5, 087/6, 087/7,
087/8, 087/11, 087/16, 087/18,
087/20, 087/24, 088/1, 088/2,
088/7, 088/9, 088/11, 088/19, 088/20,
088/26, 089/14, 089/22, 089/23,
089/28, 090/1, 090/13, 090/22, 090/23,
090/25, 090/29, 090/30, 091/12,
091/13, 091/14, 091/28, 092/1, 092/2,
092/5, 092/8, 092/21, 092/26,
093/12, 093/16, 093/22, 093/23, 094/11,
094/25, 095/9, 095/16, 095/21,
095/24, 095/27, 095/29, 096/5, 096/8,
096/11, 096/17, 096/21, 096/23,
096/26, 097/14, 097/20, 097/21, 097/24,
098/3, 098/8, 098/15, 098/18,
098/19, 098/20, 098/28, 099/5, 099/18,
099/21, 099/26, 100/11, 100/13,
100/21, 100/22, 100/23, 100/25, 101/4,
101/10, 101/12, 101/19, 101/21,
101/23, 101/28, 101/29, 101/30, 102/1,
102/3, 102/9, 102/13, 102/16,
102/21, 102/26, 103/5, 103/6, 103/11,
103/19, 103/20, 103/23, 104/5,
104/8, 104/11, 104/14, 104/15, 104/16,
104/25, 104/26, 105/2, 105/4,

105/10, 105/17, 105/18, 106/5, 106/6,
106/13, 106/15, 106/17, 106/19,
107/1, 107/3, 107/4, 107/7, 107/12,
107/15, 107/16, 107/23, 107/26,
108/4, 108/8, 108/12, 108/15, 108/18,
108/21, 108/24, 109/6, 109/8,
109/9, 109/13, 109/15, 109/17, 109/19,
110/2, 110/3, 110/4, 110/9,
110/11, 110/12, 110/14, 110/16, 110/17,
110/20, 110/25, 111/4, 111/5,
111/19, 112/1, 112/4, 112/6, 112/8,
112/9, 112/11, 112/16, 112/17,
112/18, 112/21, 112/23, 112/24, 113/9,
113/24, 113/26, 113/28, 114/5,
114/7, 114/9, 115/1, 115/3, 115/12,
115/13, 115/14, 116/3, 116/4,
116/11, 116/13, 116/16, 116/18, 116/21,
116/23, 116/26, 117/12, 117/13,
117/19, 117/22, 117/25, 118/3, 118/5,
118/10, 118/11, 118/12, 118/15,
118/17, 118/20, 118/22, 118/24, 119/9,
119/18, 119/22, 119/26, 120/10,
120/17, 120/18, 120/21, 120/23, 120/27,
121/4, 121/6, 121/12, 121/14,
121/22, 122/8, 122/9, 122/16, 122/28,
122/29, 123/4, 123/5, 123/12,
123/28, 124/3, 124/5, 124/12, 127/8,
127/10, 127/16, 128/1, 128/8,
128/11, 128/24, 128/27, 128/28, 129/1,
129/2, 129/4, 129/11, 129/12,
129/13, 129/14, 129/18, 129/23, 130/2,
130/5, 130/12, 130/13, 130/15,
130/18, 130/25, 131/5, 131/19, 131/22,
131/26, 131/28, 132/3, 132/4,
132/13, 132/18, 132/20, 132/28, 133/2,
133/3, 133/10, 133/16, 133/18,
133/22, 133/24, 133/25, 133/27, 133/28,
134/1, 134/5, 134/9, 134/15,
134/28, 134/30, 135/9, 135/10, 135/16,
135/19, 135/22, 135/23, 135/25,
135/30, 136/10, 136/17, 137/6, 137/9,
137/12, 137/17, 137/18, 137/19,
137/20, 137/28, 138/3, 138/6, 138/7,
138/9, 138/11, 138/15, 138/17,
138/19, 138/20, 138/21, 138/22, 138/26,
138/27, 139/4, 139/9, 139/13,
139/15, 139/23, 139/24, 139/25, 139/26,
139/28, 140/6, 140/10, 140/12,
140/13, 140/15, 140/16, 140/17, 140/18,

140/19, 140/20, 140/21, 140/22,
140/25, 141/11, 141/12, 141/13, 141/14,
141/15, 141/16, 141/19, 141/20,
141/21, 142/4, 142/6, 142/10, 142/16,
142/18, 142/21, 142/29, 143/1,
143/2, 143/7, 143/13, 143/14, 143/16,
143/22, 143/28, 143/29, 144/1,
144/2, 144/7, 144/8, 144/12, 144/18,
144/20, 144/22, 144/24, 144/25,
145/11, 145/27, 147/2, 147/5, 147/9,
147/11, 147/15, 147/17, 148/2,
148/6, 148/12, 148/13, 148/17, 148/19,
148/24, 148/26, 149/8, 149/12,
149/14, 149/18, 149/24, 149/26, 149/27,
150/1, 150/9, 150/11, 150/13,
150/14, 150/20, 150/26, 150/27, 151/12,
151/15, 152/5, 152/7, 152/24,
152/25, 152/29, 153/9, 153/14, 153/19,
153/26, 154/5, 154/7, 154/21,
154/26, 154/28, 154/29, 155/1, 155/2,
155/10, 155/13, 156/5, 156/8,
156/12, 156/13, 156/21, 156/23, 156/24,
156/26, 156/28, 156/30, 156/31,
157/11, 157/19, 157/25, 157/26, 157/27,
158/6, 158/20, 158/24, 159/10,
159/14, 159/18, 159/19, 159/25, 159/26,
159/27, 159/28, 160/3, 160/6,
160/8, 160/12, 160/13, 160/22, 160/24,
160/26, 161/1, 161/3, 161/8,
161/9, 161/13, 161/15, 161/17, 161/21,
161/23, 161/24, 161/26, 162/2,
162/8, 162/26, 163/3, 163/9, 163/16,
163/17, 164/5, 164/11, 164/18,
165/5, 165/13, 165/15, 165/23, 165/27,
166/6, 166/8, 166/17, 167/5,
167/7, 167/10, 167/18, 167/21, 168/5,
168/14, 168/17, 168/25, 169/5,
169/6, 169/17, 169/18, 169/21, 169/25,
169/26, 169/28, 170/1, 170/3,
170/7, 170/11, 171/3, 171/5, 171/10,
171/14, 172/3, 172/4, 172/5,
172/16, 173/16, 173/18, 173/19, 173/21,
173/24, 173/27, 174/1, 174/7,
174/9, 174/10, 174/11, 174/13, 174/14,
174/15, 174/19, 174/22, 174/25,
174/28, 174/31, 175/4, 175/17, 175/18,
175/26, 175/29, 176/8, 176/23,
176/25, 176/27, 176/30, 177/2, 177/5,
177/7, 177/9, 177/10, 177/12,

177/19, 177/24, 178/2, 178/14, 178/21,
178/31, 179/3, 179/8, 179/9,
179/11, 179/14, 179/16, 179/27, 179/28,
180/7, 180/10, 180/11, 180/13,
180/17, 181/1, 181/7, 181/8, 181/9,
181/14, 181/15, 181/17, 181/18,
181/20, 182/1, 182/12, 182/20, 182/22,
182/23, 182/25, 182/26, 183/1,
183/2, 183/3, 183/7, 183/10, 183/13,
183/16, 184/3, 184/4, 184/8,
184/10, 184/11, 184/13, 184/14, 184/15,
184/17, 184/28, 185/3, 185/4,
185/5, 185/8, 185/12, 185/14, 185/16,
186/4, 186/15, 186/22, 186/25,
186/26, 187/1, 187/6, 187/7, 187/11,
187/20, 187/25, 188/23, 188/27,
189/23, 189/25, 189/29, 190/2, 190/11,
190/13, 190/14, 190/18, 190/22,
191/1, 191/8, 191/9, 191/17, 191/20,
191/22, 191/25, 191/27, 191/28,
192/1, 192/2, 192/4, 192/5, 192/6,
192/10, 192/12, 192/15, 192/17,
192/20, 192/28, 193/1, 193/2, 193/12,
193/13, 193/19, 194/16, 194/21,
194/22, 194/23, 194/28, 195/2, 195/3,
195/5, 195/10, 195/12, 195/21,
195/24, 195/27, 195/28, 196/1, 196/2,
196/3, 196/4, 196/6, 196/14,
196/18, 196/22, 196/24, 196/25, 196/30,
196/31, 197/3, 197/14, 197/15,
197/16, 197/20, 197/23, 198/5, 198/8,
198/10, 198/15, 198/16, 199/3,
199/11, 199/16, 199/17, 199/19, 200/1,
200/6, 200/9, 200/11, 200/13,
200/15, 200/16, 200/17, 200/20, 200/32,
200/33, 201/1, 201/5, 201/6,
201/7, 201/9, 201/13, 201/14, 201/15,
201/25, 202/12, 202/13, 202/15,
202/17, 202/20, 202/23, 202/26, 203/3,
203/20, 203/22, 204/5, 204/7,
204/10, 204/14, 204/15, 204/16, 204/17,
204/22, 204/25, 205/1, 205/2,
205/7, 205/16, 205/17, 205/21, 205/24,
205/28, 206/1, 206/7, 207/3,
207/5, 207/6, 207/8, 207/9, 207/10,
207/11, 207/14, 207/15, 207/18,
207/19, 208/1, 208/6, 208/7, 208/11,
208/12, 208/15, 208/17, 208/21,
208/22, 208/24, 209/1, 209/5, 209/12,

209/16, 209/27, 210/1, 210/3,
210/7, 210/9, 211/1, 211/2, 211/6,
211/18, 211/19, 211/22, 211/26,
212/2, 212/10, 212/11, 212/22, 212/23,
212/26, 212/28, 213/5, 213/6,
213/12, 213/14, 213/19, 213/21, 214/3,
214/5, 214/16, 215/3, 215/8,
215/16, 216/1, 216/3, 216/5, 216/7,
216/8, 216/22, 216/23, 217/2,
217/3, 217/5, 217/16, 217/18, 217/20,
217/25, 218/2, 218/4, 219/3,
219/4, 219/8, 219/9, 219/12, 219/15,
219/17, 219/18, 220/1, 220/8,
220/10, 220/12, 220/13, 220/15, 220/18,
220/26, 220/28, 221/6, 221/8,
221/12, 221/17, 221/19, 221/20, 221/22,
221/26, 221/27, 221/28, 221/29,
222/1, 223/1, 223/6, 223/10, 223/16,
223/17, 224/3, 224/5, 224/7,
224/8, 224/11, 224/13, 224/18, 224/19,
224/22, 224/25, 224/26, 225/9,
225/16, 225/18, 225/23, 225/24, 225/27,
225/29, 226/1, 226/8, 226/20,
226/29, 227/3, 227/6, 227/9, 227/11,
227/12, 227/14, 227/18, 227/20,
227/26, 227/28, 228/3, 228/12, 228/13,
228/17, 228/18, 228/26, 229/5
b.+ i 095/7
b.+ inde 072/19, 107/29, 108/19
b.+ ini 097/6
b.+ inin 022/28
b.+ sin 116/23, 117/13

bira : Arpa ve şerbetçi otunun
mayalandırılması ile elde edilen, az
alkollü hafif içki -2- [Alm]
b. 038/24
b.+ lar 038/31

birâder : Erkek kardeş -5- [Far]
b.+ i 011/9, 015/6, 020/15
b.+ inin 076/23
b.+ iyle 082/27

biraz : Bir parça, azıcık -123- [T]
b. 010/11, 011/25, 013/15,
013/27, 014/23, 015/12, 015/13, 015/14,
017/2, 017/21, 020/10, 024/29,
027/6, 028/12, 028/25, 032/15, 032/27,

036/15, 037/7, 040/3, 040/17,
045/3, 048/8, 048/21, 049/25, 051/3,
052/5, 052/12, 053/16, 057/1,
057/4, 059/5, 059/7, 061/30, 062/27,
063/10, 064/3, 067/25, 068/28,
069/22, 069/28, 075/22, 076/13, 076/14,
076/20, 076/24, 077/15, 088/25,
088/30, 090/7, 090/8, 098/4, 103/5,
104/4, 108/8, 108/27, 109/13,
120/10, 121/24, 123/24, 128/12, 130/21,
130/27, 131/16, 131/20, 131/25,
132/11, 132/12, 133/13, 134/26, 135/14,
135/26, 139/9, 139/22, 139/26,
141/24, 142/9, 145/9, 145/16, 148/25,
151/21, 152/11, 153/1, 154/15,
155/14, 165/12, 166/15, 166/20, 166/21,
168/15, 173/1, 174/18, 174/30,
175/1, 175/3, 176/2, 178/5, 184/23,
187/3, 188/11, 189/21, 190/24,
191/19, 192/8, 192/11, 194/19, 199/18,
208/16, 208/22, 208/28, 209/5,
209/7, 209/8, 209/9, 209/11, 220/7

birbiri : İki veya daha fazla şey yâhut
kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer
-28- [T]
b.+ lerinden 040/12
b.+ lerine 028/24, 078/16, 082/7,
119/20, 139/5, 149/3, 215/9, 229/12
b.+ lerini 038/12, 216/1
b.+ lerinin 139/5
b.+ mize 073/21, 130/24, 167/29
b.+ ne 012/3, 032/2, 032/20,
061/27, 083/21, 104/17, 139/27, 181/2,
190/12, 190/20, 210/26
b.+ ni 192/25
b.+ yle 194/16

birçok : Oldukça çok, epeyce fazla, bir
hayli -33- [T]
b. 014/7, 014/8, 017/52, 025/14,
040/18, 042/7, 064/2, 066/2,
075/18, 075/26, 078/11, 079/4,
079/16, 093/5, 102/25, 106/17, 107/4,
115/7, 127/8, 128/27, 129/2,
130/2, 138/19, 139/18, 139/19, 164/7,
194/14, 220/16, 220/25, 221/2,
221/14, 229/3

birden : Bir anda, ansızın; bir defada, hepsi bir arada, birlikte, aynı zamanda

-8- [T]

b. 032/8, 062/25, 083/8, 092/16, 104/24, 119/14, 140/10, 182/10

birdenbire : Beklenmedik bir sırada, ânî olarak, ansızın-55- [T]

b. 014/20, 022/31, 025/21, 028/7, 036/10, 041/9, 041/10, 044/22, 055/25, 056/26, 058/12, 071/13, 090/3, 090/20, 092/18, 098/25, 100/14, 104/24, 107/14, 107/26, 108/3, 108/13, 108/25, 108/26, 109/16, 123/18, 130/23, 142/27, 151/20, 152/26, 154/23, 158/11, 162/13, 162/28, 166/16, 177/2, 179/13, 182/4, 184/9, 184/22, 185/20, 187/16, 188/17, 193/22, 194/21, 196/21, 197/5, 200/30, 201/2, 201/22, 207/10, 209/11, 216/22, 217/30, 225/26

birer : Bir sayısının, her birine bir veya her defasında bir tâne anlamına gelen üleştirme şekli; başlı başına, bir -15- [T]

b. 030/2, 033/26, 039/18, 051/8, 056/14, 062/23, 070/2, 088/3, 120/5, 195/15, 196/25, 213/13, 224/2, 227/24

biri : Bir kimse, herhangi bir şahıs; bir tânesi -54- [T]

b. 014/13, 030/14, 061/11, 066/10, 066/16, 067/10, 069/10, 071/26, 075/11, 081/17, 116/10, 143/9, 143/28, 149/3, 161/14, 178/2, 180/12, 189/13, 190/6, 217/1, 226/18
b.+ nde 040/22, 082/18, 091/1, 093/13, 148/16, 192/12, 214/12, 227/13
b.+ nden 062/1
b.+ ne 023/11, 037/13, 044/4, 044/17, 164/3, 196/16, 219/12
b.+ ni 032/24, 150/3, 153/15, 155/15, 162/12, 179/12, 201/12, 203/8, 215/14
b.+ nin 031/24, 109/7, 112/4, 224/18
b.+ sine 224/11

b.+ yle 183/22, 221/11

birik - : Toplanmak, bir araya gelmek, yığılmak, temerküz etmek; birbirine eklenip çoğalmak, terâküm etmek -5- [T]

b.- en 107/24, 145/11

b.- erek 030/16

b.- ip 149/27

b.- miş 057/6

biriktir - : Bir yere toplamak, yığmak; birbirine ekleyip çoğaltmak, saklamak üzere ayırıp arttırmak -3- [T]

b.- diği 207/15

b.- ir 172/24, 172/28

birinci : Bir sayısının sıra sıfatı, sırada yeri en başta ve ikinciden önce olan, ilk -7- [T]

b. 011/7, 019/28, 044/21, 199/3, 227/16

b.+ si 160/11, 188/21

birkaç : Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır, üç beş tâne kadar, az sayıda -51- [T]

b. 011/21, 012/1, 017/49, 020/20, 021/5, 021/22, 024/24, 026/8, 026/22, 028/4, 028/19, 036/20, 036/24, 039/7, 054/18, 070/6, 071/7, 072/17, 079/13, 082/24, 098/27, 104/5, 110/28, 111/6, 116/4, 122/2, 123/1, 123/29, 129/20, 134/3, 173/6, 177/25, 180/23, 190/18, 191/14, 194/3, 199/1, 201/15, 204/13, 205/21, 207/17, 208/5, 208/15, 211/22, 214/5, 214/11, 215/2, 215/3
b.+ ı 127/18
b.+ ını 083/1, 113/16

birlik : Bir ve tek olma durumu, vahdâniyet, ahadiyet -1- [T]

b.+ te 189/21

birlikte : Birlikte olma durumu, berâberlik -9- [T]

b. 081/11, 081/15, 084/17, 107/1,

111/6, 119/14, 176/28, 200/28

birtakım : Bâzı -3- [T]

b. 110/26, 144/23, 221/1

bisiklet : Ayakla çevrilen, pedalların tekerlekleri hareket ettirmesiyle yürütülen, daha çok iki tekerlekli taşıt

-1- [Fr]

b. 048/29

Bismillâhi : Bismillâhirrahmânirrahim sözünün kısaltılmış şekli -2- [Ar]

B. 116/23, 117/12

bit - : Sona ermek, tamamlanmak; çok yorulmak, kuvveti ve dayanacak gücü kalmama -29- [T]

b.- en 122/19, 208/22

b.- er 013/17, 043/25, 061/9, 084/22, 173/7

b.- erse 173/5

b.- im 102/16

b.- ince 075/22, 205/9

b.- ip 069/25, 128/23, 144/28

b.- iyor 129/10

b.- iyorum 027/13, 058/5, 215/26

b.- miş 093/15

b.- mişti 044/20

b.- miştir 030/2

b.- miyor 118/21

b.- ti 034/24, 061/6, 102/2, 105/8, 157/26, 209/20

b.- tim 102/16

bitik : Çok yorgun, kuvvetsiz ve tâkatsiz duruma gelmiş olan, bitkin, harap -1-

[T]

b. 200/31

bitir - : Sona erdirmek, tamamlamak; tüketmek -21- [T]

b.- di 039/2, 107/19, 129/19, 228/21

b.- dikten 122/6

b.- din 054/26

b.- eceğim 012/17

b.- eceksiniz 060/9

b.- emedi 094/22

b.- ince 017/31, 023/22, 098/6, 098/22, 114/12

b.- ir 059/18

b.- iyor 039/9

b.- meden 071/5, 097/6, 180/4

b.- mek 010/2

b.- sin 179/26

bitiş - : Birbirine dokunacak kadar yaklaşmak, yaklaşıp kavuşmak -1- [T]

b.- meyen 087/19

bitişik : Birbirine dokunacak kadar yaklaşmış veya yapışmış olan, merbut -2- [T]

b. 038/8, 097/2

bitiştir - : Birbirine dokunacak kadar yaklaşmak, yaklaşıp kavuşmak -1- [T]

b.- erek 032/20

bitkin : Gücü tükenmiş, bitmiş, hâli tâkati kalmamış, güçsüz, dermansız, bîtap -2- [T]

b. 177/24, 210/9

biz : Çoğul birinci şahsı gösterir -73- [T]

b. 052/24, 054/18, 075/10, 085/5, 089/16, 089/17, 094/14, 112/5,

112/10, 117/1, 122/22, 147/8,

165/6, 165/16, 166/1, 183/26, 204/24, 205/2, 216/7

b.+ de 015/22, 015/23, 017/16, 041/5, 158/7

b.+ den 025/28, 034/25, 144/20

b.+ e 034/27, 045/1, 059/25,

114/7, 151/7, 158/10

b.+ i 017/18, 021/26, 025/13,

025/17, 041/14, 041/18, 059/26, 094/12, 148/6, 216/21

b.+ im 018/11, 022/3, 025/16,

040/16, 041/18, 051/2, 051/17, 051/21,

053/25, 054/5, 056/6, 059/30,

063/20, 064/3, 065/1, 093/8, 116/13,

120/24, 130/11, 163/7, 173/4,

179/2, 183/16, 183/18, 183/20, 183/23,

187/25, 188/20, 192/17
b.+ imle 025/12

bizzat : Kendisi, kendi, şahsen -3-
[Ar]
b. 063/12, 106/16, 221/23

bluz : Etek ve pantolon üstüne giyilen
kısa, astarsız kadın giyeceği -1- [Fr]
b.+ lar 078/14

boğ - : Nefes almasına engel olarak
öldürmek -13- [T]
b.- acak 186/1, 210/11, 211/9
b.- arım 197/17, 211/5
b.- madan 208/27
b.- mak 211/3, 220/4
b.- mayı 213/15
b.- saydı 220/10
b.- uyor 022/27, 088/5, 211/30

boğaz : Ağız boşluğundan sonra
yiyeceklerin geçtiği, ağızla gırtlak
arasındaki dar kısım -10- [T]
b.+ ı 094/25
b.+ ına 029/2, 039/1, 225/26
b.+ ında 094/24
b.+ ını 094/23, 208/12, 209/11,
209/15
b.+ ının 198/1

Boğaziçi : İstanbul'da bir yer-7- [T]
B. 036/6, 098/8, 229/9
B.+ nde 009/7
B.+ nin 021/6, 221/30, 224/9

boğucu : Nefes aldirmayan, nefesi
tıkayan, insanı boğulacak duruma getiren;
sıkıntı ve kasvet veren -2- [T]
b. 035/5, 197/3

boğuk : Derinden gelen, kısık -2-
[T]
b. 120/23, 205/21

boğul - : Nefes alamamaktan dolayı
ölmek; nefes alamayacak duruma
gelmek, nefesi kesilmek, tıkanmak -15-
[T]

b. 205/3
b.- a 108/11
b.- acağım 216/5
b.- acak 094/30, 209/5
b.- acaktı 214/13
b.- duğunu 108/8
b.- mamasına 220/6
b.- up 109/10
b.- urken 085/27
b.- uyor 193/28
b.- uyordum 215/18
b.- uyorum 092/20, 107/22

boğum : Bir şeyin boğulmuş, sıkılmış
yeri; baş parmağın ilk boğumu kadar olan
bir ölçü -1- [T]
b.+ unda 143/28

bol : Miktar bakımından çok, mebzul;
içine girecek şeyin gerektirdiğinden daha
geniş olan -9- [T]
b. 021/22, 037/19, 061/30, 067/3,
169/6, 172/29, 213/7

Bolulu : Bolu ilinden olan kimse -1-
[T]
B. 192/12

bomboş : Tamâmıyla boş, tamtakır -2-
[T]
b. 064/13, 081/4

boncuk : Cam, plastik maddelerden
yapılan ortası delik, renkli küçük tâne
-2- [T]
b. 048/19, 048/22

bonjur : İyi günler, günaydın, merhaba;
uzun ceket ve çizgili pantolonlu erkek
kıyâfeti, ceketatay, jaketatay -3- [Fr]
b. 142/17
b.+ uyla 052/11, 192/11

bonsuvar : İyi akşamlar -2- [Fr]
b. 050/8
b.+ i 053/7

borç : Geri verilmek üzere alınan veya
ödenmesi kabul ve taahhüt edilen para

yâhut şey, deyn -6- [Soğd]
b. 150/9, 172/19
b.+ a 057/15
b.+ landım 060/5
b.+ un 150/8, 172/18

borçlan - : Borç altına girmek -1-
[T]
b.- mıştı 129/15

borçlu : Maddî bir borç altında bulunan, borç almış olan, alacaklısına karşı bir şey vermek veya yapmakla mükellef olan kimse, medyun; birine karşı mânevî görevleri bulunan, minnet altında kalmış olan kimse, minnettar -2- [Soğd]
b. 073/6
b.+ durlar 040/17

borsa : Devletin izni ve kontrolüyle belli hukuk kurallarına göre, sarraf ve tüccarlar tarafından kaydı yaptırılan para ve her çeşit menkul değerlerle standart ürünlerin fiyatlarının serbestçe teşekkülüne, alınıp satılmasına imkân veren yer -7- [Yun]
b. 069/7, 174/21
b.+ cıların 067/29
b.+ da 175/16
b.+ sı 175/17
b.+ ya 067/27, 069/15

boru : İki ucu açık, içi boş, dar ve uzun, silindirik biçiminde, sıvı veya gaz hâlindeki maddeleri bir yerden bir yere aktarmaya yarayan nesne; gırtlakla ciğerler arasında bulunan ve havanın akciğerlere girip çıkmasını sağlayan yaklaşık 12 santim uzunluğundaki boru, soluk borusu -3- [T]
b.+ larım 108/12
b.+ ların 050/25
b.+ larına 064/27

bostan : Sebze bahçesi, bağ -7- [Far]
b. 223/18
b.+ a 011/26, 083/14
b.+ da 011/24
b.+ ı 183/12

b.+ ma 086/6
b.+ ları 128/5

boş : İçinde yâhut üzerinde bir şey veya kimse bulunmayan, hâlî; bir işe yaramayan, beyhûde, faydasız, lüzumsuz, abes -13- [T]
b. 040/10, 050/10, 054/15, 078/12, 081/7, 152/17, 185/3, 219/11, 227/16
b.+ a 013/25, 086/10, 095/8, 107/22

boşa - : Kanunlara göre eşlerden biri, aile ilişkisini kesmek -42- [T]
b. 075/15, 161/16
b.- dı 134/7
b.- dığını 134/4
b.- dımsa 160/20
b.- dınız 157/17
b.- mak 030/6, 094/19, 101/28, 158/4

b.- manın 073/19
b.- masın 157/7
b.- maya 073/16, 094/13, 204/9
b.- maz 168/25
b.- mazzam 074/9
b.- mış 113/27
b.- nması 073/25
b.- nmaya 157/13
b.- nsm 096/3
b.- r 168/25
b.- rsan 073/30
b.- sa 093/27
b.- sın 094/14, 114/12, 157/28
b.- yacak 114/9, 114/14, 157/8
b.- yacakmış 116/2, 168/9, 176/3
b.- yacaksın 047/15
b.- yamaz 112/24, 156/25
b.- yıp 094/20
b.- yor 156/11
b.- yormuşsun 046/10
b.- yorsun 047/19

boşal - : Boş duruma gelmek, içinde bir şey veya kimse kalmamak; derdini, içindeki sıkıntıları anlatmak, içini dökmek -5- [T]
b.- dı 028/16, 048/18, 199/7

b.- ıyordu 087/21
b.- mamak 025/21

boşalt - : Boş duruma getirmek,
içindeki dışarı çıkarmak; dökmek, boca
etmek -1- [T]
b.- ıyorlardı 120/22

boşan - : Baskı altında bulunduğu yerden
dışarıya fırlamak, çıkmak, kurtulmak;
birdenbire coşmak, derdini dökmeye veya
hüngür hüngür ağlamaya başlamak; erkek
için karısı ile olan nikâh bağını bozmak,
onu bırakmak; karı koca için mahkeme
kararı ile birbirinden ayrılmak -10-
[T]

b.- arak 133/21
b.- ayım 156/19
b.- dı 029/4, 109/21
b.- dığın 040/7
b.- dım 096/4
b.- ıp 039/29
b.- mak 093/2
b.- mamıştı 035/9
b.- mişti 208/17

boşat - : Boşanmasına sebep olmak,
birbirinden ayırtmak -1- [T]
b.- acağım 220/28

boşluk : Yer küresi üzerinde kara ve
denizler dışında göz alabildiğine uzanan
mekân ve bu mekânın herhangi bir
parçası -2- [T]
b.+ a 211/12, 227/25

boy : Bir şeyin yere değen veya yere en
yakın olan kısmı ile en yüksek noktası
arasındaki mesâfe; insanın tabanı ile
tepesi arasındaki yükseklik, kâmet,
endam -27- [T]
b.+ a 011/1, 141/18, 209/27
b.+ dan 010/28, 141/18, 209/27
b.+ ları 181/11
b.+ larını 223/16
b.+ lu 103/5, 130/6, 130/13,
133/28, 174/13, 189/30
b.+ u 032/15, 052/11, 068/9,
100/14, 189/23

b.+ una 037/16, 074/16, 110/22,
155/17, 209/17
b.+ uyla 056/13, 056/17, 219/9

boya : Üzerine sürüldüğü, içine katıldığı
şeye renk veren ve bu maksatla kullanılan
mâdenî, bitkisel veya sentetik madde; yüz
tuvaleti, makyaj -2- [T]
b. 010/12, 041/12

boya - : Üzerine sürüldüğü, içine
katıldığı şeye renk veren ve bu maksatla
kullanılan mâdenî, bitkisel veya sentetik
madde; yüz tuvaleti, makyaj -2- [T]
b.- sız 036/14
b.- yacak 103/23

boyalı : Boyanmış olan; yüz tuvaleti
yapmış, makyajlı -2- [T]
b. 103/4, 124/6

boyan - : Üzerine boya sürülmek, boya
ile renklendirilmek; yüze allık, pudra, göz
ve dudaklara boya sürerek süslenmek,
makyaj yapmak -3- [T]
b.- an 152/25
b.- miş 028/21, 118/9

boyasız : Boyanmamış, boya
sürülmemiş; yüzüne boya sürmemiş,
makyaj yapmamış -1- [T]
b. 041/7

boylu : Uzun boylu; ayrıntılı -4- [T]
b. 037/16, 110/22, 155/16, 209/16

boyun : Vücûdun omuzlarla baş arasında
kalan ve başı bedene bağlayan kısmı -34-
[T]
b. 031/27, 033/7, 035/6, 046/6,
047/27, 048/5
b.+ ları 044/12
b.+ u 066/10, 080/27, 120/2,
128/4, 223/4
b.+ umdan 145/15
b.+ umu 108/23
b.+ una 054/20, 090/3, 090/21,
090/26, 090/28, 096/22, 116/16, 181/19,
185/4, 220/7

b.+ unda 090/1
b.+ unu 090/9, 123/23, 155/21,
172/20, 209/12, 225/28
b.+ unun 089/19, 096/20, 210/27

boyunca : Bir şeyin yere değen veya yere
en yakın olan kısmı ile en yüksek noktası
arasındaki mesâfe; kenar, kıyı, sâhil -1-
[T]
b. 106/2

boz - : Bir şeyi işlemez, işe yaramaz
duruma getirmek; geçersiz duruma
getirmek, hükmünü ortadan kaldırmak,
feshetmek, iptal etmek -2- [T]
b.- ma 093/20, 170/11

bozuk : İşlemez, işe yaramaz durumda
olan, ârızalı; huzursuz, tedirgin -2-
[T]
b. 108/3
b.+ lar 195/15

bozul - : İşlemez, işe yaramaz duruma
gelmek, ârızalanmak; iyi ve düzenli
olmaktan çıkmak, gidişi aksamak -2-
[T]
b.- an 011/1
b.- masını 075/8

bozuş - : Araları açılmak, araya soğukluk
girmek, dostlukları bozulmak -3-
[T]
b.- mak 043/12
b.- tuğunuzu 047/9
b.- tuk 033/20

böcek : Hayvanlar âleminin en geniş
sınıfı olan, vücutları baş, göğüs, karın
olmak üzere eklemli üç parçadan ibâret,
başları göğüslerinden biraz ayrı, göğüs
kısmı üç halkalı, bacakları altı tâne ve
çeşitlerine göre zar kanatlı, yarım kanatlı,
düz kanatlı, çifte kanatlı olabilen eklem
bacaklıların ortak adı -1- [T]
b. 201/5

böl - : İki veya daha fazla parçaya
ayırarak -1- [T]

b.- en 212/23

bölün - : İki veya daha fazla ayrı parça
durumuna getirilmek, taksim edilmek
-1- [T]
b.- müş 015/13

böyle : Bunun gibi olan, buna benzer, bu
türü, bu tarzda ve sıfatta bulunan -
126- [T]

b. 009/2, 010/2, 011/5, 011/6,
011/26, 014/11, 017/45, 017/57,
018/12, 019/7, 026/31, 030/4,
030/17, 031/18, 033/3, 035/28, 036/15,
038/13, 040/8, 040/26, 046/13,
047/6, 047/11, 048/8, 049/5, 051/21,
052/1, 053/2, 054/13, 056/1,
061/9, 061/30, 069/4, 070/3, 071/21,
075/7, 077/24, 078/5, 079/3,
081/15, 082/25, 083/30, 084/5, 087/14,
089/8, 089/26, 093/25, 095/1,
102/14, 102/23, 104/17, 107/28, 108/12,
108/25, 109/12, 111/3, 112/2,
112/6, 112/8, 113/10, 113/21, 116/19,
117/1, 123/13, 127/7, 128/19,
128/23, 130/15, 130/23, 131/6, 131/16,
132/18, 135/13, 137/17, 139/24,
140/6, 140/21, 144/14, 146/3, 147/11,
147/20, 149/20, 153/23, 153/26,
156/30, 160/23, 161/5, 161/8, 166/25,
166/27, 167/7, 168/11, 169/10,
169/18, 169/20, 172/29, 184/13, 191/3,
191/28, 194/11, 194/20, 194/28,
195/28, 196/1, 196/5, 197/6, 213/11,
216/8, 224/16, 229/10
b.+ ce 013/20, 037/10, 082/29
b.+ dir 099/16, 101/27, 154/8
b.+ leri 068/18, 076/1, 148/28
b.+ lerinden 100/28
b.+ lerini 040/9
b.+ si 103/15
b.+ sin 089/17

bu : İşâret zamiri olarak yerini tuttuğu en
yakındaki kimse veya şeyi gösterir -
1047- [T]
b. 010/1, 010/7, 010/8, 010/23,
011/4, 011/21, 012/10, 012/14,
012/15, 012/17, 013/18, 013/20,

013/27, 014/9, 015/7, 015/8, 015/26,
017/1, 017/15, 017/21, 017/26,
017/32, 017/33, 017/42, 017/43, 017/53,
017/56, 018/1, 018/2, 018/5,
018/6, 018/14, 018/17, 018/21, 019/2,
019/7, 020/4, 020/5, 020/7, 020/9,
020/17, 022/23, 023/15, 023/23,
024/9, 024/25, 024/28, 025/13,
025/16, 026/12, 026/20, 026/23, 026/31,
027/13, 028/28, 030/3, 030/7,
030/8, 030/12, 030/14, 030/18, 031/3,
031/5, 031/7, 031/8, 031/13,
031/14, 031/15, 031/22, 032/3, 032/5,
032/8, 032/10, 033/9, 033/18,
033/26, 033/27, 034/3, 034/4, 034/6,
034/17, 034/19, 034/20, 034/24,
035/8, 035/11, 035/13, 035/14, 035/17,
036/1, 036/11, 036/21, 036/27,
037/3, 037/7, 037/25, 039/8, 039/20,
039/21, 040/1, 040/8, 040/14,
040/19, 040/27, 041/1, 041/5, 041/10,
041/12, 041/18, 041/25, 041/26,
042/11, 042/16, 042/25, 042/27, 042/29,
043/1, 043/3, 043/4, 043/9,
043/16, 043/27, 043/29, 043/31, 044/5,
044/8, 044/30, 045/2, 045/13,
046/5, 046/14, 046/16, 046/19, 047/2,
047/3, 048/1, 048/3, 048/6, 048/8,
048/15, 048/28, 049/3, 049/6,
049/18, 049/26, 051/2, 051/6,
051/13, 051/17, 051/24, 052/2, 053/12,
054/6, 054/8, 054/20, 054/28,
055/17, 055/20, 056/6, 056/11, 056/23,
057/11, 057/19, 057/30, 058/1,
058/3, 058/5, 058/17, 058/26, 059/9,
059/10, 059/30, 060/6, 060/7,
060/9, 060/11, 060/16, 060/23, 061/1,
061/3, 061/4, 061/11, 061/15,
061/20, 061/23, 062/15, 063/15, 063/32,
064/3, 064/5, 064/16, 067/3,
067/12, 067/17, 067/24, 067/27, 068/4,
068/18, 068/23, 068/24, 068/25,
068/28, 069/15, 069/23, 070/22, 070/24,
071/5, 071/10, 071/11, 071/13,
071/19, 071/24, 071/26, 072/3, 072/16,
072/20, 072/22, 073/20, 073/22,
073/24, 073/28, 074/3, 074/6, 074/7,
074/26, 075/2, 075/4, 075/5,
075/8, 075/23, 075/25, 075/26, 076/5,

076/10, 076/13, 076/15, 076/23,
077/22, 077/23, 078/17, 079/21, 079/23,
079/27, 080/4, 080/8, 080/20,
080/29, 080/31, 082/1, 082/7, 082/16,
082/22, 083/10, 083/11, 083/17,
083/24, 084/2, 084/5, 084/21, 084/23,
085/1, 085/17, 085/19, 085/20,
086/4, 087/14, 087/26, 087/29, 088/15,
088/17, 088/27, 088/30, 089/2,
089/5, 089/8, 089/10, 089/14, 089/18,
089/24, 089/29, 090/2, 090/5,
090/6, 090/11, 090/21, 091/1, 091/9,
091/17, 091/20, 092/7, 092/16,
092/18, 093/7, 093/9, 093/16, 094/10,
094/11, 094/14, 094/17, 094/18,
095/13, 095/15, 095/20, 095/21, 096/17,
096/24, 097/9, 097/10, 097/13,
097/16, 097/18, 097/22, 097/25, 098/16,
098/24, 098/28, 099/9, 099/16,
099/20, 099/22, 100/2, 100/12, 100/19,
100/25, 100/26, 101/4, 101/10,
101/15, 101/23, 102/4, 102/7, 102/15,
102/21, 103/3, 103/4, 103/11,
103/24, 104/3, 104/5, 104/10, 104/11,
104/18, 104/19, 104/26, 105/1,
105/20, 106/8, 106/10, 106/12, 107/18,
107/19, 107/24, 107/29, 108/3,
108/7, 108/10, 108/19, 109/1, 109/7,
109/22, 110/3, 110/4, 110/9,
110/27, 111/5, 111/20, 111/24, 112/13,
112/17, 112/18, 112/25, 113/6,
113/8, 113/22, 113/27, 113/28, 114/1,
114/2, 115/6, 116/2, 116/15,
116/25, 117/10, 117/20, 117/25, 118/15,
119/14, 120/26, 121/1, 121/17,
122/6, 122/9, 122/11, 122/18, 122/29,
123/3, 123/5, 124/11, 127/19,
128/1, 128/9, 128/11, 128/16, 128/17,
128/25, 128/27, 129/3, 129/8,
130/1, 130/15, 131/5, 131/10, 131/28,
133/4, 133/15, 133/17, 133/23,
134/1, 134/2, 134/5, 134/7, 134/9,
134/13, 134/18, 134/22, 135/11,
135/21, 136/3, 136/17, 137/12, 137/16,
137/18, 138/15, 139/6, 139/7,
139/8, 139/11, 139/15, 139/23, 139/25,
140/5, 140/12, 140/19, 140/21,
140/22, 140/24, 140/26, 141/11, 141/13,
141/14, 141/18, 141/20, 142/16,

142/26, 142/28, 142/29, 143/13, 143/24,
143/25, 143/26, 143/30, 144/4,
144/11, 144/22, 147/4, 147/13, 147/16,
148/6, 148/15, 148/19, 148/28,
149/4, 149/6, 149/10, 149/17, 150/15,
150/23, 151/1, 151/11, 151/17,
151/19, 151/25, 152/25, 153/11, 153/12,
153/23, 153/25, 153/27, 154/1,
154/9, 154/22, 154/27, 154/29, 155/3,
155/8, 156/2, 156/6, 156/12,
156/18, 156/21, 156/25, 157/11, 157/13,
158/4, 158/7, 158/13, 158/23,
158/25, 158/27, 159/6, 159/10, 159/16,
159/25, 159/28, 160/4, 160/14,
161/12, 161/16, 161/23, 162/1, 162/2,
162/4, 162/8, 162/10, 162/29,
163/2, 163/5, 163/17, 163/19, 164/5,
164/7, 164/8, 164/9, 164/13,
164/14, 165/1, 165/2, 165/8, 165/12,
165/15, 165/29, 166/4, 166/11,
166/15, 166/18, 166/19, 167/11, 167/18,
167/23, 167/25, 167/26, 168/9,
168/16, 168/21, 168/27, 169/4, 169/13,
169/14, 169/16, 169/21, 171/4,
171/5, 171/7, 171/9, 171/10, 171/12,
171/18, 171/19, 172/3, 172/7,
172/8, 172/18, 172/26, 173/8, 173/11,
173/12, 173/13, 173/17, 173/20,
173/25, 174/21, 174/23, 174/30, 175/4,
175/7, 175/31, 176/10, 176/16,
176/24, 176/29, 178/2, 178/26, 178/30,
179/2, 179/23, 180/1, 180/6,
180/8, 180/9, 180/20, 180/22, 181/2,
181/3, 181/19, 182/1, 182/3,
182/7, 182/15, 182/20, 182/24, 182/26,
183/4, 183/19, 183/24, 183/26,
184/1, 184/4, 184/8, 184/10, 184/11,
184/12, 184/13, 184/14, 184/15,
184/16, 184/17, 184/18, 184/19, 184/20,
185/17, 185/29, 186/23, 186/26,
186/27, 187/3, 187/6, 187/19, 187/20,
188/7, 188/10, 188/18, 189/11,
189/12, 189/27, 190/6, 190/7, 190/11,
190/18, 190/21, 191/5, 191/6,
191/10, 191/24, 191/25, 191/27, 192/1,
192/4, 192/10, 192/13, 192/17,
192/19, 192/20, 192/23, 193/3, 193/5,
194/7, 194/8, 194/9, 194/13,
195/4, 195/12, 195/25, 196/9, 196/20,

196/23, 197/5, 197/16, 197/21,
197/25, 197/26, 198/4, 199/4, 199/5,
199/7, 199/8, 199/21, 200/9,
200/30, 201/13, 201/14, 202/1, 202/6,
202/11, 202/18, 202/20, 202/25,
202/26, 203/10, 203/11, 203/14, 203/18,
204/6, 205/4, 205/5, 205/8,
205/17, 206/7, 208/4, 208/17, 208/26,
208/27, 208/28, 209/10, 209/19,
209/25, 210/9, 210/24, 211/29, 212/29,
213/3, 213/8, 213/9, 213/14,
213/18, 213/23, 214/1, 215/3, 215/4,
215/7, 215/9, 215/19, 215/22,
215/23, 216/10, 216/11, 216/13, 216/14,
216/17, 216/20, 216/25, 216/27,
217/4, 217/7, 217/11, 217/14, 217/17,
217/22, 217/24, 217/25, 217/31,
218/2, 218/7, 219/13, 219/19, 220/1,
220/4, 220/10, 220/15, 220/27,
220/29, 221/4, 221/18, 222/2, 223/12,
224/9, 224/12, 224/27, 225/9,
225/21, 226/5, 226/9, 227/15, 227/19,
228/4, 228/16, 228/21, 228/26,
229/2
b.+ dur 020/1, 042/6, 094/10,
112/27, 161/12, 161/24, 203/13, 210/1,
212/27, 217/16
b.+ na 040/26, 047/17, 060/20,
081/19, 089/25, 089/26, 090/2, 102/11,
102/21, 103/3, 108/27, 113/14,
122/8, 128/3, 139/20, 140/4, 140/25,
147/3, 162/1, 165/9, 166/24,
182/7, 195/28, 224/5, 227/18, 229/11
b.+ nardan 060/18
b.+ ndan 017/15, 039/29, 051/13,
071/23, 072/6, 074/10, 090/1, 101/25,
101/29, 116/7, 116/8, 127/9,
160/12, 168/25, 217/7
b.+ nlar 018/24, 041/2, 057/27,
070/3, 082/12, 084/22, 107/5, 112/10,
144/23, 148/10, 148/13, 148/16,
157/22, 161/11, 168/12, 220/20
b.+ nlara 083/19
b.+ nlardan 044/17, 113/16,
141/19
b.+ nlardır 057/28
b.+ nları 037/12, 043/7, 045/2,
048/28, 049/16, 082/4, 102/26, 104/23,
109/16, 123/16, 132/3, 204/13,

219/14, 221/14, 221/16, 224/1, 228/23
b.+ nların 040/11, 078/9, 079/4,
085/8, 111/10, 135/21
b.+ nlarla 042/23
b.+ nu 014/30, 017/11, 019/2,
026/5, 027/12, 027/13, 031/14, 032/1,
037/27, 042/30, 045/14, 052/28,
061/13, 061/18, 062/18, 067/7, 071/8,
071/11, 075/6, 084/5, 089/25,
090/6, 095/15, 101/30, 102/10, 103/19,
103/22, 106/11, 107/12, 109/2,
113/24, 116/1, 131/12, 131/20, 132/4,
132/22, 133/3, 137/2, 138/10,
139/21, 144/25, 144/26, 146/17, 157/21,
159/25, 161/19, 161/26, 165/4,
167/5, 167/9, 168/10, 168/24, 173/19,
183/14, 191/2, 200/3, 202/7,
202/16, 204/12, 204/18, 220/9, 222/4,
227/3
b.+ nun 039/7, 041/22, 061/12,
102/2, 106/18, 109/3, 117/5, 121/24,
165/24, 201/28, 204/2, 217/20
b.+ nunla 181/13
b.+ ydu 167/29

bucak : Köşe, kenar -1- [T]
b.+ ı 172/4

buçuk : Yarım -5- [T]
b. 009/20, 038/4, 053/27, 084/16,
110/11

budala : Aklının azlığından dolayı
yeterince düşünemeyen ve akıllıca
hareket edemeyen kimse, aptal, ahmak,
bön, alık -5- [Ar]
b. 161/7, 167/20, 169/1
b.+ sın 205/26
b.+ yım 205/28

budalalık : Budala olma durumu,
ahmaklık, bönlük, aptallık -1- [Ar]
b. ettik 165/16

bugün : İçinde bulunulan gün -42-
[T]
b. 011/19, 011/22, 012/17, 019/3,
022/1, 022/12, 022/16, 032/13,
033/9, 043/8, 048/19, 052/31,

053/23, 054/17, 059/15, 100/24, 111/19,
112/1, 115/17, 131/2, 131/4,
144/16, 159/4, 165/4, 166/3, 184/17,
205/6, 220/25, 220/26, 228/14
b.+ den 018/26, 039/4, 136/10,
159/21
b.+ e 040/13, 075/3, 101/24,
139/21, 159/24, 203/27
b.+ kü 205/18
b.+ lük 045/22

buhran : İnsanı şiddetle etkisi altına alan
rûhî sıkıntı ve sinir bozukluğu, bunalım,
kriz -2- [Ar]
b. 011/22
b.+ a 109/8

buhranlı : Sıkıntılı, güç, bunalımlı, krizli
-1- [Ar]
b. 158/23

buhurdan : İçinde buhur yakılan kap,
buhurluk -1- [Far]
b. 227/24

bul - : Arayarak veya rastgele bir şey, bir
kimse veya bir durumla karşılaşmak; ilk
kez yeni bir şey yaratmak, icat etmek;
uygun görüp seçmek, ayırmak -71-
[T]
b. 054/14, 056/4, 058/2, 161/14
b.- abilirim 109/4
b.- acağım 011/22, 012/15
b.- acak 012/30
b.- alım 200/2
b.- amadan 029/4
b.- amadı 067/13, 078/2, 156/12,
168/21
b.- amadım 015/21, 022/2
b.- amadın 054/25
b.- amamış 183/13
b.- amayınca 034/10
b.- amayız 165/27
b.- amazsa 020/26
b.- amıyor 088/8, 171/3
b.- arak 088/11, 141/13
b.- du 173/22, 185/1, 207/1,
215/14
b.- duğu 063/15

b.- duk 098/14, 165/27
b.- dukça 213/9
b.- dum 112/22, 135/18, 135/22
b.- dun 178/27
b.- mak 020/12, 091/15, 132/1,
138/14
b.- maya 030/13, 216/12
b.- mazsa 228/15
b.- muş 139/1, 183/25, 219/5
b.- muşlar 183/21
b.- sam 096/8
b.- unca 179/12
b.- undu 106/17
b.- unmaz 127/18
b.- unuz 156/5
b.- up 069/7
b.- ur 148/15, 159/12
b.- urdum 095/30
b.- ursa 020/24
b.- ursan 116/18
b.- urum 045/1, 162/1
b.- uruz 165/26
b.- uyor 063/22, 123/16, 147/13,
173/17, 216/25
b.- uyordu 030/8, 049/2, 154/12
b.- uyorum 217/21

bulan - : Üstü bir şeyle kaplanmak, bir şeye batmış, üstüne bir şey sürülmüş olmak, belenmek -1- [T]
b.- an 209/2

bulanık : Saf, duru ve berrak olmayan; açık ve belirli olmayan, karışık -1- [T]
b. 030/13

bulaş - : İstenilmeyen bir madde bir şeye sürülmek -1- [T]
b.- an 037/21

Bulgar : Bulgaristan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse -1- [T]
B.+ lar 153/16

bulun - : Aranılarak veya tesadüfen elde edilmek, ele geçirilmek; yükletilmek, izâfe edilmek; ortaya çıkarılmak,

keşfedilmek, îcat edilmek -24- [T]
b.- amaz 076/2
b.- an 191/21, 195/27
b.- caya 038/19
b.- duğu 134/11
b.- duğum 203/27
b.- dular 022/21
b.- madığını 023/12
b.- malı 166/9
b.- mam 041/6
b.- maması 214/2
b.- mamış 171/8
b.- mamıştı 140/16
b.- masını 040/8
b.- maya 030/4
b.- mayacağıma 108/22
b.- mayacaktım 144/20
b.- maz 040/5
b.- mazdı 041/20
b.- muştı 015/26
b.- muyor 097/15
b.- ur 018/19
b.- urdum 018/27
b.- uyorum 202/17

bulundur - : Hazır veya var olmasını sağlamak, hazır etmek -2- [T]
b.- mak 075/27
b.- ur 196/5

bulunma : Bulunmak işi -2- [T]
b.+ ya 013/8, 013/11

buluş - : Belli bir yerde bir araya gelmek, birbirini bulmak; karşılaşmak, rast gelmek-10- [T]
b.- acağız 204/20
b.- amayız 137/3, 138/5, 139/10,
143/23
b.- muyor 058/19
b.- tuğu 213/3
b.- tuk 024/25, 204/20
b.- tukları 038/13

bulut : Gökyüzünün yüksekçe katlarındaki görülebilir duruma gelmiş su buharı kütlesi -2- [T]
b. 036/17, 227/24

bunalt - : Bunalmasına, sıkıntı ve çâresizlikten şaşkın duruma gelmesine sebep olmak -1- [T]
b.- ır 085/3

bunaltıcı : Bunaltan, bunaltı veren, sıkıcı, sıkıntılı -1- [T]
b. 038/28

bura : Bu yer -67- [T]
b.+ da 013/24, 023/10, 024/12, 024/22, 025/7, 032/22, 033/10, 034/4, 038/1, 072/11, 103/10, 109/6, 120/30, 121/2, 122/10, 123/19, 139/26, 151/30, 165/1, 165/14, 184/1, 205/12, 211/28, 225/26
b.+ dadır 094/8
b.+ daki 228/5
b.+ dan 092/14, 109/9, 158/20, 197/24
b.+ dayım 175/17
b.+ dayken 193/14
b.+ larda 064/1, 151/27
b.+ lardan 144/27
b.+ ları 021/1, 021/5
b.+ ların 020/29
b.+ sı 179/3
b.+ sını 165/15, 228/8
b.+ sıydı 089/5
b.+ ya 022/15, 024/13, 024/14, 024/21, 025/17, 039/26, 052/30, 053/23, 062/22, 082/14, 082/18, 128/10, 131/12, 145/20, 145/23, 163/8, 177/27, 187/25, 188/1, 197/23, 228/8

burun : Yüzün ortasında alınla ağız arasında yer alan, çıkıntılı, iki delikli koklama organı -21- [T]
b. 181/8, 204/15, 227/10
b.+ a 069/21, 204/15
b.+ u 015/12, 181/8, 181/9
b.+ una 038/18
b.+ undan 037/19, 037/23, 176/10, 208/15, 208/17, 208/21
b.+ unu 157/27, 210/7
b.+ unun 010/24, 031/17, 179/17
b.+ uyla 185/20

buruş - : Düzgünlüğü bozulmak, kırışık

ve buruşuklar peydâ etmek -6- [T]
b.- an 092/1
b.- mamış 081/7
b.- muş 012/1
b.- tu 142/28, 158/11, 173/11

buruştır - : Buruşuk duruma getirmek, düzgünlüğünü bozup kırıştırmak -8- [T]
b.- an 079/24
b.- du 105/11, 128/8, 190/17
b.- muş 180/16
b.- urken 162/27
b.- uyor 177/25
b.- uyorsun 145/15

buruşuk : Düzgünlüğü bozulmuş, kırışıklar peydâ etmiş, buruşmuş -5- [T]
b. 087/18, 089/23, 096/19, 138/23, 179/17

buse : Öpme, öpüş, öpücük -4- [Far]
b. 146/3
b.+ ler 155/19, 155/20
b.+ si 034/15

buyur - : Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek; gelmek, gitmek, girmek -21- [T]
b.- muş 112/5
b.- un 017/23, 098/14, 151/18, 174/25, 175/27, 196/30
b.- unuz 015/10, 015/16, 021/13, 021/16, 021/20, 046/2, 046/3, 130/17, 174/27
b.- ursunuz 113/23
b.- uyor 085/22, 085/25

buz : Soğuktan donarak katı duruma gelmiş su -1- [T]
b. 069/2

buzlu : Buz bağlamış, buz tutmuş -2- [T]
b. 039/1, 149/21

büçür : Kısa boylu, ufak tefek, vücutça gelişmemiş kimse -4- [T]

b. 042/19, 189/13
b.+ ü 191/6
b.+ ün 057/25

büfe : Evlerde sofraya takımlarını koymaya
mahsus dolap -1- [Fr]
b.+ nin 185/15

bük - : Kıvrırmak, burmak -7- [T]
b.- erek 130/22, 135/5
b.- tü 172/20, 225/28
b.- üyor 198/7
b.- üyordu 198/8

büklüm : Kıvrılmış, bükülmüş bir şeyin
meydana getirdiği halka, kıvrım -2-
[T]
b. 173/27

bükük : Bükülmüş -2- [T]
b. 066/10, 223/4

bükül - : Eğirmek; eğilmek, eğilmek,
ihinâ etmek -4- [T]
b.- düğünü 089/19
b.- müş 128/4, 135/23
b.- üşlerini 079/25

bülbül : Çok güzel öten, sesinin
güzelliğiyle meşhur küçük kuş -1-
[Far]
b. 051/5

bürü - : Kaplamak, istilâ etmek; sarmak
-2- [T]
b.- müş 210/27
b.- yen 027/25

bürün - : Sarılmak, örtünmek; bir hâle,
bir şekle girmek, gibi görünmek -2-
[T]
b.- müş 118/12
b.- müştü 098/8

büsbütün : Tam anlamıyla, tamamen,
tamamıyla, iyice -20- [T]
b. 009/12, 010/22, 045/10,
076/24, 083/4, 091/24, 103/25, 105/15,
119/9, 120/29, 123/20, 131/5,

143/7, 144/2, 154/12, 155/3, 159/10,
162/18, 180/3

bütçe : Belli bir süre içindeki gelir ve
giderleri ayrıntılıyla tasarlayıp
denkleştiren hesap cetveli; mâlî durum,
para vaziyeti, gelir gider -2- [Fr]
b.+ mize 165/32, 166/1

bütün : Eksiksiz, tam, yekpâre; hepsi,
tamâmı, tüm, bircümle, bilumum -
124- [T]
b. 009/7, 013/25, 015/7, 015/8,
018/22, 018/26, 022/5, 023/18,
026/10, 027/19, 028/10, 028/22,
034/24, 035/4, 035/21, 035/22, 037/15,
037/28, 038/21, 039/5, 040/1,
040/11, 040/15, 044/30, 047/24, 055/7,
056/19, 064/27, 065/5, 066/4,
066/6, 066/13, 071/5, 073/24, 078/4,
081/4, 082/27, 083/6, 084/21,
085/15, 085/16, 086/8, 086/9, 089/27,
090/22, 098/8, 100/4, 100/16,
101/25, 104/24, 107/21, 108/10, 110/26,
115/4, 119/1, 119/15, 120/3,
121/7, 122/3, 123/22, 124/11, 127/19,
130/15, 131/24, 132/16, 133/3,
139/1, 139/11, 139/27, 140/9, 143/13,
143/27, 149/11, 155/18, 155/25,
160/2, 160/4, 168/1, 168/12, 170/2,
171/3, 171/10, 180/10, 181/18,
181/19, 186/26, 187/9, 191/11, 191/22,
191/24, 194/5, 194/9, 194/21,
194/27, 196/2, 196/3, 196/24, 197/11,
199/4, 205/14, 206/3, 209/22,
209/25, 210/5, 211/22, 211/25, 212/11,
212/24, 213/6, 213/9, 213/23,
215/1, 217/6, 221/8, 223/1, 225/28,
226/5, 227/4, 227/10, 227/11,
227/22

büyü - : Daha büyük duruma gelmek,
irileşmek, genişlemek, bollaşmak;
şiddetlenmek, kuvvetlenmek, etkisini
arttırmak; yaşı artmak, yaşı ilerlemek
-19- [T]
b.- dü 088/4, 088/7, 106/4, 204/10
b.- düm 164/14, 166/27
b.- müş 075/16, 100/3, 104/25,

181/19, 184/7

b.- müşler 223/17

b.- müştür 051/13

b.- r 030/16

b.- seydi 184/17, 188/11

b.- yen 094/23, 159/11, 184/3

büyücek : Oldukça büyük, büyükçe -2- [T]

b. 221/6, 227/9

büyük : Ölçüleri bakımından aynı cinsteki benzerlerinden daha yüksek, daha geniş, daha uzun veya iri olan, azîm, cesim, kebir; yaşı daha ileri, daha fazla olan, yaşlı -100- [T]

b. 009/5, 014/9, 017/12, 020/10, 021/2, 022/8, 027/8, 030/16,

036/21, 041/24, 042/2, 042/24,

045/20, 045/22, 051/22, 056/21, 058/23,

059/31, 060/10, 061/16, 063/11,

070/11, 070/24, 070/26, 072/2, 072/8,

073/18, 073/22, 076/18, 078/8,

079/2, 079/3, 082/19, 082/23, 086/1,

091/4, 100/23, 101/29, 104/11,

106/13, 107/17, 110/1, 110/14, 110/17,

110/27, 115/11, 116/10, 117/19,

121/22, 131/28, 138/11, 140/6, 149/4,

151/12, 159/13, 161/1, 161/24,

164/15, 176/29, 177/30, 179/14, 179/27,

180/13, 180/22, 181/12, 184/19,

185/16, 189/25, 191/17, 196/28, 199/17,

201/11, 205/18, 207/3, 207/15,

207/17, 212/2, 212/14, 212/23, 212/29,

213/1, 213/4, 213/19, 214/14,

216/8, 216/28, 217/8, 217/14, 217/15,

220/23, 221/17, 225/29, 227/17,

228/13, 228/25, 229/8

b.+ lere 151/14

b.+ ü 224/28

b.+ üdür 217/7

b.+ üne 202/13

büyükanne : Annenin veya babanın annesi, nine -2- [T]

b.+ si 081/13

b.+ sine 051/25

büyükbaba : Annenin veya babanın

babası, dede -4- [T]

b.+ n 089/9

b.+ na 089/3

b.+ sına 082/3

b.+ sıyla 081/13

büyüt - : Daha büyük duruma getirmek, genişletmek, geliştirmek, fazlalaştırmak; büyümesine hizmet ve yardım etmek, bakıp yetiştirmek -11- [T]

b.- ebildiğinize 172/22

b.- emezler 083/30

b.- en 084/2, 084/5

b.- me 092/28

b.- tü 083/24, 099/12

b.- tüm 172/29

b.- ülme 092/28

b.- ülmüş 039/23

b.- ür 085/2

büzül - : Sıkıştırılarak küçültülmek, daraltılmak; kıvrılıp oturmak veya yatmak, tor top olmak-3- [T]

b.- en 182/2

b.- erek 180/16

b.- üyordu 155/12

Câ : Yansıma sözcük -1- [T]

C. 175/23

cadaloz : Karşısındakini ağız kalabalığı ile yıldırın, kavga çıkarmaktan hoşlanan kimse, şirret, hırçın -6- [Far]

c. 184/20, 197/18, 198/6, 211/5

c.+ un 182/3

cadde : Geniş, uzun ve düzgün yol, ana yol -1- [Ar]

c.+ ye 176/15

cadı : Geceleri mezardan çıkıp dolaşarak insanlara kötülük yaptığına inanılan ve kocakarı şeklinde tasavvur edilen hayâlî varlık, hortlak, cādû -4- [Far]

c. 187/10, 197/15, 210/24

cahil : Okuyarak bilgisini ilerletmemiş, tahsil görmemiş, bilgisiz -1- [Ar]

c. 049/18

caiz : Din ve törece işlenmesi emir veya yasak edilmediği için yapılmasında bir sakınca bulunmayan, izin verilmiş sayılan şey; yerinde, uygun, doğru olan -2-
[Ar]
c. 148/6, 171/7

calî : Sonradan meydana getirilen, yapma, sunî; samîmî ve içten olmayan, yapmacıklı, sahte -2- [Ar]
c. 023/9, 023/29

cam : Silisli kumun soda ve potas katılarak ateşte eritilmesiyle elde edilen şeffaf, sert ve çabuk kırılır madde, sırça; bu maddenin pencere, kapı, dolap gibi yerlere takılan tabaka hâlindeki şekli-3-
[Far]
c.+ a 173/23
c.+ dan 057/7
c.+ ı 017/29

camekân : Camla çevrili, camla örtülü yer -2- [Far]
c.+ da 174/1
c.+ larda 174/14

can : İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh; sevgili, dost, kardeş -76- [Far]
c. 030/15, 030/18, 031/20, 042/9, 090/3, 100/8, 138/27, 142/21, 174/22, 176/18, 208/25
c. ciğer 084/16
c.+ a 116/11, 139/6
c.+ dan 176/25
c.+ ı 020/16, 028/7, 048/14, 062/28, 142/10, 154/12, 161/9, 193/29
c.+ ım 021/16, 021/25, 063/11, 074/8, 088/22, 088/30, 092/26, 097/15, 097/23, 103/29, 117/6, 136/28, 143/15, 145/4, 156/23, 158/3, 158/7, 162/23, 166/6, 169/5, 173/12, 173/14, 174/27, 174/28, 175/13, 188/16, 189/6, 189/10, 193/21, 202/7, 202/12, 220/21, 220/28
c.+ ım ciğerim 076/8, 150/23

c.+ ımı 015/25, 017/22, 089/20, 143/5, 169/9
c.+ ımın 189/1
c.+ ın 076/5, 088/1, 182/12
c.+ ına 050/25, 050/26, 157/21
c.+ ımı 015/1, 085/20, 097/17, 107/2, 138/27
c.+ lara 100/10

cânân : Sevgili, sevilen kadın -1-
[Far]
c.+ ı 193/29

Cânân : Romandaki baş kadın karakterlerden biri; Lâmi'nin eşi, ikbalperest bir kadın -484- [Far]
C. 013/27, 014/1, 017/18, 021/19, 025/14, 025/18, 028/19, 028/25, 032/28, 033/14, 035/7, 035/9, 036/1, 036/4, 036/8, 036/16, 036/23, 036/27, 039/21, 039/26, 039/28, 040/1, 040/28, 041/3, 041/12, 043/11, 043/18, 043/21, 043/22, 054/3, 054/5, 055/3, 056/1, 056/7, 056/9, 057/19, 059/2, 059/6, 059/9, 059/17, 059/23, 059/30, 060/2, 060/7, 060/17, 060/28, 061/23, 061/25, 062/16, 062/21, 066/8, 067/24, 068/5, 070/4, 071/1, 071/11, 071/13, 071/16, 071/20, 072/3, 072/18, 075/12, 075/16, 080/4, 099/7, 099/11, 099/14, 100/2, 100/3, 100/10, 100/24, 101/1, 101/3, 103/12, 103/19, 104/2, 107/18, 113/3, 118/8, 123/20, 127/13, 128/2, 128/16, 129/5, 132/28, 133/15, 133/21, 134/7, 134/11, 135/13, 138/27, 139/2, 139/20, 139/23, 140/11, 140/23, 141/26, 142/25, 143/3, 143/13, 143/28, 144/13, 145/2, 145/12, 145/16, 146/1, 147/5, 147/13, 148/23, 148/24, 149/7, 149/14, 151/20, 151/24, 152/3, 152/19, 153/7, 154/13, 154/19, 155/5, 155/13, 155/15, 155/18, 155/23, 156/17, 157/29, 158/5, 159/22, 160/8, 160/18, 160/23, 161/1, 161/22, 163/7, 163/15, 164/2, 165/12, 166/3, 166/16, 166/22, 167/12, 167/22, 167/29, 168/12, 168/13, 169/8, 169/20,

169/23, 170/7, 170/10, 170/15, 172/1,
173/18, 175/23, 175/24, 176/19,
176/25, 176/29, 177/9, 177/16, 178/2,
178/3, 179/5, 180/6, 180/8, 180/9,
180/10, 182/14, 184/3, 185/12,
185/24, 186/6, 186/22, 187/3,
187/12, 187/13, 187/17, 187/27, 189/3,
189/6, 189/11, 189/19, 189/20,
190/6, 191/7, 192/8, 192/22, 193/28,
194/2, 196/20, 196/21, 197/3,
197/11, 197/13, 197/21, 198/6, 198/12,
202/10, 204/10, 204/14, 207/4,
208/1, 208/6, 208/10, 209/10, 209/23,
210/3, 210/5, 210/6, 211/1, 211/8,
211/12, 213/9, 217/1, 217/7,
217/13, 217/16, 217/18, 219/8
C.+ a 039/20, 043/8, 044/5,
055/16, 055/19, 058/1, 062/13, 064/28,
072/1, 072/12, 080/8, 099/13,
101/10, 140/20, 141/11, 141/13, 141/14,
142/28, 147/16, 152/10, 154/22,
161/3, 167/21, 172/21, 173/6, 177/15,
178/29, 179/22, 180/4, 182/2,
184/28, 186/3, 187/23, 191/22, 191/25,
192/1, 203/18, 204/5, 204/8,
204/17, 210/15, 212/27, 215/6, 217/6,
220/22
C.+ da 072/15, 103/13, 103/22,
217/3
C.+ dan 039/8, 042/16, 065/5,
077/20, 095/26, 099/10, 102/4, 127/7,
138/26, 185/16
C.+ ı 037/4, 039/25, 043/15,
058/15, 060/27, 062/8, 064/15, 068/13,
069/28, 080/16, 094/20, 100/17,
100/18, 100/23, 102/7, 103/26, 109/7,
118/7, 128/21, 129/20, 133/19,
139/16, 140/28, 142/3, 155/21, 160/22,
160/26, 160/29, 161/16, 171/3,
177/12, 184/29, 185/22, 189/18, 191/6,
194/14, 204/7, 204/26, 207/1,
208/11, 210/12, 211/30, 212/5, 212/13,
215/25, 220/9
C.+ ın 015/8, 017/44, 029/1,
033/5, 036/3, 036/25, 036/28, 037/3,
040/21, 042/15, 042/24, 047/3,
055/13, 058/29, 064/22, 067/17, 070/15,
070/25, 071/23, 072/7, 078/3,
079/10, 079/19, 079/23, 079/30, 099/16,

099/19, 100/8, 100/20, 107/20,
109/6, 115/5, 128/1, 128/26, 129/3,
129/10, 137/2, 138/6, 139/4,
139/26, 140/1, 140/14, 140/18, 140/24,
142/9, 142/11, 143/7, 143/24,
144/1, 144/28, 147/1, 148/18, 149/23,
152/16, 152/22, 153/11, 154/11,
154/15, 160/6, 160/15, 163/12, 169/18,
176/16, 180/2, 180/15, 181/4,
181/9, 182/10, 183/20, 184/19, 185/2,
185/14, 185/20, 187/8, 188/6,
188/26, 188/27, 188/29, 189/15, 190/21,
193/9, 193/13, 193/26, 194/19,
196/18, 196/27, 197/9, 208/8, 208/12,
208/17, 208/20, 209/8, 209/19,
210/1, 210/22, 211/23, 212/16, 212/22,
213/14, 213/23, 214/8, 214/16,
215/2, 215/10, 216/15, 219/20, 220/3,
220/4, 220/6, 220/15, 220/24,
221/6
C.+ mıza 137/25
C.+ nkinden 216/18
C.+ la 027/2, 032/7, 036/9,
038/20, 039/5, 039/6, 042/14, 042/30,
043/24, 058/11, 071/7, 071/10,
071/14, 071/28, 075/5, 078/1, 133/18,
137/9, 153/5, 160/14, 162/2,
174/21, 178/13, 186/19, 191/27, 198/16,
201/25, 202/2, 203/3, 213/3,
214/15, 226/5, 227/15
C.+ nm 056/16, 171/8, 171/16,
173/24, 177/2, 219/6, 219/7, 229/3

canavar : Çok eskiden yaşadığı
düşünülen ve masallarda adı geçen, kan
dökücü, cana kıyıcı, korkunç mahlûk; çok
gaddar ve zâlim insan -1- [Far]
c.+ ın 219/19

canlan - : Can kazanmak, hayat bulmak,
canlı duruma gelmek, dirilmek; canlılık,
hareketlilik kazanmak, hareketlenmek
-3- [T]
c.- dı 022/4, 179/13
c.- mış 104/25

canlandır - : Canlı duruma getirmek,
canlanmasını sağlamak; daha önce olan
veya görülen bir şeyi tekrar oluyormuş

yâhut varmış gibi gözünün önüne veya
aklına getirmek -2- [T]
c.- an 191/15
c.- ır 088/2

canlı : Canı olan, yaşamakta olan, diri;
kuvvetli, tâze, eskimemiş -7- [T]
c. 116/6, 128/12, 128/25, 155/23,
213/13, 215/11, 222/2

cansız : Ölmüş, ölü; hareketsiz, durgun
-4- [Far]
c. 017/56, 087/16, 090/29, 121/11

cariye : Para ile alınıp satılan, üzerinde
sâhibinin her türlü hakka sâhip
bulduğu kız, halayık -1- [Ar]
c.+ niz 151/19

Câvidan : Romanda geçen kadın
isimlerinden biri -1- [Far]
C. 041/3

cazibe : Dikkat ve ilgiyi üzerine çekme
özelliliği, çekicilik, alımlılık, albeni -1-
[Ar]
c.+ lerini 040/16

cazip : Dikkat ve ilgiyi üzerine çeken,
çekici, alımlı şey veya kimse -3- [Ar]
c. 040/18, 040/20
c.+ tirlir 034/28

cebir : Zorlama, zor kullanma, zor -3-
[Ar]
c.- i nefisle 191/17
c.- i nefis etsem 112/19
c.+ e 136/22

cebrî : Zor altında yaptırılan -1- [Ar]
c. 091/29

cefalı : Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr çeken
-1- [Ar]
c. 081/1

cehd : Çalışıp çabalamak, uğraşmak -1-
[Ar]
c.+ inizde 113/8

cehennem : Günahkârların öldükten
sonra âhirette azap görecekları, cezâlarını
çekecekleri yer, tamu, dûzah -1- [Ar]
c.+ de 225/19

ceket : Vücûdun üst kısmına gömlek
veya kazak üstüne giyilen, belden bir iki
karış aşağı incek boyda, kollu, önden
dügmeli giyecek -2- [Fr]
c.+ ini 046/6, 141/25

celâl : Yücelik, büyüklük, ululuk, azamet
-2- [Ar]
lâfza-i c.- i uzun 084/3
lâfza-i c.+ i 084/26

celp : Kendine doğru çekme -1- [Ar]
c. etti 025/14

cemil : Güzellik -1- [Ar]
c.+ inizi 131/1

cemile : Bir kimsenin hatırını hoş etmek,
gönlünü almak için yapılan hareket -1-
[Ar]
c.+ leri 040/19

cemiyet : Topluluk, kalabalık; içinde
yaşanılan insan topluluğu, toplum, çevre,
sosyete-1- [Ar]
c. 147/9

Cenâb : Allah, peygamber ve bâzı tarikat
büyüklerine âit isim ve sıfatların başına
getirilerek hazret mânâsına kullanılan
saygı ve tâzim sözü -4- [Ar]
C.- ı Hak 111/25
C.- ı Hakkın 112/26
ulüvv-ü C.+ ın 221/19
ulüvv-ü C.+ ına 228/14

cenaze : Gömülmek üzere hazırlanmış
ceset, ölü, mevtâ -4- [Ar]
c. 075/11, 081/1
c.+ si 124/11
c.+ ye 116/6

cennet : İmanlı ve iyi kimselerin

ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer

-1- [Ar]

c. 221/16

cep : Üstte taşınması istenen öte beriyi koymak için elbisenin üzerine veya iç kısmına dikilen kese biçimindeki ilâve

-7- [Ar]

c. 159/25

c.+ inde 031/21

c.+ inden 192/6

c.+ ine 017/50, 024/4

c.+ lerinde 158/19

c.+ lerini 135/17

cephe : Alın; savaş bölgesi, harp sâhası

-1- [Ar]

c.+ ye 011/12

cerbezeli : Kolay, güzel ve inandırıcı

şekilde konuşma yeteneği -1- [T]

c. 135/8

cereyan : Bir yönden bir yöne doğru

akma, akış -4- [Ar]

c.+ ı 027/23, 087/1

c.+ ının 083/5

c.+ ları 035/24

ceride : Gazete -1- [Ar]

c.+ leri 135/20

cesaret : İnsana tehlikeli veya zor bir işe girişme kuvvetini veren duygu,

yüreklilik, babayiğitlik, korkusuzluk,

cesurluk, şecâat -12- [Ar]

c. 143/1, 228/24

c. edemedi 211/1

c. edememişti 173/21

c. edemiyordu 093/6

c. edemiyordum 131/4

c.+ imi 042/28

c.+ in 201/20

c.+ ini 164/9, 170/2, 197/2

c.+ le 228/13

cesur : Korkusuz, gözü pek, yürekli, cesâretli kimse babayiğit, dilâver -1- [Ar]

c.+ sun 201/18

cevap : Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyâca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt -47- [Ar]

c. 017/21, 017/27, 020/3, 023/3, 023/26, 028/1, 037/26, 049/20,

052/20, 053/13, 053/18, 054/21,

059/15, 062/17, 064/10, 070/14, 083/25,

087/11, 092/9, 099/3, 101/12,

105/7, 133/16, 134/14, 138/27, 142/8,

142/23, 142/26, 148/2, 150/17,

151/9, 163/2, 168/12, 186/6, 195/17,

199/2, 221/15, 225/9, 226/14

c.+ ı 034/6, 065/5, 171/15

c.+ ını 043/9, 054/28, 113/12

c.+ lardan 179/9

c.+ ları 020/26

ceviz : İki çenekliler sınıfının cevizgiller familyasından, büyük ve kalın gövdeli, beyazımsı kabuklu, kışın yaprağını döken, uzun ömürlü, kerestesi makbul ağaç; bu ağacın sert kabuklu, iç kısmı yenen, çok lezzetli, besleyici, yağlı ve nişastalı meyvesi, koz-2- [Far]

c. 050/15, 189/23

ceza : Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık; iyi veya kötü karşılık -2- [Ar]

c.+ sını 095/21, 176/17

Cezayir : Afirka'da bir ülke -1- [T]

C.+ de 195/25

çıkıcık : Olumsuzluk;rahatsızlık bildiren ünlem -1- [T]

c. 010/24

cımbız : Kıl veya kıl gibi ince şeyleri tutup yolmak, çekip çıkarmak için

kullanılan küçük maşa -1-

[Yun]

c.+ la 107/24

cıvık : Tabii hâlimden daha sulu, yapışkan ve sıvaşık, sıvık -1- [T]
c. 101/4

cici : Sevimli, cana yakın, hoş, güzel, hoş giden -6- [T]
c.+ m 110/30, 117/11, 127/2, 127/6, 142/21, 166/22

cicianne : Çocukların büyük annelerine, o yaştaki akrabâ veya dost hanımlarına verdikleri isim-1- [T]
c. 051/26

cidar : Bir şeyin yan tarafını meydana getiren veya etrâfını çevreleyen iç taraftaki yüzü, çeper ;duvar -1- [Ar]
c.+ larını 098/19

ciddi : Ağır başlı, temkinli, vakur; önemli, üzerinde durulması gereken -16- [Ar]
c. 023/26, 024/6, 038/22, 057/4, 063/4, 072/17, 080/17, 080/19, 083/22, 095/18, 144/6, 156/17, 190/11, 200/8
gayr-i c. 080/20

ciddileş - : Ciddî bir durum almak -3- [Ar]
c.- ti 033/29, 183/27
c.- tiğini 017/9

ciddiyet : Ciddî olma durumu, ciddîlik -3- [Ar]
c.+ in 104/1
c.+ ine 170/4
c.+ ini 101/24

ciğer : Karaciğer ve ak ciğerin ortak adı; ciğer kadar yakın ve değerli -4- [T]
can c. 084/16
canım c.+ im 076/8, 150/23
c.+ lerime 108/4

cihet : Yön, taraf, istikâmet, cânip -2- [Ar]
c.+ i 073/18

c.+ ten 077/6

cila : Parlaklık, parlama, parıltı -2- [Ar]
c. 023/17, 208/26

cilâlî : Parlak -2- [Ar]
c. 065/3, 142/2

cilve : Hoşa gitmek, ilgi çekmek için takınılan çekici tavır, edâlî davranış, kıritma, naz, işve, edâ-1- [Ar]
c. 048/27

cin : İnsanlar tarafından görülmeyip çeşitli biçimlere girerek ancak kendileriyle ilgi kuranlara veya istedikleri kimselere göründüklerine ve olağanüstü sayılan bâzı işleri yapacak güce sâhip bulduklarına inanılan gizli yaratıklara verilen isim, ecinni -2- [Ar]
c. 051/10

cinâî : Cinâyete ilgili, cinâyete âit -3- [Ar]
c. 201/4, 213/16
c.+ lik 201/9

cinayet : Adam öldürme -7- [Ar]
c. 214/5, 216/24, 219/4
c.+ e 201/11
c.+ in 201/11, 220/10
c.+ ten 223/4

cins : Başlıca nitelikleri aynı olan ve aralarında çok yakın benzerlikler bulunan varlık veya nesnel topluluğu, tür, nevi -2- [T]
c.+ in 032/2
c.+ lerini 064/18

cinsî : Cinsle, cinsiyetle, erkeklik ve dişilikle ilgili, cinsel -2- [Ar]
c. 205/6, 217/14

cisim : Boşlukta bir yer kaplayan varlık, madde, nesne -1- [Ar]
c.+ i 085/6

civar : Yakın yer, çevre, yöre, etraf -1-
[Ar]
c.+ ın 200/30

coş - : Duygu, düşünce ve fikirlerini kuvvetle ve heyecanla dışa vurmak, galeyâna gelmek, huruş etmek -2-
[Far]
c.- uyordu 048/28, 102/18

çoşkun : Coşmuş, heyecanlı, galeyâna gelmiş -4- [T]
c. 097/9, 104/13, 144/2, 228/22

cuma : Perşembe ile cumartesi arasındaki günün adı, haftanın altıncı günü -2-
[Ar]
c. 158/15, 177/2

cumartesi : Cuma ile pazar arasındaki günün adı, haftanın yedinci günü -1-
[T]
c. 158/15

cümle : Bir eylem, düşünce ve duyguyu bir hüküm hâlinde anlatan ve içinde çekimli bir fiil veya sonuna cevher fiil getirilmiş bir isim bulunan kelime dizisi, tümce; bir bütün meydana getirecek şekilde birbirine bağlı olan şeylerin tamâmı -17- [Ar]
c. 139/10, 180/22, 200/16, 227/20
c.+ leri 190/12, 199/12
c.+ ni 199/2
c.+ si 139/11, 140/3, 144/19,
227/3
c.+ sini 013/6, 227/26
c.+ yi 166/15, 180/23, 186/16
c.+ yle 088/11

cüret : Çekinmeden ortaya atılma, cesâret, atılganlık -5- [Ar]
c. 131/15, 134/26, 200/19, 224/13
c. edemez 071/20

cüretkâr : Atılgan, atak, pervâsız, cüretli -1- [ArFar]
c. 223/16

cüretli : Atılgan, pervâsız, cüretkâr -1-
[Ar]
c. 067/15

cürüm : Suç, kabahat -2- [Ar]
c. 194/9, 223/2

cüzdan : Üstte taşınması gereken para, kâğıt vb. şeyleri koymaya yarayan, cebe girecek büyüklükte çanta -2- [Ar]
c.+ ina 163/11
c.+ ını 162/26

cüziye : Cüz'î olma durumu, azlık -2-
[Ar]
irâde-i c.+ niz 113/5
irâde-i c.+ si 112/25

çabala - : Güç bir işi yapmak, içinde bulunduğu zor durumdan kurtulmak için çalışıp uğraşmak, gayret sarfetmek, didinmek -2- [T]
ç.- dı 209/19
ç.- yor 120/14

çabucak : Pek çabuk, acele ile, vakit geçirmeden, hemencecik, derhal -6-
[T]
ç. 010/14, 028/27, 072/21, 080/9,
101/10, 204/8

çabuk : Hızlı, süratli, serî; olması gerekenden daha az ve kısa zamanda, vakit geçirmeden, süratli bir şekilde, tez -17- [Far]
ç. 010/25, 019/14, 019/15,
027/11, 043/6, 057/10, 082/13, 087/19,
093/17, 132/10, 166/18, 166/19,
168/28, 191/8, 216/23, 216/24

çabukluk : Çabuk olma durumu, sürat, hız -1- [T]
ç. 038/10

çağır - : Bir kimseye gelmesi için seslenmek, bağırmaq; bir kimseye gelmesinin istendiğini bildirmek, dâvet etmek -16- [T]
ç. 120/24, 179/7

ç.- an 150/18
ç.- dı 053/19, 067/7, 087/17,
156/29, 190/10
ç.- dılar 017/19
ç.- dım 200/1
ç.- dın 117/5
ç.- ın 120/16
ç.- ımız 187/24, 187/25
ç.- ıyorlardı 044/16
ç.- masını 147/3

çağırıl - : Bir kimseye gelmesi için seslenmek, bağırarak; Bir kimseye gelmesinin istendiğini bildirmek, dâvet etmek -1- [T]
ç.- maları 214/4

çağırıt - : Çağırarak işini başkasına yaptırmak, dâvet ettirmek -2- [T]
ç.- mıştı 115/10
ç.- tı 144/9

çak - : Üstüne vura vura bir yere sokup yerleştirmek; geçici olarak parıldamak, ışığı görünmek; sezmek, farketmek, anlamak -10- [T]
ç.- arak 117/17, 213/12
ç.-ınca 211/19
ç.-ıp 062/3
ç.- ıyorlardı 212/13
ç.- maya 151/15
ç.- mış 212/22
ç.- tı 117/22, 196/26
ç.- tım 075/7

çal - : Başkasına âit olan bir şeyi gizlice alma; mûsikî âletlerinin veya ses çıkarmaya yarayan boru, çan, çingirak, kampana vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak sûretiyle ses çıkarmasını sağlamak -14- [T]
ç. 054/14
ç.- ar 097/23
ç.- arsam 098/2
ç.- ayım 188/23
ç.- ıyordu 162/8
ç.- ıyorlar 106/7
ç.- ıyorum 051/26
ç.- mak 113/5

ç.- masını 191/18
ç.- maya 098/4, 098/15
ç.- maz 052/2
ç.- sana 050/18
ç.- sını 052/3

çalğı : Mûsikî âleti, enstrüman; mûsikî, çalgı çalma, mûsikîli eğlence -2- [T]
ç. 089/14
ç.+ larına 097/20

çalın - : Gizlice alınmış, aşırılmış olmak; vurulmak, tıklanmak; duyulmak -3- [T]
ç.- dı 163/11, 178/26
ç.- sını 133/2

çalış - : Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek; iş üzerinde olmak, iş yapmak -56- [T]

ç. 042/15
ç.- an 205/21
ç.- arak 020/22, 023/14, 072/27,
082/21, 098/17, 114/10, 163/16, 166/15,
180/17, 207/6, 223/12
ç.- ır 011/27, 011/28, 032/1,
149/3, 203/8
ç.- ırım 162/1
ç.- ırız 147/10
ç.- ırken 215/16
ç.- ırsınız 064/6
ç.- ıyor 080/17, 207/18
ç.- ıyordu 057/13, 075/22, 104/4,
164/10, 188/7, 188/28, 190/13, 209/22
ç.- ıyorum 216/12
ç.- ıyoruz 045/3
ç.- ma 027/16
ç.- mak 038/14
ç.- maktan 012/3, 223/20
ç.- masıdır 045/14
ç.- mayı 071/4
ç.- tı 030/13, 073/11, 096/27,
102/25, 114/11, 139/16, 141/4, 193/25
ç.- tığı 023/8, 032/28, 084/20
ç.- tığım 204/1
ç.- tığını 123/5
ç.- tüm 092/21, 170/14, 204/13

çalıştır - : Çalışmasını sağlamak; bir şeyin olması, yapılması için birisine gayret sarfettirmek, emek verdirmek, iş gördürmek, iş yaptırmak; öğrenmesi için emek vermek, gayret sarfetmek, öğrenmesini sağlamak -1- [T]
ç.- ıyorum 052/1

çam : Çamgiller denen büyük bitki familyasını meydana getiren, iğne yapraklı, reçineli ağaçların ortak adı -6- [Ar]
ç. 083/6, 086/21, 110/15, 110/20, 111/3, 224/8

Çamlıca : İstanbul Anadolu Yakası Üsküdar ilçesi sınırlarında yer alan tepelik ve yeşil bir semttir -2- [T]
Ç.+ da 192/17
Ç.+ daki 049/6

çamur : Su ile karışarak bulaşıcı, sıvaşıcı duruma gelmiş, basılınca içine batılan toprak -1- [T]
ç.+ da 011/28

çanta : Berâber taşınması gereken eşya, yiyecek, para, evrak gibi şeyleri koymaya yarayan deri, kumaş vb.nden yapılmış elde taşınır mahfaza -4- [Rum]
ç.+ sını 131/10, 135/23
ç.+ sının 130/21, 135/5

çapaklan - : Çapaklı duruma gelmek, çapak tutmak -1- [T]
ç.- an 087/24

çapkın : Gönül mâcerâları peşinde koşan kimse, hovarda -2- [T]
ç. 054/27, 094/11

çar : Eskiden Rus ve Bulgar hükümdarlarına verilen unvan -1- [Lat]
ç. 067/20

çarçabuk : Çok çabuk, çabucak, hemen -4- [T]
ç. 037/10, 067/5, 073/5, 144/25

çare : İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol -13- [Far]
ç. 019/15, 019/17, 019/21, 020/18, 077/24, 113/25, 114/14, 156/5, 162/4
ç.+ ler 092/8
ç.+ leri 035/4
ç.+ sine 072/9, 094/14

çarp - : Hızla dokundurmak, şiddetle vurmak; vurmak, hızla atmak; görür görmez ilk anda tesir etmek, etkisi altına almak -23- [T]

ç.- a 219/18
ç.- acak 115/2
ç.- arak 108/5, 138/19, 212/2
ç.- arken 107/28
ç.- ılıp 105/14
ç.- ıyor 077/10, 079/6, 105/11, 122/4, 211/21, 211/22, 223/8
ç.- ıyordu 226/26
ç.- masından 086/24
ç.- maya 014/20, 107/28
ç.- mayan 031/25
ç.- tı 207/13, 224/18
ç.- tırdı 098/21

çarpık : Düzgünlüğünü kaybetmiş, eğrilmiş, yamuk -1- [T]
ç. 078/12

çarpıl - : Şiddetle vurulmak Mânevî bir kuvvetin gazabına uğrayıp vücûdu eğilmek, tutmaz olmak, inmeli duruma gelmek-1- [T]
ç.- miş 087/20

çarpıntı : Kalbin hissedilir şekilde hızlı atması, daraban -9- [T]

ç. 109/12
ç.+ dan 022/26
ç.+ ları 036/24, 110/12
ç.+ ların 022/18, 111/18
ç.+ sı 115/8
ç.+ sından 050/2
ç.+ yı 111/20

çarpış - : Birbirine çarpmak -1- [T]
ç.- ıyordu 137/31

çarptır - : Hızla dokundurmak; şiddetle vurmasına sebep olmak; vurmak, hızla atmasına sebep olmak-2- [T]
ç.- an 022/31, 178/14

çarşaf : Yatağın veya yatılacak yerin üzerine serilen veya yorgana kaplanan bezden örtü; kadınlar tarafından erkeklerden saklanmak maksadıyla Tanzîmat'tan sonra giyilmeye başlanan, genellikle siyah renkli sokak kıyâfeti -9- [Far]
ç. 028/28, 032/13, 129/12
ç.+ ından 130/18
ç.+ ını 010/4
ç.+ ıyla 028/20, 068/5, 118/9
ç.+ lı 130/12

çarşamba : Salı ile perşembe arasındaki günün adı, haftanın dördüncü günü -3- [Far]
ç. 147/6, 149/11, 187/22

çarşı : Çeşitli dükkânların bulunduğu, üstü açık veya kapalı alış veriş yeri -3- [Far]
ç. 060/17
ç.+ daki 150/3, 188/21

çat - : Tepelerinden birbirine çaprazlama dayamak; çarpmak, birbirine vurmak; çatık duruma getirmek -8- [T]
ç.- arak 086/12
ç.- ıyor 063/29
ç.- ıyordu 151/26
ç.- mış 093/28, 163/15
ç.- mıştı 119/12
ç.- tı 017/2, 190/17

çatal : İki veya daha fazla kola ayrılmış dal, değnek; üç veya dört dişli, mâdenden yemek yeme âleti -2- [T]
ç. 185/24
ç.+ ı 094/22

çatık : Uçlarından birbirine bitişmiş,

çatılmış -4- [T]
ç. 092/1, 114/13, 137/5, 166/19

çatıl - : Dikine konularak tepelerinden birbirine çaprazlama dayatılıp durdurulmak; sert bir ifâde ile gerilmek -4- [T]
ç.- dı 225/14
ç.- mış 076/3, 111/22, 186/18

çatır : Yansıma sözcük -1- [T]
ç. 084/20

çatış - : Bir noktada birbiriyle karşılaşmak, birleşmek; birbirine çarpmak, çarpışmak -1- [T]
ç.- mış 207/15

çatla - : Çat sesi çıkarmak; parçaları ayrılmaksızın üzerinde çizgi hâlinde bir yarık meydana gelmek, yarılmak -3- [T]
ç.- yacağım 202/9
ç.- yacak 105/13
ç.- yarak 081/9

çatlak : Çatlamış veya yarılmış olan, üzerinde yarık bulunan; pürüzlü, çatalı -4- [T]
ç. 035/24, 098/4, 186/4, 186/9

çatlat - : Parçaları ayrılmayacak şekilde bir yarık meydana getirmek, çatlamasına sebep olmak -1- [T]
ç.- acakmış 098/19

çatur : Yansıma sözcük -1- [T]
ç. 079/10

çavuş : Orduda onbaşidan sonra gelen erbaş; küçük bir grup hâlinde çalışan işçilerin başında bulunup çalışmayı düzenleyen kimse -2- [T]
ç.+ u 096/5, 157/6

çay : Çaygillerden, kokulu, beyaz ve sarımsı çiçekler açan, sert, dişli ve kısa saplı yaprakları olan bir ağaççık; bu yaprakların haşlanması ile elde edilen,

kırmızı renkli, güzel kokulu içecek -3-
[Çin]
ç. 022/24, 081/20
ç.+ ları 129/20

çayır : Sulak ve rutûbetli olduğu için
üzerinde kendiliğinden gür ot biten veya
hayvan yemi olarak kullanılmak üzere
özellikle ot yetiştirilen düz yer, tabî veya
sun'î yem sâhası, otlak, mera -3- [T]
ç.+ dan 152/24
ç.+ ın 152/26
ç.+ ına 149/26

çehre : Yüz, surat, sîmâ -3- [Far]
ç. 227/12
ç.+ nize 054/22
ç.+ sinde 227/15

çek - : Bir şeyi bulunduğu yerden
kendine doğru getirmek, kendine
yaklaştırmak; nefes yoluyla içine almak;
bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisi altında
olmak, o hal içinde bulunmak, o hâle
uğramak, dūçar olmak -66- [T]
ç. 058/2, 145/15
ç.- e 157/27
ç.- ecek 013/1
ç.- emiyor 064/4
ç.- emiyordu 118/19
ç.- er 095/22
ç.- erek 011/3, 070/15, 083/11,
155/13, 162/13, 173/16, 211/22
ç.- erken 212/1
ç.- ersin 149/6
ç.- imlik 220/10
ç.- ince 079/9
ç.- işlerinin 198/20
ç.- işte 090/26
ç.- iyor 151/8, 151/10
ç.- iyordu 033/4, 178/5, 212/4
ç.- iyorsun 037/25
ç.- medi 089/18
ç.- mek 048/30
ç.- meseydi 220/8
ç.- meye 031/16, 201/16
ç.- miş 037/18
ç.- miyor 034/14
ç.- miyordu 204/9

ç.- miyorum 188/17
ç.- ti 012/13, 038/7, 059/27,
060/26, 067/26, 068/8, 086/19, 096/1,
104/19, 105/18, 127/13, 142/5,
142/15, 144/5, 153/1, 153/11, 159/1,
159/3, 162/26, 163/5, 198/17,
209/23
ç.- tiği 020/8, 063/30, 092/15,
226/18
ç.- tiğini 012/26
ç.- tikleri 068/1
ç.- tim 112/2, 135/19

çekil - : Yanına doğru getirilmek,
yaklaştırılmak; azalmak veya yok olmak,
kurumak; gitmek, girmek, dönmek -57-
[T]
ç. 042/14, 105/13, 145/18, 169/1,
169/2, 180/18, 185/26, 189/8,
189/10, 189/13, 211/5
ç.- di 028/25, 111/21, 119/17,
119/22, 130/14, 130/27, 154/18, 155/14,
185/15, 210/14
ç.- erek 028/10, 057/22, 155/12,
191/20, 223/9, 224/20
ç.- ince 142/5
ç.- ip 030/6, 033/9, 227/17,
227/18, 228/16
ç.- irken 032/6
ç.- iyor 090/18, 197/20, 205/5
ç.- iyordu 096/15
ç.- iyorsun 201/2
ç.- mek 105/3
ç.- miş 027/24, 070/25, 078/16,
104/22, 108/12, 119/1, 220/18
ç.- mişti 103/1
ç.- miyor 048/12, 052/2
ç.- sen 201/2

çekiliş : Çekilmek işi -1- [T]
ç.+ iyle 030/3

çekin - : Bir şeyi yapmaktan herhangi bir
korku veya düşünceyle geri durmak,
kaçınmak, sakınmak, içtinap etmek, hazer
etmek -4- [T]
ç.- diğim 200/32
ç.- erek 133/13, 225/5
ç.- mem 172/31

çekingen : Cesâretsizlik veya çok ince düşünme yüzünden aşırı derecede ölçülü hareket eden, bir şeye karışmaktan ve öne çıkmaktan kaçınan, sıkılgan, muhteriz

-2- [T]

ç. 015/13, 103/21

çekiş - : Karşılıklı çekmek; birbirine üstün gelmek için karşılıklı mücâdele etmek, didişmek, cedelleşmek -1-

[T]

ç.- en 208/25

çekıştır - : Bir şeyi orasından burasından çekip durmak, tekrar tekrar asılıp çekmek; dedikodusunu yapmak, aleyhinde konuşmak, kötü taraflarını söylemek -2- [T]

ç.- di 143/10

ç.- mek 149/1

çekmece : Masa, dolap öteberi koymaya yarayan, dışarıya doğru çekilen gözü, çekme -3- [T]

ç.+ sini 220/15

ç.+ yi 220/16, 221/4

çektir - : Çekmek işini başkasına yaptırmak, bir şeyi kendine doğru getirtmek -2- [T]

ç.- diği 192/6

ç.- elim 054/17

çektiril - : Çekme işi yaptırılmak -1- [T]

ç.- miş 047/4

çelimsiz : Beden yapısı ufak tefek, gösterişsiz, zayıf, güçsüz, cılız, lâğar-1- [T]

ç. 022/9

çene : Omurgalılarda, üzerinde dişler bulunan kemik parçası ile etrafındaki yumuşak kısımlardan meydana gelen ağzın alt kısmı, yüzün hareketli olan uç kısmı -20- [Far]

ç. 207/16, 209/3

ç.+ lerin 035/20

ç.+ lerini 051/7

ç.+ ni 096/12

ç.+ nin 208/21

ç.+ si 094/28, 137/5, 138/23,

177/19, 179/15

ç.+ sinde 179/18

ç.+ sinden 177/11

ç.+ sine 053/2

ç.+ sini 168/15, 180/14, 212/16

ç.+ sinin 173/26, 181/19, 209/12

çengel : Bir yere takılmaya veya ucuna bir şey asmaya yarayan eğri demir, kanca

-1- [Far]

ç. 179/16

çengi : Çarpâre, def, zil veya kaşık çalarak oynayan oyuncu kadın, rakkase

-1- [Far]

ç. 089/16

çentik : Bir şeyin kenarında çok ufak bir parçanın kopması veya bıçakla koparılması sûretiyle meydana gelen yâhut tabî olarak bulunan küçük bir girinti şeklindeki oyukcuklar, kertikler, tırtıklar -1- [T]

ç.+ ler 181/16

çerçeve : Pencere veya kapı kanatlarının oturduğu dört köşe sâbit kenarlık; kırılmasını, bozulmasını önlemek, süslemek veya istenen yere asabilmek için bir şeyin etrafına geçirilen kenarlık

-2- [Far]

ç.+ ler 035/25

ç.+ siz 078/12

çerkes : Kafkasya'nın yerli boylarından birinin adı; bu boya mensup olan kimse

-30- [T]

ç. 039/22, 041/2, 099/24, 103/14, 178/31, 179/27, 180/18, 181/13,

181/20, 182/18, 184/8, 184/9,

186/2, 186/9, 189/24, 193/14, 194/18,

198/10, 210/25, 212/3, 214/1,

214/15, 219/16

ç.+ e 196/29

ç.+ i 197/12, 197/13
ç.+ in 197/20, 217/10, 219/17
ç.+ lik 099/25

çerkesçe : Çerkesler tarafından konuşulan ve Kafkasya dillerinin kuzey koluna giren dil -7- [T]
ç. 179/4, 179/11, 179/28, 187/20, 190/11, 211/2
ç.+ yi 179/10

Çeşmifelek : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Çerk]
Ç. 041/4

Çeşminûr : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Çerk]
Ç. 041/4

çevik : Çabuk ve kolay davranan, atik, tetik, çâlâk -1- [Far]
ç. 138/2

çevir - : Dâire şeklinde hareket ettirmek, döndürmek, taklip etmek; bir yöne doğru döndürmek -38- [T]
ç.- di 011/18, 012/4, 017/31, 024/11, 050/16, 051/15, 067/9, 111/15, 119/6, 142/12, 152/12, 153/20, 198/5, 207/13, 212/16, 226/30, 228/11
ç.- dikleri 176/28
ç.- diler 229/12
ç.- emedi 028/26
ç.- en 128/13
ç.- erek 017/29, 023/2, 023/24, 038/5, 056/15, 073/11, 144/24, 166/12
ç.- ince 032/7
ç.- ip 120/12, 184/26
ç.- irken 209/10
ç.- irlerse 150/27
ç.- iyordu 196/28
ç.- medi 226/28
ç.- mek 154/24
ç.- meye 188/25

çeviril - : Dâire şeklinde hareket ettirilmek, döndürülmek -2- [T]
ç.- di 196/24
ç.- en 054/28

çıban : Vücûdun herhangi bir yerinde ve deri üzerinde meydana gelen iltihaplı kabartı -3- [T]
ç. 086/15
ç.+ a 201/6
ç.+ ın 199/5

çifit : Yahudi -1- [Far]
ç. 116/13

çığır - : Yuvarlanan çığın kar üzerinde açtığı yol -1- [T]
ç.- ndan 140/3

çığlık : İnce ve keskin bir sesle bağırma, feryat -7- [T]
ç. 019/25, 120/5, 180/7, 196/25, 209/13
ç.+ ını 121/3
ç.+ tır 223/6

çık - : Bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek; yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak; sonuç olarak belirlemek; uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terketmek -187- [T]
ç. 025/6, 096/11, 120/29, 142/13, 169/2, 169/7, 169/9, 187/10, 197/6
ç.- abildi 193/27
ç.- abileceğimden 108/2
ç.- abiliyor 028/11
ç.- abilmek 034/12
ç.- acağını 086/9
ç.- acak 019/5, 022/16, 071/20, 093/23, 101/19, 101/21, 224/12, 224/19
ç.- alı 122/13, 122/14
ç.- alım 025/11, 038/1, 057/14, 057/17, 183/26, 189/28, 212/5
ç.- an 057/23, 086/24, 098/3, 118/21, 133/24, 158/20, 184/21, 197/13, 211/18, 214/17
ç.- anlardan 014/13
ç.- ar 015/26, 022/12, 035/11, 041/23, 044/8, 058/7, 076/18, 083/7, 096/24, 104/5, 175/29
ç.- arak 009/17, 081/8, 140/27

ç.- ardı 047/13, 050/20, 172/16
ç.- arıyor 046/15
ç.- arken 014/16, 076/20, 079/27,
118/21, 129/22, 212/6
ç.- arlar 083/14
ç.- armış 190/6
ç.- arsa 141/1
ç.- ilmamasını 124/1
ç.- inca 010/27, 028/28, 038/12,
053/23, 107/20, 117/17, 138/17, 169/28,
217/8, 226/20
ç.- ip 017/27, 101/15, 138/2,
189/13
ç.- ışı 184/9
ç.- ıyor 022/25, 067/28, 077/20,
137/16, 224/23, 226/12, 226/14
ç.- ıyordu 092/27, 205/28
ç.- ıyorlardı 058/6
ç.- ıyorum 169/23
ç.- ıyoruz 198/15
ç.- ma 197/24
ç.- madı 116/3
ç.- madığı 149/22
ç.- mak 057/21, 098/6
ç.- malı 220/29
ç.- ması 042/4
ç.- masın 197/23
ç.- mayacaksın 197/16, 197/25
ç.- maz 015/26, 058/7, 076/18,
083/8, 157/11
ç.- mazdan 076/21
ç.- mış 027/26, 050/5, 075/11,
081/1, 106/13, 182/22, 183/22, 193/1,
223/2
ç.- mışlardı 058/23
ç.- mıştı 098/11, 141/10
ç.- mıyor 106/14, 193/18
ç.- sın 012/17
ç.- sınırlar 122/11
ç.- tı 009/6, 012/22, 014/15,
014/19, 017/24, 020/5, 021/19, 021/21,
027/21, 033/14, 034/9, 058/12,
060/3, 069/18, 069/22, 069/27, 078/3,
086/10, 086/20, 109/26, 110/15,
122/14, 141/17, 146/1, 156/26, 158/17,
162/7, 163/20, 164/1, 173/22,
174/17, 176/15, 177/20, 180/22, 184/26,
189/4, 190/3, 190/8, 192/26,
198/9, 215/13, 221/5

ç.- tığı 198/10, 211/8
ç.- tığım 047/1
ç.- tığın 170/16
ç.- tığından 097/5
ç.- tığını 228/14
ç.- tıktan 175/2
ç.- tılar 046/5, 198/19, 212/13,
227/24
ç.- tım 133/4
ç.- tın 048/3

çıkartma - : Dışarı çıkmasını sağlamak;
meydana getirmek, oluşturmak, hâsıl
etmek -62- [T]

ç.- 096/28, 167/4
ç.- abilir 089/4
ç.- amadı 094/30
ç.- anların 097/16
ç.- arak 010/4, 079/10, 127/20,
208/1
ç.- dı 032/17, 075/14, 091/4,
124/7, 131/10, 132/12, 135/23, 162/26,
197/11, 203/20, 212/19, 223/1
ç.- dığı 054/28, 077/25, 215/3,
219/18
ç.- dılar 120/21
ç.- ılıyor 133/26
ç.- ip 046/6, 073/5, 090/2
ç.- ır 090/11, 140/13
ç.- ırsın 043/24
ç.- ıyor 053/1, 185/5, 216/20
ç.- ıyordu 094/26, 140/3, 185/11
ç.- ıyorlar 097/20, 226/8
ç.- ıyormuşum 156/31
ç.- ıyorsunuz 158/4
ç.- ma 084/6
ç.- madı 061/25, 195/9
ç.- mak 024/17, 112/6, 191/1
ç.- mamış 183/9
ç.- masını 169/20
ç.- mayan 057/1
ç.- maz 090/11
ç.- mazdım 019/22
ç.- mış 100/2, 192/6
ç.- mıyor 023/14, 19/26
ç.- mıyordu 094/16, 185/18
ç.- tılır 100/1
ç.- tırdım 049/19

çıkâr : Şahsî fayda gözetilerek elde edilen kazanç, şahsî menfaat -1- [T]
ç.+ ın 072/30

çıkârıl - : Bulunduğu yerden uzaklaştırılmak, dışarı çıkması sağlanmak; çalışmakta olduğu işten ilgisi kesilmek -2- [T]
ç.- mış 039/22, 052/28

çıkarma : Çıkarmak işi -1- [T]
ç.+ ya 029/3

çıkıtı : Bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek; yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak; sonuç olarak belirlemek; uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terketmek -1- [T]
ç. 069/21

çıldır - : Aklını oynatmak, delirmek, tecennün etmek -14- [T]
ç.- abilirsin 204/12
ç.- acağım 158/18, 182/16,
201/27, 202/6, 215/25
ç.- acak 010/3, 077/5
ç.- dı 207/8
ç.- dınız 056/18
ç.- ıyor 193/28
ç.- madım 037/29
ç.- tıcı 040/16

çılgın : Aklî dengesini kaybetmişçesine davranan -3- [T]
ç. 149/26, 202/7
ç.+ a 143/12

çingirak : Küçük çan -2- [T]
ç.+ ın 198/5
ç.+ ının 056/10

çınla - : Çın çın ötmek; etrâfı kaplayacak kuvvet ve tizlikte çıkmak -3- [T]
ç.- dı 152/29
ç.- yışını 223/7
ç.- yorlar 106/7

çiplak : Üzerinde gerekli olan veya

bulunması bir güzellik verecek olan şeyden bulunmayan, giyecek, örtecek, koruyacak, süsleyecek vb. bir şeyi mevcut olmayan, üryan -8- [T]
ç. 038/26, 044/12, 079/24, 142/1,
207/4, 209/28
ç.+ mış 062/8
ç.+ tır 078/5

çırpın - : Duyulan bir acı sebebiyle veya irâde dışı vücûdun bâzı kısımlarını, bilhassa kol ve bacakları şiddetle hareket ettirmek sûretiyle sarsılmak, vücut hızlı hızlı kıpırdayıp oynamak -3- [T]
ç.- ışlarını 079/25
ç.- ıyor 123/21
ç.- masına 187/1

çıt : Çok hafif ses, çok ufak gürültü -2- [T]
ç. 035/17, 223/6

çıtırda - : Çatır çatır ses çıkarmak, çatırtı çıkarmak -1- [T]
ç.- r 035/23

çıtlat - : Bir şeyden çıt diye ses çıkarmak -1- [T]
ç.- tı 038/5

çiçek : Tohumlu bitkilerin, üreme organlarını taşıyan güzel renkli ve ekseri güzel kokulu kısmı -7- [T]
ç. 033/4, 070/22, 210/1
ç.+ ler 223/18
ç.+ lardan 097/5
ç.+ leri 083/15
ç.+ lerin 127/18

çift : İki, tek olmayan -3- [Far]
ç. 112/8, 189/16
ç.+ ini 186/25

çiğ : Pişirilmemiş, herhangi bir pişirilme işine tâbi tutulmamış -1- [T]
ç. 177/18

çiğne - : Bir şeyi ağıza alıp dişler arasında ezmek, öğütmek; gereken

saygıyı göstermemek, hürmetsizlik etmek, hiçe saymak, ihlâl etmek -2- [T]
ç.- r 193/7
ç.- yor 093/11

çikolata : Kakaodan yapılan sütlü veya sütsüz yiyecek, şokola -2- [İt]
ç. 151/12
ç.+ nı 053/20

çile : Eziyet, sıkıntı, meşakkat -1- [Far]
ç.+ sini 031/16

çimdikle - : Birinin etini iki parmak ucu arasında sıkıştırıp burmak, can yakacak şekilde sıkamak, çimdik atmak -1- [T]
ç.- niyormuş 107/29

çimen : Kendiliğinden yetişen çim, yeşil ve kısa ot -1- [Far]
ç.+ lerin 110/22

Çin : Orta Asya'da bir ülke -1- [T]
Sedd-i Ç. 069/26

çipil : Ağrılı ve çıplak görünümlü, kirpikleri dökülmüş -1- [T]
ç. 056/14

çirkin : Göze ve kulağa hoş gelmeyen, bet, kabih; yakışık almayan, hoş gitmeyen, beğenilmeyen -9- [Far]
ç. 010/11, 027/4, 030/9, 034/25, 040/28, 148/25, 151/30, 181/13
ç.+ dirler 149/5

çirkinleştir - : Çirkin duruma getirmek -1- [Far]
ç.- iyor 027/16

çirkinlik : Göze ve kulağa hoş gelmeme, çirkin olma durumu, betlik -1- [Far]
ç.+ ini 034/27

çivi : Bir şeyi diğer bir şeye tutturmak için mâden veya ağaçtan bir ucu sivri,

diğer ucu başlı olarak yapılmış ufak çubuk, mih -2- [T]
ç. 078/13, 085/9

çiy : Göze batacak kadar keskin ve zevksiz -1- [T]
ç. 079/4

çiz - : Çizgilerle belirtmek, resmetmek, tersim etmek -1- [T]
ç.- di 084/13

çizgi : Bir şeyin diğer bir şey üzerine dokunarak geçmesinden meydana gelen ince iz, hat; Yüz ve vücûdun şekli belirten hatlardan her biri -8- [T]
ç. 138/23, 181/20
ç.+ ler 010/8, 088/3, 181/15, 227/13
ç.+ leri 027/7
ç.+ lerin 143/26

çizil - : Çizgilerle belirtilmek, resmedilmek -2- [T]
ç.- miş 010/8, 227/23

çocuk : Büyüyünceye kadar olan devresinde insana verilen isim, insan yavrusu; düşünce ve davranışları yaşına göre yeterince olgunlaşmamış, yaşı büyüdüğü halde duygu ve fikirleri çocukluk seviyesinde kalmış kimse -51- [T]
ç. 014/9, 014/10, 014/12, 049/9, 073/26, 099/22, 116/14, 136/30, 157/27, 167/10, 182/21, 182/22, 182/25, 189/8, 202/2
ç.+ a 017/42, 052/1
ç.+ ça 010/19, 071/19, 147/16
ç.+ la 014/7
ç.+ lar 057/17, 175/7, 179/23, 180/6, 189/27
ç.+ sun 144/7, 159/28
ç.+ tu 116/11
ç.+ tur 093/12
ç.+ u 014/9, 027/26, 099/21, 100/2, 138/20, 182/21, 182/22, 182/24
ç.+ um 050/13, 053/20, 109/4, 117/9, 117/15, 159/27, 162/18, 165/7,

166/24

ç.+ un 027/29, 182/23

çocuklu : Çocuğu olan -1- [T]
ç. 044/11

çocukluk : Çocuk olma durumu; çocukça davranış, düşüncesizlik, tecrübesizlik
-5- [T]
ç.+ tan 100/15
ç.+ u 026/23, 080/19
ç.+ umdan 166/27
ç.+ una 170/4

çoğal - : Fazlalaşmak, artmak, az iken çok olmak, ziyâdeleşmek, taaddüt etmek, tekessür etmek -1- [T]
ç.- arak 019/8

çoğalt - : Arttırmak, fazlalaştırmak; büyütmek -3- [T]
ç.- an 010/22
ç.- ır 042/20, 196/3

çok : Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde; belli bir ölçünün üstünde
-139- [T]
ç. 011/6, 013/19, 013/28, 015/25, 017/14, 017/17, 020/29, 021/28, 023/21, 025/20, 033/1, 035/14, 039/12, 040/22, 041/18, 042/12, 042/29, 044/23, 049/7, 051/2, 054/22, 054/23, 059/25, 060/16, 060/20, 062/5, 063/13, 064/1, 064/16, 068/5, 068/6, 075/2, 075/5, 075/27, 076/15, 077/14, 079/6, 083/5, 085/12, 085/13, 086/2, 086/26, 089/17, 089/20, 090/7, 096/20, 096/21, 098/16, 101/3, 101/26, 105/20, 107/1, 110/4, 112/20, 112/21, 116/4, 118/23, 120/3, 120/16, 122/9, 122/13, 122/16, 129/13, 131/23, 134/19, 134/28, 137/12, 137/14, 143/26, 145/10, 148/6, 148/12, 149/6, 153/4, 156/4, 159/5, 161/7, 162/3, 170/22, 172/21, 174/14, 174/15, 174/27, 175/14, 175/31, 176/13, 176/16, 176/19, 176/25, 176/27, 177/24, 179/9, 182/21,

183/1, 184/5, 184/24, 187/20, 187/24, 191/17, 191/24, 191/26, 192/2, 192/4, 193/2, 194/16, 195/28, 199/5, 200/10, 200/17, 201/10, 202/27, 203/3, 204/1, 205/2, 205/13, 212/29, 213/17, 222/4, 225/16, 227/6, 228/5, 228/16, 229/2
ç.+ tandır 045/14
ç.+ tular 070/3
ç.+ tur 018/25, 218/7
ç.+ u 010/13, 044/11, 086/14
ç.+ unda 220/23
ç.+ unu 018/23
ç.+ onun 140/5

çokluk : Çok olma durumu, fazlalık, bolluk, kesret -1- [T]
ç. 175/28

çoluk : Âile halkı, ev halkı, evlâd ü iyâl
-1- [Ar]
ç.+ lu 044/11

çorap : Çıplak ayağa giyilen, çeşitli ipliklerden örülmüş giyecek -5- [Far]
ç.+ ı 129/11
ç.+ larımı 127/3
ç.+ larını 055/8, 127/11, 155/26

çorba : Yemeğin başında kaşıkla içilen sulu, sıcak giyecek -1- [Far]
ç.+ sını 187/17

çök - : Bulunduğu seviyeden aşağıya doğru inmek, göçmek, batmak; canlılık ve zindeliğini kaybetmek, içe doğru çukurlaşmak -14- [T]
ç.- en 110/22
ç.- erek 197/27, 212/22
ç.- memek 138/11
ç.- müş 181/18, 181/19
ç.- tü 095/11, 121/4, 137/8, 180/12, 206/5
ç.- üverecek 028/12
ç.- üyor 169/26, 184/15

çökert - : Çökmesine, yıkılmasına yol açmak, göçürmek, göçertmek; çöktürüp oturtmak -1- [T]

ç.- ti 208/11

çöktür - : Çökmesine, yıkılmasına sebep olmak, göçürmek, göçertmek; kuvvetle bastırıp oturtmak -1- [T]
ç.- dü 211/7

çömel - : Dizleri büküp baldırları uyluklara dayamak ve kalçaları yere değıdirmeden vücûdun yükünü ayaklar üzerine yüklemek sûretiyle oturur gibi durmak, yere çökmek -2- [T]
ç.- miş 011/24
ç.- sin 127/18

çöp : Saman parçası veya bu incelikte meyve sapı, dal veya tahta parçası -1- [T]
ç.+ ünü 212/26

çöreklen - : Halka halka kıvrılıp toplanmak; kıvrılıp oturmak -1- [T]
ç.- en 207/5

çöz - : Bağlı, düğümlü, sarılı veya ilikli durumdan çıkarmak, açmak -5- [T]
ç. 090/15, 090/17, 203/23
ç.- dü 208/18

çözül - : Bağlı, düğümlü, sarılı, ilikli halden çıkarılmak; kuvvetini kaybetmek -2- [T]
ç.- dü 209/21
ç.- müş 210/1

çubuk : Mâden veya herhangi sert bir maddeden sopa biçiminde dar, ince ve düz parça; küçük ve ince ağaç dalı, ağaç olmak üzere toprağı dikilen körpe dal -1- [T]
ç.+ unu 186/25

çuha : Yünden dokunmuş, tüysüz, ince ve sık düz kumaş -2- [T]
ç. 177/11, 196/28

çukur : Çevresine göre daha aşağı seviyede bulunan yer -5- [T]
ç.+ lar 181/16

ç.+ larına 076/25
ç.+ larında 209/3
ç.+ u 033/27
ç.+ una 009/4

çukurlaş - : Çukur hâlini almak Derine kaçmış gibi görünmek; -1- [T]
ç.- miş 096/19

çutur : Yansıma sözcük -2- [T]
ç. 079/10, 084/20

çünkü : Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ -31- [Far]
ç. 010/12, 015/27, 030/9, 036/15, 047/11, 057/28, 102/4, 112/24, 113/6, 133/17, 144/20, 147/11, 148/15, 148/23, 149/12, 159/21, 160/6, 161/1, 168/18, 168/19, 182/26, 191/26, 204/8, 204/11, 204/18, 205/18, 213/16, 216/10, 228/8, 228/16

çürük : Çeşitli dış sebeplerin veya mikropların etkisiyle kimyevî değışikliğe uğrayıp bozulmuş olan, çürümüş; küçük bir tesirle zarar görecektir, yıkılacak, kırılacak durumda olan, dayanıklı ve sağlam olmayan -3- [T]
ç. 090/25, 117/20, 197/20

çürüksüz : Çeşitli dış sebeplerin veya mikropların etkisiyle kimyevî değışikliğe uğrayıp bozulmamış olmak, sağlam kalmak-1- [T]
ç. 179/15

da : Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimedenden sonra gelen ve ilgi kurduğı kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsurlara bağlayan, dahi, bile, esâsen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta mânâlara gelen, kelimedenden ayrı yazılan takı -281- [T]
d. 010/12, 010/13, 011/14, 012/13, 012/14, 012/23, 013/8, 013/11, 013/19, 014/10, 017/18, 017/21, 017/22, 017/42, 018/19, 021/5, 021/16,

022/13, 022/14, 022/16, 023/23,
024/1, 024/17, 025/9, 025/18, 030/2,
030/8, 031/8, 031/15, 032/2,
034/6, 034/13, 034/20, 034/27, 035/8,
035/17, 036/3, 036/14, 036/15,
037/8, 037/9, 038/6, 038/8, 038/20,
039/12, 039/25, 040/4, 046/14,
046/16, 046/17, 047/13, 047/23, 047/24,
048/16, 048/28, 049/11, 049/14,
050/4, 050/11, 051/2, 051/16, 052/2,
053/23, 055/17, 055/18, 056/6,
056/9, 056/12, 057/19, 059/9, 061/19,
062/27, 062/28, 063/8, 063/10,
065/1, 067/15, 067/16, 067/17, 068/28,
070/3, 071/22, 071/29, 072/2,
072/3, 072/14, 073/7, 073/18, 073/20,
073/28, 074/3, 075/16, 076/6,
076/8, 076/14, 078/4, 079/19, 081/15,
082/1, 082/4, 082/21, 083/1,
083/29, 086/6, 086/20, 089/8, 090/1,
090/2, 090/7, 090/8, 092/16,
093/8, 093/15, 094/10, 095/10, 095/15,
095/16, 096/2, 096/3, 096/9,
096/14, 096/16, 096/24, 097/15, 098/1,
099/23, 099/25, 101/25, 102/5,
102/25, 104/16, 106/1, 109/4, 109/15,
110/6, 110/14, 111/20, 112/3,
112/5, 112/7, 112/13, 112/17, 112/26,
113/3, 113/5, 113/8, 113/10,
113/11, 113/13, 113/28, 114/5, 114/6,
114/8, 114/15, 115/16, 116/14,
116/26, 117/3, 117/7, 118/7, 120/2,
120/8, 121/15, 129/9, 129/14,
131/25, 132/5, 132/22, 132/25, 133/6,
133/19, 134/16, 137/18, 139/6,
140/4, 140/6, 140/14, 142/4, 142/5,
142/26, 144/21, 144/26, 144/29,
147/3, 148/11, 149/25, 150/26, 151/16,
151/29, 151/30, 153/4, 154/19,
155/3, 155/8, 156/9, 156/25, 158/24,
160/15, 160/20, 161/16, 161/22,
162/29, 163/20, 164/2, 166/15, 168/22,
170/22, 171/13, 172/24, 172/26,
173/24, 173/25, 175/3, 179/17, 179/26,
180/13, 182/24, 183/8, 183/11,
183/14, 188/13, 191/2, 191/5, 191/19,
192/14, 193/11, 194/12, 194/13,
194/25, 195/27, 196/4, 196/8, 199/15,
200/8, 201/11, 201/21, 203/5,

203/6, 203/11, 204/5, 204/6, 205/6,
205/9, 208/11, 209/18, 212/28,
213/9, 213/16, 213/17, 214/18, 214/19,
215/1, 216/17, 218/2, 220/8,
221/18, 221/29, 223/4, 225/23, 227/3,
229/11

dadan - : Bir şeyin tadını alıp her zaman yapmak, alışkanlık hâline getirmek; bir yere bir menfaat sağlamak için sık sık gider olmak -2- [T]

d.- dın 044/4

d.- mışlar 066/15

dadı : Bir âilenin çocuğuna bakmakla görevli kadın -49- [Ar]

d. 009/18, 010/14, 010/16,

010/18, 010/20, 010/22, 010/25, 010/27,
066/14, 081/19, 082/1, 082/4,
094/26, 096/1, 096/8, 096/13, 109/25,
119/4, 119/14, 119/24, 120/25,
121/24, 224/22, 224/26, 225/3, 225/4,
225/7, 225/16, 225/19, 226/2,
226/11, 226/16, 229/5

d.+ dan 229/12

d.+ nı 056/3

d.+ nın 081/11, 225/1, 225/14,

229/10

d.+ sı 118/18

d.+ ya 085/19, 091/17, 094/1,

120/23

d.+ yla 120/5, 120/14, 120/20,

121/6

dağ : Çevresindeki arâziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi -3- [T]

d. 045/1

d.+ a 190/6

d.+ larda 149/21

dağıl - : Bütünlüğünü kaybedip parçalara ayrılmak, bütün durumundan çıkmak; yayılmak; gücünü kaybetmek -7-

[T]

d.- ışını 081/10, 081/16

d.- ıyordu 130/18

d.- ıyorlardı 069/30

d.- maya 054/13

d.- mıştı 209/25, 210/2

dağınık : Bütün durumunda olmayan, öteye beriye dağılmış; karışık, düzeni bozulmuş, perişan -2- [T]
d. 147/5, 190/9

Dağıstan : Rusya Federasyonu'na bağlı, özerk bir cumhuriyettir -1- [Far]
D. 130/11

Dağıstanlı : Rusya Federasyonu'na bağlı, özerk bir cumhuriyettir -1- [Far]
D. 129/25

dağıt - : Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak; yaymak, saçmak -3- [T]
d.- arak 055/15
d.- madığı 083/6
d.- tığı 155/11

daha : Başına geldiği sığata bir karşılaştırmaya dayanarak fazlalık ve üstünlük anlamı katar -214- [T]
d. 009/16, 009/19, 010/23, 011/11, 011/21, 012/29, 013/15, 013/16, 014/10, 014/17, 017/35, 018/7, 018/11, 019/11, 019/14, 019/20, 021/26, 022/9, 028/12, 028/18, 032/5, 032/15, 035/19, 036/2, 036/20, 036/21, 037/29, 038/7, 038/15, 038/28, 039/17, 040/17, 042/12, 043/19, 044/25, 045/22, 047/5, 047/25, 048/22, 049/1, 050/3, 050/22, 051/11, 051/14, 051/19, 055/29, 057/10, 057/29, 060/11, 061/14, 062/22, 064/4, 064/11, 065/2, 067/24, 067/25, 069/23, 071/3, 071/11, 071/18, 072/24, 073/8, 073/22, 073/25, 073/28, 074/5, 074/7, 074/27, 076/24, 077/5, 077/23, 079/6, 079/9, 080/30, 081/2, 081/3, 083/3, 086/25, 087/25, 088/7, 092/18, 093/3, 095/27, 095/30, 096/8, 097/19, 099/14, 099/20, 100/2, 100/5, 100/18, 101/29, 108/8, 108/27, 109/19, 109/21, 114/13, 116/4, 118/15, 119/22, 122/29, 123/3, 123/28, 128/11, 130/5, 131/19, 132/20,

133/10, 133/27, 134/6, 135/8, 135/13, 135/20, 135/29, 138/5, 139/7, 139/9, 140/20, 141/11, 142/9, 143/13, 144/1, 144/2, 144/7, 144/12, 149/8, 149/24, 150/9, 151/24, 153/27, 155/14, 158/6, 160/11, 161/1, 161/9, 163/9, 165/4, 165/13, 165/14, 166/17, 167/1, 170/3, 171/14, 172/2, 172/4, 172/19, 174/27, 174/30, 177/1, 178/5, 180/11, 181/8, 183/10, 187/3, 187/6, 187/7, 187/11, 188/11, 191/9, 192/11, 192/15, 194/2, 195/10, 195/28, 196/18, 197/15, 197/16, 197/23, 198/8, 200/8, 202/8, 202/26, 208/2, 208/17, 208/24, 209/7, 210/9, 211/1, 211/22, 212/22, 213/12, 213/17, 215/9, 215/11, 216/11, 216/18, 217/1, 219/1, 220/7, 220/11, 220/21, 222/2, 224/18, 224/21, 225/9, 227/28, 228/12

dahil : İçinde, içinde bulunan -1- [Ar]
d.+ indedir 113/5

daima : Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli -39- [Ar]
d. 017/2, 017/31, 023/20, 023/26, 025/19, 026/15, 027/18, 028/25, 036/23, 040/24, 045/17, 048/28, 060/28, 068/1, 072/15, 084/26, 084/27, 086/18, 096/1, 097/7, 098/16, 101/30, 106/18, 111/14, 128/12, 130/1, 138/8, 139/11, 141/5, 141/26, 144/1, 148/2, 149/3, 160/11, 160/13, 186/3, 202/13, 205/7

dair : Hakkında, konusunda, ile ilgili, âit, değgin, müteallik -8- [Ar]
d. 019/1, 019/2, 040/27, 048/15, 075/26, 164/7, 183/9, 221/3

daire : Büyük bir binânın bölündüğü kısımlardan her biri; merkez kabul edilen bir noktadan aynı uzaklıktaki noktaların meydana getirdiği, bir çemberin içinde kalan düzlem parçası; devlet işlerini yöneten kuruluşlar veya bunların bölümlerinin her biri -3- [T]

d.+ de 132/21
d.+ ler 021/4
d.+ leri 212/15

dakika : Bir saatin altmışta biri
değerindeki zaman birimi -24- [Ar]
d. 020/20, 021/22, 097/20,
121/22, 153/4, 153/5, 182/8, 190/8,
196/11, 219/9
d.+ da 038/10, 095/10, 165/9,
165/11, 165/12, 169/9
d.+ dan 192/25
d.+ larca 092/21
d.+ larını 210/2
d.+ lık 224/19
d.+ m 070/8
d.+ nın 227/16
d.+ sında 226/9
d.+ sını 060/24

dal - : Bir şeyin dibine doğru gitmek,
içine doğru sokulmak, gömülme;
kendini düşünce ve duygularına kaptırıp
çevresini farketmeyecek hâle gelmek,
dalgın bir durum almak; uyumaya
başlamak, uykuya varmak -8- [T]
d.- abildi 066/19
d.- dı 083/19, 110/24, 118/16,
124/5, 142/18, 217/30
d.- dığını 145/2

dal : Bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan
her biri-2- [T]
d.+ lardan 110/20
d.+ lı 079/2

daldır - : Sokmak, batırmak -1- [T]
d.- arak 095/4

dalga : Deniz, göl geniş suların rüzgâr
veya deprem etkisiyle hareketlenip
köpürerek kabarmasından meydana gelen
su kütlesi; esinti -10- [T]
d. 089/6, 096/20
d.+ lar 062/1, 089/8, 106/5, 226/8
d.+ ları 089/7
d.+ ların 082/5
d.+ sı 009/8

dalgakıran : Liman ve iskeleleri
fırtınaların etkisinden korumak, çarpan
dalgalardan kuvvetini kırıp dağıtmak ve
gemilerin barınabilmelerini sağlamak için
deniz içine yapılan koruma duvarı veya
bu amaçla dizilmiş kayalar, taş bloklar,
mendirek -1- [T]
d. 069/25

dalgalan - : Dalgalar peydâ etmek,
temevvüç etmek; harekete gelmek,
kıpırtılı bir hareket hâlinde olmak -1-
[T]
d.- ıyor 068/14

dalgalı : Dalgası olan -2- [T]
d. 118/2, 221/17

dalgın : Etrâfındaki şeyleri
farketmeyecek kadar bir şeye dalmış
olan, düşünceli -3- [T]
d. 098/22, 104/12, 110/13

dalış : Dalmak işi -1- [T]
d.+ ı 064/25

damak : Ağız boşluğunun üstünü tavan
gibi kuşatan kısım -1- [T]
d.+ ını 039/1

damar : Canlı varlıkların vücûdunda kan
veya lenf dolaşımını sağlayan kanal -4-
[T]
d.+ lar 139/2
d.+ ları 210/27
d.+ larından 119/1
d.+ larını 198/1

damat : Bir âileye göre kızları veya
kızları gibi olan bir yakınları ile evlenmiş
olan erkek, güvey -4- [Far]
d.+ ından 132/28
d.+ ını 024/2, 190/10
d.+ ının 093/28

damla : Bir sıvının ufak bir yuvarlak
şeklindeki çok küçük parçası, katre -1-
[T]
d.+ sı 051/8

dan : Yansıma sözcük -2- [T]
d. 052/2

dandini : Hoppa, delişmen -1- [T]
d. 047/27

danış - : Bir konu hakkında birine fikir sormak, baş vurup görüşünü almak, tavsiyesini öğrenmek, istişâre etmek -3- [T]
d.- ıyor 058/10
d.- madan 033/30
d.- maya 073/13

daniska : En âlâ, en iyi şey -1- [Alm]
d.+ sını 196/9

dank : Birden ve karşısındakinde bırakacağı etkiyi hesâba katmadan katı bir şekilde söylemek -1- [T]
d. 047/17

dans : Bir müzik temposuna uyularak yapılan vücut hareketleri, raks -2- [Fr]
d. ediyordu 176/20
d. etmek 191/27

dantel : Elde veya makinede iplikle örülen ve kumaştan bir zemîni bulunmayan, delikli, ince ağımsı örgü -1- [Yun]
d.+ âlar 100/3

dar : Genişliği, içine girecek şeye göre yetersiz olan, içine sığılmayan veya sığılması zor olan, geniş ve bol olmayan -3- [T]
d. 022/8, 069/28, 110/16

darağacı : İdam mahkûmlarının asıldığı sehpa -1- [Far]
d.+ na 108/12

darb : Vurma, vuruş -1- [Ar]
d.- ı mesel 161/8

darbimesel : Atasözü-1- [Ar]
d. 071/24

dargın : Darılmış, küsmüş, gücenmiş -1- [T]
d. 098/27

darıl - : Gücenip görüşmez olmak, küsmek, gücenmek -2- [T]
d.- dı 012/10
d.- dımız 099/2

darlaş - : Dar hâle gelmek, daralmak -1- [T]
d.- ıyor 039/10

darlık : Dar olma durumu, gerektiği kadar ve yeterince geniş olmama; bir hastalıktan veya durumdan dolayı nefes almada güçlük çekmek -1- [T]
d.+ ından 092/15

dasdaracak : Son derece dar -1- [T]
d. 053/9

davet : Çağırma, gelmesini isteme, çağrı; saygı ve sevgi gösterisi olarak verilen yemek, çay, ziyâfet, bunun için yapılan toplantı -5- [Ar]
d. 025/17, 149/11, 220/18
d.+ e 070/1
d.+ ini 214/12

davetkâr : Dâvet edici, yaklaşımaya teşvik edici -2- [ArFar]
d. 128/12
d.+ dı 155/24

davran - : Kalkmak üzere harekete geçmek, hareket edip kalkmak; duruma göre şöyle veya böyle tavır takınmak, şöyle veya böyle hareket etmek -5- [T]
d.- dı 177/16
d.- mak 010/5
d.- maya 147/12
d.- mış 072/16, 170/2

daya - : Bir şeyi bir yere dokunur duruma

getirip durdurmak, koyup yaslamak -4-
[T]
d.- dı 119/11, 140/8, 206/1
d.- mış 028/5

dayan - : Birinden, bir şeyden güç ve kuvvet almak, ona güvenmek, istinat etmek; kendini tutmak, sabretmek -15-
[T]
d.- a 035/18, 086/18, 120/26
d.- amayan 033/27
d.- amayarak 019/20
d.- amaz 048/14
d.- dığına 020/8
d.- ır 049/23
d.- ıyordu 176/17
d.- ıyormuş 027/17
d.- mak 129/8
d.- miyordu 187/2

dayı : Bir kimsenin annesinin erkek kardeşi-2- [T]
d.+ m 051/26
d.+ nla 076/8

de - : Düşüncelerini sözle anlatmak, söylemek -223- [T]
d. 187/13, 203/22
d.- di 010/26, 017/21, 021/13, 023/11, 027/21, 027/28, 033/1, 043/5, 044/6, 056/11, 073/3, 073/12, 083/28, 112/14, 112/16, 112/22, 113/19, 113/22, 114/1, 114/12, 119/17, 120/13, 120/24, 121/13, 122/1, 123/7, 124/9, 128/14, 129/23, 147/15, 150/1, 151/14, 152/2, 156/27, 157/10, 164/3, 164/19, 169/23, 174/20, 176/21, 179/11, 184/28, 188/14, 188/23, 189/4, 190/5, 200/6, 210/17, 210/20
d.- diği 100/14, 176/16, 180/9, 184/12
d.- diğın 042/11, 051/16
d.- dikleri 040/25, 143/30
d.- diler 025/11, 178/24
d.- dim 018/6, 043/9, 047/10, 051/4, 069/6, 096/26, 097/20, 112/8, 112/11, 112/12, 112/22, 113/17, 113/20, 114/3, 116/27, 135/10, 158/28,

179/3
d.- din 144/17, 145/7, 166/17, 203/5, 203/6
d.- diniz 068/22
d.- me 101/3, 103/10, 187/11, 197/17
d.- medim 144/16, 203/4
d.- medin 142/17
d.- mektir 085/27
d.- mem 205/25
d.- meye 100/4
d.- meyeceksin 187/12
d.- meyi 050/8
d.- meyiniz 063/17
d.- mez 033/18
d.- miş 049/28, 157/8
d.- mişti 036/27, 144/11
d.- miyorum 165/9, 205/26
d.- nemez 099/13
d.- nen 103/13
d.- nilen 087/3
d.- nmez 057/26
d.- r 020/6, 193/11
d.- rdi 089/9
d.- rim 054/8
d.- riz 054/18
d.- rken 084/3, 177/30
d.- rler 043/10, 073/31, 122/8, 193/12
d.- rlerdi 175/7
d.- rmiş 100/10
d.- rsin 082/20
d.- rsiniz 033/24
d.- sene 050/26, 054/26
d.- senize 099/12
d.- sin 187/26
d.- ye 047/17, 199/3
d.- yebildi 087/22
d.- yebilirim 060/1
d.- yebiliyorsun 202/16
d.- yebilmişti 099/5
d.- yeceğim 042/29, 070/11
d.- yecek 034/5, 038/17, 041/7
d.- yeceksin 075/9, 145/26
d.- yeceksiniz 131/23, 135/12
d.- yecekti 093/27
d.- yecektim 059/21, 059/23
d.- yelim 101/13, 139/25, 165/17
d.- yemem 034/3

d.- yemiyor 182/26
d.- yerek 017/24, 052/5, 191/3,
223/5
d.- yeyim 107/7, 127/16, 157/29,
201/6
d.- yezeğim 145/23, 145/25
d.- yince 224/26
d.- yip 059/18, 179/2
d.- yişi 138/9
d.- yor 022/19, 054/6, 064/16,
068/5, 074/23, 080/14, 084/16, 092/26,
112/2, 113/11, 132/14, 177/25,
179/25, 180/2, 188/6
d.- yordu 010/24, 045/9, 090/15,
097/22, 101/17, 106/19, 109/20, 110/10,
121/22, 132/21, 180/1, 193/9,
213/11, 221/10
d.- yordum 094/11, 117/7
d.- yorlar 107/21
d.- yorsun 139/23, 143/22,
167/22, 168/18, 202/1, 202/7
d.- yorsunuz 113/9
d.- yorum 032/26, 075/19, 104/6,
111/30, 121/2, 165/1, 165/2, 165/13,
165/19, 165/25, 165/27, 166/11,
167/9, 187/5, 187/10, 189/10, 212/10

de : Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimedenden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsurlara bağlayan, dahi, bile, esâsen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta mânâlara gelen, kelimedenden ayrı yazılan takı - 383- [T]

d. 012/9, 012/19, 012/21, 012/27,
013/3, 013/6, 013/10, 013/14,
014/13, 015/1, 015/8, 015/9,
015/17, 015/22, 015/23, 017/11, 017/12,
017/13, 017/17, 017/19, 017/25,
017/28, 017/32, 017/40, 017/47, 017/52,
017/54, 017/58, 018/17, 020/1,
020/16, 020/26, 021/16, 022/1, 022/14,
022/16, 022/28, 023/28, 024/2,
024/12, 024/17, 025/2, 025/23, 026/7,
026/26, 028/21, 030/3, 030/8,
031/6, 031/7, 033/19, 034/7, 034/17,
034/26, 039/7, 040/1, 040/7,

040/28, 041/14, 041/23, 042/19, 043/4,
043/15, 044/5, 044/7, 046/2,
046/9, 047/2, 047/8, 047/17, 047/23,
048/3, 048/4, 048/12, 048/15,
048/28, 049/10, 049/12, 049/28, 050/3,
050/5, 051/5, 051/6, 051/13,
051/18, 051/20, 051/23, 052/7, 052/24,
053/10, 053/16, 054/8, 054/20,
054/22, 054/23, 056/1, 056/26, 057/1,
057/17, 057/22, 057/26, 057/28,
058/10, 059/7, 060/19, 061/1, 061/3,
061/6, 061/19, 062/2, 062/23,
064/1, 064/20, 064/22, 067/25, 069/6,
070/11, 071/24, 072/1, 072/6,
072/12, 073/23, 074/2, 074/7, 075/3,
075/4, 075/7, 076/5, 076/16,
077/6, 077/10, 077/14, 077/24, 078/13,
082/9, 082/11, 082/15, 084/23,
085/7, 086/7, 086/10, 086/11, 087/28,
087/30, 089/25, 090/1, 091/9,
092/10, 092/12, 092/25, 093/26, 094/14,
096/8, 096/26, 096/28, 097/13,
097/17, 097/21, 098/5, 098/11, 098/14,
100/2, 100/20, 100/23, 100/24,
100/28, 101/6, 101/7, 101/13, 101/14,
102/7, 102/13, 102/28, 103/12,
103/16, 103/17, 103/29, 104/17, 105/16,
106/1, 106/8, 108/11, 109/3,
109/24, 112/11, 112/17, 112/22, 113/13,
113/18, 113/25, 113/26, 114/5,
114/6, 114/7, 114/13, 114/15, 115/3,
116/6, 116/11, 116/12, 118/12,
119/13, 120/12, 120/18, 121/23, 121/26,
121/27, 122/14, 128/4, 129/3,
129/18, 129/19, 130/4, 130/24, 131/20,
131/26, 132/1, 132/8, 132/14,
132/28, 133/2, 133/12, 133/17, 133/18,
133/19, 133/20, 133/22, 133/23,
133/28, 135/2, 135/9, 135/11, 135/16,
138/17, 140/6, 140/12, 142/26,
143/1, 143/24, 144/12, 144/13, 144/29,
145/7, 145/11, 147/11, 148/12,
148/17, 148/23, 149/5, 150/20, 151/24,
152/15, 153/7, 153/10, 156/9,
156/25, 157/12, 157/15, 157/17, 158/5,
158/21, 159/17, 160/15, 160/23,
161/8, 161/23, 162/5, 163/9, 165/9,
165/13, 166/1, 166/25, 170/11,
171/4, 171/12, 171/13, 172/7, 172/8,

172/10, 172/29, 173/8, 174/27,
175/22, 175/25, 176/22, 176/28, 177/9,
178/31, 179/1, 181/5, 181/11,
182/3, 182/18, 184/1, 186/3, 187/16,
187/25, 188/1, 188/3, 188/7,
188/17, 188/24, 190/6, 190/20, 190/21,
190/22, 191/6, 191/7, 191/8,
191/24, 192/3, 192/7, 192/8, 192/13,
193/12, 193/27, 194/24, 194/25,
194/26, 195/1, 195/27, 196/6, 197/12,
201/14, 201/20, 201/28, 202/5,
202/7, 202/19, 202/22, 204/11, 204/18,
204/19, 204/22, 204/24, 205/18,
205/25, 205/28, 207/17, 208/5, 212/2,
212/5, 213/2, 213/18, 215/8,
215/15, 215/18, 215/26, 215/28, 216/1,
216/2, 216/10, 217/1, 217/16,
217/17, 217/24, 220/13, 221/30, 225/2,
227/3, 229/11

debdebe : Göz alıcı gösteriş, şatafat,
tantana, haşmet, ihtişam -1- [Ar]
d.+ li 128/3

dedikodu : Dile dolayıp çekiştirme,
kusurlu taraflarını bularak tenkit etme,
kendine göre anlamlar vererek hakkında
konuşma, çekiştirme, kıylükal -17-
[T]
d. 043/6, 043/18, 133/26, 160/22
d.+ lar 160/15, 167/18, 167/26
d.+ lara 164/7
d.+ lardan 167/23
d.+ ları 134/9, 167/25, 171/10
d.+ ların 176/16
d.+ larına 171/7
d.+ ya 160/13, 190/21
d.+ yu 133/17

defa : Sayı sıfatları ile ve ilk, son, her,
bâzı, bu, çok gibi sıfatlarla
kullanıldığında bir şeyin oluş, yapılış ve
tekrarlanış sayısını, zamânını, sırasını
bildirir, kere, kez, sefer -60- [Ar]
d. 013/14, 014/4, 023/22, 023/23,
027/20, 042/30, 044/5, 047/9,
048/5, 050/10, 051/22, 058/20,
068/14, 072/17, 082/6, 085/20, 086/8,
087/21, 095/2, 106/12, 117/25,

118/3, 121/15, 122/1, 122/2, 122/29,
123/13, 123/29, 134/3, 142/16,
145/28, 154/18, 155/9, 162/8, 162/10,
163/16, 166/12, 168/17, 176/9,
177/19, 185/4, 185/5, 190/18, 191/14,
191/17, 194/7, 195/10, 195/11,
196/13, 201/14, 203/11, 204/2, 205/21,
212/9
d.+ dan 124/15, 129/11
d.+ dır 204/20
d.+ lar 128/28, 129/2
d.+ sında 104/8

defin : Gömülmüş, gömülü, defnedilmiş,
medfun -1- [Ar]
d.+ ine 219/6

defol : Bulunduğu yerden savuşup
gitmek, çekip gitmek, uzaklaşmak -1-
[Ar]
d. 189/17

defter : Yapıştırılarak veya dikilerek
kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi
-10- [Ar]
d. 011/3, 172/16, 174/7
d.+ e 011/7
d.+ i 011/4, 011/22, 060/19
d.+ ine 159/26
d.+ ler 220/17
d.+ lerde 220/24

değ - : Aralık kalmayacak kadar yaklaşıp
dokunmak, temas etmek; ilişmek,
takılmak; karşılığında yapılan, katlanılan
veya göze alınan şeye lâyük olmak, o
değerde bulunmak -8- [T]
d.- diğini 036/21, 060/6
d.- dir 097/20
d.- en 209/28, 222/3
d.- er 068/21
d.- erken 068/14
d.- iyordu 153/10

değer : Uğrunda belli bir bedel ödenecek
veya belli bir zahmet göze alınacak
nicelik veya nitelikte olan, lâyük, şayan
-1- [T]
d. 063/21

değil : im, sin, dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime

-186- [T]

d. 009/2, 011/5, 012/21, 013/28, 015/24, 017/33, 017/41, 017/57, 018/6, 018/21, 020/5, 024/12, 025/10, 025/26, 026/18, 027/10, 028/14, 031/1, 031/2, 031/4, 031/16, 033/2, 033/6, 033/10, 035/7, 040/6, 041/21, 042/16, 049/23, 051/2, 055/1, 061/16, 063/27, 068/21, 069/4, 069/15, 071/19, 073/1, 073/17, 073/22, 073/25, 074/8, 074/9, 075/16, 077/8, 077/18, 077/19, 077/23, 087/31, 088/10, 088/19, 092/25, 093/22, 095/24, 096/3, 098/1, 101/19, 102/3, 102/7, 103/10, 103/15, 103/17, 103/23, 107/22, 113/23, 116/13, 122/23, 127/5, 130/4, 131/25, 132/15, 135/25, 137/3, 137/15, 137/19, 138/5, 138/8, 139/14, 141/12, 145/24, 148/6, 150/20, 156/25, 156/27, 157/6, 157/13, 157/18, 158/4, 162/2, 162/29, 165/10, 165/21, 166/7, 166/8, 167/11, 167/15, 167/26, 167/27, 169/5, 169/27, 170/24, 172/21, 175/1, 175/22, 182/15, 182/18, 184/19, 188/11, 188/14, 191/7, 192/17, 193/3, 195/1, 197/5, 202/19, 203/19, 205/18, 210/9, 215/15, 216/7, 220/6, 224/13, 225/15, 226/14, 227/18
d.+ di 034/6, 043/1, 093/3, 130/19, 144/11, 152/1, 181/13, 193/7
d.+ dim 059/19, 175/2, 216/15
d.+ dir 013/13, 019/5, 039/21, 074/1, 084/22, 101/4, 101/30, 103/12, 112/11, 112/24, 113/6, 131/26, 172/24, 195/26, 201/9, 203/11, 203/16, 228/25
d.+ im 013/5, 025/3, 074/11, 075/9, 080/7, 087/28, 093/8, 145/10, 157/25, 166/14, 167/3, 167/4, 167/20, 168/17, 169/7, 193/14, 198/6, 201/4, 201/19, 205/25, 210/13
d.+ iz 130/24
d.+ ken 010/6
d.+ miş 112/5

d.+ se 009/20, 076/10
d.+ sin 086/3, 112/7, 201/16, 203/2, 205/26
d.+ siniz 132/8

değiş - : Olduğundan başka ve farklı bir duruma girmek, başka şekle dönüşmek, tahavvül etmek, tagayyür etmek -13- [T]

d.- iyor 011/10, 039/26, 222/1
d.- mem 042/7
d.- meyen 063/4, 226/10
d.- miş 227/6
d.- mişsiniz 176/14
d.- ti 017/36, 175/3
d.- tiklerini 038/14
d.- tin 025/27, 026/8

değiştir - : Başka şekle dönüştürmek, olduğundan başka türlü veya farklı duruma getirmek, tâdil etmek; bir şey verip karşılığında başka bir şey almak, takas etmek, mübâdele etmek -18- [T]

d. 041/12
d.- di 013/10, 092/13, 099/3
d.- dim 112/7
d.- diniz 063/23
d.- ebilen 217/19
d.- eceklerdir 205/9
d.- eceksiniz 018/23
d.- iyorum 097/19
d.- me 167/28
d.- meden 013/21, 062/17, 208/2
d.- mek 035/1, 059/13
d.- meyiniz 059/18
d.- miş 033/15

değnek : Elde taşınacak uzunluk ve incelikte düzgün ağaç, sopa, çomak -4- [T]

d.+ ine 086/18
d.+ lerine 035/18, 087/16, 120/26

dehhaş : Çok korkunç, aşırı derecede korku veren -2- [Ar]

d. 202/20, 211/6

dehşet : Korkunç bir şey veya bir tehlike karşısında insanın içini kaplayan büyük

korku, telâs ve ürküntü, yıldı -8- [Ar]
d. 184/14, 194/23, 204/12, 216/17
d.+ e 216/14
d.+ i 214/5
d.+ ini 215/23
d.+ ten 214/7

dehşetli : Korkunç, çok müthiş; çok şiddetli-3- [Ar]
d. 069/2, 100/11, 140/24

dekor : Tiyatro, sinema ve televizyon oyunlarında olayların içinde geçtiği yerin görünüşünü canlandırmak için kullanılan çeşitli eşyâ, resim vb. şeylerin bütünü; bir yerin ve eşyânın çevresinde görüntü teşkil eden şeylerin hepsine verilen isim
-1- [Lat]
d.+ u 036/1

deli : Aklî dengesini kaybetmekten ötürü kendisine ve çevresine karşı zararlı davranışlarda bulunan, intibâkını yitirmiş, aklını kaçırmış, çıldırmış kimse, mecnun, dîvâne -11- [T]
d. 060/22, 099/26, 104/25, 145/13, 145/18, 186/1, 189/17, 210/11
d.+ ce 123/20, 155/19
d.+ sin 202/7

delik : Bir cismin bir yanından öbür yanına kadar geçen oyuk şeklindeki açıklık -2- [T]
d.+ inden 117/24
d.+ leriyle 196/28

delil : Bir şeyin varlığını, aslını, ne olduğunu ispatlamaya yarayan şey, burhan, kanıt, beyyine -7- [Ar]
d. 140/11, 161/15, 161/26, 171/3
d.+ i 162/1
d.+ ler 034/12

delilik : Deli olma durumu, cinnet, cünun
-1- [T]
d.+ i 109/10

delir - : Aklî dengesini kaybetmek, aklını kaçırmak, çıldırmak, tecennün etmek

-4- [T]
d.- di 089/28
d.- dim 107/4
d.- din 150/15
d.- iyorum 108/27

delişmen : Davranışları durumuna göre hafif kaçan, ölçsüz, uçuk kaçık, delidolu, hoppa, delifişek, şımarık -1- [T]
d. 097/9

demek : Düşüncelerini sözle anlatmak, söylemek; şu halde, öyleyse, yâni -17- [T]
d. 025/4, 040/26, 068/29, 131/1, 139/13, 150/6, 155/18, 165/1, 166/17, 166/18, 167/26, 168/11, 175/14, 180/23, 192/20

demet : Çiçek veya bitkilerin bir araya getirilip bağlanmış şekli, tutam, deste, bağ, bağlam -2- [Yun]
d. 111/6, 210/1

demin : Biraz önce, az önce -5- [T]
d. 087/31, 122/23, 190/24
d.+ den 211/29
d.+ ki 122/25

demir : Dövülüp şekillendirilmesi, çekilip uzatılması, inceltmesi kolay ve döküme elverişli olduğu için kullanılış yeri çok geniş olan, yoğunluğu 7,8, erime derecesi 1510, atom ağırlığı 55,85, atom numarası 26 ve sembolü Fe olan element
-17- [T]
d. 035/14, 101/20, 106/2, 106/8, 106/13, 209/15, 223/12, 224/17, 225/25, 226/22
d.+ e 211/18, 215/3, 219/18
d.+ ine 211/21, 214/17
d.+ ini 211/23
d.+ le 181/15

dene - : Bir işi yapmaya veya bir şeyi kullanmaya teşebbüs etmek -1- [T]
d.- meyi 037/27

denil - : Anlatılmak, ifâde edilmek;
söylenmek, söylenilmek -2- [T]
d.- mesinden 019/10, 172/8

deniz : Yer yüzünün büyük bir kısmını
kaplayan tuzlu su kütlesi, bahir, deryâ
-44- [T]
d. 009/11, 036/6, 038/24, 038/27,
044/8, 044/21, 045/1, 045/15,
076/18, 083/6, 083/7, 089/14,
124/6, 224/8, 224/15, 226/7
d.+ de 009/7, 062/1
d.+ den 044/14, 091/12, 110/13
d.+ e 045/17, 062/6, 062/17,
069/21, 069/23, 111/14, 203/23, 221/29,
224/7, 227/23
d.+ i 200/29
d.+ in 044/18, 064/24, 081/8,
081/16, 082/7, 085/27, 106/4, 110/23,
221/17
d.+ ini 084/11
d.+ ler 118/2

denizkızı : Masallarda ve efsânelerde
geçen, belden yukarısı kız, belden aşağısı
balık şeklindeki hayâlî yaratık -1-
[T]
d. 048/26

derâğuş : Kucaklama, sarma -2- [Far]
d.+ larına 031/11
d.+ u 034/15

dere : Genellikle kışın akan küçük akar
su -6- [Fr]
d. 045/1, 149/27, 150/18, 151/6
d.+ den 020/22
d.+ ye 151/9

derece : Bulunulan yer, kademe, seviye,
mertebe, mevki veya safha; denli, kadar;
ölçü, miktar, kerte, radde -12- [Ar]
d. 031/15, 038/14, 071/24, 116/1,
144/6, 179/24
d.+ de 040/12, 159/12
d.+ sinde 159/29, 209/25
d.+ ye 116/7, 221/5

derhal : O anda, hemen, hiç vakit

geçirmeksizin, süratle, âcilen -12-
[FarAr]
d. 024/4, 038/1, 054/8, 138/3,
146/1, 148/12, 148/13, 159/19,
162/26, 165/8, 174/3, 219/6

deri : İnsan ve hayvan vücûdunu bir örtü
gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt -12-
[T]
d. 010/10
d.+ li 173/27
d.+ si 089/23, 096/19, 177/18,
181/4, 181/18
d.+ sinde 109/22, 227/10
d.+ sine 036/20
d.+ sini 065/3
d.+ sinin 103/13

derin : Kendi ölçülerine göre yüzeyi,
ağız veya cephesiyle dibi arasındaki
mesâfesi fazla olan, enine ve boyuna
oranla üçüncü boyutu daha uzun olan;
kolay bozulmayan ve giderilemeyen,
kesif, yoğun, koyu -27- [T]
d. 034/29, 044/25, 059/7, 062/8,
066/18, 068/16, 076/19, 086/22,
087/21, 092/26, 105/18, 110/3,
110/25, 111/1, 121/11, 123/27, 133/20,
144/22, 154/28, 155/2, 227/26
d.+ dir 112/26
d.+ lardan 035/26

derinleş - : Derin bir durum almak, derin
hâle gelmek -1- [T]
d.- erek 104/7

ders : Bir öğreticinin belli bir konuda
öğrencilere verdiği bilgi -1- [Ar]
d. 097/21

dert : İnsana ızdırıp veren her türlü hal,
sıkıntı, zorluk, üzüntü-8- [Far]
d. 018/18, 135/8, 137/22, 204/25
d.+ i 188/17
d.+ ini 183/6, 183/14, 183/17

deste : Elde tutulabilecek şekilde bir
araya getirilmiş şeylerden meydana gelen
bağ, demet, tutam, bağlam; elli iki

kâğıttan meydana gelen iskambil kâğıdı
takımı -1- [Far]
d.+ sini 056/16

Destiyar : Romanda geçen kadın
isimlerinden biri -1- [Far]
D. 041/3

deş : Yarmak, delmek, karıştırıp oyarak
içindeki çıkarmak -1- [T]
d.+ ilmiş 029/4

determinizm : Fizik, metafizik, ruh ve
ahlâk alanlarında her olayın zarûri olarak
bir sebebe bağlı bulunduğunu ve dâima
aynı sebeplerin aynı sonuçları
doğurduğunu savunan görüş,
belirlenimcilik, gereircilik,
muayyeniyetçilik, îcâbiye -1- [Fr]
d.+ ini 216/12

devam : Bir durum üzere sürüp gitme,
sürme, kesilmeme -22- [Ar]
d. 025/22, 148/8
d. ediyor 068/2
d. ediyordu 077/13, 129/21
d. etmez 153/23
d. etseydi 160/15
d. etti 019/4, 019/8, 024/24,
040/3, 041/13, 075/14, 088/29, 093/11,
132/1, 132/12, 136/9, 159/15,
161/18, 161/21, 161/25

devamlı : Sürekli, dâim -1- [Ar]
d. 086/25

devir : Dönme, kendi eksenini etrafında
hareket etme; ayrı bir bölüm oluşturan,
başı sonu belli zaman parçası, çağ, dönem
-2- [Ar]
d.- i istibdatda 151/14
d. etmek 213/6

Devlet : Belli bir toprakta bir hükümet
idâresi altında teşkilâtlanmış bulunan
bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukûkî
şahsiyet kazanmış şekli -1- [Ar]
D.- i Osmaniyenin 084/9

devre : Başu sonu belli zaman parçası,
dönem -1- [Ar]
d.- i intihabiyeleri 063/7

devril - : Dik ve ayakta iken yatık
duruma getirilmek, düşürölüp yere
yıkılmak -3- [T]
d.- di 209/14
d.- iyordu 196/18
d.- miş 212/14

dır : Yansıma sözcük -3- [T]
d. 169/4

dış : Herhangi bir yerin sınırları ötesinde
kalan yer, hâriç -2- [T]
d.+ ında 087/5, 202/9

dışarı : Bulunulan sınırlı veya kapalı bir
yere göre dışta kalan yer -39- [T]
d. 027/8, 028/15, 057/22, 104/15,
149/22, 155/15, 169/7, 169/9,
184/12, 189/28, 197/6, 197/16,
198/19, 208/1, 211/24, 212/19, 212/24
d.+ da 056/18, 096/23, 226/22
d.+ dan 035/25, 121/18, 193/19,
209/10, 209/17, 210/4
d.+ sında 160/4
d.+ ya 124/7, 138/13, 142/13,
169/2, 169/28, 179/16, 185/11, 187/8,
187/10, 187/17, 189/30

didikle - : Hırpalamak, durmadan eziyet
vermek -1- [T]
d.- yor 107/24

diğer : Başka, öteki, öbür, sâir -2-
[Far]
d. 113/14, 160/2

dik : Bulunduğı yere göre insanın ayakta
durma biçimine benzer şekilde dosdoğru
vaziyette duran, bir tarafa doğru eğikliği
olmayan; sert, haşin -10- [T]
d. 028/10, 129/23, 136/24,
164/12, 166/20, 189/24, 192/14

dik - : Dikine duracak şekilde yere koyup
yerleştirmek; kaldırıp dik duruma

getirmek;sapanmak, bir yere odaklanmak
-13- [T]

d.- en 083/14

d.- erek 046/8, 054/29, 067/12,

067/22

d.- iyordu 084/28, 120/27, 159/9

d.- mişlerdi 083/12

d.- ti 084/1, 095/19, 142/7

d.- tikleri 224/1

diken : Bâzı bitkilerde bulunan ucu sivri,

sert, batıcı çıkıntı -1- [T]

d.+ den 224/2

dikil - : Dik olarak bir yere konup
yerleştirilmek; belli bir noktaya ısrarla
bakmak, saplanıp kalmak; ayakta
durmak, dinilmek -4- [T]

d.- di 150/12, 187/8, 207/4

d.- diğini 085/9

dikiş : İğne iplikle dikmek işi; dikilen şey
üzerindeki iğne ile geçirilmiş iplik sırası

-1- [T]

d. 053/9

dikkat : Düşünceyi bir nokta üzerinde
toplama, bir şey üzerinde düşüncesini
toplayarak durma -34- [Ar]

d. 027/1

d. eden 192/23

d. ederek 098/25

d. edilecek 217/5

d. edilirse 135/26

d. ediyor 010/23, 071/28, 097/12

d. ediyordu 088/27

d. et 110/30, 159/28

d. etmeden 103/25

d. etmeye 104/12

d. etti 081/19, 169/17, 192/4

d. ettiği 080/4

d. ettiler 229/11

d. ettim 204/10

d.+ ini 025/14, 224/11

d.+ iyle 022/5, 082/27, 130/15

d.+ le 014/8, 017/43, 038/22,

069/17, 109/17, 133/7, 143/7, 185/16,

212/22, 227/6

dikkatle : Düşünceyi bir nokta üzerinde
toplama, bir şey üzerinde düşüncesini
toplayarak durma -8- [Ar]

d. 076/23, 085/11, 085/15,

085/20, 141/15, 191/23, 195/3

dikkatli : Yaptığı işi dikkatle yapan;
çevresinde olanları gözden kaçırmayan

-4- [T]

d. 073/10, 148/1

dikleş - : Dik bir durum almak -1-
[T]

d.- ti 027/7

diklik : Dik olma durumu -2- [T]

d. 023/19

d.+ iyle 041/9

diktir - : Dikiş dikmek işini başkasına
yaptırmak; giyilecek veya kullanılacak
bir şeyi ısmarlayıp yaptırmak -1- [T]

d.- dim 048/6

dil : Ağız boşluğunda yer alan, tat
duymaya, besinleri ağız içinde evirip
çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya
yarayan etli, uzun ve hareketli organ;
düşünce, duygu ve isteklerin, bir
toplumda ses ve anlam yönünden ortak
olan öğeler ve kurallardan faydalanılarak
başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok
yönlü, çok gelişmiş sistem, lisan -20-
[T]

d. 169/5

d.+ i 050/11, 069/1, 105/11,

140/17, 177/9, 178/31, 179/15, 227/4

d.+ imi 176/11

d.+ in 097/13

d.+ inden 084/18

d.+ ine 074/1

d.+ ini 025/22, 039/1, 098/20,

179/13

d.+ inin 077/25

d.+ iyle 179/12

d.+ le 198/10

dile - : Bir şeyin gerçekleşmesini veya
olmasını istemek, ummak, temennî

etmek, niyaz etmek -6- [T]
d. 113/21
d.- dikleri 090/22
d.- dim 017/20
d.- meye 072/29
d.- r 118/11
af d.- rim 131/8

dimag : Beyin-2- [Ar]
d.+ ın 154/27
d.+ ının 123/4

dimdik : Çok dik, tam anlamıyla dik
durumda -7- [T]
d. 052/11, 063/29, 152/13,
163/16, 190/9, 196/24, 197/8

din - : Sona ermek, kesilmek, durmak,
devam etmemek -3- [T]
d.- meden 032/11
d.- medi 109/12, 111/19

dinç : Gücü kuvveti yerinde, sağlam, diri,
zinde, tüvânâ -3- [T]
d. 039/10, 083/23, 177/12

dindar : Dînin emir ve yasaklarına
hakkıyla uyan, dînine kuvvetle bağlı olup
gereğini yerine getiren kimse,
mütedeyyin -1- [ArFar]
d. 085/14

dinî : Dinle ilgili, dîne âit -8- [Ar]
d. 047/24, 085/11, 085/14,
085/17, 110/4, 113/22, 117/26
kütüb-i d.+ yeyi 112/26

dinle - : İşitmek için kulak vermek,
isteyerek duymak -57- [T]
d. 101/21, 145/26, 159/4, 159/6,
162/20, 164/3, 168/17, 204/3,
212/9
d.- di 033/22, 098/18, 135/4,
228/23
d.- diğini 085/21, 099/18, 148/8
d.- din 025/13
d.- meden 050/4
d.- medi 049/28
d.- mek 022/5, 025/21, 045/11,

091/24, 128/7
d.- mekten 064/11
d.- memek 050/2
d.- meye 038/19
d.- meyeceğim 134/18
d.- meyerek 011/19
d.- mez 051/5
d.- mişler 081/17
d.- mişlerdi 082/8
d.- mişti 075/26
d.- miyor 065/4
d.- miyordu 077/25
d.- miyorsun 091/23
d.- r 053/6, 162/18
d.- riz 052/3
d.- rken 123/18, 179/20, 184/3,
184/16

d.- sene 166/7
d.- yemem 134/22
d.- yen 109/17
d.- yerek 223/7
d.- yiniz 131/16
d.- yor 038/22, 102/26
d.- yordu 017/30, 019/4, 019/8,
032/29, 085/12, 114/10

dinlen - : Yorgunluk gidermek, gücünü
yeniden toplamak için çalışmaya ara
verip durmak, hareketsiz kalıp istirahat
etmek -1- [T]
d.- me 011/27

dip : Çukur bir yerin en aşağı kısmı, en
alt bölümü; bir şeyin bulunduğu yere
bitişen en alt kısmı veya bunun hemen
yanı başı -12- [T]
d.+ inde 062/23, 085/27, 142/11,
202/17, 215/2
d.+ indeki 152/27
d.+ inden 189/18
d.+ ine 100/1, 194/6, 199/17
d.+ ini 087/1
d.+ lerini 095/4

dipdiri : Çok canlı, diriliğini hiç
kaybetmemiş, sapsağlam -1- [T]
d. 155/23

diplomatlık : Diplomat olma, dış

siyâsetle uğraşma mesleği; bir işi taktik kullanarak ve ustalıklı manevralarla yürütme, beceriklilik, kurnazlık -1- [Fr]
d.+ la 100/23

direk : Destek veya taşıma vazîfesi görmek üzere bulunduğu yere dikine yerleştirilen uzun ve kalın ağaç, demir -1- [T]
d.+ e 149/28

diret - : Karşı durmak, ayak diremek, inat ve ısrar etmek, direnmek -1- [T]
d.- tin 025/20

diri : Canlı, yaşamakta olan kimse, sağ, berhayat -4- [T]
d. 108/18, 201/5

diril - : Canlanmak, hayat kazanmak, yaşar duruma gelmek; tekrar canlılık kazanmak, ortaya çıkmak, geçerli duruma gelmek-4- [T]
d.- di 111/15
d.- iyordu 138/4
d.- mesini 208/22
d.- miş 184/12

dirsek : Kolun orta yerindeki eklem dış tarafı -6- [T]
d. 193/24
d.+ inden 057/8
d.+ ine 208/8
d.+ lerinden 142/1
d.+ lerini 140/8
d.+ leriyle 137/30

diş : Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri -14- [T]
d.+ i 138/3
d.+ ini 153/2
d.+ leri 105/11, 179/15, 207/14
d.+ lerimle 201/6
d.+ lerin 106/6
d.+ lerine 069/1

d.+ lerini 114/11, 207/16, 225/1, 225/20
d.+ lerinin 037/23
d.+ leriyle 010/11

dişi : Canlıların üreme bakımından ayrıldığı iki cinsten, erkeği tarafından döllenecek ve neslini üretecek biçimde yaratılmış olanı, erkeğin karşıt cinsi -2- [T]
d. 058/27, 217/19

dişsiz : Dişi olmayan dişleri dökülmüş, diş kalmamış -1- [T]
d. 047/20

divân : Eskiden şâirlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kâfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası -1- [Far]
d. 041/5

divâne : Çılgın, deli, mecnun-1- [Far]
d. 099/26

diye : Biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar -35- [T]
d. 015/3, 022/12, 049/27, 058/7, 075/12, 076/21, 090/3, 092/9, 092/20, 097/25, 104/19, 111/1, 112/6, 112/24, 117/27, 121/3, 121/5, 123/20, 134/7, 144/12, 150/18, 150/19, 152/19, 156/29, 164/17, 166/13, 175/19, 175/31, 176/5, 179/21, 180/11, 180/15, 180/18, 192/22, 227/2

diz : Bacakta uylukla baldırın birleştiği oynak kısım -19- [T]
d. 212/22
d.+ ime 162/23
d.+ ine 188/15
d.+ ini 153/10, 208/13
d.+ leri 009/5, 211/20, 212/14
d.+ lerimi 127/19
d.+ lerinde 153/9
d.+ lerine 120/3, 140/8, 153/10, 210/18
d.+ lerini 155/13, 161/23, 200/7,

223/20

d.+ lerinin 219/16

diz - : Belirli bir düzene göre sıraya koymak, sıralamak -1- [T]

d.- iyordu 195/14

dizgin : Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı idâre etmeye yarayan kayış -3- [T]

d.+ leri 152/11, 152/23

d.+ lerini 217/15

dizil - : Belirli bir düzene göre sıraya konmak; dizi hâline gelmek, sıralanmak -3- [T]

d.- en 078/17

d.-iyorlar 066/16, 111/5

doğ - : Gününü tamamlayıp ana karnından dışarıya çıkmak, dünyâyâ gelmek, tevellüt etmek; var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek -8- [T]

d.- an 081/9, 155/25

d.- ar 182/22

d.- arken 081/6

d.- du 044/26

d.- duğu 083/10

d.- maz 182/22

d.- muştur 051/13

doğru : Bir uçtan bir uca yönünü değiştirmeden giden, aynı doğrultuda devam eden, müstakim; yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek; akla, mantığa uygun, yerinde, münasip -111- [T]

d. 014/15, 017/4, 017/51, 018/21, 020/16, 021/24, 022/10, 023/25,

024/1, 024/5, 027/6, 029/2, 034/1,

034/2, 035/15, 038/18, 038/27,

044/3, 044/10, 044/15, 045/17,

045/20, 046/8, 047/10, 048/11, 052/26,

054/16, 055/19, 056/21, 056/25,

057/14, 057/19, 058/15, 058/24, 059/2,

060/3, 060/10, 060/23, 068/15,

069/10, 071/1, 077/15, 080/8, 086/6,

087/5, 091/16, 094/9, 094/28,

101/19, 103/23, 104/12, 105/14, 109/28,

120/8, 120/28, 122/23, 129/22, 134/2, 142/6, 144/23, 151/9, 152/4, 152/16, 158/24, 162/14, 163/2,

163/18, 166/21, 166/23, 167/21, 167/25, 169/17, 174/18, 177/22, 181/18,

181/19, 183/21, 19/26, 192/8, 196/16, 196/18, 197/4, 198/12, 207/2,

208/5, 208/21, 210/23, 212/19, 224/28, 226/20, 227/23

d.+ dan 024/9, 205/18

d.+ su 013/15, 017/35, 018/14,

064/4, 077/5, 094/10, 131/21, 135/8, 145/4, 150/9, 154/1, 176/13,

217/1

d.+ sudur 205/24

d.+ ya 024/9, 205/18

doğrul - : Eğikliği ve eğriliği gidip düz duruma gelmek -4- [T]

d. 095/6

d.- du 038/5, 208/20

d.- uyor 210/12

doğur - : Dünyâyâ getirmek, hayvan yavrulamak; meydana getirmek, ortaya çıkarmak, tevlit etmek -2- [T]

d.- an 192/25

d.- duğu 045/21

doktor : Hekim, tabip -28- [Lat]

d. 011/10, 092/21, 120/16, 121/6,

121/10, 121/20, 122/6, 122/13,

122/21, 122/28, 123/3, 123/10,

123/15, 124/3, 124/15, 144/11

d.+ a 022/19, 109/6

d.+ lar 022/22, 107/21, 109/2,

111/16

d.+ ların 022/21

d.+ u 120/24

d.+ un 022/20, 121/17, 121/25,

124/6

dokun - : Yaklaşıp hafifçe değmek, temas etmek; erişmek, isâbet etmek anlamına gelen bir tür yardımcı fiil durumundadır -19- [T]

d.- acak 207/17

d.- arak 051/25, 200/5

d.- du 182/15

d.- maktan 058/18
d.- muştı 155/14
d.- sun 076/14
d.- ulmaz 083/17
d.- ulur 083/17
d.- ur 017/12
d.- uş 153/9
d.- uştan 153/11
d.- uyor 026/15, 098/1, 164/13,
165/2, 187/5
d.- uyorlar 048/2

dokundur - : Değdirmek, temas ettirmek
-1- [T]
d.- arak 033/7

dokunuş : Dokunma işi, temas -3-
[T]
d.+ larıyla 096/22
d.+ tan 054/20
d.+ u 034/15

dokuz : Sekizden sonra, ondan önce
gelen sayının adı -6- [T]
d. 067/4, 079/9, 100/10, 174/9,
201/14, 221/4

dol - : Boş bir şey veya yer içine giren bir
şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan
çıkmaq; kaplamak, sarmak; bir duygunun
etkisiyle yüklü, ile kaplı, ile kaplanmış
-17- [T]
d.- an 028/15, 055/9, 115/14,
199/2

d.- arak 032/8
d.- du 079/22
d.- dular 121/8
d.- duran 079/19
d.- maya 131/15
d.- muş 079/18, 079/30, 207/14
d.- muştı 067/6, 076/25, 155/18
d.- u 110/17
d.- uyor 028/13

dola - : Etrâfında döndürüp sarmak -3-
[T]
d.- miş 211/21
d.- yarak 219/17
d.- yor 054/20

dolap : İçine eşyâ, giyecek ve öteberi
konmak üzere yapılmış raflı, çekmeceli,
kapaklı mobilya veya duvara oyulmuş
raflı, kapaklı göz -9- [Far]
d. 078/14, 211/12
d.+ ı 010/4, 214/14
d.+ ın 080/27, 089/11
d.+ ında 011/1
d.+ ta 135/17
d.+ tan 127/5

dolaş - : Gezinmek, gidip gelmek; birbiri
içine girmek, karışmak -20- [T]
d.- acaktı 174/18
d.- an 031/22, 031/27, 052/20,
077/27, 139/2
d.- arak 030/12, 054/11
d.- ıp 046/7
d.- ır 053/4
d.- ırlarken 037/5
d.- ıyor 031/25, 110/16
d.- iyordu 105/11
d.- ıyorlar 039/28
d.- mak 128/5
d.- maya 074/16, 074/27
d.- miş 084/6, 210/26

dolaştır - : Gezdirmek, oradan oraya
götürmek; gezdirmek -1- [T]
d.- dı 154/16

dolayı : den ötürü, sebebiyle, yüzünden,
hasebiyle -1- [T]
d. 041/25

doldur - : Dolu hâle getirmek, dolmasını
sağlamak, imlâ etmek; kaplamak -7-
[T]
d.- an 014/7, 064/27, 187/22
d.- du 032/7, 224/9
d.- duğu 036/6
d.- uyordu 115/8

dolgun : İçi epeyce dolu, kabarmış,
şişkin ;toplu, tombula yakın, balık etinde
-1- [T]
d. 033/26

dolu : İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû; bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok -6- [T]
d. 064/25, 083/6, 111/12
d.+ dur 035/28, 161/12
d.+ yordu 226/6

don - : Şiddetli soğuk etkisiyle buz tutmak; hareketsiz kalmak, hareket edemez duruma gelmek -1- [T]
d.- a 180/20

dondur - : Buz tutmasını, donmasını sağlamak -1- [T]
d.- mak 208/27

donuk : Canlılığı ve parlaklığı olmayan, soluk, mat -1- [T]
d. 027/14

donukluk : Donuk olma durumu, canlı ve parlak olmama, solukluk ve matlık; durgunluk, ruhsuzluk -1- [T]
d. 181/7

dosdoğru : Çok doğru, hiçbir eğriliği olmayan; sağa sola sapmadan, hiçbir yere uğramadan, doğruca -5- [T]
d. 012/30, 056/16, 184/26,
185/21, 221/20

dost : Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis -16- [Far]
d. 045/16, 132/6, 200/32, 202/15
d.+ a 042/22
d.+ ça 159/5, 162/5
d.+ lar 035/2
d.+ lara 147/6
d.+ ları 147/2, 221/8
d.+ larımızdan 042/21
d.+ ların 176/27
d.+ luk 061/9
d.+ u 022/10
d.+ um 159/24

dostluk : Birine veya bir şeye karşı duyulan riyâsız, samîmî ve güvenilir sevgi, böyle bir sevgi duyma, dost olma durumu -3- [Far]
d. 200/31, 202/8
d.+ u 043/22

doy - : Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hâle gelmek; daha fazlasını alamayacak kadar almış olmak, kanmak -1- [T]
d.- amayacağım 009/15

dö -2- [Fr]
d. 037/13, 055/29

dök - : Buldukları yerden başka bir kaba veya yere boşaltmak; akıtmak, düşürmek -3- [T]
d.- enlerin 154/29
d.- müş 182/23
d.- üldü 028/16

dökül - : Bulduğu yerden başka bir kaba veya yere boşaltılmak; saçılmak, serpilmek, etrâfa yayılmak -3- [T]
d.- en 104/15
d.- erek 155/20
d.- müş 056/19

dön - : Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek; bulanmak, altüst olmak; geri gitmek veya geri gelmek; bir tarafa doğru yönelme; bir şeyi andırarak duruma girmek, benzemek -59- [T]
d. 055/21
d.- dü 023/22, 024/5, 024/26,
026/25, 049/11, 053/14, 055/27, 060/3,
091/8, 091/27, 099/6, 102/17,
111/13, 150/19, 154/19, 170/6, 182/6,
185/28, 190/3, 225/23
d.- dük 116/6
d.- düler 106/2, 153/5
d.- düm 017/25, 133/4, 133/19,
137/29, 143/12
d.- dürerek 039/1
d.- ebilen 058/25
d.- ecek 021/7
d.- elim 200/11

d.- emez 020/11
d.- er 040/14
d.- erek 023/11, 028/7, 047/26,
049/25, 055/25, 179/22, 192/22, 197/1
d.- erlerken 153/7
d.- ersem 039/7
d.- mek 015/1
d.- meye 195/19
d.- meyi 224/14
d.- müş 108/14, 183/7
d.- müştür 050/26
d.- üldü 063/3
d.- ün 062/25
d.- üp 010/3, 066/1, 155/9
d.- üyor 009/12, 028/8, 079/26

döndür - : Hareket ettirmek; dönmesini
sağlamak -2- [T]
d.- en 086/22, 221/18

döndürücü : Hareket ettirmek;
durumuna getirmek, e benzer duruma
sokmak, e benzetmek, e çevirmek -1-
[T]
d. 155/11

dörder : Dört sayısının her birine dört
veya her defasında dört tâne anlamına
gelen üleştirme şekli -2- [T]
d. 184/29

dört : Üçten sonra, beşten önce gelen
sayının adı -27- [T]
d. 011/7, 017/15, 047/22, 050/23,
054/13, 062/18, 064/16, 070/4,
071/21, 072/29, 096/3, 096/4,
096/6, 100/4, 116/23, 117/13, 119/26,
128/11, 138/20, 152/14, 153/17,
189/16, 194/12, 204/20, 213/5, 220/15,
225/24

dörtnal : Atın en hızlı koşusu -1-
[T]
d.+ a 152/26

döşeme : Tahta, mermer veya taş gibi
çeşitli malzeme ile yapılmış taban örtüsü,
zemîne yapılan kaplama -2- [T]
d.+ leri 035/22, 226/8

döşet - : Bir şeyi bir yere serdirmek,
yaydırmak; bir şeyi bir yere Serdirmek,
yaydırmak -1- [T]
d.- mişti 141/19

döv - : Üst üste vurmak, dayak atmak,
darbetmek -9- [T]
d.- dü 157/2, 157/5, 176/9
d.- er 157/5
d.- ermiş 183/1
d.- memiş 039/25
d.- sün 157/6, 157/7

dövül - : Üst üste vurmak, dayak atmak,
darbetmek -1- [T]
d.- ür 157/4

dövüş : Dövmek işi ve tarzı; karşılıklı
tokat, tekme, yumruk vurma, can yakacak
saldırışlarda bulunma şeklinde yapılan
kavga, arbede -1- [T]
d. 207/9

dua : Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya
koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin
olmasını veya olmamasını isteme,
yakarış, niyaz -7- [Ar]
d. 087/20, 090/29
d. eder 037/24
d.+ sını 117/3
d.+ yı 116/22, 116/25, 117/12

dudak : Ağzın yüze göre daha kırmızı
renkteki dolgun ve etlice alt ve üst iki
kenarından her biri -52- [T]
d. 096/22
d.+ ında 179/17
d.+ ının 138/22
d.+ larda 227/10
d.+ ları 010/9, 017/2, 027/7,
032/15, 080/2, 081/20, 087/20, 118/13,
120/2, 123/7, 146/4, 197/20,
198/7, 207/14
d.+ larına 010/11, 070/23
d.+ larında 023/8, 028/23, 056/23,
062/11, 068/11, 069/2, 104/16, 213/4
d.+ larından 155/19, 210/10
d.+ larını 010/24, 025/22, 036/14,

047/12, 055/12, 082/7, 097/7, 131/10,
131/19, 132/12, 142/23, 168/14,
198/4, 229/11
d.+ larının 036/19, 041/7, 138/24,
201/7, 209/2, 219/9
d.+ larını 133/10
d.+ larıyla 090/29

dul : Eşinden ölüm veya boşanma
yoluyla ayrılmış kadın veya erkek -7-
[T]
d. 043/5, 043/11, 043/15, 096/17,
160/11, 160/12, 160/13

duman : Yanan bir maddeden çıkan,
içinde tamâmıyla yanmamış katı zerreler
ve buğu bulunan gaz -7- [T]
d. 028/13, 037/23, 063/17
d.+ a 032/9
d.+ ını 055/15
d.+ lar 037/19, 037/22

dumanlı : Duman çıkaran; bulanık, net
olmayan -2- [T]
d. 022/24, 152/28

dun : Yansıma sözcük -2- [T]
d. 052/2

dun : Alçak, soysuz, denî -1- [Ar]
d.+ unda 229/2

dur - : Yapmakta olduğu hareketi
kesmek, hareketsiz kalmak -139- [T]
d. 025/8, 077/10, 089/3, 139/26,
159/27, 201/23, 212/10
d.- acak 010/3, 051/14
d.- alım 139/22
d.- amadı 028/26, 069/20, 192/26
d.- an 023/11, 038/18, 045/18,
050/11, 050/15, 054/4, 062/7, 073/1,
073/4, 075/23, 095/18, 105/6,
111/3, 130/25, 164/12, 166/20, 188/18,
213/13, 214/8, 219/11
d.- arak 020/10, 028/25, 032/12,
052/7, 055/4, 197/8, 201/22, 217/21,
224/15
d.- du 013/6, 021/8, 028/8, 031/3,
031/24, 037/16, 055/13, 066/1,

074/18, 074/27, 075/14, 076/20,
085/11, 087/6, 088/7, 088/25, 093/10,
106/1, 109/16, 117/19, 120/27,
133/10, 134/8, 141/24, 149/26, 155/9,
158/12, 166/12, 174/23, 205/21,
207/13, 223/8, 223/9, 224/27, 226/29
d.- dular 061/31, 062/25
d.- ma 120/30, 121/2
d.- madan 064/29, 068/22, 097/7
d.- maktan 050/17
d.- mayacağı 108/3
d.- mayan 097/10
d.- mayınız 050/13
d.- maz 053/4
d.- mazsınız 080/23
d.- muş 100/9
d.- muyordu 023/21
d.- sun 090/13, 090/16, 090/19,
090/24, 116/24, 117/14
d.- un 158/5, 179/23, 179/26
d.- unuz 174/6
d.- up 011/27
d.- ur 092/19, 109/14
d.- urken 009/5, 088/14
d.- urum 080/24
d.- uyor 053/10, 055/15, 067/1,
087/4, 101/16, 120/3, 120/4, 130/12,
156/3, 179/3, 186/2, 192/13,
196/24, 211/27, 227/17
d.- uyordu 014/24, 036/16, 046/7,
062/12, 066/7, 087/8, 110/13, 115/15,
137/7, 154/13, 163/16
d.- uyorlar 119/4
d.- uyorlardı 038/30
d.- uyorsunuz 098/24

durdur - : Hareketine son veya ara
vermesine sebep olmak, durmasını
sağlamak -3- [T]
d.- abiliyoruz 085/4
d.- du 079/28
d.- muştı 212/8

durgun : Hareketi az, hareketsiz,
kıpırtısız, sâkin; neşesiz, düşünceli,
keyifsiz -4- [T]
d. 037/2, 083/5, 096/27, 155/6

durgunluk : Durgun olma durumu,

hareketsizlik, sükûnet-1- [T]
d.+ una 097/12

duruş : Durmak işi, durma tarzı ve şekli,
vaziyet-2- [T]
d.+ u 078/10
d.+ um 228/5

duş : Yıkanma suyunu yukarıdan aşağıya
doğru püskürtmeye yarayan düzenek-1-
[Fr]
d.+ u 087/2

duvar : Bir binânın bedenini meydana
getirmek, bir yeri çevrelemek, bölmek,
bir ağırlığa dayanak sağlamak, toprak
veya suyu tutmak gibi amaçlarla taş,
tuğla, kerpiç, ahşap vb. malzemeden
gereken kalınlıkta örülen ve diklemesine
yükselen yapı -14- [Far]
d. 009/1, 009/19, 113/11, 223/16
d.+ a 028/5, 122/4, 159/26
d.+ ı 119/25
d.+ lar 028/9
d.+ larda 078/12
d.+ ları 028/16, 198/11, 214/14
d.+ larıyla 117/19

duy - : İşitmek; bir ruh hâlinin etkisini
üzerinde hissetmek, o hal içinde olmak
-40- [T]
d.- abilir 168/10
d.- acaktı 184/14
d.- an 197/3
d.- ar 019/11
d.- arak 060/25, 201/16
d.- du 153/9, 154/29, 171/11
d.- duğu 064/21, 194/19, 215/10
d.- dum 133/17, 133/18, 135/14
d.- madan 035/7, 088/27
d.- mak 219/19
d.- maktan 052/10
d.- mamıştı 128/24
d.- masına 093/4
d.- maya 172/7
d.- muş 168/10
d.- muşlardı 121/8
d.- muştur 160/8
d.- muyor 014/17

d.- muyorum 042/23, 201/4
d.- saydı 170/20
d.- uldu 056/11
d.- uyor 013/24, 066/6, 155/11,
200/13, 223/3, 227/20
d.- uyordu 169/19, 172/5, 194/4,
209/27

duygu : Bir duyu organı ile algılama ve
bu algılama sonucunda meydana gelen
his -1- [T]
d.+ suyla 071/10

duyur - : Duymasını sağlamak,
duymasına sebep olmak -1- [T]
d.- madan 109/23

düdük : İçinden nefes veya buhar basıncı
geçirilince keskin bir ses çıkaran âlet
veya düzenek -3- [T]
d. 094/25
d.+ lerle 214/3
d.+ ünü 012/20

düğme : Giyilecek şeylerin, çarşaf vb.
eşyânın birbirine kavuşması istenen
yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek
sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya
süs için kumaş, deri vb. eşyâya,
giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden,
tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve
genellikle yuvarlak nesne -2- [T]
d.+ lerini 203/23
d.+ sini 080/21

düğüm : İp, iplik kolay bükülebilen
şeylerin kendi üzerine dolanması veya iki
ucunun birbirine bağlanmasıyla meydana
gelen boğum, ukde -1- [T]
d.+ ü 090/15

düğün : Evlenme veya sünnet dolayısıyla
yapılan şenlik, velîme, sür -4- [T]
d. 011/16
d.+ leri 094/20, 112/1
d.+ ü 011/9

dükân : İçinde perâkende öteberi satılan
veya küçük îmalât yapılan iş yeri -11-

[Far]

d. 150/13, 174/3
d.+ a 072/10
d.+ dan 174/17
d.+ ı 051/20, 188/21
d.+ ım 060/18
d.+ ın 150/3
d.+ ına 069/9, 071/15
d.+ lardan 223/3

düldül : Binek hayvanı, binek -19-
[Ar]
d. 048/12, 048/14, 049/23, 152/26
d.+ e 053/15, 053/25, 152/3
d.+ ü 058/10, 064/14, 149/27,
150/23, 151/21, 152/24, 178/27, 188/16,
189/1
d.+ ün 150/17
d.+ üne 149/13
d.+ ünü 188/9

dümdüz : Çok düz, tamâmen düz, hiç
girinti ve çıkıntısı, pürüzü olmayan -2-
[T]
d. 196/24, 207/5

dün : İçinde bulunulan günden bir önceki
gün -16- [T]
d. 010/17, 012/9, 015/23, 022/12,
048/25, 067/28, 070/11, 097/14,
097/24, 102/17, 156/26, 156/27,
157/12, 158/3, 158/7

dünya : İçinde yaşamakta olduğumuz
yeryüzü, yer küresi, arz, cihan -34-
[Ar]
d. 018/3, 021/28, 040/5, 040/25,
054/6, 055/21, 056/9, 089/16,
100/7, 101/27, 117/10, 220/21
d.+ da 018/24, 069/18, 101/28,
113/9, 116/2, 147/20, 203/11, 229/1
d.+ nın 019/7, 034/1, 037/28,
045/22, 161/7, 161/11
d.+ ya 011/16, 089/10, 128/14,
182/22, 199/16
d.+ yı 084/6, 107/15, 213/6

dürt - : Sivri bir şeyle dokunup hafifçe
itmek; uyarmak amacıyla dokunmak,

sarsmak -2- [T]
d.- e 197/22
d.- tü 182/5

dürtükle - : Üst üste birkaç kere dürtmek
-1- [T]
d.- yordu 141/14

düş - : Bulunduğu yerden ayrılıp
yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut
etmek; kendini kaptırmak, kapılmak,
içinde bulunmak -29- [T]
d.- eceğim 102/21
d.- ecek 051/14
d.- er 140/7
d.- erken 119/23
d.- ersin 110/30
d.- mek 074/1, 080/29, 216/15
d.- mekle 135/11
d.- mem 151/25
d.- memeye 042/15
d.- meyeceğine 108/21
d.- müş 057/20
d.- tü 017/43, 094/22, 120/19,
135/10, 137/8, 166/21, 173/25
d.- tüğünü 017/53, 069/24
d.- tüler 063/4
d.- ünçeye 155/21
d.- üp 135/11
d.- üyor 069/16, 104/11
d.- üyordu 094/24
d.- üyordun 151/24

düş : Uyurken zihinde beliren hayaller ve
düşünceler, rüyâ -1- [T]
d.+ ünden 027/23

düşkün : Güçsüz, kuvvetsiz kalmış,
vücutça düşmüş, kuvvetini kaybetmiş; bir
şeye karşı aşırı ilgi duyan, kendini aşırı
derecede kaptırmış olan, tutkun, müptelâ
-1- [T]
d. 103/5

düşkünlük : Kuvvet ve kudretini
kaybetmiş olma durumu; bir şeye aşırı
derecede düşkün olma, zaaf, iptilâ -1-
[T]
d.+ üne 040/27

düşman : İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû -6- [Far]

d. 217/8, 228/25
d.+ dırlar 149/4
d.+ ı 042/22, 107/17
d.+ ım 168/18

düşük : Düşmüş, yerinden çıkmış; aşağı doğru sarkmış, aşağı inmiş -1- [T]
d. 031/22

düşün - : Zihninde bir şey canlandırmak, elde edilen bilgilere zihnî faaliyet uygulayarak düşünce meydana getirmek, fikretmek -126- [T]

d. 025/16, 039/16, 058/20, 102/7, 107/3, 108/17, 108/18, 148/19, 159/5, 160/26, 167/19, 216/17, 228/25

d.- dü 009/19, 015/3, 017/31, 018/28, 020/14, 030/1, 043/28, 067/13, 073/11, 099/1, 104/4, 108/27, 117/27, 139/22, 141/11, 171/2, 178/6, 188/13, 212/27, 222/4, 224/14
d.- düğü 012/13, 013/20, 074/17, 153/11

d.- düğünü 039/14, 053/3
d.- dükçe 039/9
d.- dükleri 012/11
d.- dükten 032/27
d.- düler 044/7
d.- düm 012/10, 043/4, 070/12, 112/21, 113/25, 193/11, 204/11

d.- dün 172/19
d.- dünüz 070/17
d.- e 020/19
d.- eceğim 076/10
d.- ecek 161/12
d.- eceksin 140/2
d.- emiyor 227/3
d.- emiyordu 087/3, 140/9, 140/27, 194/16
d.- emiyorum 109/8
d.- en 034/1
d.- erek 040/3, 067/18, 132/12, 190/19

d.- eyim 114/3

d.- me 221/16

d.- meden 015/26, 083/24, 221/29

d.- medik 061/18

d.- mek 013/12, 014/31, 045/10

d.- meli 101/31

d.- memiştir 203/12

d.- menin 166/7, 166/8

d.- meye 039/18

d.- meyelim 063/10

d.- meyen 192/15

d.- mez 053/3

d.- müş 092/8

d.- müştü 195/1

d.- müyor 093/25

d.- ün 175/2

d.- ünçe 182/4

d.- ünüz 061/17, 063/21, 133/25,

175/18

d.- üp 034/4, 098/24

d.- ür 019/6, 034/2, 078/5

d.- ürse 034/2

d.- ürüz 162/29, 165/4

d.- üşlü 019/19

d.- üyor 011/13, 011/15, 058/10, 158/25, 221/12

d.- üyordu 014/22, 064/22, 065/6, 093/2, 102/27, 147/8, 161/18, 161/21, 161/25

d.- üyordum 059/28

d.- üyorsun 088/1

d.- üyorum 039/7, 062/18

düşünce : Zihnin bir şey hakkında edindiği düşünme ürünü olan kavram, fikir -16- [T]

d.+ leri 195/7

d.+ lerin 031/21

d.+ lerinin 039/15, 088/11

d.+ lerinizin 018/23

d.+ leriyle 154/19

d.+ li 045/21, 058/2

d.+ ni 058/1

d.+ si 045/7

d.+ sine 062/28, 101/6, 194/17

d.+ sini 101/2, 192/16

d.+ ye 145/2

düşünceli : Bir şey düşünmekte olan, zihni bir düşünce ile meşgul bulunan-2-

[T]
d. 076/3, 159/14

düşündür - : Düşünmesine yol açmak
-1- [T]
d.- üyor 013/23

düşünme : Düşünmek işi, tefekkür -1-
[T]
d.+ ye 012/29

düşür - : Aşağı düşmesine veya dik
durumdan yatık duruma gelmesine,
devrilmesine sebep olmak, ıskat etmek;
hoşa gitmeyecek bir yere düşmesine yol
açmak -7- [T]
d.- ebilir 027/23
d.- eceğini 013/2
d.- erek 138/20, 185/24
d.- mek 068/19
d.- mekten 053/5
d.- üyordu 180/3

düz : Girintisi çıkıntısı olmayan, müstevi;
her tarafı aynı yöne doğru olan, eğrilip
bükülmeden devam eden, doğru,
müstakim -4- [T]
d. 035/4, 064/13, 078/15, 227/13

düzel - : Düz hâle gelmek; düzene
girmek, muntazam ve düzgün duruma
gelmek, bozukluğu, aksaklığı ortadan
kalkmak -3- [T]
d.- di 142/28
d.- ir 020/1
d.- tir 033/8

düzelt - : Düzgün ve muntazam duruma
getirmek, düzene sokmak, tanzim etmek
-8- [T]
d.- erek 186/6
d.- ir 141/25
d.- iyor 057/20, 150/17
d.- iyordu 020/2
d.- mekle 011/2
d.- ti 079/27, 169/28

düzensizlik : Düzensiz olma durumu,
belli bir kurala, nizam ve usûle bağlı

olmama, dağınıklık ve karışıklık,
tertipsizlik, nizamsızlık -1- [T]
d.+ lere 014/11

düzgün : Pürüzsüz, düz; aksak tarafı
olmayan, muntazam -2- [T]
d. 047/21, 098/5

düzme : Düzme işi; gerçek olmayıp hiç
yoktan uydurulan veya aslına
benzetilerek taklit edilen, uydurma,
yapma, sahte, masnu -1- [T]
d. 023/29

e : Sesin tonuna, kısa veya uzun
söylenişine göre usanç, merak, endişe,
tereddüt duyguları belirtmek üzere cümle
başına getirilir -1- [T]
e.+ e 168/6

e : Yansıma sözcük -1- [T]
e. 180/2

ebedî : Sonsuz, ölümsüz, bâkî -4-
[Ar]
e. 040/18, 042/10, 042/11, 042/12

ebediyyen : Ebedî olarak, sonsuza kadar
-2- [Ar]
e. 041/15, 102/8

ebediyyet : Ebedîlik, sonsuzluk,
ölümsüzlük -1- [Ar]
e.+ i 195/21

ecel : Her canlı için takdir edilmiş olan
ölüm zamânı, ömrün son demi -5-
[Ar]
e. 027/23
e.+ i 022/22, 085/4, 088/13
e.+ in 088/10

ecinni : Cin -2- [Ar]
e. 189/27
e.+ ye 190/2

ecnebi : Yabancı -2- [T]
e.+ ler 017/2, 051/21

eczalı : Kimyevî bir madde ile karıştırılmış, işlem görmüş madde, üzerine konan bir kimyevî madde ile parlama ve yanma hassası kazanmış -2- [T]

e. 044/18, 154/27

eczane : İlâç yapılan ve satılan yer -1- [ArFar]
e.+ de 023/12

edalı : Nazlı, cilveli, şivekâr -1- [Ar]
e. 219/10

edebiyat : Duygu, düşünce ve hayallerin sözlü veya yazılı olarak güzel ve etkili bir şekilde anlatılması sanatı, yazın -1- [Ar]
e. 200/17

edepsiz : Edep ve terbiyesi olmayan, utanmaz, terbiyesiz, hayâsız, bîedep -1- [Ar]
e. 156/29

Edirne : Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri -8- [T]
E.+ de 035/9
E.+ den 036/1, 040/7, 071/11, 107/18, 133/21
E.+ deyken 075/12
E.+ ye 039/27

ee : Sesin tonuna, kısa veya uzun söylenişine göre usanç, merak, endişe, tereddüt duyguları belirtmek üzere cümle başına getirilir -6- [T]
e. 143/9, 143/15, 143/18, 145/6, 148/5, 202/4

eeel : Yansıma sözcük -1- [T]
e. 179/21

efendi : Sâhip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sâhip; erkek isimlerinden sonra bey yerine kullanılan unvan sözü -23- [T]

e. 096/5, 096/6, 100/17, 202/16
e.+ m 014/27, 014/29, 018/28, 019/21, 021/25, 021/27, 050/13, 050/22, 055/20, 063/26, 098/14, 099/20, 113/13, 113/22, 122/22, 122/25, 130/17
e.+ nin 183/19
e.+ sinin 192/11

efendim : Buradayım anlamında cevap sözü; saygı, nezâket ve sevgi ifâdesi olarak kullanılır -15- [T]
e. 131/1, 131/14, 131/18, 131/20, 132/6, 132/17, 132/30, 133/13, 134/22, 135/29, 136/19, 174/26, 183/11, 183/16

efsane : Asılsız, hayal mahsûlü hikâye, söylence, masal, fesâne -1- [Far]
e.+ vî 035/27

efsânevi : Efsânelerde adı geçen, efsânelere geçebilecek nitelikte olan -1- [Far]
e.+ leşen 064/22

egoist : Bencil, hodbin, hodkâm -1- [Fr]
e. 063/11

eğ - : Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek -17- [T]
e.- di 087/21, 130/21, 142/9, 226/16

e.- diler 114/15
e.- erek 017/9, 024/4, 082/10, 104/12, 187/14, 193/24
e.- ilerek 188/29
e.- iyor 090/14, 094/15
e.- iyordu 118/11
e.- meli 035/6

eğer : Şart anlamını güçlendirmek için şart cümlelerinin başına getirilir, şâyet -25- [Far]
e. 013/24, 018/10, 018/17, 018/26, 019/2, 019/10, 019/14, 057/15, 076/6, 101/26, 113/4, 113/7, 128/9, 134/28, 135/8, 138/26, 140/16,

148/28, 154/26, 156/17, 160/15,
161/19, 167/19, 173/10, 228/15

eğil - : Eğik bir durum almak, bir yöne doğru çarpılmak; insan eğik bir durum almak, bir yöne doğru çarpılmak; vücûdunun belden yukarısını aşağıya doğru eğmek -20- [T]

e.- di 054/7, 058/16, 104/25,
137/12, 153/18, 166/21, 213/23
e.- erek 079/15, 087/23, 105/15,
122/21, 124/1, 154/25, 155/5, 158/1,
177/22
e.- iyor 182/11
e.- meye 060/8
e.- miş 011/29, 212/16

eğlen - : Hoşça vakit geçirmek; bir kimsenin kusurlu veya zayıf noktasını bulup alay etmek, zevklenmek, istihzâ etmek -9- [T]

e.- dik 017/17
e.- dirmiyorlar 035/2
e.- iyor 154/1
e.- mek 025/10, 044/25, 045/11,
209/6, 213/7
e.- miş 084/17

eğlence : Eğlenmek işi -1- [T]
e. 057/27

eğlenceli : Eğlendirici tarafı olan, oyalayıcı -1- [T]
e. 049/1

ehemmiyet : Maddî ve mânevî bakımdan üzerinde durulacak hal ve değerde olma durumu, mühim oluş, önem -27- [Ar]
e. 018/14, 018/15, 047/3, 050/1,
064/5, 089/26, 092/28, 097/12,
132/23, 133/7, 138/18, 159/8,
159/12, 176/27, 184/6, 189/29, 192/24,
212/29
e.+ i 031/2, 042/25, 043/24,
076/15, 082/23, 106/18, 157/13, 161/14
e.+ lisi 040/11

ehemmiyetli : Üzerinde durulacak durumda ve değerde olan, önemli, mühim

-2- [Ar]
e. 017/14, 135/25

ehh : Peki, olur, artık, şöyle böyle anlamlarına gelen ve sesin tonuna göre beğenme, gıpta, râzı olma, kabul, yarı memnûniyet, bezginlik, bıkmama, çâresizlik, öfkelenme gibi duyguları belirten ünlem -1- [Ar]
e. 150/9

ehlî : İnsana alışık, yabânî olmayan hayvan, evcil -1- [Ar]
e. 172/4

ek - : Toprağa tohum atmak veya gömmek -1- [T]
e.- er 213/7

ekâbir : Büyük adamlar, ileri gelenler, yüksek mevkilerde bulunanlar -1- [Ar]
e.+ e 151/17

ekmek : Unun su ile yoğrulmasından elde edilen hamurun fırın, saç veya tandırda pişirilmesiyle yapılan ve insanın başlıca gıdâsı olan yiyecek -2- [T]
e.+ inin 186/25
e.+ leri 093/10

ekseriya : Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, umûmiyetle, ekseriyetle, ekseri -1- [Ar]
e. 161/7

eksik : Mevcut olmadığı için ihtiyaç duyulan kimse veya şey, noksan -3- [T]
e. 013/18, 194/16
e.+ tiniz 196/30

eksiksiz : Eksiği olmayan, tam -1- [T]
e. 014/18

eksil - : Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek -4- [T]
e.- di 075/11

e.- memiş 100/21
e.- mesini 075/13
e.- mez 160/22

eksilt - : Eskisinden az duruma getirmek,
azaltmak, kısmak, tenkis etmek -1-
[T]
e.- ir 103/20

el : Kolun, bilek mafsalsından itibâren
avuç ve parmakları içine alan ve iş
görmeye, tutmaya yarayan kısmı -
178- [T]
e. 031/29, 056/7, 088/17, 133/5,
135/14, 141/14, 182/24, 190/26,
220/24
e.+ ceğiziyle 082/3
e.+ çeğiziyle 229/9
e.+ de etmek 213/8
e.+ de etmeye 188/17
e.+ e 031/27, 101/10
e.+ eriyle 055/15
e.+ i 027/6, 047/21, 074/17,
086/16, 118/7, 171/9
e.+ im 108/20
e.+ imde 075/16, 127/4, 173/1
e.+ imden 039/13, 112/15, 132/6
e.+ imi 189/17
e.+ imize 041/26, 173/5, 173/10
e.+ imle 082/14
e.+ in 075/3
e.+ inde 010/14, 015/8, 067/10,
069/16, 075/27, 081/19, 098/6, 110/9,
111/15, 137/5, 140/10, 141/21,
182/23, 185/24, 213/21, 217/15
e.+ indeki 010/16, 055/14, 056/16,
095/27, 096/2, 096/21, 097/7, 163/17
e.+ inden 049/21, 056/1, 094/22,
098/29, 114/6, 120/14, 120/17, 129/16,
137/8, 145/18, 159/2, 162/20,
189/20
e.+ ine 011/3, 021/6, 058/17,
082/19, 101/15, 110/14, 137/2, 152/11,
161/15, 185/18, 211/19, 219/15
e.+ ini 024/1, 031/11, 033/7,
034/9, 048/11, 050/9, 052/15, 052/16,
056/21, 057/12, 070/18, 070/23,
073/3, 076/3, 076/17, 086/5, 088/25,
092/3, 094/24, 104/24, 107/27,

107/28, 109/11, 120/18, 123/10, 123/22,
137/31, 138/1, 138/19, 145/15,
162/7, 163/1, 163/3, 163/11, 168/15,
176/15, 179/19, 208/8, 217/21
e.+ inin 090/25, 118/22, 121/23,
186/3
e.+ inizdedir 113/4
e.+ iyle 011/24, 187/18, 189/26,
212/28, 220/9
e.+ ler 196/11
e.+ leri 031/21, 181/11
e.+ lerine 211/21
e.+ lerini 012/2, 014/23, 017/50,
024/4, 027/17, 027/27, 028/1, 037/24,
044/15, 077/26, 083/21, 104/22,
105/15, 105/18, 120/20, 138/3, 154/15,
156/3, 169/12, 177/30, 189/15,
194/4, 211/11
e.+ lerinin 193/28
e.+ leriyle 020/2, 027/19, 089/22,
092/2, 123/21, 127/11, 127/12, 179/28,
180/18, 180/21, 190/18, 190/22,
197/27, 209/15, 220/6, 224/25

el : Yakın olmayan kimse, yabancı; halk,
ahâli, başkaları, herkes -2- [T]
e. 194/29
e.+ ine 192/10

el : Ölüm -1- [Ar]
e.- mevt gayesinden 195/20

elâ : Göz için sarıya çalan kestâne rengi
-4- [T]
e. 023/22, 145/28, 162/16, 170/13

elâlem : Herkes, başkaları, el gün -1-
[TAr]
e. 073/30

elbet : Şüphesiz, muhakkak, mutlaka
-2- [Ar]
e.+ te 102/23, 167/26

elbise : Çamaşır üstüne giyilen dış
giyeceği, giysi, libas, esvap -8- [Ar]
e. 129/12
e.+ lerinin 135/17
e.+ sinde 154/15

e.+ sine 026/27
e.+ sini 023/16
e.+ sinin 080/27
e.+ siyle 066/9
e.+ yi 048/4

eldiven : Elleri dış etkilerden korumak için giyilen, deri, yün, kumaş veya kauçuktan el giyeceği -2- [T]
e.+ lerin 163/17
e.+ lerini 032/17

elektrik : Sürtünme, ısınma, darbe, kimyevî bir olay, manyetik alan veya herhangi bir mekanik etkiyle, elektronların enerji kazanarak yer değiştirmeleri sonunda meydana gelen ve bu esnâda itme, çekme, ısıtma, mekanik manyetik veya kimyevî etkiler şeklinde kendini gösteren enerji çeşidi -3- [Lat]
e. 055/10, 155/18
e.+ ler 201/15

Eleni : Romandaki kadın karakterlerden biri; Cânân ve Lâmi'nin hizmetinde bulunan kadın -54- [Yun]
E. 137/4, 138/5, 139/11, 139/12, 140/3, 141/27, 142/13, 143/23, 144/19, 145/20, 162/11, 162/15, 162/18, 162/24, 162/25, 163/3, 163/7, 163/10, 170/6, 170/8, 177/3, 178/2, 178/13, 179/7, 182/7, 185/5, 185/11, 187/17
E.+ ciğim 162/20
E.+ dir 140/5
E.+ nin 129/16, 145/19, 145/28, 164/6, 170/13, 182/9
E.+ si 140/6
E.+ ye 129/6, 141/5, 141/21, 144/21, 162/14, 162/17, 162/26, 169/26, 170/25, 177/14, 179/6
E.+ yi 162/20, 182/5

elif : Arap alfabesinin ve Türklerin İslâmiyeti kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin ilk harfi ve bu harfin adı -2- [Ar]
e. 084/1, 084/27

elli : Kırk dokuzdan sonra, elli birden önce gelen sayının adı -8- [T]
e. 054/26, 063/22, 089/4, 172/14, 172/19, 172/25, 173/14, 220/29

ellilik : Elli tânesi bir arada veya içinde aynı şeyden elli tâne buluna -1- [T]
e. 173/16

elma : Gülgillerden, yurdumuzun her yerinde yetişen, dişli yapraklı, açık pembe çiçekler açan, verimli, dayanıklı ağaç bu ağacın, rengi kırmızı ile açık yeşil arasında değişen, sert ve parlak kabuklu, hoş kokulu, ufak çekirdekli, ekşi, mayhoş veya tatlı, vücûda yararlı birçok hassalar taşıyan gevrek meyvesi -2- [T]
e.+ nın 084/14
e.+ ya 084/14

elmas : Billûrlaşmış saf karbondan ibâret, çok sert, çok kıymetli parlak taş -3- [Ar]
e.+ lara 129/13
e.+ ların 221/2
e.+ tan 128/4

Elmas : Mahmure'nin kedisi -1- [Yun]
E. 097/14

elmaslı : Üzerinde elmas bulunan, elmasla süslenmiş -1- [Yun]
e. 079/9

elyazısı : Elle yazılan ve herkese göre değişik bir karakter gösteren yazı -3- [T]
e. 137/3, 138/4, 138/6

elzem : Çok daha, en, pek lüzumlu -1- [Ar]
e. 195/12

em - : Dudak, dil ve nefes yardımı ile içine çekmek; bir sıvıyı içine çekmek, içine almak, massetmek -1- [T]

e.- en 055/10

emare : Belirti, ipucu, iz, alâmet -2-
[Ar]
e. 220/19
e.+ lerden 071/27

emek : Bir işin yapılması için harcanan beden veya kafa gücü; beden ve kafa gücü harcanarak yapılan uzun ve zahmetli çalışma, mesâî, say, ceht -1-
[T]
e.+ le 021/4

emel : Gönülde yaşatılan ve gelecekte gerçekleşmesi istenen şey, istek, arzu -1-
[Ar]
tûl-i e.+ ine 217/5

emin : Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi olmayan, kesin olarak kanâat getirmiş bulunan kimse -30- [Ar]
e. 013/26, 018/17, 019/2, 019/28, 040/22, 040/23, 057/29, 074/11, 086/4, 101/22, 108/22, 109/5, 113/25, 113/29, 140/23, 140/24, 158/13, 159/27, 161/11, 161/24
e. ol 091/1, 161/16
e.+ im 043/13, 072/29, 093/13, 102/10, 102/11, 104/2, 145/4

emir : Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk -5- [Ar]
e. 010/26, 017/22, 179/6
e.+ in 169/25
e.+ ini 129/2

emrâz : Hastalıklar, illetler, marazlar -1- [Ar]
e.- 1 asabîye 196/1

emzikli : Emziği olan, emen; memede çocuğu olan, çocuğuna meme veren kadın -1- [T]
e. 014/8

en : Başına geldiği sıfatın o sıfatın ifâde

ettiği anlamın en üstün derecesinde olduğunu belirtir -111- [T]
e. 010/4, 011/18, 014/1, 014/16, 018/14, 019/28, 020/8, 020/14, 027/3, 027/19, 030/12, 031/19, 032/3, 034/1, 034/20, 034/25, 034/26, 036/11, 036/13, 038/21, 041/18, 041/26, 042/2, 042/24, 045/22, 049/14, 054/29, 055/12, 057/27, 058/7, 059/31, 060/10, 060/26, 061/27, 064/19, 064/24, 066/8, 067/27, 069/21, 069/27, 070/4, 071/26, 071/27, 072/8, 072/17, 073/13, 078/3, 091/9, 091/16, 097/6, 101/22, 103/3, 107/17, 109/10, 115/11, 116/4, 119/18, 122/14, 128/25, 140/23, 143/26, 146/1, 148/6, 148/12, 149/4, 158/23, 159/12, 159/13, 161/7, 185/2, 185/8, 185/15, 185/16, 186/24, 190/17, 191/28, 192/20, 193/14, 193/18, 194/3, 194/4, 194/14, 194/18, 196/4, 199/13, 199/20, 200/7, 201/10, 205/2, 205/24, 214/14, 215/6, 215/16, 217/7, 217/8, 217/14, 221/26, 222/2, 224/4, 224/27, 225/29, 226/18, 227/17, 228/21, 228/26

en : Bir şeyin iki boyutundan daha küçük olanı, genişlik, arz -4- [T]
e. 161/24, 169/15, 200/32
e.+ ine 074/16

enbiyâ : Nebîler, peygamberler -1- [T]
kısâs-ı e.+ yı 085/7

enderun : Osmanlı sarayının, pâdişâhın devlet işlerini yürütmesiyle ilgili hizmetlerini görmekle vazifeli, hazîne, kiler, seferli koğuşu ve has oda dâirelerinden ibâret olan, aynı zamanda ileride devlet işlerinde yer alacak kimselerin yetişmesini sağlayan bölümü -1- [Far]
e.+ dan 089/15

endişe : Merak, kuruntu -1- [Far]
e.+ lerinin 071/5

enfes : Çok daha, en, pek nefis, çok güzel
-2- [Ar]
e. 068/8
e.+ ti 068/6

engel : Bir işin yapılmasını önleyen
sebepe, mâni -1- [T]
e. 014/11

enkaz : Yıkılan bir şeyin kalıntısı, yıkıntı
-1- [Ar]
e.+ m 057/6

ense : Boynun arka kısmı -6- [T]
e. 053/10
e.+ den 053/12
e.+ lerini 038/27
e.+ si 011/28, 223/19
e.+ sini 090/14

entari : Kadınların genellikle evde ve
yatakta, erkeklerin eskiden evde, sokakta
veya yatakta giydikleri kollu, çoğunlukla
bol ve uzun giyecek -6- [T]
e. 021/22
e.+ li 189/22
e.+ sinin 120/2, 210/27, 226/20
e.+ siyle 190/2

envâ : Neviler, çeşitler, türler -1-
[Ar]
e.+ mı 113/20

epey : Oldukça fazla, bir hayli, az
denemeyecek kadar -2- [T]
e. 013/28, 017/40

er - : Yetişip dokunmak; istenen veya
özlenen bir duruma, belli bir merhaleye
ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak -6-
[T]
e.- er 112/16
e.- miş 183/26
e.- miyor 020/4, 042/7, 047/17
e.- yor 073/19

eri - : Isı etkisiyle sıvı durumuna gelmek,
zeveban etmek; bir sıvı içinde katılığını
kaybedip dağılmak, o sıvıya karışmak;

kendini çok fazla utanmış veya üzülmüş
durumda hissetmek -2- [T]
e.- miş 037/22
e.- yip 093/15

erkek : Canlı varlıkların üreme
bakımından ayrıldığı iki cinsten dışısını
dölleyecek şekilde yaratılmış olanı,
dışının karşıt cinsi, er -73- [T]
e. 010/6, 032/2, 040/14, 041/3,
052/4, 070/4, 101/7, 112/9,
112/23, 139/28, 157/18, 163/8,
182/21, 220/12, 224/25
e.+ çe 162/10, 169/21
e.+ e 019/28, 032/2, 058/24,
072/10, 072/22, 116/12, 143/22, 152/14,
156/30
e.+ i 019/1, 071/25, 104/5
e.+ im 073/23
e.+ in 020/1, 040/15, 072/11,
095/30, 103/11, 103/23, 134/14, 163/3,
204/25
e.+ ler 013/2, 018/13, 018/18,
018/25, 040/17, 100/28, 151/30, 152/7,
152/13, 160/11
e.+ lerden 071/26, 072/3
e.+ lere 040/13, 074/6, 160/12
e.+ leri 040/22, 074/4, 124/11,
148/28, 170/17
e.+ lerin 040/19, 067/16, 071/28,
072/13, 101/14, 103/4, 116/13, 133/24,
155/3, 191/21, 220/21
e.+ li 044/11, 191/28
e.+ siniz 136/6

erkekleştir - : Erkekleştirmek işi -1-
[T]
e.- en 207/6

erken : Alışılmış veya kararlaştırılmış
belli bir zamandan önce, er; belirli bir
zamandan önce olan -8- [T]
e. 013/6, 044/8, 078/1, 087/30,
087/31, 111/22, 144/11
e.+ den 110/7

Ermeni : Hint-Avrupa âilesinden,
Ermenistan'da yaşayan Hristiyan bir
kavim ve bu kavme mensup kimse -6-

[Ar]
E. 021/11, 021/12, 046/1, 066/13,
221/1
E.+ yi 097/22

Ermenice : Ermenilerin konuştuğu Hint-
Avrupa dil âilesinden dil -1- [Ar]
E. 174/8

ertesî : Bir sonraki -14- [T]
e. 015/23, 017/17, 025/15,
025/16, 065/4, 092/14, 108/1, 110/7,
155/25, 187/16, 219/1

erzel : Çok daha, en, pek alçak, rezil,
kötü, fenâ -1- [Ar]
e. 205/16

es - : Bir yönden bir yöne doğru hissedilir
şekilde hareket etmek -6- [T]
e.- en 035/21, 070/15
e.- er 032/11
e.- iyor 115/3
e.- meye 086/21
e.- ti 055/7

esaret : Savaşta düşman eline düşme, esir
olma, esirlik, tutsaklık -1- [Ar]
e.+ i 040/18

esas : Bir şeyi meydana getiren ana
unsur, asıl yapı, temel; doğru şekil,
gerçek, hakikat -2- [Ar]
e.+ a 201/23
e.+ lı 191/1

esaslı : Köklü, hakkıyla yapılan, ihâtalı,
ciddî -4- [Ar]
e. 012/28, 133/20, 158/16, 217/18

esbâb : Sebepler -1- [Ar]
müsebbibü-l e.+ ıdır 084/29

eser : Sarfedilen bir emek, yapılan bir iş
sonucunda meydana gelen, yetenek,
gayret veya emek ürünü şey, yapıt; kitap,
telif -3- [Ar]
e.+ dir 032/3
e.+ lere 085/16

e.+ lerinde 201/11

esir : Birinin veya bir durumun hükmü ve
buyruğu altına girmiş olan, etkisinden
kurtulamayacak kadar müptelâ olan
kimse -2- [Ar]
e. 034/23
e.+ den 140/20

esirci : Eskiden köle ve câriye alıp satan,
bunun ticâretini yapan kimse -6- [Ar]
e. 183/10
e.+ den 183/9
e.+ ler 099/21, 099/23, 182/24
e.+ nin 183/21

esirge - : Korumak, himâye ve muhâfaza
etmek, siyânet etmek -2- [T]
e.- yebilecek 072/23, 072/25

eski : Çok zamandan beri var olan,
üzerinden zaman geçmiş olan, kadim
-39- [T]
e. 025/26, 041/5, 047/18, 056/25,
100/20, 110/15, 111/10, 119/18,
130/3, 134/5, 149/2, 183/17,
195/3, 195/4, 217/28, 218/4, 223/11,
226/6, 228/1, 228/13, 228/17
e.+ den 017/34, 030/19, 051/2,
088/21, 096/17, 166/4, 221/16
e.+ miş 098/1
e.+ si 155/27, 225/23
e.+ sinden 044/25, 087/28,
128/26, 146/1, 191/22
e.+ sine 228/20
e.+ yişi 034/28

esmer : Koyu buğday rengine olan,
karaşın; teni buğday rengine olan kimse
-6- [Ar]
e. 022/7, 034/15, 047/21, 096/20,
130/8, 130/9

esna : Bir işin yapıldığı veya olduğu
zaman, sıra, an -1- [Ar]
e.+ sında 192/3

esne - : Uyku, rehâvet, yorgunluk gibi
sebeplerle ağzı iyice açarak uzun ve derin

bir nefes almak; bir dış etkiyle uzamak, genişlemek veya kavislenmek sûretiyle şekil değiştirmek -1- [T]
e.- meyen 197/8

esrar : Hint kenevirinden çıkarılan ve taşıdığı kannabin denen alkaloitten dolayı keyif verici, sarhoş edici, uyuşturucu, bâzan da uyarıcı olarak kullanılan madde -1- [Ar]
e. 037/25

esrarlı : Sırlarla dolu, açık ve net olmayıp gizli ve akıl erdirilemeyen tarafları bulunan, bilinmeyen, gizemli, sırlı, esrârengiz -3- [Ar]
e. 035/28, 173/11, 191/12

estağfurullah : Allah'tan af ve mağfiret dilerim anlamında duâ sözü; hâşâ, asla, katiyen, hiçbir zaman anlamında ret sözü olarak söylenir -2- [Ar]
e. 131/3, 131/18

esvap : Giyecek, elbise -4- [Ar]
e.+ ı 036/17
e.+ larını 011/1, 192/12
e.+ larıyla 044/12

eş : Çift olarak kullanılan veya bir çift oluşturan iki şeyden her biri, bir teki; birbirinin aynı olan şeylerden her biri, denk, emsal -2- [T]
e.+ i 040/5
e.+ imizi 034/27

eşele - : Hafifçe kazıp karıştırmak -1- [T]
e.- yip 185/1

eşha : Çok daha, en, pek sevilip istenen, pek zevkle yenen -1- [Ar]
e.+ sı 216/7

eşhas : Kişiler, şahıslar, kimseler -1- [Ar]
e. 191/21

eşik : Döşemede kapı boşluğunun alt

tarafına gelen kısım ve buraya soğuktan, dış etkilerden korunmak için kapı eni uzunluğunda yerleştirilen taş veya tahtadan, yüksekliği çok az çıkıntı, söve -8- [T]

e.+ inde 021/14, 037/16, 068/6, 119/24, 120/23
e.+ te 055/4, 087/8
e.+ ten 223/8

eşkiyâ : Şehir dışında dağlarda yol kesen hırsızlar, şakîler, haydutlar; haydut, soyguncu, çeteci -5- [Ar]
e. 184/15, 188/27, 189/16, 196/20
e.+ nın 190/6

eşkiyâlık : Eşkiyâ olma durumu, haydutluk, yol kesicilik, soygunculuk, çetecilik -1- [Ar]
e. 182/27

eşsiz : Eşi ve benzeri olmayan, görülmemiş, müstesnâ, emsalsiz, yektâ -1- [T]
e. 200/3

eşya : Yiyecek ve içecek dışında insan için gerekli olan her türlü şey, nesnelere -9- [Ar]
e. 079/1, 079/5, 115/13
e.+ nın 078/17
e.+ sı 139/14, 214/14
e.+ sız 081/4
e.+ ya 078/9
e.+ yı 078/6

et - : Bir işi yapmak; Türkçede birçok kelimenin sonuna gelerek birleşik fiiller teşkil eden, sonuna geldiği kelimeye göre değişik fonksiyonları olan, geçişli veya geçişsiz fiiller, ayrıca çeşitli deyimler yapan fiil; Arapçada fiil kökü olan ve dilimize isim olarak geçen birçok mastarı kendi anlamı ile tekrar fiilleştirir -802- [T]
e. 025/20, 027/1, 145/12, 148/20, 217/24
aff e. 104/21, 104/23
bahs e. 095/13

dikkat e. 110/30, 159/28
hareket e. 162/6
hazır e. 010/17
hırsızlık e. 113/20
idare e. 170/12
itiraf e. 027/12, 189/9
izah e. 168/28
kabul e. 103/19
katillik e. 113/20
muamele e. 187/4
muaşaka e. 161/15
pazarlık e. 165/22
rezil e. 161/16
sabr e. 085/22, 085/25, 116/4
şükr e. 041/25
tasdik e. 077/22
tecrübe e. 090/22
tercih e. 037/28
tevekkül e. 094/11
yardım e. 159/5, 202/20, 225/8
rekabet e.- ebileceğini 072/15
e.- ebilir 144/1
inkâr e.- ebilir 224/6
kabul e.- ebilir 203/10
mesûl e.- ebilir 031/14
muvafakat e.- ebilir 072/8
redd e.- ebilir 221/23
sevk e.- ebilir 192/1
teselli e.- ebilir 217/25
teshir e.- ebilir 104/5
ümit e.- ebilir 108/19
feda e.- ebilirdi 224/20
rekabet e.- ebilirdi 227/15
terk e.- ebilirdi 160/21
katl e.- ebilirim 201/6
fark e.- ebiliriz 205/19
isbat e.- ebiliyor 169/6
teshir e.- ebiliyor 026/29
hükm e.- ebilmek 154/24
sevk e.- ebilmek 160/23
şifâyâb e.- ebilmek 122/17
e.- ebilse 140/14
belli e.- eceği 195/9
kabul e.- eceği 203/13
feda e.- eceğim 060/15
ikna e.- eceğim 082/12
isbat e.- eceğim 113/26
ispat e.- eceğim 135/1
müracaat e.- eceğim 094/3

takdim e.- eceğim 113/27
tavsiye e.- eceğim 059/10
tatlik e.- eceğimi 134/6
muvafakat e.- eceğine 043/13
e.- eceğini 148/16
sarf e.- eceğini 185/19
e.- ecek 071/27, 140/14
bahtiyar e.- ecek 091/1
bile e.- ecek 013/5
hizmet e.- ecek 132/8
itaat e.- ecek 167/10
itham e.- ecek 171/3
tatmin e.- ecek 221/20
tatyîb e.- ecek 228/26
mî e.- eceksin 167/10
ilâve e.- ecekti 157/19
rüsva e.- ecekti 194/25
aff e.- ecektir 221/18
nefret e.- ecektir 102/5
takdir e.- ecektir 161/19
teselli e.- ecektir 085/8
e.- elim 140/5
farz e.- elim 136/12
tahkik e.- elim 158/5
tahlil e.- elim 159/29
cesaret e.- emedi 211/1
izah e.- emedi 228/5
razı e.- emedim 017/18
kabul e.- emem 160/6
mücadele e.- emem 162/3
tahammül e.- emem 166/24
teneffüs e.- ememişler 083/7
cesaret e.- ememişti 173/21
tahammül e.- emeyeceği 204/15
e.- emeyeceğim 150/28
idare e.- emeyeceğim 152/15
hazm e.- emeyeceğini 093/3
terk e.- emeyeceğini 030/4
tahammül e.- emeyen 225/20
hesab e.- emeyerek 101/1
sabr e.- emeyerek 092/5
idrak e.- emeyişimizden 216/23
e.- emeyişine 143/1
cüret e.- emez 071/20
iade e.- emez 112/9
idrak e.- emez 055/2
muhafaza e.- emez 205/11
müdahale e.- emez 063/6
rahat e.- emez 051/4

e.- emezdi 140/25
memnun e.- emezmiş 100/22
e.- emezsin 025/18
e.- emiyor 139/15
akıl e.- emiyor 028/12
farz e.- emiyor 109/8
hazm e.- emiyor 225/21
tahmin e.- emiyor 215/10
cesaret e.- emiyordu 093/6
tahmin e.- emiyordu 153/13
cesaret e.- emiyordum 131/4
teneffüs e.- emiyordum 108/13
tahmin e.- emiyorum 133/13
e.- en 140/10
bahs e.- en 053/13
dikkat e.- en 192/23
hazz e.- en 054/20
hiss e.- en 207/4, 229/10
iddia e.- en 195/4
ihamet e.- en 074/6, 137/19
inkâr e.- en 199/18
intiba e.- en 154/28
itaat e.- en 209/20
kör e.- en 098/20
mecbur e.- en 041/15
merak e.- en 092/10
seyr e.- en 210/6
taallûk e.- en 205/13
tahammül e.- en 168/17
sabr e.- enlerle 085/26
e.- er 019/12, 139/26, 148/13,
148/14, 188/2, 218/7
bahs e.- er 133/29
dua e.- er 037/24
halt e.- er 114/4
hareket e.- er 064/6
himaye eder e.- er 094/13
hükm e.- er 160/24
ifşa e.- er 078/4
ihya e.- er 085/2
intikal e.- er 196/4
isbat e.- er 137/14
kabul e.- er 218/5, 221/10
kayb e.- er 067/16
keşf e.- er 034/22
muztarip e.- er 041/19
rahatsız e.- er 040/3
seyr e.- er 056/6
tahayyül e.- er 044/28

tahmin e.- er 216/27
takdim e.- er 060/19
tarif e.- er 190/22
telefon e.- er 160/3
temin e.- er 108/20
teneffüs e.- er 076/19
tesadüf e.- er 035/9
zann e.- er 043/2, 102/8
zapt e.- er 160/13
himaye e.- er eder 094/12
e.- erdi 132/28
bahs e.- erdi 132/29
lira e.- erdi 188/12
zann e.- erdi 089/29
kabul e.- erdim 203/8
tahlil e.- erdim 058/27
yardım e.- erdim 173/1
bahs e.- erek 123/15
dikkat e.- erek 098/25
hiss e.- erek 009/16, 100/18
ikram e.- erek 204/17
istifade e.- erek 058/1, 123/3
kayb e.- erek 197/1
merak e.- erek 192/7
sarf e.- erek 027/8, 131/28, 197/11
sevk e.- erek 034/21
takib e.- erek 189/4
teselsül e.- erek 220/5
zapt e.- erek 154/18
e.- erim 022/1, 026/31, 136/26
arz e.- erim 151/18
feda e.- erim 064/15
itiraf e.- erim 204/20
rica e.- erim 041/12, 101/22,
111/28, 134/23, 135/7, 135/28, 136/6,
136/17,
136/22, 137/16, 137/22, 174/28
tavsiye e.- erim 037/27, 201/12
tebrik e.- erim 175/19
tercih e.- erim 041/6, 042/22,
113/14
teşekkür e.- erim 017/14, 123/26,
174/11
ümid e.- erim 159/21
yemin e.- erim 104/8
zann e.- erim 040/4, 040/21,
074/2, 131/27
hall e.- eriz 026/24
kat-ı alâka e.- eriz 113/3

teklif e.- eriz 165/30
bahs e.- erken 020/6, 051/8
e.- erler 149/4
ilân e.- erler 078/11
isyan e.- erler 035/16
nakz e.- erler 216/1
sarf e.- ersem 039/8
terk e.- ersem 041/24
hiss e.- erseniz 113/5
e.- ersin 073/29
iyi e.- ersin 059/1
zann e.- ersin 045/9, 107/13
aff e.- ersiniz 069/9, 134/15
idrak e.- ersiniz 113/25
iyi e.- ersiniz 064/1
takdir e.- ersiniz 018/16
e.- eyim 039/8
icar e.- eyim 176/23
tedarik e.- eyim 161/27
hitap e.- ildiği 137/15
ihata e.- ildiğim 108/24
teslim e.- ildiğine 221/3
telkin e.- ildikten 123/13
dikkat e.- ilecek 217/5
tekzip e.- ilemesin 057/10
keşf e.- ilemeyen 030/14
hicab e.- ilen 199/18
hiss e.- ilen 023/26
ihdas e.- ilen 153/14
katl e.- ilen 212/28
teneffüs e.- ilen 076/18
terk e.- ilen 031/16
dikkat e.- ilirse 135/26
farz e.- ilirse 071/25
hiss e.- iliyor 078/18
e.- iliyordu 138/16
perestiş e.- ilmek 042/9
tahkir e.- ilmekte 169/21
bahs e.- ilmeye 048/14
medh e.- ilmeye 033/27
inkâr e.- ilmez 026/12, 104/18
e.- ilmiş 138/7
tevdî e.- ilmiş 221/2
zapt e.- ilmiş 159/2
e.- ilmiyor 145/1
bahs e.- ilseydi 212/28
e.- ilsin 071/25
e.- in 018/13
hiss e.- ince 099/18, 109/23

men e.- ince 153/16
aff e.- iniz 130/23, 131/24
farz e.- iniz 070/13
hesap e.- iniz 134/8
istirahat e.- iniz 122/24
müsaade e.- iniz 135/29
sabr e.- iniz 158/7, 158/14
tayin e.- iniz 060/24
tecrübe e.- iniz 123/12
tekrar e.- iniz 061/14
yemin e.- iniz 136/20, 136/27,
136/29, 136/32
e.- ip 100/9, 109/14
hiss e.- ir 026/5
e.- işte 140/22
teslim e.- işte 172/4
e.- iyor 034/17, 107/25, 138/6,
138/12
alay e.- iyor 138/11, 154/1
devam e.- iyor 068/3
dikkat e.- iyor 010/23, 071/29,
097/12
harab e.- iyor 093/7
hareket e.- iyor 023/20
hiss e.- iyor 030/14, 215/6
hükm e.- iyor 133/24
ısrar e.- iyor 022/19
iddia e.- iyor 168/7
ifşa e.- iyor 055/9
kabul e.- iyor 080/1
mi e.- iyor 047/20
muhakeme e.- iyor 013/27
mukavemet e.- iyor 197/9
müdafaa e.- iyor 188/15
münasebetsizlikler e.- iyor 093/9
rahat e.- iyor 123/28
rahatsız e.- iyor 031/7
sabr e.- iyor 094/10
seyr e.- iyor 208/23
tahayyül e.- iyor 110/15, 185/13
taleb e.- iyor 221/24
telâffuz e.- iyor 084/27
tereddüt e.- iyor 090/10
tezlil e.- iyor 066/17
üst e.- iyor 194/15
yardım e.- iyor 173/8
yemin e.- iyor 022/22
e.- iyordu 138/26, 140/18, 176/30
bahs e.- iyordu 132/26

belli e.- iyordu 069/14
dans e.- iyordu 176/20
devam e.- iyordu 077/13, 129/21
dikkat e.- iyordu 088/28
hiss e.- iyordu 010/6, 128/26
hizmet e.- iyordu 172/7
ısrar e.- iyordu 134/24, 174/29,
189/30
iskandil e.- iyordu 053/7
itiraz e.- iyordu 080/18, 090/18,
188/10
meth e.- iyordu 094/2
muamele e.- iyordu 176/25
rica e.- iyordu 095/12, 174/24,
187/23
tasdik e.- iyordu 056/12
tekrar e.- iyordu 186/9, 190/12
telâffuz e.- iyordu 084/4
tercih e.- iyordu 085/16
tercüme e.- iyordu 174/8
tereddüt e.- iyordu 059/13, 169/16
teselli e.- iyordu 082/15
ümid e.- iyordu 082/10
üst e.- iyordu 115/4
zapt e.- iyordu 025/22
hiss e.- iyordum 095/15
sitem e.- iyordum 106/18
tımar e.- iyordum 178/27
ihamet e.- iyordum 205/10
e.- iyordum 025/17
bahs e.- iyordum 063/2, 188/26
takdir e.- iyordum 114/6
tekrar e.- iyordum 215/1
e.- iyorsun 025/25, 026/17, 147/17
itiraf e.- iyorsun 167/16, 201/27
kâr e.- iyorsun 047/23
mi e.- iyorsun 090/21, 167/25
müdafaa e.- iyorsun 103/16
tahkir e.- iyorsun 027/10
tavsiye e.- iyorsun 042/13
zann e.- iyorsun 167/3
hükm e.- iyorsunuz 060/12
müdafaa e.- iyorsunuz 018/8
bahs e.- iyorum 167/23
hiss e.- iyorum 026/6, 026/9,
108/8
isyan e.- iyorum 108/27
kabul e.- iyorum 061/23
keşf e.- iyorum 105/4

kusur e.- iyorum 021/27
merak e.- iyorum 039/15, 059/25
nefret e.- iyorum 169/10
rica e.- iyorum 131/12
tahkir e.- iyorum 112/13
tahmin e.- iyorum 173/5
takdir e.- iyorum 018/13, 101/30
teneffüs e.- iyorum 108/6
yemin e.- iyorum 060/17
bahs e.- me 164/19, 165/1
ısrar e.- me 105/12
iftira e.- me 025/28, 026/1
inkâr e.- me 027/15, 105/9
izâm e.- me 092/26
merak e.- me 026/24, 082/13
meth e.- me 099/15
müdafaa e.- me 187/6
şüphe e.- me 102/22
telâş e.- me 025/8, 162/1, 201/28
belli e.- meden 183/2
dikkat e.- meden 103/25
hiss e.- meden 085/9
tatlik e.- meden 112/11
zıkr e.- meden 085/18
hayret e.- medi 133/16
hiss e.- medi 020/23
ısrar e.- medi 159/1
müdafaa e.- medi 187/7
tahmin e.- medi 220/1
tedhiş e.- medi 216/13
belli e.- mediği 038/22
ilân e.- mediğim 204/2
aldırış e.- mediğini 056/24
hiss e.- medim 107/13
inkâr e.- medim 201/28
itiraz e.- medim 166/6
bahs e.- medin 144/17, 151/1
inkâr e.- medin 202/1, 202/2
e.- mek 045/11
aff e.- mek 221/19
bahs e.- mek 099/10
dans e.- mek 191/27
devr e.- mek 213/6
elde e.- mek 213/8
hasr e.- mek 072/4
israf e.- mek 216/14
istifade e.- mek 033/25, 163/5
isyan e.- mek 140/21
itiraz e.- mek 159/27

kabul e.- mek 071/15
keder e.- mek 085/6
keşf e.- mek 130/19
men e.- mek 198/16
muhakeme e.- mek 139/9
münakaşa e.- mek 013/1, 091/18
sevk e.- mek 030/7
seyr e.- mek 081/10, 154/28
sipariş e.- mek 023/13
tahakküm e.- mek 096/1
tahayyül e.- mek 109/7, 182/1
tahmin e.- mek 020/12
tecdid-i nikâh e.- mek 218/4
tedavi e.- mek 030/18
telef e.- mek 085/6
telmih e.- mek 025/7
teneffüs e.- mek 079/17, 079/18
terk e.- mek 204/16
teşerrüf e.- mek 131/3
zann e.- mek 137/10
zapt e.- mek 019/1
keşf e.- mekle 192/4
seyr e.- mekle 020/28, 192/10
ısrar e.- mekten 076/5
kabul e.- mektir 061/16
acele e.- meli 139/25
tedhiş e.- meli 216/21
takdir e.- melidir 101/25
aff e.- melisin 227/3
keder e.- mem 093/26
tavsiye e.- mem 041/14
bahş e.- memek 209/6
belli e.- memek 022/31, 075/21
teheyyüç e.- memek 109/2
hiss e.- memiş 034/6
kayb e.- memiş 226/7
muafakat e.- memişiz 112/6
kayb e.- memişsiniz 228/20
hayret e.- memiştı 079/31
hiss e.- memiştı 194/13
tahmin e.- memiştı 014/30
yardım e.- men 200/1
müdafaa e.- mese 186/22
akıl e.- mesi 044/23
muhafaza e.- mesi 019/9
tahammül e.- mesi 226/1
muhalefet e.- mesinden 042/4
redd e.- mesine 071/8
idare e.- mesini 056/3, 102/24

itiraz e.- mesinler 043/11
acele e.- meye 070/7
alay e.- meye 101/27
bahs e.- meye 097/5
dikkat e.- meye 104/12
elde e.- meye 188/18
hareket e.- meye 162/10
ifade e.- meye 209/22
isbat e.- meye 134/28
münakaşa e.- meye 013/4, 024/14
rahatsız e.- meye 131/17
rapt e.- meye 215/16, 216/11
sabr e.- meye 116/6
tahmin e.- meye 073/11
telâffuz e.- meye 166/15
zapt e.- meye 122/4
bahs e.- meyecek 013/3
fedakârlık e.- meyecekti 160/27
bahs e.- meyecektim 105/20
aldırış e.- meyerek 152/3
kabul e.- meyerek 214/12
ısrar e.- meyiniz 136/31
telâş e.- meyiniz 136/12
zann e.- meyiniz 017/7, 017/11
ayırt e.- meyiz 075/17
aff e.- mez 111/25
devam e.- mez 153/23
isbat e.- mez 137/12
rahat e.- mez 134/5
redd e.- mez 221/21
taallûk e.- mez 075/15
şüphe e.- mezdi 170/23
iddia e.- mezdim 216/28
itiraz e.- mezdin 166/5
e.- mezse 218/6
nefret e.- mezse 102/6
tahmin e.- mezsın 215/26
e.- miş 100/24
hazz e.- miş 122/28
hiss e.- miş 031/22
hizmet e.- miş 132/7, 132/9
hovardalık e.- miş 085/12
itina e.- miş 058/4
kayb e.- miş 164/9, 210/6
komşuluk e.- miş 124/12
seyahat e.- miş 084/17
taaccüb e.- miş 047/1
tahmin e.- miş 047/11, 159/13,

170/2

tarif e.- miş 183/23
tembih e.- miş 049/27
terk e.- miş 221/15
tertip e.- miş 030/5
teselli e.- miş 156/13
seyr e.- mişler 081/16
hazır e.- mişse 129/6
harab e.- mişti 009/14
hiss e.- mişti 071/12
hükm e.- mişti 138/10
keşf e.- mişti 071/10
süvarilik e.- mişti 084/10
temin e.- mişti 072/17
terbiye e.- mişti 151/15
tevarüs e.- mişti 217/5
tahmin e.- miştim 052/23
bahs e.- miyor 104/3
belli e.- miyor 107/8
hiss e.- miyor 102/4
ifade e.- miyor 192/2
kabul e.- miyor 077/8, 202/12
kabul e.- miyordu 122/2
mukavemet e.- miyordu 208/10
şüphe e.- miyordu 147/1
ümid e.- miyordum 027/13
e.- miyorum 018/13
meth e.- miyorum 103/29
mübalâğa e.- miyorum 099/16
müdafaa e.- miyorum 018/9
zann e.- miyorum 215/25
bahs e.- se 022/4
fedakârlık e.- se 112/19
memnun e.- se 060/20
zahmet e.- se 048/22
cebr-i nefis e.- sem 112/20
lütfe.- seniz 053/26
sabr e.- seniz 173/2
devam e.- seydi 160/16
mesûd e.- sin 089/21
taleb e.- sinler 076/13
e.- ti 011/10, 025/22, 036/21,
079/25, 148/8, 149/12, 151/25, 157/2
berbat e.- ti 069/5
celb e.- ti 025/14
devam e.- ti 019/4, 019/8, 024/24,
040/3, 041/13, 075/14, 088/29, 093/11,
132/2, 132/12, 136/9, 159/15,
161/18, 161/21, 161/25
dikkat e.- ti 081/19, 169/18, 192/4

hazz e.- ti 128/17
hediye e.- ti 089/3
hiss e.- ti 032/10, 054/9
hitab e.- ti 051/9, 057/16
hizmet e.- ti 187/19
hücum e.- ti 156/27, 186/1
hükm e.- ti 171/4
ısrar e.- ti 017/56, 175/32
ilâve e.- ti 058/23, 060/25, 063/19,
105/17, 106/10, 154/7, 172/17, 179/22,
205/27
intihar e.- ti 217/3
istintak e.- ti 130/5, 191/14
itiraz e.- ti 095/25
izah e.- ti 121/14
kavga e.- ti 220/26
mahv e.- ti 176/9
merak e.- ti 190/13
mi e.- ti 164/7
muayene e.- ti 121/11
müracaat e.- ti 172/12
nasihat e.- ti 102/25
redd e.- ti 011/12
rica e.- ti 191/19
sabr e.- ti 038/19
seyr e.- ti 011/25, 069/23, 213/14
sirayet e.- ti 188/7
şevk e.- ti 024/30, 228/22
tahmin e.- ti 038/15
takarrür e.- ti 094/20
takdir e.- ti 101/25, 155/2
takib e.- ti 024/2, 026/22
tarif e.- ti 190/18
tasdik e.- ti 179/29
tekid e.- ti 057/5
teklif e.- ti 051/23
tekrar e.- ti 063/9, 076/7, 134/21,
187/14, 215/18
tembih e.- ti 135/3
tereddüt e.- ti 014/23
tesir e.- ti 067/27
teşekkür e.- ti 067/12, 067/14
vefat e.- ti 011/8
zapt e.- ti 209/23
e.- tiği 139/13
alışveriş e.- tiği 173/19
dikkat e.- tiği 080/4
hayret e.- tiği 159/18
hiss e.- tiği 031/4, 155/3

sarf e.- tiği 095/8
taleb e.- tiği 159/30, 160/1
tazyik e.- tiği 098/19
vaad e.- tiği 072/19, 195/21
tercih e.- tiğim 075/18
kabul e.- tiğimi 166/6
rahatsız e.- tiğimi 131/8
acele e.- tiğimin 165/8
e.- tiğın 148/3
bahş e.- tiğinden 041/25
e.- tiğine 149/2, 149/18
yaramazlık e.- tiğine 017/54
e.- tiğini 144/29
istifade e.- tiğini 049/15
mağlûp e.- tiğini 213/18
muşaka e.- tiğini 134/8
mübâlâğa e.- tiğini 045/8
tevarüs e.- tiğini 188/28
zann e.- tiğiniz 061/16
tahmin e.- tiğimize 017/58
budalalık e.- tik 165/16
münakaşa e.- tik 114/2
aks e.- tikçe 086/22
sabr e.- tikleri 085/23, 085/24
seyr e.- tikleri 200/30
keşf e.- tiklerini 064/20
mahv e.- tikten 205/12
e.- tiler 188/3
dikkat e.- tiler 229/11
men e.- tiler 111/17
takib e.- tiler 058/6
tavsiye e.- tiler 221/8
temellük e.- tiler 066/12
e.- tim 148/17, 187/24
dikkat e.- tim 204/10
hata e.- tim 105/20, 169/2
ikram e.- tim 107/5
kabul e.- tim 061/19
kayb e.- tim 104/8, 105/12,
107/21
merak e.- tim 069/13, 115/17,
151/11
mı e.- tim 117/6
muayene e.- tim 121/15
mücadele e.- tim 106/12
rahatsız e.- tim 130/23
rica e.- tim 017/17
tahkik e.- tim 132/21
tahkir e.- tim 058/20

tarif e.- tim 179/4
tercih e.- tim 202/14, 204/16
zann e.- tim 033/19, 075/6
zapt e.- tim 113/11
zor e.- tim 156/4
e.- tin 025/12
hesap e.- tin 165/31
iddia e.- tin 204/14
itiraz e.- tin 159/24
iyi e.- tin 096/28
iyi e.- tiniz 132/6
sarf e.- tirir 172/28

et : İnsan ve hayvan vücûdunun kas ve yağdan meydana gelen, kemikle deri arasında bulunan kısmı -25- [T]
e. 053/11, 055/8, 103/12, 104/3, 105/10, 107/29, 108/7, 177/18, 209/13
e.+ ine 096/20, 209/16
e.+ ini 206/3, 220/1
e.+ le 045/12
e.+ leri 010/9, 149/1, 173/26, 177/11, 178/5
e.+ li 021/23, 033/21, 055/12, 062/7, 068/9

ete : yaz -1- [Fr]
e. 201/9

etek : Elbisenin belden aşağı kısmı; dağ, tepe, yığın gibi yüksekliği olan şeylerin aşağı kısmı -9- [T]
e.+ inden 027/27
e.+ ler 078/14
e.+ leri 062/7, 189/22
e.+ lerinden 028/1
e.+ lerine 227/24
e.+ lerini 152/7, 161/23
e.+ li 100/3

eteklik : Vücûdun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa kadın giyeceği,
etek -3- [T]
e.+ i 055/7
e.+ in 078/8
e.+ inden 208/1

Ethem : Romandaki erkek karakterlerden

biri -10- [Ar]
E. 175/10, 175/12, 175/15, 176/1,
176/13
E.+ i 175/9
E.+ in 176/15

etli : İçinde et bulunan; et kısmı fazlaca olan, dolgun -2- [T]
e. 010/23, 055/5

etraf : Taraflar, yanlar; bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre -38- [Ar]
e.+ a 023/24, 050/16, 056/15,
067/15, 083/8, 123/14, 144/24
e.+ ı 020/28
e.+ imda 108/9, 108/14, 168/17
e.+ imızda 116/24, 117/14
e.+ ina 111/4, 116/25, 177/25,
195/14
e.+ imda 054/11, 122/19, 123/5,
171/5, 194/13, 207/4
e.+ imdaki 028/16, 072/13, 214/5
e.+ imdakilere 119/17
e.+ imdakileri 053/5, 180/3, 196/4
e.+ imdayım 211/29
e.+ imı 020/19, 094/26, 111/12,
182/10, 192/8
e.+ ta 106/4
e.+ tan 108/10

etrafılı : Ayrıntılı, tafsîlatlı, geniş ve teferruatlı -1- [T]
e. 033/6

ettir - : Başkası vâsıtasıyla yapmak veya başkasının yapmasına yol açmak, yapmaya zorlamak anlamında yardımcı fiil -4- [T]
hiss e.- iyordu 086/26
aff e.- melisin 210/17
tesadüf e.- mişti 204/17
hiss e.- miyorum 135/12

ev : Bir âilenin oturması için yapılmış yapı, içinde yaşanan, ikamet edilen yer, konut, mesken, hâne, ikametgâh -130- [T]
e. 021/27, 037/6, 081/2, 164/13,

164/17, 165/13, 165/14, 165/15,
165/22, 165/26, 166/7, 166/8,
166/14, 166/17, 173/14, 176/19
e.+ de 017/32, 049/12, 051/4,
076/9, 144/20, 145/26, 158/9, 162/11,
163/7, 165/2, 166/11, 167/7,
170/16, 179/4, 184/19, 185/7, 189/27,
200/9
e.+ den 024/17, 049/15, 075/11,
164/19, 165/1, 193/17, 197/26
e.+ e 012/16, 015/25, 017/28,
020/16, 025/6, 025/8, 043/24, 043/29,
047/8, 062/27, 075/19, 132/20,
135/15, 140/10, 141/11, 157/10, 157/12,
158/3, 158/7, 170/17, 172/21,
176/18, 176/24
e.+ i 128/11, 139/14, 164/15,
165/12, 165/19, 165/25, 165/27, 165/29,
172/9, 178/27, 179/4, 180/10,
183/23
e.+ im 228/8
e.+ imde 075/8, 075/10, 193/14
e.+ imden 026/18
e.+ imize 013/16
e.+ in 051/6, 107/6, 124/1,
129/10, 165/6, 185/2, 197/23
e.+ inde 041/16, 047/23, 100/20,
178/24, 184/17, 204/18, 214/6, 219/2
e.+ inden 026/17, 178/25, 194/26,
194/27
e.+ ine 017/38, 020/17, 039/24,
042/14, 051/3, 099/11, 100/19, 133/22,
133/23, 133/27, 178/7, 178/8,
178/10, 183/18, 194/10
e.+ ini 183/25
e.+ inin 017/45, 139/13, 162/8,
194/12
e.+ iniz 064/1
e.+ inize 156/26
e.+ lerin 214/3
e.+ lerine 121/25
e.+ si 081/4

evet : Cevap olarak kullanılan tasdik sözü; genellikle söze ara verildikten sonra konuşmaya başlanırken kullanılan başlangıç sözü; genellikle söze ara verildikten sonra konuşmaya başlanırken kullanılan başlangıç sözü -45- [T]

e. 012/6, 015/22, 018/12, 021/28,
022/15, 023/28, 026/20, 032/23,
033/17, 042/19, 057/6, 059/28,
061/19, 063/25, 067/23, 068/25, 073/13,
077/4, 080/6, 093/18, 094/20,
101/7, 114/14, 131/3, 131/16, 132/17,
132/30, 133/29, 137/24, 139/17,
144/22, 150/5, 156/16, 168/24, 172/15,
174/4, 175/6, 175/21, 175/24,
176/4, 193/14, 201/25, 225/7, 225/13

evham : Vehimler, kuruntular, kuşkular,
sebepsiz zan ve korkular -1- [Ar]
e. 123/24

evlât : Bir anne baba için kendi oğulları
veya kızları; yaşı daha küçük olanlara
karşı kullanılan hitap sözü -10- [Ar]
e.+ çığım 088/30, 117/10
e.+ ım 082/16, 085/7, 085/26,
088/15, 088/16, 089/16, 091/23, 116/19

evlâtlık : Birinin evlât yerine kabul ettiği,
kânûnen evlât olarak nüfûsuna geçirdiği
kimse -1- [T]
e. 075/17

evlen - : Kadın ve erkek nikâh bağı ile
birleşerek bir âile kurmak, tehhül etmek,
tezevvüç etmek -43- [T]
e.- di 160/10
e.- diği 191/9
e.- diğimiz 131/26
e.- diğini 183/23
e.- diğinin 014/4
e.- dik 147/9
e.- dikleri 109/6, 128/2, 223/20
e.- diklerinden 127/7, 154/18
e.- diklerinin 083/12, 147/1
e.- dikten 081/13, 081/14, 107/15
e.- dirirse 043/19
e.- ebilirdi 160/18
e.- ebilirdim 167/6
e.- eceği 071/7
e.- eceğinizi 135/14
e.- ecek 042/25
e.- ecekti 071/11
e.- emezdi 160/19, 160/20
e.- erek 167/4

e.- ip 116/8
e.- ir 043/24
e.- irken 167/10
e.- iyor 039/27
e.- me 042/14
e.- medi 221/11
e.- medim 166/25
e.- mek 039/6, 040/2, 043/6,
074/15
e.- meliyim 042/17
e.- mesine 072/7
e.- meye 042/28
e.- meyi 073/29
e.- mez 043/24
e.- mişsiniz 175/19

evli : Evlenmiş bulunan erkek veya
kadın, müteahhil -8- [T]
e. 018/17, 160/11
e.+ dir 068/28
e.+ ler 061/9
e.+ lere 060/1
e.+ siniz 047/22, 061/7
e.+ ydiler 052/9

evlilik : Evli olma durumu -1- [T]
e. 069/4

evrak : Yapraklar, kitap sayfaları,
kâğıtlar -3- [Ar]
e. 135/19, 221/3
e.+ ı 137/16

evvel : Karşılaştırma yoluyla bir yer,
zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman
veya oluştan önde veya önce
bulduğunu veya olduğunu anlatır, önce
-65- [Ar]
e. 010/5, 011/19, 015/12, 017/16,
019/2, 030/6, 030/17, 031/14,
035/7, 049/18, 053/12, 056/10,
056/26, 067/25, 068/26, 069/27, 072/24,
073/15, 076/21, 079/13, 083/14,
100/18, 109/10, 121/24, 122/17, 127/7,
130/4, 133/18, 135/16, 136/3,
144/8, 149/18, 170/1, 170/2, 173/10,
173/18, 174/9, 174/21, 175/17,
177/16, 185/12, 190/24, 191/19, 194/19,
199/4, 199/12, 199/17, 208/22,

208/27, 209/1, 219/4, 222/1, 227/14
kânun-u e. 011/10
teşrin-i e. 011/16
e.+ â 069/4
e.+ ce 057/26, 159/13
teşrin-i e.+ in 149/12
e.+ ine 106/16
e.+ ki 065/3, 182/1, 216/11, 224/8
e.+ miş 182/20

evvelâ : İlk önce, ilk olarak -30- [Ar]
e. 012/30, 015/6, 019/9, 026/3,
039/20, 043/15, 052/25, 055/27,
070/12, 071/20, 073/18, 075/1,
075/6, 118/25, 119/26, 123/5, 130/26,
135/12, 135/30, 137/5, 139/23,
139/25, 156/12, 166/8, 170/10, 173/11,
175/13, 189/24, 204/6, 224/12

ey : Hitap edilen kimsenin dikkatini
çekmek veya anlamı güçlendirmek için
kullanılır -1- [T]
e. 196/13

eyer : Binicisinin, üzerine oturması için
binek hayvanlarının sırtına konulan nesne
-2- [T]
e. 152/6
e.+ i 152/6

eyle - : Etmek, yapmak anlamında
yardımcı fiil -1- [T]
tatlik e.- yemez 112/10

eylül : Yılın ağustos ve ekim ayları
arasındaki 30 gün çeken dokuzuncu ayı,
sonbahar aylarının ilki -1- [Ar]
e. 011/9

ez - : Yassıltmak, çiğnemek, ufalamak,
parçalamak; yenmek, mahvetmek -5-
[T]
e.- di 209/26
e.- erek 117/23, 228/12
e.- iyordu 214/10
e.- meye 205/21

ezber : Bir yazıya bakmadan, bir
kimsenin yardımı olmadan aynen

tekrarlayacak şekilde zihne yerleştirmek,
ezber etmek, hıfz etmek -1- [T]
e.+ lenmiş 059/29

ezberle - : Bir yazıya bakmadan, bir
kimsenin yardımı olmadan aynen
tekrarlayacak şekilde zihne yerleştirmek,
ezber etmek, hıfz etmek -2- [T]
e. 159/26
e.- mişti 068/13

ezberlet - : Ezberlemesini sağlamak -1-
[T]
e.- irdim 117/2

ezel : Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman
-1- [Ar]
e.+ den 159/24

ezik : Güçsüz, silik ve hüznü verici
duruma gelmiş, zayıf ve güçsüz -1-
[T]
e. 038/29

ezil - : Üstüne bastıran bir kuvvetin
etkisiyle yassılmak, çiğnenmek,
ufalanmak, parçalanmak -5- [T]
e.- en 198/7, 216/16
e.- erek 225/28
e.- işinden 209/27
e.- se 172/2

eziyet : Zahmet, cefâ, aşırı sıkıntı ve
güçlük, ezâ -4- [Ar]
e. 178/5, 227/12
e.+ le 009/5
e.+ lardan 226/18

faaliyet : Faal olma durumu, çalışma,
hareket, etkinlik, aktivite -3- [Ar]
f. 053/3
f.+ i 214/3
f.+ inden 123/6

fabrika : Ham veya yarı mâmul
maddelerin makinelerle işlenmiş madde
veya seri hâlinde eşyâ durumuna
getirildiği yer -1- [Lat]

f. 079/10

facia : Çok acıklı olay, musibet, âfet -8- [Ar]

f. 215/1, 215/18, 216/8

f.+ lardan 216/20

f.+ nın 216/7, 228/13, 228/26

f.+ yı 220/1

fahişe : Kötü kadın, genel kadın, hayat kadını, orospu, kahpe -12- [Ar]

f. 013/5, 013/6, 025/29, 026/28, 148/13, 195/4, 217/18

f.+ dir 204/11

f.+ dirler 058/25

f.+ nin 195/5, 195/6

fahişelik : Orospuluk -1- [Ar]

f.+ ini 195/4

Faik : Romandaki erkek karakterlerden biri; Lâmi'nin arkadaşı -80- [Ar]

F. 021/19, 046/6, 047/7, 047/12, 048/9, 049/3, 049/13, 049/16,

050/2, 050/9, 050/18, 050/24,

051/15, 051/19, 051/26, 053/15, 053/24,

055/13, 056/2, 056/6, 056/11,

056/21, 057/8, 057/16, 058/10, 062/23,

064/14, 066/12, 072/1, 149/13,

149/15, 149/24, 149/27, 150/3, 150/12,

150/17, 151/7, 151/9, 151/12,

151/21, 151/25, 178/26, 179/1, 179/6,

179/7, 182/5, 183/25, 188/3,

188/8, 188/14, 188/15, 189/1, 192/7,

204/24, 213/22, 214/9, 220/21

F.+ e 047/5, 048/11, 049/13,

060/5

F.+ i 046/11, 049/7, 049/21

F.+ in 046/18, 048/8, 048/14,

048/17, 061/26, 151/17, 151/20, 152/5,

152/9, 184/12, 188/10

F.+ le 204/11

F.+ te 049/6

F.+ ten 042/19, 056/23, 191/21

fakat : Zıt hüküm ifâde eden iki cümleyi birbirine bağlar, ancak, yalnız, ama, lâkin -271- [Ar]

f. 009/3, 012/14, 013/23, 014/2,

014/20, 015/1, 015/25, 017/33,

017/44, 017/47, 017/54, 018/13,

018/21, 019/6, 021/27, 024/25, 025/26,

026/12, 028/8, 031/4, 031/14,

031/18, 037/6, 039/21, 039/28, 041/21,

042/23, 042/25, 043/1, 043/7,

043/10, 043/11, 047/1, 049/1, 050/2,

051/5, 053/10, 053/27, 054/22,

056/10, 057/30, 058/3, 059/12, 059/18,

059/19, 059/23, 060/8, 060/20,

060/23, 061/11, 061/13, 061/15, 061/19,

063/20, 064/3, 069/1, 069/5,

070/13, 070/25, 071/1, 071/13, 072/2,

072/17, 073/18, 073/20, 075/17,

075/19, 075/27, 077/5, 077/8, 077/15,

077/24, 078/2, 079/4, 080/6,

081/15, 081/17, 082/7, 083/1, 085/27,

086/9, 087/28, 088/20, 090/3,

091/28, 092/9, 092/14, 092/26, 093/5,

093/12, 094/1, 094/3, 094/27,

095/7, 095/13, 095/16, 095/23, 096/21,

097/12, 098/4, 098/28, 100/17,

101/10, 101/24, 101/30, 102/4, 102/15,

103/19, 103/22, 104/3, 105/3,

105/14, 106/12, 108/10, 108/25, 109/1,

109/3, 111/4, 112/3, 112/15,

112/27, 113/14, 114/6, 118/4, 118/16,

120/12, 122/8, 122/13, 123/3,

123/18, 124/15, 128/17, 129/8, 129/9,

131/4, 131/8, 131/16, 131/18,

132/7, 133/20, 134/11, 135/7, 135/14,

135/26, 137/32, 140/3, 140/6,

140/25, 140/28, 141/9, 141/13, 142/9,

143/1, 144/8, 144/14, 144/23,

144/30, 147/4, 147/9, 148/4, 148/12,

148/19, 151/6, 152/6, 152/12,

152/17, 153/11, 154/15, 155/14, 156/25,

157/15, 159/4, 160/9, 160/22,

161/3, 161/7, 161/9, 161/14, 162/2,

164/7, 164/9, 166/6, 166/16,

167/26, 168/20, 168/22, 169/8, 169/17,

169/26, 170/2, 171/12, 173/1,

173/20, 173/24, 174/13, 174/15, 174/22,

175/4, 175/26, 175/31, 176/18,

177/2, 177/10, 181/3, 181/8, 181/11,

181/19, 182/3, 182/21, 182/26,

183/1, 183/8, 183/10, 183/12, 183/24,

185/18, 186/7, 186/11, 186/20,

186/23, 188/17, 189/11, 189/30, 190/7,

190/11, 191/1, 191/25, 192/3,
192/22, 192/24, 193/6, 193/9, 193/11,
193/23, 194/15, 194/29, 195/12,
195/28, 197/25, 198/20, 199/4, 200/10,
201/4, 201/5, 201/6, 202/23,
203/6, 203/12, 203/13, 203/27, 204/20,
205/2, 206/5, 209/5, 210/21,
211/6, 213/16, 215/23, 220/8, 222/4,
223/15, 224/1, 224/17, 224/26,
225/20, 225/23, 227/14, 227/26, 228/1,
228/16
f.+ 1 169/9

fakülte : Bir üniversitenin, öğretimini
yaptığı ders konuları bakımından ayrılmış
olduğu kollardan her biri -1- [Fr]
f.+ den 122/14

fal : Fala bakmayı meslek edinmiş kimse,
bakıcı, remilci -1- [Ar]
f.+ cı 051/20

falan : Belirtilmesi gerekli görülmeyen
isimlerin önüne getirilerek onları belirsiz
şekilde niteler -1- [Ar]
f. 015/24

fark : İki şey arasında zaman, mesâfe,
fiyat, miktar vb. nicelikler bakımından
fazla veya eksik kalan kısım -14- [Ar]
f. 027/2, 042/11, 045/8, 217/20
f. edebiliriz 205/19
f.+ 1 041/22, 099/17, 201/17
f.+ ına 036/22, 217/17
f.+ ında 028/14, 093/8, 160/13,
203/15

farklı : Ayırt edilmesine sebep olan bir
başkalığı bulunan, farkı olan, değişik,
başka -1- [T]
f.+ dırlar 040/12

farksız : Aralarında ayırt edilmelerine
sebep olan bir başkalık bulunmayan, aynı
nitelikte olan -1- [Ar]
f.+ dılar 224/2

farz : Bir hükme varmak için dayanak
olarak kabul etmek üzere var saymak,

öyle imiş gibi kabul etmek, öyle saymak
-5- [Ar]
f. 140/5
f. edelim 136/12
f. edemiyor 109/8
f. edilirse 071/25
f. ediniz 070/13

fasbir : Fe asbir; artık sabret -1- [Ar]
f. 085/22

fasıla : İki şeyi birbirinden ayıran açıklık,
boşluk, ara, aralık; iki oluş arasındaki
zaman aralığı -1- [Ar]
f.+ sı 219/4

fasılasız : Aralıksız, kesintisiz, ara
vermeden, biteviye, bilâfâsıla -2-
[Ar]
f. 082/7, 109/16

fatiha : Başlangıç; Kur'ânı Kerîmin ilk
sûresinin adı, elham -1- [Ar]
f. 116/26

Faust : Faust adlı şiirsel oyun, ünlü
Alman ozanı, oyun yazarı Johann
Wolfgang von Goethe'nin 1749-1832
dünya klasikleri arasında önemli bir yer
tutan eserdir -1- [Alm]
F.+ un 063/27

fayda : İşe yarama, işe yaramanın
meydana getirdiği iyi durum, olumlu
sonuç, yarar, nefi -4- [Ar]
f. 116/3, 122/10
f.+ sı 077/2, 122/16

faydalı : Faydası olan, işe yarayan,
yararlı, istifâdeli, nâfi -1- [Ar]
f.+ dır 042/20

faydasız : Faydası olmayan, bir fayda
sağlamayan, işe yaramayan, yararsız -1-
[Ar]
f. 205/1

fazilet : Dürüstlük, iffet, nâmus,
merhamet, alçak gönüllülük, yiğitlik,

sadâkat, adâlet, kerem ve ihsan gibi
ahlâkî meziyetlerin hepsine birden verilen
isim, erdem -2- [Ar]

f.+ i 228/15
f.+ kâr 041/26

fazla : Her zamankinden veya
gerekenden çok, ziyâde -60- [T]
f. 010/23, 012/19, 013/18,
014/18, 019/11, 022/9, 042/21, 053/2,
058/4, 058/18, 062/22, 063/14,
063/20, 064/11, 070/1, 072/4, 073/6,
082/2, 088/7, 089/4, 091/19,
092/28, 097/10, 098/28, 105/7, 109/5,
111/5, 119/13, 120/29, 123/3,
124/11, 124/15, 128/26, 129/10, 129/11,
131/24, 134/18, 136/6, 158/5,
165/30, 166/22, 167/12, 173/24, 186/23,
191/22, 191/29, 194/2, 205/1,
205/2, 215/10, 216/9, 228/14, 229/8
f.+ ca 076/14, 185/10, 192/4
f.+ dır 140/19, 200/17
f.+ sı 086/11

fazlaca : Her zamankinden veya
gerekenden çok, ziyâde -1- [Ar]
f. 141/4

fecaat : Çok acıklı, yürek parçalayıcı
durum -1- [Ar]
f.+ ini 221/18

fecî : Çok acıklı, yürek parçalayıcı, trajik;
dehşet verici, korkunç -4- [Ar]
f. 034/28, 194/22
f.+ sini 199/20

fedâ : Bir şey uğruna değerli bir şeyden
vazgeçme, uğruna verme -4- [Ar]
f. 189/6
f. edebilirdi 224/20
f. edeceğim 060/15
f. ederim 064/15

fedakâr : Kendine âit şeyleri başka bir
şey veya kimse uğruna vermekten,
harcamaktan çekinmeyen, karşıdakinin
menfaatini kendi menfaatinden üstün
tutup ona göre davranan kimse, özverili

-3- [ArFar]
f. 112/20, 221/28

fedakârlık : Fedâkar olma durumu,
özveri; sıkıntıya katlanma pahâsına bir
şeyin veya bir kimsenin menfaati için
göze alınan hareket, fedâkarca davranış

-16- [ArFar]
f. 161/3, 167/5, 167/9
f. etmeyecekti 160/27
f. etse 112/19
f.+ a 225/2
f.+ ı 072/8
f.+ mı 102/12, 114/1, 114/8
f.+ lar 107/5, 161/1
f.+ lara 072/2, 160/23

felâket : Büyük sıkıntılara sebep olan çok
üzücü durum, büyük dert, yıkım, belâ

-33- [Ar]
f. 011/17, 013/25, 014/5, 082/19,
084/5, 084/23, 084/24, 092/7,
093/8, 101/29, 137/29, 156/18
f.+ i 039/9, 074/4, 109/1
f.+ im 085/26
f.+ in 084/23, 085/26, 093/2,
120/14
f.+ inde 014/10
f.+ inizi 018/12
f.+ ler 085/8
f.+ lardan 130/3
f.+ lerdense 073/24
f.+ lere 015/8, 101/23
f.+ leri 107/20
f.+ lerini 085/9
f.+ se 018/17
f.+ te 135/7
f.+ zede 031/17

felç : Vücûdun bir kısmında veya
bütününde hareket ve hissin azalması
veya kaybolması, inme, nüzul -1-
[Ar]
f.+ siz 088/4

fellik : Telâş ve heyecanla oradan oraya
koşarak -2- [T]
f. 047/28

felsefe : Akla, akıl yürütmeye dayanılarak kavramlar düzeyinde ifâde edilen, her aşamasında eleştiriye açık gerçek arayışı; her türlü kabulden ve peşin hükümden, uzak hür bir şekilde konuları inceleyen akli bilgi disiplini, hikmet -2- [Ar]
f. 205/16
f.+ yle 188/28

felsefi : Felsefeyle ilgili, felsefeye âit, hikemî -2- [Ar]
f. 045/9, 205/17

fen : Matematik, fizik, kimya, biyoloji ispat ve tecrübeye dayanan ilimlerin ortak adı; hüner, mârifet, sanat -1- [Ar]
f.+ dir 019/2

fena : Hoşa gitmeyecek durumda olan, istenen veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü, bet -33- [Ar]
f. 013/12, 015/3, 026/4, 027/3, 027/21, 030/5, 048/2, 050/2, 058/20, 059/4, 059/28, 074/10, 076/16, 092/21, 093/1, 093/23, 100/25, 101/31, 117/6, 118/2, 134/1, 143/16, 147/12, 148/12, 156/4, 157/19, 157/25, 169/9, 173/11
f.+ dır 212/10
f.+ na 182/12
f.+ yım 143/3

fenalaş - : Fenâ duruma gelmek, kötüleşmek, bozulmak -1- [T]
f.- ıyorum 203/21

fenalık : Kötü olma durumu, kötülük, şer -4- [Ar]
f.+ ı 047/20
f.+ ının 102/4
f.+ larım 073/24
f.+ lığı 107/23

fener : İçinde fitil, mum veya elektrik ampülü gibi bir ışık kaynağı bulunan, önu veya etrafı bu ışığı aksettirecek şeffaflıkta bir malzeme ile çevrili aydınlatma aracı; deniz feneri -2- [Yun]
f.+ e 038/27, 176/26

Fenerbahçe : İstanbul'un Kadıköy ilçesine bağlı bir yer -5- [T]
F.+ de 015/24, 037/4, 078/1
F.+ den 214/2
F.+ ye 200/28

fennî : Fenne âit, fenle ilgili -2- [Ar]
f. 161/12
f.+ ne 019/1

ferahlık : Ferah olma, neşeli, sıkıntısız ve tasasız olma durumu, gönül açıklığı, küşâyış -1- [T]
f. 206/3

Ferahnaz : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Far]
F. 041/3

Ferhunde : Romdandaki kadın karakterlerden biri; Bedia'nın büyükannesi -8- [Far]
F. 086/13, 086/17, 087/13, 089/7, 090/20, 115/10, 115/12, 120/26

fermejob : Çıtçıt -1- [Fr]
f.+ larım 080/27

fersiz : Donuk, cansız -1- [Far]
f. 120/1

Feryâddil : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Çerk]
F. 041/5

fes : Eskiden yurdumuzda ve birçok İslâm ülkesinde şapka yerine giyilen, kalın kırmızı çuhadan baş giyeceği -5- [T]
f.+ i 207/2
f.+ ini 017/22, 049/28, 050/4, 138/13

fettan : Fitneci, karıştırıcı; gönül ayartıcı, cilveli -3- [Ar]
f. 028/22, 106/16, 138/8

fetva : Bir mesele hakkında şeriatın

hükmünü anlamak için sorulan soruya müftü tarafından muhâtap zikredilmeden verilen cevap, sorunun şerî cevâbı -1- [Ar]
f. 039/16

fevkalâde : Her zaman görülen, yapılan veya süregelmekte olandan başka, alışılmışın dışında, olağanüstü, aliyülâlâ -3- [Ar]
f. 010/12, 159/11
f.+ sini 213/2

feylesofluk : Filozofluk -1- [Ar]
f.+ u 148/17

fındık : Kuzey yarım kürenin ılık ve serin bölgelerinde ve yurdumuzun Karadeniz bölgesinde yaygın olarak yetişen, kışın yapraklarını döken ve aynı isimdeki meyveyi veren ağaççık bu ağacın sert bir kabuk içindeki yağlı, nişastalı, yuvarlak veya beyzî meyvesi -1- [Far]
f. 084/20

fırın : Ekmek, simit, börek hamur işlerini pişirmeye yarayan, ön kısmında bir açıklık bırakılmış, tavanı tonoz biçiminde yapı -1- [Yun]
f. 155/10

fırıl - : Bir şey bulunduğu yerden hızla ayrılıp çıkmak, başka bir yana doğru gitmek; bulunduğu seviyeden yukarıya çıkmak, yükselmek -14- [T]
f.- dı 019/25, 029/3, 105/21, 138/3, 138/13, 161/28, 185/20
f.- miş 207/14
f.- mişti 212/2
f.- yacak 194/24
f.- yan 079/17
f.- yarak 209/15
f.- yor 108/5
f.- yordu 223/13

fırlat - : Hızla atmak, kaldırıp atmak-1- [T]
f.- ıp 200/24

fırsat : Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesîle -5- [Ar]
f. 213/9
f.+ ı 041/25
f.+ ını 221/19
f.+ tı 142/29
f.+ tır 041/27

fırtına : Şiddetle esen ve şiddet derecesine göre karada ve denizde etrâfi birbirine katarak bâzan can ve mal kaybına sebep olabilen sert rüzgâr -3- [Lat]
f. 170/1
f.+ lar 118/2
f.+ yı 085/4

fırsılda - : Başkalarının duyamayacağı kadar hafif sesle söylemek -3- [T]
f.- dı 054/2, 062/14, 153/1

fısıltı : Yavaş sesle konuşulurken çıkan ve güçlkle duyulabilen ses, çok hafif ses, fısırtı -1- [T]
f. 105/17

fidan : Ağaç veya ağaççıkların yeni yetişmekte olan tâze hâli -7- [Yun]
f.+ ı 083/12
f.+ lar 083/17
f.+ lara 083/19
f.+ ları 083/24
f.+ larını 085/1, 086/4
f.+ larının 083/15

fikir : Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün -29- [Ar]
f. 033/30, 123/5
f.+ de- 112/4
f.+ e 063/15
f.+ i 057/19, 094/18
f.+ im 162/4, 205/24
f.+ imi 202/22, 217/18
f.+ in 057/25
f.+ ine 122/15
f.+ ini 039/14, 049/2, 095/28, 188/15, 19/26, 195/17

f.+ inizden 033/24
f.+ ler 221/14
f.+ lerin 048/12
f.+ lerine 159/4, 202/23
f.+ lerini 039/18, 059/29, 115/4,
143/27, 201/7
f.+ li 051/10

fikirli : Herhangi bir konu üzerinde
düşüncesi olan, akıllı, düşünceli -1-
[Ar]
f. 051/11

filân : Belirtilmesi gerekli görülmeyen
isimlerin önüne getirilerek onları belirsiz
şekilde niteler -15- [Ar]
f. 048/24, 051/12, 090/19,
103/10, 132/28, 134/4, 144/14, 144/29,
156/28, 166/22, 167/12, 204/9

fildekos : Çok sağlam ve ince bir pamuk
ipliği çeşidi -1- [Fr]
f. 038/7

fincan : Çay, kahve, süt sıcak şeyleri
içmek için kullanılan, porselenden
yapılmış kulplu ufak kap -5- [Ar]
f. 036/24, 208/21
f.+ mını 081/20
f.+ lar 229/7
f.+ lara 229/11

firar : Kaçma, kaçış -1- [Ar]
f.+ mını 058/25

firkete : Kadınların saçlarını tutturmak
için kullandıkları uzun bir U biçiminde
tel veya bağadan saç tokası -1- [İt]
f.+ lerini 129/18

fiske : Baş parmakla işaret parmağının
uçları arasına alınabilecek miktar -2-
[Yun]
f. 045/16

fiskelen - : yıkanmak, yıkama işine konu
olmak -1- [T]
f.- en 106/5

fiyat : Alış verişte bir şeyin para olarak
değeri, eder, bedel, paha -5- [Ar]
f.+ ı 174/5
f.+ ma 173/9
f.+ mını 173/20, 173/25
f.+ la 053/8

fizyoloji : Canlı organizmada organların
faâliyetlerini ve görevlerini inceleyen
bilim dalı -1- [Fr]
f. 195/24

fol : Tavukların istenen yere
yumurtlamasını sağlamak için o yere
konan yumurta veya yumurta
görünümünü veren beyaz taş -1-
[Yun]
f. 158/3

fotoğraf : Görüntüleri özel bir makine ile
ışığa karşı hassas cam, kâğıt vb. bir
madde üzerine tespit etme işi ve usulü
-7- [Fr]
f. 054/19, 154/27
f.+ a 192/15
f.+ ı 192/11
f.+ mını 011/14, 047/4, 057/20

Fransız : Fransa halkından olan veya bu
halkın soyundan gelen kimse -1- [İt]
F. 051/22

Fransızca : Hint-Avrupa dil âilesinin
İtalik diller dalına, yapı bakımından
bükümlü diller grubuna giren, Fransada
ve Fransızların hâkim olduğu ülkelerde
kullanılan dil, Fransız dili -3- [T]
F. 049/12, 049/14
F.+ dan 049/11

frenk : Avrupalı -1- [Fr]
f.+ lere 017/50

futbol : Ayak veya kafa ile vurmak
sûretiyle topu karşı kaleye sokmak
esâsına dayanan ve on birer kişilik iki
takım tarafından oynanan top oyunu,
ayak topu -1- [İng]
f. 048/29

füceten : Birdenbire, ansızın ölmek-1-
[Ar]
f. 202/18

füruş : Saçak, balkon ve cumba altlarına,
tavan kenarlarına süsleme amacıyla
yapılan, oymalı veya sâde küçük
konsollara verilen ad -1- [Ar]
f.+ luk 195/23

gaflet : Çevresinde olanları
farkedememe, açık gerçeği görememe,
dalgınlık, dikkatsizlik, basîretsizlik,
aymazlık, gâfillik -1- [Ar]
g.+ tir 148/7

Galata : İstanbul'un Avrupa Yakası'nda
bulunan Beyoğlu ilçesindeki bir yer adı
-4- [T]
G.+ da 138/17
G.+ daki 171/1
G.+ dan 141/12
G.+ ya 014/15

Galatasaray : İstanbul'da semt adı -2-
[T]
G. 049/10
G.+ a 069/10

galebe : Üstün gelme, üstün olma,
bastırma -1- [Ar]
g. 113/5

galeyan : Kaynama; coşma, coşkunluk,
taşkınlık -1- [Ar]
g. 159/29

galiba : Öyle görünüyor ki, görünüşe
göre, anlaşılan, zannediyorum ki -22-
[Ar]
g. 022/30, 038/16, 044/4, 045/5,
052/5, 052/7, 055/23, 057/26,
067/20, 068/26, 069/11, 072/30,
094/3, 094/21, 150/28, 178/31, 183/6,
183/16, 196/20, 203/21, 215/19,
217/23

galip : Üstün gelen, yenen, galebe çalan

-2- [Ar]
g. 113/7, 213/16

gamlı : Gam çeken, üzüntülü, üzgün,
kederli -1- [Ar]
g. 091/20

garip : Kimsesiz, zavallı, bîçâre kimse;
kolay anlaşılamayan, gizli tarafları
bulunan, anlaşılmaz şey sırlı -7- [Ar]
g. 104/16, 110/3, 150/18, 169/17,
191/5, 191/12, 195/1

garîze : Yaratılıştan olan tabî hal, tıynet,
hilkat, cibillet, gırîze -1- [Ar]
g.+ sinin 186/27

garson : Lokanta, pastahâne ve
kahvehânelerde müşterilere hizmet eden,
yiyecek içecek götüren kimse -1-
[Fr]
g.+ dan 077/27

gaşyol - : Çok zevk alıp kendinden
geçmek -1- [ArT]
g.- uyordu 142/20

gaybubete : Göz önünde olmama, hazır
ve görünürde bulunmama, başka yerde
olma -1- [Ar]
g. 192/23

gaye : Erişilmek istenen hedef, amaç,
erek, maksat -2- [Ar]
g.+ si 160/4
el-mevt g.+ sinden 195/20

gayet : Çok, pek, pek çok, son derece
-18- [Ar]
g. 013/18, 017/35, 019/19,
025/11, 035/10, 050/20, 107/2, 118/14,
133/16, 134/30, 151/4, 166/27,
168/22, 172/28, 185/16, 192/13, 217/20

gayr : Başka bir kimse, başkası; başına
geldiği Arapça sıfatlara olumsuzluk
anlamı katarak Farsça usûlüyle çeşitli
tamlamalar meydana getirir -5- [Ar]
g.- ı kabil-i tefrik 139/5

g.- ı şerîdir 094/4
g.- i ciddi 080/20
g.- i maddî 159/30
g.- i tabîi 017/56

gayret : İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba, ceht
-3- [Ar]
g.+ le 090/23
g.+ leri 013/25, 108/11

gayz : Öç alma arzusu ile bilenmiş öfke, kızgınlık, hiddet, hınç, gazap -1- [Ar]
g. 197/3

gaz : Mekânda her tarafa yayılan ve bulunduğu kabı tamâmen dolduran cisimlerin ortak adı, cismin üç hâlinden sıvı veya katı olmayanı -7- [Fr]
g. 063/1, 067/28, 069/5, 175/17, 176/28, 185/13
g.+ ları 173/8

gazete : Okuyucularına çeşitli konularda haber ve bilgi vermek için genellikle günlük olarak çıkarılan yayın organı, cerîde -12- [İt]
g.+ den 159/8
g.+ lerde 221/12
g.+ lere 192/12
g.+ lerinden 162/12
g.+ ye 067/20, 111/17
g.+ yi 067/10, 067/19, 067/26, 069/16, 159/1, 159/2

gazino : Yemek yenilip belli bir program seyredilen eğlence yeri -1- [İt]
g.+ lara 038/24

gebe : Karnında yavru bulunan dişi, yüklü, hâmile -1- [T]
g. 182/20

geber - : Ölmek -1- [T]
g. 197/23

gece : Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca kadar süren karanlık zaman -139- [T]

g. 010/7, 011/19, 011/20, 012/9, 012/13, 015/22, 015/23, 017/17, 017/19, 022/12, 024/15, 025/8, 025/10, 025/11, 025/23, 025/26, 025/28, 033/9, 033/12, 034/4, 034/7, 035/22, 036/3, 036/20, 036/21, 036/22, 037/3, 037/4, 043/9, 044/5, 044/18, 054/6, 058/20, 060/11, 061/4, 061/23, 062/15, 066/1, 066/11, 067/29, 070/11, 076/9, 079/12, 083/3, 087/14, 087/29, 088/15, 088/30, 102/17, 106/12, 108/1, 108/2, 109/6, 109/8, 109/9, 110/6, 116/21, 116/25, 117/19, 118/3, 128/19, 132/20, 137/3, 138/5, 139/10, 143/23, 144/10, 144/11, 148/26, 151/24, 154/18, 156/26, 156/27, 157/12, 158/3, 158/6, 158/7, 158/10, 165/29, 170/18, 176/21, 183/19, 184/1, 186/24, 187/7, 193/29, 194/20, 194/26, 195/10, 202/18, 205/1, 207/10, 214/1, 214/2, 219/1, 226/5
g.+ den 013/4
g.+ dir 009/13, 011/21, 012/26, 015/25, 017/28, 062/18, 098/27
g.+ ki 191/24, 216/11
g.+ ler 077/1, 108/4, 135/15, 147/4, 176/26
g.+ lerden 013/3
g.+ leri 010/13, 053/1, 117/6
g.+ lerin 226/6, 227/14
g.+ lerinden 128/25
g.+ leyin 083/7
g.+ mi 135/10
g.+ nin 086/25, 108/6, 215/23, 217/22
g.+ si 147/5, 149/11
g.+ siydi 058/8
g.+ yi 200/29, 215/22

gecik - : Belirlenmiş veya alışılmış olan zamandan sonraya kalmak, belli zamânı aşmak, geç kalmak -3- [T]
g.- ecek 067/25
g.- mesi 088/10
g.- meye 165/7

gecikme - : Belirlenmiş veya alışılmış olan zamandan sonraya kalmak, belli

zamânı aşmak, geç kalmak -1- [T]
g.- yelim 165/23

geciktir - : Gecikmesine sebep olmak,
geç bırakmak -1- [T]
g.- ebilirdim 109/1

geç - : Bir yerden başka bir yere gitmek;
bulunduğu yerden ayrılıp başka bir yere
yerleşmek, yer değiştirmek; kaybetmek;
hatırlamak, düşünmek -94- [T]

g. 052/18, 056/1, 056/8, 090/24
g.- ebilmesi 130/14

g.- eceğini 173/5
g.- ecek 021/6, 185/18
g.- en 034/29, 079/16, 106/6,
211/19, 227/13

g.- er 018/13, 041/26, 077/1,
101/22, 173/10

g.- erek 020/15, 035/12
g.- erim 193/16
g.- erken 012/25, 048/1, 110/2,
117/21, 117/24, 117/25, 174/19, 184/25

g.- erse 011/6
g.- in 055/28
g.- ince 183/3
g.- inceye 226/29

g.- ip 050/18, 074/27
g.- ir 161/15
g.- işi 227/16
g.- iyor 009/2, 011/12, 020/29,

047/11, 058/21, 072/24, 107/7, 157/25,
203/24, 224/7
g.- iyordu 062/21, 095/15, 124/11,
194/6

g.- iyorlar 070/3
g.- iyorlardı 067/17
g.- medi 017/14, 049/9, 107/11
g.- meyen 219/15

g.- mez 075/8, 205/8
g.- miş 054/5, 183/11
g.- mişti 127/7
g.- miştir 051/13

g.- miyor 145/13
g.- miyordu 140/21
g.- se 028/12
g.- ti 009/9, 015/17, 028/14,

028/27, 032/24, 032/26, 045/15, 068/12,
082/29, 083/3, 089/27, 095/2,

095/3, 110/25, 122/25, 132/20, 135/13,
141/9, 186/17, 193/23, 207/9,
226/7

g.- tiği 011/25, 017/7, 219/4,
223/10
g.- tikçe 073/23, 082/26

geç : Belirtilen, istenen veya alışılan
zamandan sonra; belirli zamandan sonra
olan -5- [T]

g. 009/2, 012/20, 138/20, 161/14
g.+ çe 051/3

geçen : Geçmiş olan -19- [T]
g. 022/19, 035/8, 036/5, 038/13,
048/5, 050/3, 054/26, 068/19,
082/21, 082/30, 108/11, 111/6,
151/24, 159/17, 176/13

g.+ larde 064/1, 132/27, 159/16
g.+ leri 117/11

geçici : Devamlı olmayıp bir zaman için
var olan, sonu gelen, yok olan, fâni; az
sürüp geçen, muvakkat -4- [T]
g. 013/24, 042/11, 075/6, 082/12

geçim : Yaşamak için lâzım olan şeyler,
geçinme, geçimlik, dirlik, mâîşet, nafaka
-2- [T]
g. 112/4, 113/24

geçimsizlik : Geçimsiz olma durumu,
anlaşmazlık, uyuşmazlık, huysuzluk,
imtizaçsızlık -1- [T]
g.+ e 014/11

geçin - : Yaşamak için gerekli şeyleri
sağlayıp hayâtını sürdürmek, taayyüş
etmek; birlikte yaşadığı kimselerle
anlaşmak, uyuşmak -4- [T]

g.- emeyiz 112/19
g.- emezmiş 114/5
g.- emiyoruz 073/26
g.- ip 099/2

geçir - : Bir yerden bir yere geçmesini
sağlamak; bulaştırmak; yaşamak, yaşayıp
tüketmek; giymek, giyivermek -38-
[T]

g.- di 011/3, 047/4, 090/28, 091/4,
094/15, 122/3, 130/2, 152/7
g.- diği 013/3, 014/4, 046/19,
220/7
g.- diğin 042/2
g.- diğini 134/4
g.- dikten 011/1, 214/11, 221/4
g.- dim 135/11
g.- eceklerini 185/13
g.- erek 152/5, 152/21, 209/16
g.- ilen 226/6
g.- ilir 100/1
g.- ir 079/19
g.- irken 134/6, 189/21
g.- irlerse 101/10
g.- iyor 020/14, 205/8
g.- iyordu 127/12, 213/15
g.- iyorum 060/23
g.- me 212/11
g.- mek 213/6
g.- mekten 078/7
g.- meyelim 198/18
g.- seydi 199/17

geçkin : Yaşı ilerlemiş, ihtiyarlamaya yüz
tutmuş -3- [T]
g. 086/13, 096/19, 117/2

gel - : Bir şey veya kimse konuşana göre
uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru
yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir
yerdan daha yakın bir yere varmak;
varmak, ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak;
doğmak, yaşamak, dünyâya gelmek -
412- [T]

g. 013/15, 025/6, 044/5, 046/9,
053/20, 056/2, 076/9, 090/8,
117/15, 118/24, 133/2, 139/22,
143/23, 145/20, 152/15, 159/28, 162/20,
189/27, 192/22, 195/8, 196/8,
211/30, 212/10, 225/3, 226/3
g.- di 011/16, 012/23, 015/15,
017/23, 022/30, 024/6, 028/15, 032/8,
047/9, 052/5, 052/31, 053/23,
054/17, 054/22, 070/5, 074/12, 077/5,
090/6, 092/21, 097/2, 097/21,
102/17, 103/29, 107/18, 116/7, 121/6,
122/6, 122/21, 133/22, 140/10,
141/11, 143/10, 144/26, 145/26, 149/14,

152/12, 158/10, 168/9, 176/19,
177/27, 178/26, 179/10, 193/13, 211/26,
223/4, 224/22, 225/6
g.- diği 071/11, 089/10, 100/4,
124/15, 132/7, 226/22
rast g.- diği 118/8
g.- diğimi 102/16, 136/14, 226/13
g.- diğini 026/20, 074/26, 096/15,
144/14, 155/28
g.- dik 052/24
rast g.- dik 015/24
g.- dikleri 036/10, 045/19
g.- dikten 040/7
g.- diler 164/1, 208/6, 209/24
g.- dim 015/21, 024/21, 039/14,
073/3, 073/13, 096/24, 097/24, 131/12,
132/5, 164/19
g.- dimdi 080/3
g.- din 025/12, 142/16
g.- diniz 050/13, 098/12, 130/17
g.- dinse 196/13
g.- e 182/22
g.- ebildim 228/8
g.- ebildiniz 228/8
g.- ebileceğini 067/17, 144/10
g.- ebilirsiniz 033/12
g.- eceği 116/26
g.- eceğim 026/24, 034/7, 097/3,
116/20
g.- eceğin 026/26
g.- eceğine 082/22
g.- eceğini 052/22, 082/10,
082/24, 083/2
g.- eceğiz 198/15
g.- ecek 086/4, 091/12, 113/23,
205/6, 215/24, 221/16
g.- ecekler 111/25, 153/4
g.- ecekti 017/19
g.- ecektim 092/14
g.- ecektir 082/18, 086/1
g.- eli 071/20
g.- elim 201/23
g.- emedi 213/16
g.- emedim 178/28
g.- emem 167/4, 168/29
g.- emeyecektim 135/9
g.- emeyiz 112/27
g.- en 014/7, 035/26, 054/29,
056/11, 085/7, 088/8, 098/18, 105/14,

107/20, 111/9, 117/22, 130/1,
161/22, 196/20, 208/19, 208/21, 226/2
g.- enler 133/27
g.- erek 031/18, 074/18, 124/4,
19/26
g.- in 062/22, 151/7, 196/9
g.- ince 014/20, 015/2, 036/1,
038/10, 038/24, 049/14, 055/18, 063/3,
095/12, 100/11, 100/14, 118/1,
129/20, 153/17, 168/21, 182/24, 205/4
g.- inceye 069/20, 106/16, 116/20,
224/24
g.- inir 033/19
g.- iniz 080/19, 137/4, 138/5,
139/11, 152/20, 156/4, 158/15
g.- ip 047/8, 067/25, 145/20,
168/23, 175/28, 176/5, 176/17, 186/25
g.- ir 019/14, 020/1, 022/15,
025/2, 031/28, 035/14, 035/18, 038/26,
038/31, 043/16, 043/17, 046/5,
051/3, 051/5, 053/3, 071/16, 088/20,
116/14, 116/15, 116/16, 152/3,
157/13, 158/7, 160/8, 188/1, 189/14,
191/26, 196/6, 205/25, 216/1,
216/23, 228/5
g.- irdi 086/14
g.- iriz 017/21
g.- irken 092/8
g.- irler 025/10
g.- irse 162/6, 166/1
g.- irsem 113/13
g.- irsin 022/12
g.- irsiniz 062/20
g.- iş 224/13
g.- işimi 064/4
g.- işine 087/15
g.- işle 207/6
g.- iyor 036/3, 036/7, 039/29,
041/24, 042/4, 045/3, 048/21, 061/26,
065/7, 086/22, 091/26, 092/2,
111/2, 139/10, 180/8, 207/8, 208/15,
219/13
g.- iyordu 072/12, 091/27, 111/22,
118/18, 121/18, 144/22, 173/11, 191/12,
193/6, 195/7, 217/6
g.- iyordum 076/21
g.- iyorlar 044/14, 057/11
g.- iyorlardı 147/4
g.- iyorsun 023/25, 197/5, 203/6

g.- iyorsunuz 080/5
g.- iyorum 203/7
g.- iyoruz 150/19
g.- me 169/27, 205/23
g.- meden 022/22, 174/18, 175/17
g.- medi 011/20, 046/4, 051/6,
156/26, 157/12
g.- mediği 080/31, 135/15
g.- mediğini 145/20
g.- medim 013/4, 013/8, 013/12,
024/13, 024/14, 073/9
g.- mek 035/13, 064/3, 075/19,
113/7, 141/13, 224/11
g.- meli 067/7
g.- meliydin 128/14
g.- memeliydin 024/8, 024/12
g.- memesi 015/25
g.- memesinin 014/30
g.- memiş 020/13, 022/7, 145/23,
158/3, 183/24
g.- memiştii 083/3
g.- memiştir 071/3
g.- mesi 036/28
g.- mesin 088/20, 095/24, 195/16
g.- mesini 019/14, 188/4
g.- meye 085/17, 224/4
g.- meyeceği 116/26
g.- meyeceğim 157/10
g.- meyecek 013/17
g.- meyen 081/2, 128/23
g.- meyi 076/16
g.- mez 018/24, 025/17, 038/31,
043/12, 091/10, 095/21, 152/3, 165/7,
187/28
g.- mezdim 128/10
g.- mezmiş 114/7
g.- mezse 166/2, 166/3
g.- miş 076/24, 096/16, 131/6,
183/4, 183/12, 193/12
g.- mişler 183/19
g.- mişlerdi 025/9, 064/7, 149/11,
154/9
g.- miştii 023/19, 053/7, 082/30,
123/2, 153/8, 208/26
g.- miştir 072/24, 179/7
g.- miyor 011/21, 014/29, 015/22,
039/14, 074/6, 088/13, 088/18, 089/18,
098/27, 112/15, 117/6, 132/20,
143/2, 174/23, 215/30

g.- miyorsun 072/29
g.- seler 083/29
g.- sin 012/16, 028/2, 034/4,
049/27, 051/7, 075/12, 144/11, 187/25

gelin : Evlenmek üzere süslenip
hazırlanmış genç kız veya yeni evlenmiş
kadın -3- [T]
g. 089/5
g.+ imin 090/4

geliş : Gelmek işi, vusul; gelme tarzı-1-
[T]
g.+ inden 094/17

gelişigüzel : Rastgele, uzun uzun
üzerinde durmadan, ayrı bir dikkat ve
îtinâ göstermeden, baştan savma,
üstünkörü, alelusul -1- [T]
g. 078/13

gemi : Su üstünde giden büyük taşıt,
sefine -1- [T]
g.+ lerinde 084/10

genç : Hayâtın çocuklukla orta yaşlılık
arasındaki döneminde bulunan -
205- [T]
g. 010/27, 011/15, 011/19,
013/26, 014/4, 014/25, 015/13, 015/17,
015/20, 017/1, 017/30, 017/51,
017/52, 019/25, 021/14, 022/7, 023/23,
023/26, 024/3, 024/9, 024/29,
025/21, 026/10, 026/19, 033/7, 033/22,
033/24, 037/5, 037/8, 043/5,
047/18, 055/17, 061/29, 062/3, 062/10,
064/21, 065/2, 066/17, 068/10,
070/7, 070/23, 070/27, 073/2, 073/26,
076/3, 076/18, 077/13, 080/9,
082/25, 083/19, 086/7, 087/26, 090/17,
091/4, 091/10, 091/26, 092/5,
094/17, 095/1, 095/7, 098/16, 102/9,
102/18, 102/26, 103/24, 105/3,
105/10, 109/18, 109/21, 109/22, 110/5,
110/21, 111/4, 111/12, 112/18,
114/11, 115/11, 117/17, 118/12, 118/25,
119/11, 121/6, 121/10, 121/20,
121/22, 122/7, 122/13, 122/19, 122/21,
123/3, 123/10, 123/15, 123/22,

124/12, 124/15, 127/10, 128/25, 129/1,
129/26, 129/27, 130/13, 133/7,
133/28, 134/21, 135/4, 136/2, 136/9,
136/24, 137/4, 137/14, 138/3,
141/4, 141/11, 142/4, 142/9, 142/12,
142/14, 142/19, 144/5, 149/18,
151/17, 152/11, 152/13, 152/22, 153/10,
153/20, 154/5, 154/21, 155/8,
156/12, 162/28, 163/4, 163/17, 164/5,
164/11, 166/23, 169/12, 169/19,
169/28, 171/10, 172/8, 173/17, 173/20,
173/28, 174/19, 174/30, 177/15,
178/13, 180/12, 180/16, 182/11, 184/20,
184/29, 185/2, 185/17, 185/22,
186/23, 187/9, 189/20, 189/23, 189/30,
190/17, 192/24, 193/5, 193/9,
193/19, 193/27, 195/9, 195/17, 197/1,
207/1, 210/16, 210/23, 211/3,
220/15, 221/9, 227/1, 227/6, 228/23,
229/3
g.+ i 034/17, 075/2, 174/21, 175/4
g.+ in 031/26, 067/24, 071/14,
219/5
g.+ ken 097/22
g.+ le 067/13, 174/23
g.+ ler 012/11, 018/4, 048/1,
050/17, 051/6, 113/8, 147/8
g.+ lardan 067/10
g.+ lerin 017/52
g.+ miş 011/13
g.+ sin 073/29
g.+ ten 058/15, 174/13
g.+ tir 017/48

gençleştir - : Yeniden gençliğine, dinçlik
ve kuvvetine kavuşturmak -1- [T]
g.- di 063/27

gençlik : Genç olma durumu, genç yaşta
bulunan kimsenin hâli, şebap-9- [T]
g. 017/53, 018/6, 112/17
g.+ e 075/6
g.+ inde 018/6, 075/25, 085/12,
181/14
g.+ inindeki 113/15

geniş : Kendi ölçülerine veya alışılmış
ölçülere göre enli olan, genişliği fazla
olan, vüs'atli, vâsi; belli bir sınırı aşacak

güce sâhip, sınırlı ve kısıtlı olmayan, ihâtalı; olur olmaz şeylere aldırmanın, kolay kolay tasalanmayan, ferah -9- [T]

g. 017/45, 019/6, 037/17, 046/6, 075/21, 097/8, 119/18, 133/23

genişle - : Geniş duruma gelmek, hacmi fazlalaşmak, büyümek -1- [T]
g.- yerek 069/29

genişlik : Geniş olma durumu, geniş bir yer kaplamış olma, enlilik, vüsat; bir şeyin iki yanı arasındaki uzaklık, en, arz -1- [T]
g.+ iyle 143/13

geniz : Burun ve ağzın arka kısmında bulunan boşluk -1- [T]
g.+ ini 037/20

ger - : Kenarlarından veya uçlarından çekilebileceği kadar çekerek gelebileceği en düz duruma getirmek; açabileceği kadar açıp, uzatabileceği kadar uzatıp dümdüz ve dimdik tutmak -2- [T]
g.- di 039/18
g.- iyor 032/16

gerçi : Aslına bakılırsa, aslında, filvâki -2- [Far]
g. 130/24, 184/4

gerdaniye : Mûsikîmizde rast ve hüseynî makamlarının birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan bir birleşik makam -1- [Far]
g.+ nin 097/14

gerek - : Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan şey, lâzım; şart cümlelerinde üstün ihtimâli bildirir, herhalde -2- [T]
g.- tiğini 023/13
g.- tir 060/20

gerek : Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan şey, lâzım; şart cümlelerinde üstün ihtimâli bildirir,

herhalde -2- [T]
g. 122/15
g.+ se 122/15

gergin : Çekilebileceği kadar çekilmiş, uzayabileceği kadar uzamış olup olabileceği en düz durumda olan, sarkık olmayan; gevşek ve pörsük olmayan, düz ve pürüzsüz duran -5- [T]
g. 010/9, 023/9, 068/9, 120/4, 177/11

geri : Bir yerin veya şeyin ön kabul edilen kısmına göre arkada bulunan taraf, arka taraf; arkaya doğru -32- [T]
g. 028/7, 028/25, 095/23, 106/2, 130/14, 155/14, 197/1, 223/9

g.+ ye 015/1, 024/26, 058/24, 060/3, 062/25, 063/3, 085/4, 090/17, 091/26, 105/3, 119/22, 130/27, 152/12, 153/5, 168/15, 170/6, 180/11, 185/25, 190/3, 210/16, 211/22, 224/14, 224/25, 224/28

geril - : Çekilebileceği kadar çekilip alabileceği en düz duruma getirilmek; kendini germek, vücûdunu dikleştirip arkaya doğru atarak gergin bir durum almak -4- [T]
g.- di 033/29, 136/17
g.- en 209/21
g.- miş 138/24

getir - : Daha uzak bir yerden bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek; bir hâle konu olmak, o hal onun üzerinde hâkim olmak -49- [T]

g. 054/14, 055/26, 090/17, 108/8, 129/6, 169/26, 175/19

g.- di 115/18, 139/16, 171/16, 176/10, 187/18, 221/28

g.- diği 081/11, 091/19, 224/8

g.- diler 220/15

g.- dim 113/17

g.- eceğim 082/14

g.- eceğiz 173/9

g.- eceksin 094/11

g.- ecekti 022/16

g.- emez 085/10
g.- en 036/5, 129/16, 199/16,
229/9

g.- ince 170/6
g.- iniz 158/16
g.- ir 197/24
g.- irim 113/18
g.- irler 111/11
g.- iyordu 172/6, 229/5
g.- mek 039/9, 083/2, 093/5,
113/18, 204/15

g.- mekten 129/2
g.- mesin 095/17
g.- mesini 077/27
g.- meye 043/7
g.- mişler 099/22
g.- mişti 082/4, 096/16
g.- miyorsunuz 059/25
g.- sin 169/27
rast g.- sin 012/19

getiril - : Bulunulan yere gelmesi
sağlanmak -2- [T]
g.- ince 099/25
g.- miş 039/23

geveze : Çok ve yerli yersiz konuşan,
çenesi düşük, çalçene, çenebaz, lâfazan;
sır saklamayan, boşboğaz, zevzek -4-
[T]
g. 026/14, 111/5
g.+ lendiği 054/1
g.+ nin 057/17

gevezelik : Geveze olma durumu,
çalçenelik, lâfebeliği, boşboğazlık,
lâfazanlık -3- [Far]
g. 104/21
g.+ e 174/30
g.+ lerini 025/13

gevrek : Kolay kırılıp ufalanan; ses ve
kahkaha için canlı, şen, şakrak -2-
[T]
g. 048/17, 061/26

gevşe - : Gevşek bir durum almak,
gerginliği bozulmak; kendini koyvermek,
sertliğini veya sıkılığını kaybetmek,

çözülmek -3- [T]
g.- di 209/21
g.- miş 010/9, 035/25

gevşek : Gerektiği kadar sıkı veya gergin
olmayan, sıkıştırılmamış, çekilmemiş,
gerilmemiş durumda bulunan-6- [T]
g. 021/23, 024/5, 027/24, 033/21,
038/18, 086/23

gevşet - : Gevşek duruma getirmek,
gerginliğini azaltmak, sertliğini giderip
yumuşatmak, sıkılığını giderip çözmek
-1- [T]
g.- irken 208/16

geyik : Çift parmaklılar takımından,
erkeklerinin başında uzun ve çatallı
boynuzlar bulunan, geviş getirici, memeli
hayvan-1- [T]
g. 127/10

gez - : Bir yerde bir yöne doğru sürekli
yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek,
dolaşma -7- [T]
g.- dim 019/7, 084/15, 164/15
g.- er 150/7
g.- eriz 057/18
g.- mek 045/10
g.- miş 084/17

gezdin - : Hoş vakit geçirmesini sağlamak
için bir yere götürmek, dolaştırmak;
incelemek -2- [T]
g.- di 011/4, 023/23

gezin - : Bir yerde dolaşmak; kısa ve
sınırlı bir mesâfe içinde gidip gelmek,
gezip durmak -8- [T]
g.- di 014/6, 138/4, 142/19,
158/12
g.- erek 216/3
g.- iyor 157/20, 214/8
g.- iyordu 213/4

gezindir - : Hoş vakit geçirmesini
sağlamak için bir yere götürmek,
dolaştırmak; bakınmak, kısaca göz atmak
-1- [T]

g.- di 123/14

gezinti : Uzak olmayan bir yere yapılan
gezme, tenezzüh, teferrüç, seyir, cevelân
-7- [T]

g. 011/18, 064/14, 078/1, 149/12
g.+ den 058/1
g.+ leri 035/3, 037/1

gıcıkla - : Gıcık şeklinde yakıp
kaşındırmak; uyandırmak, tahrik etmek

-2- [T]
g.- yan 060/14
g.- yarak 064/27

gıcırda - : Gıcır gıcır ses çıkarmak, gıcırta
çıkarmak -3- [T]

g.- r 035/24
g.- yarak 049/20, 142/19

gıcırta : Birbirine sürtünen, rüzgârda
hareket eden veya üstüne basılan sert
şeylerden çıkan gıcır gıcır sesi, gıcırda
sesi -4- [T]

g.+ ları 086/23
g.+ sı 224/21
g.+ sını 224/18
g.+ yla 056/13

gırç : Sert şeylerin hareket ettikleri
zaman çıkardıkları ses -1- [T]
g. 109/14

gırtlak : Boynun ön tarafında derinin
hemen altında bulunan nefes borusunun
üst kısmı, hançere -1- [T]
g.+ larına 047/27

gıyaben : Kendi yokken, hazır ve mevcut
değilken, gıyâbında; görmeden, uzaktan,
başkalarından duyarak -1- [Ar]
g. 132/6

gibi : Benzerlik bildirir; benzer, benzeyen
-350- [T]
g. 009/9, 009/10, 010/8, 014/18,
015/12, 017/2, 017/5, 017/12,
017/37, 017/44, 017/47, 018/5,
018/10, 018/28, 019/3, 019/21, 021/6,

021/23, 022/10, 023/7, 023/18,
027/17, 027/24, 028/1, 028/7, 028/9,
028/13, 028/20, 028/21, 028/25,
029/3, 029/4, 030/6, 031/15, 031/22,
031/26, 033/4, 033/8, 033/19,
033/24, 034/17, 035/13, 035/14, 035/23,
035/25, 035/28, 036/17, 037/17,
037/21, 037/24, 038/6, 038/18, 038/26,
039/11, 039/25, 041/16, 042/14,
043/17, 043/20, 044/18, 044/22, 044/27,
044/28, 045/17, 046/20, 047/27,
048/10, 048/14, 049/1, 049/4, 049/18,
049/28, 050/4, 050/10, 051/5,
051/9, 052/22, 053/6, 053/9, 054/4,
055/10, 055/11, 055/19, 056/14,
056/18, 058/21, 060/22, 062/2, 062/3,
062/8, 062/13, 062/23, 063/14,
063/17, 064/19, 065/3, 065/7, 066/1,
066/3, 067/16, 067/23, 068/10,
069/29, 070/1, 070/22, 071/8, 071/9,
072/8, 072/18, 073/1, 073/26,
074/17, 075/5, 075/9, 075/11, 075/19,
075/24, 076/8, 076/19, 076/27,
078/5, 078/9, 078/11, 079/21, 080/9,
080/28, 080/29, 081/17, 084/1,
084/4, 084/20, 084/27, 084/28, 085/1,
085/9, 085/23, 085/24, 086/15,
086/22, 087/4, 087/5, 087/7, 087/18,
087/20, 088/2, 088/3, 089/9,
089/22, 091/12, 092/12, 092/19, 092/20,
094/20, 094/25, 095/8, 098/10,
098/19, 098/24, 100/5, 100/11, 102/10,
102/13, 103/2, 103/20, 104/12,
104/25, 105/13, 105/17, 106/6, 106/7,
106/13, 107/2, 107/7, 107/26,
107/29, 108/4, 108/12, 109/14, 109/15,
110/16, 110/20, 111/3, 111/12,
112/20, 117/2, 118/9, 118/10, 118/11,
118/21, 119/1, 120/19, 121/14,
121/23, 127/10, 127/16, 128/22, 128/28,
129/1, 129/18, 130/11, 132/10,
133/7, 133/19, 135/14, 136/17, 136/31,
138/3, 138/18, 138/23, 139/2,
140/25, 141/25, 141/26, 142/19, 143/2,
144/29, 147/8, 147/9, 150/1,
150/7, 150/9, 151/19, 152/7, 152/25,
153/16, 154/15, 154/28, 155/15,
155/16, 155/27, 157/27, 159/13, 159/25,
159/26, 160/2, 161/22, 161/23,

162/9, 166/12, 167/10, 168/7, 172/8,
174/1, 176/16, 176/22, 177/1,
177/11, 177/18, 177/20, 179/16, 179/18,
179/27, 180/10, 180/12, 180/13,
180/21, 181/2, 181/4, 181/9, 181/10,
181/15, 181/17, 181/18, 184/12,
185/8, 187/14, 187/19, 187/20, 188/13,
188/16, 190/10, 190/22, 191/12,
191/19, 191/20, 192/24, 193/7, 193/12,
194/2, 196/5, 196/20, 197/14,
197/21, 198/1, 198/5, 200/34, 201/9,
202/18, 203/12, 207/2, 207/5,
208/7, 208/23, 209/13, 209/16, 209/19,
209/26, 210/1, 212/23, 213/7,
213/11, 213/13, 215/1, 215/3, 215/9,
219/5, 219/17, 220/12, 220/22,
221/12, 221/15, 221/16, 221/27, 223/9,
223/11, 225/23, 225/28, 226/5,
226/19, 227/9, 227/12, 227/13, 227/23,
227/24
g.+ dir 043/21, 057/27, 221/17
g.+ ler 058/27
g.+ sin 075/1
g.+ ydi 017/22, 017/38, 027/8,
028/26, 081/2, 094/1
g.+ yim 077/6
g.+ yiz 085/5, 098/27

gidi : Sitem, azarlama veya esef bildirme
sözü olarak kullanılır -1- [T]
g. 146/3

gidil - : Gitmek işi yapılmak -1- [T]
g.- iyor 221/1

gidiş : Gitmek işi, gitme, azîmet; hareket
tarzı, tutum, hal -1- [T]
g.+ le 102/21

gir - : Dışarıdan içeriye geçmek, içeriye
varmak, dâhil olmak, duhul etmek -
140- [T]
g. 035/16, 037/27, 189/8, 210/20,
211/30, 226/3
g.- di 015/10, 020/20, 021/9,
021/21, 021/24, 022/6, 023/7, 037/12,
044/7, 048/26, 052/6, 055/4,
056/15, 058/12, 059/3, 067/24, 067/25,
068/6, 076/20, 121/10, 124/7,

129/17, 130/11, 133/2, 138/21, 141/17,
145/19, 158/19, 163/15, 173/25,
177/4, 177/13, 179/10, 182/9, 187/8,
189/20, 195/13, 226/11
g.- diği 183/20
g.- diğini 015/14, 046/7, 079/13,
141/22
g.- diklerini 071/15
g.- diler 045/20, 052/14, 077/12,
109/28, 119/24, 154/17, 210/22
g.- dim 080/6
g.- eceğini 182/4
g.- ecek 012/30
g.- elim 077/10, 162/20
g.- emez 072/10
g.- emezsin 112/12
g.- emiyor 120/6
g.- en 031/26, 061/28, 064/27,
090/30, 135/3, 193/29
g.- er 031/29, 078/6, 193/3
g.- erek 038/19, 153/1, 185/14,
189/25
g.- erim 057/15
g.- erken 037/16, 070/18, 108/1,
116/21, 154/11, 164/6, 173/23, 191/17
g.- erler 071/17
g.- ilemiyordu 054/2
g.- ince 035/12, 110/5, 154/13,
190/5, 191/8, 207/3, 223/14
g.- iniz 021/16, 021/19, 109/27
g.- ip 071/4, 133/24
g.- işini 220/3
g.- iyor 028/21, 050/11, 168/23,
179/2, 197/17, 213/21
g.- iyordu 010/15, 033/15, 049/21
g.- iyorlar 067/15
g.- iyorlardı 068/20, 068/23,
068/25, 069/9
g.- iyorsun 054/27
g.- me 225/22
g.- meden 130/4
g.- medi 021/14
g.- mek 042/24, 197/2
g.- mekten 224/17
g.- memek 189/21
g.- mesi 115/8
g.- mesini 052/8
g.- meye 093/6
g.- meyecek 010/2

g.- meyeceksin 197/16
g.- meyelim 041/21
g.- meyi 037/12
g.- mez 048/6, 098/1
g.- miş 108/4, 124/13, 196/27
g.- mişti 012/2, 154/22
g.- sin 187/12

giriş - : Bir işi ele almak; başlamak -2-
[T]

g.- irim 057/14
g.- ti 080/16

git - : Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek - 188- [T]

g. 034/23, 056/3, 077/17, 117/9, 120/24, 121/2, 129/6, 133/2, 155/18, 170/27, 173/14, 178/22, 179/7, 182/6, 197/5, 218/2, 221/20
g.- e 034/23
g.- ebilirim 218/3
g.- eceğ 132/25
g.- eceğim 033/11, 039/4, 049/26, 174/27
g.- eceğini 228/16
g.- ecek 013/25, 227/18
g.- ecekmiş 011/12
g.- elim 044/6, 044/8, 062/27, 165/22, 203/23
g.- ememişti 219/7
g.- emeyeceğimi 017/22
g.- emeyen 091/14
g.- en 081/2
g.- er 070/1, 070/13, 087/5, 107/22, 165/23, 165/29, 175/28, 175/29, 205/7
g.- erek 061/27, 109/9, 141/25, 210/9, 224/28
g.- erim 017/24, 094/7
g.- erken 033/18, 140/27
g.- erlerdi 083/16
g.- erse 165/24, 197/6
g.- ersem 039/4
g.- eyim 096/26
g.- ilecek 228/9
g.- ince 036/26

g.- iniz 158/14
g.- ip 012/15, 043/29, 051/26, 071/4, 075/19, 133/27, 138/14, 140/10, 184/1, 186/15
g.- işindeydi 051/22
g.- iyor 059/9, 063/20, 068/18, 103/11, 132/15, 168/23, 172/21, 176/5
g.- iyordu 095/9, 116/12, 149/16, 169/22
g.- iyordum 092/19
g.- iyordunuz 099/2
g.- iyorlar 039/27, 058/11
g.- iyorlardı 176/28
g.- iyormuş 100/6
g.- iyormuşum 156/30
g.- iyorsa 094/12
g.- iyorum 026/21, 028/2, 034/7
g.- iyoruz 075/11
g.- me 042/14, 091/26, 145/16
g.- medi 182/2
g.- medim 051/24
g.- mek 020/17, 035/3, 062/19, 103/10, 174/18, 213/5
g.- mekten 049/9
g.- mem 189/9
g.- meni 041/14, 221/23
g.- mesi 227/17
g.- mesini 030/6, 221/8
g.- meye 020/27
g.- meyeceğim 039/4
g.- meyecekti 088/14
g.- meyelim 062/22
g.- meyi 020/16
g.- mez 011/5
g.- mezse 017/23
g.- mezsem 039/6
g.- miş 010/9, 183/6
g.- mişsin 156/28
g.- mişti 044/23, 084/12
g.- miyor 022/15, 022/25, 041/2
g.- miyordu 029/1
g.- miyormuş 022/14
g.- sem 074/10
g.- sin 049/29, 135/13, 165/24
g.- ti 014/28, 017/27, 038/9, 049/28, 053/23, 056/16, 067/12, 068/28, 069/21, 071/2, 074/12, 078/2, 086/8, 086/19, 088/20, 101/7, 101/15, 103/27, 115/9, 115/11, 120/25,

121/26, 138/2, 155/27, 169/28, 174/7,
176/18, 178/7, 178/10, 179/4,
179/7, 182/12, 188/21
g.- tiğinden 097/5
g.- tiğini 053/22, 149/23
g.- tik 107/1, 158/10, 220/26
g.- tikleri 193/2
g.- tiler 033/16, 061/30, 149/26,
177/9
g.- tim 022/19, 059/15, 104/21,
175/2
g.- tin 178/8, 178/9

gittikçe : Zaman geçtikçe, gitgide,
giderek -2- [T]
g. 105/7, 142/24

giy - : Bir giyeceği bedenine veya
herhangi bir organına geçirmek -4-
[T]
g.- di 017/23
g.- miş 023/16, 192/12
g.- miyor 129/11

giydir - : Başka birinin vücûduna veya
organına kendi eliyle geçirmek -4-
[T]
g.- di 155/26
g.- ip 155/27
g.- iyor 127/12

giyin - : Üstüne elbise gibi şeyler
giymek, kendi kendini giydirmek -6-
[T]
g.- di 010/14
g.- mek 032/2
g.- meye 010/4, 038/8
g.- miş 055/4, 130/13

giz : Sır, gizem -1- [T]
g.+ i 180/17

gizle - : Başkalarının göremeyeceği bir
yere koymak veya belli olmayacak bir
duruma sokmak, saklamak; başkasından
gizli tutmak, bilerek, isteyerek saklamak,
başkasına duyurmamak veya
hissettirmemek, ketmetmek -16- [T]
g.- me 105/5

g.- medi 049/2, 092/22
g.- mek 101/19
g.- meye 020/22, 147/10, 168/20,
180/17, 193/24
g.- meyerek 063/15
g.- meyeyim 064/4
g.- miyor 132/25
g.- rsem 204/12
g.- yebiliyordu 217/17
g.- yemediği 020/3
g.- yemeyerek 052/20

gizlen - : Kendi kendini gizlemek,
görünmeyecek şekilde saklanmak; gizli
tutulmak, başkalarına duyurulmamak
veya hissettirilmemek, saklanmak -5-
[T]
g.- di 204/7, 206/1
g.- dikçe 034/25
g.- en 040/1, 154/26

gizli : Açıkça bilinmeyen, görülmeyen,
açık ve âşikâr olmayan, meçhul -23-
[T]
g. 017/4, 031/25, 032/1, 034/19,
034/23, 035/28, 055/9, 078/9,
087/20, 106/17, 110/26, 138/7,
141/14, 143/27, 150/1, 154/28, 156/30,
170/7, 220/18
g.+ ce 054/2, 079/13, 100/12
g.+ yorsunuz 088/18

göbek : Memeli hayvanlarda eteneden
gelen damar örgüsünün yavrunun
vücûduna girdiği delik -1- [T]
g.+ li 053/9

göğüs : Vücûdun boyunla karın arasında
bulunan ve kalp, akciğer gibi organları
içine alan bölümü, bağır, döş, sine -53-
[T]
g. 022/26, 035/13
g.+ e 035/13, 080/29
g.+ leri 044/12
g.+ lerinin 041/9
g.+ ü 032/16, 055/6, 064/27,
091/28, 120/2, 155/5, 166/20
g.+ üm 108/12
g.+ ümdeki 108/7

g.+ üme 088/15
g.+ ümü 109/12
g.+ ümün 106/13, 108/3, 111/19
g.+ ünde 109/18, 185/22, 212/24
g.+ ünden 029/2, 087/20
g.+ üne 053/21, 079/21, 083/10,
088/25, 094/25, 095/8, 107/27, 109/22,
142/15, 142/23, 177/30, 179/19,
181/18, 186/4, 210/28
g.+ ünü 038/5, 089/22, 155/21,
189/26, 227/26
g.+ ünün 012/1, 047/13, 064/21,
105/10, 121/17, 137/5, 142/24, 203/23

gök : Yeryüzünün üstünü kaplayan kubbe biçimindeki mâvi boşluk, semâ, âsuman
-5- [T]
g. 066/9
g.+ e 112/14
g.+ lere 100/1, 100/2
g.+ ten 038/28

gökyüzü : Göğün gündüz mâvi, gece karanlık olan ve üzerinde güneş, ay, yıldızlar, gezegenler gibi gök cisimleri bulunan, yerden görünen yüzeyi, gökkubbe, semâ, âsuman, felek -5-
[T]
g.+ ne 044/27, 084/1, 084/28
g.+ nü 110/18
g.+ nün 098/9

gölge : Işığın geçmesine engel olan bir cismin ışıklı yer üzerinde meydana getirdiği karartı, sâye -19- [T]
g. 068/10, 087/7, 195/2, 196/24,
211/26, 224/22
g.+ ler 066/3, 104/17
g.+ leri 062/23, 193/26
g.+ leriyle 052/20
g.+ lerle 035/28, 152/26
g.+ si 066/11, 070/25, 081/3,
195/2
g.+ sini 115/5
g.+ siz 064/13

gölgelik : Güneş ışınlarına mâruz olmayan yer, gölge altındaki yer, sâyeban
-1- [T]

g.+ inde 110/18

göm - : Üzerini kapatıp örtecek şekilde toprak şeylerin içine sokup yerleştirmek; içine yerleştirmek, arasına sokmak -4-
[T]
g.- erek 082/7
g.- müş 079/23, 141/20
g.- üyordu 142/24

gömlek : Elbise altına giyilen bez, ipek veya naylondan iç çamaşırı -4- [T]
g. 054/27, 212/25
g.+ inden 109/22
g.+ inin 047/12

gömül - : Bir yere veya diğer bir şeyin içine sokulup örtülmek; yerleştirilmek, sokulmak -2- [T]
g.- mesini 219/7
g.- müş 055/16

gönder - : Gitmesini sağlamak veya gitmesine yol açmak, yollamak, irsal etmek; bir araçla ulaştırmak, yollamak
-11- [T]
g. 076/12
g.- di 015/4, 144/10
g.- diğinden 144/29
g.- dikleri 220/22
g.- diler 147/7
g.- dim 144/16
g.- diydi 089/29
g.- ilir 144/18
g.- irdi 089/16
g.- sem 221/22

gönül : İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil -3- [T]
g. 101/8
g.+ üm 135/14
g.+ ünün 090/22

gör - : Gözle ve ışık yardımı ile bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek; şahit olmak, müşâhede etmek
-226- [T]

g. 048/22, 050/5, 052/27, 157/10
g.- dü 084/21, 090/2, 111/15,
118/3, 118/7, 118/12, 122/6, 138/22,
146/17, 198/13, 208/7, 211/20,
224/1, 226/23
g.- düğü 141/22, 170/1, 190/22,
191/15
g.- düğüm 103/26, 104/6
g.- düğümüz 175/22
g.- dük 089/16, 220/26
g.- düler 212/3, 212/14
g.- düm 011/14, 022/12, 068/25,
089/19
g.- dün 025/18, 054/24, 058/3,
075/4, 106/11, 116/3, 149/20, 190/23,
190/24, 203/6
g.- dünüz 068/24, 123/28, 153/25
g.- e 108/11
g.- ebiliyor 034/13
g.- eceğim 097/2
g.- eceğiz 055/30
g.- ecek 074/9
g.- eceksin 082/13, 091/1, 201/13
g.- eceksiniz 153/27
g.- emedi 173/23, 173/25
g.- emeyeceğimi 108/16
g.- emiyor 027/22
g.- emiyorum 216/14
g.- en 037/15, 056/24, 060/7,
091/17, 159/11, 195/26
g.- erek 055/8, 076/3, 091/19,
154/7, 161/9, 224/25
g.- eyim 050/18
g.- me 048/19, 077/8
g.- meden 088/27
g.- medi 224/24
lüzum g.- medi 039/18
g.- mediği 188/6, 225/9
g.- mediğin 026/3
g.- medim 153/26, 166/28, 168/22
g.- mek 015/3, 059/25, 071/1,
072/25, 080/6, 082/27, 140/28, 140/29,
142/9, 143/26, 166/25, 183/3,
187/23, 215/12, 225/2, 225/7
g.- melisiniz 070/12
g.- meliydin 048/26
g.- mem 074/26, 176/8
g.- memek 118/5, 199/15
g.- memiş 100/25

g.- memiştü 124/15, 224/16
g.- memiştir 032/25
g.- mesem 050/1
g.- meseydim 199/15
g.- mesin 120/29
g.- mesinden 129/4
g.- meye 015/21, 020/15, 024/21,
027/2, 028/17, 080/3, 181/3, 216/15
g.- meyen 031/17
g.- meyerek 020/19
g.- meyi 192/7
g.- meyim 197/24
g.- mez 021/11, 089/25, 156/3
g.- müş 075/5, 102/10, 168/7,
173/19, 195/25, 195/28
g.- müştü 128/16
g.- müyor 028/13, 102/16
g.- müyorsun 161/20
g.- müyorum 168/20
g.- sen 065/3, 140/2
g.- seydi 219/7
g.- seydin 139/28
g.- sün 176/8, 187/5
g.- sünler 038/13
g.- ülen 066/3
g.- ülür 077/2, 122/10
g.- ünçe 012/2, 015/14, 017/9,
046/8, 049/22, 085/21, 092/1, 099/3,
100/19, 104/19, 107/20, 120/12,
120/27, 129/25, 144/2, 145/2, 148/8,
163/17, 167/1, 177/12, 178/26,
178/30, 186/20, 190/3, 190/9, 226/14
g.- ünebilmek 032/3
g.- ünen 187/20
g.- ünnek 031/8
g.- ünür 034/26
g.- ünüyor 038/23
g.- ünüz 070/20, 134/18, 134/22
g.- ür 021/11, 074/3, 082/16,
156/3, 196/2, 215/3
g.- ürdüm 088/23
g.- ürdünüz 018/11
g.- ürlere 151/27
g.- ürlerse 038/12
g.- ürse 224/5
g.- ürsün 116/5, 116/15, 161/23,
221/21
g.- ürsünüz 018/25, 057/7
g.- ürüz 111/25, 111/26, 149/9

g.- üyor 031/21, 036/28, 161/20,
186/27

g.- üyordu 115/6, 134/26, 171/6,
208/20, 215/8, 220/16

g.- üyordum 108/15, 204/18

g.- üyordun 201/1

g.- üyorsunuz 123/25, 131/18,
137/22

g.- üyorum 027/14, 027/15,
167/16

göre : Uygun şekilde, uygun olarak;
açısından, düşüncesince, kanaatince -7-
[T]

g. 039/16, 050/23, 073/24,
116/13, 122/15, 122/18, 188/6

görme - : Gözle ve ışık yardımı ile bir
nesne veya kimsenin varlığını algılamak,
hissetmek; şahit olmak, müşâhede etmek
-1- [T]

g.- dim 166/25

görül - : Varlığı gözle hissedilmek;
incelenmek, tetkik edilmek -9- [T]

g.- memiş 022/10

g.- memiştir 033/30

g.- meyen 081/3, 185/7

g.- mez 026/5, 161/5

g.- müyor 078/13, 198/19

g.- üyordu 131/11

görün - : Kendini göstermek, ortaya
çıkarmak, gözükme, zuhur etmek; görülür
halde olmak, görülebilecek durum veya
nitelikte olmak -69- [T]

g.- dü 079/30

g.- düm 132/23

g.- en 018/2, 034/16, 045/17,
048/10, 074/28, 098/22, 104/26, 120/2,
210/27, 227/5

g.- erek 080/4, 120/23, 133/8

g.- medi 017/1

g.- mek 033/23, 192/24

g.- memiştir 117/20

g.- meye 023/8, 036/2, 075/22,
175/5, 191/18

g.- meyecek 220/24

g.- meyen 010/18, 035/23, 035/27,

225/14

g.- mez 103/19

g.- müştü 226/2

g.- müyor 062/11, 103/1, 103/18,
211/23, 214/14

g.- müyordu 091/9, 188/9

g.- müyordun 096/28

g.- ür 015/12, 196/7

g.- ürsün 202/28

g.- üyor 022/7, 055/14, 060/5,
118/10, 177/24, 179/15, 181/16, 190/11,
227/14

g.- üyordu 009/11, 044/28, 058/2,
062/26, 070/22, 086/12, 092/3, 118/14,
122/28, 158/25, 164/2, 174/15,
225/21

g.- üyorsun 038/16, 076/26,
154/14, 158/21, 199/2

görünüş : Görünmek işi ve tarzı,
görüntü; bir şeyin dış şekli, görünen şekil
ve sûreti, zevâhir -3- [T]

g.+ e 017/32

g.+ ü 035/15

g.+ üyle 034/19

görüş - : Karşı karşıya gelip konuşmak,
birbirini görmek -9- [T]

g.- medik 131/20

g.- müş 084/16

g.- tüğü 072/10

g.- tüğünü 140/11

g.- tükten 020/17

g.- tüm 022/2, 080/6

g.- ülmüş 138/7

g.- ür 113/2

göster - : Göz önüne sermek,
başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir
etmek, izhar etmek; görmesini sağlamak
-45- [T]

g.- di 064/13, 089/23, 150/19,
170/9, 196/22, 228/3

g.- diği 015/17, 021/24, 189/31

g.- diler 143/17

g.- eceğim 196/9

g.- emezsin 041/27, 148/26

g.- en 194/11, 197/2

g.- erek 122/7, 172/16, 225/20

g.- ilmesi 192/1
g.- iniz 136/17
g.- ir 034/27, 195/20, 201/12
g.- irsen 101/26
g.- iyor 022/9, 067/10, 072/6,
213/18
g.- iyordu 064/20, 067/19, 112/14,
129/13, 130/16, 192/7
g.- iyorsunuz 136/7
g.- meden 136/3
g.- mek 054/19, 149/6
g.- mekten 172/7
g.- mesin 090/12
g.- meye 038/10, 045/2, 163/16
g.- mişti 139/21
g.- sene 151/21

götür - : Bulunulan yerden daha uzak bir yere taşımak, ulaştırmak, iletmek; berâberinde bulundurmak, onunla berâber gitmek, refâkatine almak -29- [T]

g.- dü 091/5, 105/10, 107/27,
124/8, 197/12, 197/22, 208/8, 217/21
g.- düler 121/25
g.- ecek 204/24
g.- erek 070/23, 120/18, 123/22
g.- mek 024/18
g.- memeyi 058/10
g.- müş 183/15, 183/18
g.- müşler 182/25
g.- müşsün 156/28
g.- ün 120/11
g.- üp 058/10
g.- ür 151/16
g.- ürdüm 042/17
g.- ürken 086/16, 229/11
g.- ürler 202/19
g.- üyordu 083/1, 163/11, 187/18

gövde : İnsan bedeni, vücut -2- [T]
g.+ sinde 181/20
g.+ sinin 122/3

göz : İnsanda ve hayvanda görme organı; çekme, çekmece -307- [T]
g. 009/7, 011/4, 017/46, 019/9,
031/18, 032/7, 071/25, 085/9,
087/18, 089/13, 095/10, 100/5,
105/6, 128/8, 147/12, 169/14, 171/16,

183/13, 191/8, 209/3, 216/4
g. göze 209/24
g. kapaklarımı 127/14
g.+ den 011/1, 013/2, 047/4,
078/6, 094/15, 152/27, 190/4, 221/4
g.+ e 031/25, 032/7, 035/27,
079/5, 115/2, 213/2, 214/14
göz g.+ e 209/24
g.+ erinin 027/19
g.+ le 026/5, 101/9, 118/11,
161/5, 195/25, 195/26
g.+ ler 105/1, 139/17, 208/20,
208/23, 214/6, 227/7
g.+ lerde 091/20, 104/26
g.+ leri 009/9, 015/12, 017/2,
022/4, 023/19, 026/19, 026/25, 029/2,
033/4, 051/8, 052/11, 052/32,
055/11, 066/10, 068/1, 083/19, 083/24,
086/6, 094/27, 095/9, 096/20,
097/22, 098/22, 101/25, 104/7, 106/8,
108/14, 111/2, 111/12, 111/28,
116/10, 118/13, 119/11, 119/20, 120/1,
123/2, 124/16, 138/22, 143/7,
145/16, 145/28, 163/4, 169/12, 170/13,
171/4, 171/17, 177/12, 181/5,
184/3, 189/21, 193/22, 195/2, 198/8,
207/14, 208/14, 217/30, 223/14,
225/5, 229/10
g.+ lerim 092/19, 108/11
g.+ lerimi 107/12, 108/2
g.+ lerimin 215/18
g.+ lerin 027/12, 140/1, 143/25,
192/3, 227/9
g.+ lerinde 032/14, 134/26, 181/7,
209/8
g.+ lerindeki 040/21, 208/26
g.+ lerinden 029/4
g.+ lerine 012/7, 023/17, 028/13,
028/15, 028/26, 099/1, 104/25, 120/31,
131/15, 143/24, 153/20, 159/9,
208/26, 221/29, 224/8, 226/6, 226/21
g.+ lerini 009/1, 009/11, 009/13,
012/4, 017/9, 023/22, 023/24, 027/24,
028/5, 028/20, 036/14, 037/22,
043/26, 047/12, 054/29, 056/15, 056/24,
062/16, 067/12, 067/18, 067/21,
068/15, 073/10, 073/11, 086/15, 087/24,
091/12, 100/12, 106/1, 109/23,
110/12, 117/15, 118/5, 118/23, 120/27,

123/13, 130/21, 140/28, 141/22,
142/4, 142/5, 143/14, 144/24, 154/21,
155/20, 157/23, 162/16, 178/13,
179/13, 180/7, 180/14, 180/16, 182/4,
185/15, 186/2, 186/3, 196/28,
201/6, 208/18, 211/10, 213/13, 214/18,
216/3, 221/27, 226/2, 228/13,
229/12
g.+ lerinin 010/8, 010/22, 024/9,
027/14, 027/22, 027/26, 027/29, 028/10,
029/1, 032/20, 036/18, 041/8,
052/16, 064/25, 076/25, 094/23, 103/13,
104/14, 111/9, 128/27, 137/4,
139/16, 141/15, 154/25, 168/13, 169/13,
178/5, 181/15, 190/17, 195/2,
208/6, 208/27, 214/10, 221/28, 227/8
g.+ lerinizi 123/7
g.+ leriyle 015/18, 024/6, 053/6,
066/9, 083/22, 100/6, 130/22, 152/14,
168/7, 190/21, 219/7
g.+ lerle 010/19, 023/14, 044/15,
067/15, 197/10, 198/1, 209/21, 210/25,
228/1
g.+ lü 103/14, 150/21, 189/23
g.+ ü 022/23, 074/5, 088/4, 088/7,
097/16, 104/25, 135/19, 214/8
g.+ üm 165/9, 199/14
g.+ ümden 075/4
g.+ ümle 075/5, 102/10
g.+ ümün 019/22
g.+ ümüz 034/25
g.+ ün 185/26
g.+ ünden 032/5
g.+ üne 010/2, 015/2, 042/24,
141/9
g.+ ünü 011/3, 048/21, 079/9,
098/20, 103/23, 195/10
g.+ ünün 036/7, 056/22, 090/26,
108/8, 111/2
g.+ ünüzün 153/27

gözbebeği : Gözde iris tabakasının
ortasında bulunan ve ışığın azalıp
çoğalmasına göre küçülüp büyüyen delik
-1- [T]
g.+ lerine 097/10

gözetil - : Korunmak, himâye edilmek
-1- [T]

g.- erek 078/17

gözlü : Gözü olan -1- [T]
aç g.+ lüklerine 103/4

gözlük : Görme bozukluğu olanların daha
iyi görebilmelerini sağlamak için, üzerine
göz kusûruna göre derecesi değişen iki
cam yerleştirilmiş bir çerçeveden ibâret
görme âleti -1- [T]
g.+ ünü 174/7

gözük - : Görünmek -3- [T]
g.- en 056/14, 062/8
g.- üyor 063/1

gözyaşı : Ağlarken gözlerden akan berrak
sıvı, yaş -3- [T]
g.+ ları 109/21, 156/22
g.+ larını 082/16

gudubet : Çok çirkin, çok sevimsiz -1-
[Ar]
g. 097/17

gulu : Yansıma sözcük -3- [T]
g. 089/8

gurur : Kendini beğenme, büyüklük
taslama, boş şeylerle övünme, benlik,
enânîyet, kibir, azamet -7- [Ar]
g. 040/22, 171/10
g.+ u 104/16
g.+ unu 013/19, 171/11
g.+ unun 228/17
g.+ uyla 171/18

gururlu : Büyüklük taslayan, kibirli;
şeref ve haysiyetine düşkün, mağrur -2-
[Ar]
g. 062/11, 072/3

gücen - : Bir kimseye kırılmak, darılmak,
incinmek, alınmak -6- [T]
g.- me 103/29, 105/16
g.- meden 228/15
g.- meyin 192/18
g.- meyiniz 017/6, 157/28

güçendir - : Gücenmesine, darılmasına sebep olmak, darılmak, hatırını kırmak, küstürmek -1- [T]
g.- eceğini 101/1

güç : Yapılması, başa çıkılması zor olan, emek isteyen, yorucu, zor, müşkül, çetin -16- [T]
g. 020/12, 025/22, 101/23, 114/13, 121/27, 122/5, 129/9, 131/20, 160/13, 193/8, 195/12, 201/7, 203/14, 225/27, 228/5
g.+ tür 035/14

güçlük : Güç olma durumu, zorluk, zahmet, çetinlik, müşkülât -1- [T]
g. 063/30

gügü : Yansıma sözcük -1- [T]
g. 121/1

gül - : Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak; hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek -93- [T]
g.- dü 026/19, 046/18, 047/7, 063/16, 070/21, 073/8, 079/9, 080/12, 096/7, 103/9, 128/1, 128/11, 143/14, 144/2, 144/3, 149/8, 152/19, 153/26, 160/7, 161/9, 163/18, 172/13, 183/25, 193/20, 200/27, 209/23, 225/20, 228/23
g.- e 049/29, 076/15, 076/16
g.- eceğini 195/1
g.- ecekti 171/12
g.- en 012/4, 141/5
g.- er 047/24, 072/28, 140/11
g.- erdim 089/28
g.- erek 034/6, 037/16, 049/21, 058/23, 073/2, 102/9, 138/9, 148/2, 195/17, 210/6
g.- meden 056/15
g.- mek 044/25, 045/10, 192/14
g.- mekten 196/21
g.- meye 141/4, 170/10
g.- meyen 083/22
g.- mez 113/10
g.- müş 183/7, 183/8

g.- müştü 047/1, 148/1
g.- müyordu 225/1
g.- ümsedi 136/2, 159/20
g.- ümsemeğe 123/18
g.- ümseyen 015/18
g.- üşle 045/7, 101/12, 143/14
g.- üyor 036/23, 036/26, 057/12, 097/7, 118/10, 170/3, 170/4, 189/15
g.- üyordu 028/25, 050/20, 149/21, 162/17, 170/5, 170/15, 175/15, 187/27, 195/3
g.- üyorlar 060/6, 066/17
g.- üyorsunuz 060/4

gül : Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği -8- [Far]
g. 083/12, 083/15, 083/23, 085/1, 086/4, 224/1
g.+ den 079/20
g.+ ü 083/12

güldür - : Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak -2- [T]
g.- dü 079/7
g.- en 057/8

güle : Ayrılan bir kimseye söylenen uğurlama sözü; allahısma marladık vedâ sözüne verilen cevap -2- [T]
g. 076/17

güler : Gülen, asık olmayan yüz, candan ve samîmî davranış -1- [T]
g. 021/24

Gülşen : Romandaki kadın karakterlerden biri; Bedia'nın dadısı -41- [Far]
G. 009/18, 010/14, 010/18, 010/22, 010/27, 081/11, 081/19, 082/1, 082/4, 085/19, 091/17, 094/1, 094/26, 096/1, 096/13, 109/25, 119/4, 119/14, 119/24, 120/5, 120/10, 120/14, 120/20, 120/23, 121/6, 121/24, 224/22, 224/26, 225/1, 225/3, 225/4, 225/7, 225/14, 225/16, 225/19, 226/2, 226/11, 226/16, 229/5,

229/10, 229/12

gülümse - : Ağzını açmadan iki yana doğru yaymak sûretiyle ve ses çıkarmadan sâdece yüz ifâdesinin aldığı mânâ ile memnûniyetini, hoşnutluğunu belli etmek, hafifçe ve sessizce gülmek, tebessüm etmek -9- [T]

g.- di 170/1, 225/2
g.- meyle 056/23
g.- rken 017/2
g.- ümsüyor 037/22
g.- yen 033/29
g.- yerek 195/13
g.- yor 221/14
g.- yordu 017/31

gülümseme : Gülümsemek işi, yüzde beliren hafif gülüş, tebessüm -2- [T]
g.+ ye 096/27, 207/6

gülünç : Gülünecek, alay edilecek durumda olan, tuhaf, komik -4- [T]
g. 045/1, 148/15
g.+ tür 041/15, 216/10

gülüş - : Karşılıklı gülmek, birlikte gülmek -5- [T]
g.- erek 044/13
g.- melerini 088/22
g.- meleriniz 088/24
g.- tük 220/27
g.- tüler 041/13

güm : Patlayan, düşen, bir yere çarpan veya üzerine vurulan bir şeyin çıkardığı kuvvetli, tok ve gürültülü ses -2- [T]
g. 118/17, 118/18

gümüş : Tabiatında altın, bakır, bâzan platinle birlikte bulunan, altından sonra en kolay dövülüp haddelenebilen, ısı ve elektriği en iyi ileten, ziynet ve kıymetli süs eşyası îmaline yarayan, kendine has beyaz renkte, atom ağırlığı 107,88, atom numarası 47, sembolü Ag olan metal element, sim; bu elementten yapılmış -7- [T]
g. 032/17, 032/28, 056/18, 062/2,

081/19, 180/13
g.+ ler 167/9

gün : Dünyânın kendi yörüngesi etrâfında bir defa dönmesinden ibâret 24 saatlik zaman parçası -174- [T]

g. 011/5, 017/16, 017/17, 017/19, 018/2, 018/22, 022/19, 025/15, 025/16, 025/20, 026/24, 026/26, 031/11, 034/21, 035/29, 048/6, 049/7, 050/3, 065/3, 065/4, 068/19, 073/23, 074/10, 079/13, 081/6, 082/9, 082/15, 082/24, 082/29, 082/30, 083/3, 083/5, 085/15, 086/3, 086/7, 086/10, 088/14, 090/2, 090/13, 090/16, 094/7, 102/4, 104/5, 107/1, 108/2, 108/6, 108/8, 108/11, 110/7, 110/12, 116/4, 122/1, 128/19, 132/19, 134/3, 135/16, 135/18, 144/8, 144/9, 144/13, 144/20, 144/26, 147/15, 149/10, 155/25, 158/15, 163/9, 165/14, 167/8, 171/1, 173/4, 173/15, 175/16, 175/25, 176/13, 176/24, 177/2, 185/12, 186/22, 187/1, 187/16, 187/19, 194/1, 204/17, 213/3, 216/1, 217/22, 219/1, 219/8, 220/15, 224/1
g.+ de 050/22, 053/26, 102/15, 129/10, 175/29, 176/8
g.+ den 036/5, 049/8, 083/10, 085/14, 087/19, 107/4, 128/2, 131/26, 135/10, 172/5, 173/10, 182/23, 185/2, 191/9, 194/14, 204/19
g.+ dür 014/29, 014/30, 015/21, 015/22, 020/13, 022/14, 036/24, 039/7, 052/31, 096/28
g.+ e 162/16, 173/7, 188/17
g.+ kü 012/16, 013/13
g.+ ler 089/12, 089/14, 093/9, 186/17, 215/24, 226/7
g.+ lerde 010/12, 082/10, 083/22
g.+ lere 042/2
g.+ leri 111/6, 147/2
g.+ lerin 035/5, 111/10
g.+ lerinde 036/13, 084/6, 091/10
g.+ lerindesin 101/22
g.+ lük 072/29, 076/24
g.+ ü 011/4, 051/18, 092/14, 165/24, 165/25, 177/2, 213/3

g.+ ün 040/22, 072/19, 082/18,
091/1, 093/12, 107/29, 108/19, 148/15,
192/12, 226/9
g.+ ündeyim 158/23
g.+ üne 011/4, 051/18
g.+ ünü 060/24

günah : Allah'ın emirlerine aykırı olan
davranış, mâsiyet -8- [Ar]
g. 041/24, 041/25, 042/1, 042/2,
085/13
g.+ im 113/23
g.+ in 213/15
g.+ ları 225/29

günahkâr : Günah işleyen, günah işlemiş
-1- [Far]
g. 224/3

günahsız : Günâhı, suçu olmayan,
mâsum, kabâhatsiz, bîgünah -2- [Ar]
g. 041/27, 042/1

gündelik : Gün hesabıyla verilen veya bir
günlük iş karşılığı ödenen para, günlük,
yevmiye; her gün olan, her günkü,
günlük, yevmî -1- [T]
g. 155/26

gündüz : Güneşin doğuşu ile batışı
arasındaki aydınlık zaman, gün -9-
[T]
g. 044/20, 137/3, 138/5, 139/10,
143/23, 144/11
g.+ leri 020/14, 117/21
g.+ ümü 135/11

güneş : Dünya ve diğer gezegenlerin
etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve
hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren
gök cisminin adı, dünyâya en yakın
yıldız, şems -15- [T]
g. 083/7
g.+ in 009/9, 012/3, 081/9, 110/19
g.+ iyle 009/8, 223/19
g.+ le 110/23, 155/25
g.+ li 034/10
g.+ te 011/27, 028/20, 044/12,
118/9, 181/16

güneşli : Güneş ışınları ile aydınlanmış;
açık, bulutsuz -1- [T]
g. 021/2

günlük : Belli bir gün içinde olan, o
günle ilgili, o güne âit -1- [T]
g. 163/2

gürbüz : İyi gelişmiş, serpilmiş, sağlam
bir bünyeye sâhip -3- [Far]
g. 050/9, 119/17, 181/17

gürültü : Aralarında âhenk bulunmadığı
için kulağa hoş gelmeyen çeşitli ve
karışık seslerin meydana getirdiği
kuvvetli ses, patırtı, şamata -19- [T]
g. 073/21, 098/17, 118/21, 121/1,
124/1, 193/5, 212/1, 214/16,
227/1
g.+ ler 115/7
g.+ lü 021/11, 214/3
g.+ sü 079/10, 198/20, 226/8
g.+ süyle 028/15
g.+ yle 118/17, 179/14, 211/12

güven : Kendisinden bekleneni
vereceğine veya yapacağına inanmak,
ona güven duymak, emin olmak, îtimat
etmek -1- [T]
g. 116/21

güven - : Kendisinden bekleneni
vereceğine veya yapacağına inanmak,
ona güven duymak, emin olmak, îtimat
etmek -1- [T]
g.- memek 117/26

güverte : Gemilerde ambar, kamara vb.
kapalı yerlerin tavanını meydana getiren,
yolculara açık olan ve bâzı gemi
âletlerinin, sandalların bulunduğu
kısımların ortak adı -2- [İt]
g.+ de 082/27
g.+ ye 069/20

güvey : Bir kimsenin kızıyla veya
yakınlarından bir kızla evlenmiş olan
erkek, dâmat -2- [T]

g. 048/6, 054/27

güzel : Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil -80- [T]

g. 011/15, 013/27, 013/28, 014/1, 020/29, 027/25, 032/2, 034/15, 034/25, 034/26, 039/20, 040/9, 043/31, 045/2, 045/3, 049/12, 052/32, 054/24, 058/7, 059/9, 062/5, 073/26, 099/14, 100/5, 101/3, 103/18, 103/19, 103/20, 117/9, 117/15, 123/27, 123/28, 128/6, 130/13, 133/23, 148/26, 149/1, 149/5, 162/18, 163/9, 165/29, 169/18, 171/5, 171/10, 181/14, 182/25, 221/28, 221/29, 221/30, 227/25

g.+ di 064/22, 064/25, 064/27, 064/28, 171/19

g.+ dir 044/8, 064/14, 104/3, 104/18

g.+ i 040/5, 040/25, 047/21, 055/21, 056/9, 100/7, 103/14, 191/28

g.+ im 117/12, 220/22

g.+ inin 054/6

g.+ lere 191/25

g.+ liğiyle 133/22

g.+ miş 097/22

g.+ mişiz 054/18

g.+ se 104/5

güzelleş - : Güzel olmak, güzel duruma gelmek-2- [T]

g.- mek 100/8

g.- miş 032/13

güzellik : Güzel olan şeyin niteliği, göze, kulağa hoş gelen veya taşıdığı üstün niteliklerle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran şey veya hâlin durumu, hüsn, cemal, behçet -11- [T]

g. 064/22, 219/13

g.+ i 103/13, 204/9

g.+ in 034/24, 182/1, 208/22

g.+ inden 104/3

g.+ ine 040/22, 041/7

g.+ liğinden 039/24

güzide : Seçkin, seçilmiş, mümtaz, elit

-2- [Far]

g. 148/25

g.+ dir 148/24

ha : Gayrete getirmek ve teşvik için kullanılır; hayret ifâde eder; soru bildirir -36- [T]

h. 026/17, 026/26, 046/10, 047/15, 048/12, 050/21, 054/18, 103/17, 116/25, 123/26, 132/18, 135/16, 150/21, 158/4, 159/2, 164/17, 166/3, 167/15, 174/4, 174/9, 175/6, 175/11, 175/19, 178/9, 178/12, 178/20, 178/22, 178/24, 178/25, 178/27, 190/15, 190/23, 190/24, 190/25, 194/3, 197/17

haber : Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz -43- [Ar]

h. 015/4, 051/18, 076/12, 082/25, 083/1, 091/13, 092/6, 092/11, 094/11, 115/17, 132/25, 136/14, 144/10, 144/16, 144/18, 144/28, 146/4, 147/6, 155/28, 158/15, 162/11, 183/9, 183/10, 188/18, 193/15, 204/23, 212/6, 225/22, 226/13

h.+ de 156/12

h.+ i 046/16, 093/1, 197/2

h.+ im 144/15, 148/3, 216/16

h.+ in 097/18

h.+ ini 092/7, 093/3

h.+ ler 047/2, 229/4

h.+ leri 069/8, 078/6

habersiz : Haberi olmayan, bîhaber, gafil -2- [Ar]

h. 122/19, 131/12

had : Sınır; derece, mertebe -2- [T]

h.+ ine 082/30

h.+ iyle 228/21

hadeka : Göz bebeği -1- [Ar]

h.+ ları 097/9

hademe : Hizmet edenler; resmî dâirelerde, bürolarda hizmet eden kimseler -7- [Ar]

h. 014/23, 015/4, 129/22, 155/28
h.+ nin 129/23
h.+ ye 135/3
h.+ yi 130/5

hadise : Olan, ortaya çıkan, vukû bulan her türlü hal, keyfiyet ve oluş, vaka, olay
-12- [Ar]
h. 140/13, 158/20, 191/8, 213/18, 216/9

h.+ ler 194/17, 205/4
h.+ lardan 030/13
h.+ lere 159/13, 216/21
h.+ ye 212/29
h.+ yi 025/7

hafakan : Yürek oynaması, çarpıntı, yürek sıkıntısı -2- [Ar]
h.+ lar 022/27, 088/5

hafıza : İdrak edilen, algılanan, öğrenilen şeyleri zihinde tutma ve hatırlama hassası, bellek -4- [Ar]
h.+ sına 200/30
h.+ sını 130/15, 175/4, 194/15

hafif : Tartıda ağırlığı az gelen; belli, tabii veya kabul edilmiş bir ölçüye göre yoğunluğu, miktârı, şiddeti, etkisi az olan, az miktarda, biraz -36- [Ar]
h. 009/8, 032/6, 036/17, 044/22, 045/15, 053/18, 061/30, 062/7, 064/24, 091/3, 098/10, 110/26, 124/3, 127/16, 127/17, 160/12, 168/14, 203/20, 204/5, 204/6, 216/19, 224/7
h.+ çe 032/20, 037/22, 059/17, 060/28, 068/9, 083/22, 123/18, 152/11, 163/6
h.+ idir 221/26
h.+ tir 050/19, 074/7

hafta : Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü -10- [Far]
h. 054/26, 068/26, 174/9
h.+ da 063/22, 132/20, 147/2, 175/29, 205/2
h.+ sı 083/12
h.+ ya 102/21

hah : Beklenen veya istenen bir şey olduğu zaman tamam, işte, evet anlamında memnûniyet ve tasdik bildiren söz -4- [T]
h. 052/25, 097/22, 134/1, 178/27

hâilevî : Fâcia, içler acısı hâdise -1- [Ar]
h. 077/15

hain : Hıyânet eden, sadâkat göstermeyen, güveni kötüye kullanan kimse -9- [Ar]
h. 031/8, 088/18, 088/19, 113/26, 114/7, 154/25, 197/19
h.+ lik 102/3

hainlik : Hâin olma durumu; hâince davranış -2- [Ar]
h.+ i 095/15, 111/25

hak : Doğru, gerçek; hukûkun veya geleneğin bir kimseye tanıdığı şey, hisse, pay; üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik -29- [Ar]
h. 037/8, 050/4, 072/22, 077/22, 090/8, 154/11, 195/26, 204/3, 228/16
h.+ ı 030/4, 157/13, 157/17, 204/26, 205/1
h.+ ım 025/23
h.+ ın 012/9, 026/4, 169/6
h.+ ımız 112/14, 157/17
h.+ ıyla 218/4
h.+ ki 057/25, 101/1, 195/17, 202/22
h.+ la 157/8, 218/3
h.+ larımız 204/27

Hak : Doğru, gerçek; allah, Cenâbıhak, Tanrı, Hudâ -2- [Ar]
Cenâb-ı H. 111/25
Cenâb-ı h.+ ın 112/26

hâk : Toprak -1- [Far]
h.- i pâyinize 151/18

hakanî : Hâkâna âit, hâkanla ve hâkânın

yönettiği ülkeyle ilgili -1- [Far]
h.+ de 060/19

hakaret : Küçük düşürme, horlama;
küçük düşürücü söz veya davranış -8-
[Ar]
h. 166/19, 166/22, 169/10, 224/5,
227/17
h.+ e 167/4
h.+ le 169/18

hakikat : Asıl olan durum ve şekil,
gerçek, asıl, künh -9- [Ar]
h. 020/8
h.+ e 018/21
h.+ en 217/16
h.+ i 060/10, 194/7, 194/21,
194/22
h.+ le 204/15
h.+ liymiş 021/26

hakikaten : Hakikat bu ki, gerçekten,
doğrusu -5- [Ar]
h. 014/12, 023/21, 169/12, 170/5,
172/1

hakiki : İnkâr edilemeyecek şekilde var
olan, var olmuş bulunan, gerçek -7-
[Ar]
h. 058/25, 085/14, 139/7, 177/1
h.+ sini 169/15

hâkim : Hükmeden, buyruğunu yürüten,
hâkimiyet kurmuş olan, egemen; baskın
durumda olan, diğerlerinden daha başta
gelen -16- [Ar]
h. 024/6, 027/18, 055/16, 069/15,
091/22, 095/5, 100/13, 139/16,
144/6, 152/14, 154/1, 164/9,
166/20, 171/18, 208/3
h.+ iz 113/1

hakimane : Hikmet sâhibi olan kimseye
yakışacak tarzda -2- [Ar]
h. 169/18, 201/8

hâkimiyet : Hâkim olma, buyruğunu
yürütme durumu, hükümlanlık,
egemenlik -1- [Ar]

h.+ i 078/18

hakkında : Doğru, gerçek; hukûkun veya
geleneğin bir kimseye tanıdığı şey, hisse,
pay; üzerine, için, husûsunda, dâir,
müteallik -7- [Ar]
h. 013/12, 015/3, 015/27, 026/3,
043/6
h.+ ki 040/10, 045/3

haklı : Hakka uygun, doğru, yerinde; hak
sâhibi olan, hakkı olan -5- [T]
h. 031/8, 033/23, 033/25, 034/12
h.+ sını 165/17

haksız : Hakka uygun olmayan, gerçeğe
veya yasaya aykırı; fikir, davranış veya
hareketlerinde hatâlı olan, doğruya
uymayan -5- [Ar]
h. 040/6
h.+ dı 013/6
h.+ sak 012/17
h.+ sını 025/8, 034/3

haksızlık : Hakka uygun olmayan,
gerçeğe veya yasaya aykırı; fikir,
davranış veya hareketlerinde hatâlı olan,
doğruya uymayan -1- [Ar]
h. 025/25

hal : Çözüm yolu bulup sonuca
bağlamak, çözmek -1- [Ar]
h. ederiz 026/24

hâl : Bir şeyin içinde bulunduğu şartların
ve niteliklerin bütünü, durum; davranış,
tutum, tavır -76- [T]
h. 010/7, 024/28, 024/31, 105/1,
153/25, 206/7, 208/4, 215/29,
215/30
h.+ de 011/25, 024/20, 041/10,
041/19, 046/19, 047/18, 054/1, 057/28,
062/11, 077/14, 080/4, 141/22,
147/3, 149/23, 155/23, 171/7, 175/4,
188/6, 188/9, 194/7, 203/8, 204/1,
204/2, 215/25, 219/4, 221/11,
223/10
h.+ den 094/14
h.+ desin 216/5

h.+ deyim 093/9, 107/22, 109/19,
202/20

h.+ e 012/15, 031/2, 102/16,
110/9, 116/20, 203/6, 203/7

h.+ i 021/28, 073/25, 101/7,
116/12, 117/10

h.+ im 156/4

h.+ in 024/28, 109/5, 148/13,
157/10

h.+ inde 030/17, 039/18, 139/19,
207/19

h.+ ine 019/13, 085/17, 088/27,
155/8, 190/7

h.+ ini 077/8, 091/17, 104/19,
122/6, 163/17, 169/14

h.+ iyle 072/17

h.+ miş 018/5

hala : Babanın kız kardeşi -3- [Ar]

h. 027/28

h.+ sında 099/4

h.+ sının 028/4

hâlâ : Bu zamâna kadar, daha, henüz,
şimdi bile, hâlen -45- [Ar]

h. 011/15, 051/6, 054/25, 064/21,
087/17, 090/5, 099/24, 109/12,

120/14, 121/4, 136/24, 139/20,
145/3, 152/13, 155/23, 169/16, 175/15,

182/14, 184/7, 186/14, 190/1,
194/23, 195/19, 197/8, 205/10, 208/23,

209/2, 209/3, 209/4, 213/12,
214/18, 215/6, 215/10, 219/15, 220/9,

221/11, 221/13, 225/21, 228/8,
228/17, 228/20

halayık : Esir edilmiş veya satın alınmış
kız, kadın -2- [Ar]

h. 161/23

h.+ lar 127/15

halbuki : Anlam bakımından karşıt olan
iki cümleyi birbirine bağlar; oysa, oysa
ki, aksine olarak -12- [T]

h. 025/10, 039/12, 043/7, 060/6,
073/29, 107/22, 118/8, 128/11,

129/13, 138/10, 144/10, 144/20

haleldar : Zarara uğramış, bozulmuş

-1- [ArFar]

h. 059/31

halı : Yere veya mobilya üzerine
serilmek, duvara süs olarak gerilmek
üzere yün veya iplikten dokunmuş kısa
tüylü yaygı -1- [Far]

h.+ ları 079/1

hâlis : Karışksız, katkısız -4- [Ar]

h. 052/27, 064/16, 092/25

h.+ leri 057/28

halk : Bir milleti meydana getiren insan
topluluğu -8- [Ar]

h. 057/6, 074/3, 074/6

h.+ ı 074/8, 189/29

h.+ ın 074/1

h.+ ına 223/1

h.+ ıyla 226/5

halka : Bir yere tutunmak veya bir şeyi
bir yere tutturmak için kullanılan mâden,
tahta veya plastikten çember -1- [Ar]

h.+ sı 206/5

hallet - : Çözüm yolu bulup sonuca
bağlamak, çözmek -3- [Ar]

h.- ebilirsiniz 132/4

h.- eceğim 158/13

h.- mekte 063/30

halli : Maddî durumu oldukça iyi
anlamına gelen -2- [T]

h. 148/9, 148/11

hallice : Daha iyi durumda -1- [T]

h.+ yız 053/25

halsiz : Vücûdunu yeter derecede dinç ve
zinde hissetmeyen, mecalsiz, dermansız,
tâkatsiz -2- [Ar]

h. 022/7, 044/28

halsizlik : Halsiz olma durumu,
dermansızlık, tâkatsizlik -1- [T]

h.+ i 105/14

halt : Münâsebetsiz iş veya söz, yakışık

almayan yersiz söz veya davranış,
münasebetsizlik -1- [Ar]
h. eder 114/4

ham : Yenecek kadar olgunlaşmamış;
yeterince olgunlaşmamış -1- [Far]
h. 213/18

Hamburg : Almanya'nın ikinci büyük
şehri olup kendi başına ayrı bir eyâleti
oluşturur -1- [Alm]
H.+ da 217/3

Hamid : Özel Ad -1- [Ar]
H.+ in 151/16

hamle : İleriye doğru atılma, atılış;
ilerleme gayretiyle atılan adım, atılım
-4- [Ar]
h.+ de 039/2, 042/25, 088/9
h.+ sini 228/12

hamse : Benzer, eş, müsâvi; karı kocadan
her biri, eş, zevce, zevce -1- [Far]
havâss-ı h. 200/10

hançere : Gırtlak -1- [Ar]
h.+ si 143/29

hane : Ev -1- [Far]
h.+ mi 176/22

hanedan : Köklü, asil ve büyük âile,
târihteki tanınmış bir kimseye dayanan
soy -1- [Far]
h.+ mın 217/4

hangi : Adı geçen hususla, iki veya daha
fazla şeyden neyin veya kimin
kastedildiği öğrenilmek istendiği zaman
kullanılan soru sıfatı -19- [T]
h. 031/15, 053/8, 059/23, 069/9,
084/18, 103/30, 136/30, 139/6,
177/28, 183/2, 219/2, 220/11
h.+ miz 012/16
h.+ si 024/27, 148/20, 153/24,
216/21
h.+ sini 060/18, 150/4

hanım : Eş, karı, zevce; hizmetinde
bulunulan kadın; kibar konuşmada kadın
-128- [T]

h. 011/17, 015/10, 017/6, 017/18,
017/40, 017/52, 018/3, 018/9,
018/22, 021/19, 021/22, 021/25,
024/1, 032/22, 033/14, 033/16, 033/21,
039/24, 043/10, 047/21, 049/15,
050/3, 050/11, 050/20, 051/1, 052/4,
052/20, 053/22, 053/23, 055/16,
056/6, 056/12, 058/9, 059/6, 059/9,
059/30, 060/17, 061/23, 062/26,
066/13, 067/24, 082/2, 086/13, 087/13,
087/23, 090/10, 090/16, 096/19,
098/12, 099/7, 099/8, 100/18, 102/17,
116/17, 117/8, 117/17, 121/21,
122/22, 123/7, 123/12, 123/24, 123/26,
129/23, 129/24, 130/1, 136/19,
145/26, 149/15, 151/26, 158/20, 163/7,
163/8, 170/17, 170/18, 170/25,
170/26, 175/23, 177/17, 177/23, 179/6,
179/10, 179/20, 179/28, 180/2,
180/4, 182/17, 183/27, 184/27, 196/20,
214/7, 226/12, 228/4, 229/8
h.+ a 020/7, 023/2, 044/5, 156/17,
170/6, 225/22
h.+ cık 047/22
h.+ dan 132/28, 184/16
h.+ ı 017/18
h.+ ın 022/4, 025/14, 033/26,
052/15, 134/7, 145/22, 152/3
h.+ ına 010/19, 081/19, 095/27
h.+ ından 185/10
h.+ ını 010/22, 170/22
h.+ ının 142/1
h.+ la 038/20, 134/11, 135/14,
175/22
h.+ lar 054/13, 122/11
h.+ ları 067/15, 069/30
h.+ m 051/8, 054/19
h.+ mış 133/15

hanımefendi : Kibar konuşmada saygı
ifâdesi olarak kadın isimlerinden sonra
getirilen veya ismin yerine kullanılan
unvan sözü -20- [T]
h. 015/16, 021/16, 033/17,
033/20, 034/7, 049/27, 050/23, 054/5,
130/20, 133/17, 134/15, 134/18,

136/22, 136/26, 157/24, 177/5, 225/11
h.+ ler 017/16, 017/24
h.+ nin 162/11

hani : Nerede, ne oldu; karşısındakine daha önceden bildiği bir şeyi hatırlatmak için kullanılır, biliyorsun ya -9- [T]
h. 056/25, 097/21, 174/1, 175/22, 208/25, 223/17, 223/18, 223/20, 225/1

hantal : Kocaman, kaba saba-2- [T]
h. 190/3, 198/11

hap : Kolayca yutulabilmesi için ufak yuvarlaklar hâline getirilmiş ilaç; kötü durum -4- [Ar]
h. 077/11, 115/8
h.+ ı 069/6, 077/25

hâr : Sıcaklık, harâret-1- [Ar]
h. 128/25

harabe : Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı, yıkı -1- [Ar]
h.+ ye 021/7

harap : Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, viran -5- [Ar]
h. 181/20
h. ediyor 093/7
h. etmişti 009/13
h. olmuş 021/4
h.+ eden 132/4

hararet : Sıcaklık; coşkunluk, şevk, ateşlilik -8- [Ar]
h. 025/18
h.+ i 064/26
h.+ le 025/17, 063/1, 128/21, 146/2, 153/16
h.+ ten 028/21

hararetlen - : Canlanmak, hareketli bir durum almak -3- [Ar]
h.- di 085/21, 103/25
h.- iyordu 019/27

hararetli : Coşkun, canlı, ateşli -2-

[Ar]
h. 059/16, 063/9

harca - : Elden çıkarmak, sarfetmek -1- [T]
h.- yarak 213/7

hare : Düz renkli, üzerinde mermer damarlarına benzeyen dalgalar bulunan sof cinsinden menevişli eski bir kumaş çeşidi -1- [Far]
h.+ li 142/10

hareket : Bir şeyin, bir nesnenin bütününün veya bir kısmının yerini, konumunu yâhut durumunu değiştirmesi, kıvıldama, kıvıldanma; davranış, davranma -50- [Ar]
h. 017/26, 030/6, 037/2, 039/6, 153/16, 207/15, 210/5, 227/17
h. eder 064/6
h. ediyor 023/20
h. et 162/6
h. etmeye 162/10
h.+ i 030/8, 092/2, 094/4, 175/31, 190/18, 209/5
h.+ im 074/7
h.+ in 025/13, 075/15, 220/11
h.+ ine 019/9, 020/20, 054/29, 091/20
h.+ ini 068/13
h.+ le 080/9, 083/27, 181/18
h.+ ler 045/16, 097/8, 123/1, 134/29
h.+ lere 186/27
h.+ leri 103/1
h.+ lerim 039/15
h.+ lerimiz 160/17
h.+ lerinde 063/8, 186/26
h.+ lerinden 017/41
h.+ lerine 185/16, 192/3
h.+ lerini 018/11, 143/26
h.+ leriyle 032/1
h.+ lerle 122/3, 131/10, 191/14
h.+ te 191/26

hareketli : Hareket edebilen, hareket etme yeteneğinde olan, müteharrik -1- [Ar]

h. 137/20

hareketsiz : Hareket etmeyen, kımıldamayan; aynı kararda devam eden, durgun, yeknesak -13- [Ar]
h. 027/18, 037/19, 062/12, 075/22, 108/26, 111/3, 141/26, 154/13, 155/6, 182/8, 213/14
h.+ di 123/2
h.+ liğin 123/4

harf : Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri-1- [Ar]
h. 227/21

hariç : Bir şeyin sınırları dışında kalan yer, dış, dışarı; bir şey için tâyin edilmiş olan sınırın dışında kalan -4- [Ar]
h.+ inde 073/23, 077/21, 112/20

harika : Her zaman rastlanamayacak derecede hayret ve hayranlık uyandıran, alışılmışın üstünde olan, fevkalâde, olağanüstü -2- [Ar]
h.+ ya 208/22
h.+ yla 139/6

harikulade : Âdetin, alışılmışın üstünde, eşi görülmemiş, olağanüstü -7- [Ar]
h. 039/20, 149/24, 217/21
h.+ dir 065/1
h.+ ydi 058/3, 068/7, 068/8

haris : Bir şeyi elde etmek husûsunda aşırı derecede istekli olan, hırslı -1- [Ar]
h. 071/25

harp : Devletlerin birbirleriyle diplomatik münâsebetlerini keserek yaptıkları silâhli çarpışma, savaş, cenk -5- [Ar]
h. 084/10, 097/16
h.+ inde 039/27
h.+ te 201/13

has : Bir şeye veya bir kimseye âit olup başkasında bulunmayan, ona mahsus

olan, özgü -1- [Ar]
h. 070/1

Hasan : Romdandaki erkek karakterlerden biri -1- [Ar]
H. 096/5

hasır : Saz ve kurumuş bitki saplarından örülmüş taban örtüsü -5- [Ar]
h. 141/9, 162/12, 177/13, 180/12, 182/2

haspa : Kadınlar için kullanılan ve hafif bir küçümseme ifâdesi taşıyan söz -2- [Ar]
h.+ m 183/23
h.+ mda 097/24

hasr : Yalnız bir şeye mahsus kılma, bir şey için ayırma ve sarfetme -1- [Ar]
h. etmek 072/4

hasret : Ayı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak -1- [Ar]
h. 184/7

hassas : Dış dünyâdan gelen etkileri en ince noktasına kadar duyabilen, zaptedebilen; çabuk duygulanan, duygulu, hisli -9- [Ar]
h. 064/19, 072/3, 077/21, 099/14, 148/24, 149/5
h.+ tır 071/27, 149/2
h.+ tırlar 148/26

hassasiyet : Hassas olma durumu, hassaslık, duyarlık -6- [Ar]
h. 098/18, 098/19, 098/20, 203/13
h.+ imize 040/17
h.+ ine 080/30

hasta : Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse -49- [Ar]
h. 015/24, 015/25, 036/15, 077/13, 083/4, 086/21, 087/27, 087/28, 090/4, 091/11, 094/17, 118/14, 120/16, 120/29, 121/2, 122/19, 122/28,

138/3, 142/17, 144/8, 144/25,
156/6, 165/15, 173/27, 183/4, 187/19,
219/2, 225/10, 225/15
h.+ dan 156/9, 225/15
h.+ landı 119/13
h.+ lığı 121/16
h.+ lığından 132/28
h.+ nın 123/1, 123/4, 123/7,
123/11, 123/22, 124/4, 187/17, 219/11
h.+ sını 122/17
h.+ ya 123/3, 123/15, 123/29
h.+ yı 122/6
h.+ yız 022/17
h.+ yken 090/2

hastalan - : Sağlığı bozulmak, hasta
olmak -6- [Far]
h.- dı 144/8
h.- dığını 144/13
h.- dım 092/14, 184/24
h.- ırsın 102/23
h.- mişti 187/16

hastalık : Canlılarda organların
yapılarında ve işleyişlerinde görülen
bozukluk, sağlık durumu bozuk olma
hâli; bir şeye aşırı derecede düşkün olma
durumu -15- [T]
h. 085/17, 093/7, 172/26
h.+ ı 077/4, 091/13, 116/7, 122/8,
122/9
h.+ ında 187/19
h.+ ından 077/4
h.+ lara 122/13
h.+ lığı 092/25
h.+ tan 121/22, 188/4, 219/6

hasut : Çok kıskanç, haset eden,
kıskanan kimse -1- [Ar]
h.+ ların 171/7

haşır : Toplama, bir araya getirme -1-
[Ar]
h. 035/6

haşin : İnsanın üzerinde sert bir etki
bırakan, kaba, kırıcı -2- [Ar]
h. 030/6, 196/31

haşyet : Saygıyla karışık korku, ululuk
karşısında duyulan gönül titremesi,
yürekte duyulan ürperme, korku -4-
[Ar]
h. 194/18
h.+ iyle 216/4
h.+ le 213/23
h.+ tir 035/21

hata : İstemeyerek ve bilmeyerek yapılan
kusur, bir kasıt olmadan yapılan yanlışlık,
yanılma; aslına uygun olmayan, doğru
olmayan şey; yanlış, yanlışlık -8-
[Ar]
h. 018/7
h. ettim 105/20, 169/2
h.+ lar 017/53
h.+ lara 017/53
h.+ sını 015/26, 082/13, 104/4

hatır : Düşünme, akılda tutma yeteneği,
zihin, hâfıza; bir kimsenin biri üzerindeki
saygılı etkisi, itibar -15- [Ar]
h. 015/18, 067/13, 076/14,
083/15, 134/6
h.+ ım 123/25, 187/3
h.+ ımı 114/2
h.+ ın 076/5
h.+ ına 174/22
h.+ ından 084/6, 140/21, 183/9,
213/15
h.+ ını 134/29

hatıra : Yaşanmış şeylerden zihinde
kalan her türlü iz, hatırdaki kalan, hâfızada
yaşamaya devam eden şey -21- [Ar]
h. 011/4, 202/8, 220/4, 223/9
h.+ dır 043/8
h.+ lar 111/7, 111/8, 115/7,
223/12
h.+ ları 011/18, 110/26
h.+ ların 031/1, 031/3, 221/18
h.+ larını 036/23
h.+ larının 184/4, 200/31
h.+ sı 035/21, 220/10, 226/6
h.+ yı 154/28

hatırla - : Zihinde yeniden canlandırmak,
akla getirmek -45- [T]

h.- dı 066/8, 071/13, 139/19,
142/28, 174/3, 213/3
h.- dın 097/21
h.- madığına 067/24
h.- mak 217/30
h.- mayacağına 102/12
h.- mış 175/5
h.- mıştı 075/23, 158/11, 171/2,
175/9
h.- mıyor 130/16, 144/9, 175/4,
184/5
h.- mıyordu 069/24
h.- mıyorum 069/11
h.- r 079/16, 113/4, 144/29,
221/27
h.- rsın 204/13
h.- tıyor 081/3, 082/6
h.- yabildiği 194/18
h.- yabilir 069/9
h.- yabilmek 194/15
h.- yacağın 215/23
h.- yacak 102/5
h.- yamıyorsunuz 174/31
h.- yarak 037/12, 049/16, 171/10
h.- yor 035/10, 111/1, 144/26,
154/12, 220/4
h.- yorum 089/1

hatırlat - : Zihinde yeniden
canlandırmak, akla getirmek -2- [T]
h.- ıyor 111/6
h.- mıyor 224/10

hattâ : Bile, dahi, üstelik, bundan başka,
hem de gibi anlamı kuvvetlendirmek için
kullanılır -47- [Ar]
h. 013/5, 013/7, 013/11, 025/13,
025/18, 037/11, 057/4, 060/14,
066/13, 071/11, 072/1, 073/20,
075/17, 078/14, 078/18, 093/27, 099/14,
101/29, 104/7, 107/5, 122/16,
131/25, 132/26, 140/12, 140/22, 147/1,
157/2, 161/14, 161/26, 172/2,
172/24, 174/23, 184/18, 191/18, 191/24,
194/2, 194/5, 195/6, 204/7,
204/25, 208/2, 209/26, 213/6, 225/4

hatun : Kadın -1- [Far]
h. 088/14

hava : Dünyâyı belli bir yüksekliğe kadar
kaplayan, bütün canlıların nefes yoluyla
alıp verdikleri, çok miktarda oksijen, azot
ve az miktarda asit, su buharı ve başka
gazlardan meydana gelmiş renksiz,
kokusuz, hafif gaz; kendine has tavır,
üslûp ve nağmesi olan mûsikî parçası
-25- [Ar]
h. 027/23, 035/24, 038/26,
043/28, 076/19, 083/5, 087/1, 096/23,
115/3, 227/11
h.+ da 009/7, 037/27, 077/26,
084/13, 108/20
h.+ dan 097/4
h.+ sında 094/12
h.+ sını 108/6
h.+ sıyla 036/7
h.+ ya 050/10, 095/18, 224/27
h.+ yı 098/16

havaî : Gök renginde; havadan sudan,
ciddî bir hava taşımayan -1- [Ar]
h. 123/15

havâs : Hasseler, duyular -5- [Ar]
h.- ı hamse 200/10
h.+ la 045/12
h.+ sında 066/6
h.+ sını 215/2
h.+ si 160/8

havsala : Kuş kursağı, taşlık; insanın
anlama, kavrama, kabul edebilme ve
tahammül derecesi -1- [Ar]
h.+ ya 203/14

Havva : Kutsal kitaplara göre yaratılan
ilk kadın -2- [Ar]
H. 040/12
hazret-i H.+ nın 205/14

hay : Başına geldiği kelime veya
cümlelerin anlamını kuvvetlendirir -5-
[T]
h. 056/22, 097/15, 158/18,
176/17, 202/23

hayal : Aslı olmadığı halde zihinde

kurulan şey, düş; geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama -10-

[Ar]

h. 028/16

h.+ i 029/1

h.+ imden 134/6, 145/13

h.+ ine 066/10

h.+ ini 055/9, 123/16

h.+ lerini 115/4, 128/1

h.+ lerle 111/12

hayalet : Maddî bir gerçekliği bulunmadığı ve gerçekte var olmadığı halde varmış gibi canlanan görüntü, hayâlî suret -6- [Ar]

h. 035/16

h.+ ini 217/22

h.+ iyle 034/20

h.+ ler 196/7

h.+ lerin 196/8

h.+ ten 215/19

hayat : Organların canlının varlığını devam ettirecek şekilde işlemesi ve canlıların, organlarının gösterdiği faaliyet sonucunda varlıklarını sürdürmesi durumu, sürüp giden yaşama, canlı olma, dirilik; doğumdan ölüme kadar geçen süre, yaşanan, yaşanmakta olan veya ileride yaşanacak zaman, ömür -41-

[Ar]

h.- ı içtimâimizdeki 059/30

h.- ı içtimâiyemizdeki 059/31

h. 071/7, 081/1, 084/24, 138/27, 149/4, 209/5

h.+ a 037/11, 194/11, 216/20

h.+ ı 018/22, 035/4, 147/9

h.+ ımın 158/23

h.+ m 108/25, 160/3, 161/12, 213/1

h.+ ma 031/26, 128/3

h.+ mda 015/5, 084/21, 212/11

h.+ mndan 021/1, 224/20

h.+ mını 011/5, 065/5, 194/1

h.+ mın 091/9, 101/22

h.+ mız 153/25

h.+ mıza 017/6, 017/11

h.+ mızda 018/27

h.+ ta 018/3, 041/26, 153/2,

159/11, 205/18

h.+ tan 220/18

hayât : Organların canlının varlığını devam ettirecek şekilde işlemesi ve canlıların, organlarının gösterdiği faaliyet sonucunda varlıklarını sürdürmesi durumu, sürüp giden yaşama, canlı olma, dirilik; doğumdan ölüme kadar geçen süre, yaşanan, yaşanmakta olan veya ileride yaşanacak zaman, ömür -1-

[Ar]

zevi-l h.+ ı 216/20

hayatî : Hayatla ilgili; hayâta tesir edecek değerde, çok büyük önem taşıyan -1-

[Ar]

h. 138/14

Haydarpaşa : İstanbul'un Kadıköy ilçesinde Haydarpaşa Garı ve çevresindeki alana verilen ad -2- [T]

H. 214/12

H.+ nın 069/25

haydi : Teşvik, uyarı ve ihtar sözü olarak kullanılır -44- [T]

h. 010/25, 012/20, 048/29,

054/15, 055/28, 056/4, 056/20, 057/17,

069/8, 076/15, 076/22, 086/5,

090/15, 090/17, 090/22, 096/2, 096/11,

105/13, 117/12, 120/10, 120/30,

129/6, 140/5, 150/13, 151/7, 151/21,

151/25, 154/14, 160/26, 163/8,

169/1, 169/7, 169/10, 170/27, 182/6,

187/10, 187/25, 195/15, 196/9,

197/6, 197/7, 198/18, 212/17, 212/20

hayhay : Peki, olur, baş üstüne -1- [T]

h. 165/21

hayır : Öyle değil, olmaz, yok, aslâ anlamlarında olumsuzluk, ret ve inkâr bildirir; her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş -39-

[Ar]

h. 014/29, 017/35, 018/9, 026/8,

030/13, 044/5, 052/22, 068/28,

072/8, 077/20, 084/24, 087/28,
093/16, 099/8, 099/13, 102/3, 111/24,
117/8, 131/24, 137/19, 137/24,
148/3, 151/2, 156/24, 157/7, 158/10,
162/29, 163/14, 165/6, 166/24,
166/26, 167/26, 175/29, 201/20, 202/3,
205/25

haykır - : Çok yüksek sesle bağırmak
-20- [T]
h.- acakmış 223/9
h.- acaksınız 108/10
h.- amıyorum 107/24
h.- an 121/3
h.- arak 044/14, 123/19, 194/27
h.- dı 062/24, 119/9, 120/18,
185/25, 204/28, 212/17
h.- dığı 211/16
h.- ışıyorlar 057/6
h.- ıyordu 211/8
h.- mak 024/16
h.- miş 180/11
h.- sa 172/2

haykırış : Haykırmak işi; haykırma sesi,
çok kuvvetli bağırış, feryat -6- [T]
h. 120/18, 180/11
h.+ ları 110/27, 121/8, 121/18
h.+ larını 066/5

haykırış - : Bir ağızdan yüksek sesle
bağırmak, bağırmak -1- [T]
h.- tılar 179/5

haylaz : Hoşa gitmeyen davranışlarda
bulunan kimse, hayta; çalışma gücü
varken çalışmayan, aylıklık eden,
yaramaz -3- [T]
h.+ dan 092/11
h.+ ı 012/10
h.+ ın 110/9

haylazlık : Haylaz olma durumu -1-
[T]
h.+ ının 095/21

hayran : Bir kimse veya bir şey
karşısında hayranlık duyan, onu çok
beğenen, çok takdir eden kimse -3-

[Ar]
h. 053/18, 227/19

hayret : Bir durum veya bir şey
karşısında ne yapacağını, ne hüküm
vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp
kalma, şaşkınlık -18- [Ar]
h. 032/13, 087/23, 099/18,
123/13, 131/13
h. etmedi 133/16
h. etmemiştii 079/30
h. ettiği 159/17
h.+ e 053/5
h.+ imiz 216/22
h.+ le 019/4, 019/25, 087/17,
156/13, 162/16, 162/18
h.+ lerin 224/27
h.+ ten 216/24

hayrola : Ne var, ne oluyor -1- [T]
h. 076/26

hayvan : Hareket edip yer değiştirebilme
ve hissetme yeteneği olan canlı yaratık
-28- [Ar]
h. 048/21, 048/28, 111/19, 152/3,
217/19
h.+ a 048/15, 064/15, 152/6,
152/17, 188/11, 188/14
h.+ dan 172/4
h.+ ı 048/17, 049/8, 065/1,
150/19, 150/23, 152/11, 152/25, 217/11
h.+ ın 150/1, 152/23, 152/28,
188/10
h.+ la 064/14
h.+ ları 064/17
h.+ ların 058/27, 216/17

haz : Bir şeyin insana verdiği hoşa giden
tatlı duygu, zevk -5- [Ar]
h. 169/19, 172/5
h. eden 054/20
h. etmiş 122/28
h. etti 128/17

hazır : Belli bir işi yapacak veya belli bir
işe yarayacak duruma getirilmiş olan şey;
bir yerde mevcut olan, bizzat bulunan,
huzurda, göz önünde olan -14- [T]

h. 024/25, 038/19, 043/10,
052/22, 055/28, 056/4, 064/1, 127/4,
139/1, 196/10
h. et 010/17
h. etmişse 129/6
h.+ dı 225/2
h.+ ım 060/25

hazırla - : Yapılacak işi uygun duruma sokmak, istenildiği zaman faydalanılmak üzere hazır etmek, hazır hâle getirmek; bir kimsenin karşılaşacağı şeye karşı kuvvetli olmasını sağlamak, eksiklerini tamamlayıp takviye etmek -8- [T]
h. 182/6
h.- dı 013/7, 030/8, 195/12
h.- dığı 024/15, 224/4
h.- miş 132/1
h.- yor 013/4

hazırlan - : Yapılacak işe uygun ve hazır duruma getirilmek, hazır edilmek; kendini hazırlamak, hazır duruma gelmek -9- [T]
h.- an 035/19, 056/11, 208/16
h.- dı 038/10, 067/5, 110/7
h.- ır 017/21
h.- masına 057/23
h.- mıştı 162/10

hazırlık : Hazır olmak için gerekli şeyleri yapma işi, hazırlanma-1- [Ar]
h.+ ını 199/5

hazın : Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı -5- [Ar]
h. 081/1, 098/8
h.+ di 081/6, 081/8, 081/10

hazinedar : Bir hazîneyi korumak ve yönetmekle görevli kimse -5- [ArFar]
h. 100/7, 183/18, 183/22, 184/1

haziran : Yılın mayıs ve temmuz ayları arasındaki 30 gün çeken altıncı ayı, yaz aylarının ilki -2- [Ar]
h. 094/21
h.+ nın 011/15

hazm : Yenen şeylerin vücutta değişikliklere uğrayarak kana karışacak duruma gelmesi işi, sindirim; şikâyet etmeden katlanma, basit kusurları mesele yapmama, içinde eriterek tahammül etme, gönlü geniş olma -2- [Ar]
h. edemeyeceğini 093/3
h. edemiyor 225/21

hazret : Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilip Farsça isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı ifâde eder -2- [Ar]
h.- i Havvanın 205/14
h.+ leri 058/13

he : Arapça'da bir ses-2- [Ar]
h.+ ye 084/3, 084/26

hece : En az bir sesliden, bâzan bir sesliyle birlikte söylenebilen bir veya birkaç sessizden meydana gelen ve kelimeyi oluşturan ses öbeklerinden her biri -2- [Ar]
h.+ lerini 055/1
h.+ leyerek 021/12

hediye : Sevgi veya saygı ifâdesi olarak karşılıksız verilen şey, armağan -9- [Ar]
h. 060/19, 100/21, 150/14,
150/20, 173/18
h. etti 089/3
h.+ ler 056/1, 107/5
h.+ sine 176/19

helâl : Dînin yasaklamadığı şey, hareket ve davranış -1- [Ar]
h. 053/27

hele : Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtmek istendiği zaman bunu ifâde eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle, bilhassa, bâhusus, her şeyden önce -25- [Far]
h. 015/5, 020/16, 037/27, 039/5,
040/7, 042/23, 047/28, 063/13,

068/4, 071/26, 072/13, 075/5,
079/17, 089/27, 090/21, 100/7, 133/24,
145/13, 157/28, 176/19, 187/22,
214/6, 214/17

hem : Kullanıldığı cümleye üstelik, bir
de, şu da var ki, zâten mânâları katarak
anlamı kuvvetlendirir -55- [Far]

h. 015/8, 017/49, 025/17, 027/1,
040/10, 040/28, 051/13, 051/18,
057/17, 061/12, 072/3, 082/9,
082/18, 090/4, 092/18, 092/25, 102/7,
102/13, 103/11, 103/29, 112/11,
113/28, 116/8, 121/26, 121/27, 130/9,
132/16, 133/18, 135/9, 139/27,
147/13, 163/9, 165/12, 165/27, 166/18,
167/10, 174/8, 175/22, 177/9,
187/11, 187/28, 190/21, 191/8, 201/2,
205/17, 213/2, 217/16, 220/13

hemen : Derhal, hiç vakit geçirmeden,
çabucak -39- [Far]

h. 009/2, 010/1, 010/4, 015/20,
017/50, 038/15, 050/20, 060/19,
064/7, 067/27, 073/3, 076/20,
083/15, 088/8, 091/26, 092/13, 094/31,
095/18, 096/21, 098/29, 110/5,
115/8, 118/1, 138/14, 145/19, 147/10,
155/22, 161/13, 161/15, 163/5,
165/7, 174/30, 176/19, 186/20, 190/21,
192/26, 195/1, 210/1, 227/4

hemşire : Kız kardeş -14- [Far]

h.+ m 151/18
h.+ min 077/8
h.+ si 093/10, 094/15
h.+ sidir 100/19
h.+ sine 102/25, 109/23
h.+ sini 022/10, 101/1, 109/18
h.+ sinin 099/1, 104/22, 107/14
h.+ siyle 101/20

henüz : Daha şimdi, yeni -4- [Far]

h. 022/7, 082/19, 086/1, 153/26

hep : Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda
kalmamak üzere, bütün; her zaman,
dâima -57- [Far]

h. 020/13, 025/12, 034/12,

035/11, 040/13, 040/24, 044/11, 049/25,
050/7, 062/17, 062/18, 062/25,
068/10, 068/11, 079/1, 081/14, 083/8,
087/24, 089/2, 092/24, 095/24,
097/3, 102/20, 105/3, 118/2, 121/19,
127/20, 128/5, 135/5, 139/10,
141/25, 156/28, 171/1, 171/8, 172/1,
182/10, 186/15, 191/14, 199/3,
202/28, 203/1, 203/19, 204/26, 209/8,
210/2, 210/4, 213/4, 214/15,
219/5, 219/9, 220/30, 223/6
h.+ imiz 188/20, 204/24
h.+ imize 217/14
h.+ inizin 051/7

hepsi : Bütünü, tamâmı -23- [T]

h. 017/18, 018/1, 040/27, 044/13,
066/15, 104/5, 119/14, 122/25,
123/24, 149/17, 149/26, 158/4,
160/9
h.+ nden 071/5
h.+ ne 025/10, 171/12, 213/23
h.+ ni 024/16, 061/23, 073/15,
122/29, 213/8, 227/1

her : Tekil kelimelerin önüne getirilir ve
o kelime için verilen hükmün aynı cinsten
olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli
olduğunu gösterir, nin hepsi, bütün,
cümle -201- [Far]

h. 011/5, 011/26, 013/17, 013/24,
013/26, 017/12, 017/40, 018/12,
018/13, 019/7, 019/9, 020/1,
021/23, 022/4, 024/31, 025/27, 025/28,
026/9, 026/13, 026/24, 026/28,
027/12, 027/24, 028/21, 030/2, 031/11,
031/26, 032/10, 032/29, 033/21,
033/24, 034/17, 034/21, 035/5, 035/26,
035/29, 036/6, 036/9, 037/22,
038/13, 038/27, 039/26, 041/17, 042/5,
045/5, 045/12, 047/1, 048/6,
049/7, 052/9, 052/22, 053/4, 053/12,
057/4, 058/25, 059/4, 060/10,
060/23, 061/3, 061/6, 061/9, 066/16,
068/9, 068/13, 069/4, 070/12,
072/10, 072/11, 072/17, 072/20, 073/15,
074/6, 074/10, 075/3, 075/28,
076/9, 076/10, 077/20, 079/15, 081/2,
081/11, 082/5, 082/15, 082/26,

082/30, 083/13, 084/8, 084/10, 084/14,
084/29, 085/11, 085/15, 088/11,
088/27, 088/31, 093/17, 093/20, 097/4,
100/24, 101/17, 101/22, 102/2,
104/16, 105/8, 107/7, 108/1, 108/6,
108/7, 108/19, 110/25, 111/4,
114/1, 114/8, 116/21, 116/25, 117/2,
117/11, 121/4, 122/4, 122/17,
123/1, 127/7, 128/3, 128/19, 132/25,
133/20, 133/26, 134/3, 134/6,
134/14, 135/16, 137/14, 138/9, 139/1,
139/19, 139/21, 139/25, 142/3,
142/19, 143/28, 147/12, 148/6, 148/14,
149/4, 149/25, 153/2, 154/15,
155/20, 158/6, 159/12, 159/13, 160/2,
161/11, 163/9, 164/13, 166/6,
167/8, 170/9, 172/1, 172/6, 173/18,
175/16, 176/26, 181/5, 186/27,
187/1, 188/5, 191/4, 191/10, 191/24,
193/15, 193/29, 194/1, 196/9,
202/17, 203/13, 204/10, 204/20, 205/1,
207/5, 207/11, 208/2, 209/20,
209/26, 210/5, 210/12, 210/26, 211/22,
212/27, 213/15, 223/15, 223/16,
226/9, 227/13, 228/14

hercümerç : Karışıklık, kargaşa -1-
[Ar]
h. 115/6

hereke : Arap ve Osmanlı alfabesinde
harflerin nasıl seslendirileceğini
göstermek için üzerlerine veya altlarına
konan üstün fetha, esre kesre ve ötre
zamme işâretlerinden her biri-1- [Ar]
h.+ nin 079/2

herhalde : Ne yapıp yapıp, mutlaka;
büyük bir ihtimalle -3- [Ar]
h. 012/17, 140/29, 202/13

herhangi : Özellikleri iyice bilinmeyen,
iyice belli olmayan, rastgele -1-
[FarT]
h. 212/28

herif : Kaba, bayağı adamlar için
kullanılır; kaba konuşmada adam -11-
[Ar]

h. 053/7, 055/23, 111/30, 183/1
h.+ im 047/18
h.+ in 097/22, 144/27
h.+ le 145/13, 183/13
h.+ ler 069/7
h.+ tir 097/17

herkes : Kim varsa hepsi, mevcut olan
bütün insanlar -58- [Far]
h. 019/12, 020/6, 020/7, 036/26,
041/1, 046/13, 046/14, 056/25,
057/4, 057/12, 058/7, 073/28,
074/2, 089/28, 101/24, 101/26, 103/14,
131/23, 133/23, 149/21, 161/19,
161/20, 167/23, 168/1, 168/3, 168/4,
168/18, 180/10, 189/8, 189/30,
191/26, 193/11, 194/6
h.+ e 046/16, 053/24, 134/8,
135/15, 148/14, 172/7, 188/5, 196/28
h.+ i 057/8
h.+ in 017/26, 054/11, 077/9,
085/20, 100/6, 161/16, 171/5, 194/2,
194/24, 197/5
h.+ le 053/4
h.+ te 057/21
h.+ ten 031/14, 106/11

hesap : Sayılara âit kural ve işlemlerden
bahseden ilim, aritmetik; tahmin, önceden
verilen hüküm, düşünüş -9- [Ar]
h. 203/27
h. edemeyerek 101/1
h. ediniz 134/8
h. ettin 165/31
h.+ a 113/13
h.+ ıma 017/21
h.+ ına 173/9
h.+ ını 089/4
h.+ lar 172/16

hesaplı : Ödenen para bakımından
elverişli, keseye uygun, iktisâdî,
ekonomik; inceden inceye, etraflıca
düşünölmüş, nereye varacağı hesap
edilmiş, planlı -1- [Ar]
h. 043/18

heves : İstek, arzu, meyil -9- [Ar]
h. 013/24, 042/11, 042/12,

044/26, 075/6

h.+ imizi 042/20

h.+ ini 013/25

h.+ lere 017/53

h.+ leri 100/9

hey : Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır -1- [T]

h. 054/13

heybetli : Görünüşü korku ile karışık bir saygı uyandıran, böyle bir duygu uyandıracak büyüklük ve görünüşte olan

-1- [Ar]

h. 035/12

heyecan : Ânî ve beklenmeyen değişiklikler ve duygulanmalar sebebiyle hislerde meydana gelen şiddetlenme, aşırı hareketlilik ve telâş -21- [Ar]

h. 014/17, 034/28, 036/26,

052/10, 137/6, 161/17, 200/7

h.+ a 069/16, 069/24

h.+ ı 022/31, 068/1

h.+ ıdır 202/25

h.+ ın 031/28, 032/14

h.+ ından 070/27

h.+ ını 075/21, 195/9

h.+ la 057/2, 104/10, 130/22

h.+ lı 159/9

heykel : Mermer, tunç, taş, pişmiş toprak vb. şeylerden yapılan insan veya hayvan şekli; cismânî beden, cisimden ibâret sûret, ceset -1- [Ar]

h.+ i 128/13

heyula : Ürkütücü hayal, ürkütücü hayâlî şey -2- [Yun]

h. 087/7, 189/23

hezeyan : Sayıklama; saçma sapan konuşma, saçmalama -2- [Ar]

h. 060/23, 105/12

hıçkır - : Göğüsteki hava hıçkırık şeklinde dışarı atılmak; içini çeke çeke ağlamak -4- [T]

h.- dı 187/16

h.- ırken 185/1

h.- ıyordu 120/20

h.- maya 109/17

hıçkırık : Mîde doluluğu veya asabî gerginlik sebebiyle diyaframın kasılması sonuncu sıkışan havanın ses tellerinde meydana getirdiği ve titreşimle ağızdan hık hık diye düzenli aralıklarla çıkan ses -3- [T]

h. 029/3

h.+ lar 225/26

h.+ larla 109/21

hıhh : Yansıma sözcük -3- [T]

h. 090/12, 104/19, 194/20

hımm : Yansıma sözcük -1- [T]

h. 107/11

hınc : Düşmanlık veya kızgınlıktan gelen öc alma duygusu, intikam hissi -2- [Ar]

h.+ ın 220/8

h.+ ını 220/5

hınzır : Yaramaz, muzip -2- [Ar]

h. 064/14, 097/14

hırçın : Çabuk sinirlenen, huysuzluk eden, aksi ve ters davranan kimse -4- [Erm]

h. 049/22, 049/25

h.+ lığın 027/1

hırçınlaş - : Hırçın bir durum almak, hırçınca davranışlarda bulunmak -2- [T]

h.- ıyordu 091/18

h.- miş 055/14

hırçınlık : Hırçın olma durumu; hırçınca davranış, huysuzluk -1- [T]

h.+ larının 176/10

hırıldı : Geçimsizlik, çekişme, dırıltı -1- [T]

h. 073/21

Hıristiyan : Hz. İsa'nın dînine bağlı olan kimse, İsevî, nasrânî -4- [Yun]

H. 044/11, 063/28, 151/1
H.+ ları 021/6

hırpala - : Örselemek, yıpratmak -1- [T]
h.- yorsun 145/18

hırs : Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez derecede kuvvetli istek -10- [Ar]

h.+ ı 159/29, 160/2
h.+ ın 160/4
h.+ ından 197/13
h.+ ının 217/4
h.+ ıyla 072/18, 142/3
h.+ la 207/15
h.+ lar 213/4
h.+ ların 037/10

hırsız : Başkasının malını çalan kimse, uğru -1- [T]
h.+ ın 224/11

hırsızlık : Başkasına âit olan bir şeyi çalma işi, sirket -2- [T]
h. et 113/20
h.+ lar 108/24

hırslan - : Kızmak, öfkelenmek -1- [T]
h.- ıyor 093/28

hırslı : Bir şeye karşı aşırı derecede istekli olan, haris -3- [Ar]
h. 104/14, 169/19, 212/29

hışırda - : Hışır hışır ses çıkarmak, hışırtı çıkarmak -1- [T]
h.- yor 106/7

hiyanet : Sonuna kadar bağlı olması gereken bir şeye karşı kendisinden beklenen sadâkati göstermeme, güveni kötüye kullanma, ihmal ve hilekârlık göstererek sözünü ve ahdini tutmama, ihânet etme -2- [Ar]

h. 026/5
h.+ ini 026/3

hız : Hareketteki çabukluk, sürat -2- [T]
h. 119/22
h.+ ıyla 211/22

hızlan - : Hızı artmak, süratlenmek -2- [T]
h.- arak 059/7
h.- dı 044/22

hızlı : Çabuk, süratli, serî -9- [T]
h. 014/15, 028/27, 070/6, 098/2, 196/13, 196/14

hicap : Utanma, sıkılma, mahcubiyet -3- [Ar]
h. edilen 199/18
h.+ ından 221/7
h.+ ını 223/3

hiç : Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, katiyen, asla; soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olmayacağını anlatır -213- [Far]
h. 009/2, 009/20, 010/2, 010/12, 010/18, 013/1, 013/16, 013/19, 014/3, 014/11, 014/30, 014/31, 017/35, 018/7, 018/9, 018/15, 019/16, 020/13, 020/19, 023/4, 023/14, 024/19, 024/21, 026/8, 027/13, 031/1, 031/19, 032/11, 032/24, 033/6, 033/27, 034/14, 036/13, 037/21, 040/23, 040/26, 041/9, 043/18, 044/24, 046/5, 046/19, 047/6, 049/24, 050/1, 056/15, 056/23, 057/11, 058/20, 058/21, 059/10, 062/10, 062/11, 064/3, 064/29, 065/4, 068/22, 071/1, 071/4, 071/20, 072/21, 073/6, 073/21, 075/2, 075/8, 076/10, 076/13, 077/23, 081/17, 083/7, 083/19, 086/9, 087/8, 087/14, 087/31, 088/24, 089/18, 091/9, 092/2, 093/6, 093/11, 093/23, 093/26, 094/15, 097/7, 098/17, 100/16, 100/24, 102/20, 103/17, 105/6, 106/14, 106/18, 107/6,

107/19, 107/23, 108/8, 108/13, 108/23,
109/1, 109/2, 111/16, 111/19,
111/20, 112/9, 115/2, 116/3, 116/9,
117/19, 117/26, 118/4, 118/13,
121/2, 124/1, 124/13, 127/15, 128/21,
129/8, 130/1, 130/13, 131/26,
132/18, 132/23, 133/16, 133/25, 135/12,
136/14, 137/23, 137/28, 138/21,
140/15, 141/12, 141/15, 143/9, 143/14,
145/4, 145/12, 145/23, 147/11,
147/14, 151/1, 152/18, 154/17, 159/22,
160/27, 161/3, 162/16, 163/10,
165/7, 167/4, 167/18, 168/13, 168/21,
169/5, 170/11, 172/10, 172/19,
175/31, 176/2, 177/20, 178/2, 178/31,
180/20, 181/1, 181/2, 182/20,
183/9, 183/10, 184/5, 184/6, 184/18,
184/25, 187/17, 192/17, 192/19,
193/5, 195/3, 195/9, 195/15, 195/28,
197/8, 200/5, 201/3, 201/28,
202/12, 203/2, 203/12, 203/27, 204/9,
205/24, 209/21, 212/11, 215/25,
216/21, 217/13, 224/16, 225/9, 226/14,
226/27, 227/17, 228/15

hiçbir : Olumsuz cümlelerde ismin başına getirildiği zaman o cinsten olan şeylerden birinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını, bu hükmün o şeyin bütününe âit olduğunu anlatır -67- [T]
h. 014/2, 014/17, 017/55, 020/11, 023/12, 023/20, 024/31, 028/5, 028/12, 030/3, 033/29, 034/14, 034/15, 034/23, 035/7, 038/23, 039/13, 041/19, 042/5, 044/21, 069/20, 075/4, 080/31, 083/5, 085/18, 087/3, 088/27, 092/9, 102/26, 114/3, 115/13, 118/25, 122/24, 122/26, 123/24, 123/25, 128/23, 136/14, 140/9, 140/11, 140/16, 140/27, 141/24, 142/21, 148/3, 159/11, 166/4, 171/3, 177/13, 182/26, 185/6, 186/2, 186/7, 186/11, 194/15, 204/1, 205/26, 214/2, 216/9, 216/14, 217/22, 221/29, 227/3, 228/9
h.+ ine 040/14
h.+ ini 199/14

hiddetlen - : Kızılmak, öfkelenmek, gazaba gelmek -2- [Ar]
h.- iyordu 176/16
h.- miş 182/22

hikâye : Bir olayı sırasıyla anlatma işi; sırasıyla ve etraflıca anlatılan olay -13- [Ar]
h. 107/6
h.+ de 040/1
h.+ ler 075/26
h.+ leri 149/21
h.+ lerinden 111/5
h.+ lerini 084/8
h.+ leriyle 174/22
h.+ sine 065/4
h.+ sini 023/22, 038/19, 068/7, 102/18, 114/11

hile : Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen -5- [Ar]
h. 137/9
h.+ lerden 194/21
h.+ leri 040/14
h.+ si 140/12
h.+ ye 104/17

hilkat : Yaratma, yaratılma, yaratılış-1- [Ar]
h.+ in 139/4

himaye : Koruma, esirgeme, sâhip çıkma -1- [Ar]
h. eder eder 094/12

Hindistan : Güney Asya'da bulunan bir ülkedir-1- [T]
H.+ a 084/12

hint : Asya'nın güneyinden Antartika'nın kuzeyine ve Afrika'dan Avustralya'ya uzanan dünyanın üçüncü büyük açık denizidir -1- [Hint]
h. 084/11

hipnoz : Bir hipnotizmacının bir kimse üzerinde telkin yoluyla meydana getirdiği sun'î uyku hâli, sun'î olarak yaratılan ve

bâzı yönleriyle uykuya benzeyen bir şuur
seviyesi -1- [Fr]
h.+ dur 196/4

his : Dıştan gelen etkileri beş duyu
vasıtasıyla idrak etmek; dış dünyâya âit
herhangi bir şeyin insanın iç dünyâsında,
gönlünde uyandırdığı etki, duygu -51-
[Ar]
h. 034/16, 036/21, 071/9, 138/16,
138/26, 140/18, 215/7, 216/1
h. eden 207/4, 229/10
h. ederek 009/16, 100/18
h. ederseniz 113/5
h. edilen 023/26
h. edilir 026/5
h. ediliyor 078/18
h. edince 099/18, 109/23
h. ediyor 030/14, 215/6
h. ediyordu 010/6, 128/26
h. ediyordum 095/15
h. ediyorum 026/6, 026/9, 108/8
h. etmeden 085/9
h. etmedi 020/23
h. etmedim 107/13
h. etmemiş 034/6
h. etmemişti 194/13
h. etmiş 031/22
h. etmişti 071/12
h. etmiyor 102/4
h. etti 032/10, 054/9
h. ettiği 031/4, 155/3
h. ettiriyordu 086/26
h. ettirmiyorum 135/12
h.+ i 184/14
h.+ iydi 172/3
h.+ le 045/12
h.+ ler 042/10, 220/11
h.+ lerin 194/4, 223/11
h.+ lerinde 026/7
h.+ lerini 199/4
h.+ ten 042/12

hisli : Duygulu, içli -2- [T]
h. 143/25, 177/19

hissettir - : Duyurmak; sezilmesini
sağlamak, sezdirmek, ifâde etmek -2-
[T]

h.- ilen 185/8
h.- meye 204/13

hissî : Hisle, hislerle ilgili, varlığı hisle
anlaşılan -4- [Ar]
h. 030/15, 031/13, 037/11, 228/26

hitap : Sözü veya yazıyı bir kimseye
yöneltme, tevcih etme -4- [Ar]
h. edildiği 137/15
h. etti 051/9, 057/16
h.+ larla 220/22

hiza : Doğru bir çizgi üzerinde yan yana,
karşı karşıya veya aynı seviyede bulunma
durumu -2- [T]
h.+ sına 010/24
h.+ ya 078/16

hizmet : Bir kimsenin yapmakla sorumlu
tutulduğu iş, kendisine verilen görev;
birinin işini görme, başkalarına âit
yapılması gereken günlük işleri yapma
-9- [T]
h. edecek 132/8
h. ediyordu 172/6
h. etmiş 132/7, 132/8
h. etti 187/19
h.+ im 017/12
h.+ lere 121/27
h.+ lerinden 185/6
h.+ lerini 155/26

hizmetçi : Çeşitli ev işlerini görmek
üzere ücretle tutulan kimse -32- [T]
h. 021/11, 026/14, 046/1, 066/13,
066/14, 086/19, 118/22, 127/8,
129/4, 129/16, 129/18, 138/10,
141/10, 163/11, 177/1, 197/24, 210/22,
211/11, 211/14, 211/24
h.+ den 078/2
h.+ lerden 140/5
h.+ leri 120/8, 121/7
h.+ lerin 120/17
h.+ n 025/3
h.+ nin 021/21
h.+ sinin 140/4
h.+ ye 138/7, 142/12, 212/5
h.+ yle 022/28

hoca : Dînî hizmetlerde görevli kimse, din görevlisi; bir öğretim kurumunda ders okutan kimse, öğretmen, muallim -4- [Far]

h. 049/13, 097/23
h.+ sıyla 049/12
h.+ ya 049/13

hodbin : Sâdece kendini gören kimse, mağrur, kibirli-5- [Far]
h. 071/25, 079/8, 188/27, 213/16
h.+ liğine 031/6

hodbinlik : Sâdece kendini gören kimse, mağrur, kibirli-1- [Far]
h.+ in 159/29

hohla - : Ağzını yaklaştırarak bir şeyin üzerine nefesini hızla vermek-1- [T]
h.- maya 083/9

hokka : Cam, mâden veya topraktan yapılmış genellikle kapaklı küçük kap; içine mürekkep konan ufak kap -2- [Ar]
h. 137/30
h.+ sı 115/14

hokkabaz : Karşısındakini güldüren, acâyip tavırlı komik kimse -1- [Ar]
h. 089/16

homurdan - : Öfkeyle ve boğuk bir sesle kolay anlaşılmasın şeyler söylemek, hoşnutsuzluğunu belli edecek tarzda söylenmek -2- [T]
h.- a 211/16

hoo : Yansıma sözcük -1- [T]
h. 050/25

hoppa : Fazla düşünmeden aklına eseni yapan, davranışları yaşına uymayan, ciddi ve ağırbaşlı olmayan kimse, delişmen -3- [T]
h. 131/26
h.+ lığına 138/10
h.+ lıklar 188/8

horoz : Tavuk cinsinin dışisine göre daha iri ve gösterişli, renkleri parlak, ibiği büyük olan erkeği -1- [Far]
h.+ dan 187/28

horulda - : Horlamak-1- [T]
h.- r 207/2

hoş : Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif -18- [T]
h. 036/11, 036/28, 043/11, 047/24, 096/17
h.+ a 103/10
h.+ uma 041/2, 059/9, 068/18, 101/7, 103/27, 116/12, 132/15
h.+ una 011/5, 044/23, 100/6, 103/11, 169/22

hoşlan - : Zevkine veya arzusuna uygun bulup beğenmek, zevk almak, hoş bulmak -12- [T]
h.- dığını 036/27, 133/1
h.- ıyor 100/28
h.- ıyorum 132/15
h.- madı 049/9
h.- madığımız 041/14
h.- madığını 072/16
h.- mam 216/8
h.- mayan 076/23
h.- mıyorum 026/13, 045/4, 088/6

hotoz : Eskiden kadınların başlarına giydikleri bir nevi süslü başlık -1- [T]
h.+ u 115/13

hovarda : Zevki için hiç düşünmeden bol bol para harcayan kimse; çapkın -3- [T]
h. 075/7, 172/31
h.+ lığına 075/25

hovardaca : Hovarda olana yakışır şekilde-1- [T]
h. 096/26

hovardalık : Hovarda olma durumu -3- [T]

h. etmiş 085/12
h.+ ı 152/2
h.+ larınızı 113/15

hoyrat : Hareketleri ve hâli sert, haşin ve hırpalayıcı olan, kullandığı şeyin veya karşısındaki kimsenin kırılıp incineceğini hesâba katmadan hareket eden, kaba -1- [Yun]
h. 076/27

hudut : Bir devletin topraklarını diğer komşu devletlerden ayıran çizgi, sınır; bir şeyin varabildiği en son derece, en son mertebe -3- [Ar]
h.+ undan 120/15
h.+ unu 058/25, 192/15

hukuk : Haklar; toplumun yaşayışını düzenleyen, devlet müeyyidesiyle güçlendirilmiş yasa ve kuralların bütünü -3- [Ar]
h. 205/7, 205/11
h.+ u 205/9

hukukileş - : Hukûka uygun, yasal olma -1- [Ar]
h.- ecektir 205/12

hulâsa : Sözün kısası, sonuç olarak, hâsıl-ı kelâm -3- [Ar]
h. 104/1, 114/2, 133/1

hulme : Rüyalar, hülyalar -1- [Ar]
h. 104/17

hulûs : Hâlis ve saf olma, kalp temizliği; yaranma, yaltaklanma-1- [Ar]
h. 151/15

humma : Hastalıkla gelen şiddetli ateş, nöbet -1- [Ar]
h.+ sı 221/4

humûza : Ekşilik -1- [Ar]
müvellid-ül h. 215/8

husus : Konu, iş, keyfiyet, madde -1- [Ar]

h.+ ta 104/2

husûsî : Birine, bir şeye, belli bir zamâna veya tarza mahsus olan, umûma âit olmayan, özel -4- [Ar]
h. 017/6, 017/11, 064/18
h.+ dir 103/14

huşunet : Kırıcılık, kabalık, sertlik -1- [Ar]
h.+ i 228/17

huu : Yansıma sözcük -1- [T]
h. 089/28

huy : Doğuştan olan tabiat, yaratılış, mizaç -4- [Far]
h.+ larını 139/19
h.+ u 034/21, 058/17
h.+ unu 013/20

huzur : İç rahatlığı, hâlinden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu -1- [Ar]
h. 109/5

hücum : Sert tenkit ve ithamlarla bir kimseyi hırpalama; üstüne yürüme, saldırma, saldırı, savlet -8- [Ar]
h. 220/13
h. etti 156/27, 186/1
h.+ a 211/6
h.+ la 058/25
h.+ larına 048/8
h.+ u 207/10
h.+ una 223/11

hüküm : Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı -6- [Ar]
h. edebilmek 154/24
h. eder 160/24
h. ediyor 133/24
h. ediyorsunuz 060/12
h. etmişti 138/10
h. etti 171/4

hükümet : Devlet işlerini yürütmekle

görevli kuruluşlar ve kişile -1- [İng]
h. 075/25

hülya : Gerçekleşmesi özlenerek zihinde kurulan ve insanı oyalayıp avutan hayal, tatlı kuruntu, tahayyül -5- [Ar]
h.+ dan 071/7
h.+ ları 195/19
h.+ larıyla 184/20
h.+ sı 107/16
h.+ sını 186/24

hülyâlı : Hülyâyâ dalmış, hayal kurmakta olan, hulyâ dolu -1- [T]
h. 110/13

hüner : Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mahâret -2- [Far]
h.+ leri 132/24
h.+ lerinden 058/27

hünersiz : Hüneri olmayan, bir mahârete veya ustalığa sâhip bulunmayan -1- [Far]
h. 148/13

hüngür : Yüksek sesle ve hıçkıra hıçkıra ağlamayı ifâde eder -2- [T]
h. 124/16

hür : Yasal hakları ve toplum kuralları sınırları içinde, hiçbir baskı altında bulunmadan istediği gibi davranma hakkına sâhip olan kimse -3- [Ar]
h. 019/19, 043/11
h.+ sün 076/7

hürmet : Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı -5- [Ar]
h. 112/13, 228/3
şayân-ı h. 114/5
h.+ im 112/3
h.+ le 034/9

hürmetkar : Hürmet gösteren, sayan, saygılı -1- [Ar]

h. 073/1

hürriyet : Hür olma durumu, köle ve esir olmama, yasa ve toplum kuralları dışında kendinden üstün bir kuvvetin boyunduruğu altında bulunmama hâli -6- [Ar]
h. 051/17
h.+ inden 217/8
h.+ ini 030/10
h.+ le 223/16

hüviyet : Kimlik -6- [Ar]
h.+ idir 224/9
h.+ inde 034/23
h.+ ini 078/4, 130/19
h.+ inin 034/19
h.+ lerdı 139/5

hüzün : Gönülde hissedilen gariplik ve burukluk, arzulanan bir şeyin elden kaçması veya istenmeyen bir şeyin başa gelmesi yüzünden duyulan tasa, üzüntü, gam, keder -1- [Ar]
h. 035/17

ılık : Sıcakla soğuk arası, az sıcak -1- [T]
1. 066/5

ırk : İnsan cinsinin belli başlı çeşitlerinden her biri, nesil, sülâle, zürriyet -2- [Ar]
1.+ ın 181/3
1.+ ma 213/16

ırz : Bir kimsenin başkaları tarafından dokunulmaması ve kirletilmemesi gereken nâmusu, iffet, şeref ve haysiyeti -1- [Ar]
1. 194/13

ısın - : Sıcak duruma gelmek -1- [T]
1.- mış 009/8

ısr - : Dişler arasına alıp sıkmak, dişlemek -7- [T]
1.- arak 010/11
1.- dı 209/12

- 1.- gan 155/19
1.- iş 209/12
1.- iyor 025/22
1.- iyordu 168/14
1.- maktan 171/9

ısıt - : Sıcak duruma getirmek -1-
[T]
1.- an 064/26

ıslak : Üzerine su dökülmüş, sürülmüş,
serpilmiş veya suya batırılmış olduğu için
yaş durumda olan, nemli, rutubetli -6-
[T]
1. 026/25, 032/15, 086/15,
089/22, 214/10
1.+ mış 055/10

ıslaklık : Islak olma durumu, nemlilik,
yaşlık -1- [T]
1.+ ı 109/23

ıslan - : Islak duruma gelmek -1-
[T]
1.- mayan 138/18

ıslat - : Islanmasına sebep olmak, ıslak
duruma getirmek -2- [T]
1.- ıp 039/1
1.- iyor 106/8

ıslık : Dudakları büzerek veya parmağı
dilin üstüne koyarak çıkarılan keskin,
kuvvetli ses -4- [T]
1. 106/7
1.+ la 044/26, 098/16
1.+ ları 035/25

ısrar : İstedığının olması için bir şeyin
veya kimsenin durmadan üstüne düşme,
arzusunu kabul ettirmek için tekrar tekrar
üstünde durma, üsteleme -11- [Ar]
1. ediyor 022/19
1. ediyordu 134/24, 174/29,
189/30
1. etme 105/12
1. etmedi 159/1
1. etmekten 076/5
1. etmeyiniz 136/31

1. etti 017/56, 175/32
1.+ la 173/24

ıssız : Kimsenin bulunmadığı, boş, tenhâ;
çok sessiz -3- [T]
1. 110/3
1.+ lığı 222/2
1.+ lıgını 086/25

ıssızlık : İssız olma durumu, kimsenin
bulunmamasından ileri gelen yalnızlık ve
sessizlik -1- [T]
1. 224/16

ışık : Cisimlerin görülebilmesini sağlayan
enerji türü, ziyâ -15- [T]
1. 035/15, 036/19, 104/15,
128/27, 139/17, 208/19
1.+ ı 061/31, 106/7, 200/29
1.+ ıyla 098/8
1.+ lar 044/20
1.+ ları 140/9
1.+ larıyla 045/16
1.+ larla 055/10

ızdırap : Maddî veya mânevî acı, azap,
eziyet, zahmet, sıkıntı-6- [Ar]
1. 219/3
1.+ a 227/18
1.+ ı 156/21, 217/25
1.+ ımın 077/6
1.+ ları 216/18

i - : Ek eylem -19- [T]
i.- di 122/23, 122/25, 139/3,
204/11, 220/14
i.- diler 059/16, 139/6
i.- dim 225/19
i.- din 025/20, 225/18
i.- diniz 099/2
i.- ken 030/18, 184/12
i.- miş 157/6, 213/13
i.- mişim 114/5
i.- mişsin 189/16, 203/2
i.- se 061/23

iade : Alınan bir şeyi geri verme -1-
[Ar]
i. edemez 112/9

ibaret : Sâdece -den meydana gelmiş, -den oluşmuş, başka bir şey değil, ancak bu -2- [Ar]

i. 039/29

i.+ tir 076/6

İbrahim : Romandaki erkek karakter

-1- [İbr]

İ. 192/17

ibtidâ : Başlama; bir işin, bir şeyin ilk defa ortaya çıkan kısmı veya başlama zamanı, başlangıç -4- [Ar]

i. 095/13, 100/2, 177/14, 210/25

ibtîlâ : Bir şeye karşı gösterilen aşırı düşkünlük, kendini alamayacak kadar tutkun olma, tutku -1- [Ar]

i.+ n 204/10

icar : Kirâya vermek -1- [Ar]

i. edeyim 176/23

icat : Yeni bir şey bulma, ortaya koyma, varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirme -1- [Ar]

i.+ m 072/19

iç : Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil; bir kimse veya meselenin dıştan görünmeyen tarafı, mânâ cephesi -125- [T]

i. 076/19, 096/13, 198/20

i.+ i 010/5, 012/4, 012/26, 050/10, 083/22, 088/26, 115/19, 134/5,

140/28, 189/1

i.+ im 048/25, 089/19, 096/25, 102/19

i.+ imde 045/4, 088/31, 107/24

i.+ imdekileri 200/33

i.+ ime 070/24, 096/25, 133/1, 135/10, 169/26

i.+ imi 088/6, 107/18, 133/20

i.+ imizden 075/11, 196/16

i.+ inde 014/6, 017/26, 017/45, 021/2, 021/22, 048/26, 060/17, 064/21,

066/1, 066/15, 071/9, 074/16,

085/8, 087/3, 088/17, 088/21, 107/6,

108/3, 109/15, 111/19, 115/3, 124/1, 128/27, 134/9, 135/19, 138/4, 139/5, 139/13, 141/14, 144/23,

155/9, 179/13, 187/9, 190/9, 191/9, 194/12, 194/24, 197/24, 201/15,

208/6, 216/3, 229/5

i.+ indeki 056/26, 139/17

i.+ inden 014/14, 070/4, 081/1, 095/23, 106/13, 107/7, 141/25, 162/26

i.+ ine 009/9, 010/5, 017/43,

024/9, 027/26, 032/8, 052/16, 070/15, 086/22, 104/11, 110/22, 118/15,

137/4, 137/27, 139/3, 154/22, 169/13,

184/14, 193/28, 197/5, 197/27,

208/27

i.+ ini 012/13, 020/27, 022/26, 032/6, 033/4, 040/10, 044/23, 059/27,

068/8, 072/11, 086/18, 104/19,

127/13

i.+ inin 020/21

i.+ inizde 195/15

i.+ lerinde 133/5

iç - : Bir sıvıyı ağza alıp yutmak; içine çekmek, emmek, massetmek, beletmek -28- [T]

i. 113/20

i.- ebilen 036/25

i.- elim 174/25

i.- erdi 051/2

i.- ersiniz 175/18

i.- ince 051/5

i.- iniz 174/28

i.- ip 084/17

i.- iyor 082/1

i.- iyorsunuz 050/22

i.- meden 051/3

i.- mek 038/24

i.- mektir 045/22

i.- meye 081/18

i.- mişlerdi 081/13, 081/15

i.- miyor 022/23, 022/24

i.- sen 051/4

i.- seniz 050/22, 058/13

i.- sin 051/6

i.- ti 011/23

i.- tiğın 050/25

i.- tikleri 229/6

i.- tikten 083/13

i.- tim 012/22

İçeri : İçte kalan yer, iç kısım, iç taraf
-64- [T]

i. 010/15, 012/2, 037/27, 046/7,
049/21, 050/11, 052/5, 052/8,
055/4, 067/24, 091/24, 119/25,
130/4, 163/15, 177/3, 185/14, 189/8,
207/3, 211/30, 213/21, 223/8,
224/17, 226/3, 226/11
i.+ de 109/13, 184/25, 198/10
i.+ den 173/16, 193/6
i.+ lerde 224/21
i.+ ye 009/11, 015/4, 015/10,
015/14, 021/14, 021/24, 022/6, 023/7,
028/21, 033/15, 035/16, 056/15,
109/26, 109/28, 119/24, 120/6, 129/17,
135/3, 141/22, 158/19, 164/6,
173/25, 177/13, 179/2, 179/10, 179/16,
183/5, 191/7, 210/22, 212/1,
224/16, 225/22, 225/23

İçgüvey : Ayrı bir ev açmayıp evlendiği
kadının âilesiyle oturan dâmat -2-
[T]
i.+ isinden 053/25
i.+ si 075/20

İçin : Amaç bildirir; maksadıyla,
amacıyla, gayesiyle; sebep bildirir;
sebebiyle, den ötürü, den dolayı -
204- [T]

i. 010/5, 013/5, 013/13, 014/18,
018/15, 019/9, 019/27, 020/6,
021/4, 022/31, 024/12, 025/1,
025/2, 025/5, 025/10, 025/21, 025/29,
027/3, 027/8, 028/8, 030/4, 030/7,
032/3, 033/23, 033/28, 034/12,
035/4, 035/13, 036/10, 036/24,
039/5, 039/14, 039/21, 040/1, 042/16,
042/24, 043/6, 044/25, 048/17,
049/11, 050/12, 053/18, 054/19, 057/2,
057/17, 057/21, 057/27, 058/17,
059/15, 064/14, 067/6, 068/18, 069/11,
070/7, 071/4, 071/13, 072/20,
072/29, 075/21, 075/27, 076/5, 076/9,
077/9, 077/20, 078/1, 078/3,
079/11, 079/12, 080/16, 081/1, 082/27,
083/2, 084/20, 087/30, 091/13,

091/15, 091/18, 092/8, 093/1, 095/7,
099/21, 100/25, 101/29, 101/30,
106/18, 114/7, 116/7, 117/3, 117/5,
117/8, 118/5, 118/28, 122/14,
122/17, 123/5, 123/25, 124/15, 129/14,
130/14, 131/11, 132/1, 132/5,
132/19, 134/2, 136/4, 138/11, 138/14,
138/21, 140/8, 140/15, 142/9,
142/29, 144/8, 146/3, 147/10, 147/13,
149/6, 151/15, 151/17, 152/6,
153/12, 154/24, 154/28, 155/12, 155/18,
156/13, 158/19, 159/11, 159/22,
160/1, 160/3, 160/14, 160/23, 161/1,
161/13, 163/5, 165/13, 165/14,
166/25, 167/23, 167/24, 167/26, 167/27,
170/25, 171/6, 172/9, 173/17,
174/14, 176/20, 182/2, 183/12, 183/14,
183/24, 186/19, 187/1, 187/3,
188/20, 189/1, 189/21, 191/2, 191/11,
191/13, 192/13, 192/25, 193/2,
194/8, 194/15, 198/16, 199/15, 200/1,
204/3, 204/6, 204/7, 205/21,
206/3, 207/15, 208/2, 208/15, 208/28,
209/1, 209/4, 209/6, 210/12,
213/1, 213/17, 214/4, 216/1, 216/9,
216/14, 216/15, 217/20, 224/4,
224/20, 225/2, 227/1, 227/4, 227/8,
227/20, 227/26, 228/23, 229/4
i.+ dir 149/1
i.+ miş 172/27

İçinde : Belli bir sürede, süresince,
zarfında; kendinden önce gelen kelimenin
taşıdığı anlamın bütünüyle hâkim
olduğunu, bir yer veya kimseyi tamâmen
kapladığını anlatır -64- [T]

i. 010/3, 010/7, 020/27, 023/3,
032/28, 033/21, 035/1, 035/6,
035/27, 036/1, 036/17, 036/19,
037/22, 038/13, 039/10, 058/26, 062/3,
070/3, 070/15, 073/21, 079/27,
085/2, 085/3, 085/5, 087/23, 091/19,
097/9, 098/22, 099/18, 100/3,
102/26, 108/15, 110/25, 115/5, 115/6,
121/22, 128/22, 131/13, 131/18,
135/20, 137/6, 141/20, 167/8, 167/9,
169/13, 173/12, 185/6, 192/25,
195/1, 207/2, 210/5, 210/6, 211/23,
213/8, 219/6, 221/9, 224/28,

225/21, 225/23, 226/18

i.+ dir 071/28

i.+ ydi 095/9

i.+ yim 011/22

i.+ ymişim 107/16

içir - : İçmesini sağlamak veya içmeye mecbur etmek -1- [T]

i.- di 187/18

içiril - : İçmesi sağlanmak -1- [T]

i.- memiş 096/20

içki : İspirtolu içecek, müskirat -3- [T]

i.+ lerine 037/28

i.+ yi 039/1, 075/26

içlen - : Kendi kendine gizli gizli dertlenmek, duygulanıp üzülme -1- [T]

i.- diriyordu 103/24

içlendir - : Kendi kendine gizli gizli dertlenmesine, duygulanıp üzülmesine sebep olmak -1- [T]

i.- mek 012/14

içtimâî : Toplulukla, cemiyetle ilgili, sosyal -5- [Ar]

i. 048/12, 057/1

i.+ dir 205/17

hayat-1 i.+ mizdeki 059/30

hayat-1 i.+ yemizdeki 059/32

idare : Gerektiği gibi yürümesi için bir işin başında bulunup düzene sokma, şartlarını ayarlayıp çekip çevirme, döndürme, yönetme -6- [Ar]

i. 100/24

i. edemeyeceğim 152/15

i. et 170/11

i. etmesini 056/3, 102/23

i.+ ye 160/24

iddia : İleri sürülen ve savunulan düşünce -6- [Ar]

i. eden 195/4

i. ediyor 168/7

i. etmezdim 216/28

i. ettin 204/14

i.+ sın 057/12

i.+ ya 140/12

idrak : Anlama yeteneği, akıl erdirme, anlayış -3- [Ar]

i. edemeyişimizden 216/22

i. edemez 055/2

i. edersiniz 113/24

ifade : Zihinde tasarlanan bir şeyi söz veya yazı ile anlatma, söyleme, bildirme

-3- [Ar]

i. etmeye 209/22

i. etmiyor 192/2

i.+ de 200/3

iflâs : Bir tüccarın borcunu ödeyemeyecek duruma gelmesi ve bunun mahkeme karârı ile tespit ve îlân edilmesi durumu; bir şey yapacak hâli kalmamış, kendisinden bekleneni yapamayacak duruma gelmiş olma durumu, önemini ve geçerliliğini kaybetme -1- [Ar]

i. 148/16

ifrat : Aşırı gitme, ölçüyü aşma, gereğinden fazla ileri gitme -6- [Ar]

i. 194/2

i.+ a 042/20, 048/10, 181/5

i.+ ı 051/2

i.+ ıdır 159/29

ifşa : Açığa vurma, ortaya dökme, fâşetme -2- [Ar]

i. eder 078/4

i. ediyor 055/9

iftihar : Bir şeyden dolayı haklı olarak övünme, övünç -1- [Ar]

i.+ a 192/1

iftira : Bir kimseye aslı olmayan bir suç yüklemek, bir kabahat yakıştırmak -4- [Ar]

[Ar]

i. 025/25

i. etme 025/28, 026/1

i.+ dır 167/26

igvâat : ? -1- [?]
i.- 1 şeytanîyenin 113/7

iğne : Dikiş dikmekte, nakış işlemekte kullanılan, bir tarafında iplik geçirilecek bir deliği bulunan, ucu sivri, ince çelik âlet; altında göğse veya başa takılmak üzere bir iğnesi bulunan altın veya mücevherli süs eşyası -6- [T]
i. 140/15, 173/21, 174/11, 208/24
i.+ lerini 129/19
i.+ sini 020/2

iğren - : Mide bulandırıcı bir his duymak, tiksirmek -1- [T]
i.- iyorum 058/18

iğrenç : İğrenilecek durumda olan, insana iğrenme duygusu veren, tiksindirici, müstehrek -5- [T]
i. 103/6, 181/13, 194/11, 199/15, 199/19

iğrendir - : İğrenmesine sebep olmak, tiksindirmek, ikrah, istikrah ettirmek -1- [T]
i.- ebilsin 199/19

ihamet : Hâinlik etme, arkadan vurma; başka bir erkek veya kadınla ilişki kurma, sevdiğini başkası ile aldatma -13- [Ar]
i. 139/14, 194/22
i. eden 074/5, 137/19
i. ediyorlar 205/10
i.+ e 072/11, 140/24
i.+ i 140/10
i.+ ini 137/10, 140/14
i.+ inin 221/7
i.+ lerine 220/4
i.+ lerle 162/4

ihata : Bir şeyin etrâfını çevirme, çevreleme, kuşatma, sarma -1- [Ar]
i. edildiğim 108/24

ihdas : Yeni bir şey ortaya koyma, ortaya çıkarma -1- [Ar]
i. edilen 153/14

ihlâs : Riyâsız ve yapmacıksız inanış, çok samîmî bağlılık, katıksız tam doğruluk -1- [Ar]
i. 116/25

ihmal : Üstüne düşeni zamânında yapmama, gereken ilgiyi göstermeme, önem vermeyip kendi hâline bırakma -2- [Ar]
i. 036/11
i.+ leri 017/42

ihracat : Bir ülkeden başka bir ülkeye ürün ve mal satma işi, dış satım -1- [Ar]
i.+ ndan 063/1

ihtikâr : Gerekli maddeleri kâr amacıyla toplayıp ihtiyaç arttığı, fiyat pahalılandığı anda yüksek fiyata satma, vurgunculuk -2- [Ar]
men-i i. 153/14
i.+ ı 153/16

ihtilâf : Anlaşmazlık, uyuşmazlık -1- [Ar]
i.+ nda 033/22

ihtilas : Aşırma, çalma, para çalma -1- [Ar]
i.+ ını 079/11

ihhtimal : Mümkün olma, imkân dahilinde bulunma, olabilirlik, olasılık -6- [Ar]
i. 071/8, 101/14, 192/5
i.+ i 191/13, 192/13
i.+ leri 130/2

ihhtiras : Çok şiddetli arzu, haddten aşırı hırs derecesindeki istek -9- [Ar]
i. 104/15
i.+ ını 155/1
i.+ ıyla 209/6
i.+ la 042/11
i.+ lar 042/10, 160/2, 160/4
i.+ lardan 221/17
i.+ ların 035/1

ih̄tis̄as : Duygu, istek -1- [Ar]
i. 215/4

ih̄tiş̄am̄lı : Göz alıcı, gsteriş̄li, görkemli
-1- [Ar]
i. 068/10

ih̄tiyaç : Gerekli olan, elde bulunmayan bir Şeyin eksikliğini duyma; kendini güçlü bir Şekilde hissettiren arzu -15- [Ar]
i. 154/29, 227/20
i.+ ı 064/11, 071/14, 128/24
i.+ ım 150/20, 153/22, 159/4
i.+ ma 215/12
i.+ mdayım 039/3
i.+ mı 033/27
i.+ mız 153/23
i.+ ıyla 045/21, 099/10
i.+ la 106/15

ih̄tiyar : Yaşlı, kocamış -77- [T]
i. 012/18, 017/51, 026/13, 026/14, 086/13, 087/24, 088/2, 088/29, 090/25, 090/29, 120/31, 121/26, 124/12, 129/26, 138/19, 177/5, 177/7, 177/10, 177/18, 177/24, 178/5, 178/26, 179/8, 179/12, 179/29, 180/4, 180/13, 180/20, 181/4, 181/13, 181/20, 182/8, 183/16, 184/9, 185/6, 185/12, 186/9, 186/15, 187/7, 187/14, 187/19, 187/22, 190/1, 190/14, 191/2, 196/29, 196/30, 197/2, 197/8, 197/12, 197/13, 197/20, 210/25, 211/6, 211/16, 211/20, 212/2, 217/10, 219/16, 223/18
i.+ a 178/14, 186/23
i.+ da 217/11
i.+ ı 179/20, 191/14, 211/3
i.+ ım 084/7
i.+ ın 181/7, 181/8, 181/11, 181/14, 185/4, 190/8, 198/7
i.+ lar 148/25
i.+ lardan 133/25
i.+ ların 082/17

ih̄tiyarla - : Yaşı ilerlemek, ih̄tiyar olmak
-2- [Ar]
i.- dığımız 018/2

i.- miş 225/23

ih̄tiyarlık : Ih̄tiyar olma durumu, yaşlılık
-2- [Ar]
i.+ lığın 042/2
i.+ tan 181/17

ih̄tiyat : Olabilecek Şeyleri hesâba katarak tedbirli ve ölçülü davranma, sakınma -1- [Ar]
i.+ lı 064/6

ih̄tiyatlı : Olabilecek Şeyleri hesâba katarak tedbirli ve ölçülü davranma, sakınma -1- [Ar]
i. 147/12

ih̄tiyatsız : İleride olabilecek Şeylere karşı tedbir almamış olan, sonunun ne olacağını düşünmeden davranan -1- [Ar]
i. 103/24

ih̄ya : Diriltme, canlandırma -1- [Ar]
i. eder 085/2

ikbal : Tâlih ve baht açıklığı, mutluluk, saâdet -4- [Ar]
i. 159/29, 160/2, 217/4
i.+ dir 160/4

ikbalperest : Bir mevki ve makam için hırslı olan ikbale çok hırslı duyan -9- [Far]
i. 040/4, 040/27, 071/25, 159/28, 160/3, 160/6, 212/27, 217/2
i.+ tir 159/28

iki : Birden sonra, üçten önce gelen sayının adı -171- [T]
i. 010/17, 010/27, 011/6, 011/12, 011/19, 012/1, 015/18, 017/3, 017/35, 023/22, 023/23, 025/8, 025/23, 026/11, 026/23, 026/26, 027/24, 027/25, 028/7, 030/2, 032/2, 032/29, 035/10, 035/11, 036/9, 038/6, 038/10, 042/1, 044/17, 045/16, 046/7, 046/11, 047/4, 047/12, 049/11, 050/10, 051/3, 051/5, 053/10,

055/5, 055/13, 055/18, 056/21, 058/15,
060/17, 060/26, 061/11, 063/10,
063/20, 066/11, 067/28, 069/5, 071/8,
071/25, 074/12, 076/24, 076/25,
077/6, 081/15, 083/12, 083/30, 084/16,
084/19, 086/6, 086/8, 087/25,
090/25, 095/10, 095/16, 095/21, 095/24,
096/5, 097/20, 098/23, 099/20,
100/14, 104/24, 106/16, 107/12, 115/1,
115/8, 115/13, 116/4, 120/18,
121/15, 121/23, 122/4, 123/13, 124/12,
124/13, 127/7, 128/18, 129/9,
129/11, 129/14, 129/20, 132/20, 135/13,
135/25, 138/22, 138/23, 139/11,
142/6, 143/13, 145/28, 149/13, 149/18,
149/25, 152/22, 161/21, 165/9,
165/14, 166/12, 175/29, 176/9, 177/1,
177/18, 177/19, 179/14, 181/3,
182/2, 182/8, 186/3, 187/19, 188/15,
191/28, 193/21, 194/4, 194/21,
196/11, 198/19, 199/14, 203/8, 208/11,
208/12, 209/8, 215/7, 216/1,
221/27, 226/5, 229/5
i.+ de 193/16, 193/17, 193/18
i.+ ncisine 052/24
i.+ nize 017/12
i.+ si 024/2, 041/22, 041/23,
059/7, 102/28, 106/1, 109/24, 135/2,
176/28, 215/26, 216/1
i.+ sine 212/2
i.+ sini 039/7, 100/24, 194/26,
215/8, 220/13
i.+ sinin 104/16, 106/8, 181/5,
181/11
i.+ ye 015/13, 212/23

ikinci : İki sayısının sıra sıfatı, sırada yeri
birinciden sonra, üçüncüden önce olan
-12- [T]
i. 011/11, 076/10, 084/3, 084/26,
156/21, 175/1, 188/21, 224/15
i.+ si 160/13, 160/23, 217/3
i.+ sini 204/16

ikişer : İki sayısının her birine iki veya
her defasında iki tâne anlamına gelen
üleştirme şekli-2- [T]
i. 070/2, 138/15

ikiz : Bir seferde doğan; ikili, çifte -1-
[T]
i. 139/3

ikna : İnandırma, inanmasını sağlama
-1- [Ar]
i. edeceğim 082/12

ikram : Ağarlama, kıymet vererek hürmet
etme, misâfirperverlik gösterme; bağış,
ihسان, kerem -2- [Ar]
i. ederek 204/17
i. ettim 107/5

iktidarsız : Ele aldığı işin üstesinden
gelecek güçte olmayan, güçsüz,
kudretsiz, âciz-1- [Ar]
i. 158/25

iktidarsızlık : İktidarsız olma durumu,
güçsüzlük, âcizlik -1- [Ar]
i.+ ı 034/29

iktisadî : İktisat ilmiyle ilgili-1- [Ar]
i. 205/17

ilaç : Bir hastalığı, bir yarayı iyi etmek
üzere içilmek, herhangi bir yolla vücûda
verilmek veya dışarıdan sürülmek
sûretiyle kullanılan maddelere verilen
isim, em -5- [T]
i. 022/16, 023/22
i.+ ın 023/12
i.+ lar 187/18
i.+ ların 122/15

ilâhî : Dînî duyguları dile getiren beste;
Tanrı ile ilgili olan, Tanrı'ya özgü olan,
tanrısal, lahuti -5- [Ar]
i. 147/17, 161/22
aşk-ı i. 113/9
aşk-ı i.+ yi 113/11, 113/14

ilân : Açıklama, açığa vurma, meydana
çıkarma -2- [Ar]
i. ederler 078/11
i. etmediğim 204/2

ilâve : Bir şeyin yanına başka bir şey

daha koyma, ekleme, katma; eklenme,
katılma -10- [Ar]
i. edecekti 157/19
i. etti 058/23, 060/25, 063/19,
105/17, 106/10, 154/7, 172/17, 179/22,
205/27

ile : İki kelimeyi, iki öbeği birbirine
bağlar -86- [T]
i. 009/17, 011/15, 011/27, 015/4,
017/7, 017/44, 025/8, 025/29,
031/22, 033/22, 037/3, 045/12,
047/8, 050/11, 053/5, 054/21, 055/8,
057/22, 058/6, 058/11, 060/25,
060/27, 061/6, 063/26, 064/7, 072/14,
073/15, 080/12, 082/21, 083/26,
086/19, 106/17, 107/19, 109/6, 110/7,
140/27, 153/1, 155/22, 160/18,
177/9, 177/12, 178/29, 179/5, 179/22,
184/3, 185/12, 187/8, 188/26,
192/22, 198/12, 200/32, 203/22, 204/11,
204/13, 204/22, 208/6, 208/24,
209/17, 210/14, 211/14, 211/24, 211/26,
212/1, 212/2, 212/21, 213/5,
213/21, 213/23, 216/22, 216/25, 217/1,
217/24, 217/25, 219/7, 219/13,
220/6, 220/9, 226/1, 226/19, 226/29,
227/1, 229/3, 229/5

ileri : Bir yerin veya şeyin arka kabul
edilen kısmına göre önde bulunan taraf,
ön taraf; haddini aşmak, ölçüyü kaçırmak
-7- [T]
i. 042/4, 104/21, 188/4, 216/23,
226/19
i.+ de 151/30
i.+ ye 028/18

ilerle - : İleriye doğru gitmek, ön tarafa
doğru yol almak -10- [T]
i.- di 017/51, 023/9, 028/23,
129/22, 142/6, 226/21
i.- diler 059/7
i.- miş 071/17, 071/21
i.- yordu 059/2

ilik : Kemiklerin içini dolduran yağlı
madde -1- [T]
i.+ lerine 068/8

ilim : Bilme, biliş; evrenin ve olayların
bir bölümünü deneye ve gerçeklere
dayanarak inceleyen ve bunlara âit
yasaları çıkarmaya çalışan düzenli bilgi,
bilim -1- [Ar]
i.+ den 148/27

iliş - : Dokunmak, temas etmek; takılmak
-5- [T]
i.- ecek 219/12
i.- ti 015/2, 189/21, 226/21
i.- tikçe 214/9

ilk : Sıra, zaman ve yer bakımından en
önce olan, en önde gelen -36- [T]
i. 011/9, 013/14, 014/4, 014/13,
025/27, 034/16, 034/17, 036/3,
047/9, 071/12, 071/18, 085/20,
098/15, 103/26, 104/6, 106/12, 117/25,
130/18, 132/19, 135/25, 142/16,
147/2, 149/11, 154/18, 163/15, 164/9,
182/5, 191/17, 203/11, 204/2,
205/24, 209/10, 212/9, 214/13, 217/17,
224/1

ilkbahar : 21 Mart'ta başlayıp 22
Haziran'da sona eren kış ile yaz
arasındaki mevsim, bahar -4- [T]
i. 036/5
i.+ dan 017/36, 026/5
i.+ ın 132/13

illâ : Ne olursa olsun, muhakkak,
mutlaka, ille -2- [Ar]
i. 132/14, 182/21

illet : Hastalık -1- [Ar]
i.+ ler 085/3

iltifat : Bir kimseye gönlünü alacak
şekilde davranma, güler yüz gösterme,
hatırını sorma, ilgilenme, teveccüh -1-
[Ar]
i.+ ından 054/6

iltihap : Vücûdun, herhangi bir
dokusunda mikroplara veya başka
zararlılara karşı şişkinlik, kızarıklık, ısı

artışı, ağrı ile şekillenen ve ileri safhasında irin toplanması da görülen, hayâtî özellik taşıyan koruyucu reaksiyonu, yangı -1- [Ar]
i.+ ından 030/17

iltimas : Birini, başkalarının veya bulunduğu işin zararı pahasına da olsa tutma veya birinden tutulmasını ricâ etme, tercih edilmesini isteme, arka çıkma, kayırma -1- [Ar]
i.+ la 049/10

imâ : Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma -2- [Ar]
i. 200/32
i.+ larla 025/14

imam : Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse -1- [Ar]
i. 124/12

imân : Açıkça söylemeden üstü kapalı olarak anlatma, dokundurma -1- [Ar]
i. 219/13

imdat : Tehlikede veya çâresiz durumda olan birine yapılan yardım -1- [Ar]
i. 108/10

imkân : Olabilecek durumda bulunma, mümkün olma, olabilirlik, olanak -7- [Ar]
i. 071/21, 077/21, 112/20, 139/8, 192/28
i.+ ı 072/5

imparator : Bir imparatorluğun başında bulunan hükümdar -1- [Lat]
i.+ u 097/17

impressionabilite : Etkilenebilirlik-1- [İng]
i.+ yi 196/3

imren - : Gördüğü bir şeyi yeme isteği duymak; başkasında olan bir şeyin kendisinde de olmasını istemek, onun

gibi olmayı arzulamak, özenmek, gıpta etmek -6- [T]
i.- di 014/8, 117/26, 155/8
i.- iriz 147/9
i.- iyorum 154/2
i.- miş 128/3

imtizaç : Birbirini tutma, uygunluk, uyuşma -1- [Ar]
i.+ ı 104/16

in - : Bulunduğu yerden aşağıya doğru gelmek; bulunduğu yerden daha büyük, daha merkezî bir yere gitmek, varmak -57- [T]

i.- di 011/17, 011/20, 011/23, 015/2, 020/5, 021/19, 069/21, 083/4, 110/11, 115/17, 141/2, 145/19, 149/13, 153/6, 195/10, 226/24
i.- diği 015/22, 227/8
i.- dikten 082/29
i.- dikti 112/10
i.- diler 153/17
i.- dim 097/24
i.- ebildi 009/5, 193/27
i.- ebiliyor 028/11
i.- emedi 144/9
i.- emezdim 017/20
i.- emiyordu 091/15
i.- en 072/9, 212/1
i.- er 090/11
i.- erdi 170/18
i.- erek 010/1, 176/27
i.- erken 082/11, 186/19, 198/12
i.- ince 028/7, 128/8
i.- ip 022/25, 067/28, 155/6, 183/3
i.- iyor 022/15
i.- iyorsun 012/5
i.- medi 020/13
i.- medikti 112/10
i.- mek 183/12
i.- meye 034/11, 110/7
i.- meyeceksin 197/15
i.- mezdim 167/8
i.- miş 027/29
i.- mişti 086/14, 120/26, 185/12, 185/14

inan - : Doğru olarak kabul etmek; bir

şeyin var olduğunu, gerçek olduğunu kabul etmek; güvenilir bulmak, güvenmek, îtimat etmek -45- [T]

i. 082/18, 089/25, 089/26, 090/2, 145/12, 160/9

i. olsun 116/15

i.- amıyordu 137/8, 137/9

i.- an 149/2

i.- ılarak 071/24

i.- ılır 047/6

i.- ınız 018/10, 019/11

i.- ır 048/24, 057/11, 079/15

i.- ırım 017/54

i.- ıyor 139/20

i.- madığı 194/7

i.- madığımı 047/8

i.- madım 047/8

i.- madın 159/24

i.- mak 079/11, 082/9, 082/22,

171/7

i.- mam 048/25, 080/25, 090/19,

201/20

i.- mayacaktı 219/8

i.- mayınız 122/23

i.- mazlardı 149/18

i.- mazzın 044/30, 054/8, 108/1

i.- mazzınız 157/2

i.- mıyor 090/21, 184/11

i.- mıyordu 076/1

i.- mıyordum 106/19

i.- mıyorsun 117/7, 187/5

i.- mıyorsunuz 060/10

inandır - : İnanmasını sağlamak, inanmasına sebep olmak, iknâ etmek-4- [T]

i.- acaksın 167/17

i.- an 138/26

i.- dı 147/11

i.- ıyordu 107/3

inanılmaz : İnanılacak cinsten olmayan, inanılması çok güç olan; hayret verici, olağanüstü, az rastlanan -1- [T]

i. 191/12

inat : Dediğinden vazgeçmeme, ayak direme, direnme -1- [Ar]

i.+ ina 175/10

inatçı : İnat eden, direnen, ayak direyen kimse -1- [T]

i. 185/17

ince : Kendi cinsinden olanlara göre kalınlığı az olan; duygulu, kibar, hassas -42- [T]

i. 010/10, 013/23, 025/27, 035/17, 044/11, 047/27, 049/25, 058/25, 061/27, 062/1, 062/11, 062/17, 064/25, 068/12, 087/18, 088/3, 098/4, 099/5, 103/1, 139/17, 142/1, 142/23, 143/28, 144/1, 152/24, 167/1, 169/14, 177/11, 181/10, 181/15, 186/4, 186/9, 192/3, 193/9, 208/24, 209/8, 209/16, 217/20, 220/24, 227/5

i.+ li 118/18

incecik : Çok ince -4- [T]

i. 023/26, 027/27, 064/23, 219/12

incel - : İnce duruma gelmek; kabalıklarını, aşırılık ve fazlalıklarını atarak ince ve zarif duruma gelmek, incelik kazanmak -1- [T]

i.- miş 071/22

incelik : İnce olma durumu; zarâfet, nezâket, kibarlık -2- [T]

i.+ i 031/28

i.+ iyle 041/9

inci : İstiridye cinsinden deniz hayvanlarının içinden çıkarılan ve süs eşyası olarak kullanılan küçük, yuvarlak, sert, sedefli tâne -3- [Çin]

i. 174/2, 174/9

i.+ li 150/14

incili : İstiridye cinsinden deniz hayvanlarının içinden çıkarılan ve süs eşyası olarak kullanılan küçük, yuvarlak, sert, sedefli taneden olan -2- [T]

i. 173/19, 173/23

incit - : Gönlünü kırmak, gücendirip üzülmesine sebep olmak; vücûdun her

hangi bir yerini ters bir hareket, çarpma, sıkışma durumlar sonunda zedelemek

-2- [T]

i.- meden 127/16

i.- tiğini 104/4

incitil - : İncitmek işi yapılmak -1- [T]

i.- memiş 100/25

incizap : Bir şeyin câzibesine tutulup ona doğru çekilme, câzibesi sebebiyle ona doğru meyletme, cezbolunma -8-

[Ar]

i. 035/7, 160/8, 191/25, 192/2

i.+ ım 204/21

i.+ ına 204/26

i.+ ları 217/14

i.+ ların 217/15

indir - : Yukarıdan aşağıya doğru gelmesini, inmesini sağlamak; aşağıya doğru sarkıtmak, salmak, bırakmak -6-

[T]

i.- di 055/25

i.- ebilecek 202/23

i.- eceksin 189/13

i.- erek 210/18

i.- iyor 124/3

i.- sinler 127/17

İngiliz : İngiltere halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse -3- [İt]

İ. 052/27, 159/10, 195/27

İngilizce : Hint-Avrupa dil âilesinin Germen dilleri dalına, yapı bakımından ise bükümlü diller grubuna giren, İngiltere’de ve İngilizler’in hâkim olduğu ülkelerde kullanılan dil, İngiliz dili -1-

[T]

İ.+ yi 084/20

İngiltere : Avrupa kıtasında Birleşik Krallık’ı meydana getiren dört ülkeden en büyük ve merkezî olanı -2- [İng]

İ. 084/19

İ.+ ye 084/12

inhina : Kavis şekli alma, yay biçimine girme, bükülme -1- [Ar]

i. 055/8

inhisar : Yalnız bir şeye veya kimseye âit olma, başkası ile alâkası olmayıp bir yere, birine has olma, ona mahsus bulunma

-1- [Ar]

i.+ ında 066/2

inilti : İnleme sesi -2- [T]

i. 110/3

i.+ si 086/22

inkâr : Kabul ve tasdik etmeme, tanımama -12- [Ar]

i. 025/18, 167/9

i. edebilir 224/5

i. eden 199/18

i. edilmez 026/12, 104/18

i. etme 027/15, 105/8

i. etmedim 201/28

i. etmedin 202/1, 202/2

inkisar : Bedduâ, intizar -1- [Ar]

i.+ ı 095/20

inle - : Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarma; yankılanan gür ve kuvvetli seslerle dolmak -3- [T]

i.- di 089/14, 089/15

i.- yor 089/9

inne : İnme işi; vücûdun bir yerinin hareket edemez ve hissedemez duruma gelmesi, nüzul, felç -1- [T]

i.+ li 086/13

İnnallâhemaassâbirîn : Şüphesiz ki Allah sabırlı olanlarla beraberdir -4-

[Ar]

i. 120/12, 122/1

İ. 085/25, 086/5

insaflı : İnsaf sâhibi, haktan ayrılmayan, vicdânına uyarak hareket eden, vicdanlı, merhametli -1- [Ar]

i. 013/15

insan : İki ayaklı, iki elli, akli ve konuşma yeteneği olan memeli canlı -80- [Ar]

i. 018/6, 026/7, 031/10, 033/18, 034/18, 041/19, 044/30, 047/18, 048/6, 068/18, 078/2, 085/8, 086/21, 097/2, 101/30, 102/14, 112/8, 117/10, 132/24, 134/9, 139/8, 147/12, 154/27, 184/10, 184/11, 216/8, 217/26
i.+ a 034/16, 058/18, 071/9, 108/17, 111/8, 184/10, 192/14, 194/11, 205/1
i.+ da 058/21
i.+ dın 200/33
i.+ dır 134/1
i.+ ı 040/2, 081/3
i.+ ım 107/3, 107/17
i.+ ın 017/52, 030/15, 031/16, 032/11, 048/9, 054/24, 078/9, 079/15, 098/20, 166/8
i.+ lar 066/3, 151/27, 195/20
i.+ lara 184/7
i.+ ları 079/16
i.+ larıdır 161/8
i.+ ların 019/10, 048/10, 057/27, 066/4, 108/14, 108/26, 112/25, 184/13, 208/25, 223/2, 225/30, 228/14, 229/1
i.+ larımı 200/30
i.+ larla 091/18, 113/2, 113/3
i.+ lı 021/2
i.+ miş 150/15
i.+ sız 035/12, 081/4

insiyak : İç güdü, sevitabii -3- [Ar]
i.+ ları 216/18, 217/11
i.+ ların 213/18

insiyaki : İnsiyakla ilgili, iç güdüyle yapılan, iç güdü ile olan -1- [Ar]
i.+ dir 191/26

inşallah : Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse anlamında dilek sözü -5- [Ar]
i. 021/29, 088/20, 101/13, 168/16, 182/16

intiba : İzlenim -2- [Ar]

i. eden 154/28
i.+ iyle 219/5

intihap : Seçme, seçilme -2- [Ar]
i. 199/21
devre-i i.+ iyeleri 063/7

intihar : Kendi kendini öldürme -2- [Ar]
i. etti 217/3
i.+ lar 202/22

intikal : Bir yerden başka bir yere, bir durumdan başka bir duruma geçme, göçme -1- [Ar]
i. eder 196/4

intizam : Düzgünlük, düzen, tertip -2- [Ar]
i.+ ı 181/20
i.+ ında 078/17

intizamlı : Düzgün, düzenli, muntazam -3- [Ar]
i. 015/12, 129/21, 155/6

intizamsız : Düzensiz, düzgün olmayan -6- [Ar]
i. 086/25, 092/20, 109/14, 122/3, 147/5, 198/20

ip : Dokuma malzemesinden yapılan ve bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim -5- [T]
i. 038/18, 098/28, 110/16
i.+ i 208/7
i.+ in 090/25

ipek : İpek böceği kozasından elde edilen ve dokumacılıkta kullanılan çok ince parlak tel -12- [T]
i. 032/16, 055/8, 064/25, 079/3, 129/3, 129/11, 142/23, 208/1
i.+ in 201/15
i.+ lerden 207/5
i.+ liler 100/3
i.+ ten 100/5

ipekli : İpek ipliğiyle dokunmuş, ipekten

mâmul kumaş -1- [T]
i. 141/18

İplik : Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden
bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte
kullanılan ince uzun lif -2- [T]
i. 080/28, 140/15

İptida : Önceleri, ilk başta, evvelâ, en
evvel -1- [Ar]
i. 070/19

İptidâî : İlk durumda kalmış olan,
gelişmemiş, ilerlememiş, tekâmül
etmemiş, ilkel -4- [Ar]
i. 063/14, 186/26, 195/19, 213/18

İptidâîlik : İptidai olma durumu -1-
[Ar]
İ.+ tendir 059/30

İptilâ : Bir şeye karşı gösterilen aşırı
düşkünlük, kendini alamayacak kadar
tutkun olma, tutku -1- [Ar]
i.+ ların 216/28

İrad : Bir şeyi yapıp yapmama husûsunda
karar verebilme ve bunu uygulama gücü;
gelir, vâridat -2- [Ar]
i. 039/8
i.+ ım 150/24

İrâde : Bir şeyi yapıp yapmama
husûsunda karar verebilme ve bunu
uygulama gücü -14- [Ar]
i.- i cüziyeniz 113/5
i.- i cüziyesi 112/25
i.- i külliyesi 085/5
i.- i külliyesine 112/27
i.- i külliyesiyle 085/1
i.+ m 073/23
i.+ mize 112/28
i.+ mizi 217/6
i.+ nin 041/17
i.+ si 010/6
i.+ sini 139/1
i.+ sinin 169/22
i.+ ye 209/20
i.+ yle 045/12

İrâdesiz : İrâdesi zayıf olan -1- [Ar]
i. 140/20

İrfan : Bilme, anlama, biliş, anlayış -1-
[Ar]
i.+ ın 201/21

İri : Ölçüleri olağandan daha hacimli
olan, kocaman -3- [T]
i. 047/12, 053/8, 179/15

İrkil - : Şaşırp duraklamak -2- [T]
i.- di 104/24
i.- erek 083/17

İsim : Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek
tek veya cins cins karşılamaya yarayan
kelime, ad -31- [Ar]
i.+ i 011/14, 040/28, 041/1,
128/16, 140/5, 149/4, 174/22
i.+ idir 042/1, 048/14
i.+ im 187/12, 198/6
i.+ imin 041/6
i.+ inde 039/27, 133/27, 174/10,
183/22, 195/27
i.+ ini 059/12, 067/24, 133/6,
142/9, 183/20, 183/21, 198/4, 220/21
i.+ inin 200/3
i.+ iydi 140/4
i.+ lere 041/3
i.+ leri 175/23, 221/1

İskambil : İskambil kâğıtlarıyla oynanan
oyunların ortak adı -8- [Fr]
i. 055/14, 056/5, 056/16
i.+ i 056/11
i.+ leri 054/14, 054/25, 055/26

İskandil : Bir denizin derinliğini ölçme;
kollama, dikkatle bakma, gözleme,
yoklama -1- [İt]
i. ediyordu 053/7

İskandinavya : Kuzey Avrupa'daki
ülkelerin oluşturduğu bir coğrafyadır.
Danimarka, İsveç ve Norveç İskandinav
ülkelerinde konuşulan dil -1- [İsk]
İ. 149/20

iskarpin : Ökçeli, ayağın oynak yerini kapamayan konçsuz ayakkabı -7-

[İt]

i. 059/5, 061/2

i.+ ler 033/1, 078/13

i.+ lerim 059/4

i.+ lerine 210/18

i.+ lerinin 055/4

iskele : Deniz taşıtlarının yanaşması için yapılmış, kıydan denize doğru uzanan tahta veya beton yer -11- [Yun]

i. 124/12

i.+ ler 070/25

i.+ sinde 014/7, 064/10

i.+ sine 062/20

i.+ ye 012/23, 014/13, 020/19, 044/10, 044/14, 086/8

iskemle : Arkalıksız, üstü tahta veya hasır, dört ayaklı sandalye -3- [Lat]

i.+ nin 137/8

i.+ si 037/18

i.+ sinden 130/27

ispat : Tanık ve delil göstererek bir şeyin doğruluğunu şüpheye yer bırakmayacak, reddedilemeyecek şekilde ortaya koyma

-11- [Ar]

i. 114/7, 140/10, 140/14, 188/28

i. edebiliyor 169/6

i. edeceğim 113/26, 135/1

i. eder 137/14

i. etmeye 134/28

i. etmez 137/12

i.+ a 057/12

ispirtizm : Ölülerin ruhlarıyla bazı şartlar altında haberleşmenin mümkün bulunduğu inanan görüş ve bu maksatla yapılan tecrübeler -2- [Fr]

i. 195/17, 195/19

ispirtizma : Ölülerin ruhlarıyla bazı şartlar altında haberleşmenin mümkün bulunduğu inanan görüş ve bu maksatla yapılan tecrübeler -3- [Fr]

i. 195/8, 196/2, 196/4

ispirto : Alkol-1- [Lat]

i. 110/20

israf : Gereksiz yere harcama, boşuna sarfetme, lüzûmundan fazla harcama, savurganlık -1- [Ar]

i. etmek 216/14

İstanbul : Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri -41-

[T]

İ. 063/13, 150/21, 183/6

İ.+ a 010/1, 011/20, 012/5,

017/20, 020/13, 021/19, 022/15, 071/20, 075/12, 082/10, 082/29, 091/15,

097/24, 110/7, 110/11, 112/5, 112/10,

115/17, 144/9, 182/25, 183/3,

183/4, 183/12, 186/25

İ.+ da 011/11, 012/28, 025/23,

025/25, 099/4, 175/2, 183/2

İ.+ dan 024/17, 025/9, 080/5

İ.+ u 200/29

İ.+ un 014/1, 149/22, 213/7

iste - : Bir şeye karşı istek duymak, o şeyi arzulamak, arzu etmek; dilemek, talep etmek -226- [T]

i. 042/5

i.- di 009/3, 010/12, 014/31,

059/14, 069/18, 087/4, 088/30, 090/27,

091/21, 098/6, 104/20, 112/6,

118/4, 118/15, 123/6, 128/18, 139/10,

145/9, 145/14, 152/17, 154/19,

155/8, 168/27, 192/24, 211/4, 224/17,

224/26, 229/1, 229/4

i.- diği 013/3, 030/3, 033/23,

085/1, 129/13, 131/11, 173/25, 207/15

i.- diğim 043/6, 167/28

i.- diğimiz 113/1, 113/2

i.- diğın 025/6, 041/16, 042/5,

042/14, 077/16

i.- diğini 112/4, 128/7, 159/27,

170/7, 190/26

i.- dikleri 012/11

i.- diklerini 075/3, 137/10

i.- diler 038/25, 189/30

i.- dim 040/8, 107/1

i.- din 162/5

i.- mediği 147/3, 227/4
i.- mediğimi 060/21
i.- mediğini 099/3
i.- mediler 188/4
i.- medim 168/20
i.- meleri 035/2
i.- meli 050/21
i.- mem 012/19, 075/8, 075/13,
091/7, 112/21, 169/27, 180/18
i.- memiştî 117/18
i.- meye 073/3, 073/9, 130/1,
162/9
i.- meyen 091/24, 208/15
i.- mez 043/15, 043/18
i.- mezdim 104/23, 112/2
i.- mezse 112/4
i.- miş 100/19, 145/1, 183/3
i.- miştî 144/21, 173/20
i.- miyor 013/1, 017/18, 020/16,
031/8, 064/4, 090/18, 128/21, 129/12,
184/19, 193/12
i.- miyordu 071/4, 082/9
i.- miyorum 182/15, 186/7,
186/12, 1886/8
i.- r 017/5, 044/6, 054/23, 096/12,
127/16, 148/15, 153/19, 160/1
i.- rdi 012/14, 031/14, 151/17,
193/4
i.- rdim 051/11, 059/28
i.- rim 034/8, 043/7, 061/15,
076/11, 127/14
i.- rler 072/2
i.- rse 049/29
i.- rsen 044/8, 053/15, 058/29,
076/7, 161/14, 161/26, 162/23, 197/25
i.- rseniz 137/25
i.- yeceksiniz 108/10, 113/28
i.- yemem 061/22
i.- yen 030/18, 095/12, 096/1,
218/4
i.- yerek 064/8
i.- yişini 220/4
i.- yor 045/12, 059/13, 088/7,
093/5, 101/28, 105/3, 137/10, 177/5,
187/23, 191/27, 219/19, 220/28,
227/2, 227/18
i.- yordu 068/2, 071/1, 077/27,
082/22, 087/15, 095/23, 110/8, 138/14,
141/1, 142/11, 143/27, 147/6,

169/20, 172/10, 173/18, 174/18, 180/23,
199/4, 210/15, 211/25
i.- yordum 080/6, 131/4, 135/16
i.- yormuş 178/30, 182/21
i.- yorsa 013/26
i.- yorsan 025/7, 042/29
i.- yorsanız 019/15, 113/7
i.- yorsun 025/4, 047/25, 074/14,
172/14, 177/17, 177/23, 190/14, 202/22
i.- yorsunuz 056/5, 228/2, 228/7
i.- yorum 017/7, 017/11, 033/9,
033/25, 059/20, 059/25, 061/24, 062/15,
062/19, 063/32, 074/15, 089/2,
090/6, 096/25, 122/12, 135/30, 169/11,
225/7

iste - : Bir şeye karşı İstek duymak, o şeyi arzulamak, arzu etmek -1- [T]
i.- miş 182/24

istek : Bir şeye karşı istek duymak, o şeyi arzulamak, arzu etmek; dilemek, talep etmek -2- [T]
i. 057/21
i.+ in 117/8

isteksiz : Bir işe karşı istek duymayan, gönülsüz -3- [T]
i. 036/16, 128/8, 154/15

isteri : Beş duyumuza âit geçici bozukluklar, rûhî dengesizlikler, çırpınma, kasılma ve bâzan da inme tarzında belirtilerle kendini gösteren sinir sistemi bozukluğu -3- [Fr]
i. 122/8
i.+ de 122/15
i.+ nin 122/9

isterik : İsteri belirtileri gösteren kimse -1- [Fr]
i.+ ten 196/1

istibdat : Tek bir yöneticinin, kendine tâbi olanları mutlak hâkim olarak ve keyfine göre hükmederek idâre etmesi usûlü, keyfe, zora ve baskıya dayanan idâre şekli, diktatörlük, despotluk, despotizm -1- [Ar]

devr-i i.+ da 151/14

istidat : Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, yetenek, kabiliyet -2- [Ar]
i.+ larımı 201/12
i.+ tır 058/24

istifade : Fayda sağlama, faydalanma, yararlanma -7- [Ar]
i. ederek 058/1, 123/3
i. etmek 033/24, 163/5
i. ettiğini 049/14
i.+ ye 094/17, 197/21

istifham : Sorup anlama -1- [Ar]
i. 144/24

istiğrak : Bir şeyin içine gömülme, içine dalma, garkolma -1- [Ar]
i.+ la 064/25

istihale : Bir durumdan başka bir duruma geçme, değişme -5- [Ar]
i. 205/9
i.+ lere 217/15
i.+ si 205/11
i.+ sini 205/8
i.+ yi 205/18

istihfaf : Küçük görme, hafif bulma, küçümseme, hor görme -1- [Ar]
i.+ tır 043/3

istihza : Biriyle ince ince alay etme, eğlenme, birini eğlenceye, maskaralığa alma -12- [Ar]
i. 028/23, 080/12, 155/22, 195/6, 208/24, 209/4, 213/23
i.+ lı 069/17
i.+ sını 063/15
i.+ ya 104/16
i.+ yı 208/27
i.+ yla 210/7

istikamet : Yön, cihet -4- [Ar]
i. 035/1
i.+ e 044/27, 065/5
i.+ siz 120/1

istikbâl : Gelecek, gelecek zaman, âti -7- [Ar]
i. 063/17, 205/17
i.+ i 015/7, 072/18, 224/19
i.+ in 148/16
i.+ ini 151/17

istimal : Kullanma -1- [Ar]
i. 139/26

istintak : Sorguya çekme, soru sorarak söyletme -2- [Ar]
i. etti 130/5, 191/14

istirahat : Dinlenme -3- [Ar]
i. ediniz 122/24
i.+ e 111/21
i.+ in 122/16

istirham : Merhamet isteme, yalvarma, niyaz etme -1- [Ar]
i.+ lara 228/21

istiskal : Hoşnut olmadığını belli edecek tarzda soğuk davranma, yüz vermeme, aşağılama -1- [Ar]
i.+ e 025/19

istişare : Fikir sorma, bir husus hakkında başkalarının görüşünü alma, danışma -1- [Ar]
i. 207/19

isyan : Karşı gelme, itâatsizlik etme, baş kaldırma -5- [Ar]
i. 140/25, 209/25
i. ederler 035/16
i. ediyorum 108/27
i. etmek 140/21

iş : Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel; bir sonuca bağlanması, çözülmesi gerekli durum, mesele, sorun -63- [T]
i. 039/26, 040/14, 073/28, 138/15, 158/28, 173/7
i.+ e 042/21, 075/2, 153/14
i.+ i 010/1, 012/17, 131/6, 140/12, 173/11, 201/14, 204/9, 205/17

i.+ ime 043/12
i.+ imiz 173/4, 185/29
i.+ in 017/40, 069/4, 107/7,
135/11, 173/12
i.+ inde 200/1
i.+ inden 185/13
i.+ ine 017/52, 043/16, 043/17,
160/15, 162/5, 185/6
i.+ ini 012/19, 122/6, 150/27
i.+ inin 176/28
i.+ ler 032/1, 076/16, 157/21
i.+ lerde 075/5
i.+ leri 021/27, 043/19, 043/20,
069/7, 071/5, 144/28
i.+ lerimiz 052/18
i.+ lerinde 015/28, 038/10, 068/4,
071/22, 075/25
i.+ lerine 063/6
i.+ lerini 019/19, 037/7, 127/8,
129/8
i.+ te 139/15
i.+ tir 201/13

işaret : Bir şeyi, anlatılmak istenen bir mânâyı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme -9- [Ar]
i.+ le 077/27, 138/27
i.+ ler 179/28, 190/22, 191/15
i.+ leri 144/24
i.+ lerini 191/13
i.+ leriyle 190/26, 194/19

işgal : Bir yeri kuvvetine dayanarak ele geçirme, hükmü altına alma -1- [Ar]
i.+ i 173/8

işit - : Kulakla duymak; haber almak, öğrenmek -40- [T]
i.- enler 149/17
i.- erek 117/25
i.- ilen 047/6, 099/5
i.- ilir 226/9
i.- iliyordu 103/2
i.- ilmeyen 081/3
i.- ince 040/8, 047/9, 175/8,
193/23, 198/4
i.- ir 121/4
i.- irdim 088/22
i.- iriz 131/1

i.- iyor 013/16, 023/4, 089/6,
187/11
i.- iyordu 224/18
i.- iyorsun 040/28
i.- iyorum 061/3
i.- mediği 220/21
i.- medim 197/17
i.- mek 193/7
i.- memişsin 047/23
i.- meseler 040/19
i.- meye 110/26
i.- meyerek 102/26
i.- mez 121/4
i.- miş 054/4
i.- miyordu 115/3
i.- miyorum 200/13
i.- ti 087/6, 110/2, 215/3
i.- tiklerini 182/19
i.- tim 175/20, 176/3
i.- tirmek 027/8

işitil - : Kulakla duyulmak; haber alınmak, öğrenilmek -10- [T]
i.- di 211/16
i.- en 035/26
i.- ir 201/7
i.- iyor 086/25, 193/9
i.- iyordu 060/2, 163/12, 198/20
i.- meyen 185/7, 193/19

işittir - : İşitmesini sağlamak -1- [T]
i.- iyor 053/24

işkence : Bir kimseye yapılan aşırı eziyet, maddî ve mânevî cefâ -1- [Far]
i.+ ye 087/5

işle - : Üzerine emek sarfetmek; içine kadar girmek, nüfuz etmek; durağan halden hareketli duruma geçmek, hareket hâlinde olup kendinden beklenen işi yapmak, çalışmak -13- [T]
i.- di 027/26, 118/15
i.- dikten 225/29
i.- mek 041/25
i.- meye 042/3
i.- mez 200/10
i.- miş 041/24, 223/2
i.- mişti 139/3

i.- yen 108/3
i.- yici 036/20
i.- yor 109/14
i.- yorlar 079/10

işleme : İşlemek işi; üzerine ipek, iplik, sırma vb. ile motifler yapılmış kumaş, örtü -2- [T]
i.+ li 141/19
i.+ yle 110/18

işlemeli : Üzerine nakış veya oyma yapılmış olan -1- [T]
i. 079/14

iştah : Yemek yeme isteği, iştihâ -2- [Ar]
i.+ ı 115/1
i.+ ım 012/22

iştahlı : İstekli, arzulu; yemeğe karşı istekli -2- [T]
i. 079/21, 094/1

işte : Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır -36- [T]
i. 011/7, 011/29, 013/24, 014/4, 018/1, 024/28, 047/17, 051/17, 059/30, 070/4, 089/11, 089/26, 093/12, 095/16, 103/11, 104/21, 110/28, 112/16, 123/19, 128/14, 132/18, 134/7, 149/7, 154/21, 157/5, 159/4, 159/16, 160/5, 170/11, 175/13, 176/5, 191/8, 193/21, 204/26, 213/11, 223/4

iştigal : Uğraşma, meşgul olma -1- [Ar]
i.+ i 153/12

ištiha : Arzu, istek -2- [Ar]
i.+ lar 079/24
i.+ m 040/9

iştıyak : Büyük arzu duyma, özleme, özleyiş -5- [Ar]
i. 032/8, 128/26
i.+ ıyla 080/29
i.+ ıyle 145/11

i.+ la 055/19

işve : Güzelin gönül çekici ve şuh hâli, cilvesi, naz ve edâsı -1- [Ar]
i.+ siz 080/17

işvebazlık : İşvebaz olma durumu -1- [Ar]
i.+ la 163/4

it - : Bir şeye, ileri gitmesi için yerinden kaldırmadan kuvvetle abanmak, yerinden oynaması için yüklenmek; kendinden uzaklaştırmak -19- [T]
i.- e 197/11, 197/22
i.- ebiliyoruz 085/4
i.- ecek 065/6
i.- erek 039/17, 079/24, 169/19, 177/13, 197/12, 212/19
i.- iyor 180/18
i.- mek 035/13
i.- ti 120/9, 168/15, 185/25, 197/4, 198/8, 208/9, 223/12

itaat : Emre uyma, söz dinleme -3- [Ar]
i. 151/25
i. edecek 167/10
i. eden 209/20

itaatli : Söz dinler, emre uyar, uysal -1- [Ar]
i. 064/27

İtalyan : İtalyan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse -1- [İt]
İ. 084/11

itham : Suçlama, suç ve kabahat yükleme -6- [Ar]
i. 026/31, 077/7, 156/21, 228/21
i. edecek 171/3
i.+ ı 024/29

itibar : Saygı görme, saygı gösterme, değer verme, kendine değer verilme -2- [Ar]
i. 041/9, 041/10

itibaren : den başlayarak, den beri, den sonra -2- [Ar]
i. 076/16, 136/10

itibariyle : Bakımından; esas olarak kabul edilmek sûretiyle -1- [T]
i. 161/17

itikat : İnanma, kalben tasdik ederek inanma, inanç, inan -1- [Ar]
i. 090/11

itil - : İleriye doğru sürülmek -2- [T]
i.- en 197/27
i.- iyormuş 226/19

itimad : Güvenme, emniyet etme, güven, emniyet -6- [Ar]
i.- ı nefis 040/26
i. 072/13, 147/16, 148/6
i.+ m 148/6
i.+ mı 135/13

itina : Bir şeyin istenildiği gibi olması için gereken dikkati gösterme, dikkat, özen, özenme, ihtimam -4- [Ar]
i. 078/17
i. etmiş 058/4
i.+ nın 032/5
i.+ sı 031/25

itinalı : Üzerinde dikkat ve titizlikle durulmuş, îtinâ edilmiş -1- [Ar]
i. 070/1

itiraf : Bir kimsenin başkalarına söylemek istemediği bir gerçeği veya suçu artık saklamaktan vazgeçip açıklaması, bu yolda gerçeği gizlemeden yapılan açıklama -18- [Ar]
i. 025/20, 026/17, 140/23, 144/4, 201/27, 204/26
i. ederim 204/20
i. ediyorsun 167/16, 201/27
i. et 027/11, 189/9
i.+ a 201/28
i.+ ma 037/8
i.+ ıyla 017/1
i.+ ta 015/26

i.+ tan 080/8

itiraz : Bir fikri, bir karârı kabul etmeyerek karşı çıkma ve bu tarzda söylenen söz -13- [Ar]
i. 025/12, 188/3
i. ediyordu 080/17, 090/18, 188/10
i. etmedim 166/6
i. etmek 159/27
i. etmesinler 043/10
i. etmezdin 166/5
i. etti 095/25
i. ettin 159/24
i.+ ma 152/3
i.+ ndan 199/12

itiş - : Birbirini itmek; birbirine zıt hareket edip çekişmek, aralarında zıddiyet bulunmak -1- [T]
i.- tiler 215/8

itiyat : Alışmaktan dolayı âdet edinme, alışkanlık -5- [Ar]
i. 045/13
i.+ ı 034/22
i.+ mı 221/14
i.+ ların 034/29
i.+ larmı 226/7

ittifak : Fikir birliğine varma, uyuşma, anlaşmaya varma -4- [Ar]
i. 037/11, 136/10, 136/11
i.+ la 022/21

İttihatçı : Osmanlı devrinde II. Meşrûtiyet'ten önce gayriresmî olarak gelişen, 1908den sonra ise bir parti şeklini alıp devlet idâresine hâkim olan İttihat ve Terakkî Cemiyeti'ne Fırkasına mensup veya bu cemiyetin fikirlerini benimseyen kimse -2- [Ar]
İ. 097/25, 097/26

ittihatçılık : Osmanlı devrinde II. Meşrûtiyet'ten önce gayriresmî olarak gelişen, 1908'den sonra ise bir parti şeklini alıp devlet idâresine hâkim olan İttihat ve Terakkî Cemiyeti'ne Fırkası'na

mensup veya bu cemiyetin fikirleri -1-
[Ar]
i.+ ı 053/11

iyâl : Bir adamın üzerine nafakasını
vermek vacip olan, kendilerini
geçindirdiği kimseler -1- [Far]
i.+ ini 112/9

iyi : Beğenilecek, makbûle geçecek
nitelikleri olan, kendisinde bulunması
gereken vasıfları taşıyan -79- [T]
i. 010/4, 013/18, 013/19, 013/20,
013/21, 014/10, 014/12, 017/48,
017/57, 019/19, 023/26, 031/24,
032/2, 034/2, 034/4, 035/10, 037/6,
039/26, 042/21, 047/11, 047/24,
054/22, 056/7, 069/11, 071/28, 072/22,
072/26, 073/22, 074/1, 076/22,
083/10, 088/10, 089/27, 092/9, 093/12,
094/6, 094/11, 102/2, 103/20,
112/21, 117/1, 117/26, 131/1, 142/29,
151/4, 159/5, 161/3, 168/1,
170/11, 171/15, 175/25, 176/7, 177/23,
182/18, 183/10, 187/3, 192/17,
192/20, 194/18, 204/25, 208/20, 210/2
i. edersin 059/1
i. edersiniz 064/1
i. ettin 096/28
i. ettiniz 132/6
i.+ ceyim 087/28
i.+ dir 094/14
i.+ i 096/20
i.+ si 193/14, 193/18
i.+ sizin 122/24, 122/26
i.+ ydik 017/35

iyice : Adamakıllı, iyi bir şekilde -21-
[T]
i. 009/17, 011/23, 012/28, 042/1,
055/16, 068/24, 068/25, 070/19,
070/27, 099/19, 110/18, 119/19,
122/11, 131/25, 155/1, 158/16, 159/19,
164/7, 175/13, 184/2

iz : İnsan veya hayvan ayağının yerde
kalan şekli; bir şeyin bir yerde bıraktığı
belirti -3- [T]
i.+ ine 152/28

i.+ ini 107/8
i.+ ler 031/26

izah : Bir şeyi anlaşılacak şekilde
anlatma, açıklama -3- [Ar]
i. edemedi 228/5
i. et 168/28
i. etti 121/14

izahat : İzahlar, açıklamalar -6- [Ar]
i. 077/22, 138/14, 162/9, 164/8,
203/26, 204/3

izâm : Bir kimseyi gönderme, yollama;
gereğinden fazla önem verme, üstünde
durup büyütme -2- [Ar]
i. 092/28
i. etme 092/26

izdivaç : Evlenme, tehhül, tezevvüç
-18- [Ar]
i. 034/27, 037/5, 043/16, 061/17,
072/5
i.+ a 043/9
i.+ ı 072/21, 109/7
i.+ imdan 133/18
i.+ ımızın 025/26
i.+ ın 034/16, 203/18
i.+ ında 076/11
i.+ ından 174/21
i.+ ımızdan 160/14
i.+ ıyla 083/18
i.+ larından 229/6
i.+ ta 112/3

izin : Bir şeyi yapmak için verilen
serbestlik, müsâade, ruhsat, destur -4-
[Ar]
i. 064/7, 069/18, 170/25
i. vermiş 183/4

izzet : Hürmet, saygı, ikram; kıymet,
îtibar, büyüklük, yücelik -7- [Ar]
i.- i nefis 113/28, 202/11
i.- i nefise 205/12
i.- i nefsi 221/23
i.- i nefsinin 030/10
i.- i nefsinin 228/12
i.+ i 134/13

izzetinefis : İnsanın kendisine karşı olan saygısı, onur, öz saygı -1- [Ar]
i. 076/13

jandarma : Güvenliği sağlamak ve kamu düzenini korumakla görevli silâhlı askerî inzibat kuvveti, candarma -2- [Fr]
j. 183/7
j.+ larına 183/6

Japon : Japonya halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse; Japonya ve Japonlar'a âit -2- [Fr]
J. 097/15

Japonya : Doğu Asya'da bir ada ülkesidir -1- [T]
J. 084/12

jimnastik : Vücûdu zinde tutmak, canlandırmak, zihnî yorgunluğu gidermek için bâzı kurallara uyularak yapılan beden hareketlerinin bütünü, cimnastik, idman -1- [Yun]
j. 038/6

kaani : Kanaat eden, elindeki yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan -2- [Ar]
k. 036/25
k.+ dir 221/19

kaba : Hafif olduğu halde kalın veya hacmi büyük olan; incelikten mahrum, terbiyeye aykırı, terbiye dışı -11- [T]
k. 025/20, 047/26, 049/1, 079/4, 154/29, 156/28, 179/28, 181/12, 194/28
k.+ sını 049/24

kabaca : Biraz büyük, büyükçe, irice; kaba bir şekilde -1- [T]
k. 152/23

kabahat : Suç, kusur -5- [Ar]
k. 095/26
k.+ i 013/13, 091/22
k.+ im 189/19

k.+ ler 095/24

kabar - : Ağırlığı artmadan hacmi büyümek, şişmek, şişkin bir durum almak; deri üstünde ufak şişlikler, kabarcıklar peydâ olma -8- [T]
k.- an 055/8, 142/24
k.- dı 117/19
k.- incaya 198/8
k.- iyordu 081/20
k.- mış 100/13, 115/19, 210/26

kabarık : Kabarmış durumda olan -1- [T]
k. 181/9

kabil : Kabul eden, alan, alıcı; olabilir, mümkün -8- [Ar]
k.- i kıyas 063/26, 093/22
gayr-ı k.- i tefrik 139/5
k. 017/57, 018/15, 071/18, 162/2, 193/7

kabiliyet : Herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, beceriklilik, yetenek, istidat -2- [Ar]
k.+ ini 209/26
k.+ lerini 210/5

kabir : Mezar -1- [Ar]
k.+ den 184/12

kabuk : Bir şeyin üstünü kaplayan, kendiliğinden meydana gelmiş az veya çok sert tabaka -3- [T]
k. 029/3, 197/21
k.+ larını 127/19

kabul : Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme -20- [Ar]
k. 147/2, 147/5
k. edebilir 203/10
k. edeceği 203/13
k. edemem 160/6
k. eder 218/4, 221/10
k. ederdim 203/8
k. ediyor 080/1
k. ediyorum 061/23

k. et 103/19
k. etmek 071/15
k. etmektir 061/16
k. etmeyerek 214/12
k. etmiyor 077/8, 202/12
k. etmiyordu 122/2
k. ettiğimi 166/6
k. ettim 061/19
k.+ ü 072/6

kâbus : Uykuda basan sıkıntılı ağırlık, karabasan; etkisi insanın bütün benliğini kaplayan sıkıntılı, dehşet verici hal -4-

[Ar]
k. 088/15, 180/17
k.+ tan 216/3
k.+ undan 228/14

kaç - : Birinden veya bir şeyden kurtulmak için süratle uzaklaşmak; bozulmak, eksilmek, kaybolmak, halel gelmek; korkup çekinmek, göze alamamak, ihtiraz etmek -30- [T]

k.- acak 012/20
k.- an 034/22, 074/5, 080/9, 228/13
k.- ar 075/9, 187/28, 195/16
k.- arak 049/11
k.- ayım 109/4
k.- ıverdi 091/24
k.- ıyor 179/16, 212/5
k.- mak 224/25
k.- mamasından 032/5
k.- maz 075/5
k.- mış 009/9, 034/17, 227/7
k.- mıştı 180/11
k.- tı 009/11, 026/19, 092/1, 093/7, 093/8, 104/23, 145/19, 185/2, 210/16
k.- tıgını 186/20

kaç : Soru ifâde etmeyen cümlelerde kullanıldığı zaman birçok anlamında belirsizlik anlatır; bir şeyin niceliğini sormaya yarayan soru sıfatı, ne kadar, nice -17- [T]
k. 009/13, 014/4, 050/22, 061/7, 068/14, 082/6, 089/4, 096/28, 118/3, 153/4, 169/13, 169/14,

170/16, 189/11, 200/28, 223/4, 226/7

kaçak : Bir yerden, herhangi bir husustan, uyulması gereken yasal hükümlerden kaçmış olan kimse firârî

-1- [T]
k. 192/3

kaçık : Kaçık olma durumu; kaçık olan kimseye yakışır davranış, delilik -1-

[T]
k.+ lık 141/12

kaçıl - : Kaçmak işi yapılmak; yana çekilmek, yol vermek -2- [T]
k.- ın 119/17, 120/10

kaçır - : Kaçmasını sağlamak; haddinden fazla içmek, yemek, koymak; vaktini geçirmek, zamânında yetişememek -9-

[T]
k.- acak 191/9
k.- dın 105/8
k.- ıyor 215/17
k.- ıyorsun 027/4
k.- ma 067/4
k.- madı 067/5
k.- masına 075/9
k.- maz 221/19
k.- mıştı 053/2

kaçırt - : Kaçırarak işini başkasına yaptırmak -2- [T]

k.- ılabilir 099/24
k.- mayınız 070/19

kaçış - : Toplu halde iken aynı anda kaçıp çeşitli yönlere dağılmak, savuşup her biri bir tarafa gitmek -1- [T]

k.- ıyorlar 138/18

kadar : Bir şeyin, kıyaslandığı diğer bir şey ölçüsünde, derecesinde veya büyüklüğünde olduğunu anlatır; bir iş veya durumun, bir sıralamanın sona erdiği yer, zaman veya sayıyı gösterir, dek, değin -237- [Ar]

k. 009/2, 009/15, 010/1, 010/2, 010/7, 010/24, 011/22, 012/9,

012/13, 012/23, 013/13, 014/9,
015/15, 017/15, 017/33, 017/45, 017/48,
020/19, 020/24, 021/12, 023/12,
025/9, 025/21, 028/14, 028/18, 035/19,
035/22, 037/13, 038/12, 038/19,
038/21, 039/7, 039/23, 039/26, 040/13,
040/23, 042/24, 042/27, 042/29,
047/13, 047/19, 049/3, 049/8, 051/2,
051/4, 051/14, 054/1, 055/3,
055/8, 057/1, 057/23, 058/3, 059/16,
061/16, 061/30, 066/8, 066/11,
067/3, 067/29, 068/8, 069/16, 069/17,
069/20, 069/23, 069/25, 070/3,
070/14, 070/24, 071/5, 071/27, 073/17,
073/21, 073/28, 075/2, 075/3,
075/21, 079/6, 084/9, 084/12, 084/18,
084/19, 085/17, 086/7, 086/8,
086/17, 092/10, 093/1, 093/16, 094/10,
097/10, 099/13, 100/16, 100/22,
100/25, 101/4, 101/23, 101/24, 102/7,
102/13, 102/15, 102/20, 104/6,
106/17, 107/3, 107/6, 107/16, 109/9,
109/16, 109/22, 110/25, 111/20,
112/13, 112/14, 112/19, 115/2, 115/6,
116/20, 117/19, 117/20, 117/22,
119/23, 120/3, 121/16, 122/2, 122/24,
122/26, 128/19, 129/16, 130/3,
131/20, 131/28, 132/7, 134/23, 135/12,
139/8, 139/19, 139/21, 139/28,
140/15, 141/11, 141/12, 142/1, 142/29,
147/1, 147/16, 148/3, 148/6,
149/12, 149/26, 154/1, 155/21, 158/14,
158/23, 159/17, 159/18, 159/24,
160/9, 161/16, 162/16, 166/20, 166/25,
168/11, 168/19, 171/1, 171/19,
172/23, 173/5, 173/7, 173/18, 174/29,
176/5, 176/18, 182/20, 184/16,
186/24, 186/25, 188/5, 188/17, 189/12,
189/30, 191/9, 193/17, 194/8,
194/13, 194/15, 194/23, 196/2, 196/11,
197/22, 197/24, 198/8, 198/10,
199/13, 199/14, 200/17, 200/28, 201/3,
203/2, 203/23, 203/27, 205/4,
206/5, 207/16, 210/18, 210/21, 210/28,
211/8, 213/8, 214/3, 214/6, 215/4,
215/12, 215/19, 216/16, 219/13,
219/14, 220/5, 220/24, 221/6,
223/8, 223/19, 224/22, 224/24, 226/29,
227/3, 227/15, 228/4, 228/8

k.+ dı 174/5
k.+ ı 026/20
k.+ ını 053/17
k.+ la 073/22

kadeh : İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle -2- [Ar]
k.+ i 051/3, 051/5

kader : Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü, alın yazısı -5- [Ar]
k. 112/17, 112/23, 112/25, 112/27
k.+ e 112/16

kadı : İslâm hukûkuyle yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü dâvâyı halletmek üzere devlet tarafından tâyin edilen memur -1- [Ar]
k. 089/9

Kadıköy : İstanbul iline bağlı ilçelerden biri -21- [T]
K. 069/23, 133/3
K.+ nde 018/10, 020/13, 046/13,
048/1
K.+ nden 020/24
K.+ ne 020/14
K.+ nün 021/1
K.+ ünde 043/5, 046/14, 132/22,
133/4
K.+ ünden 216/16
K.+ üne 132/14, 138/14, 149/13,
176/26, 214/2, 221/1
K.+ ünü 133/24

kadın : Erişkin duruma gelmiş dişi insan -549- [T]
k. 010/6, 010/27, 013/8, 013/9,
013/10, 013/26, 014/25, 015/17,
015/20, 015/27, 017/30, 018/15,
019/19, 019/22, 019/25, 021/14, 023/26,
024/9, 025/21, 026/3, 026/13,
026/14, 026/19, 026/25, 026/28, 026/29,
028/11, 031/15, 031/25, 031/26,
032/2, 032/5, 032/10, 033/7, 034/18,
035/18, 036/11, 036/21, 036/26,
037/8, 039/20, 039/25, 040/4, 040/8,

040/10, 040/14, 040/27, 043/5,
045/10, 047/22, 055/17, 058/26, 061/29,
062/3, 062/10, 064/19, 064/26,
066/5, 068/10, 068/18, 068/24, 069/5,
070/7, 070/14, 070/18, 071/18,
071/20, 071/22, 071/24, 072/9, 079/18,
080/9, 080/16, 080/27, 081/15,
082/25, 083/19, 086/3, 086/7, 086/13,
087/16, 087/24, 087/26, 090/14,
090/17, 090/25, 090/29, 091/4, 091/26,
092/5, 093/23, 095/1, 095/7,
095/23, 096/21, 098/22, 099/3, 100/11,
101/29, 102/9, 102/11, 102/17,
102/18, 102/26, 103/5, 103/11, 103/18,
103/27, 104/3, 104/9, 104/18,
107/7, 109/21, 111/12, 114/11, 115/11,
117/17, 118/22, 118/25, 119/11,
120/31, 121/19, 122/8, 122/19, 124/2,
127/10, 129/11, 130/2, 130/12,
130/13, 130/18, 130/21, 131/7, 131/19,
131/28, 132/24, 133/4, 133/10,
133/13, 133/15, 133/22, 133/25, 134/10,
134/16, 134/24, 134/30, 135/9,
135/23, 135/25, 135/28, 136/2, 136/9,
136/24, 137/4, 137/12, 137/17,
137/18, 137/19, 137/31, 139/25, 139/27,
140/12, 142/4, 142/8, 142/12,
142/14, 144/4, 145/9, 145/14, 147/20,
148/9, 148/11, 148/14, 148/24,
148/26, 150/15, 151/11, 152/6, 152/11,
152/13, 153/6, 153/27, 154/23,
155/1, 155/2, 156/8, 157/4, 157/15,
157/23, 157/25, 158/17, 158/27,
159/6, 159/16, 159/25, 159/28, 160/12,
160/13, 160/24, 163/17, 164/11,
166/23, 167/1, 168/17, 169/17, 169/21,
169/28, 171/5, 171/19, 177/5,
177/6, 177/7, 177/12, 178/4, 178/5,
178/30, 179/23, 179/27, 179/29,
180/4, 180/6, 180/8, 180/9, 180/12,
180/13, 180/16, 180/20, 181/14,
182/8, 182/15, 182/20, 183/1, 183/4,
183/5, 183/19, 184/1, 184/4,
184/11, 184/20, 185/2, 185/7, 185/12,
185/17, 186/2, 186/9, 186/14,
187/7, 187/9, 187/14, 190/1, 190/6,
190/9, 190/17, 190/21, 191/5,
191/14, 193/9, 193/19, 194/1, 195/2,
196/30, 197/8, 198/10, 204/21,

204/22, 207/1, 209/15, 210/14, 210/16,
210/19, 210/23, 211/3, 211/20,
213/3, 213/14, 214/16, 217/4, 217/19,
221/18, 224/26, 225/9, 225/20,
227/6, 228/6, 228/23, 229/3
k.+ a 017/51, 018/13, 027/1,
032/2, 037/5, 039/13, 043/2, 045/5,
058/5, 072/11, 074/21, 077/1,
093/12, 101/13, 128/23, 128/25, 128/26,
130/15, 131/5, 148/6, 150/11,
150/13, 150/20, 150/26, 154/21, 157/29,
158/1, 161/13, 172/4, 177/22,
179/8, 179/11, 183/22, 184/14, 184/23,
185/5, 187/19, 194/9, 197/3,
204/1, 204/26, 209/22, 221/26, 227/19
k.+ çağız 058/17, 090/11, 183/11,
183/24, 193/11
k.+ çağıza 187/3
k.+ çağızı 176/9
k.+ çağızın 168/23, 182/7, 186/26,
188/3
k.+ da 080/31, 103/4, 103/30,
128/14
k.+ dan 031/15, 148/19, 151/1,
178/2, 212/28
k.+ dı 134/15, 217/16
k.+ dır 013/28, 033/27, 043/11,
072/3, 100/25, 101/3, 103/19, 112/21,
148/23, 217/19
k.+ ı 013/2, 013/23, 013/27,
019/1, 019/13, 023/23, 030/7, 037/6,
054/24, 055/23, 058/26, 064/21,
068/26, 073/19, 073/30, 075/27, 088/2,
091/8, 091/10, 096/17, 099/15,
101/28, 112/17, 112/23, 112/24, 121/26,
133/3, 135/4, 148/9, 148/23,
156/13, 164/7, 168/21, 178/26, 185/11,
187/6, 187/22, 187/24, 208/28,
217/31, 220/12, 221/20
k.+ ıdır 014/1
k.+ ım 220/29
k.+ m 011/19, 015/8, 015/13,
017/1, 018/1, 019/9, 019/28, 020/7,
030/10, 033/29, 034/9, 034/23,
034/28, 036/9, 043/1, 066/11, 070/23,
078/4, 087/14, 088/27, 095/24,
097/9, 101/7, 103/3, 110/21, 111/1,
111/4, 121/22, 122/9, 123/10,
131/15, 133/6, 135/27, 136/21, 138/1,

138/19, 140/6, 143/29, 149/18,
152/22, 155/28, 156/21, 158/12, 161/23,
169/12, 169/19, 172/8, 177/18,
181/4, 182/1, 182/11, 183/17, 184/9,
184/18, 185/22, 190/26, 208/8,
208/12, 208/14, 208/26, 211/16, 212/3,
214/1, 221/29, 226/20, 226/29
k.+ na 040/28
k.+ ndan 182/18
k.+ nı 180/18
k.+ la 041/14, 068/23, 068/25,
074/15, 112/12, 113/3, 122/11, 133/23,
154/7, 161/15, 183/24, 185/29,
189/20
k.+ lar 040/11, 040/18, 040/25,
041/7, 058/25, 068/2, 069/30, 072/14,
119/20, 148/25, 149/5, 160/11,
196/25
k.+ lara 040/9, 095/20
k.+ lardan 131/24, 161/24
k.+ ları 063/21, 130/11, 149/1,
150/21, 205/14, 207/6
k.+ larıdır 148/10, 148/14, 148/16
k.+ ların 018/18, 040/18, 044/12,
057/23, 064/5, 078/6, 079/17, 128/2,
149/1, 191/28, 217/2, 221/12
k.+ larından 063/28
k.+ lari 130/4
k.+ larla 040/2
k.+ lı 044/11, 191/28
k.+ mış 136/25
k.+ sını 101/23
k.+ sınız 033/24

kadın efendi : Osmanlı pâdişahlarının
nikâhlı hanımlarına verilen unvan -8-
[T]
k. 039/23, 099/25, 100/1, 100/17,
100/20
k.+ nin 099/21, 100/15, 100/19

kadife : Bir yüzü kısa, ince, sık tüylerle
kaplı, ipek, pamuk veya yünden, parlak
yumuşak kumaş -1- [Ar]
k.+ li 078/15

kadir : Kudret ve kuvvet sâhibi,
yapabilme gücüne mâlik olan kimse
muktedir -1- [Ar]

k.+ ini 051/21

kafa : Baş -5- [Ar]
k. 051/24
k.+ lı 047/18
k.+ sına 113/11
k.+ sını 187/14

kafatası : İnsanda ve omurgalı
hayvanlarda kafanın beyni koruyan
kemikten kısmı -3- [T]
k.+ nı 212/23, 216/15
k.+ nın 219/18

kâfi : Yeten, yetişen, elveren, yeterli,
kifâyet eden -11- [Ar]
k. 026/20, 026/21, 140/18,
161/26, 162/9, 173/17, 176/23, 193/21,
205/8, 209/5

kafile : Birlikte yolculuk edenlerin
meydana getirdiği topluluk -2- [Ar]
k. 062/21
k.+ nin 063/3

kâfir : Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz.
Muhammed'in peygamberliğine ve
Allah'tan getirdiklerine inanmayan yahut
bunlardan birini inkâr eden kimse -5-
[Ar]
k. 048/4, 048/26, 104/8, 113/10
k.+ in 097/19

kâğıt : Hamur hâline getirilmiş bitki
maddelerindeki çok ince liflerin
keçeleştirilmesi sûretiyle îmal edilen,
yazı yazmak, kitap basmak, sarmak,
kaplamak gibi birçok işte kullanılan ince
yaprak -20- [Far]
k. 044/18, 056/19, 073/5, 162/26
k.+ a 014/18, 216/19
k.+ ı 087/18, 135/28, 136/3,
136/31
k.+ larda 220/30
k.+ ları 032/18, 056/9, 135/21,
220/18, 220/22, 221/2
k.+ larını 055/14, 157/1, 183/20

kâh : Bâzan, bâzı zaman, gâh -3-

[Far]
k. 106/7, 132/20

kahr : İnsanın içine işleyen derin
üzüntü, sıkıntı, keder -4- [Ar]
k. 060/24, 089/18, 093/15
k.+ lara 020/8

kahkaha : Yüksek sesle ve şiddetle
gülerken çıkarılan ses -25- [Ar]
k. 047/26, 048/18, 054/21,
083/28, 137/20, 143/28, 143/29, 196/18,
201/7
k.+ lar 225/1
k.+ lardan 143/28
k.+ ları 060/2, 061/27, 081/2
k.+ larından 051/19
k.+ larını 149/17
k.+ larla 183/7, 193/19
k.+ lı 066/11
k.+ sı 152/29
k.+ yla 049/16, 102/9, 144/3,
189/15, 210/3

kahraman : Savaşta yiğitlik ve cesâret
göstererek korkusuzca dövüşen kimse,
yiğit, bahâdır; roman, hikâye, tiyatro vb.
edebiyat türlerinde en önemli kişi -1-
[Far]
k.+ ı 041/10

kahvaltı : Sabahları ve ikindi üstü yenen
hafif yemek -3- [T]
k.+ ya 202/19
k.+ yı 129/6, 129/16

kahve : Kök boyasıgillerden bir sıcak
iklim ağacı "coffea arabica" ve bu ağacın
meyvesinin aynı isimdeki çekirdeği;
çekirdeklerin kavrulup öğütülmesi veya
dövülmesiyle elde edilen toz hâlindeki
madde -28- [Ar]
k. 010/14, 010/18, 022/23,
036/24, 082/4, 174/25, 174/28, 175/18,
175/19, 229/5, 229/6, 229/9
k.+ de 171/2
k.+ lerini 081/15, 081/18, 083/13
k.+ mi 012/22
k.+ mizi 174/28

k.+ sinde 067/29
k.+ sinden 010/27
k.+ sini 011/23, 176/15
k.+ sinin 174/19
k.+ ye 071/4, 077/10, 174/29
k.+ yi 081/11, 082/1

kaide : Davranışlara yön veren ve
uyulması önceden kabul edilen esaslardan
her biri, usûl, kural, bir şeyin üzerine
oturduğu taban, dayanak yeri, mesnet
-3- [Ar]
k.+ dir 019/12
k.+ nin 149/6
k.+ ye 042/5

kaim : Devam eden, sürüp giden, var
olan -1- [Ar]
k. 037/19

kak - : El veya ayakla itmek, ittirmek,
itip dürtmek, vurmak -1- [T]
k.- a 197/11

kakmalı : Üzerine kakma iş yapılmış
olan -1- [T]
k. 050/15

kal - : Olduğu yerde ve olduğu halde
durmak; yaşamak, oturmak, ikâmet
etmek; var olmaya devam etmek,
bitmeden sürmek, sürüp gitmek;
durumuna gelmek, durumda olmak -
106- [T]
k. 025/26, 034/4, 122/10
k.- acağım 109/10
k.- acağız 054/6
k.- acak 209/4
k.- amazdı 160/11
k.- an 030/14, 034/21, 152/17,
213/12
k.- anlar 067/6
k.- arak 025/12, 192/9
k.- dı 009/13, 015/23, 020/13,
031/11, 067/28, 075/22, 094/22, 116/7,
140/9, 158/9, 158/10, 180/20,
185/9, 185/27, 208/21, 209/13, 211/13,
212/21, 214/12, 225/16, 225/17,
228/7

baka k.- dı 119/2
k.- dığını 132/23
k.- dığını 134/3
k.- dık 052/18, 058/20
k.- dıkça 031/17
k.- dılar 059/7
k.- dım 049/18
k.- dımız 059/18
k.- mca 030/1, 058/15, 153/18,
158/17, 182/10, 197/13
k.- ır 033/18, 102/8, 104/2, 135/8,
147/13, 205/15, 229/2
k.- ırdı 160/16
k.- ırsın 200/18
k.- ıyor 017/49, 076/17, 099/4,
161/13
k.- ıyorum 116/2
k.- ma 012/21, 030/19, 056/1,
161/15
k.- madı 033/6, 073/7, 109/5,
116/6, 138/20, 176/26
k.- madın 166/10
k.- mak 017/18, 025/29, 108/26,
154/19
k.- mamalı 043/6
k.- mamasıdır 042/3
k.- mamış 170/25
k.- mamıştı 118/4, 123/1
k.- masını 184/19
k.- maya 025/23
k.- mayacağına 102/10
k.- maz 030/15, 034/23, 090/22,
102/21
k.- mazlarmış 132/21
k.- mazsa 148/10
k.- mış 015/23, 121/26, 182/1,
182/20, 183/19
k.- mışsa 057/15
k.- mıştı 081/5, 110/6, 152/28
k.- sa 073/22, 148/11

kalabalık : Çok sayıda insanın bir arada bulunmasından meydana gelen topluluk
-8- [Ar]
k. 036/11, 066/2, 205/28, 213/23
k.+ a 192/8
k.+ ı 070/4
k.+ ın 206/1, 213/19

Kalamış : İstanbul'un Kadıköy ilçesine bağlı bir yer -26- [T]
K. 044/20, 045/17, 201/17
K.+ a 017/18, 020/24, 044/3,
078/1, 109/9, 132/25, 140/27, 141/12,
144/9, 144/10, 144/14, 144/26,
154/9, 216/16
K.+ ı 214/1
K.+ ta 118/8, 132/22, 133/2,
165/14, 183/23
K.+ taki 020/16, 214/15
K.+ tan 091/13

kalaylı : Yumuşak, gümüş beyazı renginde, düşük sıcaklıklarda kolayca eriyen, çok iyi parlatabilen, ince levhalar hâline getirilebilen, normal sıcaklıklarda havada oksitlenmeyen, lehim îmâline yarar, yoğunluğu 18'nin altında 5,8 üstünde 7,2 erime derecesi 232, atom ağırlığı 118,70, atom numarası 50, sembolü Sn olan metal elementten olan şey -1- [T]
k. 009/10

kalça : İnsan ve hayvan vücûdunun, bacakların üst kısmı ile böğür arasında kalan, iki yana doğru çıkıntılı kaba et kısmı -1- [T]
k.+ larını 175/10

kaldır - : Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek; bulunduğu yerden almak, alıp başka yere götürmek; uykudan uyandırmak -35- [T]
k. 055/29
k.- an 191/10
k.- arak 010/19, 037/24, 055/13,
074/13, 142/4, 152/7, 152/22, 162/16,
224/27
k.- dı 015/13, 024/6, 032/19,
050/10, 079/14, 083/27, 090/20, 095/18,
102/9, 130/22, 135/6, 168/15,
177/14, 182/14, 209/11, 226/30, 227/28
k.- ip 068/7, 186/6
k.- ıyor 063/30
k.- mış 143/24, 156/2, 210/28
k.- sınılar 127/15

kale : Eskiden düşmana karşı koymak ve güvenliği sağlamak için savunulması gereken önemli noktalara yapılan yüksek, kalın duvarlı, burçlu, mazgallı, sağlam ve kuvvetli yapı, kermen, germen -1-
[Ar]
k. 149/22

kalem : Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet -2- [T]
k.+ le 010/8, 172/16

kalın : Kendi cinsinden olan şeylere göre iki yüzü arasındaki uzaklığı büyük olan; pes -15- [T]
k. 022/8, 047/12, 047/14, 051/19, 053/24, 061/26, 079/2, 110/16, 138/23, 177/10, 181/4, 181/8, 185/20, 194/22
k.+ lı 118/18

kalıp : Elde edilmek istenen biçime göre hazırlanmış olup içine dökülen sıvı veya hamur kıvâmındaki maddeye aynı biçimi veren içi oyuk nesne; bir şeyin şekil bakımından örneği -3- [T]
k. 045/4, 059/29, 188/25

kalır - : Olduğu yerde ve olduğu halde durmak; yaşamak, oturmak, ikâmet etmek; var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek; durumuna gelmek, durumda olmak -1-
[T]
k.- sam 150/23

kalk - : Oturur veya yatar durumdan çıkarak ayakları üzerinde doğrulmak, ayak üstü durmak; uykudan uyanıp yataktan ayrılmak; gitmek üzere harekete geçmek, bulunduğu yeri terketmek, ayrılmak -112- [T]
k. 038/1, 049/23, 067/3, 095/5, 165/22
k.- acağım 073/23
k.- an 021/24
k.- ar 011/26, 086/20, 113/2
k.- arak 014/3, 044/14, 083/14, 135/17, 155/6, 196/25, 196/29, 197/3,

226/18
k.- arken 086/18
k.- arsa 094/13
k.- arsin 041/16
k.- in 056/20
k.- ip 025/9, 033/19, 068/2, 109/9,
118/4
k.- ıyor 047/23, 057/19, 127/8
k.- ma 104/2
k.- mak 009/3, 068/5, 081/7,
227/8
k.- masaydım 088/16
k.- maz 086/20
k.- mış 027/24, 067/10, 121/22,
129/22, 177/18, 188/4, 193/12
k.- mışken 055/28
k.- mıştı 084/18, 106/1, 180/13
k.- mıştılar 152/9
k.- mıştır 191/6
k.- t 052/5
k.- tı 009/17, 012/3, 012/20,
014/23, 015/14, 017/50, 022/29, 024/4,
025/24, 030/12, 032/29, 034/6,
038/7, 043/28, 044/7, 048/11, 057/2,
069/18, 072/26, 074/16, 083/4,
090/30, 098/6, 101/12, 104/19, 105/21,
117/4, 118/21, 129/20, 134/13,
134/16, 135/27, 136/16, 137/13, 145/9,
145/11, 151/20, 152/25, 158/17,
161/9, 162/13, 162/28, 166/16, 168/21,
176/12, 184/22, 185/24, 188/24,
195/10, 210/5, 210/15, 210/19, 212/19,
213/20
k.- tığımı 135/16
k.- tılar 057/22, 109/28
k.- tın 050/7, 151/24, 204/10

kalkık : Asıl seviyesinden daha yüksekte olan, kalkmış, dik -1- [T]
k. 180/17

kalkış - : Gücünün üstünde ve zorca bir işi yapmak üzere harekete geçmek, girişmek, teşebbüs etmek -2- [T]
k.- abilir 140/12
k.- acağım 136/22

kalma : Kalmak işi; bir kimse veya nesneden, bir zaman veya devirden

kalmış olan -1- [T]
k.+ larını 017/17

kalp : İki akciğer arasında ve biraz solda bulunan, emme basma bir tulumba durumunda, vücuttaki kanı akciğerlere ve akciğerlerden döndükten sonra tekrar vücûda sevk ederek kan dolaşımını sağlayan organ, yürek; insanın mânevî varlığının merkezi, gönül -31- [Ar]
k. 036/24, 050/1, 077/4, 092/25, 109/13, 121/13, 121/17, 132/27
k.+ i 014/20, 082/13, 221/20, 223/8, 226/26, 228/26
k.+ im 039/10, 077/10, 092/19, 105/13, 108/4
k.+ imi 107/24
k.+ in 103/20, 103/30
k.+ ini 022/31, 098/21, 186/22
k.+ inin 105/10, 107/26, 109/11, 115/8
k.+ li 037/6

kamara : Gemilerde yolcu ve görevlilere ayrılmış bölme, gemi odası -10- [İt]
k. 067/6
k.+ da 012/25, 020/21, 140/8
k.+ ları 068/2
k.+ ların 069/22
k.+ nın 014/6
k.+ ya 069/21, 071/1, 138/21

kamaş - : Gözler fazla ışıktan dolayı geçici olarak kararıp etrâfi göremez olmak -1- [T]
k.- ıyor 009/10

kamaştır - : Kamaşmasına yol açmak; kuvvetle etkisi altına alıp düşünemez duruma getirmek -1- [T]
k.- ıcı 100/5

kambiyo : Bir ülke parasının diğer ülke paralarıyla değiştirilmesi işi, belli bir değerdeki parayı karşılığı değerdeki yabancı bir para ile değiştirme -2- [Lat]
k. 068/4, 068/7

kambur : Sırt ve göğüste bir kemik sakatlığı veya hastalığı sebebiyle meydana gelen çıkıntı-1- [T]
k. 047/19

kameriye : Yazın oturulmak üzere ahşap veya demirden kafesli olarak yapılmış, üstü kapalı, yanları sarmaşık, gül, hanımeli vb. çiçeklerle örtülü yer, çardak -1- [Lat]
k.+ nin 083/11

kamış : Buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki -1- [T]
k. 094/25

kan : Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı -26- [T]
k. 023/17, 121/23, 154/29, 176/10, 197/13, 197/15, 208/15, 208/17, 208/21, 210/6, 211/23, 212/15, 212/25, 219/15
k.+ a 209/2
k.+ dan 212/24
k.+ ı 027/24, 104/22, 119/1
k.+ ımı 063/27
k.+ ında 139/2
k.+ ımı 032/9, 048/9, 195/5
k.+ la 079/30
k.+ lar 197/20

kan - : İnanmak, kanaat getirmek, akılı yatıp kâni olmak; aldanmak, inanılmaması gereken şeye inanmak -3- [T]
k.- dı 093/12, 116/14
k.- dım 107/4

kanaat : Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kismetine, kendisine verilene râzı olma; görüş, fikir, zan, kanı -1- [Ar]
k.+ ini 171/4

kanat : Kuşlarda ve böceklerde gövdenin iki yanında yer alan ve uçmayı sağlayan

açılır kapanır bir çift organ; kapı,
pencere, dolap gibi şeylerin yanlara doğru
açılıp kapanan kapaklarından her biri

-10- [T]

k. 119/19, 119/23, 209/18, 210/21

k.+ a 119/6

k.+ ını 021/12, 207/13

k.+ ının 054/29, 086/24

k.+ larında 227/10

kandil : Sıvı hâlindeki yağa batırılmış bir
fitilin yanması sûretiyle ışık veren
aydınlatma âleti -1- [Lat]

k. 091/6

Kandilli : İstanbul'un Üsküdar ilçesinde
bulunan bir yer -1- [T]

K.+ den 012/20

kanepe : Yan yana iki üç kişinin
oturabileceği, arkasında sırtı ve iki
yanında kolları dayayacak yerleri olan
uzunca koltuk -11- [Yun]

k.+ nin 121/3

k.+ sine 037/18, 215/13

k.+ ye 101/20, 106/3, 120/21,
162/21, 224/17, 225/25, 226/22

k.+ yi 121/21

kanıksa - : Bir şeye çok
tekrarlanmasından dolayı alışıp artık
tepki göstermez olmak -2- [T]

k.- ması 031/10

k.- tıyor 035/2

kanlan - : Kan sürülmek, kan bulaşmak;
kan birikmek, kan bürümek -2- [T]

k.- dırdığı 197/9

k.- miş 138/22

kanlı : Kan bulaşmış -3- [T]

k. 197/20, 210/25, 213/12

kansız : Kanı olmayan -1- [T]

k. 087/18

kanto : Eskiden tulûat tiyatrolarında,
eğlence yerlerinde boncuklu, allı pullu
giyinmiş kadınlar tarafından şarkı

söylenerek oynanan oyun -2- [Lat]
k. 051/26, 052/3

kanun : Tabiat olaylarının bağlı olduğu
değişmez düzen; devletçe konan ve her
vatandaşın uyması gereken yazılı hukuk
kuralı, yasa -11- [Ar]
k. 094/12, 159/25, 159/26, 202/8,
204/29, 205/4

k.+ lar 041/15, 205/9

k.+ u 217/16

k.+ un 072/21

kânun : Kânûnuevvel ve kânûnusânî
sözlerinin kısaltılmış şekli, aralık ve ocak
ayları için kullanılan ortak ad-2-

[Süry]

k.- ı sâni 174/19

k.- u evvel 011/10

kanunen : Kânun gereğince, kânun
bakımından, yasaya göre -1- [Ar]
k. 161/1

kanunuesâsi : Anayasa, teşkilât-ı esâsiye
kânûnu-1- [Ar]
k. 067/29

kap - : Birdenbire çekip almak, yakalayıp
tutmak -7- [T]

k.- arsin 226/3

k.- tı 122/8, 176/11, 185/22,
208/12

k.- tığı 049/28, 050/4

kap : İçine sıvı veya katı herhangi bir
madde konan şey; şekil -1- [T]
k.+ ına 098/18

kapa - : Kapı, pencere, kepenk, kanat,
kapak, pancur gibi şeyleri kapalı duruma
getirmek, yerine oturtmak, kapatmak;
dışarı ile olan ilgisini sağlayan kısımlarını
kapalı duruma getirmek sûretiyle örtmek;
çalışmasını durdurmak, işlemesine son
vermek -15- [T]

k. 027/5

k.- dı 009/13, 011/22, 038/6,
069/22, 142/12, 154/21, 170/6, 182/4

k.- mişti 211/11
k.- rken 108/2
k.- sa 214/18
k.- yarak 032/28, 120/20
k.- yordu 069/17

kapak : Her türlü kap kacak, kutu vb. lerini kapamaya, örtmeye yarayan nesne; bazı organları örtmeye yarayan zar veya organ -9- [T]

k.+ mını 051/27
k.+ lar 227/7
k.+ larını 012/7, 087/18, 095/10,

105/6

göz k.+ larını 127/14
k.+ ların 143/25
k.+ larını 216/4

kapaklan - : Ayağı takılıp yüz üstü düşmek -1- [T]
k.- ıyorum 201/2

kapaklı : Kapağı olan -1- [T]
k. 015/11

kapalı : Kapanmış veya kapatılmış, açık olmayan; insanlarla olan ilişkilerinde açık ve samîmî olmayan, gerçek düşüncesini ve duygularını başkasına açmayan -5- [T]
k. 021/10, 123/2, 158/15, 226/5
k.+ dır 034/18

kaplan - : Kapalı duruma getirilme; diz çökerek veya yüzü bir yere gelecek şekilde bütün vücûdu ile eğilmek -8- [T]

k.- acak 082/19
k.- an 028/14
k.- dı 145/28
k.- ır 161/22
k.- ıyor 023/20, 210/18
k.- ıyordu 087/19, 184/4

kapat - : Kapamak -1- [T]
k.- an 110/18

kapı : Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer -104- [T]

k. 023/6, 027/6, 032/6, 054/28, 054/29, 078/14, 079/30, 086/23, 128/20, 163/11, 170/21, 178/26, 210/4, 219/8

k.+ da 068/1, 170/14
k.+ dan 076/20, 164/6, 169/24
k.+ lardan 224/18
k.+ larını 036/4, 210/24
k.+ larını 069/22

k.+ nın 021/12, 021/14, 028/14, 037/16, 068/6, 119/18, 119/24, 120/23, 193/21, 207/13, 210/21, 214/15, 224/20

k.+ sını 020/10, 055/3, 056/10, 056/13, 087/7, 096/13, 129/16, 158/18, 195/7, 196/22, 209/17, 214/14, 224/15

k.+ sına 014/20, 023/4, 028/19, 049/20, 052/5, 055/12, 067/12, 067/21, 094/3, 094/7, 193/5, 197/4, 209/10, 211/25, 223/7, 225/29, 226/22
k.+ sında 120/31

k.+ sından 067/18, 109/25, 149/22, 189/4, 226/20

k.+ sını 035/15, 138/13, 162/8
k.+ sının 087/5, 117/23
k.+ si 118/24, 119/4

k.+ ya 019/25, 024/1, 091/27, 096/16, 110/2, 119/6, 119/11, 119/14, 119/22, 120/8, 121/24, 163/12, 177/9, 196/24, 212/19

k.+ yı 021/11, 027/19, 046/1, 118/28, 141/5, 162/11, 170/6, 177/13, 211/25, 223/12

kapıl - : Zorla alınmak, gasbedilmek; kendini kurtaramayacak şekilde bir durumun şiddetle etkisi altında kalmak, kendini o duruma kaptırmak -2- [T]
k.- abilir 072/19
k.- dı 215/12

kapkara : Çok kara, kömür gibi kara, simsiyah -2- [T]
k. 009/11, 035/12

kapla - : Bir kılıf içine almak, kap geçirmek; bir şeyin dış yüzünü başka bir madde ile örtmek, üstüne başka bir

madde geçirmek, döşemek veya yapıştırmak -3- [T]

k.- yan 023/3, 141/18
k.- yarak 223/17

kaplama : Bir şeyin üzerine kaplamak sùretiyle geçirilen kat -1- [T]
k.+ lara 086/24

kapseten : Sigara markası -1- [?]
k. 052/27

kaptan : Bir işin başı ve yöneticisi olan kimse -2- [İt]
k. 021/28, 084/9

kar : Yansıma sözcük -1- [T]
k. 157/29

kâr : Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar -1- [Far]
k. ediyorsun 047/23

kara : Kömür renginde olan rengin adı -2- [T]
k. 010/8, 010/19

Karadeniz : Sakarya Ovası'nın doğusundan Gürcistan sınırına kadar uzanan Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden biridir -2- [T]
K. 035/21
K.+ den 086/21

karagöz : Deve derisi veya mukavvâdan yapılmış insan şekillerini, hayvan, ev tasvirlerini, arkadan ışık vererek bir beyaz perde üzerine aksettirmek ve gösterilen şahısları perde arkasından seslendirmek sùretiyle oynatılan oyun, gölge oyunu, hayal oyunu -1- [T]
k. 089/16

karakış : Kışın en şiddetli ve soğuk zamânı, kış ortası, zemheri -1- [T]
k. 035/10

karalık : Işıklı olmama durumu -1- [T]

k.+ ıyla 041/8

karanlık : Işıklı olmama durumu; anlaşılmayan ve bilinmeyen tarafları bulunan -26- [T]
k. 028/9, 028/13, 030/16, 034/21, 035/13, 062/3, 091/5, 102/19, 117/22, 214/16, 226/5
k.+ ı 044/17, 131/6, 200/29
k.+ la 035/13
k.+ lar 028/15
k.+ lardan 184/9
k.+ larında 028/28
k.+ ta 091/8, 101/16, 104/26, 196/27, 198/19, 211/13, 212/19
k.+ tı 140/28

karar : Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm -28- [Ar]
k. 020/15, 020/27, 042/28, 061/4, 071/6, 073/16, 094/17, 162/9, 165/7, 165/10, 165/11, 171/14, 188/9, 197/21
k. vermek 039/3
k.+ da 139/25
k.+ ımı 062/18, 073/13
k.+ ın 207/18
k.+ ına 188/10
k.+ ında 072/21
k.+ ını 043/8, 111/24, 111/30
k.+ ınızı 061/24, 062/15
k.+ la 131/22
k.+ lar 046/9

karar - : Kara bir renk almak, rengi koyulaşıp siyahlaşmak; aydınlığı azalmak, karanlık olmak -8- [Ar]
k.- arak 193/22
k.- dı 092/19
k.- ıyor 124/6
k.- ıyordu 043/28, 044/19
k.- mış 103/1, 227/7
k.- mıştı 140/1

kararlaş - : Karşı karşıya gelmek, yüz yüze gelmek; bir olay veya durumun sonunda meydana çıkan olay veya durum, sonuç -1- [Ar]
k.- madı 114/3

kararlaştır - : Bir husus hakkında karar vermek, yapılacak şeyi belirlemek, karar altına almak -3- [T]

k.- alım 076/10
k.- amamıştı 092/9
k.- dılar 147/6

karart - : Kararmasına sebep olmak, kara duruma getirmek -2- [T]

k.- an 009/7
k.- ı 027/25

kardeş : Aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu

-8- [T]
k. 096/23, 097/13, 103/16
k.+ e 098/23
k.+ i 077/1, 121/7
k.+ ine 104/12
k.+ inin 095/3

karı : Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, zevce; kaba konuşmada kadın -37- [T]

k. 047/18, 047/28, 048/1, 051/23, 063/26, 099/2, 112/3, 210/24
k.+ cığım 052/18, 054/17, 055/29
k.+ dan 088/6
k.+ larının 221/1
k.+ ma 041/21
k.+ mla 202/8, 202/9
k.+ n 075/16
k.+ nın 152/2
k.+ sı 100/10, 136/25, 146/5, 155/22, 193/14, 208/15
k.+ sına 176/16
k.+ sını 050/4, 134/4, 134/7, 138/14, 168/25, 176/3, 183/1, 219/16, 220/28
k.+ ya 063/21
k.+ yı 111/30

karın : İnsan ve hayvan vücudunun kaburgaların kenarından kasıklara kadar olan ve iç boşluğunda mîde, bağırsak, böbrek, safra kesesi, rahim, dalak, karaciğer gibi organlar bulunan kısmı,

batın -6- [T]

k.+ a 199/16
k.+ ı 182/7
k.+ ima 201/3
k.+ ina 152/23, 208/12, 211/2

karınca : Toprağın içinde toplu halde yaşayan ve birçok çeşidi bulunan, zar kanatlı eklem bacaklı böcek türü -1- [T]

k.+ ların 216/17

karış - : Birbiri içinde dağılmak, birleşmek; kendi düşüncesine göre olmasını isteyip el atmak, fikir yürütmek, müdâhale etmek -12- [T]

k. 096/2
k.- ıyor 061/27
k.- mak 017/6, 017/11
k.- mam 017/52, 076/7
k.- masını 084/19
k.- mış 052/12
k.- tı 055/1, 094/2, 151/12
k.- tırarak 032/18

karış : Parmakları açık ve gergin durumdaki bir elin baş parmağı ile serçe parmağının uçları arasındaki mesâfe -2- [T]

k. 154/21, 208/6

karışık : Ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş; anlaşılması güç olan, açık olmayan, muğlak; birbirine geçmiş, birbirinin içine girmiş, karmakarışık -6- [T]

k. 041/22, 066/18, 139/5, 158/28, 173/11, 220/24

karıştır - : Karışmasını, bir maddenin başka bir madde içinde dağılmasını sağlamak; kurcalamak -5- [T]

k.- an 052/29
k.- ırken 038/8
k.- ıyordu 194/18
k.- ıyordum 135/17
k.- ıyormuşum 157/1

karmakarışık : Çok karışık -3- [T]

k. 115/15, 118/3, 172/16

karpuz : Kabakgiller familyasından, sürüngen gövdeli bir yıllık bitki -1- [Far]
k.+ una 175/11

karşı : Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi; hakkında, için, husûsunda; katında, yanında, nezdinde -123- [T]
k. 013/24, 017/38, 017/42, 019/28, 025/10, 025/16, 025/26, 030/3, 030/19, 031/6, 031/8, 033/22, 034/12, 035/7, 036/15, 040/13, 045/5, 063/7, 063/15, 066/19, 069/14, 071/23, 072/1, 072/11, 072/13, 072/22, 075/15, 102/5, 112/15, 112/27, 113/29, 118/16, 121/27, 128/23, 128/26, 140/15, 140/16, 140/20, 154/22, 155/3, 160/8, 160/12, 163/15, 164/1, 167/29, 184/7, 184/17, 185/4, 191/22, 191/25, 191/29, 192/1, 194/5, 194/6, 194/7, 194/28, 202/14, 202/15, 202/16, 203/27, 204/21, 204/26, 211/26, 215/6, 216/21, 223/2, 227/11, 227/19, 227/22
k.+ da 038/28
k.+ daki 098/9
k.+ dır 027/1
k.+ ki 081/8, 193/1
k.+ larında 036/8
k.+ ma 050/17
k.+ mdan 169/1
k.+ mızdaki 065/1
k.+ sında 024/5, 027/26, 054/5, 074/18, 074/27, 087/17, 115/16, 158/24, 184/21, 217/8, 224/12, 224/19, 226/29
k.+ sında 009/9, 009/19, 010/28, 040/24, 064/24, 073/1, 075/23, 128/12, 130/12, 161/16, 164/8, 164/12, 169/21, 179/12, 180/20, 182/8, 190/7, 216/24, 217/21, 224/25
k.+ sındaki 009/1, 037/13, 164/15
k.+ sından 032/6
k.+ ya 056/8, 164/1, 211/26

karşıla - : Gelen bir kimseye karşı

çıkmaq, istikbâl etmek -10- [T]
k.- dı 021/12, 045/19, 072/28, 076/20, 096/17, 176/18
k.- rdı 052/9, 159/14
k.- yacağım 014/21
k.- yan 111/23

karşılaş - : Karşı karşıya gelmek, yüz yüze gelmek -4- [T]
k.- acaklar 226/1
k.- ıyor 186/19
k.- mak 141/1
k.- tı 118/22

karşılıklı : Birbiriyle karşı karşıya bulunan -2- [T]
k. 031/20, 229/6

kart : Çeşitli boylarda kesilmiş düzgün karton parçası -29- [Fr]
k. 137/5, 137/8, 137/12, 137/16, 143/22, 144/10, 144/12, 144/14, 156/17, 168/9, 168/24, 168/27
k.+ ı 136/17, 136/19, 136/23, 136/24, 137/12, 137/18, 139/24, 139/25, 140/5
k.+ lar 137/17, 143/20
k.+ ları 137/2, 139/23
k.+ ta 143/22, 143/23, 145/1
k.+ tan 144/17

kartvizit : Üstünde bir kimsenin adı, soyadı, unvanı, işi ve adresi yazılı, genellikle beyaz ve küçük ince karton parçası, kart -12- [Fr]
k. 135/22, 138/6, 139/23, 143/16, 156/28, 159/17, 162/8
k.+ i 137/1, 139/22, 142/28
k.+ ler 220/18
k.+ teki 139/10

karyola : Ağaç, pirinç veya demirden içine yatak konacak şekilde yapılmış, baş ve ayak tarafları yüksekçe, yatmaya mahsus dört ayaklı kerevet -27- [İt]
k. 079/2, 115/12, 211/7
k.+ da 122/19
k.+ dan 118/19, 128/8
k.+ mdan 127/17

k.+ nı 089/3
k.+ nın 078/7, 078/13, 078/15,
120/17, 120/19, 127/10, 187/8, 211/21,
211/22, 212/13, 214/17
k.+ sı 215/2, 219/11
k.+ sına 087/5
k.+ sının 009/1
k.+ ya 079/14, 210/16
k.+ yı 089/2, 185/1

kasa : İçine para, mücevher, önemli evrak değerli şeyler konulup saklanan kilitli, emniyet tertibatlı çelik dolap -7-

[Lat]

k.+ da 073/7

k.+ nın 174/7

k.+ sına 129/14, 172/18, 221/2

k.+ ya 073/4

k.+ yı 173/16

kasıl - : Kasmak işi yapılmak, kısaltılmak, daraltılmak -1- [T]
k.- ısından 207/16

kaskatı : Çok katı, çok sert -1- [T]
k. 119/1

kaş : Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar -18- [T]

k. 225/14

k.+ nı 055/13

k.+ ları 027/29, 111/22, 114/13,
137/5

k.+ larını 010/19, 017/2, 063/29,
074/13, 076/3, 086/12, 093/28, 119/12,
151/26, 163/15, 190/17

k.+ larının 142/28

kaşı - : Vücûdun herhangi bir yerinde duyulan, kaşınıtı denen hafif yanma veya batmaya benzer hissi gidermek için bu hissin duyulduğu yeri tırnakları veya başka bir şeyi üzerinde gezdirmek sûretiyle hafifçe ovmak, hafifçe kazır gibi yapmak -1- [T]

k.- dı 049/17

kat : Bir binânın üst üste olan ve

döşemelerle birbirinden ayrılan kısımlarından her biri -2- [T]

k. 021/21, 036/4, 053/11, 146/2,
182/2, 191/22, 198/12, 225/9

k.+ a 015/2, 078/3, 091/4, 119/3,
145/19, 146/1

k.+ ın 193/23

k.+ ında 115/11, 118/17, 185/3

k.+ larda 028/14, 086/23

k.+ ta 014/16, 026/13, 164/1

k.+ taki 185/8

k.+ tan 052/4

kat - : Koymak, ilâve etmek, eklemek; karıştırmak, koymak -2- [T]

k.- ınız 113/13

k.- tı 032/9

kat : Kesme, kesilme, biçme, biçilme -2- [Ar]

k.- ı alâka ederiz 113/3

k.- ı rabıta 113/3

katı : Kolaylıkla şekil verilemeyen, kolay işlenemeyen, üzerine parmakla basıldığında çökmeyen -3- [T]
k. 087/3, 197/8, 219/18

katıl - : Eklenmek, ilâve edilmek, karıştırılmak; kaskatı kesilmek; aşırı derecede gülmek, ağlamak veya gıdıklanmaktan nefesi kesilmek, nefes alamaz duruma gelmek -2- [T]

k.- ıyordu 196/21

k.- mamda 204/19

katılaş - : Katı duruma gelmek -1- [T]

k.- mış 105/6

katî : Şüphe ve tereddüte yer bırakmayan, kesin -7- [Ar]
k. 043/8, 080/8, 080/30, 134/14,
134/30, 164/3, 164/18

katil : Cana kıyan, birini öldüren kimse -3- [Ar]

k. 121/19, 197/18

k.+ e 138/22

katillik : Öldürülmüş, katledilmiş kimse, maktul -1- [Ar]
k. et 113/20

kâtip : Bir resmî dâirede, bir kurumda veya bir kişinin yanında yazı yazmakla görevli kimse, yazan, yazıcı -1- [Ar]
k. 011/13

katiyet : Kat'î olma durumu, kesinlik -1- [Ar]
k.+ le 204/14

katiiyen : Hiçbir zaman, asla; kesinlikle -7- [Ar]
k. 017/22, 113/29, 158/14, 164/10, 168/16, 171/13, 195/11

katl : Öldürmek -2- [Ar]
k. edebilirim 201/6
k. edilen 212/28

katlan - : Ses çıkarmadan dayanmak, tahammül etmek -4- [T]
k.- abilsin 031/12
k.- an 186/27
k.- ıvermeli 117/11
k.- masını 101/23

katmer : Bir şeyin kendi üstünde yaptığı kat, kat kat olan yaprak, çiçek, kumaş, deri, kâğıt gibi şeylerin her bir katı -1- [T]
k.+ i 053/11

katmerli : Kat kat -1- [T]
k. 053/12

kavga : Şiddetli tartışma veya dövüş, mücâdele -4- [Far]
k. 140/16
k. etti 220/26
k.+ dan 206/7
k.+ sında 171/16

kavil : Söz, kelâm -1- [Ar]
k.+ ine 201/1

kavra - : El veya kolla sıkıca tutmak, elinin veya kolunun içine almak -1- [T]
k.- yan 152/5

kavrul - : Bir kabın içinde kızaracak şekilde pişirilmek; yanıp tutuşmak -1- [T]
k.- muş 012/3

kavuş - : Başka yerde olan, hasreti çekilen bir kimseyi veya şeyi tekrar bulmak ve görmek, bir araya gelip buluşmak; ulaşmak, erişmek, varmak, vâsıl olmak -5- [T]
k.- acak 176/29
k.- amadıkları 171/6
k.- an 186/26
k.- mak 072/2
k.- muş 160/26

kavuştur - : Birinin hasret kaldığı bir kimseye veya yere kavuşmasını sağlamak;iki şeyi veya bir şeyin iki ucunu bir araya getirmek, birleştirmek, üst üste getirmek -3- [T]
k.- arak 014/24, 047/14
k.- du 027/17

kay - : Islak, cilâlı veya kaygan bir şey üzerinde zeminle temâsı kesilmeden yer değiştirmek -7- [T]
k.- an 039/1
k.- arak 094/27, 208/14
k.- dı 193/26
k.- ıyor 044/18, 068/15
k.- ıyordu 145/16

kayık : Deniz, göl ve nehirlerde dolaşmak, yük taşımak için yapılmış, kürek veya yelkenle yol alan küçük tekne -1- [T]
k.+ la 044/8

kayıkçı : Kayığı ile yük veya insan taşıyan kimse -1- [T]
k. 096/5

kayikhane : Kayıkların çekilip

bağlandığı üstü kapalı yer -4- [Far]
k. 089/9
k.+ ye 082/5, 089/7, 226/7

kayın : Bir erkeğe göre karısının, bir kadına göre kocasının erkek kardeşi, kayın birâder -1- [T]
k. 076/23

kayınpeder : Kaynata, kayın baba -2- [T]
k. 066/14
k.+ i 015/6

kayıp : Ortadan kalkan ve ne olduğu bilinmeyen şey veya kimse yitik, gâip; bir şeyin yok olan, telef olan kısmı, zâyiat -14- [Ar]
k. 040/9, 149/18, 190/4, 214/1
k. eder 067/16
k. ederek 197/1
k. etmemiş 226/7
k. etmemişsiniz 228/20
k. etmiş 164/9, 210/6
k. ettim 104/8, 105/12, 107/21
k. oldu 152/27

kayıtsız : Kaydı yapılmamış; ilgisiz, umursamaz, lâkayt -3- [Ar]
k. 172/4, 191/18
k.+ lığı 220/1

kayıtsızlık : Kayıtsız olma durumu, aldırmaçlık, umursamazlık, ilgisizlik-1- [T]
k.+ ıyla 159/10

kayna - : Sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca fokurdamak; köpürmek, dalgalanmak, çalkalanmak -2- [T]
k.- dığı 192/25
k.- yışına 110/23

kaynana : Kadına göre kocasının, erkeğe göre karısının annesi, kayınvâlide -4- [Ar]
k.+ sına 187/18
k.+ sını 187/7
k.+ sının 190/7, 191/12

kaynaş - : Çok yakınlık peydâ etmek, uyuşmak, anlaşmak -1- [T]
k.- masına 037/11

kaynat - : Kaynamasını sağlamak, kaynamış duruma getirmek -1- [T]
k.- tı 032/9

kaynata : Bir kadına göre kocasının, bir erkeğe göre karısının babası, kayın peder, kayın baba -1- [T]
k.+ n 047/24

kaza : Kimsenin kastı olmadan ortaya çıkan, zarara veya can kaybına sebep olabilen hâdise; kaderin, Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi -5- [Ar]
k. 112/16, 112/17, 112/23, 112/25, 112/27

kazan - : El emeği veya ticâret yoluyla kendine kâr sağlamak; edinmek, elde etmek -12- [T]
k.- abileceğine 076/1
k.- acağına 013/26
k.- an 175/16
k.- dığını 228/16
k.- dım 135/13, 175/18
k.- ılır 040/26
k.- ırlar 041/9
k.- mak 131/11, 209/1
k.- mış 071/22, 100/17

Kâzım : Romandaki erkek karakterlerden biri -3- [Ar]
K. 035/9, 039/26, 040/7

kaziye : İleri sürülen iddiâ, dâvâ, mesele, husus -1- [Ar]
k. 144/25

keder : Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa -9- [Ar]
k. 030/16, 089/25
k. etmek 085/5
k. etmem 093/26
k.+ im 116/1

k.+ le 081/20, 092/26, 110/17
k.+ lerle 012/14

kederlen - : Üzölmek, tasalanmak -1-
[T]
k.- ir 120/30

kederlendir - : Üzölmesine sebep olmak,
üzüntü vermek -1- [T]
k.- ir 085/3

kederli : Üzöntülü, tasalı -1- [Ar]
k. 091/29

kedi : Kedigiller familyasının evcilleşmiş
yegâne türü olan meşhur hayvan -7-
[T]
k. 143/2, 176/11
k.+ mi 113/11
k.+ si 058/21, 095/14, 154/11
k.+ sine 190/2

kehânet : Gäipten haber verme, kâhinlik
-1- [Ar]
k. 148/19

kekele - : Kelimeleri bir defada
söyleyemeyip baştaki heceleri birkaç kere
tekrar etmek sûretiyle güçlökle telaffuz
etmek -6- [T]
k.- di 026/16, 087/25, 142/20,
190/19
k.- diler 080/2
k.- yerek 120/32

kel : Hastalık veya saç dökölmesi
sebebiyle başın saçsız kalmış yeri -1-
[Far]
k. 047/19

kelime : Bir veya birkaç heceden
meydana gelen anlamlı söz, sözcük -41-
[Ar]
k. 011/6, 011/8, 011/21, 024/7,
025/8, 031/3, 061/29, 086/17,
139/11, 140/17, 143/1, 157/19,
195/5, 199/19, 200/2, 208/16, 227/20
k.+ ler 155/19, 177/20, 177/21
k.+ lerden 216/8

k.+ lere 151/19
k.+ leri 069/2, 077/9, 132/1,
166/15
k.+ lerini 088/7, 200/13, 227/2,
227/4
k.+ si 013/6, 199/20
k.+ sini 013/20, 185/5, 199/3
k.+ yi 159/28, 180/1, 199/4,
204/22
k.+ yle 011/8

kemasbir : Sabrettikleri gibi -1- [Ar]
k. 085/22

Kemeraltı : İzmir il merkezi Konak
ilçesindeki çarşı -1- [T]
K.+ ndan 035/12

kemik : İnsanda ve omurgalı hayvanlarda
vücûdun çatısını meydana getiren ve
yumuşak kısımlara destek olan beyazımsı
sert organların ortak adı -8- [T]
bel k.+ i 120/19
k.+ ine 208/9
k.+ ini 038/5
k.+ leri 101/16, 207/16
k.+ lerinde 209/4
k.+ lerinden 219/20
k.+ lerine 089/22

kemikli : Kemiği olan -3- [Ar]
k. 083/23, 177/18, 179/16

kemiksiz : Kemiği olmayan -1- [T]
k. 128/22

kenar : Bir şeyin bitiş kısmı, bitiş yeri,
uçta kalan kısmı; bahsedilen şeyin
yakınındaki yer, yan -26- [Far]
k.+ a 058/2, 060/26, 094/28,
153/1, 191/20, 224/20
k.+ da 069/28
k.+ ma 012/25, 049/21, 123/19,
127/10, 187/16
k.+ mda 009/12, 076/18, 078/15,
115/12, 149/27, 203/20, 209/2
k.+ mdaki 028/5, 101/20, 115/15
k.+ mndan 017/4, 150/18, 151/6
k.+ ları 022/8

kendi : Kişinin öz varlığı, zâtı - 257- [T]
k. 011/20, 011/24, 012/25, 015/17, 019/13, 020/10, 030/5, 030/7, 030/8, 030/10, 031/6, 034/18, 035/22, 035/24, 035/28, 038/20, 041/18, 045/7, 063/30, 067/17, 070/27, 075/10, 082/3, 082/14, 082/23, 085/12, 086/14, 093/20, 094/12, 098/16, 103/2, 105/18, 107/18, 113/16, 114/4, 121/25, 127/8, 127/11, 127/12, 129/19, 137/3, 139/7, 139/13, 139/14, 140/3, 140/18, 140/22, 143/1, 144/5, 147/11, 148/14, 151/19, 154/22, 156/1, 156/21, 157/9, 157/15, 161/19, 162/21, 169/29, 170/3, 170/4, 183/23, 184/11, 187/18, 194/5, 194/8, 194/10, 194/19, 194/26, 201/25, 213/16, 220/6, 220/9, 223/7, 228/8, 229/9
k.+ lerinden 083/14
k.+ lerine 070/1
k.+ leriyle 148/26
k.+ m 075/7, 178/28, 221/22
k.+ mde 042/23, 080/7, 210/13
k.+ mden 106/11, 109/5, 217/22
k.+ me 107/18, 114/4
k.+ mi 039/12, 049/28, 074/11, 102/20, 104/8, 105/12, 136/22, 137/29, 202/21, 203/9, 203/26
k.+ mize 045/2
k.+ n 093/20
k.+ nden 028/12, 058/21, 079/19, 095/2, 110/25, 186/20, 193/23, 209/20
k.+ ne 020/10, 028/15, 030/7, 031/7, 031/24, 035/23, 035/24, 035/29, 036/17, 051/19, 063/30, 079/15, 091/22, 095/5, 095/12, 103/2, 105/18, 139/22, 140/23, 156/1, 166/20, 169/29, 194/5, 194/8, 201/25, 207/6, 212/10
k.+ ni 009/12, 009/15, 010/28, 014/17, 025/22, 027/4, 028/18, 030/1, 031/21, 033/28, 042/1, 052/10, 055/17, 061/29, 074/10, 082/25, 091/16, 095/7, 097/26, 101/24, 102/23, 104/2, 104/12, 104/19, 107/2, 107/21, 109/21, 110/22, 114/10, 117/10,

120/13, 134/26, 139/1, 139/9, 140/21, 140/24, 147/11, 154/18, 154/24, 156/8, 160/12, 162/12, 182/5, 184/8, 189/25, 193/24, 194/29, 195/11, 199/10, 203/22, 210/17, 215/12, 225/27, 229/3
k.+ nin 030/8, 159/17
k.+ nize 080/19
k.+ si 011/12, 012/27, 022/20, 031/23, 036/8, 045/10, 048/29, 050/15, 055/3, 071/26, 073/25, 106/16, 110/7, 115/15, 134/1, 157/9, 158/24, 172/24, 172/28
k.+ sinde 010/6, 030/12
k.+ sinden 074/9, 173/24
k.+ sine 020/25, 042/29, 043/4, 047/8, 053/19, 060/3, 072/9, 072/15, 074/19, 087/17, 100/21, 121/14, 132/22, 137/9, 138/8, 156/12, 163/5, 169/18, 185/7, 195/1, 207/17
k.+ sini 012/15, 014/21, 022/22, 040/5, 072/4, 085/20, 099/18, 109/16, 111/23, 112/1, 121/15, 169/15, 172/3
k.+ sinin 031/7
k.+ siyle 062/10

kendilik : Bir dış etki ve zorlama olmaksızın, kendi kendine -2- [T]
k. 071/19, 205/11

kentrilyon : 1000 katrilyon -1- [Fr]
k.+ larca 216/20

keramet : Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal -4- [Ar]
k. 042/27, 051/11
k.+ i 082/17
k.+ ine 038/17

kerata : Pezevenk, deyyus, boynuzlu; sevgi ifâdesi olarak da kullanılır -1- [Yun]
k. 048/21

kere : Defa, kez, sefer -49- [Ar]

k. 015/3, 025/16, 034/5, 034/24,
036/20, 037/27, 046/10, 048/22,
058/21, 059/27, 061/13, 064/5,
064/15, 065/4, 073/8, 090/30, 096/11,
101/10, 111/6, 112/17, 116/16,
129/20, 135/10, 143/13, 144/2, 147/9,
148/12, 149/24, 156/24, 156/26,
169/13, 169/14, 171/14, 172/22, 175/18,
177/24, 180/1, 180/23, 187/25,
198/8, 200/28, 205/2, 207/17, 211/22,
215/2, 215/3, 215/18, 227/28
k.+ cik 187/1

kerem : Ruh asâletinin gereği olan
cömertlik, âlicenaplık -1- [Ar]
k. 151/18

kereste : Tomrukların cins ve kalitelerine
göre belli ölçülerde boylamasına
biçilmesinden elde edilen, marangozluk
ve inşaat malzemesi olarak kullanılan
odun; iri yapılı, kaba kimse -2- [Far]
k.+ si 057/15
k.+ siyle 197/8

kerevet : Tahtadan yapılmış, üzerine
minder ve şilte konarak oturlan veya
yatılan yüksek sedir -1- [Yun]
k.+ ine 183/26

kerhen : İğrenerek, tiksinererek, ikrah ile;
istemeyerek, zorla -1- [Ar]
k. 094/8

Kerim : Kerem sâhibi kimse, cömert,
âlicenap -1- [Ar]
K.+ i 085/15

kerime : Kur'an-ı Kerim; kız evlât -1-
[Ar]
âyet-i k.+ yi 086/5

Kerîme : Romadaki kadın
karakterlerden biri -2- [Ar]
K. 017/16, 017/24

kes - : İkiye ayırmak, kat'etmek; kesin
olarak sona erdirmek, bitirmek; yeter,
sus, konuşma artık -22- [T]

k. 056/9, 090/17, 205/23
k.- elim 075/18
k.- erek 135/27
k.- eyim 132/18, 135/18
k.- iyor 209/19
k.- me 082/16
k.- meliyim 039/6
k.- memek 085/27
k.- meyniz 135/7
k.- ti 026/2, 051/1, 099/15,
134/10, 145/22, 157/16, 166/23, 174/19,
179/29, 201/22

kesik : Kesilmiş; fâsılalı -2- [T]
k. 065/7, 143/28

kesil - : İkiye ayrılmak, kat'edilmek;
hâlini almak, baştan aşağı gibi olmak
-17- [T]
k.- di 027/7, 088/18, 088/21,
119/1, 160/14
k.- din 048/3
k.- en 094/23, 134/21, 209/15
k.- erek 094/27, 131/29
k.- iyor 069/2
k.- memiştî 115/2
k.- meyeceğimi 108/20
k.- miş 098/10
k.- miştî 027/22, 208/14

kesin : İkiye ayırmak, kat'etmek;
şüpheye, tereddüde yer bırakmayan, katî
-1- [T]
k. 111/24

keskin : İyi kesen, çok kesici; tiz,
şiddetli, kulak tırmalayıcı; çok tesirli,
müessir -12- [T]
k. 056/10, 083/6, 104/14, 110/20,
119/9, 138/23, 143/7, 152/14,
154/29, 214/3, 227/23

kestir - : Kesmek işini başkasına
yaptırmak, kesici bir âletle ikiye veya
parçalara böldürmek veya kökünden
ayırtmak; bir hükme varmak, bulup
çıkarmak, tahmin etmek, tâyin etmek
-4- [T]
k.- di 191/1

k.- emedi 141/9
k.- emiyorum 012/10
k.- miş 023/16

kestiril - : Kesmek işi yaptırılmak, parçalara böldürülmek, parçalara ayırılmak; tahmin edilmek, tâyin edilmek -1- [T]
k.- miş 017/3

keşif : Varlığı bilinmeyen bir şeyi bulup ortaya çıkarma; gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek -9- [Ar]
k. 148/20
k. eder 034/22
k. edilemeyen 030/14
k. ediyorum 105/4
k. etmek 130/19
k. etmekle 192/4
k. etmişti 071/10
k. ettiklerini 064/20
k.+ te 195/27

keşke : Dilek cümlelerinin başına getirilen ve ne olurdu anlamında özlem veya esef bildiren temennî sözü, kâşki -5- [T]
k. 014/8, 199/14, 199/15, 199/16, 220/7

keyif : Sağlık, sıhhat, âfiyet; zevk, haz, neşe -8- [Ar]
k. 155/7
k.+ e 048/21
k.+ i 176/19
k.+ idir 134/3
k.+ im 096/25
k.+ ime 053/26
k.+ in 025/5
k.+ ine 041/16

keyifli : Neşeli, keyfi yerinde -2- [Ar]
k. 049/3, 161/24

kıl : İnsan ve hayvan vücûdunda biten sertçe ve kalınca tüy -2- [T]

k.+ lar 179/18
k.+ larının 012/1

kıl - : Etmek, eylemek, yapmak; edâ etmek, yerine getirmek -3- [T]
k.- ar 196/5, 223/19
k.- maz 223/19

kılçıklı : Kılçığı olan; güç ve zor, engelli, pürüzlü -1- [T]
k. 098/4

kılıç : Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah -1- [T]
k.+ la 212/23

kılık : Bir kimsenin giyinişinin ortaya koyduğu dış görünüş -2- [T]
k.+ ina 182/3, 192/12

kılıklı : Şu veya bu kılıkta olan -1- [T]
k. 072/16

kıllı : Kılı çok olan, üstü kıllarla kaplı -1- [T]
k. 047/13

kımlıda - : Olduğu yerde hafifçe, belli belirsiz hareket etmek, oynamak -29- [T]
k.- dı 123/8
k.- madan 024/19, 037/26, 083/19, 087/8, 137/6
k.- madı 062/16, 138/1, 154/20, 180/21
k.- madım 111/20
k.- mayacağım 111/20
k.- mayan 088/3, 105/6
k.- mıyor 111/14, 118/14, 168/13, 209/21, 225/4
k.- mıyordu 023/5, 037/21, 062/10
k.- yamadı 028/8
k.- yamadığımı 108/7
k.- yamıyor 009/4
k.- yamıyordu 211/10
k.- yan 191/10
k.- yor 066/3, 227/8

kımıldat - : Oynatmak, hafifçe hareket ettirmek -1- [T]
k.- ırken 127/14

kıprıda - : Kımıldamak, hafifçe oynamak, hareket etmek -6- [T]
k.- maya 045/15
k.- r 037/29
k.- yamayacağı 009/16
k.- yan 155/19
k.- yor 087/20, 144/23

kıprıdat - : Kımıldatmak, yerinden oynatmak, hareket ettirmek -1- [T]
k.- ıp 123/10

kıpkırmızı : Çok kırmızı, her yanı kırmızı-9- [T]
k. 032/15, 094/23, 131/28,
134/21, 135/2, 180/14, 189/23, 212/24
k.+ dır 011/29

kır - : Sert bir şeyi üzerine vurarak veya bir kuvvet tatbik ederek parçalamak; gücünü, etkisini azaltmak -10- [T]
k.- acak 134/29, 186/22
k.- ar 084/20, 179/27
k.- arak 154/27, 223/20
k.- ıyorsun 042/28, 210/24
k.- mak 219/18
k.- mış 170/3

kırbaç : Hayvanları eğitmede ve onlara buyruk vermede kullanılan vurma aracı -1- [İng]
k.+ ı 048/2

kırık : Kırılmış olan -1- [T]
k. 110/16

kırıl - : Kırılmak işi yapılmak; düşme veya çarpma sonunda kırık duruma gelmek -12- [T]
k.- an 109/13
k.- arak 211/13
k.- dı 177/2
k.- ıyor 009/5
k.- masın 055/29

k.- masına 223/17
k.- mış 080/29, 120/19, 128/28,
134/14, 221/20, 228/26

kırıntı : Bir şeyden kopan küçük parça; bir şeyden kalan çok ufak kısım, küçük bir kalıntı -1- [T]
k.+ sı 030/19

kırıt - : Hareketlerine veya yürüyüşüne cilveli, nazlı, edâlı bir hal katmak; aklında olmayan veya yapmaya cesâret edemediği bir şeyi, kötü bir işi yapması için teşvik etmek, etkileyip aklını çelmek, tahrik etmek -1- [T]
k.- ırmış 040/24

kırk : Otuz dokuzdan sonra, kırk birden önce gelen sayının adı -3- [T]
k. 011/9, 082/1, 229/8

kırmızı : Kan rengi, al renk -12- [Ar]
k. 044/13, 053/11, 065/3, 083/13,
086/15, 137/6, 172/16, 177/11,
177/18, 181/4, 186/18, 208/17

kırmızılık : Kırmızı olma durumu -2- [Ar]
k.+ ıyla 041/8
k.+ lığıyla 036/19

kırnata : Kılarnet -1- [T]
k. 097/21

kırp - : Küçük parçalara ayırmak, kesmek; açıp kapamak, kıpmak -5- [T]
k.- arak 037/22, 062/16, 073/10,
073/11
k.- ıyor 185/16

kırpık : Kırılmış -1- [T]
k. 056/14

kırpıştır - : Gözleri üst üste kırpmak, çabuk çabuk açıp kapamak -1- [T]
k.- dı 009/11

kıs - : Gücünü azaltmak; büzmek -1-

[T]
k.- tı 178/5

kısa : İki ucu arasında az mesâfe olan, boyu uzun olmayan; ayrıntılı olmayan
-19- [T]
k. 011/6, 015/20, 023/3, 045/7, 055/7, 061/28, 067/20, 075/18, 087/20, 088/11, 132/18, 133/28, 135/17, 174/13, 179/11, 189/30, 204/6, 220/25
k.+ sı 084/23

kısaca : Oldukça kısa -4- [T]
k. 011/4, 022/5, 121/11, 129/19

kısacık : Çok kısa -1- [T]
k. 056/13

kısalt - : Kısa duruma getirmek -1- [T]
k.- an 199/4

kısas : Eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak sûretiyle cezâlandırma, misilleme yapma
-2- [Ar]
k. 020/1
k.+ a 020/1

kısa : Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet -1- [Ar]
k.- ı enbiyâyı 085/7

kısıık : Kısılmış; boğuk -2- [T]
k. 102/1, 186/15

kısıl - : Azaltılmak, gücü hafifletilmek; büzülmek -4- [T]
k.- an 095/10, 226/6
k.- arak 087/9
k.- miş 182/14

kısım : Bir bütünün bir bölümü -2- [Ar]
k.+ ı 122/4
k.+ ını 017/4

kıskaç : Bir şeyi tutup sıkıştırmaya yarayan âletlerin ortak adı; bir kısım hayvanların yiyeceklerini parçalamaya, avlarını yakalamaya ve savunmaya yarayan organları -1- [T]
k.+ ını 208/16

kıskan - : Başkasının bir üstünlük ve iyiliğe sâhip olmasından rahatsız ve huzursuz olmak, kendisine faydası olmasa bile karşısındakinin sâhip olduğu nîmetten mahrum olmasını arzulamak, çekememek, haset etmek -11- [T]
k.- ır 147/10
k.- ırım 131/25
k.- ırsanız 019/11
k.- ıyor 168/18, 168/19, 168/22
k.- ıyorsun 042/18
k.- ıyorum 042/19
k.- mamasına 064/6
k.- masına 100/23
k.- maya 100/18

kıskanç : Kıskanan, başkasının sâhip olduğu üstünlükten huzursuz olan, çekemeyen, haset eden, hasut -6- [T]
k. 018/13, 064/4, 171/5, 213/8
k.+ lara 171/12
k.+ lığın 058/17

kıskançlık : Kıskanç olma durumu; kıskançça davranış -5- [T]
k. 042/20, 154/29, 205/6
k.+ a 168/16
k.+ ın 013/2

kısmet : Takdir edilmiş olan şey, nasip; evlilik konusunda tâlih, baht -1- [Ar]
k.+ miş 175/25

kısırak : Dişi at -1- [T]
k.+ ı 064/16

kıstır - : Kısmak işini başkasına yaptırmak; kaçamayacak durumda sıkıştırmak, ele geçirmek -1- [T]
k.- arak 198/5

kış : 22 Aralık'ta başlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi -4- [T]
k. 149/13, 174/18
k.+ ı 185/13
k.+ ın 035/8

kışkırt - : Aklında olmayan veya yapmaya cesâret edemediği bir şeyi, kötü bir işi yapması için teşvik etmek, etkileyip aklını çelmek, tahrik etmek-3- [T]
k.- ır 140/13
k.- ıyordu 151/29
k.- tı 146/3

kıtlık : Kıt olma, ihtiyâca yetecek miktarda bulunmama durumu, azlık -1- [T]
k.+ ı 095/30

kıvam : Bir sıvının koyuluk derecesi, koyuluk, kesâfet; her şeyin kendine göre olan en uygun derecesi ve zamânı, istenen ölçü, tav -1- [Ar]
k.+ da 139/4

kıvılcım : Yanan bir cisimden, sert iki cismin birbirine çarpmasından, sürtünmesinden çıkan ateş veya ışık zerresi; parıltı -2- [T]
k. 202/18
k.+ lanıyor 171/17

kıvrır - : Eğriltip bükmek, kıvrık duruma getirmek; kalçalarını oynata oynata yürümek -2- [T]
k.- arak 219/10
k.- miş 155/13

kıvrak : Canlı, hareketli -2- [T]
k. 128/12, 155/23

kıvraklık : Kıvrak olma durumu, canlılık, hareketlilik -1- [T]
k.+ ı 031/28

kıvrın - : Acı, ağrı, sancı etkisiyle eğilip

bükülmek; çâresizlik içinde çırpınmak
-2- [T]
k.- acak 010/3
k.- ışını 079/24

kıvrık : Kavis yaparak bükülmüş, kıvrılmış -4- [T]
k. 032/19, 179/16, 181/8, 212/14

kıvrıl - : Eğrilip bükülmek, kıvrık duruma gelmek; katlanıp dikilmek -6- [T]
k.- dı 210/3
k.- ıp 062/2, 088/3, 144/24
k.- ış 055/6
k.- ışını 213/14

kıvrım : Bir şeyin bir kavis yaparak kendi üzerine bükülmesinden ortaya çıkan kıvrılma yeri, büküm -1- [T]
k.+ ları 055/9

kıy - : Bıçak veya makine ile ince ince doğramak, çok küçük ve ince parçalar hâlinde kesmek; merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek -2- [T]
k.- acaksın 100/10
k.- amıyordu 090/11

kıyafet : Bir yer, meslek veya döneme has giyiniş tarzı, kılık; üste giyilen şeylerin bütünü, elbise ve aksesuarı -10- [Ar]
k.+ i 031/24
k.+ inde 031/26, 036/11
k.+ ine 032/3, 172/21, 185/18
k.+ ini 033/14, 036/28
k.+ le 197/5
k.+ leriyle 070/1

kıyamet : Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele -2- [Ar]
k. 089/14
k.+ i 049/15

kıyas : Bir şeyi diğer bir şeye göre değerlendirme, başka bir şeye benzeterek

hakkında hüküm verme, karşılaştırma,
mukāyese etme -2- [Ar]
kabil-i k. 063/26, 093/22

kıyı : Karanın bir deniz, nehir veya göle
bitişik olarak uzanan kısmı, sâhil -4-
[T]
k. 038/27
k.+ lara 069/23
k.+ ları 200/29
k.+ ya 045/19

kıymet : Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa
göre tespit edilen karşılık, hakkında
biçilen değer; bir şey veya kimsenin
taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve
meziyet -6- [Ar]
k. 072/4, 199/14
k.+ i 216/9
k.+ ini 018/27
k.+ leri 041/10, 222/1

kız : Dişi cinsten olan evlât -130- [T]
k. 041/3, 077/1, 092/16, 097/2,
099/20, 099/24, 099/25, 100/5,
100/12, 145/26, 163/6, 182/6,
182/22, 182/24, 186/5, 186/16, 186/18,
186/21, 187/15
k.+ a 181/2
k.+ ı 011/16, 039/22, 039/25,
099/7, 099/9, 099/22, 100/19, 114/15,
138/8, 142/14, 145/22, 162/16,
162/27, 170/9, 184/8, 188/27, 189/16,
193/12, 198/4, 213/17, 217/8
k.+ ıdır 099/8
k.+ ım 012/5, 012/19, 017/6,
018/3, 021/25, 050/18, 056/1, 056/3,
075/16, 082/17, 083/29, 084/2,
084/5, 084/22, 085/6, 085/22, 085/26,
087/12, 087/22, 087/28, 088/5,
089/12, 089/24, 089/29, 090/15, 090/17,
091/1, 091/2, 091/7, 091/22,
091/26, 115/17, 116/4, 116/11, 116/12,
116/14, 116/18, 116/27, 151/27,
180/6, 182/18
k.+ ıma 094/10
k.+ ımın 114/6
k.+ ın 039/23, 100/7, 129/4,
163/1, 163/5, 211/15

k.+ ına 083/22, 141/5, 183/9,
186/17, 186/26, 187/8, 197/10, 210/25,
219/17
k.+ ında 213/17
k.+ ından 132/27
k.+ ını 012/2, 082/15, 089/16,
183/3, 184/6, 187/1
k.+ ının 012/7, 085/20, 096/15,
162/19, 180/20, 182/8, 183/2, 185/16,
185/21, 186/20, 197/27, 211/3,
211/6, 211/20, 214/16, 217/11
k.+ ıninkine 181/8
k.+ ken 014/4
k.+ ları 078/5, 127/8
k.+ larına 041/2, 082/17

kız - : Aşırı derecede ısınmak, sıcaklığı
çok artmak; öfkelenmek, hiddetlenmek,
sinirlenmek -33- [T]
k. 167/13, 177/29
k.- a 178/1
k.- acak 167/13
k.- acaksınız 157/29
k.- an 110/19, 155/10
k.- arsa 148/12
k.- arsan 167/13
k.- dı 051/26, 192/19
k.- dığını 201/23
k.- dıklarını 171/6
k.- dim 112/6, 143/16
k.- ıyor 194/6, 194/8, 194/9,
194/10, 194/11
k.- ıyordu 048/8, 194/12
k.- ıyorlar 066/17
k.- ıyorum 103/3, 103/4
k.- ma 047/17, 103/12, 169/23
k.- mam 189/6
k.- mayacağınızı 018/26
k.- mayınız 019/18

kızar - : Rengi kırmızı olmak, kırmızıya
yakın bir renk almak -10- [T]
k.- dı 027/7, 069/14, 130/21,
163/4
k.- ip 085/9
k.- ıyor 069/1
k.- ıyordu 111/29
k.- miş 052/11
k.- mişti 191/8, 192/21

kızdır - : Kızmasını sağlamak, kızmasına yol açmak -5- [T]

k.- acak 167/13
k.- acaksın 167/12
k.- ıyor 027/11
k.- ıyordu 085/19
k.- mayacaktı 013/19

kızgın : Sinirlenip kızmış, öfkeli, hiddetli; çok sıcak, kızmış veya kızdırılmış, ateş gibi -5- [T]
k. 038/26, 110/5, 123/10
k.+ ım 199/8
k.+ sın 199/7

Kızıltoprak : İstanbul'un Kadıköy ilçesinde yer alır -1- [T]
K.+ a 183/17

kızkardeş : Bir kimsenin aynı anne babadan doğmuş dişi cinsten kardeşi -3- [T]
k.+ ine 092/7
k.+ inin 093/2, 111/15

ki : İki cümleyi sebep, sonuç çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir -191- [Far]
k. 009/10, 010/5, 011/22, 012/10, 013/7, 013/11, 015/23, 017/42, 017/57, 018/2, 018/17, 018/25, 019/28, 021/3, 022/22, 024/25, 027/1, 030/14, 031/2, 031/9, 031/11, 032/14, 034/3, 035/19, 035/21, 035/27, 040/21, 040/26, 041/12, 041/18, 041/24, 042/11, 043/5, 045/1, 045/3, 045/14, 048/21, 048/27, 050/8, 057/10, 057/14, 057/26, 057/29, 058/21, 059/21, 059/23, 064/15, 068/29, 069/17, 070/13, 070/24, 071/29, 072/29, 073/26, 074/9, 077/22, 079/6, 080/23, 082/23, 084/25, 084/29, 085/3, 085/4, 085/8, 085/17, 085/22, 085/25, 086/4, 087/26, 087/29, 088/19, 089/9, 089/28, 093/8, 093/16, 096/3, 096/23, 099/5, 100/10, 100/17, 101/14, 101/22, 102/2, 102/8, 102/20, 102/23, 104/7, 107/3, 107/7,

107/16, 107/21, 109/6, 110/25, 111/8, 112/22, 113/1, 113/18, 113/23, 113/29, 122/24, 122/27, 131/23, 132/14, 133/25, 135/13, 139/5, 139/13, 139/23, 139/25, 139/28, 140/5, 140/18, 140/19, 142/29, 143/22, 143/28, 144/7, 144/9, 144/27, 145/23, 145/25, 145/26, 147/1, 147/11, 147/15, 148/26, 150/2, 150/24, 154/9, 156/24, 157/6, 159/21, 159/27, 161/11, 165/1, 165/2, 165/3, 165/13, 165/17, 168/1, 174/29, 176/3, 176/5, 176/7, 176/18, 176/21, 179/3, 179/11, 182/21, 182/25, 186/1, 187/24, 187/28, 188/5, 189/30, 190/5, 192/20, 193/10, 196/2, 197/1, 199/18, 199/19, 200/3, 200/9, 201/13, 201/28, 202/16, 203/2, 204/14, 204/25, 205/13, 207/16, 208/24, 209/12, 215/4, 215/12, 216/1, 216/17, 217/17, 219/8, 219/14, 220/13, 223/18, 227/13, 228/4, 228/7, 229/1

kibar : Herkese terbiye dâhilinde ve nezâketle muâmele eden, ince, nâzik ve zarif kimse -2- [Ar]
k. 103/21, 132/15

kibir : Büyüklük taslama, kendini herkesten üstün görme, burun büyüklüğü -4- [Ar]
k. 097/24, 097/25, 116/12

kibirli : Başkalarını küçük, kendini büyük gören, büyüklük taslayan -4- [T]
k. 072/7, 171/8, 183/23
k.+ ydi 116/12

kibrit : Bir ucuna, sert bir şeye sürtüldüğü zaman tutuşan bir ecza sürülmüş çöp parçası -14- [Ar]
k. 117/17, 117/22, 118/4, 153/4, 158/19, 196/25, 211/14, 211/24, 212/13, 212/22, 212/26, 213/12
k.+ i 211/19
k.+ in 117/18

kilercibaşı : Saray kilercilerinin başı

durumunda olan, pâdişâhın sofrasını hazırlamak, yemeğinin verilmesine nezâret etmekle görevli kimse -1- [T]
k.+ nın 151/16

kilit : Anahtar, düğme bir parça ile işleyen kapatma âleti -5- [Yun]
k. 119/18, 119/23
k.+ i 207/13, 210/21
k.+ ini 035/20

kilitlen - : Anahtarla kapanmak; karşılıklı olarak birbirinin içine geçmek, kenetlenmek -2- [T]
k.- iyor 069/1
k.- miş 087/3

kilitli : Kilidi olan; kenetlenmiş, birbirine geçmiş -1- [T]
k. 098/22

kim : Hangi kimse -47- [T]
k. 031/13, 031/22, 039/21, 046/15, 053/8, 054/5, 056/27, 057/11, 068/22, 072/18, 083/24, 087/10, 089/24, 101/4, 108/20, 130/1, 143/6, 146/3, 150/15, 151/5, 151/11, 157/8, 157/21, 157/24, 158/27, 163/13, 168/3, 180/6, 189/1, 190/23, 191/5, 217/27
k.+ de 099/4
k.+ di 158/20
k.+ dir 051/12, 184/10
k.+ e 074/20, 166/19, 199/7
k.+ i 031/13
k.+ in 188/20, 196/16, 224/12, 224/18
k.+ lerden 085/23
k.+ miş 133/9

kimi : Bahsedilen kimse veya şeylerden yalnız bir kısmını kastetmek için tekrar edilerek kullanılır -2- [T]
k. 066/16

kimse : Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs -36- [T]
k. 014/26, 041/19, 073/6, 077/23,

089/18, 100/24, 101/27, 107/6, 140/8, 161/19, 165/15, 167/18, 181/1, 203/12
k.+ den 166/27
k.+ ler 192/27, 224/16
k.+ nin 013/12, 056/23, 107/23, 184/18, 197/2
k.+ ye 041/19, 046/19, 056/15, 101/27, 107/19, 107/23, 117/26, 138/21, 201/4
k.+ yi 018/9, 116/9, 135/3, 201/3, 217/13

kimsesiz : Akrebâsı, yakını, candan kimsesi olmayan kimse, bîkes -1- [T]
k. 116/2

kin : Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz -17- [Far]
k. 184/7, 215/9, 215/26, 215/28, 221/13
k.+ den 031/4
k.+ i 201/4, 215/6, 217/10
k.+ inden 221/7
k.+ ine 031/6
k.+ ini 027/19
k.+ inin 217/11
k.+ le 161/17, 215/28, 219/15
k.+ lerini 220/4

kindar : İçinde kin besleyen kimse, kinci, kinli -1- [Far]
k. 107/16

kinli : Kin tutan, gizli düşmanlık besleyen, öç almak isteyen, kindar -1- [Far]
k. 102/9

kinsiz : Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz -1- [Far]
k. 227/28

kira : Bir şeyin, bir mülkün belli bir ücret karşılığında bir süre için başka birine verilmesi, îcar -1- [Ar]

k. 165/30

kiriş : Bâzı sazlarda kullanılan, hayvan bağıracağı veya sinirinden yapılmış tel
-2- [T]

k. 136/17

k.+ ini 097/15

kirpik : Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri -5- [T]

k.+ lerin 143/25, 154/25

k.+ lerini 032/20

k.+ li 023/19

k.+ siz 056/14

kirpiksiz : Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan bulunmayan -1- [T]

k. 179/12

kişi : İnsan, kimse, şahıs -13- [T]

k. 022/21, 122/4, 190/7, 213/21

k.+ dir 035/11

k.+ lik 167/7

k.+ nin 190/2

k.+ siyle 035/10

k.+ yi 201/14

k.+ yiz 056/6

k.+ yle 107/12, 194/3, 203/19

kişne - : At ses çıkarmak -1- [T]

k.- yor 048/20

kitap : Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser -26- [Ar]

k.- ı mukaddesin 195/21

k. 037/16, 071/9, 108/20, 110/14,

111/16, 141/22, 144/20, 144/30,

145/1, 145/7, 145/8, 145/9,

145/27, 193/1

k.+ a 142/7

k.+ ı 111/15, 142/12

k.+ m 142/4, 142/9, 193/3

k.+ mı 085/16, 141/27

k.+ ları 038/8

k.+ tan 141/22, 145/1

Kleopatra : M.Ö. 69-30 yılları arasında yaşayan ünlü Mısır kraliçesi -2-

[Yun]

K. 128/14

K.+ nın 128/16

koca : Bir kadının evli olduğu erkek, eş, zevç; ölçüleri emsâlinde çok daha büyük olan, büyük, geniş ve iri; büyük, ulu, kıymetli meziyetleri olan -119- [T]

k. 049/23, 051/22, 099/2, 110/9, 112/3, 195/11, 218/4, 220/12,

220/14

k.+ dan 096/4

k.+ lar 205/10

k.+ ların 076/27

k.+ larına 205/10

k.+ larıyla 081/15

k.+ m 011/19, 017/20, 116/2

k.+ mın 019/22, 019/24

k.+ n 088/18, 089/17

k.+ na 022/13

k.+ nın 116/26

k.+ nız 019/12, 158/6

k.+ nızı 019/11

k.+ nla 086/4

k.+ sı 013/23, 014/5, 015/3, 015/27, 023/7, 024/26, 025/22, 034/1,

039/13, 086/3, 093/9, 124/10,

127/11, 152/16, 168/9, 168/23, 169/28,

182/21, 183/3, 183/4, 183/8,

183/11, 195/6, 208/11, 211/10, 212/17

k.+ sına 023/14, 027/20, 033/29,

075/12, 155/14, 155/16, 155/22, 166/23,

168/13, 168/14, 182/26, 183/1,

185/19, 185/28, 206/7, 210/9, 228/1

k.+ sından 022/4, 030/7, 030/10,

051/8, 097/4, 133/21, 160/24

k.+ sını 013/26, 020/11, 020/24,

024/16, 050/3, 052/9, 082/27, 124/7,

146/1, 148/10, 148/11, 149/18,

208/2

k.+ sının 013/20, 014/20, 014/30,

015/7, 024/9, 026/26, 058/9, 074/4,

128/17, 129/5, 132/24, 141/22,

142/14, 144/2, 145/18, 164/11, 170/1,

170/4, 176/19, 208/6, 209/11,

209/15, 209/23

k.+ sıyla 011/18, 013/1, 177/3
k.+ sız 081/6
k.+ ya 096/3, 097/25

koğuş : Kışla, hastahâne, hapis-hâne, okul gibi yerlerde içinde birçok kimsenin kaldığı büyük oda -1- [?]
k.+ unda 196/1

kok - : Koku çıkarmak, şöyle veya böyle bir koku yaymak; varlığına dâir belirtiler hissedilmek, sezilmek-8- [T]
k.- an 033/14, 055/7, 128/5, 210/1
k.- muş 097/25
k.- uyor 047/20
k.- uyorsunuz 058/13, 059/9

koket : Çok süslü giyinmiş, süslü püslü hafif meşrep kadın, yosma -1- [Fr]
k.+ lerin 217/16

kokla - : Kokusunu almak için bir şeyi burnuna yaklaştırıp havayı içine çekmek -4- [T]
k.- dı 062/9, 079/15
k.- dığı 083/10
k.- r 033/4

koklat - : Koklamasını sağlamak -1- [T]
k.- tı 094/31

kokot : Hafifmeşrep kadın -2- [Fr]
k. 169/7
k.+ luk 058/24

koku : Cisimlerden yayılan zerrelere burun zarındaki sinirlerde meydana getirdiği duyu -37- [T]
k. 059/12, 064/28, 078/9, 079/19, 079/20, 079/21, 210/2, 224/8, 224/9
k.+ larını 083/8
k.+ larıyla 079/16, 083/6
k.+ larla 127/19
k.+ lu 032/7, 055/17, 111/3
k.+ su 036/5, 037/20, 079/15, 079/20, 110/20, 130/18, 201/16, 224/8
k.+ sunu 064/21, 079/18, 219/10

k.+ yla 142/10
k.+ yu 036/18, 059/10, 059/23, 068/11, 070/15, 079/17, 083/10, 155/11

kol : İnsanın omuzundan parmak uçlarına kadar olan organı -80- [T]
k. 031/29, 045/20, 056/5, 067/1, 079/10, 129/17
k.+ a 045/20
k.+ ları 044/12, 180/21, 189/22
k.+ larımdan 127/15
k.+ larına 124/13
k.+ larında 109/8
k.+ larından 080/10, 080/31, 120/8, 128/18, 128/21, 129/5
k.+ larını 047/13, 055/25, 142/2, 152/22, 156/2, 158/22, 180/4, 180/14, 185/21, 186/19, 210/14, 210/28, 211/3
k.+ larının 121/8, 206/5
k.+ larıyla 050/9, 092/2, 097/8
k.+ u 118/7
k.+ umu 060/14
k.+ una 038/18, 044/7, 058/9, 058/12, 059/3, 060/7, 062/26, 076/20, 090/30, 153/1, 200/5
k.+ unda 064/21, 066/5
k.+ undan 058/15, 060/2, 060/26, 096/1, 124/7, 197/3, 198/16
k.+ unu 038/6, 046/11, 047/12, 054/19, 055/18, 057/12, 059/17, 061/1, 086/19, 095/18, 107/14, 151/9, 151/20, 196/21, 212/7
k.+ unun 064/25, 143/13, 155/15
k.+ unuza 059/5
k.+ uyla 142/14

kolay : Zahmetsizce, sıkıntı çekmeden yapılan, güçlüğü olmayan iş -11- [T]
k. 018/21, 030/4, 040/26, 061/9, 136/17, 160/22, 209/6
k.+ ca 059/31, 153/12, 216/26

kolaylaş - : Kolay duruma gelmek -1- [T]
k.- ır 043/19

kolcu : Bir şeyi, bir yeri korumak için bekleyen veya kol gezen kimse, bekçi

-1- [T]
k. 096/6

koleksiyon : Toplanmak sûretiyle bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflandırılmış nesnelerin bütünü -1- [Lat]
k.+ umda 040/8

kolonya : İçine hafif bir koku katılmış tuvalet ispiertosu -1- [İt]
k. 115/15

koltuk : Vücutta omuz başının altında kolun gövde ile birleştiği yer; sırtı ve kolları dayayacak yerleri olan büyük sandalye, tek kişilik kanepeler -30- [T]
k. 035/18, 050/9, 086/18, 087/16, 120/26
k.+ a 015/17, 030/1, 033/22, 055/16, 087/16, 110/12, 111/14, 127/17, 141/9, 159/20, 162/12, 164/11, 177/14, 180/12, 180/16, 208/9, 208/11, 209/14, 212/26
k.+ lardan 023/11
k.+ ları 100/13
k.+ ta 182/2
k.+ taki 214/15
k.+ un 208/19
k.+ una 073/2

koltukalt : Vücutta omuz başının altında kolun gövde ile birleştiği yer; kolun omuzla birleştiği kısmın alt tarafı -1- [T]
k.+ larından 152/22

kombinezon : Kadınların giydiği kolsuz, yakasız kısa iç çamaşırı -2- [Lat]
k.+ umun 080/21
k.+ un 080/28

komisyon : Belirli bâzı işleri görmek, inceleyip sonuçlandırmak üzere bir araya gelmiş üyelerden meydana gelen topluluk, encümen -2- [Lat]
k. 063/6
k.+ unun 153/14

komşu : Evleri birbirine yakın veya bitişik olan kimselerin birbirlerine göre aldıkları ad -13- [T]
k. 120/24, 121/6
k.+ lar 121/7, 213/22
k.+ lara 211/25, 212/6
k.+ lardan 097/4
k.+ ları 066/15
k.+ ların 214/4
k.+ larından 049/7
k.+ larla 121/27
k.+ luk etmiş 124/12
k.+ sunu 097/2

kon - : Uçmasına son verip bir yerde durmak; koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek -2- [T]
k.- an 041/2
k.- du 196/11

konak : Büyük, gösterişli ev -1- [T]
k.+ larda 167/6

konsol : Üzerine ayna, lamba, saat veya süs eşyası konan, genellikle duvar kenarına yerleştirilen çekmeceli dolap -1- [Fr]
k. 031/20

kontrat : Sözleşme -2- [Fr]
k. 135/30
k.+ ı 136/1

konul - : Koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek -1- [T]
k.- muş 078/15

konuş - : Bir dilin kelimelerini telaffuz etmek; düşüncelerini sözle anlatmak -73- [T]
k. 044/6, 165/22
k.- abilecek 168/11
k.- acağız 165/18
k.- acak 113/22, 135/29
k.- acakmış 198/15
k.- alım 012/16, 043/9, 073/18, 080/11, 080/13, 080/19, 095/6, 112/11, 142/26, 158/16, 186/14

k.- amayacağım 070/8
k.- amayız 200/9, 200/14
k.- an 022/28, 179/12
k.- arak 020/22
k.- madan 061/29, 124/13, 154/17
k.- mak 024/12, 034/7, 045/21,
088/30, 089/2, 110/8, 167/28
k.- malarıydı 194/20
k.- malı 033/6
k.- maya 024/13, 070/9, 164/19
k.- mayacağım 159/22
k.- muyor 115/2
k.- muyorlar 106/2
k.- tu 033/23
k.- tuğu 048/15
k.- tuğuma 169/1
k.- tuk 042/30, 112/2, 117/6
k.- tuklarını 038/20
k.- tular 057/23, 229/4
k.- tun 038/16, 168/28
k.- ulacak 035/19, 038/1
k.- uldu 086/17
k.- ulmaz 050/8
k.- ulsa 084/18
k.- unuz 112/26
k.- ur 179/4
k.- uruz 033/9, 043/9, 070/19
k.- uş 037/8
k.- uşlarını 066/5
k.- uyordu 064/23, 084/21, 129/5,
192/9
k.- uyordun 025/11
k.- uyordular 153/15
k.- uyorsunuz 060/22
k.- uyoruz 103/12

konusul - : Konuşmak işi yapılmak,
düşünceler sözle anlatılmak -1- [T]
k.- muş 138/7

kop - : Herhangi bir yerinden ikiye
ayrılmak; bir bağı kalmayacak şekilde
ayrılmak, uzaklaşmak; fitne, fesat, kavga,
gürültü kelimelerle ortaya çıkarmak,
başlatmak -7- [T]
k.- acağını 170/2
k.- acak 098/2
k.- an 080/28
k.- arak 081/10

k.- armış 049/15
k.- sun 098/2
k.- tu 030/3

kopar - : Kopmasına yol açmak, bağlı
bulunduğu yerden ayırmak; daldan,
ağaçtan toplamak; keserek ayırmak;
feryat edecek derecede ses çıkarmak -12-
[T]

k.- abilir 061/11
k.- arak 209/13
k.- dı 090/26, 097/15, 180/7,
199/6

k.- dıkları 111/6
k.- dılar 120/5
k.- dınız 080/21
k.- ıyor 010/21, 093/10
k.- ıyordu 011/25

kopuk : Kopmuş olan -3- [T]
k. 086/24, 097/14, 194/16

kordon : Saat, madalyon şeyleri takmaya
yarayan, altın veya başka bir maddeden
yapılmış ince zincir -1- [Fr]
k.+ unun 075/14

koridor : Bir yapıda odaların arasında
bulunan genellikle dar geçit -3- [İt]
k.+ a 076/18
k.+ dan 117/21
k.+ lardan 091/4

kork - : Korkuya kapılmak, korku
duymak, ürkmek -22- [T]
k.- a 185/14
k.- arak 133/10, 166/15, 224/17
k.- ayım 220/27
k.- ma 163/8, 163/10
k.- mayınız 122/22, 122/25,
170/14

k.- muyor 209/2
k.- muyordu 172/8
k.- tu 093/27, 189/24
k.- tuğu 072/22
k.- tuğuna 014/5
k.- tuk 220/27
k.- tum 090/4
k.- uyor 184/13

k.- uyorum 060/15, 217/22

korkak : Çabuk korkuya kapılan, olmayacak şeylerden korkan, cesur olmayan kimse, ödle-1- [T]
k. 201/19

korku : Bir tehlike veya tehlike ihtimâli karşısında duyulan ürkütücü duygu; kaygı, üzüntü, endişe -11- [T]
k. 072/20, 087/23, 226/19
k.+ dan 087/9, 119/11, 196/25, 219/6
k.+ m 108/24, 108/25
k.+ su 224/11
k.+ yla 123/14

korkunç : Dehşete düşüren, korku veren, müthiş -12- [T]
k. 035/15, 043/23, 117/20, 118/2, 138/22, 140/23, 169/13, 190/17, 194/8, 197/10, 211/19, 216/9

korkut - : Korkmasına yol açmak; kaygıya düşürmek, endişelendirmek -6- [T]
k.- amıyor 208/25
k.- an 221/16
k.- mak 209/1
k.- tunuz 156/6
k.- uyordu 086/20
k.- uyersun 105/1

korniş : Perde asmak için pencerelerin üzerine takılan tahta veya mâdenden çubuk -1- [Lat]
k.+ leri 079/2

korse : Vücûdu güzel göstermek maksadıyla veya sağlık şartları gerektirdiği için giyilen esnek iç çamaşırı -1- [Fr]
k.+ siz 041/8

koru : Bakımlı küçük orman -5- [T]
k.+ da 025/28, 037/3
k.+ daki 110/27
k.+ ya 025/11, 037/1

koruluk : Koru hâlinde olan sık ağaçlık yer -1- [T]
k.+ a 110/15

koskocaman : Cüsse, yaş, mevki vb. bakımından çok büyük -1- [T]
k. 067/10

kostüm : Takım elbise -1- [İt]
k. 054/27

koş - : Ayaklarını sıra ile yerden keserek öne doğru hızla gitmek -70- [T]
k. 010/16, 118/24, 179/7, 211/9, 211/30, 212/6, 212/17, 226/12
k.- a 141/12, 141/13, 214/8
k.- acak 194/24
k.- acaktır 019/13
k.- amıyor 225/23
k.- an 060/3, 152/26, 225/29
k.- ar 011/26, 223/19
k.- arak 011/23, 014/14, 020/5, 057/8, 070/14, 121/6, 188/22, 210/7
k.- arken 037/4, 175/9
k.- arlar 047/28
k.- ma 212/10
k.- muyor 092/2
k.- tu 022/10, 028/18, 049/22, 059/2, 067/5, 091/27, 092/21, 096/16, 097/1, 119/3, 119/6, 119/26, 120/17, 121/20, 129/7, 129/21, 138/20, 156/1, 163/12, 184/26, 196/29, 211/25, 215/13
k.- tuğunu 212/3
k.- tukları 216/28
k.- tuklarını 198/13
k.- tum 076/21
k.- un 189/27
k.- up 039/14
k.- uyor 056/25, 082/27, 108/5, 151/9
k.- uyordu 121/27
k.- uyorlardı 211/15

koştur - : Koşmak işini yaptırmak -1- [T]
k.- du 152/24

koşuş - : Şuraya buraya koşup durmak,

sürekli gidip gelmek, koşturmak -5- [T]
k.- acaksınız 108/9
k.- an 194/14
k.- manın 138/15
k.- tuklarını 108/14
k.- uyurlar 066/4

kov - : Uzaklaşmasını, gitmesini sert bir şekilde söylemek, yanından defetmek -7- [T]
k.- acaktı 194/27, 194/28
k.- amayacağım 217/22
k.- arım 197/26
k.- uyor 169/3, 189/19
k.- uyorum 169/4

kovdur - : Kovmak işini başkasına yaptırmak -1- [T]
k.- muştı 049/15

kovul - : Uzaklaştırılmak, defedilmek -2- [T]
k.- du 049/11
k.- muş 183/5

koy - : Bir yere bırakmak, bir yere yerleştirmek; takmak, yakıştırmak -23- [T]
k. 010/17, 096/2, 107/28
k.- acak 048/17
k.- amıyor 219/14
k.- arak 128/6, 138/4
k.- arsam 157/26
k.- du 024/4, 032/17, 048/11, 073/5, 076/4, 123/10
k.- dular 011/17
k.- muş 100/2, 100/17, 195/14
k.- muşlar 100/7
k.- up 097/19
k.- uyor 036/10, 053/21, 129/3

koyu : Sıvılık derecesi fazla olan, yoğunluğu sebebiyle güç akan, akışkanlığı az olan, kesif; kendi renginin karaya çalar tonunda olan -3- [T]
k. 038/29, 081/9, 184/9

koyul - : Bir şey bir yere bırakılmak;

girişmek, yapmaya başlamak -1- [T]
k.- du 172/9

koyver - : Bir yere bırakmak, bir yere yerleştirmek; salıvermek -1- [T]
k.- diler 196/25

köhhö : Yansıma sözcük -2- [T]
k. 050/1

köle : Birinin hâkimiyeti altında bulunan ve özgürce hareket edemeyen kimse -5- [T]
k. 129/1, 172/5
k.+ lerin 128/5, 128/6
k.+ sine 140/19

köprü : Aralarında doğrudan doğruya geçişi önleyen bir engel bulunan iki yeri birbirine bağlayan veya bir trafik akımının diğerini kesmeden üstten geçmesini sağlayan yapı -5- [T]
k.+ de 183/13
k.+ ye 014/13, 020/16, 069/20, 069/27

köpük : Bir sıvı üzerinde çeşitli etkilerle oluşan yığın hâlindeki hava veya gaz kabarcıklarından meydana gelen tabaka -1- [T]
k.+ ü 009/9

kör : Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ -6- [Far]
k. 047/19, 097/16, 161/7, 185/26, 199/14
k. eden 098/20

körükle - : Körükle hava vermek; kızıştırmak, şiddetlendirmek, alevlendirmek -1- [T]
k.- yor 220/6

köstekle - : Köstek takmak; engel olmak, engellemek -1- [T]
k.- yen 217/7

köstence : Romanya'nın Dobruca bölgesinde, Karadeniz kıyısındaki en

büyük liman şehri -2- [Rum]
k. 159/2
K.+ nin 173/8

köşe : Bir nesnede en ve boyun kesiştiği
sivri yer, uç -14- [Far]
k. 056/25, 073/2, 078/16
k.+ de 188/29
k.+ li 012/1
k.+ sine 054/13, 155/12, 185/15
k.+ ye 013/1, 052/25, 057/22,
112/1, 141/19, 154/18

köşeli : Köşesi olan -3- [Far]
k. 089/23, 177/18, 179/14

köşk : Bahçe içindeki büyük süslü ev,
kasır -30- [Far]
k. 056/25, 057/14, 060/5, 176/21
k.+ e 153/7, 154/11, 200/11,
205/20
k.+ ler 038/28, 056/19, 064/2
k.+ te 049/6, 071/23, 078/2
k.+ ten 205/28
k.+ ü 021/8, 173/3
k.+ ün 034/10, 064/7, 066/14,
134/4, 134/9, 151/27, 172/9, 177/3,
211/29
k.+ ünde 043/21, 132/23
k.+ ünden 091/14
k.+ üne 128/9

kötü : İstenilen nitelikte olmayan, sâhip
bulunması gereken vasıfları taşımayan
-2- [T]
k. 047/22
k.+ süsün 199/13

kötürüm : Yaşlılık veya hastalık
sebebiyle yürüyemeyen kimse -4-
[T]
k. 031/10, 035/18, 087/19, 169/22

köy : Belediye teşkilâtı olmayan, genel
karar organları halk tarafından seçilen,
halkı daha çok zirâatla uğraşan, kır
düzenindeki konutlardan, ahır, ağıl, tarla,
çayır vb.nden meydana gelen, câmi,
mektepe, otlak, yaylak, baltalık gibi

malları ortak olan yerleşme birimi -11-
[Far]
k. 081/4, 124/11, 223/1, 223/6
k.+ den 015/22, 023/25, 024/17
k.+ e 124/15, 174/27
k.+ lerinden 099/24
k.+ ün 035/11

kravat : Boyun bağı -2- [Fr]
k. 020/2, 048/4

krepdöşen : Makbul bir ipekli kumaş
çeşidi -1- [Fr]
k.+ den 036/16

Krokes : İngiliz biri -1- [İng]
K. 195/27

kucak : Vücûdun açılmış durumdaki
kollarla göğüs arasında kalan kısmı -2-
[T]
k.+ ma 128/6
k.+ larında 014/7

kucakla - : Kollarının arasına almak,
sarılmak -33- [T]
k.- dı 076/17, 080/31, 090/30,
092/4, 109/18, 117/16, 128/13, 129/21,
143/13, 143/14, 145/11, 146/2,
163/6, 189/18, 191/3
k.- dıktan 155/27
k.- dılar 120/21
k.- mak 028/8, 080/16, 142/3,
186/19, 210/12, 210/15
k.- maya 191/6
k.- mıştı 206/4
k.- r 022/10
k.- rken 080/8
k.- yabilmek 187/1
k.- yacak 048/22, 055/23
k.- yacakmış 055/19
k.- yor 213/10
k.- yordu 128/21

kuçukbey : Bir evin küçük erkek çocuğu
-1- [T]
k. 109/26

kudurt - : Kudurmasına sebep olmak,

çok fazla öfkelenlendirmek, azdırmak -3-
[T]

k.- uyor 109/7, 139/12
k.- uyordu 155/4

kuduz : Kudurmuş -1- [T]
k. 111/19

kulak : Başın iki yanında bulunan işitme
organı -41- [T]

k. 022/28, 023/4, 035/26, 042/5,
052/4, 110/2, 117/25, 182/18,
193/6, 221/30
k. verdi 118/20
k.+ ima 133/2
k.+ ina 054/2, 054/7, 058/16,
062/13, 065/6, 100/7, 111/9, 122/21,
123/29, 152/1, 153/1, 153/18,
154/6, 158/1, 187/12, 188/29, 197/17,
207/2
k.+ ında 055/1, 066/4, 214/18
k.+ ından 113/10
k.+ ının 048/19
k.+ ıyla 194/19
k.+ larına 131/28
k.+ larını 082/6, 214/18
k.+ larının 181/10, 189/18

kullan - : Bir şeyden hangi işe yarıyorsa
o maksatla yararlanmak -21- [T]

k.- an 078/9
k.- dığı 077/9, 137/2, 138/6, 208/2
k.- dığın 143/20
k.- dıktan 112/9
k.- ılmak 072/22
k.- ır 139/24
k.- ırlar 040/13
k.- ıyor 059/11, 139/24
k.- iyorsun 027/3
k.- madan 199/4
k.- madığı 151/19
k.- masını 049/8
k.- maya 026/4
k.- mayayım 204/22
k.- maz 010/12, 036/14
k.- sa 059/23

kullandır - : Kullanmasını sağlamak,
kullanmasına izin vermek -1- [T]

k.- ma 077/10

kulp : Kapların, testi, ibrik, sepet vb.nin
kaldırılmak veya taşınmak için elle
tutulacak yeri -4- [Ar]

k.+ unu 038/31, 069/7, 130/21,
135/5

külübe : Kerpiç, saman, odun vb.nden
yapılmış küçük, basit ev -3-
[Yun]

k.+ de 164/14, 165/1

kulüp : Yalnız üye olanların
girebildikleri ve konuşma, okuma, oyun
oynama, eğlenme, spor yapma gibi
amaçlarla bir araya geldikleri toplantı
yeri -1- [İng]

k.+ den 063/11

kumaş : İpek, yün, pamuk vb.
malzemeden makine veya tezgâhlarda
dokunmuş her türlü dokuma -3- [Ar]

k.+ ından 064/26
k.+ larından 079/3
k.+ tan 129/12

kumral : Koyu sarı veya açık kestâne
rengi -2- [T]

k. 017/3, 023/16

kumru : Güvercinler takımından,
boynunun yanlarında siyah beyaz
benekleri, bâzı türlerinin gerdanında
siyah bir halka bulunan, gri renkli,
kuyruğunun ucu genellikle siyah beyaz,
güverciniden küçük kuş -1- [Far]

k.+ su 098/24

kundak : Yeni doğmuş çocuğun
soğuktan korunmasını, kemiklerinin düz
durmasını sağlamak amacıyla içine sarılıp
sarmalandığı büyük be -1- [T]

k.+ ıyla 099/25

kundura : Ayakkabı -1- [Yun]

k. 112/8

kur - : Parçaları birleştirerek bütün

durumuna getirmek, çatmak; yapmak,
inşâ etmek; düşünmek, zihninde
tasarlamak, hayal etmek -7- [T]

k.- abilir 116/8
k.- amam 112/19
k.- an 186/24, 194/8
k.- du 144/25
k.- duğu 110/28
k.- uyordu 129/17

kur : Bir kadının hoşuna gitmeye,
gönlünü kazanmaya çalışma -7- [Lat]
k. 154/7, 161/13, 167/19, 168/20,
168/27, 204/5, 204/8

Kur'ân : Allah tarafından Hz.
Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap,
İslâm dîninin temel kitabı, kelâm-ı
kadim, Kur'ânı Kerim -5- [Ar]
K. 110/2, 110/3, 117/25
K.+ ı 085/15
K.+ ında 085/22

Kurbağalı : İstanbul'un Anadolu
yakasında Kadıköy ilçesinde yer alan bir
semttir -2- [T]
K. 149/26
K.+ ya 158/10

Kurbağalıdere : İstanbul'un Anadolu
yakasında Kadıköy ilçesinde yer alan bir
semttir -2- [T]
K.+ de 048/25
K.+ ye 149/12

kurca - : Kaşımak, tahriş etmek -1-
[T]
k.- lıyordu 095/14

kurdelâ : Elbiselerde, saçlarda ve çeşitli
yerlerde süsleme malzemesi olarak
kullanılan kumaş şerit-3- [İt]
k. 078/8, 078/15
k.+ sını 080/28

kurnaz : İşine gelen hususlarda çok
açıkgöz olan, başkalarını kandırmasını
bilen, kendisi kolay kanmayan kimse
-3- [T]

k. 099/3
k.+ ca 028/21, 118/9

kurnazlık : Kurnaz olma durumu; kurnaz
olan kimseye yakışır davranış -1-
[T]
k.+ la 191/17

kurşun : Ağır, yumuşak, kolayca
dövülebilen, mâviye çalan gri kurşunî
renkli, boru îmâlî ve birçok kimyevî
birleşikte kullanılan, yoğunluğu 11,3,
erime derecesi 327°, atom ağırlığı
207,21, atom numarası 82, sembolü Pb
olan metal element -2- [T]
k. 180/21

kurşunî : Koyu kül rengi, kurşun rengi
-1- [T]
k. 152/14

kurşunkalem : Dış kısmı tahta olan,
içine grafit mâdeni konmuş yazı kalemi
-1- [T]
k. 062/23

kurt : Uzun ve yumuşak gövdeli,
omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok
ilkel ayaklı, sürünerek hareket eden
küçük hayvan -3- [T]
k. 133/2, 133/20, 135/10

kurtar - : İçinde bulunduğu güç durumu,
derdi, cezâ veya sorumluluğu üzerinden
kaldırmak, o halden arındırmak;
kurtulmasını sağlamak; bir canlıyı bir
tehlikeden, mahvolmaktan, helâk
olmaktan uzaklaştırmak, halâs etmek
-13- [T]

k.- abilirsin 203/22
k.- amadı 055/17
k.- amıyordu 221/7
k.- an 184/8
k.- arak 209/11
k.- dı 105/18, 108/18
k.- ıyor 030/9
k.- madı 220/1
k.- mak 031/16, 072/20, 122/17,

123/6

kurtul - : Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak -24- [T]

k. 026/23
k.- amadı 153/11
k.- amamıştır 036/12
k.- amayacağım 215/19
k.- amayacağımı 215/5
k.- amıyor 022/26
k.- an 138/18
k.- arak 070/27, 145/19, 189/20
k.- madan 071/5
k.- mak 128/18, 213/1
k.- maya 045/14, 100/15, 120/14, 209/19
k.- maz 069/29, 120/17
k.- muştı 217/7
k.- ur 069/29, 120/17, 216/24
k.- ursun 216/2

kurtuvazi : Efendi, saygılı, nazik, kibar -1- [?] k. 054/13

kuru - : Islaklığı, yaşlığı kaybolarak kuru duruma gelmek -3- [T] k.- muş 010/21, 039/1, 152/24

kuru : Nemi, suyu olmayan; kurumuş, canlılığı kaybolmuş -1- [T] k. 224/2

Kuruçeşme : İstanbul'un Beşiktaş'a bağlı yeri -1- [T] K.+ ye 183/15

kurul - : Parçaları birleştirilerek bütün hâle getirilmek; rahatça oturmak, yerleşmek -5- [T] k.- alı 226/9 k.- alım 052/25 k.- du 073/2, 226/9 k.- uyur 210/7

kurula - : Üzerindeki ıslaklığı silmek -3- [T] k.- yarak 087/24, 097/7, 157/23

kurulu : urulmuş olan; yerleşmiş, oturmuş -1- [T] k. 035/17

kuruntu : Zihinde kurulan yersiz, yanlış düşünce -6- [T] k. 072/12, 192/5 k.+ lar 071/27 k.+ larını 139/12, 155/25, 213/9

kurut - : Kuru duruma getirmek -1- [T] k.- uyordu 195/5

kusur : Eksiklik, noksan; yersiz davranış, suç, kabahat -6- [Ar] k. 203/3 k. ediyorum 021/27 k.+ a 104/21 k.+ ları 040/2 k.+ um 203/3 k.+ unu 054/24

kusursuz : Kusûru olmayan, tam ve mükemmel -1- [Ar] k. 037/6

kuş : Yumurtlayan omurgalılardan gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, vücûdu tüylerle kaplı, uçucu hayvanların ortak adı -3- [T] k. 096/25, 194/23 k.+ tan 147/10

kuşak : Bele bağlanan uzun, enli veya ensiz kumaş -1- [T] k.+ ı 189/23

kuşat - : Etrâfını sarmak, muhâsara etmek -1- [T] k.- an 070/4

kuşkulan - : Kuşku içinde olmak, kuşkuya düşmek, şüphelenmek -1- [T] k.- mış 039/24

kuğu : Çeşitli malzemedden yapılmış,

genellikle kapaklı, taşınabilir kap -6-
[Yun]
k.+ lardan 127/20
k.+ ları 032/18
k.+ suna 154/27
k.+ sundan 077/25
k.+ yu 200/24, 200/25

kutup : Yerkürenin ekseninin geçtiği,
ekvatora en uzak iki noktadan her biri
-4- [Ar]
k.- ı şimâlî 149/28
k.- ı şimâlîye 149/23
k. 149/21
k.+ u 149/28

kuvvet : Maddî güç, canlı bir
organizmanın faaliyetini sağlayan güç;
bir etki meydana getirebilen güç, nüfuz;
sağlıklı olmanın verdiği zindelik,
sağlamlık -29- [Ar]
k. 023/19, 027/8, 131/28, 138/11,
194/23, 207/15
k. alan 031/5
k. olmaktan 042/4
k.+ e 042/24, 227/9
k.+ i 031/2, 217/6, 217/14, 229/2
k.+ in 032/1
k.+ ini 042/23, 197/11, 217/17
k.+ iyle 104/24, 185/21, 187/9,
209/22
k.+ le 032/19, 044/25, 055/10,
083/8
k.+ ler 095/8
k.+ lerini 040/16
k.+ te 215/26

kuvvetlendir - : Kuvvetlenmesini, daha
güçlenmesini, daha etkili duruma
gelmesini sağlamak -2- [Ar]
k.- erek 208/3
k.- mişti 171/4

kuvvetli : Maddî güce sâhip olan, kuvveti
olan, güçlü -31- [Ar]
k. 027/23, 031/19, 032/14,
034/12, 034/20, 039/8, 039/15, 062/8,
071/26, 072/13, 072/14, 073/8,
077/23, 078/18, 084/20, 084/27, 091/28,

099/18, 139/9, 152/21, 177/12,
181/1, 191/11, 200/7, 202/26, 209/27,
213/17, 215/6, 218/2, 219/13

kuzey : Dört ana yönden biri, yüzünü
doğuya dönen kimsenin sol tarafına
düşen yön, şimal -1- [T]
k. 149/28

kuzu : Koyunun yavrusu; sevgi ve
yalvarma ifâdesi taşıyan söz -23- [T]
k.+ m 010/16, 010/25, 037/25,
053/20, 059/18, 090/19, 095/5, 098/26,
099/7, 105/4, 105/16, 109/19,
123/24, 135/30, 136/12, 143/9, 145/16,
151/11, 182/16, 184/23, 187/6,
187/24, 225/8

küçük : Çok küçük, ufacak -22-
[T]
k. 013/5, 013/8, 013/11, 027/3,
027/27, 061/13, 061/15, 070/9,
070/11, 071/19, 083/30, 091/13,
128/9, 128/11, 154/27, 161/26, 163/20,
164/13, 176/25
k.+ ten 100/8, 117/1

küçük : Ölçüleri bakımından aynı
cinsteki benzerlerinden daha alçak, daha
dar, daha kısa ve daha ufak olan; sayı,
nicelik, şiddet bakımından az veya
önemsiz olan -69- [T]

k. 011/3, 011/6, 011/14, 011/18,
011/24, 017/38, 018/27, 020/27,
021/2, 027/25, 032/18, 034/22,
038/21, 046/2, 049/8, 054/29, 061/16,
061/30, 062/1, 062/13, 064/19,
066/8, 066/13, 070/4, 071/27, 076/15,
078/7, 078/14, 079/3, 091/16,
099/21, 106/4, 111/7, 116/10, 121/7,
127/10, 141/20, 143/26, 145/19,
152/5, 152/16, 159/12, 162/21, 163/14,
173/21, 174/11, 176/11, 185/16,
194/14, 208/19, 208/24, 211/12, 213/4,
220/17, 220/24, 220/30, 223/18,
227/11
k.+ ken 040/23, 079/12, 099/11,
110/27
k.+ ten 049/4, 078/5

k.+ ünü 202/13

küçükhanım : Genç kız ve genç hanımlar için kullanılan hitap sözü -6- [T]
k. 021/16, 082/1, 096/2, 109/26
k.+ cığım 095/29, 118/24

Küçüksu : İstanbul'un Beykoz ilçesinde yer alır-1- [T]
K.+ da 097/5

küçül - : Onurunu zedeleyecek, şerefli bir insana yakışmayacak davranışta bulunmak; küçük duruma gelmek, daha küçük olmak -6- [T]
k.- en 062/23
k.- erek 070/26, 095/10
k.- me 027/5
k.- mek 027/10
k.- üyor 184/4

küçült - : Daha küçük duruma getirmek; değerini düşürmek, onurunu kırmak -1- [T]
k.- üyor 027/1

külhâni : Sevgi ifâdesi taşıyan hafif bir küfür sözü -1- [Far]
k. 046/9

küllîye : Bütünüyle, tamamen -3- [Ar]
irâde-i k.+ si 085/5
irâde-i k.+ sine 112/27
irâde-i k.+ siyle 085/1

kürek : Elle ileri geri hareket ettirilerek kayık küçük deniz araçlarının yürütülmesini sağlayan, bir ucu sap biçiminde, suya giren kısmı enli ve yassı ağaç -2- [T]
k. 044/21, 048/30

kürekçi : Kürek yapan ve satan kimse; kayık kürek çeken kimse -1- [T]
k.+ yi 150/4

küreyve : Küçük küre, kürecik -1-

[Ar]
k.+ ler 139/2

Kürsî : Pâdişahların ata binerken üzerine bastıkları, kürsî-i hümâyun denen, kırmızı çuha ve kadife kaplı iskemleyi hazırlayıp getirmekle görevli kimse -2- [Ar]
K.+ n 116/23, 117/13

kütüb : Kitaplar -1- [Ar]
k.- i dinîyeyi 112/26

kütük : Ağacın genellikle dikine yükselen, üstü bir kabukla kaplı gövde kısmı -2- [T]
k.+ e 206/1
k.+ ünün 206/3

lâf : Bir düşünce anlatan kelime veya kelime dizisi, söz, lakırdı -12- [Far]
1. 060/13, 066/1, 093/23, 103/29, 145/26, 172/24, 172/28, 177/25, 200/10
1.+ a 094/2, 096/2
1.+ ın 084/22

lafız : Gerek anlamlı olsun kelime, gerek anlamı başka kelimelerle ortaya çıksın edat ağızdan çıkan veya yazılan söz -2- [Ar]
1.- i celâl-i uzun 084/3
1.- i celâli 084/26

lahza : Zamânın göz açıp kapayıncaya kadar geçen en kısa parçası, an -3- [Ar]
1. 083/24
1.+ da 208/14
1.+ sinin 058/26

lakap : Bir kimse veya âileye herhangi bir münâsebetle asıl adından başka sonradan takılan ad, takma ad -1- [Ar]
1.+ ını 175/8

lâkayd : Kayıtsız, ilgisiz -1- [Ar]
1. 228/1

lâkırdı : Lâf, söz -25- [T]

1. 051/7, 114/9, 116/4, 167/13,
169/6, 188/5

1.+ ları 053/5, 103/24, 193/7,
193/9

1.+ ların 179/20

1.+ larını 066/4, 179/26

1.+ larının 157/15

1.+ nın 185/19

1.+ nızı 059/18

1.+ sını 047/22, 158/4

1.+ sının 097/6

1.+ ya 084/19

1.+ yı 046/14, 059/13, 092/13,
093/5, 167/28

lâm : Arap alfabesinin yirmi üçüncü,
Türklerin İslâmiyeti kabullerinden 1928
harf inkılâbına kadar 9 10 asır boyunca
kullanmış oldukları alfabenin yirmi
altıncı harfi ve bu harfin adı -2- [Ar]

1.+ ı 084/3, 084/26

lâmba : İçindeki petrol maddenin
yanması veya tellerin elektrik akımı ile
akkor hâle gelmesi sûretiyle ışık veren
aydınlatma aracı -6- [Yun]

1. 213/21, 216/9

L. 211/13

1.+ dan 208/19

1.+ yı 087/13, 118/4

Lâmi : Romandaki baş erkek karakter;
Bedia'nın eski eşi, Cânân'ın kocası -
628- [Ar]

L. 011/14, 011/15, 013/4, 013/7,
013/10, 013/27, 014/5, 014/26,

014/27, 017/7, 017/15, 017/22,
017/26, 017/32, 017/36, 017/44, 017/47,

018/1, 021/26, 022/30, 023/7,
023/16, 024/4, 024/11, 024/19, 024/24,

025/3, 025/25, 025/26, 026/1,
026/2, 026/5, 026/30, 027/17, 030/1,

030/7, 030/18, 031/7, 031/20,
032/6, 032/7, 032/10, 032/27, 033/4,

033/27, 034/6, 034/17, 035/7,
035/10, 036/9, 036/20, 037/3, 037/4,

037/5, 037/12, 037/24, 038/8,

038/16, 038/18, 038/31, 043/26, 045/7,
045/14, 046/11, 046/18, 047/5,
048/3, 048/8, 048/28, 049/4, 049/20,
050/11, 050/17, 051/21, 053/6,
054/2, 054/25, 055/15, 056/2, 056/7,
057/22, 057/24, 058/2, 058/6,
058/11, 060/25, 060/27, 061/2, 061/3,
062/6, 062/13, 064/7, 064/9,
064/14, 064/20, 065/4, 067/3, 067/5,
067/8, 067/12, 067/13, 067/18,
067/20, 067/27, 068/5, 068/8, 068/13,
068/22, 068/27, 069/14, 069/18,
070/3, 070/8, 070/14, 070/22, 071/3,
072/20, 073/8, 075/21, 076/21,
076/23, 077/5, 077/9, 077/14, 078/1,
078/5, 078/12, 079/9, 080/12,
080/16, 082/18, 082/21, 082/23, 083/11,
083/26, 083/29, 086/1, 093/12,
093/16, 093/25, 094/7, 094/13, 095/29,
098/13, 098/26, 101/28, 102/3,
102/13, 103/22, 106/17, 107/19, 109/6,
110/7, 112/23, 112/25, 113/8,
118/7, 118/10, 127/1, 127/7, 127/14,
128/1, 128/11, 128/18, 129/3,
129/7, 129/13, 129/18, 129/20, 129/23,
130/11, 130/15, 130/23, 130/26,
131/5, 131/8, 131/13, 131/16, 131/23,
132/3, 132/8, 133/1, 133/16,
134/11, 134/13, 134/17, 134/20, 134/25,
134/26, 135/3, 135/10, 135/27,
136/6, 136/8, 136/10, 136/16, 136/21,
136/24, 137/2, 137/14, 137/22,
137/27, 138/1, 138/9, 138/11, 138/18,
139/22, 140/13, 141/6, 141/9,
141/24, 142/3, 142/6, 142/23, 142/26,
143/24, 144/1, 144/4, 144/7,
144/22, 145/3, 145/10, 145/11, 145/20,
147/8, 147/18, 148/1, 149/10,
149/14, 152/9, 152/15, 153/9, 154/3,
154/9, 154/15, 154/18, 154/23,
155/5, 155/14, 155/23, 156/1, 156/4,
156/11, 156/16, 156/21, 157/2,
157/3, 157/15, 157/18, 157/20, 157/24,
157/28, 158/1, 158/17, 158/22,
158/27, 159/2, 159/10, 159/15, 159/21,
161/11, 161/18, 161/21, 161/25,
161/28, 162/4, 162/8, 162/11, 162/16,
163/14, 163/15, 164/3, 164/8,
164/13, 164/17, 165/1, 165/6, 166/12,

166/18, 166/20, 167/3, 167/21,
168/16, 169/12, 169/19, 171/1, 171/14,
171/19, 172/12, 172/20, 174/14,
174/20, 174/21, 174/25, 174/29, 174/31,
175/4, 175/8, 175/19, 175/31,
176/2, 176/12, 176/25, 177/9, 177/12,
177/22, 178/2, 178/10, 178/11,
178/15, 178/16, 178/22, 178/24, 178/29,
179/5, 179/22, 181/1, 181/13,
183/22, 185/12, 185/29, 186/22, 187/7,
187/18, 188/3, 188/26, 190/7,
190/13, 190/26, 191/17, 192/3, 192/8,
192/10, 193/13, 193/21, 194/3,
195/8, 198/12, 198/15, 198/16, 199/2,
199/7, 199/10, 200/22, 200/24,
200/26, 200/30, 201/25, 203/20, 204/28,
205/21, 206/1, 207/2, 207/13,
208/4, 208/5, 208/8, 208/16, 208/22,
209/10, 209/13, 209/19, 210/5,
210/12, 210/15, 210/18, 211/9, 211/14,
211/19, 211/24, 211/25, 212/2,
212/4, 212/10, 212/17, 213/21, 214/11,
215/4, 215/8, 216/3, 217/21,
219/1, 219/7, 220/13, 220/25, 221/27,
223/9, 224/1, 224/3, 224/26,
224/29, 225/1, 225/6, 225/25, 226/3,
226/18, 226/29, 227/26, 228/3,
228/12, 228/24, 229/5, 229/11
L.+ ciğim 034/3
L.+ de 095/26, 163/11, 225/9
L.+ den 053/13, 092/6, 093/2,
111/24, 170/2, 170/9, 173/19, 193/3,
229/4
L.+ nin 013/18, 013/21, 013/28,
014/16, 015/7, 017/41, 017/54, 018/11,
020/12, 025/21, 026/19, 030/3,
032/8, 033/7, 037/20, 038/24, 044/23,
054/4, 054/7, 054/28, 058/16,
061/1, 062/10, 062/21, 064/26, 066/15,
068/1, 068/7, 068/17, 070/5,
070/26, 072/5, 073/5, 073/10, 073/11,
074/18, 074/27, 076/3, 079/21,
080/1, 080/10, 080/28, 082/9, 082/13,
083/12, 094/3, 094/18, 095/15,
095/21, 095/24, 102/12, 116/8, 128/16,
130/25, 133/7, 133/10, 134/10,
137/4, 139/1, 142/18, 145/2, 145/16,
146/3, 148/8, 152/1, 152/28,
153/7, 153/18, 154/7, 155/18, 156/9,

161/9, 163/17, 164/5, 167/1,
169/22, 170/4, 173/11, 174/22, 178/13,
180/2, 190/20, 192/15, 192/23,
193/1, 193/17, 195/5, 198/19, 199/12,
200/7, 201/22, 207/10, 208/17,
209/12, 209/16, 209/20, 209/25, 210/2,
210/25, 211/26, 212/6, 214/18,
217/30, 219/12, 220/5, 220/17, 221/4,
224/8, 225/4, 226/6, 227/16,
227/17, 228/19
L.+ ye 013/3, 017/11, 017/20,
026/25, 032/12, 032/19, 036/1, 037/8,
046/8, 049/25, 050/4, 051/9,
052/29, 055/22, 064/24, 066/11, 070/18,
072/12, 072/16, 076/7, 079/13,
102/8, 127/11, 128/3, 130/13, 130/22,
135/6, 139/7, 142/4, 155/16,
156/27, 158/19, 162/16, 162/27, 163/3,
164/12, 172/13, 173/16, 176/17,
176/21, 177/14, 184/27, 189/16, 191/7,
193/15, 206/7, 208/1, 220/15,
220/27, 221/8, 224/27, 226/30, 227/28
L.+ yi 012/30, 015/21, 018/8,
019/3, 020/17, 020/26, 022/1, 032/29,
033/22, 035/2, 064/11, 066/16,
072/22, 076/17, 077/25, 079/7, 082/6,
082/12, 102/11, 128/28, 143/7,
143/13, 147/4, 155/4, 156/3, 173/27,
179/3, 187/21, 190/9, 191/3,
212/19, 213/11, 221/7, 222/1, 224/24,
228/21
L.+ yle 017/34, 081/11

lanet : Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olma;
karşısındaki bu af ve merhametten mahrum kalmasını dileme, bedduâ etme, ilenç, kargıma -2- [Ar]
1. 194/27, 202/23

lapa : Keten tohumu vb. bitkilerin kaynatılarak yumuşak bir hamur durumuna getirildikten sonra, vücutta ağırlı ve hastalıklı yere konmak üzere sıcak bir tülbente yayılması şeklinde hazırlanan bir nevi ilaç -1- [T]
1. 053/21

lâstik : Kauçuktan yapılmış olup

çekildiğinde uzayan esnek madde -1-
[Fr]
1. 088/3

lâtime : Güldürmek, eğlendirmek
amacıyla söylenen güzel ve nükteli söz
veya hikâye, şaka; kalp hallerine âit ince
ve hoş mânâ, kelimelerle açıkça
anlatılamayan, ancak rumuzlu olarak
ehline sezdirilen ince anlam -1- [Ar]
1.+ ci 017/51

lâubali : Ciddî ve saygılı olma endişesi
taşımayan, saygısız, gayricidd -1-
[Ar]
1.+ likle 073/1

lavanta : Lavanta çiçeği ve ispirto ile
hazırlanan güzel koku-5- [İt]
1. 036/14, 130/18, 201/16
1.+ nız 059/9
1.+ sını 059/10

lâyık : Uygun, yaraşır, münasip -1-
[Ar]
1. 224/5

lâyihâ : Resmî makamlara verilen ve bir
konudaki görüş ve düşünceleri dile
getiren açıklamalı yazı, tasarı-1- [Ar]
1.+ lar 135/20

lâzım : Gerekli, lüzumlu -34- [Ar]
1. 010/2, 020/12, 025/2, 025/17,
035/14, 039/12, 063/10, 068/19,
071/15, 072/25, 074/26, 079/12,
091/10, 103/10, 109/2, 136/3, 153/16,
165/10, 165/11, 188/17, 191/26,
205/25, 226/1, 227/17
1.+ dı 093/4, 115/8, 122/18, 164/8,
172/11, 191/1
1.+ dır 018/26, 019/10, 042/21,
085/27

leh : Kelime Türkçede isim gibi
kullanılmış olup aşağıdaki söyleyişlerde
geçer; onun iyiliğini söyler yolda,
menfaatine uygun şekilde -4- [Ar]
1.+ ide 030/9

1.+ inde 030/8, 030/9
1.+ ine 073/25

lehli : Lehistan halkından olan kimse,
Polonyalı, Leh-2- [T]
1. 063/21
L. 150/26

leke : Bir şey veya yer üzerinde başka bir
maddenin damlaması, dökülmesi ve
düşmesi gibi sebeplerle meydana gelen
benek şeklinde veya belli bir kısma
mahsus kir; bir şey üzerinde veya
vücûdun herhangi bir yerinde tabii olarak
ya da bir ârıza sebebiyle meydana gelen
farklı renkteki kısım, çizgi veya benek
-3- [Far]
1.+ leri 076/25, 212/25
1.+ leriyle 096/21

letafet : Hoşluk, güzellik, incelik -1-
[Ar]
1. 055/20

levend : Osmanlı bahriye teşkilâtında
donanmada ve kıyılarda hizmet gören
askerî sınıf; iri yapılı, boylu poslu,
kuvvetli, yakışıklı -1- [İt]
1. 141/21

leylî : Yatılı -1- [Ar]
1. 159/10

lezzet : Ağızla duyulan tat, çeşni;
herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safâ
-1- [Ar]
1.+ ini 213/15

lime : Parça -2- [Far]
1. 010/10

limon : Turunçgillerden, sıcak ülkelerde
yetişen ve aynı isimdeki meyveyi veren,
kerestesi makbul ağaç bu ağacın sarı
renkli, kokulu, kabuğundan sıkma veya
damıtma yoluyla esans elde edilen, C
vitamini bakımından zengin, suyu ekşi,
yumurta biçimindeki meyvesi -3-
[Hint]

1. 094/30
1.+ la 095/27
1.+ u 094/30

lira : Yüz kuruştan ibâret Türk para birimi -35- [İt]
1. 051/23, 053/15, 053/27, 057/15, 060/5, 060/26, 064/15, 097/19, 129/14, 163/8, 172/10, 172/14, 172/18, 172/19, 172/26, 173/5, 173/6, 173/14, 174/9, 175/18, 175/19, 221/3

1. ederdi 188/11
1.+ dan 063/20
1.+ lık 073/5, 162/26, 220/28
1.+ m 069/6
1.+ sı 172/25
1.+ sını 173/17
1.+ ya 060/6, 174/15
1.+ yı 054/26, 063/22, 170/9

loğusa : Yeni doğum yapmış kadın -2- [Yun]
1.+ lığımda 089/14
1.+ ydım 089/10

lokma : Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek -8- [Ar]
1. 086/11, 115/1, 186/25
1.+ lar 035/20
1.+ larımı 086/16
1.+ m 185/26
1.+ sı 094/22
1.+ sını 094/30

Lombrozo : Ezechia Marco Lombroso; 6 Kasım 1835 ölüm19 Ekim 1909 İtalyan kriminolog ve hekim -1- [İt]
L.+ nun 201/9

lop : Yumuşak, yuvarlak ve irice, löp; kemiksiz parça et -1- [Yun]
1. 021/22

loş : Az ışıklı, yeterince aydınlık olmayan -1- [T]
1.+ luğa 098/8

loşluk : Loş olma durumu -1- [T]
1. 124/3

lügat : Kelime; bir dilin kelimelerini belli bir sıraya göre ele alıp anlam veren eser, sözlük -1- [Ar]
1.+ in 199/20

Lüksemburg : Almanya'nın ilçelerinden biri -1- [Alm]
L.+ da 193/16

lütfen : Bir lutuf olarak, lutuf göstererek; birinden bir şey istenirken nezâket sözü olarak kullanılır -4- [Ar]
1. 037/29, 122/11, 132/7, 132/10

lütf : İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak -1- [Ar]
1. etseniz 053/26

lüzum : Gerekme, lâzım olma, gereklilik, gerek -12- [Ar]
1. 043/7, 048/6, 061/6, 070/9, 077/22, 139/23, 168/20, 170/25
1. görmedi 039/18
1.+ unda 072/23
1.+ undan 092/28
1.+ unu 063/13

ma : Yansıma sözcük -1- [T]
m. 226/17

maalesef : Üzülerek ifâde edeyim ki, esefle söyleyeyim ki, yazık ki -1- [Ar]
m. 174/4

maalmemnûniyye : Memnûniyetle, isteyerek, seve sev -1- [Ar]
m. 059/6

maaş : Bir kimseye aydan aya ödenen para, ücret, aylık -1- [Ar]
m.+ ı 129/9

maazallah : Allah saklasın, Allah esirgesin, Allah göstermesin -1- [Ar]
m. 140/16

mabet : Bir dîne inananların ibâdet etmelerine mahsus yer, tapınak, ibâdethâne -1- [Ar]
m. 225/29

macera : Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vukû bulan hal ve olay -2- [Ar]
m.+ ları 216/17
m.+ larını 149/24

maddî : Maddeye âit, maddeyle ilgili; para, mal mülk şeylere düşkün olan kimse, maddeci -7- [Ar]
m. 107/5, 122/9, 159/29, 159/30, 220/23
gayr-i m. 159/30
m.+ lerine 042/7

madem : Başına getirildiği cümleyi değil mi ki, diğî için, diğine göre gibi anlamlarla daha sonraki cümleye bağlar -11- [Ar]
m. 024/25, 031/2, 073/26, 084/25, 084/29, 085/3, 085/4, 113/18, 176/5, 176/7, 220/13

madenî : Mâdenle ilgili, mâdenle has, mâdensel, metalik -1- [Ar]
m. 106/8

madrabaz : Sebze, meyve, hayvan, balık vb. şeyleri yerinden veya ilk elden alıp üzerine kâr koyarak toptan satan kimse -1- [Far]
m.+ lığın 113/20

mağaza : İçinde ticâret amacıyla mal ve eşyâ satılan büyük dükkân -7- [İt]
m. 173/26, 174/13
m.+ sı 069/11
m.+ sına 068/20, 068/23, 068/25, 071/17

mağlûbiyet : Mağlûp olma, yenilme, yenilgi -1- [Ar]
m. 209/25

mağlûp : Yenik düşmüş, yenilmiş -5- [Ar]
m. 162/10, 164/10, 194/29
m. ettiğini 213/18
m.+ um 162/3

mağrur : Kendini beğenmek, böbürlenmek, gururlanmak -9- [Ar]
m. 027/18, 040/27, 054/21, 082/10, 118/10, 128/17, 134/14, 192/13, 202/13

mahalle : Şehir, kasaba, nâhiye ve büyük köylerin, çeşitli isimlerle birbirinden ayrılan ve idârî yönden bir muhtarlığa bağlı olan kısımlarından her biri -1- [Ar]
m.+ ye 194/28

maharet : Bir işteki ustalık, beceriklilik, mârifet, hüner, meleke -3- [Ar]
m. 071/22
m.+ le 033/23
m.+ leri 037/6

mahbes : Suçluların hapsedilip cezâlarını çektikleri yer, cezâ evi, hapishâne -1- [Ar]
m.+ den 223/2

mahcup : Utanmış, sıkılmış, hicap etmiş -2- [Ar]
m.+ um 112/15, 113/29

mahdut : Sınırları belirlenmiş, sınırlı tâyin edilmiş, sınırlı, hudutlu -1- [Ar]
m. 205/15

mahiyet : Bir şeyin ne olduğunu belirleyen asıl unsur, nitelik -2- [Ar]
m.+ in 042/1
m.+ inde 191/21

mahkûm : Bir mahkemede yargılanıp hakkında hüküm verilmiş olan, hükümlü; bir şeyi yapmaya mecbur olan, mecbur -8- [Ar]
m. 031/16, 081/18, 140/20, 167/7, 185/9

m.+ ane 129/2
m.+ dur 160/13
m.+ ların 223/2

mahkûmiyet : Mahkûm olma durumu
-1- [Ar]
m.+ ini 172/7

mahlûk : Allah tarafından yaratılmış,
yok iken var edilmiş -11- [Ar]
m. 075/24, 101/4, 103/6, 103/7,
139/6, 139/7, 147/17, 184/10,
185/8
m.+ tur 040/15

Mahmud : Romdandaki erkek
karakterlerden biri -1- [Ar]
M. 096/8

Mahmure : Romdaki kadın
karakterlerden biri; Bedia'nın arkadaşı
-18- [Ar]
M. 096/16, 096/19, 096/28,
097/12, 098/3, 098/12, 098/28, 099/5,
099/8, 101/6, 101/12, 101/17,
121/7, 121/8, 121/25
M.+ nin 099/18, 121/7
M.+ ye 098/11

mahpus : Bir yere kapatılmış,
hapsedilmiş; işlediği bir suçtan dolayı
mahkemede hüküm giyip cezasını
çekmek üzere hapse atılan kimse -1-
[Ar]
m.+ e 205/23

mahpusluk : Mahpus olma durumu,
mahbûsiyet -1- [Ar]
m.+ unu 020/22

mahrem : Başkalarından saklanan,
başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi,
duyulması istenmeyen, gizli -3- [Ar]
m. 017/4, 037/7, 200/33

mahremiyet : Mahrem olma durumu, bir
kimsenin gizli özelliği -1- [Ar]
m.+ lerinden 067/16

mahrum : İyi ve güzel bir şeyden hissesi,
payı olmayan, yoksun olan, istediğini
elde edemeyen kimse, nasipsiz -2-
[Ar]
m. 054/6
m.+ durlar 058/27

mahsul : Elde edilen, meydana gelen,
hâsıl olan şey, netice, ürün, semere -2-
[Ar]
m.+ ü 181/3
m.+ üdür 113/7

mahsus : Yalnız bir kimse, bir nesne
veya bir yere âit olan, başkasında
bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü
-9- [Ar]
m. 017/50, 036/17, 051/19,
064/28, 075/6, 079/15, 098/19, 163/4,
181/5

mahv : Yok etme, varlığına son verme
-3- [Ar]
m. 176/9
m. etti 176/9
m. ettikten 205/12

mahzun : Üzüntülü, gamlı, kederli,
hüzünlü -3- [Ar]
m. 028/6
m.+ sun 089/18

mahzur : Sakınılacak, çekinilecek şey,
sakinca, engel, mâni -2- [Ar]
m. 168/25, 204/19

maiyyet : Birlikte bulunma, berâberlik,
arkadaşlık, refâkat -1- [Ar]
m. 151/15

makale : Bir fikri, bir görüşü savunmak,
desteklemek veya bilgi vermek amacıyla
yazılıp gazete, dergi yayın organlarında
yayımlanan yazı -1- [Ar]
m.+ den 059/28

makas : Ortadan bir pimle çapraz şekilde
birleştirilmiş, iç tarafları keskin iki
bıçaktan meydana gelen ve saplarındaki

yuvalara yerleştirilen el parmaklarının kumandasıyla açılıp kapanarak aralarına konulan kâğıt, bez, kumaş, saç vb. şeyleri kesmeye yarayan âlet -1- [Ar]
m. 090/17

makat : Yansıma sözcük -1- [T]
m.+ ı 169/9

makbuz : Para, kıymetli evrak vb. bir şeyin alındığına dâir verilen imzâlı belge, alındı -2- [Ar]
m.+ lar 220/17
m.+ ları 221/3

makine : Elektrik, buhar, su, insan gücü bir enerjiyle çalışan ve belirli bir işi, belirli bir hareketi düzgün, serî ve devamlı yapabilecek, bir enerjiyi bir başka enerjiye dönüştürebilecek şekilde birleştirilmiş parçalar ve mekanizmalar bütünü -2- [Yun]
m.+ leri 069/22
m.+ nin 108/3

maksat : İstenilen, kastedilen şey, niyet, amaç, gâye -15- [Ar]
m.+ ı 012/10, 015/27
m.+ ım 132/3
m.+ ımı 228/5
m.+ ın 076/6
m.+ ımı 015/20, 073/11, 075/4, 076/12, 132/19, 153/12, 164/6
m.+ la 134/2
m.+ lı 078/10
m.+ sız 078/10

mâkûl : Akla uygun, akla yatkın gelen, mantıkî -5- [Ar]
m. 024/29, 144/23, 165/12, 220/11, 224/4

mal : Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat, varlık, servet ;Kâr sağlamak maksadıyla alınıp satılan şeyler, tüccar malı, emtia -2- [Ar]
m.+ ı 052/28

m.+ ını 174/3

malik : Bir şeye sâhip olan kimse, sâhip -3- [T]
m. 042/24, 160/29, 171/11

malûm : Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan şey -5- [Ar]
m.- ı âliniz 195/24
m. 019/10, 108/4, 132/24, 138/8

malûmat : Herkesçe bilinen, mâlûm şeyler -3- [Ar]
m. 015/4, 015/27, 195/23

mamafih : Bununla berâber, durum böyle iken -4- [Ar]
m. 018/25, 047/11, 101/3, 108/13

mamûlât : Elde veya makinede yapılmış, işlenmiş, îmal edilmiş şeyler -1- [Ar]
m.+ ından 079/5

mânâ : Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum -14- [Ar]
m. 040/21, 087/15, 169/15, 191/1, 192/2, 227/15
m.+ ların 055/1
m.+ lı 101/12
m.+ sı 023/23, 078/8, 177/21
m.+ sına 092/27
m.+ sını 085/19, 157/15

manâli : Mânâsı olan; ince, derin ve güzel bir mânâ taşıyan -5- [Ar]
m. 020/6, 143/27, 192/24
m.+ ydı 175/31

mânâsız : Mânâsı olmayan, bir anlam taşımayan, bir şey ifâde etmeyen -6- [Ar]
m. 026/28, 036/2, 097/6, 105/12, 123/20, 224/4

manda : Geviş getirenlerden, öküze benzeyen, fakat ondan daha iri, siyah derili, uzun ve seyrek kıllı, memeli

hayvan, su sığırı, câmus, camız -1-
[T]
m. 175/10

mandal : Kapı, pencere kanadı, dolap kapağı vb.nin kapalı kalmasını sağlayan hareketli küçük tahta veya metal parça
-1- [Yun]
m.+ ı 198/7

mânevî : Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit; evlât edinilen veya kendine evlât muâmelesi yapılan, evlât gibi benimsenen kimse -7- [Ar]
m. 042/7, 099/8, 099/9, 122/10, 160/1
m.+ lerini 041/27
m.+ si 015/9

mânî : Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel -4- [Ar]
m. 033/6, 069/4, 073/26, 217/15

manol : Ud terimi -2- [Yun]
m. 097/19, 097/20

Manş : Büyük Britanya Adası'nı Fransa'dan ayırır, Atlas Okyanusu ile Kuzey Buz Denizi'ni birleştirir -1-
[İng]
M. 084/11

mantık : Felsefenin doğru düşünmenin usûl ve kurallarından bahseden kolu; düşünce ve muhâkemede doğruluk, tutarlılık -3- [Ar]
m. 144/22
m.+ la 139/9, 228/26

manto : Elbise üzerine giyilen, kalın kumaştan kadın giyeceği -2- [Fr]
m. 163/10, 170/11

manzara : Gözle görülen, bakılıp seyredilen yer, mevki; hal, durum, vaziyet-12- [Ar]
m.+ dan 215/4
m.+ lardan 045/4

m.+ ları 044/30, 111/9
m.+ larını 111/10
m.+ larıyla 215/1
m.+ nın 211/19
m.+ ya 211/10, 226/1
m.+ yı 120/26, 129/4, 191/15

Margaret : Faust'ta bir karakter -1-
[Alm]
M.+ i 063/27

marifet : İş yapma husûsundaki ustalık, beceriklilik, hüner, mahâret -1- [Ar]
m. 034/24

mariz : Hasta, hastalıklı, marazlı -2-
[Ar]
m. 077/1
m.+ in 122/17

Marmara : Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinden biridir Köprü niteliği ile Avrupa ve Asya'yı birbirine bağladığı söylenebilir -2- [T]
M.+ nın 044/18
M.+ yı 037/15

mart : Yılın şubat ve nisan ayları arasındaki 31 gün çeken üçüncü ayı, ilkbahar aylarının birincisi -3- [Lat]
m. 011/17, 058/21, 154/11

mârufî : Bilinen, belli, mâlûm -1-
[Ar]
tâbir-i m.+ yle 084/16

masa : Bir destek veya ayaklar üstüne oturtulan ve üzerinde yemek yemek, yazı yazmak gibi çeşitli işler yapılan, genişçe bir tabladan ibâret mobilya -37- [Lat]
m. 056/19, 057/16, 115/12, 185/3, 196/4, 196/6, 196/11, 196/18, 200/33
m.+ lardan 195/22
m.+ nın 010/16, 010/18, 017/3, 050/16, 054/11, 055/18, 055/28, 074/12, 094/30, 115/13, 159/1, 162/12, 196/14
m.+ sı 137/30, 164/11

m.+ sına 130/14, 158/24
m.+ sını 135/18
m.+ sının 011/3, 079/9, 130/12
m.+ ya 056/16, 196/11, 196/13
m.+ yı 195/14, 196/16, 196/20

masal : Kulaktan kulağa nakledilerek zamânımıza kadar gelen ve olağanüstü macerâlarla, kahramanlıklarla süslenmiş olan hayâlî hikâye -5- [Ar]
m. 183/26, 184/12
m.+ ı 184/13
m.+ lardaki 128/2

maskara : Tuhafliklar yaparak çevresini eğlendiren, hoş, sevimli, şaklaban; şeref ve îtibârını ayaklar altına alıp gülünç duruma düşmüş kimseler için soytarı, kepâze, rezil, haysiyetsiz anlamlarında kullanılan hakâret sözü -1- [Ar]
m.+ ca 052/1

masmavi : Çok mâvi, her yanı mâvi, gömgök -4- [T]
m. 177/12, 179/12, 180/14, 186/3

masraf : Sarfedilen, harcanan para, gider, harcama -8- [Ar]
m. 063/21, 172/21
m.+ ı 150/26
m.+ ma 129/8
m.+ la 205/2
m.+ lar 063/22
m.+ lardan 047/23
m.+ larından 129/10

masum : Suçsuz, günahsız kimse, bîgünah -2- [Ar]
m.+ dur 148/3, 204/14

maşallah : Beğenme ve övme ile birlikte nazardan sakındırma sözü olarak ne iyi, ne kadar güzel Allah nazardan saklasın mânâsında kullanılır -3- [Ar]
m. 011/26, 098/13, 117/2

maşuka : Aşkla sevilen, âşık olunan kadın -1- [Ar]
m.+ sının 189/24

matmazel : Müslüman olmayan hiç evlenmemiş kız -1- [Fr]
m.+ i 049/15

mavi : Denizin, gölün veya bulutsuz gökyüzünün rengi, yeşil ile mor arasındaki renk -23- [Ar]
m. 028/5, 032/20, 036/20, 048/19, 062/16, 100/6, 103/14, 104/6, 128/26, 139/17, 140/28, 141/15, 143/7, 152/14, 152/25, 154/25, 169/13, 171/17, 181/6
m.+ si 009/10, 036/18, 066/9
m.+ siyle 168/13

mayhoş : Tadı ekşiyle tatlı arasında olup daha çok ekşiye çalan, ekşimsi -2- [Far]
m. 036/6, 224/8

mayıs : Yılın nisan ve haziran ayları arasındaki 31 gün çeken beşinci ayı, ilkbahar aylarının üçüncüsü -1- [Lat]
m. 011/14

mazeret : Bir kusur veya kabâhatin istenmeden yapıldığını gösteren ve hoş görülmesini gerektiren sebep, özür -1- [Ar]
m. 112/24

mazi : Yaşanmış ve bugüne göre geride kalmış hayat; geçmiş, geride kalmış, yaşanıp bitmiş -8- [Ar]
m.+ nin 031/2, 148/10, 184/4
m.+ si 040/2
m.+ sini 182/1
m.+ yi 221/27, 223/10, 224/9

mazur : Mâzereti olan, özrü bulunan, özürlü -3- [Ar]
m. 091/17, 134/18, 134/22

mebhût : Şaşmış, şaşırılmış, hayrette kalmış, şaşkın, hayran, mütehayyir -1- [Ar]
m. 211/10

mebus : Milletvekili -1- [Ar]
m.+ lar 059/15

mebûsân : Milletvekilleri -1- [Far]
meclis-i m.+ m 135/20

mecal : Güç, kuvvet, derman, tâkat -1- [Ar]
m.+ im 116/6

mecbur : Bir şeyi yapmak zorunda olan -18- [Ar]
m. 052/19, 060/8, 068/27, 070/7,
131/4, 131/8, 131/17, 147/13,
160/16, 164/8, 175/5, 201/28,
203/26, 228/1
m. eden 041/15
m.+ du 160/24
m.+ sun 212/9
m.+ um 188/18

mecburiyet : Mecbur olma, yapmak zorunda kalma durumu, zorunluluk -3- [Ar]
m.+ i 160/10
m.+ indedir 072/5
m.+ indeyim 150/21

mecidiye : Sultan Abdülmecid tarafından 1844'te bastırılmış olan yirmi kuruş değerindeki gümüş sikke -1- [Ar]
m. 180/13

meclis : Bir konuyu konuşmak, görüşmek için yapılan toplantı, içtimâ; sohbet etmek, eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu -7- [Ar]
m.- i mebûsânın 135/19
m. 075/10
m.+ e 059/15
m.+ in 063/6
m.+ lerde 036/11
m.+ te 054/1, 191/28

meclup : Başka bir yerden getirilmiş, çağırılmış, celbedilmiş; tutkun, meftun -1- [Ar]
m.+ durlar 213/2

mecmuu : Bir araya getirilmiş, toplanmış, cemedilmiş -2- [Ar]
m. 215/28
m.+ na 216/11

meçhul : Bilinmeyen, tanınmayan, belli olmayan -4- [Ar]
m. 034/20, 063/18, 155/2
m.+ ü 154/26

medavi : Yansıma sözcük -1- [T]
m. 108/23

medenî : Medeniyetin sağladığı imkânlardan yararlanan, medeniyetle ilgili, uygar, mütemeddin kimse; görgülü, terbiyeli kimse kibar, nâzik -3- [Ar]
m. 021/1, 037/7, 203/3

medh : Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ-2- [Ar]
m. 045/11
m. edilmeye 033/27

medih : Övülmeye, methedilmeye lâyık olan, övülen -3- [Ar]
m. ediyordu 094/2
m. etme 099/15
m. etmiyorum 103/29

medrese : Ders okutulan, İslâm dîninin koyduğu esaslara uygun olarak eğitim öğretim yapılan yer, mektep -1- [Ar]
m.+ lerde 018/19

mefhum : Bir sözün veya kelimenin taşıdığı, ifâde ettiği mânâ, anlam, kavram -1- [Ar]
m. 205/5

mefkure : XX yüzyıl başında Ziyâ Gökâlp tarafından Fransızca ideal ülkü karşılığı teklif edilen kelime -2- [Ar]
m.+ lere 195/19
m.+ sini 034/18

mefluç : Felç olmuş, felçli, inmeli -3-
[Ar]
m. 090/14, 091/8
m.+ un 088/2

mefruşat : Halı, kilim, divan, koltuk vb.
ev döşemeye yarayan şeyler, döşemelik
eşyâ -1- [Ar]
m. 079/1

meftuniyet : Meftun olma, meftunluk
-1- [Ar]
m.+ ini 227/19

meğer : Oysa ki, halbuki anlamıyla
önceden farkına varılmayıp sonradan
anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse
-3- [Far]
m.+ se 060/5, 069/25, 133/9

mehtap : Ay ışığı, ay aydınlığı -19-
[Far]
m. 045/2, 045/19, 056/18,
057/18, 062/16, 064/25, 096/24, 098/9,
149/20
m.+ m 058/7, 060/6
m.+ ıydı 149/13
m.+ la 152/25
m.+ lı 061/27, 064/13, 152/24
m.+ ta 035/3, 043/31, 064/22

mektep : Herhangi bir derecede öğrenim
görecek olanların toplu olarak devam
ettikleri öğretim kurumu, okul -6-
[Ar]
m. 076/8
m.+ e 049/9
m.+ inde 159/11
m.+ ine 037/13
m.+ ten 049/10, 175/2

mektup : Başka yerde bulunan bir
kimseye haber ulaştırmak, hal hatır
sormak, istek bildirmek bir maksatla
elden yâhut posta aracılığı ile gönderilen
yazılı kâğıt, nâme -4- [Ar]
m. 076/12, 076/15
m.+ lar 220/17
m.+ ları 220/20

melek : Gözle görülüp elle tutulmayan,
yiyip içmeyen, cinsiyet farkı
bulunmayan, sâdece Allaha itâat etmek
ve dâima hayra vâsita olmak üzere
yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan
her biri -3- [Ar]
m. 112/20
m.+ im 053/20
m.+ ine 085/13

melûn : Allah'ın lânetine uğramış,
rahmetinden mahrum kalmış,
lânetlenmiş, lânetli; lânetlenecek kadar
kötü olan, nefret duyulan, nefretle
karşılanan -2- [Ar]
m. 191/10, 194/9

melül : Boynu bükük, üzgün, mahzun
-3- [Ar]
m. 037/2, 098/18, 222/3

memat : Ölüm, mevt -1- [Ar]
m. 084/24

memleket : Bir devletin, bir hükümdârın
yönetimi altında bulunan yer, ülke -3-
[Ar]
m.+ i 048/7
m.+ imi 074/1
m.+ te 108/25

memlûkiyyet : Köle olma durumu,
kölelik, kulluk, bendelik -3- [Ar]
m. 140/22, 172/3, 209/27

memnun : Sevinen, sevinç duyan kimse,
mutlu, mesrur -4- [Ar]
m. 176/13
m. edemezmiş 100/22
m. etse 060/20
m.+ du 128/17

memnuniyet : Memnun olma, sevinç
duyma durumu, memnunluk -1- [Ar]
m.+ le 100/20

memnuniyetsizlik : Memnun olmama
durumu -2- [Ar]

m. 017/39
m.+ tir 017/40

memur : Devlet hizmetinde çalışan maaşlı kimse -5- [Ar]
m. 073/1
m.+ iyetine 091/14
m.+ ları 063/11, 124/12
m.+ u 072/16

memuriyet : Memur olma durumu, memurluk -2- [Ar]
m. 051/23
m.+ ine 071/6

men : Yasaklama, engelleme, önleme -5- [Ar]
m.- i ihtikâr 153/14
m. 026/31
m. edince 153/16
m. etmek 198/16
m. ettiler 111/17

mendil : Ağız, burun ve ter silmek, el yüz kurulamak gibi işlere yarayan, pamuk, keten veya ipekten dört köşeli küçük dokuma -9- [Yun]
m.+ ini 029/3, 032/17, 131/10, 132/12
m.+ iyle 087/24, 097/7, 133/10
m.+ le 210/7
m.+ lerden 010/17

menfaat : Fayda, yarar, çıkar, kâr -2- [Ar]
m.+ in 202/13
m.+ lerine 057/28

menfi : Olumsuz -1- [Ar]
m. 194/4

menfur : Nefret edilen, nefret uyandıran, iğrenç -1- [Ar]
m. 185/8

mensup : Bir kimse, bir görüş veya şeyle ilgisi, bağı bulunan, ilgili, âit, den olan, e bağlı -2- [Ar]
m. 196/16

m.+ san 196/16

menzul : İnme adı verilen hastalığa tutulmuş, felç olmuş, nüzul isâbet etmiş, inmeli, meflûç-2- [Ar]
m. 026/13, 087/16

merak : Bir şeyin özünü, esâsını anlama, kavrama isteği, öğrenme arzusu -36- [Ar]

m. 020/27, 032/28, 049/6, 131/18, 187/24
m. eden 092/10
m. ederek 192/7
m. ediyorum 039/14, 059/25
m. etme 026/24, 082/13
m. etti 190/13
m. ettim 069/13, 115/17, 151/11
m.+ a 180/3
m.+ ı 019/8, 049/18, 082/29, 122/14, 128/14
m.+ na 048/28, 049/3, 173/25
m.+ nı 079/1
m.+ la 111/23, 130/11, 131/5, 156/1, 178/14, 220/16
m.+ ları 100/21
m.+ larını 229/3
m.+ lıdır 048/16
m.+ tan 132/7, 182/16

meraklan - : Kaygılanmak, endişelenmek, telâşa kapılmak -1- [Ar]
m.- ma 173/14

meraklı : Her şeyi bilmek ve anlamak isteyen, başkalarının sırlarını araştıran, mütecessis; bir şeye çok düşkün olan kimse, müptelâ -5- [Ar]
m. 179/24, 193/2, 223/3
m.+ larında 196/2
m.+ sı 100/11

meram : İstek, niyet, maksat -1- [Ar]
m. 084/18

merdiven : Yüksek bir yere çıkmaya yâhut yüksek bir yerden inmeye yarayan, seyyar veya sâbit pek çok çeşidi olan

basamaklar dizisi -34- [Far]

m. 028/9

m.+ de 213/19, 226/2

m.+ e 189/21, 226/20

m.+ i 190/3

m.+ in 028/4, 190/1, 224/15

m.+ ine 193/24, 198/12

m.+ lerde 128/20, 197/12

m.+ lerden 124/1, 212/1

m.+ lere 028/3, 224/24

m.+ leri 014/14, 014/16, 015/2,
020/5, 022/25, 035/23, 046/5, 141/9,
141/17, 164/1, 184/26, 184/29,
186/19, 212/6, 226/24

m.+ lerini 129/22, 138/15

mergup : İstenilen, arzu edilen, rağbet
gösterilen kimse veya şey -1- [Ar]
m.+ tur 191/29

merhamet : Herhangi bir canlının acısını,
kederini, mutsuzluğunu yüreğinde
hissedip üzüntü duyma ve ona karşı
yardım hisleriyle dolma, acıma -8-
[Ar]
m. 031/5, 031/7, 031/17, 031/28,
041/17

m.+ ten 031/5, 043/3, 214/6

merhametli : Merhameti bol olan -1-
[Ar]
m. 111/4

merhum : Ölmüş bir müslüman erkekten
bahsedilirken ismin başına veya sonuna
getirilerek Allah'ın rahmetine kavuşmuş,
rahmetli anlamında kullanılır -3- [Ar]
m. 076/8, 082/3
m.+ u 121/15

merkez : Bir dâire çizerek dönen bir
şeyin bağlı bulunduğu direk veya milin
saplandığı yer; çeşitli şubeleri bulunan bir
kuruluşun yönetildiği yer veya bin -1-
[Ar]
m.+ e 214/4

mermer : Renkli, damarlı ve beyaz
çeşitleri olan, perdah ve cilâya elverişli,

billûrlaşmış bir çeşit kireç taşı -3-
[Yun]

m. 014/16, 106/6, 224/24

mertebe : Kademe, derece, basamak,
sıra; mümkün olduğu kadar, olabildiği
nispette -2- [Ar]
m. 020/21, 064/6

mesame : Deri üzerindeki küçük
deliklerden her biri, gözenek -1- [Ar]
m.+ lerine 079/18

mesel : Örnek, benzer, misal, numune;
atasözü -1- [Ar]
darb-ı m. 161/8

meselâ : Misal olarak, örnek olarak, söz
gelişi -5- [Ar]
m. 042/8, 060/10, 100/3, 191/26,
196/5

mesele : Çözüme kavuşturulması, bir
sonuca bağlanması gereken durum, sorun
-64- [T]
m. 013/13, 017/8, 017/15, 039/3,
057/1, 063/21, 074/8, 111/30,
113/22, 132/3, 132/4, 132/13,
137/28, 165/21, 191/9, 204/3, 205/12
m.+ de 031/8, 033/29, 069/16,
076/5, 140/15, 216/14
m.+ leri 024/12, 024/13
m.+ nin 075/9, 140/12
m.+ si 067/27, 069/5, 073/12,
103/11, 112/25, 139/26, 144/30, 156/31,
164/17, 165/13, 165/14, 168/24
m.+ sidir 034/4, 113/28
m.+ sinde 076/13, 162/9
m.+ sini 156/18, 158/11, 168/10,
168/28

m.+ yi 012/16, 017/32, 042/29,
070/13, 074/19, 075/18, 092/10, 095/13,
100/18, 111/28, 134/22, 141/13,
141/14, 142/28, 158/13, 183/15, 184/2

mest : İçki sarhoşluk veren bir şeyin
etkisiyle şuûru zayıflamış, kendinden
geçmiş kimse, sarhoş; aşk, sevgi, zevk
gibi bir duygudan dolayı aklı başından

gıtmiş, sarhoş olmuş kimse -2- [T]
m.- i nâzım 079/8
m. 070/16

mesûl : Yaptığı veya üstüne aldığı işlerden ve davranışlardan hesap vermeye mecbur olan, sorumluluk yüklenen kimse, sorumlu -3- [Ar]
m. 043/4
m. edebilir 031/14
m.+ dürler 063/7

mesut : Saâdete ermiş, saâdetli, mutlu, bahtlı, bahtiyar -9- [Ar]
m. 023/17, 023/21, 070/26,
074/9, 076/11, 090/8, 112/18
m. etsin 089/20
m.+ du 176/25

meşene : Bir müzisyen -1- [?]
m. 052/2

meşgale : Uğraşılan, meşgul olunan şey, iş güç, uğraşı -1- [Ar]
m. 049/2

meşgul : Bir şeyle uğraşan, bir iş yapmakta olan-6- [Ar]
m. 020/28, 036/13, 062/10,
122/11, 174/15, 207/18

meşhur : Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli-4- [Ar]
m. 133/22, 195/24
m.+ du 149/21
m.+ dur 047/2

meşru : Dince yasaklanmayan, dîne, şeriata, akla, vicdâna ters düşmeyen, kânun ve geleneklere uygun olan şey veya kimse -2- [Ar]
m. 193/29, 202/11

meşum : Uğursuz, şom, meymenetsiz, şeâmetli, menhus -1- [Ar]
m. 219/18

metelik : Osmanlı Devleti'nin son devirlerinde tedâvüle çıkarılan ve değeri

beş kuruştan başlayıp iki buçuk kuruş, bir kuruş, yirmi para ve nihâyet on para olan akçe -1- [Yun]
m.+ im 150/7

metin : Sağlam, dayanıklı, kuvvetli, güçlü -1- [Ar]
m. 101/26

metre : Yer meridyen dâiresinin kırk milyonda birine eşit olduğu kabul edilen ve kısaltması m. olan uzunluk ölçüsü birimi -1- [Fr]
m. 201/15

metres : Bir erkekle nikâhsız olarak karı-koca hayâtı yaşayan kadın, kapatma -1- [Lat]
m. 072/8

mevki : Yer, mahal; yüksek memûriyet, makam, rütbe, mansıp -11- [Ar]
m. 015/5, 067/15, 068/6
m.+ den 068/12, 069/18
m.+ e 051/13
m.+ in 067/12, 067/18
m.+ lerine 067/17
m.+ n 067/21
m.+ nde 051/14

mevsim : Bir takvim yılının iklim şartları bakımından farklılıklar gösteren ve ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye adlandırılan dört bölümünden her biri -1- [Ar]
m.+ inde 104/14

mevzu : Ele alınan, incelenen, üzerinde durulan mesele, konu -3- [Ar]
m. 201/11
m.+ da 134/18
m.+ lar 123/16

meyal : Belli belirsiz -1- [T]
m. 028/16

meydan : Üzerinde binâ şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha; bir şeyin, bir husûsun

ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer;
imkân, fırsat, uygun zaman -13- [Ar]
m. 014/11, 066/2, 093/4, 108/22,
117/18, 130/25, 156/9
m. vermemiş 100/23
m.+ a 012/17, 047/13, 101/19,
101/21
m.+ lar 213/16

mevelân : Bir kimseye veya bir tarafa ilgi
ve sevgi gösterme, meyletme -1- [Ar]
m.+ ı 034/22

meyûs : Ümîdi kalmamış, ümitsizliğe
düşmüş, ümitsiz, karamsar, üzgün -8-
[Ar]
m. 086/12, 092/3, 102/3, 109/9,
114/12, 114/13, 188/9
m.+ um 077/5

meyve : Bitkilerin, çiçeğin
döllenmesinden sonra yumurtalığın
gelişip büyümesiyle meydana gelen ve
tohumları taşıyan kısmı, yemiş -1-
[Far]
m.+ leri 011/27

meyyal : Çok eğik olan, eğilmiş şey veya
kimse; istekli, arzulu, hevesli kimse -1-
[Ar]
m. 195/19

mezar : Bir kimsenin öldükten sonra
gömüldüğü yer, kabir -2- [Ar]
m.+ a 102/7
m.+ ı 089/9

mezarlık : Mezarların toplu olarak
bulunduğu yer, kabristan -1- [T]
m.+ a 102/17

mezhep : Bir dinde belirli görüş ve
anlayış farklılıklarından doğan kollardan
her biri; gidilen, benimsenen yol -2-
[Ar]
m.+ i 017/45, 133/23

meziyet : Bir kimse veya bir nesneyi
benzerlerinden üstün kılan vasıf, üstünlük

-8- [Ar]
m. 103/10, 104/5, 221/19
m.+ i 014/2
m.+ leri 103/3, 103/7
m.+ lerini 064/18, 114/6

meziyetsiz : Bir şeyin ne olduğunu akıl
yoluyla kavrayamamak, akıl
erdirememek -1- [Ar]
m. 103/12

mı : Soru edatı -154- [T]
m. 012/5, 012/10, 014/26,
021/15, 031/1, 037/25, 040/26, 042/29,
043/7, 043/31, 044/5, 046/12,
047/6, 047/18, 047/20, 049/24, 050/7,
053/21, 054/6, 054/18, 054/25,
055/26, 056/4, 056/8, 056/18, 056/20,
058/14, 061/6, 063/24, 063/26,
068/23, 068/24, 070/9, 071/18, 074/19,
077/4, 080/5, 087/12, 091/6,
091/11, 091/22, 092/17, 094/19, 095/30,
096/4, 096/24, 097/3, 097/18,
097/21, 097/26, 099/4, 099/9, 103/17,
108/12, 109/4, 116/16, 117/8,
120/16, 129/26, 130/2, 130/8, 140/4,
141/7, 144/4, 145/3, 145/27,
147/19, 150/13, 151/1, 151/3, 157/8,
157/17, 158/5, 158/6, 159/26,
163/8, 164/6, 165/12, 167/3, 167/14,
169/17, 169/25, 169/27, 172/14,
173/2, 175/16, 178/17, 178/19, 182/12,
184/10, 184/11, 186/7, 190/25,
191/5, 197/17, 199/7, 202/21, 206/7,
207/8, 215/9, 220/12, 221/11,
221/13, 225/12, 225/16, 225/27
m. edeceksin 167/9
m. ettim 117/6
m.+ dır 099/7, 113/3, 202/9
m.+ sını 023/10, 037/29, 048/24,
056/4, 074/8, 087/27, 093/22, 142/17,
160/14, 166/17, 167/13, 203/15
m.+ sınız 050/17, 156/6
m.+ ydı 017/34, 032/22, 068/24,
099/23, 168/25, 171/9, 220/10
m.+ ydın 210/11
m.+ ydınız 080/1
m.+ yım 033/25, 161/6, 167/13,
202/12, 221/25

mıhlı : Çiviyle tutturulmuş, mihlanmış, çivilenmiş -1- [Far]
m. 028/26

mıknatıs : Demiri, çeliği ve bâzı metalleri kendine çeken, orta yerinden asıldığı zaman hep kuzey-güney istikametini gösteren demir çubuk -1- [Ar]
m. 043/21

mıntıka : İklim, bitki örtüsü, idâre tarzı hususlardaki farklılıkları dikkate alınarak bilirlenmiş toprak parçası, bölge -1- [Ar]
m. 063/11

mırıldan - : Fısıltıyı andıran alçak bir sesle kendi kendine konuşmak, söylenmek -26- [T]
m.- arak 098/17
m.- dı 014/3, 022/31, 044/29, 055/22, 059/27, 061/3, 067/22, 092/9, 092/23, 094/5, 100/27, 101/9, 102/1, 106/9, 114/13, 131/13, 137/14, 143/2, 145/3, 150/18, 164/17, 166/13, 174/13, 217/31
m.- ıyordu 068/17

mısır : Buğdaygillerden, boyu 2 metreye kadar uzayabilen, kalın gövdeli, geniş şerit yapraklı bir tarım bitkisi bu bitkinin, bir koçan üzerinde sıralanmış sarı renkli büyücek ve yassı tâneli ürünü -1- [T]
m. 092/19

Mısırlı : Mısır halkından olan kimse -4- [T]
M. 204/22, 204/23, 213/4
M.+ yı 213/8

mısra : Bir beyit, şiir veya manzûmenin satırlarından her biri, dize -1- [Ar]
m.+ ı 079/7

mış : Yansıma sözcüğü -3- [T]
m. 114/8

mıydı : Soru edatı -1- [T]
m. 160/26

mızrap : Fildişi, bağa, boynuz, kiraz ağacı gibi sert şeylerden yapılan ve telli sazları çalmakta kullanılan küçük âlet, tezene, zahme -2- [Ar]
m.+ ı 098/3
m.+ ın 097/20

mi : Soru edatı -149- [T]
m. 012/21, 013/16, 013/24, 014/28, 017/8, 018/15, 019/13, 020/13, 022/3, 023/25, 025/10, 027/10, 027/11, 031/2, 031/23, 033/2, 033/6, 033/16, 033/18, 046/4, 047/19, 047/20, 049/3, 052/18, 053/1, 054/26, 054/27, 056/5, 057/3, 061/9, 061/18, 067/25, 068/22, 071/17, 072/10, 073/22, 073/25, 075/11, 077/4, 077/19, 084/14, 088/1, 091/10, 097/3, 097/26, 099/4, 103/20, 105/16, 107/13, 113/10, 117/5, 129/26, 130/8, 133/18, 140/2, 140/7, 144/16, 147/9, 148/2, 150/4, 150/13, 150/15, 150/20, 158/4, 158/9, 158/20, 163/13, 165/31, 167/18, 170/24, 171/7, 173/7, 175/18, 175/28, 178/8, 178/11, 178/21, 178/24, 178/25, 188/11, 190/14, 190/18, 190/20, 190/22, 190/24, 195/25, 197/5, 202/7, 202/22, 208/25, 210/9, 215/9, 215/15, 216/13, 217/13, 220/1, 221/10, 221/11, 224/6, 224/13, 226/13, 228/5
m. ediyor 047/20
m. ediyorsun 090/21, 167/25
m. etti 164/7
m.+ dir 061/21, 080/20, 186/1
m.+ sin 043/2, 044/6, 093/21, 093/24, 102/8, 102/12, 145/13, 162/18
m.+ siniz 017/8, 033/10, 059/18, 069/9, 157/18, 174/11
m.+ ydi 025/17, 067/25, 072/8, 175/22, 203/5
m.+ ydik 175/1
m.+ ydim 024/22
m.+ ydin 107/10, 167/11, 202/2, 203/10, 216/27

m.+ yim 089/4, 102/15, 108/19,
116/8, 215/22
m.+ yiz 216/7

mihnet : Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet,
meşakkat -1- [Ar]
m.+ li 091/10

Mihridil : Romanda geçen kadın
isimlerinden biri -2- [Çerk]
M. 041/4
M.+ in 183/18

mihver : Tekerlek, çark gibi yuvarlak bir
cismin etrâfında döndüğü, cisme göre
sâbit olduğu farzedilen gerçek veya var
sayılan doğru, mil, eksen -1- [Ar]
m.+ i 161/12

Mikelanj : Michelangelo di Lodovico
Buonarroti Simoni Michelangelo, ünlü
İtalyan rönesans dönemi ressamı -1-
[İt]
M.+ 'ın 200/16

millet : Genellikle aynı topraklar
üzerinde yaşayan, aynı soydan gelen ve
aralarında dil, din, târih, sanat, töre,
dünya görüşü ve ülkü birliği bulunan
insanlar topluluğu, ulus -3- [Ar]
m.+ e 063/7
m.+ ine 163/4
m.+ le 084/16

milletvekil : Genel bir seçimde halk
tarafından seçilerek Büyük Millet
Meclisi'ne giren millet temsilcisi, mebus
-1- [T]
m.+ leri 063/6

millî : Milleti ilgilendiren, milletle ilgili
olan, ulusal -1- [Ar]
m. 011/13

milyarder : 1 veya daha çok milyarı olan
kimse -1- [Fr]
m. 204/23

milyon : Bin tâne bine eşit sayı -2-

[İt]
m. 083/29

milyoner : Zengin -2- [Fr]
m. 063/11, 063/13

minder : Oturmak, yaslanmak veya
yatmak için pamuk, yün, sünger
maddelerden biriyle doldurularak dikilen,
kullanıldığı yere yâhut içindeki maddeye
göre sedir minderi, köşe minderi, yer
minderi, ot minder gibi isimler alan şilte,
döşek -7- [T]
m.+ den 115/13
m.+ e 009/12, 095/2, 115/15,
141/26
m.+ in 095/7
m.+ lerle 141/19

minderli : Oturmak, yaslanmak veya
yatmak için pamuk, yün, sünger
maddelerden biriyle doldurularak dikilen,
kullanıldığı yere yâhut içindeki maddeye
göre sedir minderi, köşe minderi, yer
minderi, ot minder gibi isimleri alan -1-
[T]
m. 185/3

minir : Yansıma sözcük -1- [T]
m. 092/25

minnet : Yapılan bir iyiliğin yükü,
ağırlığı altında ezilme, iyilik yapana karşı
kendini dâima borçlu hissetme -2-
[Ar]
m.+ le 114/1, 114/8

minnettar : Yapılan bir iyiliğe karşı
kendisini borçlu hisseden, minnet duyan
kimse -3- [ArFar]
m. 102/5, 202/24
m.+ dı 184/8

mintarafillâh : Allah tarafından. Cenâb-ı
Hakk'ın emriyle -1- [Ar]
m. 113/6

miralaylık : Miralay olma durumu,
miralay rütbesi -1- [Far]

m.+ a 084/9

mirasyedilik : Mîrasyedi olma durumu

-1- [Ar]

m.+ ine 075/25

mîrî : Devlete âit olan, devlet malı olan,

beylik -1- [Far]

m. 173/9

misafir : Görüşme, ziyâret amaçlarla birinin evine veya bir yere gelen ve geçici olarak kalan kimse, konuk, mihman -31-

[T]

m. 015/23, 021/21, 025/9, 036/3, 036/26, 052/7, 071/12, 096/17,

132/23, 163/13, 197/2, 226/3

m.+ di 015/22, 158/8

m.+ diler 017/16

m.+ e 021/23

m.+ i 096/15

m.+ ler 025/9, 036/10, 149/11,

187/22, 188/1

m.+ lere 017/23, 025/16, 050/8

m.+ lerim 017/19

m.+ lerin 052/16, 196/27, 197/15

m.+ lerle 017/27

misâl : Örnek, numune -2- [Ar]

m. 134/5

m.+ ler 064/20

misil : Eş, benzer, mânend; sayılarla

kullanıldığında kat -3- [Ar]

m.+ i 129/9, 214/5

m.+ ini 113/26

misin : Soru edatı -1- [T]

m.+ iz 153/19

misikin : Aşırı derecede tembel, uyuşuk,

mıymıntı kimse -5- [Ar]

m. 026/14, 152/19, 157/25,

167/7, 213/7

misikinlik : Aşırı derecede tembel,

uyuşuk, mıymıntı kimse -1- [Ar]

m.+ idir 041/18

Mislifelek : Romanda geçen kadın

isimlerinden biri -1- [Çerk]

M. 041/4

mizaç : İnsanın ruh yapısıyla ilgili meyil

ve özelliklerinin tamâmı, huy, yaratılış,

tabiat -2- [Ar]

m.+ ı 034/22, 078/9

moda : İnsanların yeniye olan

meraklarından, başkalarından farklı olma,

güzel görünme isteklerinden kaynaklanıp

hemen her alanda, özellikle giyim

kuşamda toplum hayâtına giren geçici

yenilik ve değişikliklerden her biri -1-

[Lat]

m. 139/24

Moda : İstanbul'un Kadıköy ilçesine

bağlı yer -5- [T]

M. 037/12, 038/18

M.+ daki 048/16, 215/13

M.+ ya 020/26

modern : İçinde bulunulan zamâna,

yaşanılan çağa uygun, yeni, asrî -1-

[Fr]

m. 018/11

moeurs : Adetler -1- [Fr]

m.+ ler 205/8

mor : Kırmızıya çalan menekşe rengi,

mâvi ile kırmızının karışmasından

meydana gelen renk -1- [T]

m. 076/25

morluk : Mor olma durumu; morarmış

yer, morartı -1- [T]

m.+ u 208/20

mosmor : Her tarafı mor renkte,

bütünüyle mor -2- [T]

m. 027/7, 208/14

mu : Soru edatı -72- [T]

m. 013/23, 014/28, 017/44,

021/28, 025/23, 030/13, 034/24, 043/29,

047/19, 050/25, 051/10, 051/17,

051/24, 054/6, 056/8, 056/25, 061/20,
063/7, 070/26, 070/27, 071/18,
073/19, 075/24, 097/18, 120/16, 128/9,
130/6, 139/24, 150/8, 157/29,
165/27, 165/32, 166/8, 167/25, 169/17,
189/16, 197/17, 220/13, 221/12
m.+ dur 097/17, 202/20
m.+ sun 013/16, 088/17, 089/6,
089/24, 090/21, 102/16, 116/20, 144/7,
144/9, 150/3, 159/6, 164/14,
166/27, 169/3, 169/6, 186/12, 187/11,
196/16, 201/24, 202/12, 216/25
m.+ sunuz 049/26, 058/19,
067/27, 113/15, 136/18
m.+ ydu 175/14
m.+ yum 151/3, 202/10
m.+ yuz 074/6, 104/3

muadele : İki şey arasındaki denklik,
berâberlik, eşitlik, muâdelet -1- [Ar]
m.+ yi 063/30

muallâk : Olması veya yapılması başka
bir şeye bağlı bulunan, bağlı, vâbeste
-1- [Ar]
m.+ ta 027/6

muallime : Kadın öğretmen -2- [Ar]
m.+ si 049/12
m.+ sine 049/14

muamele : Başkasına karşı olan davranış,
davranış biçimi, tutum -8- [Ar]
m. 014/21, 074/10, 100/25,
166/25
m. ediyordu 176/25
m. et 187/3
m.+ lerine 191/22
m.+ mizde 075/17

muamma : Bilmece; anlaşılmaz,
halledilmez şekilde güç, halli müşkül iş
veya şey -2- [Ar]
m. 154/23
m.+ nın 169/14

muarız : Birine veya bir fikre karşı olan,
karşı çıkan, muhâlefet eden kimse,
muhâlif -1- [Ar]

m. 140/15

muşaka : Sevişmek, âşıktaşlık -2-
[Ar]
m. et 161/15
m. ettiğini 134/8

muavin : Yardım eden, yardımda
bulunan, yardımcı; bir yöneticiye, bir
memura yardımcı olmak, yokluğunda ona
vekâlet etmek üzere tâyin edilmiş kimse,
yardımcı -1- [Ar]
m.+ liğe 129/9

muayene : Ne olduğunu ve nasıl
olduğunu anlamak için görerek inceleme,
dikkatle bakma, yoklama, gözden
geçirme -2- [Ar]
m. etti 121/11
m. ettim 121/15

muayyen : Belli, belirli -1- [Ar]
m. 216/10

muazzep : Acı, eziyet ve sıkıntı içinde
kıvranan, azap çeken -1- [Ar]
m. 158/23

muhabbet : Sevgi; sohbet, yârenlik -6-
[Ar]
m. 035/5, 041/22, 184/7
m.+ i 017/38, 217/6
m.+ le 041/21

muhafaza : Saklama, olduğu gibi
kalmasını sağlama, koruma, koruyup
gözetme; korunma -3- [Ar]
m.- i nefis 216/18
m. edemez 205/11
m. etmesi 019/9

muhakeme : Bir konuyu dikkatle
inceleme, iyice düşünme, akıl
süzgecinden geçirerek karar verme -8-
[Ar]
m. 045/11, 071/19
m. ediyor 013/27
m. etmek 139/9
m.+ lerden 171/9

m.+ leri 147/13
m.+ si 040/15
m.+ sinin 140/9

muhakkak : Doğru olduğu kesin olarak bilinen, doğruluğunda şüphe bulunmayan, doğru, gerçek -16- [Ar]
m. 013/21, 031/4, 042/17, 085/25, 102/11, 103/22, 116/2, 134/12, 140/26, 158/7, 207/12
m.+ tı 040/18, 071/11, 195/9

muhalefet : Karşı olma, karşı çıkma, aksini savunma -1- [Ar]
m. etmesinden 042/4

muhalif : Uygun olmayan, uymayan, benzemeyen şey, aykırı, zıt -1- [Ar]
m.+ tir 054/14

muharebe : İki devlet veya devletler arasında yapılan savaş, harp -3- [Ar]
m.+ de 137/28
m.+ sinden 182/20
m.+ yi 097/16

muhat : Çevresi kuşatılmış, etrâfi sarılmış -1- [Ar]
m.+ asın 162/5

muhatabe : Bir kimse ile karşılıklı konuşma, söyleşme -1- [Ar]
m.+ sinin 134/26

muhayyile : Hayal kurma gücü ve yeteneği; hayal gücü, zihinde önceden yer etmiş olan tasavvurları muhâfaza eden veya hiç idrak edilmemiş şeyleri ve bunlar arasındaki ilişkileri tasavvur eden meleke-6- [Ar]
m. 219/14
m.+ mi 216/14
m.+ si 066/2
m.+ sine 066/15
m.+ sini 219/5
m.+ sinin 115/5

muhit : Bir kimsenin çeşitli ihtiyaçları yönünden devamlı ilişki içinde

bulunduğu insan topluluğu, çevre; çepeçevre kuşatan, etrâfini çeviren, çevreleyen ihâta eden -10- [Ar]
m. 171/5
m.+ e 031/8, 033/22
m.+ i 217/4
m.+ in 160/17
m.+ le 039/5
bahr-i m.+ leri 084/11
m.+ lerimizde 018/12
m.+ te 035/4
m.+ teki 223/2

muhlis : Katkısız, halis -1- [T]
m. 092/25

muhtaç : Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan -8- [Ar]
m. 031/9, 216/15, 228/15
m.+ ım 109/7, 215/20
m.+ mış 227/9
m.+ tılar 215/9
m.+ tır 045/4

muhtar : Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz; bir köy veya mahalle halkı tarafından o köy yâhut mahallenin kânunla belirlenmiş idârî işlerini yürütmek üzere seçilen kimse -2- [Ar]
m. 124/12
m.+ dırlar 063/8

muhteşem : Saygı ve hayranlık uyandıran, gösterişli, görkemli, heybetli, ihtişamlı -3- [Ar]
m. 079/2, 171/18, 213/3

mukabil : Bir şeyin tam karşısına gelen, karşısında bulunan, karşı karşıya olan -1- [Ar]
m. 060/20

mukadder : Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan şey -4- [Ar]
m. 203/16, 203/17
m.+ di 203/19
m.+ iyettir 077/22

mukaddes : Her türlü ayıp ve noksanlıktan arındırılmış, yüce ve kutsal bilinmiş, kutsal, kutsî -2- [Ar]

m. 221/12
kitab-ı m.+ in 195/21

mukavele : Bir iş hakkında iki taraf arasında alınan kararların ve tarafların ileri sürdüğü şartların hukûkî kurallara uygun biçimde yazılmış şekli, yazılı sözleşme, senet -2- [Ar]

m. 037/10, 106/17

mukavemet : Karşı koyma, boyun eğmeme, dayanma, direnme, direniş -5- [Ar]

m. ediyor 197/9
m. etmiyordu 208/10
m.+ e 044/22
m.+ i 209/20
m.+ ine 227/19

mukavemetsiz : Karşılık olarak, mukabil -1- [Ar]

m.+ lik 227/11

mukavva : Kalın, sert ve sağlam kâğıt, karton -2- [Ar]

m. 098/10, 135/23

mukayese : Nesne veya kişilerin benzer yâhut farklı yönlerini karşılaştırarak değerlendirme, karşılaştırma, kıyaslama

-1- [Ar]
m.+ ye 104/2

muktedir : Bir işe gücü yeten, o işi yapacak veya yaptıracak güce, bilgi ve yeteneğe sâhip olan, güçlü, kudretli -1- [Ar]

m. 227/18

mum : Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir

aydınlatma aracı, şem -2- [Far]
m.+ luk 201/15
bal m.+ undan 181/10

munis : Kolayca dostluk kurabilen, sokulgan, sıcakkanlı, cana yakın -1- [Ar]
m. 133/16

muntazam : Düzgün -3- [Ar]
m. 014/18, 215/16, 220/16

murakabe : Bakıp gözetme, göz altında bulundurma, denetleme, denetim, kontrol -1- [Ar]
m. 063/6

murat : Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç -1- [Ar]
m.+ ma 183/26

musallat : Bir kimsenin sıkıntı verecek, bıktırarak şekilde üzerine düşen -2- [Ar]
m. 058/18, 219/2

musâri : Pehlivan, güreşçi -1- [Ar]
m. 128/28

muska : Büyü, nazar, hastalık veya çeşitli tehlikelerden korunmak amacıyla bir kâğıda yazılıp genellikle üçgen biçiminde katlandıktan sonra muşambaya sarılarak boyuna takılan veya üstte taşınan duâ, hamaylı, nüsha -19- [Ar]
m. 089/23, 090/13, 091/1, 102/18
m.+ dan 090/21
m.+ ndan 116/3
m.+ nın 090/25
m.+ sı 089/24
m.+ sından 090/10
m.+ si 089/24
m.+ ya 090/19
m.+ yı 089/29, 090/2, 090/5,
090/6, 090/11, 090/26, 090/28, 116/16

musluk : Su, gaz akıcı bir maddeyi istenildiği zaman akıtmak veya

durdurmak amacıyla bir boru veya depoya takılan açılır kapanır âlet -1- [Ar]
m.+ un 024/1

Mustafa : Romdandaki erkek karakterlerden biri -1- [Ar]
M. 096/5

musun : Soru edatı -3- [T]
m. 127/14, 189/19, 197/18

muşamba : Bir tarafına mum, kauçuk, yağlı boya sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilmiş kalın bez -1- [Ar]
m. 181/18

muta : Emrine uyulan, önünde boyun eğilen, sözü dinlenen, itâat edilen -1- [Ar]
m.+ dır 076/9

mûtad : Alışkanlık hâline gelmiş, âdet edinilmiş, alışılmış, her zamanki -1- [Ar]
m. 188/8

mutarız : Parantez -1- [Ar]
m.+ la 165/31

muteber : Saygı gören, hatırı sayılır, saygın, îtibarlı -1- [Ar]
m.+ dirler 160/12

mutfak : Ev, otel, lokanta gibi yerlerde yemek yapmak için ayrılan ve bu iş için gerekli araç gereçle donatılan bölüm, mutbak, matbah -1- [Ar]
m.+ tan 170/21

mutî : Veren, îtâ eden kimse -1- [Ar]
m. 172/4

mutlak : Ne olursa olsun, her şeye rağmen, her hal ü kârda -1- [Ar]
m.+ a 190/6

mutlaka : Ne olursa olsun, her şeye rağmen, her hal ü kârda -21- [Ar]

m. 011/22, 020/11, 022/12, 028/2, 049/27, 054/29, 082/22, 083/2, 086/1, 109/8, 133/24, 133/26, 137/19, 141/15, 141/16, 148/15, 148/28, 165/30, 187/22, 216/15

muvafakat : Uygun görme, râzı olma, kabul etme, müsaade -3- [Ar]
m. edebilir 072/7
m. edeceğine 043/13
m. etmemişiz 112/5

muvaffak : Başarı kazanmış, başarmış, başarılı -10- [Ar]
m. 020/11, 087/4, 122/5, 134/28, 141/4, 152/17, 154/26, 191/18, 204/1
m. olamadı 155/8

muvaffakiyet : Başarı kazanmış, başarmış, başarılı -3- [Ar]
m. 217/1
m.+ ine 170/3
m.+ le 176/29

muvafık : Uygun, münasip -3- [Ar]
m. 112/22, 154/12, 173/22

muvakkat : Belirli bir zamâna mahsus olan, az süren, sürekli ve devamlı olmayan, geçici -2- [Ar]
m. 045/8, 101/23

muvazene : Denge -2- [Ar]
m.+ mi 107/21
m.+ sini 030/15

muvazenesiz : Dengesiz, ölçüsüz -1- [Ar]
m. 101/4

muvazi : Aynı nitelik ve özelliklere sâhip olan, benzer, denk, eş, mümâsil -1- [Ar]
m. 087/19

muztarip : Maddî mânevî bir sıkıntısı, üzüntüsü veya rahatsızlığı olan, acı çeken, ızdırıp içinde kıvranan kimse -1-

[Ar]

m. eder 041/19

mü : Soru edatı -9- [T]
m. 047/19, 054/24, 068/24,
123/28, 149/20, 157/4, 172/19, 185/26,
190/23

mübalâğa : Olduğundan fazla
gösterilmiş, mübâlağa edilmiş, abartılmış,
abartılı -4- [Ar]
m. etmiyorum 099/16
m. ettiğini 045/8
m.+ lara 079/11
m.+ lı 034/19

mübtezel : Değersiz, bayağı, aşağılık
-1- [Ar]
m. 220/22

mücadele : Bir şeyin üstesinden gelmek
için yılmadan, bıkmadan uğraşma,
çalışma, didinme -9- [Ar]
m. 042/23, 149/4, 214/15, 217/24
m. edemem 162/3
m. ettim 106/12
m.+ nin 149/4
m.+ sini 171/2
m.+ yi 030/7

mücehhez : Yapacağı iş için gerekli her
türü malzeme ile donanmış, hazır
duruma getirilmiş, donatılmış, techiz
edilmiş -1- [Ar]
m.+ dir 071/27

mücerred : Madde ve cisim hâlinde
olmayan; düşüncede var olan, zihinde
soyutlama, tecrit yoluyla elde edilen,
soyut -1- [Ar]
m. 148/27

mücevher : Elmas, inci, pırlanta, yâkut,
zümrüt, altın ile donanmış veya onlardan
yapılmış değerli süs eşyası -18- [Ar]
m. 068/20, 068/23, 068/25,
100/11, 129/12, 204/17
m.+ ci 071/15
m.+ e 068/21, 079/11, 174/14,

185/19

m.+ i 040/23, 173/20
m.+ ler 167/8
m.+ leri 189/12
m.+ lerimi 127/20
m.+ lerini 079/12, 100/16

mücevherat : Elmas, inci, pırlanta,
yâkut, zümrüt, altın ile donanmış veya
onlardan yapılmış değerli süs eşyası -2-
[Ar]
m. 071/17, 221/2

mücevherci : Mücevher yapan veya
satan kimse, kuyumcu -3- [Ar]
m. 069/9
m.+ de 173/19
m.+ ye 173/23

müdafaa : Koruma, korunma -14-
[T]
m. 027/10, 103/17, 19/26, 220/12
m. ediyor 188/15
m. ediyorsun 103/16
m. ediyorsunuz 018/8
m. etme 187/6
m. etmedi 187/7
m. etmese 186/22
m. etmiyorum 018/9
m.+ sıdır 031/7

müdahale : Bir işin gidişine el atma,
karışma -1- [Ar]
m. edemez 063/6

müddet : Bir şeyin, bir olayın başı ile
sonu arasında geçen zaman bölümü, süre
-9- [Ar]
m. 043/28, 102/15, 109/25,
118/6, 148/27, 177/15, 185/2, 192/10
m.+ ince 063/8

müdür : Resmî bir kuruluşu yöneten,
ticârî bir müessesede dâire, şûbe vb.
bölümlerin başında bulunan kimse -5-
[Ar]
m.+ ü 015/7
m.+ ün 015/2, 051/10
m.+ üne 072/26

m.+ ünün 073/1

müfrit : Bir şeyi haddinden, gereğinden fazla yapan, aşırıya, ifrâta kaçan -1- [Ar]
m. 048/15

mühim : Ehemmiyetli, önemli -24- [T]
m. 011/6, 015/5, 017/33, 033/2, 039/21, 046/9, 058/26, 059/19, 068/4, 073/3, 074/16, 076/11, 101/22, 155/1, 155/2, 159/12, 165/4, 165/13, 190/13, 195/26, 198/15, 207/10, 228/4
m.+ dirler 040/12

mükâleme : Karşılıklı konuşma, söyleşme -3- [Ar]
m.+ den 198/16
m.+ ler 192/3
m.+ yi 047/3

mükemmel : Olabileceği en üstün, en kusursuz şekilde olan, eksiksiz, kusursuz, tam -12- [Ar]
m. 032/1, 053/10, 072/23, 075/2, 085/2, 159/18, 204/21, 204/22, 217/17
m.+ di 213/4

mülâhaza : Düşünce -1- [Ar]
m.+ ları 057/30

mülakat : Bir yerde buluşmak sûretiyle karşılıklı konuşma, görüşme -1- [T]
m. 138/6

mülayim : Yumuşak huylu, yumuşak, uysal, halim selim -2- [Ar]
m. 024/29, 208/3

mülhem : İlhâma mazhar olmuş, ilham almış kimse -1- [Ar]
m. 079/3

mültefit : İlgi ve güler yüz gösteren, iltifat eden -1- [Ar]
m. 025/16

mümkün : Olması, gerçekleşmesi imkân dâhilinde olan, olabilir, kâbil, muhtemel -20- [Ar]
m. 020/21, 031/16, 042/16, 061/21, 061/22, 064/6, 077/18, 077/19, 091/15, 102/7, 112/4, 130/3, 130/19, 131/2, 137/3, 138/5, 144/11, 157/13, 158/6
m.+ dür 113/19

münâdî : Bir haberi yüksek sesle duyuran, îlân eden kimse, tellâl -1- [Ar]
m. 078/10

münakaşa : Ağız kavgası, çekişme, münâzaa -25- [Ar]
m. 017/15, 132/13, 132/18, 140/14
m. etmek 013/1, 091/18
m. etmeye 013/4, 024/13
m. ettik 114/2
m.+ dan 030/5
m.+ larda 170/4
m.+ mız 033/2
m.+ mızdır 168/16
m.+ nın 082/22
m.+ sın 066/8
m.+ ya 041/21
m.+ yı 013/7, 013/11, 017/15, 025/7, 061/11, 082/21, 113/22, 149/10, 154/9

münasebet : Yakınlık, ilgi, ilişki, alâka -29- [Ar]
m. 071/17, 072/7, 107/18, 130/3, 204/6
m.+ e 017/45, 071/21, 112/12, 204/23
m.+ i 106/18, 133/24
m.+ im 203/4
m.+ imi 201/25
m.+ inden 168/1
m.+ ine 037/3, 071/28
m.+ ini 017/44, 075/5, 202/2
m.+ leri 107/20, 130/4
m.+ lerimizde 112/28
m.+ lerinde 031/9

m.+ lerine 220/5
m.+ te 134/11, 202/17, 203/26,
204/11

münasebetsiz : Uygunsuz, yakışık
almayan, yakışksız, yersiz -5- [T]
m. 093/3
m.+ in 143/9
m.+ liği 055/24
m.+ liğine 073/19
m.+ likler ediyor 093/9

münasip : Uygun, yerinde -4- [Ar]
m. 020/26, 024/12, 092/8, 175/26

müneccimbaşı : Osmanlı saray
teşkilâtında pâdişâhın tahta oturması,
savaş îlânı, sadrâzam tâyini, düğün gibi
önemli olayların en uygun ve uğurlu
zamânını önceden belirlemek ve takvim
hazırlamakla görevli olan müneccimlerin
başı durumundaki kimse -1- [T]
m.+ sı 089/29

münevver : Aydınlatılmış, aydınlık,
ışıklı, nurlu -2- [Ar]
m. 205/5
m.+ ler 076/1

müphem : Ne olduğu açıkça
anlaşılmayan, belirsiz -1- [Ar]
m. 193/7

müracaat : Bir istek için bir kimse veya
makâma başvurma, başvuru -2- [Ar]
m. edeceğim 094/3
m. etti 172/12

müsaade : İzin -4- [Ar]
m. 132/11
m. ediniz 135/29
m.+ nizle 175/26
m.+ sini 193/3

müsait : Elverişli, uygun -1- [Ar]
m. 196/5

müsamahakâr : Müsâmağa gösteren,
müsâmahalı, hoşgörülü. -1- [Ar]

m. 201/10

müsamere : Gece sohbeti, akşam
eğlencesi -1- [Ar]
m.+ lere 035/3

müsavi : Birbirinden ne fazla ne eksik
olan, eşit -3- [Ar]
m. 139/4
m.+ dir 204/26, 204/27

müsebbibü : Varlığa sebep olan, onu
yaratan Allah -1- [Ar]
m.- l esbâbıdır 084/29

müselles : Üç kısım veya üç parçadan
oluşan, üçlü -1- [Ar]
m. 174/1

Müslüman : İslâm dîninden olan kimse,
müslim, Muhammedî -5- [Far]
M. 047/24, 082/17, 085/14,
095/20, 151/3

müsrif : İsrâf eden, tutumsuz, savurgan
kimse -2- [Ar]
m. 172/23, 172/24

müstağni : İhtiyaç ve eksiklik duymayan,
elinde olanla yetinen kimse tok, doyun
-1- [Ar]
m. 171/8

müstehzi : Alay etmekten hoşlanan
kimse, alaycı -11- [Ar]
m. 118/10, 128/12, 128/27,
137/20, 138/8, 139/17, 172/13, 201/8,
208/23, 209/3, 219/10

müstekreh : Tiksinilecek nitelikte olan,
iğrenç -1- [Ar]
m.+ sin 200/12

müsterih : Gönül rahatlığına, iç huzûruna
kavuşan, kaygıdan kurtulan, rahat,
huzurlu -2- [Ar]
m. 015/24, 070/2

müstesna : Genel kurallara uymayan,

kural dışı, kâide hârici şey -3- [Ar]
m. 013/28, 171/11
m.+ sını 149/6

müsteşar : Bakan, elçi kimselerin yardımcısı durumunda olan tecrübe ve ihtisas sâhibi üst yönetici -54- [Ar]
m. 052/12, 052/15, 052/30, 057/20, 059/7, 059/27, 060/7, 063/1, 063/4, 063/29, 066/12, 068/20, 068/22, 071/14, 071/29, 130/26, 144/26, 144/30, 145/9, 152/9, 152/21, 160/14, 160/16, 160/20, 160/26, 168/10, 173/4, 176/3, 188/13, 192/19, 195/23
m.+ a 055/27, 071/23, 144/28, 152/19
m.+ ı 053/6, 075/27, 160/23, 189/11, 192/11
m.+ ın 053/24, 059/3, 136/24, 146/5, 153/5, 160/15, 176/15, 176/28, 188/24, 192/7
m.+ la 150/26, 167/19
m.+ lar 132/21
m.+ lığına 157/5

müsvedde : Temize çekilmemiş yazı, bir yazının üzerinde işlenmemiş ilk şekli -1- [Ar]
m.+ leri 135/19

müşahede : Gözle görme; gözlem -3- [Ar]
m.+ den 034/22
m.+ ler 195/28
m.+ si 191/24

müşkül : Zor, güç, çetin; halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük -3- [Ar]
m. 020/18, 137/28, 159/5

müşterek : Birden çok kimse veya şeyi ilgilendiren, onlara has olan, onların katılmasıyla meydana gelen, ortak -5- [Ar]
m. 031/1, 037/10, 037/11, 054/1, 075/10

müşteri : Satın alan kimse, alıcı -4- [Ar]
m. 044/15, 053/15
m.+ lerden 165/29
m.+ leri 165/6

mütedeyyin : Dînine bağlı kimse, dindar -1- [Ar]
m. 112/16

müteessir : Üzüntülü, kederli, üzgün -2- [Ar]
m. 057/4, 118/14

mütefennin : Bir ilim veya fennin çeşitli dallarında geniş bilgi ve mahârete sâhip olan, üstatlaşan kimse -1- [Ar]
m.+ i 195/27

mütehakkim : Zorla, baskıyla hüküm süren, hükmü altına alan, zorbalık eden, zorba -2- [Ar]
m. 066/11, 128/27

müteharrık : Hareket eden, hareket hâlinde olan -1- [Ar]
m. 097/9

mütehâşî : Çekinen, sakınan, uzak duran -1- [Ar]
m. 182/2

mütelevvin : Çabuk fikir değiştiren, dönek, kararsız, sebatsız -1- [Ar]
m. 093/16

mütenevvi : Çeşitli, çeşit çeşit, türlü türlü, değişik -1- [Ar]
m. 222/2

müterakki : İlerleyip gelişen, ilerlemiş, medeniyet seviyesi yükselmiş, terakkî etmiş -1- [Ar]
m.+ ydi 121/16

mütereddid : Bir türlü karar veremeyen, kararsız, tereddütlü -1- [Ar]
m. 015/14

müthiş : Ürküten, korkutan, dehşet veren, dehşetli; pek güçlü, çok aşırı, şiddetli, dayanılmaz; çok güzel, mükemmel, hârika -36- [Ar]
m. 018/2, 018/15, 018/20, 018/24, 020/8, 026/3, 043/27, 058/13, 075/24, 077/7, 092/18, 101/30, 105/4, 108/16, 109/19, 122/8, 129/11, 138/11, 150/27, 156/18, 162/2, 172/10, 194/7, 195/6, 195/11, 197/27, 199/4, 207/3, 210/25, 215/6, 216/5, 220/3
m.+ i 172/2
m.+ im 106/11
m.+ ini 199/20
m.+ ti 190/20

müvellid : Cilt yapan kimse, ciltçi -1- [Ar]
m.- ül humûza 215/8

müyesser : Kolaylıkla olan, kolaylıkla yapılan, kolaylaştırılmış -1- [Ar]
m. 060/1

müzmin : Devam edip giden, süregelen, kronik -1- [Ar]
m. 092/25

nabız : Kalbin dakikadaki atış sayısı -1- [Ar]
n. 039/9

naçar : Çâresiz -1- [Far]
n. 150/23

nâçiz : Adı anılmaya değmeyecek kadar ehemmiyetsiz, hiç hükmünde, değersiz, önemsiz -1- [Far]
n. 060/19

nadir : Az bulunur, az görülür, seyrek, ender -2- [Ar]
n. 171/11, 191/28

nadiren : Nadir olarak, çok seyrek -1- [Ar]
n. 041/26

nafile : Boş, faydasız, işe yaramaz -10- [Ar]
n. 012/14, 019/12, 085/6, 086/9, 106/19, 108/10, 121/9, 209/19
n.+ dir 085/6

nağme : Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi -3- [Ar]
n. 143/29
n.+ li 098/4
n.+ siz 097/23

nakit : Elde bulunan geçerli para, akçe -1- [Ar]
n. 221/3

naklet - : Götürmek, taşımak, aktarmak, geçirmek; bir yerde anlatmak, hikâye etmek -1- [Ar]
n.- ti 149/24

nakz : Bozma, çözüme-1- [Ar]
n. ederler 216/1

nam : İsim, ad-1- [Far]
n.+ ına 059/15

namaz : İslâm dîninca belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet -3- [Far]
n. 011/26
n.+ da 166/12
n.+ ını 223/19

namus : İnsanın ahlâk kurallarına uymasını sağlayan, onu şerefli kılan mânevî duygu; güzel haslet -8- [Ar]
n. 156/31, 202/11, 204/29
n.+ a 205/12
n.+ lu 133/25, 134/15
n.+ um 136/33
n.+ unuza 136/32

namussuzluk : Nâmussuz olma durumu -1- [Ar]
n. 194/9

namütenahi : Sonsuz, sonu sınırı olmayan -1- [Far]
n. 216/19

narin : İnce yapısıyla insanda hoş bir etki uyandıran, ince, nâzik, zarif -2- [Moğ]
n. 055/7, 083/17

nasıl : Bir kimse veya bir şey hakkında bilgi almak için kullanılan soru sıfatı; ne biçim, ne türlü, ne gibi -73- [TAr]
n. 014/21, 017/26, 017/27, 017/39, 017/45, 019/17, 020/8, 022/18, 031/9, 031/26, 031/28, 031/29, 032/1, 051/13, 068/14, 068/15, 068/29, 070/26, 075/10, 076/7, 093/1, 099/9, 099/11, 101/19, 101/21, 107/4, 108/17, 108/22, 111/18, 113/1, 116/4, 116/14, 127/16, 129/24, 130/10, 131/17, 131/21, 133/4, 136/5, 136/11, 139/6, 140/14, 141/16, 143/1, 144/16, 144/18, 148/18, 149/23, 150/10, 150/15, 156/23, 160/20, 162/5, 171/17, 171/18, 172/18, 172/22, 177/6, 177/28, 182/16, 185/13, 194/12, 194/13, 202/16, 222/1, 223/4, 226/1, 228/8

nasırlı : Nasırı olan, nasır bağlamış, nasırlaşmış -1- [Ar]
n. 039/10

nasihat : Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend -6- [Ar]
n. 091/24, 153/19, 162/5
n. etti 102/25
n.+ a 153/23
n.+ iniz 154/4

naşi : Ötürü; ileri gelen, neşet eden -1- [Ar]
n. 170/22

nazar : Bakış, bakma, göz atma; bir şeye şöyle veya böyle düşünerek bakma, onu

şöyle veya böyle kabul ederek ele alma, bakış, bakış açısı -11- [Ar]
n. 196/31
n.+ a 048/24
nokta-i n.+ a 122/18
n.+ dan 188/21
n.+ ı 025/14
n.+ ında 013/2, 034/1, 072/14, 099/16, 160/11, 191/21

nazariye : Uygulamaya bağlı olmayan, düşünce alanında kalan soyut bilgi -1- [Ar]
n.+ lere 020/4

nâzım : Düzenleyen, tanzim eden; manzûme yazan kimse -1- [Ar]
mest-i n. 079/8

nazır : Bakan, nazar eden; bir işin yönetimine memur olan kimse -4- [Ar]
n. 051/12, 052/30, 059/15
n.+ a 063/8

nazik : Hareketleri karşısındakinde hoşnutluk uyandıracak şekilde ince, zarif, ölçülü, yumuşak ve terbiyeli olan kimse ve bu tarzda yapılan hareket -4- [Far]
n. 024/29, 032/1, 047/21, 134/28

nazlı : Kendini beğendirmek amacıyla işveli bir tavır takınan, edâlı, cilveli; istenilen şeyi kolayca kabul etmeyen, kendini ağır satan, nazlanan -2- [T]
n. 070/2, 166/27

Nazhyâr : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Çerk]
N. 041/4

ne : Hangi şey -478- [T]
n. 009/2, 010/7, 010/11, 010/26, 011/25, 012/5, 012/11, 012/26, 013/18, 014/9, 014/10, 014/12, 015/1, 017/15, 017/37, 017/38, 017/42, 017/45, 018/15, 018/28, 019/12, 019/21, 020/6, 020/10, 020/12, 020/18, 021/5, 021/28, 022/4, 023/15,

025/4, 025/17, 025/27, 027/10, 028/11,
028/14, 031/2, 031/19, 031/23,
032/1, 032/5, 032/7, 032/9, 032/10,
032/13, 033/24, 034/1, 034/2,
034/5, 036/26, 037/25, 038/3, 038/12,
038/13, 039/7, 039/14, 040/23,
041/17, 042/13, 043/10, 043/17, 043/20,
045/8, 047/19, 047/25, 048/3,
048/6, 048/12, 049/4, 049/24, 050/2,
050/22, 051/4, 051/10, 051/11,
051/14, 052/18, 053/8, 054/24, 054/26,
055/20, 058/3, 058/7, 059/11,
060/4, 060/9, 061/12, 064/9, 064/14,
064/22, 064/23, 064/25, 064/26,
064/28, 067/3, 067/13, 068/23, 069/11,
069/24, 070/3, 070/11, 070/17,
071/24, 072/11, 073/20, 074/3, 074/14,
074/23, 074/25, 075/9, 075/15,
075/23, 076/26, 078/13, 080/14, 081/6,
081/7, 081/10, 082/22, 083/1,
085/3, 085/4, 087/26, 089/11, 089/14,
089/24, 090/21, 091/10, 091/13,
092/6, 092/11, 092/12, 097/17, 097/23,
098/24, 100/21, 101/7, 101/30,
102/13, 102/15, 103/3, 103/4, 103/18,
104/5, 104/6, 104/10, 104/11,
105/1, 105/2, 105/4, 107/7, 107/9,
108/4, 109/3, 111/16, 111/28,
111/30, 112/15, 112/16, 112/19, 112/23,
114/4, 114/6, 115/17, 116/7,
116/15, 116/20, 117/1, 117/26, 118/26,
119/12, 120/7, 120/16, 123/27,
127/14, 130/2, 131/1, 131/3, 131/6,
132/10, 133/2, 133/21, 135/11,
136/1, 136/25, 136/28, 137/28, 138/5,
140/10, 141/1, 141/11, 142/8,
144/30, 145/9, 147/10, 147/16, 148/18,
148/23, 150/7, 150/15, 150/23,
151/22, 153/2, 153/27, 155/1, 155/2,
155/7, 156/1, 156/6, 157/5, 157/6,
157/8, 157/9, 157/13, 157/17,
157/21, 157/29, 160/10, 162/23,
163/19, 164/5, 164/15, 165/1, 166/3,
166/14, 166/17, 166/18, 166/19,
167/3, 167/11, 167/13, 167/22, 167/23,
168/26, 168/27, 169/5, 169/17,
170/8, 170/17, 171/9, 171/11, 171/18,
172/21, 172/22, 174/5, 174/28,
175/25, 177/8, 177/17, 177/23, 178/4,

178/15, 178/17, 178/30, 179/25,
180/22, 180/23, 182/12, 184/7, 184/10,
184/17, 184/20, 184/21, 184/23,
185/29, 186/5, 186/10, 186/13, 186/16,
186/18, 186/21, 187/9, 187/15,
187/25, 188/6, 189/11, 189/12, 189/13,
189/16, 189/19, 190/24, 191/8,
193/6, 193/11, 193/27, 194/20, 196/6,
196/27, 197/6, 197/19, 197/25,
198/3, 198/14, 199/18, 200/17, 200/19,
201/6, 201/17, 201/27, 202/1,
202/7, 202/9, 202/10, 202/20, 203/6,
203/7, 203/15, 204/14, 205/4,
205/13, 205/23, 205/28, 206/7, 207/8,
208/4, 208/23, 208/27, 208/28,
209/1, 209/4, 209/6, 210/13, 210/24,
211/14, 211/16, 211/17, 211/28,
211/29, 212/18, 213/4, 213/8, 215/19,
215/25, 215/28, 216/5, 216/9,
217/31, 218/3, 220/10, 220/12, 221/11,
221/12, 223/15, 224/5, 224/12,
224/16, 224/19, 225/6, 225/15, 225/26,
225/27, 226/6, 226/27, 227/5,
227/14, 227/17, 227/21, 227/25, 228/2,
228/7
n.+ dir 011/27, 012/10, 024/25,
043/31, 047/21, 057/25, 077/16, 094/7,
097/16, 101/28, 103/4, 113/3,
121/1, 139/17, 139/18, 144/30, 154/4,
168/12, 177/23, 186/1, 189/19,
196/23, 203/17
n.+ ler 040/27, 084/21, 088/31,
117/10, 135/21, 224/9, 227/13
n.+ n 142/16, 154/14, 182/12,
201/21
n.+ si 073/30
n.+ sine 097/25
n.+ sini 103/5, 143/16
n.+ ydi 132/27, 167/10, 175/22,
175/23
n.+ ye 012/14, 099/2, 142/16,
143/4
n.+ yi 072/6, 202/1, 202/2
n.+ yiniz 098/24

nedamet : Yaptığı iş veya davranışın sonucunu beğenmeyip yaptığına hayıflanma, pişman olma, pişmanlık -3-
[Ar]

n. 113/17, 113/18

neden : Ne sebepten, niçin -14- [T]
n. 046/13, 050/4, 053/1, 059/4,
088/16, 088/17, 095/12, 096/25,
103/17, 141/13, 156/14, 201/13,
201/16

nedense : Bilinmeyen bir sebepten dolayı
-2- [T]
n. 140/28, 141/9

Nedim : 1681, İstanbul ö 30 Ekim 1730,
İstanbul Osmanlı'nın en meşhur divan
edebiyatı şairlerinden birinin mahlası asıl
adı Ahmet'tir -1- [Ar]
N.+ in 079/6

nefes : Akciğerlere hava alıp verme ve bu
yolla alınıp verilen hava, soluk -43-
[Ar]

n. 032/15, 032/19, 037/22, 038/6,
050/25, 059/8, 062/27, 064/27,
068/16, 075/21, 076/19, 084/4,
084/27, 092/15, 092/21, 098/17, 108/8,
108/12, 108/15, 108/18, 114/13,
121/12, 123/27, 123/29, 152/9, 155/10,
156/12, 177/24, 202/19, 220/10,
227/1

n.+ i 031/25, 088/9
n.+ im 039/10, 092/18
n.+ le 105/18, 227/26
n.+ ler 087/20, 104/10
n.+ lerinin 083/8, 198/20
n.+ siz 107/30
n.+ te 088/11

nefis : Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz
benliği, kişiliği -13- [Ar]
itimad-ı n. 040/26
izzet-i n. 113/28, 202/11
muhafaza-i n. 216/18
cebr-i n. etsem 112/19
izzet-i n.+ e 205/12
n.+ i 134/13
izzet-i n.+ i 221/23
n.+ ine 164/9
izzet-i n.+ ini 030/10
izzet-i n.+ inin 228/12

n.+ inindeki 113/6
cebr-i n.+ le 191/17

nefret : Bir şeyi veya bir kimseyi
beğenmemekten, kötü bulmaktan ileri
gelen şiddetli itici duygu, iğrenç bulup
tiksenme -20- [Ar]

n. 031/3, 031/4, 031/5, 034/13,
035/8

n. edecektir 102/5
n. ediyorum 169/9
n. etmezse 102/6
n.+ i 034/17, 071/23, 180/20
n.+ in 026/20
n.+ ini 026/17, 037/5
n.+ le 020/3, 041/22, 182/14,
200/26

nem : Havadaki su buharı -1- [Far]
n. 226/3

nemli : Hafif ıslak, hafif yağ, rutübetli
-1- [Far]
n. 009/8

nemrud : Hz. İbrâhim'i ateşe attıran ve
Bâbil'in kurucusu olduğu söylenen
hükümdarın adı olup dilimizde aksi, ters,
asik suratlı, merhametsiz kimse
anlamında kullanılır -1- [Ar]
n. 183/1

nerde : Hangi yerde -1- [T]
n.+ siz 109/26

nerde : Hangi yer -34- [T]
n.+ de 010/20, 020/12, 020/14,
031/11, 033/16, 051/12, 053/21, 055/30,
067/13, 098/26, 103/30, 135/15,
148/18, 174/23, 195/25, 219/15, 225/18
n.+ den 026/20, 046/14, 060/12,
093/1, 156/26, 158/4, 168/10, 202/24,
219/13
n.+ desin 195/8
n.+ lerede 054/5
n.+ lerdensiniz 021/25
n.+ ye 027/28, 044/2, 049/29,
165/24, 198/14

nerede : Hangi yerde -1- [T]
n. 109/4

neredeysse : Hemen hemen, az kaldı ki
-2- [T]
n. 022/15, 096/24

neşevî : Kadınla, kadınlıkla ilgili -1-
[Ar]
n. 031/26

nesil : Aynı yıllarda yaşamış olan,
yaklaşık aynı yaşta bulunan kişilerin
bütünü, kuşak -1- [Ar]
n.+ inin 151/19

neşe : Gönülde duyulan ve dışa vuran
ferahlık hâli, üzüntüsü olmamaktan ileri
gelen ve kendini çeşitli şekillerde belli
eden iç ferahlığı, sevinç, sürur -7-
[Ar]
n. 188/7
n.+ liydiler 149/17
n.+ si 092/1, 177/2, 185/2
n.+ sini 197/1
n.+ yle 149/26

neşelen - : Neşeli duruma gelmek,
keyiflenmek -1- [Ar]
n.- mişlerdi 036/22

neşeli : Neşesi hâlimden belli olan, şen,
keyifli -7- [Ar]
n. 036/27, 050/20, 051/5, 097/10,
176/18, 185/14, 189/29

neşir : Yayma, dağıtma, saçma -1-
[Ar]
n. 035/6

netice : Bir olay veya durumun sonunda
meydana çıkan olay veya durum, sonuç
-10- [Ar]
n. 114/9, 203/13, 216/22
n.+ de 114/3
n.+ lerden 217/1
n.+ si 149/5
n.+ sidir 216/10
n.+ sini 176/29

n.+ yi 030/5, 215/16

neticesiz : Sona ulaşmayan, bir sonuç
vermeyen, sonuçsuz -1- [Ar]
n. 106/19

nev'i : Cins, tür; sınıf -9- [Ar]
n. 041/18, 084/10, 139/24,
148/19, 171/10, 172/3
n.+ dir 122/9
n.+ leri 078/10
n.+ ni 030/18

neva : Nağme, âhenk, ses -1- [Far]
n. 098/1

nevazâne : onuna geldiği kelimelere
okşayan, okşayıcı anlamı katarak, Farsça
usûlüyle birleşik sıfatlar yapar -1-
[Far]
n. 076/14

nevâziş : Okşama, gönül alma, iltifat
etme -1- [Far]
n.+ lerine 139/19

nevrasteni : Sinir zâfiyeti de denilen ve
kişinin kendine hastalık yakıştırması,
kendinde bedenî bozukluklar vehmetmesi
şeklinde ortaya çıkan rûhî hastalık -1-
[T]
n. 122/15

nevroz : Vücutta belirli bir bozukluk
olmadan çevre ile çatışmalar sonucu
ortaya çıkan ve sıkıntı, korku, kuruntu,
saplantı gibi belirtilerle seyreden rûhî
hastalık -1- [Fr]
n.+ un 196/3

neyse : Önemi yok, uzatmaya değmez,
olan oldu -7- [T]
n. 049/1, 088/15, 088/20, 132/24,
135/17, 151/28, 172/28

nezaket : Terbiye, edep, kibarlık, zarâfet
-1- [Far]
n.+ le 130/28

niçin : Bir şeyin sebebini ve amacını sormak maksadıyla kullanılan neden, hangi sebeple, hangi sebepten ötürü anlamında soru zarfı -32- [T]
n. 024/10, 025/9, 046/10, 059/25, 063/23, 071/16, 071/17, 089/17, 089/18, 093/16, 131/6, 139/25, 141/11, 145/1, 156/14, 156/29, 156/30, 156/31, 157/1, 159/23, 160/10, 165/12, 175/29, 176/1, 178/9, 201/23, 215/30, 216/18, 219/19, 220/2, 228/8

nida : Seslenme, çağırma, bağırma -1- [Ar]
n. 196/6

nihayet : Son; sonunda, en sonunda -15- [Ar]
n. 011/15, 012/15, 014/5, 072/2, 110/9, 135/21, 137/6, 142/6, 147/6, 177/14, 177/25, 183/7, 183/11, 224/22, 225/20

nihayetsiz : Sonsuz, bitmez tükenmez -2- [T]
n. 095/9, 169/21

nikâh : Bir kadınla bir erkeğin kânun nazarında karı koca sayılmalarını sağlayan işlem -10- [Ar]
n. 076/14, 202/8, 202/11, 204/29, 205/1, 205/4
tecdid-i n. etmek 218/4
n.+ ımız 011/15
n.+ m 113/26
n.+ tan 042/27

nikâhlı : Kânûnî olarak nikâh işlemi yapılmış olan, birinin nikâhı altında bulunan -3- [Ar]
n. 193/29, 202/10
n.+ m 049/4

Nikol : Romadaki erkek karakterlerden biri -1- [İng]
N. 175/18

nikotin : Tütün yaprağında bulunan,

renksiz, berrak, yağmsı, keskin kokulu, sulfatının sulandırılmış şekli böcek öldürmede kullanılan, 246'de kaynayan, yoğunluğu 1,033 olan, pridin serisinden, havayla temas edince oksitlenen zehirli alkaloit -3- [Fr]
n.+ i 052/28
n.+ in 200/16
n.+ siz 200/10

nine : Büyükanne, anneanne veya babaanne -38- [T]
n. 086/17, 089/7, 090/19, 090/20, 090/24, 115/10, 116/1, 116/4, 116/8, 116/17, 117/8, 120/26, 121/3
n.+ ciğim 087/27, 088/1, 090/13, 090/16, 090/24, 091/6
n.+ m 102/17
n.+ me 011/17
n.+ nin 089/13, 115/12, 115/13, 116/10, 194/18
n.+ sine 088/26
n.+ sini 090/10, 090/28
n.+ sinin 087/13, 087/14, 087/23, 117/17
n.+ siyle 082/2, 229/8

Nis : Sırbistan'ın güneyinde yer alan bir şehirdir -1- [Sırp]
N.+ e 213/5

nisan : Yılın, mart ve mayıs ayları arasındaki 30 gün çeken dördüncü ayı, ilkbahar aylarının ikincisi -2- [Ar]
n. 011/12, 011/17

nisbet : İki şeyin veya parça ile bütünü nitelik veya nicelik bakımından birbirine göre olan durumu, oran -2- [Ar]
n.+ i 216/25
n.+ leri 078/16

nisbî : Karşılaştırmaya, kıyaslamaya dayanan, mutlak olmayan, bağıntılı, görelî, izâfî, rölâtif -1- [Ar]
n. 115/5

Nişantaşı : İstanbul'un Şişli ilçesinde yer

alır -1- [T]
N.+ nda 132/14

nitekim : Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için gerçekten, hakikaten, nasıl ki olduğu gibi anlamlarında kullanılır -1- [T]
n. 026/7

niye : Bir şeyin sebebini sormak için kullanılır; niçin, neden -1- [T]
n. 220/27

niyet : Bir şeyi yapmayı önceden kurma, zihinde tasarlama, yapmayı aklına koyma, yapmaya karar verme -4- [T]
n.+ i 195/15
n.+ in 043/31
n.+ inin 046/19
n.+ ler 147/12

niyetlen - : Yapmayı tasarlamak, yapmaya karar vermek, niyet etmek -1- [T]
n.- iriz 147/8

noksan : Eksiklik, kusur -1- [Ar]
n.+ lıklardır 060/1

nokta : Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil, benek; bir konuda önemli taraf, husus -11- [Ar]
n.- i nazara 122/18
n. 013/23, 071/16, 165/13,
167/29, 208/24, 217/5
n.+ dan 043/4
n.+ ya 209/8
n.+ yı 074/2, 076/11

normal : Kurala, alışılmışıya uygun, doğal, tabii -1- [Fr]
n. 201/10

not : Bir şeyi hatırlamak için yazılan kısa yazı -2- [Lat]
n.+ lar 011/18, 220/25

nota : Mûsikî seslerini belirtmek için kullanılan işâretler ve bu işâretlerden meydana gelen mûsikî yazısı -2- [İt]
n.+ ları 052/29
n.+ ya 052/1

Notrdam -1- [Fr]
N. 037/13

nöbet : Sıra, nevbet; hastalıktan ileri gelen ateş ve titreme -2- [ArFar]
n.+ i 060/23
n.+ leri 122/2

nöbetçi : Nöbet bekleyen, nöbet sırası kendisinde olan kimse -2- [T]
n. 132/21
n.+ ydim 132/21

nur : Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ; kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık -2- [Ar]
n.+ sun 116/23, 117/13

nüfuz : İçine geçme, içe işleme; sözü geçme, sözünü geçirme gücü -2- [T]
n. 140/19
n.+ u 140/18

nüktedan : Nükteli söz söyleyen, nükte yapmakta mâhir olan kimse, nükteci -1- [ArFar]
n. 054/24

nüzul : Yukarıdan aşağıya inme -1- [Ar]
n. 011/17

o : Tekil üçüncü şahsı gösterir; işâret zamiri olarak yerini tuttuğu en uzaktaki kimse veya şeyi gösterir -783- [T]
o. 010/12, 010/16, 011/21, 012/5,
012/16, 012/26, 013/13, 013/16,
013/17, 013/23, 017/17, 017/19,
017/23, 017/33, 017/40, 018/24, 019/11,

020/1, 020/6, 020/7, 020/12,
023/7, 024/20, 024/23, 025/10, 025/20,
025/28, 025/29, 026/12, 027/1,
027/2, 027/14, 028/22, 030/14, 031/3,
032/10, 034/16, 035/9, 035/12,
035/19, 035/21, 035/27, 036/3, 036/6,
036/14, 036/16, 036/17, 036/20,
036/21, 036/22, 037/1, 038/8, 040/7,
042/12, 042/19, 042/24, 045/7,
045/10, 046/16, 048/16, 049/3, 049/8,
049/23, 049/25, 050/4, 051/3,
051/4, 051/5, 051/7, 051/10, 051/13,
051/16, 051/19, 053/17, 053/23,
054/1, 055/3, 055/6, 055/23, 056/8,
057/1, 057/4, 057/14, 058/25,
061/11, 063/21, 064/15, 064/27, 065/1,
066/4, 066/11, 068/10, 068/11,
069/16, 069/25, 070/4, 070/13, 070/14,
070/20, 070/24, 070/26, 071/9,
072/7, 072/12, 073/17, 074/3, 074/21,
075/21, 077/1, 079/6, 079/19,
081/10, 081/14, 081/15, 083/3, 083/5,
084/14, 085/14, 085/17, 086/7,
086/10, 086/13, 086/20, 087/10, 088/6,
088/14, 088/19, 088/20, 089/4,
089/8, 090/1, 090/13, 092/7, 093/15,
093/16, 095/24, 097/17, 099/7,
099/23, 100/6, 100/12, 100/15, 100/16,
101/7, 101/13, 102/5, 102/10,
102/11, 102/12, 102/13, 102/19, 103/18,
103/26, 104/2, 104/6, 104/12,
104/14, 106/16, 107/1, 107/3, 107/4,
107/6, 107/15, 108/16, 108/17,
109/8, 109/16, 110/6, 110/12, 110/25,
110/27, 110/29, 111/1, 111/3,
111/24, 111/30, 112/17, 112/19, 112/26,
113/3, 113/7, 113/11, 115/6,
116/4, 116/11, 116/12, 116/15, 116/20,
118/5, 121/16, 121/19, 122/1,
122/24, 122/26, 123/20, 128/14, 130/3,
132/14, 132/27, 133/5, 133/18,
135/10, 135/12, 138/8, 138/10, 138/27,
139/17, 139/24, 139/28, 140/1,
140/18, 140/19, 142/5, 142/10, 142/29,
143/22, 143/28, 144/1, 144/9,
144/10, 144/13, 144/16, 144/19, 144/20,
144/26, 144/28, 145/12, 147/1,
149/21, 154/18, 155/1, 155/8, 155/28,
157/5, 157/29, 159/17, 160/6,

160/9, 160/22, 161/22, 161/23, 162/16,
165/19, 165/27, 165/29, 166/20,
167/13, 167/26, 167/28, 168/22, 169/13,
169/26, 171/1, 171/6, 171/7,
171/16, 171/19, 172/5, 173/5, 174/29,
175/22, 175/25, 176/5, 176/9,
176/18, 176/21, 180/1, 182/20, 182/23,
183/19, 185/2, 186/9, 188/5,
189/30, 190/19, 190/23, 190/26, 191/3,
191/7, 191/19, 191/24, 192/22,
193/14, 194/18, 195/1, 195/11, 195/27,
196/2, 202/1, 203/2, 203/8, 204/7,
204/10, 204/17, 204/19, 204/24,
205/6, 207/8, 207/12, 207/16,
208/6, 208/26, 209/2, 209/4, 209/8,
210/2, 212/28, 213/3, 214/1,
214/17, 215/4, 215/9, 215/12, 217/10,
218/4, 219/1, 219/5, 219/9,
219/10, 219/13, 219/18, 219/19, 220/6,
221/23, 221/28, 223/6, 223/15,
223/18, 225/1, 225/15, 225/23, 227/2,
228/25
o.+ da 074/26
o.+ dur 050/21, 054/29, 084/5,
121/19
o.+ na 009/11, 013/15, 013/21,
013/24, 015/23, 017/31, 018/6, 020/24,
028/1, 030/9, 031/5, 032/24,
033/4, 033/28, 034/4, 035/7, 035/15,
039/12, 039/15, 040/25, 047/6,
049/8, 049/12, 051/12, 054/18, 054/26,
059/10, 061/1, 068/7, 072/1,
072/4, 073/24, 074/5, 076/6, 087/23,
090/5, 091/10, 094/26, 100/4,
100/8, 100/26, 101/8, 106/18, 107/4,
107/10, 112/22, 117/1, 117/20,
120/28, 127/11, 129/18, 129/22, 136/24,
138/27, 140/15, 140/25, 144/22,
144/29, 147/15, 152/13, 154/5, 155/5,
155/28, 160/4, 160/27, 160/29,
162/3, 162/9, 164/10, 168/11, 168/24,
169/12, 171/5, 172/6, 173/11,
176/25, 183/8, 183/14, 185/4, 186/17,
186/20, 188/29, 189/11, 190/10,
191/11, 191/29, 192/18, 194/1, 195/3,
196/16, 196/21, 197/25, 198/1,
204/17, 204/21, 204/26, 206/3, 208/5,
208/15, 209/5, 209/6, 209/28,
217/8, 218/2, 218/7, 220/10, 220/13,

223/3, 224/4, 224/11, 228/13,
228/26
o.+ nda 048/10, 085/16, 095/24,
103/21, 221/13
o.+ ndadır 014/1
o.+ ndaki 051/11, 209/25
o.+ ndan 015/3, 020/6, 020/21,
032/8, 034/28, 039/9, 048/14, 049/14,
105/20, 135/16, 141/1, 142/26,
143/14, 149/13, 170/22, 183/8, 183/16,
186/14
o.+ nsuz 138/27
o.+ nu 009/13, 011/6, 011/22,
011/25, 013/19, 013/23, 014/5, 014/9,
017/26, 017/48, 019/13, 022/8,
022/14, 023/14, 024/16, 026/22, 027/10,
027/14, 027/23, 030/4, 030/17,
031/2, 031/7, 031/16, 033/8, 033/18,
034/14, 034/19, 035/13, 038/19,
039/24, 042/17, 043/19, 043/24, 049/4,
051/14, 052/1, 055/18, 057/8,
058/29, 062/9, 065/4, 067/1, 067/7,
067/11, 069/17, 070/24, 071/3,
072/4, 072/8, 072/24, 072/28, 073/16,
074/9, 075/15, 075/17, 075/18,
076/20, 077/14, 078/9, 079/18, 079/28,
080/8, 080/16, 082/13, 083/21,
086/20, 088/13, 090/25, 091/4, 095/2,
096/1, 096/22, 097/22, 098/16,
098/20, 099/11, 100/22, 101/10, 101/28,
103/16, 103/29, 104/6, 105/16,
108/5, 112/9, 112/21, 117/21, 122/4,
123/5, 124/13, 128/18, 128/21,
128/28, 130/3, 131/25, 139/8, 139/20,
140/3, 144/9, 151/14, 151/17,
153/1, 154/24, 155/27, 156/22, 157/26,
162/29, 163/5, 165/17, 168/9,
169/19, 170/21, 172/1, 172/2, 172/3,
172/6, 172/22, 172/29, 175/11,
176/18, 183/5, 183/17, 184/9, 184/15,
186/19, 186/22, 191/27, 193/11,
193/12, 194/3, 198/8, 198/16, 203/6,
204/24, 206/4, 208/9, 208/27,
209/4, 209/23, 210/6, 210/9, 211/7,
212/8, 215/13, 217/18, 217/20,
217/30, 219/3, 219/6, 220/3, 223/1,
225/15, 228/21
o.+ nun 010/23, 011/8, 019/9,
019/13, 023/1, 024/12, 027/3, 027/11,

028/25, 031/11, 034/1, 034/18,
034/20, 036/27, 043/9, 043/16, 048/28,
064/21, 068/13, 070/27, 072/10,
073/25, 075/13, 079/12, 080/4, 081/3,
082/9, 085/5, 085/20, 087/30,
088/21, 090/3, 091/9, 091/20, 095/16,
097/10, 100/25, 101/4, 103/20,
103/24, 104/19, 107/11, 107/17, 111/25,
114/1, 117/3, 117/8, 117/17,
117/25, 118/7, 118/27, 121/6, 122/15,
122/21, 129/1, 132/5, 134/2,
135/18, 137/2, 137/10, 137/16, 138/14,
139/1, 139/4, 139/19, 140/28,
141/14, 147/13, 148/19, 153/7, 154/1,
154/13, 154/23, 155/8, 157/1,
157/5, 158/1, 159/10, 166/23, 168/15,
169/18, 170/2, 170/7, 170/25,
171/16, 172/25, 173/13, 173/21, 173/23,
176/10, 179/28, 181/13, 183/10,
183/22, 184/18, 189/4, 197/21, 199/5,
203/18, 204/8, 209/1, 216/1,
219/7, 219/17, 221/23
o.+ nunla 042/17, 047/18, 096/8,
104/2, 138/10, 139/3, 194/1, 203/18,
204/5

ocak : Ateş yakılan yer ; içine veya üzerine konan madde, nesne veya yiyecekleri ısıtan, pişiren, kaynatan veya eriten her türlü âlet -1- [T]

o. 050/25

oda : Bir binânın, özellikle bir evin mutfak, banyo, giriş ve salon dışındaki çalışma, oturma, yatma işlere yarayan, bir veya daha fazla çıkışı olan bölümlerinden her biri-165- [T]

o. 023/4, 049/20, 052/5, 055/3,
055/12, 056/13, 078/4, 087/5,
087/7, 089/6, 117/23, 118/24,
119/4, 120/31, 129/16, 138/13, 158/18,
185/3, 189/4, 196/22, 197/4,
209/10, 209/17, 211/13, 214/15, 226/5
o.+ cığına 117/9
o.+ cının 129/25
o.+ da 012/26, 055/7, 079/6,
128/9, 163/14, 212/21, 226/6
o.+ daki 054/30
o.+ dan 010/27, 027/21, 033/14,

058/6, 079/27, 122/11, 124/2, 162/7,
163/15, 163/20, 169/20, 169/24,
193/23, 197/11, 197/16, 197/25, 198/9,
211/24
o.+ lardan 164/3
o.+ larına 078/6, 079/13, 110/1,
154/13, 187/8
o.+ lı 128/11, 167/7
o.+ ma 033/9, 102/17
o.+ mda 080/1, 088/5
o.+ mdan 088/22, 187/10
o.+ mız 089/5
o.+ na 043/29, 120/29, 197/5
o.+ nın 014/20, 015/15, 024/4,
032/6, 050/15, 053/4, 054/13, 074/16,
082/5, 119/26, 138/4, 141/24,
156/2, 157/20, 158/11, 185/15, 191/19,
193/5, 195/14, 207/13, 216/3,
226/8
o.+ nıza 080/6
o.+ sı 014/16, 015/2, 110/1
o.+ sına 012/26, 021/21, 037/15,
078/3, 086/19, 086/20, 091/5, 091/8,
096/15, 096/18, 102/19, 115/9,
115/10, 118/1, 121/10, 128/8, 145/19,
170/19, 182/9, 184/26, 185/11,
185/12, 185/14, 187/17, 190/8, 193/1,
197/12, 212/13, 220/3, 226/3
o.+ sında 021/10, 038/8, 086/14,
088/26, 115/12, 118/27, 128/20, 146/1,
177/3, 184/30, 185/9, 185/10,
186/17, 207/1, 226/3
o.+ sından 117/17, 117/24
o.+ sının 170/21, 184/25
o.+ ya 087/14, 120/12, 120/17,
124/3, 124/7, 124/8, 130/11, 135/3,
156/1, 162/21, 189/21, 193/3,
196/27, 197/16
o.+ yı 023/3, 142/14, 209/18,
211/6

ofenbah : Offenbach, Jacques 1819-1880
yılları arasında yaşamış Alman besteci
-1- [Alm]
o. 052/2

oğlan : Erkek çocuk -2- [T]
o. 047/9, 088/19

oğul : Cinsiyeti erkek olan evlât -31-
[T]
o. 190/10
o.+ an 113/10
o.+ anı 116/11
o.+ u 114/15, 187/19
o.+ um 034/3, 050/22, 051/10,
054/25, 056/2, 057/10, 075/1, 075/19,
076/5, 076/11, 076/15, 092/11,
094/3, 112/6, 112/7
o.+ una 053/13, 120/27
o.+ undan 132/27
o.+ unu 056/12, 151/16
o.+ unun 051/1, 062/26, 120/12,
120/31
o.+ unuz 017/47

oğuştur - : Elleriyle sürterek ovma -4-
[T]
o.- du 226/2
o.- maya 121/17
o.- uyor 109/12
o.- uyorum 109/12

oh : Beğenme, hayranlık, sevgi, sevinç,
rahatlama vb. duyguları anlatır -5-
[T]
o. 050/5, 122/24, 122/27, 123/27,
188/20

okşa - : Sevgisini, şefkatini belli etmek
için elini bir şey üzerinde hafif hafif
gezdirmek; arzuları doğrultusunda
gitmek, hoşnut etmek, taltif etmek -11-
[T]
o.- dı 123/23, 162/19
o.- mak 091/21
o.- yabilmek 187/1
o.- yacak 013/19
o.- yarak 017/3, 123/11, 172/13
o.- yordu 124/4, 150/1, 182/11

oku - : Bir yazıda ne yazıldığını sâdece
gözle veya aynı zamanda seslendirerek
çözmek; bazı duâları usûlüne göre
söylemek, okuyup üfleme, nefes etmek;
sesli olarak nağme ile söylemek -25-
[T]
o. 085/7, 116/22, 116/25, 116/26

o.- du 137/3, 221/12
o.- ma 053/16
o.- makla 162/13
o.- maya 193/2
o.- r 087/20, 117/3
o.- rken 108/21, 220/20
o.- yabiliyorsun 111/16
o.- yarak 090/29, 194/27
o.- yor 085/16, 110/15, 117/25,
141/27, 174/8
o.- yordu 098/5, 110/2
o.- yorsun 142/8
o.- yunuz 112/26

okun - : Bir yazının ne olduğu gözle
çözülme veya yüksek sesle söylenmek;
seslendirilmek, yüksek sesle kırâat
edilmek -2- [T]

o.- du 087/31
o.- uyor 220/25

okut - : Okumak işini başkasına
yaptırmak, kırâat ettirmek -1- [T]
o.- an 071/9

ol - : Meydana gelmek, vukû bulmak;
uygun düşmek, yerinde olmak; adlara
gelerek yardımcı eylem oluşturur; isim
fiillerden sonra anlamı kuvvetlendirmek,
değişik bir ifâde sağlamak için bir üslûp
özelliği olarak kullanılır -495- [T]

o. 013/15, 025/26, 057/29, 086/4,
090/8, 091/22, 095/5, 101/22,
109/6, 159/27, 161/11, 161/24
emin o. 091/2, 161/16
o.- abileceğini 220/11
o.- abilir 039/21
o.- abilirim 108/22
o.- abilmesiydi 217/16
o.- acağını 024/22
o.- acağım 041/24, 042/26,
093/15, 132/9
o.- acağına 133/24
o.- acağını 033/3, 051/17
o.- acağız 204/25
o.- acak 039/15, 050/12, 073/24,
074/9, 099/11, 102/3, 157/6, 188/14,
195/12, 224/19
o.- acakmış 131/2

o.- acaksın 040/25, 100/7, 100/10
o.- alım 063/11, 168/1
o.- amadı 087/4, 141/4, 152/17
muvaffak o.- amadı 155/9
o.- amadım 204/1
o.- amaz 072/5, 110/10, 157/14,
165/6
o.- amazlardı 193/1
o.- amazsa 154/26
o.- amazsanız 134/28
o.- amıyorum 108/27
o.- an 015/8, 019/12, 023/23,
095/23, 101/13, 122/19, 122/23, 161/19,
167/19, 167/20, 188/27, 194/9,
203/16, 203/17
o.- andır 201/10
o.- anlar 101/10
o.- anlara 133/5
o.- anlardandı 015/6
o.- anların 085/23, 085/24
o.- arak 013/14, 195/11, 201/3,
221/3
o.- ayım 060/24, 201/28
o.- du 014/14, 017/8, 017/42,
020/28, 034/24, 037/11, 040/9, 057/10,
067/4, 068/27, 079/8, 085/15,
088/2, 091/10, 092/19, 101/6, 111/28,
112/17, 119/12, 129/1, 135/14,
147/3, 154/23, 156/6, 156/7, 158/20,
169/11, 172/5, 175/21, 184/28,
188/17, 190/4, 191/18, 194/29, 215/3,
217/9, 228/1
kayb o.- du 152/27
o.- duğu 023/18, 036/3, 048/9,
053/3, 055/15, 057/1, 071/12, 074/17,
087/19, 111/8, 122/14, 132/1,
133/23, 138/11, 144/8, 150/7, 162/9,
179/18, 180/10, 183/24, 191/13,
192/13, 193/2, 193/27, 204/6, 219/2,
219/16, 225/4, 227/19
o.- duğum 047/18
o.- duğumu 043/5, 131/17,
131/18, 215/20, 215/26
o.- duğuna 036/25, 040/4, 079/15,
171/4, 183/10, 221/19
o.- duğunu 020/12, 025/15, 037/6,
040/4, 043/10, 061/19, 062/10, 070/7,
074/3, 090/4, 102/5, 103/7,
140/12, 147/16, 148/20, 153/16, 155/2,

160/6, 181/14, 184/16, 184/18,
188/18, 195/20, 217/20, 224/5, 228/15
o.- duk 052/19, 089/17
o.- dukları 056/27
o.- duklarını 040/19, 064/19,
069/15, 171/5
o.- dular 028/10, 063/11
o.- dum 017/52, 089/5, 090/5,
107/17, 131/4, 131/9, 175/3, 176/13,
204/18
o.- dun 026/9, 145/10, 182/12
o.- dunuz 112/18
o.- ma 189/8
o.- madan 020/11, 073/19, 078/6,
195/4, 197/2, 199/16, 216/16
o.- madı 071/21, 082/23, 108/12
o.- madığı 030/4, 041/10, 048/17,
053/18, 077/2, 091/15, 099/21, 102/13,
140/8, 152/6, 220/9
o.- madığımı 113/26
o.- madığımı 015/25, 114/7, 123/4,
162/11
o.- madım 158/23
o.- madın 205/26
o.- mak 014/12, 025/2, 063/13,
100/9, 122/11, 134/2, 156/13, 160/29,
195/6, 221/6
o.- maktan 031/10, 184/8, 205/17
kuvvet o.- maktan 042/4
o.- malarına 059/31, 192/28
o.- malı 015/23, 047/10, 069/5,
136/10
o.- malıymış 112/4
o.- mamak 191/26, 203/3
o.- mamaya 164/10
o.- mamış 182/21
o.- mamışlardı 081/18
o.- mamıştı 140/15
o.- mamıştır 077/23
o.- mamız 025/17
o.- manı 076/11
o.- masaydı 128/10
o.- masaydım 135/9
o.- ması 103/20, 169/22, 201/11
o.- masın 119/13, 192/5
o.- masına 173/24
o.- masındadır 034/25
o.- masını 112/2, 188/4
o.- maya 031/8, 035/6, 139/16,

164/9, 212/9, 223/12
o.- mayacağım 113/27
o.- mayacak 053/26, 113/24
o.- mayacaktı 156/18, 162/10
o.- mayan 018/13, 031/2, 061/22,
097/26, 172/5, 177/21, 228/3
o.- mayarak 223/18
o.- mayı 037/28, 108/18
o.- mayınız 021/25, 050/14
o.- maz 015/3, 017/54, 036/13,
043/31, 050/23, 054/18, 058/13, 070/11,
090/19, 096/24, 097/18, 102/23,
113/21, 117/10, 158/14, 160/26, 165/9,
165/19, 165/31, 173/2, 193/17,
204/12
o.- mazdı 059/28, 130/2
o.- mazdım 167/7
o.- mazlar 040/20, 057/29
o.- mazmış 100/14
o.- mazsa 076/13, 086/9, 088/24,
091/9, 111/16, 165/29, 172/10
o.- mazsın 116/21, 116/26
o.- muş 084/17, 099/26, 100/11,
100/20, 139/24, 155/15, 181/20, 183/4,
195/6, 206/7, 223/15
harab o.- muş 021/4
o.- muşlar 150/21
o.- muşsun 055/21
o.- muştı 122/13, 182/5, 214/13
o.- muştur 071/24, 113/6, 205/7
o.- muyor 060/1, 203/11
o.- muyordu 128/18
o.- sa 032/5, 042/17, 101/4,
101/19, 101/21, 102/13, 140/23, 140/24,
151/28, 227/18
o.- salardı 040/17
o.- sam 063/12, 093/26, 095/29
o.- saydı 014/9, 072/7, 173/1,
179/4, 194/23, 199/15, 227/15
o.- saydım 019/22, 058/26, 101/8
o.- saydın 203/7
o.- sun 017/45, 041/17, 050/5,
053/27, 064/3, 083/1, 097/16, 101/13,
103/17, 116/18, 160/2, 169/17,
174/12, 189/6, 200/3, 202/23, 216/19
inan o.- sun 116/15
sağ o.- sun 051/3
o.- un 018/17, 158/13
o.- unabilirdim 109/1

o.- unabilsin 148/27
o.- unur 063/7
o.- unuz 015/24, 019/2, 019/28,
113/25, 113/29, 122/23, 122/26
o.- up 096/25
o.- ur 014/11, 031/27, 043/24,
048/15, 050/22, 050/25, 051/4, 054/22,
061/10, 068/29, 075/11, 075/18,
085/19, 089/25, 090/22, 097/18, 113/8,
147/12, 148/13, 148/19, 151/30,
153/2, 156/24, 159/30, 160/12, 166/8,
174/28, 182/16
o.- urlar 063/21
o.- urlarsa 185/13
o.- ursa 017/45, 041/17, 070/20,
077/1, 083/1, 140/16, 159/30, 160/1,
169/17, 176/29, 185/10
o.- ursak 161/12
o.- ursam 042/25, 052/30, 113/24
o.- ursan 101/26
o.- urum 132/7, 165/15, 197/18,
202/24
o.- uşu 214/1
o.- uşuna 097/10, 154/2
o.- uyor 018/12, 039/11, 055/2,
058/18, 062/28, 067/20, 077/15, 109/14,
112/1, 121/16, 124/6, 135/18,
139/6, 144/29, 157/21, 189/11
o.- uyordu 060/8, 122/5, 175/5
o.- uyorlar 012/11
o.- uyorsunuz 156/16

olabil - : Olasılık, ihtimal -1- [T]
o.- ir 103/14

olağan : Olması tabii olan, alışılmışın
dışında olmayan, tabii, normal -1-
[T]
o.+ dır 018/3

oldukça : Epey, bir hayli -3- [T]
o. 098/5, 109/1, 144/22

olgun : Olgun duruma gelmek, olmak;
gelişmek, kıvâmını bulmak -1- [T]
o. 055/5

olta : Balık avlamakta kullanılan iğne,
zoka gibi âletlerin meydana getirdiği ava

hazır takım -1- [İt]
o.+ sına 042/15

omuz : Vücutta boynun iki yanında
kalan, kolların gövdeye bağlandığı kısım
-15- [Yun]
o. 119/22
o.+ ları 022/8, 166/20, 180/17
o.+ larına 209/23
o.+ larında 053/10
o.+ larından 197/14
o.+ larını 069/3, 166/13
o.+ u 080/27
o.+ una 048/11, 076/4, 208/11
o.+ undaki 085/13
o.+ undan 192/15

on : Dokuzdan sonra, on birden önce
gelen sayının adı -27- [T]
o. 009/2, 025/26, 039/23, 049/6,
062/19, 073/5, 073/6, 100/10,
121/22, 132/19, 170/14, 173/4,
173/7, 173/10, 173/15, 173/17, 175/29,
176/8, 190/7, 190/8, 192/24,
202/14, 209/19
o.+ a 071/3
o.+ da 064/10, 065/5

onbir : Ondan sonra, on ikiden önce
gelen sayı -1- [T]
o.+ i 072/24

oniki : On birden sonra, on üçten önce
gelen sayı -6- [T]
o. 039/23, 100/14, 117/18, 171/7,
221/3
o.+ yi 009/1

onlar : Çoğul üçüncü şahsı gösterir -25-
[T]
o. 040/15, 063/7, 076/13, 122/23,
147/9, 171/14, 183/26
o.+ a 062/21, 076/13, 194/29,
196/3
o.+ dan 228/15
o.+ ı 041/10, 042/21, 045/19,
058/6, 108/16, 127/5, 150/18, 184/5,
194/28, 208/25
o.+ ın 034/26, 111/5, 152/12

ooo : Ünlem -3- [T]
o. 023/10, 098/13, 132/8

ora : O yer; o husus, o taraf, işin o yönü
-44- [T]
o.+ da 014/31, 034/21, 039/28,
051/23, 057/6, 066/2, 072/9, 074/8,
078/4, 081/2, 081/10, 081/13,
081/14, 081/17, 082/3, 133/26, 165/21,
178/23, 183/19, 223/6, 225/22,
226/3, 229/9
o.+ daki 037/15
o.+ dakilerden 132/26
o.+ dan 049/23, 057/11, 099/11,
150/13, 185/26, 212/24
o.+ larda 069/15, 152/1
o.+ lardan 133/1
o.+ ları 132/15
o.+ nın 066/14
o.+ ya 022/14, 044/4, 083/12,
093/5, 098/1, 164/16, 165/22, 223/19

Ordu : Bir devletin silâhlı kuvvetlerinin
bütünü -1- [Moğ]
O. 173/9

Orhan : Romandaki erkek karakterlerden
biri; müsteşar -114- [T]
O. 042/19, 042/23, 043/21, 052/7,
052/12, 052/22, 052/24, 053/10,
055/12, 055/28, 056/1, 056/7,
057/1, 057/11, 058/9, 059/4, 059/17,
059/23, 060/2, 063/3, 063/10,
063/17, 063/27, 068/20, 068/22, 068/28,
071/14, 071/16, 071/21, 071/22,
072/6, 072/13, 072/15, 130/26, 131/5,
132/20, 132/25, 133/2, 133/29,
134/8, 135/5, 137/1, 137/19, 138/2,
139/27, 140/11, 140/13, 144/10,
144/13, 144/16, 144/20, 145/20, 145/23,
145/26, 145/27, 147/4, 149/11,
149/14, 151/7, 151/12, 152/20, 153/5,
156/2, 156/11, 156/15, 156/19,
156/25, 157/19, 157/21, 157/28, 158/3,
158/7, 159/6, 160/18, 160/22,
160/29, 161/3, 168/1, 168/9, 168/21,
168/24, 168/27, 171/13, 173/12,
175/28, 188/3, 188/16, 188/24, 192/6,

192/10, 192/13, 192/17, 192/21,
195/17, 196/21, 204/11, 204/24, 217/24,
220/20, 220/28
O.+ a 135/12, 144/8, 144/12
O.+ dan 132/18, 156/19
O.+ ı 131/25, 135/15
O.+ ın 130/26, 134/11, 176/2
O.+ la 132/13, 153/17, 173/4

orta : İki uçtan veya bütün noktalardan
aynı uzaklıkta olan yer; bir nesnenin eşit
olarak ikiye ayrılabilirdiği kısmı -41-
[T]
o. 015/2, 130/7, 130/13, 148/9,
148/11, 164/1, 205/5, 208/8
o.+ da 024/31, 054/11, 077/27,
086/1, 139/23, 158/3
o.+ dan 214/1
o.+ larda 054/3
o.+ sı 142/28, 181/9
o.+ sına 015/15, 141/24, 195/14,
224/22
o.+ sında 050/15, 108/26, 156/2,
157/20, 158/11, 179/20, 188/25, 191/20,
207/13, 208/23
o.+ sından 015/13
o.+ sındayken 185/19
o.+ ya 056/17, 057/17, 071/19,
077/20, 107/20, 156/31

ortak : Birlikte iş yapan, bir menfaatten
pay alan veya müşterek bir şeyi paylaşan
kimselerden her biri, şerik, hissedar; bir
konu üzerine aynı fikirde olan kişiler
-8- [T]
o. 062/28, 101/6
o.+ ı 194/9, 204/25
o.+ ıdı 018/18
o.+ ıyız 135/8, 137/23
o.+ lık 225/16

ortalık : Bulunulan yer, çevre, etraf -2-
[T]
o. 056/18
o.+ a 188/7

ortanca : İki uçtan veya bütün
noktalardan aynı uzaklıkta olan yer;
seviye bakımından belli bir sınıfı teşkil

eder -1- [T]
o.+ sı 148/23

Osmaniye : Osmaniye Osman a ait,
mensup -1- [Ar]
Devlet-i O.+ nin 084/10

Osmanlı : Osman Gāzi tarafından 1299
yılında Anadolu'da kurulup I. Dünya
Savaşından sonra yıkılan ve birçok
devleti hükmü altına alarak Asya,
Avrupa, Afrika kıtalarında çok geniş bir
alandaki altı yüz yirmi üç yıl hüküm süren
büyük Türk devleti -2- [T]
O. 217/4, 221/1

ot : Bir iki mevsim veya bir yıl, pek azı
da daha fazla yaşadıkdan sonra kuruyan,
toprak üstündeki kısımları odunlaşmayıp
yumuşak kalan küçük bitkilerin ortak adı
-4- [T]
o.+ lar 110/23, 223/15
o.+ lara 111/7
o.+ ları 152/24

otel : Müşterilerinin yatma, yeme ve
çeşitli ihtiyaçlarını bir süre için para ile
karşılaman işletme -5- [Lat]
o.+ de 215/18
o.+ den 215/13
o.+ in 214/14, 215/2
o.+ lerden 214/12

otomobil : İnsan taşımak için yapılmış
motorlu, dört tekerlekli kara taşıtı -2-
[Lat]
o. 176/30
o.+ den 167/8

otosükjesyon : ? -1- [?]
o. 203/22

otur - : Vücûdun belden yukarı kısmı dik
duracak ve vücut ağırlığı kaba etler
üzerine binecek şekilde bir yere
yerleşmek, kuut etmek; devamlı olarak
kalmak, ikāmet etmek -111- [T]
o. 041/15, 042/14, 052/25,
145/16, 162/23, 193/16

o.- abilmek 095/7
o.- acağı 152/6
o.- acak 185/10
o.- alım 195/15
o.- amadı 069/20
o.- amam 038/1, 164/14, 165/14,
166/11
o.- amazsan 166/14
o.- amıyor 133/26
o.- an 055/12, 110/29, 152/1
o.- arak 086/27, 187/16, 214/9,
225/25
o.- du 012/25, 015/17, 023/11,
032/17, 047/5, 049/16, 050/16, 067/12,
071/4, 118/20, 127/10, 129/17,
130/18, 136/8, 138/25, 141/10, 158/1,
162/22, 162/24, 164/11, 177/14,
182/17, 185/15, 186/15, 187/9, 188/22,
193/27, 197/1, 203/20, 210/16,
212/26, 228/12
o.- duğu 012/28, 033/21, 055/16,
159/20, 166/16, 197/16, 213/12
o.- duğun 041/15
o.- duğunu 183/23, 226/22
o.- dular 038/24, 080/13, 101/20,
106/3, 135/2, 149/27
o.- dun 170/16
o.- dunuz 056/8
o.- ma 165/2
o.- mak 224/17
o.- maktan 132/15
o.- maya 167/7
o.- mayalım 054/15
o.- maz 174/29
o.- muş 049/22, 053/24, 171/2
o.- muştı 044/27, 115/16
o.- muyor 022/24, 039/29
o.- saydınız 018/10
o.- tuyordu 051/15
o.- ulur 128/9
o.- un 050/18
o.- unuz 021/25, 050/13, 130/17,
135/29, 136/6, 136/7
o.- up 096/26
o.- ur 174/29, 175/29
o.- urken 138/21
o.- urlarken 049/7
o.- uruz 096/24
o.- uyor 217/3

o.- uyordu 110/19, 190/9
o.- uyorlardı 036/9, 177/3
o.- uyormuş 035/27

oturt - : Oturmasına izin vermek,
oturmasını sağlamak veya oturmaya
zorlamak -1- [T]
o.- sunlar 127/18

otuz : Yirmi dokuzdan sonra, otuz birden
önce gelen sayının adı -14- [T]
o. 052/9, 081/13, 084/23, 085/13,
173/5, 174/15, 179/10, 182/3,
213/21, 221/4, 223/10
o.+ una 022/7
o.+ unu 096/19

ov - : Elini bir şeyin üzerinde bastıra
bastıra gezdirmek -1- [T]
o.- sunlar 127/20

ovala - : Ellerini bir şeyin üzerinde
gezdirmek -2- [T]
o.- dı 095/4
o.- yarak 216/4

oy - : Yontmak, kazmak veya delmek
sûretiyle bir şey üzerinde çukur
oluşturmak -2- [T]
o.- abilirim 201/6
o.- du 033/27

oyalan - : Kendi kendini meşgul etmek,
avunmak; meşgul olup kalmak, vakit
geçirmek, zaman harcamak -5- [T]
o.- dı 011/2, 020/22, 162/13,
192/10
o.- ma 035/4

oyna - : Eğlenmek, oyalanmak
maksadıyla bir şeyle meşgul olmak -14-
[T]
o. 056/3
o.- dı 074/13, 175/17
o.- ma 056/4
o.- manın 056/19
o.- mazmış 040/24
o.- mıyor 197/9
o.- ya 096/23, 096/24

o.- yacak 054/25
o.- yan 068/9
o.- yayım 069/6
o.- yor 067/28, 068/14

oynak : Çok hareket eden, hareketli,
müteharrrik -1- [T]
o. 143/25

oynan - : Oynamak işi yapılmak;
aldatılıp oyalanmak, oyuncak durumuna
getirilmek -1- [T]
o.- an 194/13

oynat - : Oynamasını, hareket etmesini
sağlamak -2- [T]
o.- acak 048/9
o.- ıyorsun 169/2

oyuk : Oyulmuş, içi boş ve çukur olan
-2- [T]
o.+ lar 181/16
o.+ larına 227/7

oyun : Bir menfaat olmadan hoşça vakit
geçirmek için yapılan, çeşidine göre belli
kurallara bağlanmış, mahârete dayalı
eğlence; hîle, dolap, düzen, entrika -5-
[T]
o.+ a 056/10
o.+ dur 196/2
o.+ lara 213/1
o.+ u 056/6
o.+ unu 194/13

oyuncak : Çocukların oynayıp
eğlenmelerine ve oyalanmalarına yarayan
çeşitli nesnelere ve bu maksatla yapılmış
âlet, bebek şeyler -1- [T]
o. 110/9

öbür : Diğer, öteki; bir sonraki -5-
[T]
ö. 102/4, 158/15, 165/24, 165/25
ö.+ üne 062/2

öç : Yapılan bir kötülüğün acısını
çıkarma arzusu ve işi, intikam -1-
[T]

ö. 207/11

öde - : Bir şeyin karşılığını alacaklı olana vermek, tediye etmek -1- [T]
ö.- yeceksin 172/18

öf : Bezginlik, sıkıntı, bıkkınlık, tikslenme ve iğrenme duygularını ifâde eder, üf -3- [T]
ö. 088/16, 088/24

öfke : Haksızlık, incinme, karşı koyma duyguların doğurduğu, insanı saldırganlığa götürebilen şiddetli duygu, hiddet, kızgınlık, gazap -16- [T]
ö. 198/12, 208/7
ö.+ lerinden 139/18
ö.+ mden 049/28
ö.+ nin 197/9
ö.+ si 169/18, 209/25, 220/20
ö.+ sinden 182/23
ö.+ sini 114/11, 171/16, 207/17
ö.+ yle 027/29, 115/19, 211/6,
220/3

öfkelen - : Öfkeli duruma gelmek, kızmak, hiddetlenmek -3- [T]
ö.- dim 114/4
ö.- erek 091/24, 145/9

öfkeli : Öfke dolu, kızgın, hiddetli -4- [T]
ö. 111/22, 164/2, 170/1, 199/2

öğle : Güneşin gökyüzünde en yüksek noktada bulunduğu, günün sabahla ikindi arasındaki vakti, gün ortası -9- [T]
ö. 009/8, 014/14, 110/19, 223/19
ö.+ den 110/14, 171/1
ö.+ ye 049/7, 193/17
ö.+ yi 200/28

öğren - : Bir husus hakkında bilgi sâhibi olmak, bilgi edinmek -33- [T]
ö. 053/16, 056/3
ö.- diği 207/10
ö.- diğinizi 136/12
ö.- dim 053/17, 107/15, 133/6
ö.- din 201/25

ö.- ecektir 074/3

ö.- ince 032/29, 047/1, 176/20

ö.- irler 040/19

ö.- irsem 136/30

ö.- ivermek 194/22

ö.- iyorlar 069/8

ö.- mek 018/26, 039/14, 059/20, 061/24, 062/15, 135/16, 154/26, 173/25, 202/22, 224/19

ö.- mesini 184/18

ö.- miş 017/1, 183/2, 202/25

ö.- mişti 068/15, 122/15

ö.- miyor 128/2

öğret - : Bir konu hakkında bilgi sâhibi etmek; eğitim yoluyla belli bir konu üzerinde bilgi kazandırmak, tâlim etmek, tedaris etmek -9- [T]
ö. 185/29
ö.- eceği 049/13
ö.- irdi 049/8
ö.- me 052/1
ö.- mişler 045/1
ö.- ti 049/14, 051/26, 217/20
ö.- tiği 018/23

öğür - : Hastalık veya iğrenme sebebiyle mîdenin kasılması, yiyecekleri veya safrayı ağızdan çıkarmak üzere yukarı tepmesi sırasında göğüsten öğürtü sesi çıkarmak; kusarken veya kusacak gibi olurken ö diye ses çıkarmak -1- [T]
ö.- dü 094/25

ökçe : Ayakkabı veya terliğin, topuğun altına gelen yüksek kısmı -2- [T]
ö.+ lerini 152/23
ö.+ lerinin 207/3

öksür - : Akciğerlerdeki havayı birdenbire ve gürültülü bir sesle dışarı vermek -2- [T]
ö.- dü 131/10
ö.- üğünden 050/1

öksürük : Solunum organlarının kasılması ve zorlanmasıyla ciğerlerdeki havanın gürültülü bir şekilde ağızdan dışarı atılması -1- [T]

ö.+ lerle 094/24

öküz : Çift sürmek, araba çekmek gibi hizmetlerde kullanılan enenmiş erkek sığır -1- [T]
ö. 225/15

öl - : Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek -18- [Ar]
ö.- dü 225/15
ö.- düğü 088/14
ö.- ebilirim 202/18
ö.- en 097/4, 132/28
ö.- eyim 090/7
ö.- mek 108/25
ö.- müş 183/10, 183/11
ö.- müşler 056/26
ö.- se 209/3
ö.- uveririm 090/3
ö.- ünçe 090/4
ö.- ünçeye 047/19, 073/21, 215/4
ö.- üverirse 090/12
ö.- üyorum 132/7

ölç : Bir şeyi ölçmek için birim kabul edilen ölçü -1- [T]
ö. 039/16

öldür - : Bir canlının hayâtına son vermek -13- [T]
ö.- dü 212/5
ö.- ebilir 140/24
ö.- eceklerdir 022/22
ö.- eceksin 077/14
ö.- emem 201/5
ö.- en 121/19
ö.- mek 201/10
ö.- meyi 201/12
ö.- müş 207/8
ö.- ür 197/25
ö.- üyor 109/5, 216/20

ölesiye : Ölecek kadar, ölecek derecede -1- [T]
ö. 160/29

ölü : Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan -14- [T]
ö. 108/21, 184/12, 212/21, 213/23

ö.+ den 156/9
ö.+ nün 121/10, 123/16, 212/22, 212/26
ö.+ sü 215/10
ö.+ sünü 120/12, 215/2
ö.+ ye 121/27
ö.+ yü 215/7

ölüm : Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat -28- [T]
ö. 101/29, 134/3, 138/15, 208/15, 208/25, 212/27, 217/1, 217/24, 219/13
ö.+ den 108/24, 108/25, 109/10, 209/1
ö.+ dür 149/5, 217/1
ö.+ e 217/25
ö.+ lere 216/21
ö.+ lerin 213/2
ö.+ ü 138/26, 213/2, 216/27
ö.+ ün 108/17, 209/6
ö.+ üne 219/7, 220/6, 220/9, 229/3
ö.+ ünün 216/8

ömür : Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat -15- [Ar]
ö. 053/25, 089/24
ö.+ ler 151/14, 151/18
ö.+ ü 089/25
ö.+ üm 089/27
ö.+ ümde 158/23, 204/2
ö.+ ümü 089/1
ö.+ ümün 215/19
ö.+ ünde 047/9, 100/24, 128/23, 212/9, 226/18

ön : Arka, sağ ve soldan başka dördüncü yön, görünen ileri taraf; bir yerin arka kabul edilen kısmına göre ileride bulunan tarafı, bir eksene göre ileride kalan yeri -86- [T]
ö.+ de 025/29, 058/9, 059/7, 061/27, 213/21, 223/1
ö.+ den 037/4, 052/12, 210/22
ö.+ e 031/22, 055/6, 058/15, 059/2, 068/15, 087/21, 094/24, 166/21
ö.+ lerine 114/15
ö.+ lerini 141/18

ö.+ ünde 019/22, 020/10, 021/8,
021/21, 027/22, 031/24, 034/10, 054/19,
071/25, 074/5, 080/27, 085/5,
090/26, 107/12, 119/4, 153/27, 158/12,
164/11, 191/8, 193/21, 194/24,
196/22, 215/18
ö.+ ündedir 147/12
ö.+ ündeki 069/25, 111/9, 208/9
ö.+ ünden 012/25, 028/10, 029/1,
082/26, 100/16, 110/2, 117/24, 142/5,
174/19, 184/25, 193/16
ö.+ üne 014/23, 017/9, 024/4,
031/18, 036/7, 055/18, 063/3, 064/7,
073/5, 082/10, 085/10, 086/27,
094/15, 097/1, 108/8, 111/2, 118/11,
129/16, 129/17, 130/21, 139/16,
141/25, 169/28, 171/16, 195/2, 205/7,
210/7, 221/28
ö.+ ünü 174/19

önce : İçinde bulunulan veya bahsedilen
ânın gerisinde kalan bir zamanda, evvel
-3- [T]
ö. 014/13
ö.+ den 051/18
ö.+ leri 132/19

önem : Bir şeyin dikkate değer olma,
üzerinde durulacak hal ve değerde olma
durumu, ehemmiyet -1- [T]
ö. 040/10

ööö : Yansıma sözcük -2- [T]
ö. 092/20

öp - : Sevgi ve saygısını göstermek üzere
dudaklarını bir şeye değdirmek -24-
[T]
ö.- emedikleri 171/9
ö.- en 076/17
ö.- erek 034/9
ö.- eyim 117/15
ö.- mediğine 215/7
ö.- meye 155/21, 185/23
ö.- tü 022/11, 037/4, 070/23,
086/6, 090/28, 091/3, 092/3, 096/22,
155/21, 189/18, 190/10, 210/10
ö.- tüğünü 161/23
ö.- üp 052/15

ö.- üyor 213/10
ö.- üyordu 210/19

ört - : Korumak, gizlemek veya
görünmez duruma getirmek için üstüne
bir şey koymak, örtülü duruma getirmek
-6- [T]
ö.- mek 057/22
ö.- müş 177/10
ö.- tü 051/27, 101/15, 224/25
ö.- ü 224/22

örtü : Örtmeye yarayan şey -4- [T]
ö. 197/14, 227/6
ö.+ sünü 101/15
ö.+ ye 118/12

örtül - : Üstüne bir şey konmak sûretiyle
kapatılmak, bir şeyle kaplanmak; örtbas
edilmek, sözü edilmemek -2- [T]
ö.- en 155/3, 194/22

örtülü : Örtülmüş, bir şeyle kaplanmış,
kapatılmış; üstü kapalı, müphem -1-
[T]
ö. 034/21

örtün - : Kendi üzerine bir şey örtmek;
erkekten kaçmak için başını ve yüzünü
örtmek -1- [T]
ö.- dü 009/6

örül - : Örmek yoluyla giyecek ve
kullanılacak eşyâ durumuna getirilmek;
kurulmak, inşâ edilmek, meydana
getirilmek -1- [T]
ö.- müş 194/21

örümcek : Örümceğimsiler sınıfının
örümcekler takımından eklemli hayvan,
ankebut -3- [T]
ö. 037/21, 127/16
ö.+ in 142/18

öt - : Değişik tonlarda nağmeli sesler
çıkarmak; yankı ile çınlamak,
yankılanmak -5- [T]
ö.- en 149/17
ö.- er 035/25

ö.- üşü 056/10
ö.- üyor 214/18
ö.- üyorsun 056/8

öte : Daha uzaktaki yer, iki uzaklıktan daha uzak olanı -4- [T]
ö. 226/30
ö.+ de 110/28
ö.+ ye 152/7, 155/18

öteki : Bahsedilen veya benzeyen iki nesne yahut kimseden önem veya yer bakımından uzakta olanı; bahsedilenden, bilinenden başka, öbür, diğer -43- [T]
ö. 024/5, 026/10, 056/7, 066/10, 067/13, 068/2, 069/15, 071/28, 097/1, 112/4, 113/5, 118/22, 121/27, 122/10, 153/7, 160/2, 165/29, 174/24, 220/5
ö.+ ler 031/15, 037/4, 058/6, 066/12, 115/7, 151/12, 179/24, 182/10
ö.+ lardan 217/2
ö.+ lere 149/25, 189/11, 194/10
ö.+ leri 052/15, 064/7, 217/24
ö.+ lerin 042/24, 194/24
ö.+ ne 097/6, 149/15, 149/19
ö.+ ni 063/23, 153/15, 215/14
ö.+ nin 149/3

öttür - : Ötmesini sağlamak -2- [T]
ö.- üyor 012/20
ö.- üyordu 211/23

öyle : Ona benzer, onun gibi; o kadar, o derece -80- [T]
ö. 009/10, 010/5, 025/1, 025/2, 025/5, 032/13, 041/24, 043/4, 043/21, 045/3, 045/9, 048/26, 050/21, 057/10, 058/21, 061/23, 063/17, 067/23, 069/11, 073/28, 076/7, 082/11, 082/22, 093/7, 096/2, 096/5, 100/10, 101/3, 101/13, 102/19, 103/10, 103/12, 104/7, 104/8, 111/7, 112/26, 113/20, 130/10, 131/26, 133/25, 140/2, 141/26, 145/24, 150/9, 155/8, 157/25, 160/8, 160/20, 162/6, 162/29, 165/31, 168/29, 175/21, 176/8, 186/1, 187/24, 196/31, 197/19, 202/28, 203/2, 209/12, 217/17,

219/8, 227/13
ö.+ ce 009/13, 129/4
ö.+ dir 050/3
ö.+ leri 085/8
ö.+ yim 203/1
ö.+ yken 063/22
ö.+ yse 056/6, 145/15, 160/6, 160/10, 168/30

öz : Gerçek, hakîkî, has -4- [T]
ö. 075/16, 099/7, 187/19, 201/11

özle - : Görmek istenen bir kimse, şey veya yeri görememenin verdiği eksikliği içinde hissetmek, görme isteği duymak, göreceği gelmek, hasret duymak -2- [T]
ö.- yor 045/14, 222/4

özür : Yanlış, hatâlı bir davranışın elde olmadan veya mecbur kalındığı için yapıldığını bildirmek ve hoş görülmesini istemek üzere öne sürülen sebep, mâzeret -2- [Ar]
ö. 017/20, 072/29

p^ı -1- [?]
p. 153/30

padîşah : Büyük hükümdar -3- [Far]
p. 100/9
P. 090/1
p.+ ın 089/29

paket : Bir veya bir çok şeyin kâğıda sarılıp bağlanmasından meydana gelen, elle taşınabilir nesne; sigara paketi -6- [Fr]
p. 050/22, 050/23, 050/25, 050/26
p.+ i 200/22
p.+ imi 200/9

Pakize : Romandaki kadın karakterlerden biri -1- [Far]
P.+ ye 097/24

pandantif : İnce bir zincirin ucuna takılarak boyna asılan kıymetli taş -7- [Lat]

p. 150/14, 173/19, 174/1, 174/9
p.+ i 173/23
p.+ in 173/25
p.+ le 129/14

panjur : Güneş ve rüzgârı önlemek, ışığı azaltmak, içerinin görünmesine engel olmak için pencerenin iki yanına takılan, aynaları açılır kapanır yatay ve dar tahtalardan, plastik veya metalden yapılmış, duvar tarafına doğru açılan, genellikle iki kanattan ibâret düzenek
-3- [Fr]
p. 086/24
p.+ lar 226/5
p.+ ların 117/21

pantolon : Belden ayak bileklerine kadar inen ve bacaklara geçirilmek sûretiyle giyilen giyecek -2- [Fr]
p. 038/7
p.+ unun 031/21

para : Alış verişte ödeme aracı olarak kullanılmak üzere devlet tarafından basılıp tedâvüle çıkarılan, üzerinde îtibârî değeri yazılı kâğıt veya mâden -43- [Far]
p. 063/17, 072/14, 073/6, 073/7, 073/9, 130/1, 141/3, 150/14, 162/26, 172/9, 172/10, 172/21, 172/24, 172/26, 173/10, 185/13, 188/17, 188/20
p.+ da 069/4
p.+ dan 172/31
p.+ dır 159/30
p.+ m 042/17, 063/20
p.+ n 054/25
p.+ nın 063/13, 072/19, 173/17
p.+ sı 048/4, 150/13, 173/20
p.+ sını 076/14
p.+ sıyla 186/25
p.+ ya 150/20
p.+ yı 068/18, 075/26, 150/7, 162/27, 165/31, 172/18, 185/18, 188/18, 189/12, 213/6

parala - : Parçalamak, parça parça etmek
-2- [Far]

p.- dı 091/19
p.- yacak 198/1

paralı : Parası olan, varlıklı, servet sâhibi
-1- [Far]
p. 042/23

paramparça : Birçok parçaya ayrılmış, parça parça olmuş -1- [T]
p. 107/25

parasız : Parası olmayan, maddî varlığı bulunmayan [Far] çok(Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde; belli bir ölçünün üstünde -1- [Far]
p. 150/26

parça : Bir bütünden ayrılmış kısım; bir bütün meydana getiren şeylerden her biri
-12- [Far]
p. 081/9, 081/10
p.+ larını 227/25
p.+ sı 078/15
p.+ sına 061/28
p.+ sını 105/11, 135/23, 151/12
p.+ sının 078/8, 107/29, 108/7
p.+ sıyla 074/13

parçala - : Parçalara ayırmak, parça parça etmek -1- [T]
p.- madığına 215/7

parçalan - : Parçalamak işi yapılmak; parçalara ayrılmak, parça parça olmak
-4- [T]
p.- ırken 214/17
p.- mış 213/14, 216/15
p.- sını 136/30

pardon : Affedersiniz anlamında özür dileme sözü -1- [Fr]
p. 059/4

parıl : Işık içinde, çok parlak ve ışıltılı
-2- [T]
p. 056/18

parıltı : Parıldayan bir şeyde görülen

parlaklık, parıldama -4- [T]
p. 104/15
p.+ ların 169/13
p.+ sını 208/7
p.+ ya 106/8

Paris : Fransa'nın başkenti ve en büyük şehridir -1- [Fr]
P.+ e 051/22

parla - : Kuvvetli ışık çıkarmak, ışık saçmak, ışıldamak -23- [T]
p.- dı 080/28, 163/4, 170/13
p.- yan 009/10, 028/20, 101/17, 110/23, 118/9, 143/7, 152/14
p.- yarak 052/12, 068/6
p.- yış 139/17
p.- yor 029/1, 032/14, 051/9, 094/23, 095/9, 128/27, 227/7
p.- yordu 036/20, 061/28, 171/17

parlak : Parlayan, ışıldayan -9- [T]
p. 012/4, 036/17, 044/12, 055/11, 058/8, 096/23, 100/5, 168/13, 181/4

parlaklık : Parlak olma durumu -3- [T]
p. 023/17
p.+ ı 009/7
p.+ ma 080/30

parlat - : Parlamasını sağlamak, parlamasına sebep olmak -1- [T]
p.- may 162/14

parmak : İnsanın ve bâzı hayvanların el ve ayaklarının son bölümünü oluşturan eklemli uzantılardan her biri -38- [T]
p. 191/1
p.+ ı 209/19
p.+ ın 084/1
p.+ ını 046/8, 083/23, 084/27, 090/25, 095/19, 123/19
p.+ ının 201/13
p.+ ıyla 017/3, 084/13, 214/10
p.+ la 083/17
p.+ lara 031/28
p.+ ları 080/28, 142/18

p.+ ların 209/5
p.+ larını 095/3, 123/10, 190/12, 190/20, 208/8, 208/18, 209/7, 220/7
p.+ larının 017/29, 033/7, 117/22, 138/1, 168/15, 198/4, 198/7, 208/16, 228/25
p.+ larınızın 060/14
p.+ larıyla 067/19, 130/21

parmaklık : Dik ve aralıklı olarak sıralanmış tahta yâhut demir çubuklardan yapılan bölme veya korkuluk -3- [T]
p.+ lardan 069/29
p.+ larını 106/8
p.+ lı 091/27

parmaklıkl : Dik ve aralıklı olarak sıralanmış tahta yâhut demir çubuklardan yapılan bölme veya korkuluk -1- [T]
p. 028/19

pas : Mâdenlerin ve özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucunda meydana gelen madde; kirlilik, kir -1- [T]
p. 208/26

passız : Temiz, pürüzsüz -1- [T]
p. 064/23

paşa : Osmanlı Devleti'nde mirlivâlara ve daha yüksek rütbedeki askerlerle yüksek rütbeli sivil memurlara verilen resmî unvan -3- [Far]
p. 051/12, 051/16
p.+ yı 063/12

patavatsız : Sözünün uygun düşüp düşmeyeceğini, nereye varacağını düşünmeden konuşan, önünü sonunu düşünmeden aklına estiği gibi söz söyleyen veya davranan kimse -1- [T]
p. 053/5

patırtı : Gürültü -1- [T]
p.+ yla 189/25

patla - : İçten gelen bir basınç etkisiyle

bir şeyin içindeki nesne büyük bir gürültü çıkararak dışarıya fırlamak, dışarıya doğru dağılmak, infîlâk etmek; dayanamayacak kadar sıkılmak, sıkıntıdan, sabırsızlıktan bunalmak -2-
[T]
p.- r 092/19
p.- sını 187/5

pây : Ayak -1- [Far]
hâk-i p.+ inize 151/18

pâyân : Son, nihâyet -1- [Far]
p. 053/26

pâyânsız : Sonsuz, nihâyetsiz, ucu bucağı olmayan, nâmütenâhî -1- [Far]
p. 140/22

payla - : Hatâsını söyleyerek çıkışmak, azarlamak -2- [T]
p.- dı 157/1
p.- miştir 191/6

paylaş - : Bölüşmek, pay etmek -1- [T]
p.- amıyorlar 191/27

pazarlık : Bir alış verişte kendileri için en uygun fiyatı belirlemek amacıyla alıcı ve satıcı arasında yapılan görüşme -2- [Far]
p. et 165/22
p.+ tayız 173/10

pazu : uvvet vermesi için yâhut süs olarak takılan, içinde muska veya yazılı bir sûre bulunan kol bağı, kolçak -1- [Far]
p.+ larının 128/22

peder : Baba -3- [Far]
p.+ i 015/8
p.+ imi 070/19
p.+ inizin 196/20

pek : Sert, katı; çok, fazla, ziyâde -76- [T]
p. 013/20, 017/57, 018/3, 018/4,

018/21, 020/18, 022/7, 023/8,
023/26, 024/31, 027/1, 027/15,
036/22, 043/6, 045/5, 047/2, 052/18,
061/5, 061/16, 062/26, 065/2,
067/9, 069/11, 069/14, 071/28, 073/27,
075/1, 077/5, 083/10, 086/17,
090/10, 091/22, 092/3, 095/5, 096/17,
099/5, 099/26, 103/12, 103/13,
104/2, 114/5, 115/17, 117/1, 129/8,
130/24, 131/18, 132/24, 133/1,
138/26, 143/29, 150/23, 154/14, 156/3,
158/20, 161/9, 161/19, 162/2,
164/15, 171/15, 173/24, 174/15, 175/25,
181/13, 184/9, 190/11, 191/11,
191/28, 199/2, 201/13, 204/6, 205/15,
216/28, 217/5

pekâlâ : Peki, öyle kabul edelim ama anlamında kendisinden sonra gelen cümlede belirtilen husûsun açıklanması gereğini bildirir -5- [T]
p. 056/5, 099/2, 109/3, 144/28,
165/21

peki : Teklif edilen şeyin kabul ve tasdik edildiğini bildirir; olur, kabul, tamam; açıklama yapılması istenen cümlelerin başına getirilir; pekâlâ, öyle kabul edelim ama -38- [T]
p. 012/19, 042/13, 043/31, 050/3,
061/13, 061/15, 070/9, 070/11,
074/14, 075/19, 127/6, 131/14,
132/6, 136/13, 136/33, 137/24, 139/6,
139/24, 143/19, 144/19, 144/25,
144/30, 145/8, 145/15, 153/29, 160/18,
161/3, 165/17, 167/25, 169/23,
170/27, 184/17, 193/16, 195/24, 202/6,
202/24, 225/11
p.+ yi 061/15

pekiyi : Peki; iyi bir şekilde -2- [T]
p. 013/7, 013/10

pembe : Açık al renk, açık kırmızı gülün rengi, kırmızıya biraz beyaz karıştırılmasıyla elde edilen renk -17- [Far]
p. 023/18, 052/20, 066/9, 070/15,
070/25, 079/14, 079/30, 080/29,

103/14, 118/9, 124/6, 127/11,
128/6, 142/2, 142/14, 181/9, 209/16

pembeleş - : Pembe bir renk almak -4-
[Far]

p.- en 167/1
p.- iyordu 051/9
p.- miş 028/22
p.- mişti 171/17

pembeleştir - : Pembe bir renk almasına
sebeup olmak -1- [T]
p.- ir 085/2

pembelik : Pembe olma durumu -2-
[Far]
p. 181/5
p.+ liği 036/18

pencere : Binâ duvarlarında, taşıtların
belli yerlerinde, hava ve ışığın içeriye
girmesi ve içeridekilerin dışarıyı görmesi
için bırakılan açıklık -19- [Far]
p. 009/12, 012/25, 115/12,
115/15, 141/18
p.+ ler 021/10
p.+ lerde 035/15, 086/7
p.+ lere 021/9
p.+ leri 155/22
p.+ li 117/18
p.+ nin 123/19, 124/3, 124/8,
127/17, 208/9
p.+ sinin 086/27
p.+ ye 082/26, 108/5

pençe : Yırtıcı hayvanların ön
ayaklarının, parmak uçlarında sivri ve
aşağıya doğru kıvrık tırnaklar bulunan iç
kısmı -4- [Far]
p. 108/4
p.+ lerinden 209/11
p.+ sini 097/14
p.+ siyle 208/12

perde : Bir yerin dışarıdan görünmesini
önlemek, ışığı engellemek veya iki yeri
birbirinden ayırmak için gerilen kumaş,
naylon; sesin tizlik ve peslik derecesi
-5- [Far]

p.+ ler 078/16, 079/3
p.+ leri 063/4
p.+ lerini 124/3
p.+ siyle 194/22

Perihan : Romandaki kadın
karakterlerden biri; Şemseddin'in eşi
-65- [Far]
P. 017/17, 022/16, 025/18, 036/4,
036/8, 036/23, 049/20, 050/18,
051/26, 054/14, 054/24, 055/14,
056/7, 056/8, 057/19, 058/12, 058/27,
062/28, 066/13, 093/22, 107/6,
107/9, 107/11, 115/6, 149/15, 151/29,
153/2, 153/8, 153/18, 153/26,
154/5, 154/11, 188/3, 188/10, 188/13,
188/22, 192/15, 192/22, 196/21,
213/22, 214/7
P.+ a 055/25, 059/2, 075/18,
093/23, 099/13, 191/18, 192/6, 192/19
P.+ dan 075/17, 093/20, 099/17
P.+ ı 058/29, 108/5
P.+ ın 021/10, 058/11, 061/27,
100/23, 107/17, 149/17, 152/28, 153/9,
153/12, 153/20
P.+ la 093/22

Perver : Romandaki kadın karakterlerden
biri -23- [Far]
P. 066/14, 086/19, 088/6, 095/27,
096/7, 096/11, 096/13, 119/14,
119/24, 120/5, 120/10, 120/20,
120/24, 121/11, 121/17
P.+ e 091/17, 096/1
P.+ in 010/17, 091/18, 115/14,
119/1, 120/14
P.+ le 118/22

peş : Arka, art -6- [Far]
p.+ inde 047/28
p.+ indedir 018/1
p.+ inden 205/7
p.+ ine 068/19, 135/11

peşâşa : ? -1- [?]
p. 177/20

peşin : Alış veriş yapıldığı anda veya mal
teslim edilir edilmez ödenen -3- [Far]

p. 172/10, 176/23
p.+ den 176/22

pey : Bir sözleşmede, bir tarafın sonradan işten caymamayı kabul ettiğini belirtmek maksadıyla diğer tarafa önceden verdiği teminat akçesi -7- [Far]
p. 053/15, 165/7, 165/29, 173/4, 173/15, 173/17, 176/20

peyda : Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir -1- [Far]
p. 037/11

peydahlan - : Ortaya çıkmak, belirlemek, hâsıl olmak, peydâ olmak -1- [Far]
p.- miş 010/10

peyfa : ? -1- [?]
p. 177/20

peygamber : Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, Tanrı elçisi, nebî, resul -3- [Far]
p.+ lerden 085/24
p.+ lerin 085/7

parılda - : Işık saçmak, parıl parıl ışık vermek -1- [T]
p.- yan 174/14

parlanta : Üzerinde çok façeta oluşacak şekilde yontulmuş, çok parlak kıymetli elmas -3- [İt]
p. 020/2, 100/22, 103/20

pısırik : Cesâretsizlikten gelen bir çekingenliği olan, silik ve güçsüz -1- [T]
p. 053/20

pinekle - : Uyumlamak; hiçbir iş yapmadan oturmak -2- [Far]
p.- meye 185/9
p.- yip 056/19

pis : Üzerinde leke, toz veya kir bulunan, kirle kaplı olan, kirli; kötülenmek istenen,

beğenilmeyen, kıymet verilmeyen kimse veya şeyler için küçümseme sözü olarak kullanılır -1- [T]
p. 058/13

piş - : Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmek; olgunlaşmak, olmak -1- [T]
p.- erek 110/19

pişkin : Çekinmesi, sıkılması olmayan, nezâket kurallarına aldırmandan işini yürüten, vurdumduymaz, aldırılmaz -1- [T]
p.+ im 075/5

pişman : Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nâdim -3- [Far]
p. 090/5, 095/23, 214/13

piyano : Tam sesler için beyaz, yarım sesler için siyah olarak ayrılmış tuşlara parmakla basılınca bunlara bağlı bir çekicinin harekete gelerek âit olduğu tele vurması sûretiyle ses veren, birçok sesi bir anda işittirebildiği için batı müziğinin en önemli âleti olan klavyeli, çok sesli çalgı -14- [Fr]
p. 050/18, 054/14, 191/18
p.+ nun 047/3, 049/16, 049/21, 051/25, 051/27, 052/29, 192/9, 214/8
p.+ sunun 051/15
p.+ ya 057/19, 188/22

piyasa : Ticârî işlemlerin, alış verişlerin yürütüldüğü yer, bunların pazarı -2- [Yun]
p.+ da 097/15
p.+ sı 067/28

poker : İskambille ve genelde dört kişi tarafından oynanan bir kumar oyunu -2- [Fr]
p. 054/25, 056/5

polis : Kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlamakla görevli teşkilât, kolluk, zâbıta -3- [Yun]
p.+ e 212/6

p.+ ler 183/6, 213/22

porselen : Kaliteli ince kil çamurundan yapıp üzeri sırlanmış kap kacak, biblo cinsinden yarı saydam eşyâ, fağfur, çini -1- [İt]
p. 106/5

porsu - : Gevşeyip sarkmak -1- [T]
p.- muş 121/23

portmanto : Şapka, manto asmaya mahsus mobilya niteliğinde askılık -1- [Fr]
p.+ nun 162/13

pot : Bir dikişte dikiş hatâsı sonucu meydana gelen büzülme, kıvrım, kırışık, kabarıklık kusur -1- [Erm]
p. 053/10

potin : Koncu incik kemiğinin üstüne kadar çıkan, yan tarafından düğmelerle veya ön tarafından potin bağı ile kapanan bir ayakkabı çeşidi, fotin, konçlu ayakkabı -2- [Fr]
p. 053/27
p.+ ler 054/27

pörsü - : Gevşeyip sarkmak -2- [T]
p.- dü 027/7
p.- yerek 197/20

prens : Bir prensliğin başında bulunan kimse -1- [Lat]
p.+ iyle 217/3

prestij : Saygınlık, itibar -1- [Lat]
p. edilmek 042/9

profesör : Doçentten sonra gelen en üst derecedeki öğretim üyesi -2- [Fr]
p. 195/26
p.+ üdür 195/25

Profeta : Özel Ad -2- [?]
P. 063/26
P.+ ya 063/20

projektör : Bir kaynaktan çıkan ışığı paralel ışınlar hâline getirip kuvvetli bir aydınlatma sağlayan âlet, ışıldak -1- [Fr]
p.+ ün 069/21

psikopatolojik : Psikopatolojiyle ilgili -1- [Fr]
p. 201/9

pudra : Cildin daha güzel görünmesini ve korunmasını sağlamak için yüze ve tene sürülen, nişasta ve çeşitli mâdenî tozlardan yapılmış güzel kokulu, beyaz veya pembe renkte, ince toz hâlindeki tuvalet malzemesi -6- [Fr]
p. 010/12, 036/13, 096/20, 100/12
p.+ lı 056/14
p.+ sını 129/19

pürüzlen - : Pürüzlü duruma gelmek -1- [Far]
p.- iyor 010/11

pürüzlü : Pürüzü olan ;ses için bozuk ve boğuk, çatal -2- [T]
p. 049/25, 096/19

püü : Ünlem -2- [T]
p. 117/11, 167/14

rab : Bütün mahlûkâtı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah, Tanrı -2- [Ar]
ya r. 194/12
ya r.+ i 193/28

Râbbizülcelâl : Kur'an'da bir sure -1- [Ar]
R.+ i 084/6

rabıt : Bağlama, bağlanma, ilişirme, iliştilme -3- [T]
r. etmeye 215/16, 216/11
r.+ a 030/2

rabıta : İki şeyi birbirine bağlayan nesne, bağ; münâsebet, âlâka, bağ -5- [Ar]
r. 202/11

kat-ı r. 113/3
r.+ ların 059/31
r.+ m 043/8
r.+ yı 061/11

radde : Derece, mertebe, kerte -1-
[Ar]
r.+ ye 105/14

raf : Üzerlerine öteberi konmak üzere,
yanlarındaki çubuklara yatay durumda ve
birbirine paralel olarak tutturulmuş
levhalardan ibâret mobilya, etajer -3-
[Ar]
r.+ ı 037/17
r.+ lar 079/5
r.+ larında 078/16

rağbet : İstek, arzu, alâka, meyil,
teveccüh -1- [Ar]
r. 019/12

rağmen : Bir şeyin olması lâzım gelenin
aksine geliştiğini, o şeyin gerektirdiği
hâlin aksine davranıldığını ifâde eder, e
karşı, e karşı -2- [Ar]
r. 177/12, 188/8

rahat : Sıkıntı vermeyen, dinlendiren,
yorgunluk ve tedirginlik vermeyen -24-
[Ar]
r. 037/17, 060/8, 080/23, 097/9,
122/22, 123/27, 141/27, 155/6,
156/12, 170/26, 192/26, 193/14,
213/7
r. edemez 051/4
r. ediyor 123/28
r. etmez 134/5
r.+ ça 108/7, 155/8
r.+ ım 093/7, 106/12
r.+ ımı 075/9
r.+ ın 075/9

rahatla - : Sıkıntı, ızdırıp ve huzursuzluk
veren bir durum ortadan kalkıp rahata
kavuşmak, sükûnete ermek -3- [Ar]
r.- dım 106/13
r.- r 135/14
r.- yacak 109/13

rahatlık : Rahat olma durumu, üzüntüsü
ve sıkıntısı olmama -1- [T]
r.+ ım 209/6

rahatsız : Tedirgin ve sıkıntılı olan, rahat
olmayan, huzursuz; sağlığı yerinde
olmayan kimse, hasta -9- [Ar]
r. 021/25, 050/13, 155/14
r. eder 040/2
r. ediyor 031/7
r. etmeye 131/16
r. ettiğimi 131/8
r. ettim 130/23
r.+ dım 017/19

rahmanî : Allah'a âit, Allah'la ilgili -1-
[Ar]
r. 113/6

rahmetli : Ölmüş bir kimseden
bahsedilirken isminin başına veya sonuna
getirilerek Allahın rahmetine kavuşmuş
olan anlamında kullanılır; merhum -4-
[T]
r. 089/9, 090/2, 229/9
r.+ yi 089/15

rakı : Üzüm, erik, elma, hurma şekeri bol
meyvelerin mayalanmasından elde edilen,
alkole anason karıştırılarak yapılan,
kuvvetli sarhoşluk verici sert içki -1-
[Ar]
r.+ yı 053/2

rakibe : Kadın rakip, birbirine rakip olan
kadınlardan her biri -1- [Ar]
r.+ sinin 195/4

rakip : Aynı şeyi elde etmek
isteyenlerden, aynı amaca varmak için
uğraşanlardan her biri; aynı sevgiliye
gönül verenlerden her biri -4- [Ar]
r.+ inizi 019/15
r.+ ler 207/9
r.+ lerimiz 042/21
r.+ lerinin 217/25

randevu : Belli bir saatte ve yerde

yapılması kararlaştırılan buluşma -3-
[Fr]

r. 220/30
r.+ n 044/4
r.+ su 144/8

rast : Tasarlamadığı halde karşılaşmak,
rastlamak, tesâdüf etmek -8- [Far]
r. 067/7, 074/6, 080/31, 097/24,
224/11

r. geldiği 118/8
r. geldik 015/24
r. getirsin 012/19

rastla - : Tasarlamadığı halde
karşılaşmak, rast gelmek, tesâdüf etmek

-6- [T]
r.- dı 020/21
r.- diğ 174/21
r.- mamak 138/21
r.- miş 183/13
r.- saydı 184/14
r.- yamaz 072/10

râşe : Titreme, titreyiş -2- [Ar]
r. 034/15
r.+ siyle 068/12

rayiha : Koku, güzel koku -1- [Ar]
r. 079/20

razi : Kabul eden, uygun bulup
benimseyen, olana boyun eğip rızâ
gösteren -14- [Ar]

r. 070/20, 074/24, 075/9, 100/20,
108/27, 147/3, 220/9, 223/17
r. edemedim 017/18
r.+ dır 070/13
r.+ dırlar 072/2
r.+ yım 157/6, 157/7, 189/11

refika : Karı, zevce -1- [Ar]
r. 064/3

rehavet : Gevşeklik, kendini koyuverme,
ağırlık, tembellik -1- [Ar]
r.+ le 141/21

reis : Baş, başkan, âmir -1- [Ar]

r.+ i 051/22

rekabet : Aynı işi yapan, aynı amacı
güden kimseler arasındaki yarışma,
çekişme -2- [Ar]
r. edebileceğini 072/15
r. edebilirdi 227/15

rengârenk : Çeşit çeşit renkli, renk renk
-1- [Far]
r. 036/19

Rengigül : Romanda geçen kadın
isimlerinden biri -1- [Çerk]
R. 041/4

renk : Cisimler tarafından aksettirilen
ışığın gözde yaptığı etki sonucu meydana
gelen duyum; nitelik, vasıf, mâhiyet,
durum -20- [Far]

r. 010/11, 044/11, 181/21, 208/17
r.+ i 010/9, 012/7, 023/18, 028/20,
028/28, 032/13, 044/13, 062/16,
068/5, 103/13, 118/9, 138/24,
207/14
r.+ ine 080/30
r.+ ini 032/13
r.+ leri 078/10

renkli : Tabii olarak rengi olan;
aksettirdiği görüntüde renk bulunan -2-
[Far]
r. 079/4, 098/9

Renknaz : Romandaki kadın
karakterlerden biri; Şakir Bey'in eşi -43-
[T]

R. 020/7, 021/22, 022/4, 023/2,
024/1, 033/14, 033/21, 033/26,
038/20, 039/24, 041/3, 043/10,
044/5, 049/15, 050/11, 050/20, 051/1,
051/8, 052/4, 052/15, 052/20,
053/22, 054/19, 055/16, 056/12, 058/9,
062/26, 066/13, 100/18, 149/15,
151/26, 152/3, 179/6, 179/10, 179/20,
179/28, 180/2, 180/4, 182/17,
183/27, 184/16, 184/26, 214/7

renksiz : Rengi olmayan; soluk, solgun,

kansız -1- [Far]
r. 227/5

resim : Bir nesne, bir canlı yâhut tabiatın kara kalemle, sulu veya yağlı boya ile kâğıt, bez bir yüzey üzerine yapılan benzeri, tasvir, timsal; fotoğraf -11- [Ar]
r. 054/17, 154/28, 192/17
r.+ de 192/13
r.+ i 192/7
r.+ im 192/20
r.+ ini 192/6, 192/10
r.+ ler 078/12, 227/23
r.+ lerine 214/8

resmen : Devlet adına, resmî olarak; kesin olarak, açıkça -1- [Ar]
r. 055/23

resmî : Devletle ilgili veya devlet adına olan; devletin koyduğu usûllere uygun -1- [Ar]
r. 130/4

ret : Kabul etmeme, geri çevirme, geri döndürme -5- [Ar]
r. 011/10
r. edebilir 221/23
r. etmesine 071/8
r. etmez 221/21
r. etti 011/12

revân : Yürüyen, giden -1- [Far]
taht-ı r.+ ma 128/4

Reyhan : Romadaki karakterlerden biri -2- [Ar]
R. 183/17, 183/18

rezalet : Çok çirkin ve utanılacak hal, herkesin duygularını inciten durum veya olay, rezillik, kepezelik -1- [Ar]
r. 139/13

rezil : Alçak, âdî, aşağılık, soysuz, hayâsız -7- [Ar]
r. 156/29, 167/19, 188/2, 194/25
r. et 161/16

r.+ âne 203/15, 203/16

rihtım : Bir deniz veya akarsu kıyısında deniz taşıtlarının yanaşması, yükleme, boşaltma, indirme, bindirme işlerinin yapılabilmesi için düzenlenmiş yer -9- [Far]
r. 106/2
r.+ a 082/26
r.+ da 086/7, 096/26
r.+ ı 106/4
r.+ m 091/19, 101/20, 106/7,
222/3

rıza : Hoşnut ve memnun olma durumu, hoşnutluk, memnunluk; allah'ın kulun hâli ve yaptıkları karşısında duyduğu hoşnutluk -1- [Ar]
r.+ sı 183/14

rica : Dilek, istek -22- [Ar]
r. 136/26
r. ederim 041/12, 101/21, 111/28,
134/23, 135/7, 135/28, 136/6, 136/17,
136/22, 137/16, 137/22, 174/27
r. ediyordu 095/12, 174/24,
187/23
r. ediyorum 131/12
r. etti 191/19
r. ettim 017/17
r.+ sıyla 149/23
r.+ siyle 098/15

Riše : Profosör -1- [?]
R. 195/26

rivayet : Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma -1- [Ar]
r.+ in 047/1

riyazî : Matematikle ilgili, riyâziyeye âit; delillere dayanan -2- [Ar]
r. 078/18, 204/13

Rodrek : Özel ad -1- [?]
R.+ i 055/29

rol : Bir filim veya piyeste bir kişiyi canlandıran oyuncunun yaptıklarının

veya söylediklerinin bütünü; bir işte bir kimsenin veya şeyin üstüne düşen görev

-2- [Lat]

r.+ leri 068/4

r.+ ünü 195/11

Roma : İtalya'nın, Lazio bölgesinin ve aynı zamanda Roma ilinin başkentidir

-1- [Lat]

R. 205/11

roman : İnsan veya toplumu konu edinen, gerçek veya hayâlî kişiler etrafında geçen olaylar dizisinin nesirle anlatıldığı uzun eser, büyük hikâye -1-

[Lat]

r. 041/10

Romanya : Orta Avrupa'nın güney doğusunda, Balkan Yarımadası'nın kuzeyinde bulunan bir ülke -2-

[Rum]

R.+ dan 173/8

R.+ nın 063/1

Roza : Foyasız olarak tıraş edilmiş, alt kısmı düz, yassı elmas taşı, Felemenk; böyle elmaslarla süslenmiş mücevher

-2- [Lat]

R. 063/26

R.+ yı 063/24

rötuş : Bir resmi basmadan önce cam üzerinde yapılan düzeltme -1- [Fr]

r. 054/23

ruh : İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can -30- [Ar]

r. 149/3, 196/13

r.+ a 030/17

r.+ da 030/13

r.+ lar 195/16, 213/1

r.+ ları 195/25, 195/26

r.+ ta 111/8, 139/3

r.+ taki 160/2

r.+ u 034/18, 078/4, 110/17,

139/4, 196/20, 219/3

r.+ um 220/21

r.+ un 035/1, 045/13, 098/18, 143/26, 149/2, 169/15

r.+ una 034/21

r.+ unu 122/17

r.+ unun 032/9, 079/20

r.+ usun 196/16

r.+ uyla 139/4

ruhanî : Ruhla ilgili, rûha âit -1- [Ar]
r. 110/4

ruhî : Ruhla ilgili -1- [Ar]
r. 217/15

ruhiyat : Ruhla ilgili haller, psikolojik durumlar -1- [Ar]
r.+ çı 058/26

ruhsuz : Cansız, hareketsiz; duygusuz, hissiz, soğuk -2- [T]
r. 149/5
r.+ du 147/5

rum : Yunan asıllı kimselere verilen isim -10- [Ar]
r. 127/8, 138/8, 141/5, 142/14, 145/22, 162/16, 162/18, 162/27, 170/9, 221/1

Rumeli : Osmanlı İmparatorluğunun Avrupa'daki ülkelerine topluca verilen ad -2- [T]
R.+ a 133/21
R.+ yi 039/28

Rus : Rusya ve Ruslarla ilgili -3- [Fr]
R. 064/16, 067/27

Rusya : Rusya Federasyonu dünyanın en büyük ülkelerinden biri -1- [T]
R.+ da 067/20

rutubet : Cisimlerde ve havada bulunan, gözle görülemeyecek derecedeki su veya su buharı -2- [Ar]
r.+ i 165/15
r.+ te 011/27

rutubetli : Rutûbeti hissedilen, nemi fazlaca olan -1- [Ar]
r. 165/15

rüsva : Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepâze kimse -1- [Far]
r. edecekti 194/25

rüştiye : Eskiden orta okul derecesindeki mektep-1- [Ar]
r.+ den 049/9

rüya : Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş -11- [Ar]
r. 118/15, 122/23, 122/25, 123/24
r.+ larda 066/3
r.+ ları 118/5
r.+ larla 079/24
r.+ mda 022/12
r.+ sında 118/2, 118/7, 118/12

rüzgâr : Yer değiştiren hava, bu havanın hissedilen etkisi, yel, bâd -27- [Far]
r. 009/8, 027/23, 032/7, 032/8, 032/9, 032/10, 045/15, 055/7, 085/5, 086/21
r.+ a 086/27
r.+ da 011/28
r.+ dan 117/20
r.+ dır 032/11
r.+ ın 065/6, 224/7
r.+ ını 033/14, 055/17, 079/19, 200/13
r.+ ının 036/6
r.+ ıyla 035/22
r.+ la 064/24
r.+ larla 062/7
r.+ lı 036/17, 064/28

rüzgârlı : Rüzgâr esen, rüzgârı olan -5- [Far]
r. 068/11, 070/15, 076/19, 210/2, 219/10

saadet : Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık -8- [Ar]
s. 014/12, 042/1, 060/1, 070/24,

084/24, 218/7
s.+ lerin 044/24
s.+ lerine 014/8

saat : Gece ile gündüzden meydana gelen bir günün yirmi dörtte birine eşit olan altmış dakikalık zaman birimi -39- [Ar]
s. 011/2, 038/3, 056/26, 057/10, 062/19, 064/10, 065/5, 067/4, 075/14, 108/8, 109/13, 129/5, 162/8, 170/1, 175/29, 193/21, 214/11, 219/9
s.+ e 153/4, 159/17
s.+ i 051/18, 079/10, 153/2
s.+ ine 009/1, 051/18, 067/1, 071/3, 072/24
s.+ ini 060/24
s.+ inin 009/19
s.+ lerce 048/15, 078/6, 171/2
s.+ leri 111/8
s.+ lerini 129/17
s.+ te 069/6, 214/13
s.+ tir 136/17, 145/11

sabah : Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri-48- [Ar]
s. 010/23, 011/26, 074/26, 081/11, 082/1, 083/13, 108/21, 127/7, 128/5, 130/1, 131/6, 156/27, 162/12, 168/9, 223/1, 223/19, 227/25
s.+ a 012/13, 066/11, 066/19, 102/20, 118/16, 191/9
s.+ ı 039/6, 083/7, 156/4, 200/28
s.+ ın 227/22
s.+ ında 229/6
s.+ lara 010/2, 214/6
s.+ ları 082/6, 127/14, 128/4
s.+ larının 229/10
s.+ leyin 081/6, 081/19, 083/4, 118/17, 159/16, 193/17, 202/19
s.+ tan 021/19, 035/22, 111/19, 175/16, 197/24

sabahlık : Kadınların sabahleyin yataktan kalkınca geçici olarak giydikleri üstlük -2- [T]
s.+ ı 141/20
s.+ ını 155/27

sabır : Katlanılması zor olan haksızlık, sıkıntı, acı, hastalık, yoksulluk, felâket durumlar karşısında umutsuzluğa kapılmayıp şikâyet etmeden, sızlanmadan dayanma, tahammül gösterme -16-

[Ar]

s. 018/13, 150/27

s. edemeyerek 092/5

s. edenlerle 085/26

s. ediniz 158/7, 158/14

s. ediyor 094/10

s. et 085/22, 085/25, 116/4

s. etmeye 116/6

s. etseniz 173/2

s. etti 038/19

s. ettikleri 085/23, 085/24

s.+ lıdır 148/12

sabırsız : Sabrı olmayan, sabredemeyen, telâşlı ve aceleci olan -1- [Ar]

s. 156/3

sabırsızlan - : Sabırsızca davranmak, sabırsızlık göstermek -2- [Ar]

s.- dığını 069/24

s.- ıyor 010/5

sabit : Yerinde duran, yer değiştirmeyen, durağan -4- [Ar]

s. 023/20, 026/19, 105/6, 123/5

Sabriyâr : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Far]

S. 041/3

sabun : Yağlı maddelerden ve alkalilerden yapılan, kirli, yağlı şeyleri temizlemekte ve her türlü yıkama işinde kullanılan temizlik maddesi -1- [Ar]

s. 009/9

saç : Başı kaplayan kıllar -40- [T]

s.+ ı 011/28

s.+ ımın 202/17

s.+ ını 155/20

s.+ la 155/3

s.+ ları 015/12, 031/27, 052/12,

055/10, 076/23, 095/3, 100/6, 181/16,

210/1, 210/26, 212/23

s.+ larıma 116/18

s.+ larında 227/7

s.+ larındaki 221/6

s.+ larından 091/3

s.+ larını 010/7, 023/16, 091/21,

124/4, 142/1, 144/5, 169/28, 182/11,

211/7, 211/21, 219/17

s.+ larının 009/8, 032/14, 036/18,

087/1, 103/13, 142/18

s.+ larıyla 036/13, 040/24, 066/9

s.+ lari 190/9

saçak : Yüksek voltaj uygulanan bir iletkenin etrâfındaki gaz ve atom molekülleri sebebiyle meydana gelen elektrik atlamalarının ortaya çıkardığı ışıkların görünüşüne verilen ad -1-

[T]

s.+ ı 075/7

saçlı : Saçı olan -1- [T]

s. 103/14

saçma : Bir değeri olmayan, yersiz, tutarsız, mantıksız söz -1- [T]

s.+ lama 189/4

sadakat : Kendisine iyilik edene, lutufta bulunup koruyana minnet ve şükran duyguları ile bağlanma, bu bağlılığa yakışır şekilde davranma, hâinlik ve döneklik etmeme, vefâkarlık gösterme -1- [Ar]

s.+ inden 147/1

sâde : Süsü olmayan, üzerinde süsleme bulunmayan, yalın; gösterişi sevmeyen, iddiasız -3- [Far]

s. 013/18, 036/15, 130/12

sadece : Yalnız, yalnızca, sâde -1- [T]

s. 205/26

sâdelik : Sade olma durumu; süs ve zorlamadan uzak, anlaşılır anlatım biçimi -2- [Far]

s.+ in 104/1

s.+ ten 036/11

sadık : Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren, sadâkatli -3- [Ar]
s. 102/8, 102/10
s.+ tır 148/11

sadizm : Başkasına eziyet etmek sûretiyle cinsî tatmin bulma şeklindeki sapıklık -1- [Fr]
s. 209/28

saf : İçine temizliğini bozacak bir şey karışmamış olan, temiz, duru, arı, berrak, hâlis -1- [Ar]
s. 147/16

safa : Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik -4- [Ar]
s. 050/13, 098/12, 098/14, 130/17

saffet : Maddî ve mânevî mânâda temizlik, arılık, saflık; kurnazlığa aklı ermeme, kolayca aldatılabilme, saflık -1- [Ar]
s.+ e 104/17

saflık : Maddî veya mânevî anlamda saf ve temiz olma durumu, temizlik, arılık, sâfiyet; düzen, hîle ve kurnazlıklara akıl erdirememe, kolayca aldatılabilir, kandırılabilir olma durumu -1- [Ar]
s.+ ı 093/12

safsata : Boş, asılsız, temelsiz söz, gerçek gibi görüldüğü halde aslında esassız olan kıyas, gerçek süsü verilmiş yalan -1- [T]
s.+ ları 159/5

sağ : Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan; yaşamakta olan, hayatta bulunan kimse, diri, canlı -13- [T]
s. 064/3, 108/2, 184/18, 215/11, 221/11, 228/25
s. olsun 051/3
s.+ a 038/5, 073/11, 087/21
s.+ ım 121/4

s.+ ında 036/8
s.+ lığında 212/28

sağlam : Bozulmadan, değişmeden uzun süre varlığını koruyabilen, dayanıklı; sakatlığı ve hastalığı olmayan, sağlıklı, sıhhatli-3- [T]
s. 086/16, 090/25, 144/22

sahi : Gerçek, gerçekten, gerçek olarak -11- [Ar]
s. 043/27, 057/3, 150/15, 175/12, 179/6, 190/2, 218/1
s.+ den 049/6, 091/27, 100/5, 137/30

sahife : Bir defter veya kitap yaprağının iki yüzünden her biri; olayların zaman içinde yer alan safhalarından her biri-1- [Ar]
s. 205/7

sahil : Deniz, nehir veya göl kenarı, kıyı, yalı -9- [Ar]
s.+ e 045/19, 061/30
s.+ i 221/17
s.+ in 227/22
s.+ inde 044/20
s.+ indeki 214/12
s.+ ine 045/17
s.+ lere 044/27
s.+ lerine 084/12

sahip : Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik -12- [Ar]
s.+ i 085/23, 085/24, 172/9, 173/26, 174/3, 174/13, 176/21
s.+ idir 051/12
s.+ ine 173/14
s.+ inin 064/19
s.+ iyle 165/22
s.+ lerinin 078/11

sahne : Oyun, konser gösterilerde seyircilerin kolayca görebilecekleri şekilde zeminden yüksek yer; bir olayın, bir husûsun görüldüğü, cereyan ettiği yer -2- [Ar]

s.+ si 219/4
s.+ yi 038/21

sahte : Aslına benzetilerek yapılmış, aldatmak amacıyla taklit edilmiş olan; yapmacık, gösterişten ibâret -6- [Far]
s. 129/12, 203/2, 203/3, 228/3
s.+ dir 201/20
s.+ sin 203/2

sahtekarlık : Sahtekâr olma durumu, sahtecilik; sahtekârca davranış, sahtecilik -1- [Far]
s.+ ina 170/5

saik : Sevkedenden, gönderen, götüren -1- [Ar]
s. 059/31

sakal : Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü -9- [T]
s.+ ı 011/28, 012/1, 076/24, 120/3
s.+ ını 083/27, 172/13
s.+ ının 017/3, 074/17
s.+ ıyla 052/13

sakalsız : Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların olamama durumu -1- [T]
s. 173/26

sakin : Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü; olacağından korkulan, şüphelenilen bir şey karşısında söylenir -5- [T]
s. 017/6, 017/11, 107/21, 116/25, 117/10

sakin : Yerinde duran, hareketsiz; canlı ve hareketli olmayan, canlılık göstermeyen, durgun, dingin -15- [Ar]
s. 021/9, 035/16, 044/28, 062/17, 122/23, 122/26, 133/16, 141/27, 159/8, 203/13, 203/25, 222/3, 223/12
s.+ im 202/27, 216/6

sâkit : Ses çıkarmayan, konuşmayan,

susan, sessiz -2- [Ar]
s. 027/17, 095/18

sakla - : Kaybolmaması, zarar görmemesi için belli ve emin bir yere koymak, kaldırmak; değer verip elden çıkarmamak, elinde bulundurmaya devam etmek -3- [T]
s.- sın 188/21
s.- yorlar 097/18
s.- yorum 106/11

salâhiyet : Yetki -1- [Ar]
s.+ le 185/10

salatalık : Hıyar -2- [T]
s.+ ları 010/21, 011/24

salın - : Aynı doğrultu üzerinde sürekli bir şekilde hareket etmek, gidip gelmek; gerçekleşmesi şüpheli duruma gelmek, bir türlü gerçekleşmemek, sallantıda olmak -1- [T]
s.- işlarla 044/22

salıncak : Üzerine oturulup sallanmak üzere iki tarafından ip veya zincirle yüksekçe bir yere asılmış eğlence âleti -2- [T]
s. 028/9
s.+ ta 110/28

salıver - : Serbest bırakmak, gitmesine izin vermek; bırakmak, koyuvermek -2- [T]
s.- di 083/28
s.- iyorlar 227/25

salla - : Bir şeyi hep aynı doğrultuda düzenli şekilde hareket ettirmek -26- [T]
s.- dı 012/18, 043/26, 045/7, 046/8, 056/21, 083/23, 130/28, 134/30, 159/19, 175/31, 190/14
s.- di 101/18
s.- rları 020/7
s.- yan 211/6
s.- yarak 056/12, 057/12, 067/11, 075/14, 077/26, 157/27, 163/18, 175/10

s.- yor 026/10, 044/15, 196/20,
221/9

sallan - : Aynı doğrultu üzerinde sürekli bir şekilde hareket etmek, gidip gelmek; gerçekleşmesi şüpheli duruma gelmek, bir türlü gerçekleşmemek, sallantıda olmak -18- [T]

s.- akaldı 027/6

s.- an 021/22, 087/7, 087/16,
117/20, 196/22

s.- arak 141/2, 158/17

s.- dı 074/12, 177/19, 224/28

s.- dıgını 211/20

s.- ırları 110/28

s.- ıyor 028/9, 137/30

s.- iyordu 027/25, 080/29, 196/11

salon : Bir evin misâfir kabul edilen en büyük ve en güzel döşenmiş odası -28- [Fr]

s. 189/29

s.+ a 141/17, 189/20, 189/25,
190/5, 191/17, 194/24, 195/13

s.+ da 046/3, 046/6, 128/19,
129/2, 141/6, 172/6, 185/10, 186/17,
192/23, 201/14, 214/8

s.+ dan 191/7, 192/26

s.+ u 141/18, 187/22

s.+ un 031/20, 033/21, 188/25,
195/7

s.+ una 197/2

saltanat : Hükümdarlık, sultanlık; bolluk, zenginlik, şatafatlı ve gösterişli yaşayış, debdebe, dârat-4- [Ar]

s. 021/3, 128/14, 160/3

s.+ lara 072/19

salyalar : Ağızdan akan tükürükler -1- [Yun]

s. 185/22

saman : Tahılların taneleri alındıktan sonra kalan sapları -3- [T]

s. 048/4, 053/26, 188/16

samimî : Gönülden gelen, riyâsız, hakîkî, hâlis, içten davranış, duygu, söz -11-

[Ar]

s. 030/12, 031/13, 043/1, 074/28,
103/26, 107/2, 133/5, 174/30,

228/21

s.+ siniz 168/12

samimîleş - : Samîmiyetle davranmak, samîmî olmak -1- [Ar]

s.- ti 161/10

samimîyet : Samîmî olma, içten, candan ve riyâsız olma durumu -2- [Ar]

s. 202/8

s.+ i 048/10

san - : Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek -12- [T]

s.- arak 189/29

s.- dı 070/3, 118/19

s.- dıgımız 034/26

s.- dım 094/11, 098/13, 186/1,
228/9

s.- ıyor 219/8

s.- iyordu 215/5

s.- iyordum 217/18

s.- iyorum 109/13

sanat : Duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifade etme husûsundaki yaratıcılık -3-

[Ar]

s. 201/11

s.+ a 045/5

s.+ tan 148/27

sanatkâr : Güzel sanatların bir dalında sanat niteliği taşıyan eserler veren kimse, sanatçı -1- [Ar]

s.+ ların 201/11

sancılı : Sancısı olan, sancısı tutmuş; sancı veren -2- [T]

s. 066/1, 181/17

sandal : Kürekle yürütülen kısa, genişçe deniz teknesi -6- [Yun]

s. 035/3, 037/1, 044/21, 045/16
s.+ a 044/20, 044/23

sandalcı : Sandal işleten kimse -2-
[T]
s. 124/13
s.+ lar 044/14

sandalye : Kol koyacak yerleri olmayan
arkalıklı oturma eşyası, iskemle -13-
[Lat]
s. 039/17, 185/14
s.+ lerden 219/12
s.+ leri 195/14
s.+ nin 121/4
s.+ sinde 074/12
s.+ sine 186/15
s.+ sini 185/24
s.+ sinin 094/28
s.+ ye 156/8, 158/1, 189/25
s.+ yi 186/6

sandık : İçine saklanması istenen şeyler
konan, dört köşe büyük bir kutu
şeklindeki kapaklı ev eşyası -3-
[Yun]
s.+ a 073/6
s.+ ina 172/26
s.+ tan 054/26

sâni : İkinci -2- [Ar]
s. 011/8
kânun-ı s. 174/19

saniye : Bir dakikanın altmışta biri olan
zaman birimi -19- [Ar]
s. 015/18, 038/1, 042/16, 047/4,
053/3, 055/4, 077/20, 092/5,
108/15, 209/1, 219/4
s.+ de 027/12, 032/10, 108/17,
216/19
s.+ lik 026/11
s.+ n 043/15
s.+ yi 108/16, 212/11

sanki : Anlatılan şeyin gerçekte var
olmadığını, fakat öyle sanıldığını
gösterir, sözüm ona, sözde, güya -10-
[Ar]

s. 018/5, 032/15, 048/20, 081/4,
083/6, 109/13, 111/3, 139/3,
223/3

sap - : Gitmekte olduğu yolu veya yönü
değiştirip başka yola veya yöne dönmek,
yolunu, yönünü değiştirmek -1- [T]
s.- tı 037/14

sapasağlam : Çok sağlam, pek sağlam
-1- [T]
s. 177/19

sapla - : Kuvvetle batırmak, hızlı bir
vuruşla sokmak -1- [T]
s.- salardı 199/16

saplan - : Hızla batmak, kuvvetli bir
itilişle içine girmek; kendini alamayacak
şekilde takılıp kalmak, kendini
kurtaramamak -1- [T]
s.- dığı 102/27

saplı : Saplanmış olan -1- [T]
s. 055/15

sapsarı : Çok sarı; çok solgun, çok
sararmış -2- [T]
s. 092/15, 156/6

sar - : Kuşatmak, çevrelemek -4-
[T]
s.- an 110/25
s.- dı 142/14
s.- dığını 075/7
s.- mıştı 152/25

sarar - : Rengi sarı olmak, sarıya
dönüşmek; solmak -5- [T]
s.- dı 115/2
s.- ıp 085/3
s.- mış 076/24, 121/23, 158/20

saray : Hükümdarların veya devlet
başkanlarının oturduğu büyük ve
gösterişli binâ -25- [Far]
s. 079/3, 178/19
s.+ a 039/23, 099/25, 183/2,
183/5, 183/15, 183/19, 183/20

s.+ da 040/25, 079/12, 099/26,
100/13, 100/16, 164/14
s.+ dan 099/21, 178/21, 184/6
s.+ daydı 099/11
s.+ dır 217/4
s.+ ı 183/13
s.+ ına 151/16
s.+ lara 128/9
s.+ larda 041/2
s.+ lılar 100/4

sarey : Yansıma sözcük -3- [T]
s. 178/18, 178/20
s.+ den 178/22

sarf : Kullanmak, tüketmek -8- [Ar]
s. 138/12
s. edeceğini 185/19
s. ederek 027/8, 131/28, 197/11
s. edersem 039/8
s. ettiği 095/8
s. ettirir 172/28

sarfiyat : Sarfedilen, harcanan şeyler, her türlü masraflar -2- [Ar]
s.+ ı 129/11
s.+ tan 172/31

sarhoş : Alkollü bir içki veya keyif verici bir madde etkisiyle az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş; bir şeyden kendini kaptıracak derecede mutluluk duyan kimse, mest -2- [Far]
s. 037/28
s.+ ça 053/5

sarhoşluk : Sarhoş olma durumu -1- [Far]
s.+ u 043/29

sarı : Altın rengi, kükürt rengi; solgun, soluk -16- [T]
s. 049/6, 055/10, 103/14, 119/20, 137/6, 142/2, 173/27, 177/11, 178/17, 179/18, 180/14, 181/16, 210/26
s.+ sı 036/18
s.+ sında 027/15

s.+ ydı 083/13

sarıklı : Başına sarık sarmış olan -1- [T]
s. 049/12

sarıl - : Etrâfında yer alınmak, kuşatılmak, çevrelenmek; kuşatmak, muhâsara altına almak -6- [T]
s.- an 037/21
s.- dı 096/22
s.- madı 185/4
s.- mış 089/23, 139/3, 141/26

sarılı : Sarılmış -1- [T]
s. 081/8

sariy : Yansıma sözcük -3- [T]
s. 178/17, 178/18
s.+ den 178/16

sark - : Aşağıya doğru uzanmış, yere doğru eğilmiş, sarkmış; sıkı ve gergin olmayan, gevşek, sölpük -8- [T]
s.- an 177/11, 189/23
s.- arak 223/3
s.- ıp 179/16
s.- iyordu 197/21
s.- mış 022/8
s.- tı 094/28, 180/22

sarkık : Aşağıya doğru uzanmış, yere doğru eğilmiş, sarkmış; sıkı ve gergin olmayan, gevşek, sölpük -1- [T]
s. 021/23

sarkıt - : Yukarıdan aşağıya doğru eğilmek, uzanYukarıdan aşağı doğru sarkmasını sağlamamak -2- [T]
s.- arak 046/11
s.- tı 158/22

sars - : Çok tesir ederek düzen ve dengesini bozmak, hırpalamak, yıpratmak; bulunduğu yerde şiddetle sallamak, ileri geri oynatmak -8- [T]
s.- arak 121/21, 185/1, 209/18
s.- ıyor 197/14
s.- iyordu 198/11

s.- makla 030/15
s.- mış 180/10
s.- tı 057/9

sarsıl - : Sallanmak, şiddetle titremek
-4- [T]
s.- dıkça 031/18
s.- dım 184/24
s.- ıyor 094/24
s.- ıyordu 122/3

sarsıntı : Ansızın ve düzensiz bir şekilde öne arkaya, sağa sola gidip gelme, sallanma -3- [T]
s.+ dan 123/1
s.+ larıyla 153/10
s.+ sıyla 154/5

sat - : Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek -14- [T]
s.- acağım 150/23
s.- an 184/6, 188/20
s.- ana 188/20
s.- arak 186/25
s.- ardı 101/5
s.- ıyorlar 189/2
s.- mak 182/24, 188/18
s.- mamış 039/25
s.- maya 188/9
s.- mış 183/12
s.- mıştı 048/17
s.- tım 150/3

satıl : Bir şeyin dışta olan, dıştan görünen tarafı, yüzü; bir meselenin veya olayın sâdece dıştan görülen, derinlemesine bilinmeyen yönü, dış yüzü -3- [Ar]
s.+ ına 154/28
s.+ ında 169/14
s.+ ını 032/16

satıl - : Bir bedel karşılığında başkasına devredilmek -5- [T]
s.- an 188/23
s.- dı 174/4
s.- mış 173/24, 174/9, 174/10

satılık : Satılmasına karar verilen, satışa

çıkarılan -1- [T]
s.+ a 039/22

satın : Parasını ödeyerek bir şeyi almak, bedelini ödeyip o şeye sâhip olmak, mübâyaa etmek -3- [T]
s. 048/16, 176/30, 182/25

satır : Bir sayfa üzerine enine yazılan veya dizilen kelimelerin meydana getirdiği yazı sıralarından her biri -6- [Ar]
s. 137/3
s.+ lar 011/19, 220/25
s.+ ların 011/21
s.+ larına 011/4
s.+ lık 135/25

sav - : Yanından uzaklaştırmak, gitmesi gerektiğini hissettirmek, göndermek, yol vermek; geçirmek, atlatmak -2- [T]
s.- acaksın 165/19
s.- amadı 174/29

savlet : Bütün gücüyle saldırma, şiddetli hücum, saldırı -1- [Ar]
s.+ iyle 119/18

savruk : Dağınık, düzensiz, tertipsiz -1- [T]
s. 155/19

savrul - : Savurmak işi yapılmak, dağıtılmak; yayılmak, saçılmak, dağılmak -1- [T]
s.- muş 207/2

savur - : Atmak sûretiyle çevreye saçmak, öteye beriye yayılacak şekilde dağıtmak; önüne gelen bir şeyi havaya kaldırıp sağa sola uçurmak -6- [T]
s.- arak 219/11
s.- du 032/9, 196/31
s.- urken 211/12
s.- uyor 037/19, 115/4

say - : Aynı cinsten olan şeylerin, 1 sayısından başlayarak her biri için bir sayı eklemek sûretiyle kaç tâne olduğunu

belirlemek, sayısını bulmak, tâdat etmek
-3- [T]
s.- dıklarımından 074/7
s.- dın 055/26
s.- mıyorum 203/26

saye : Gölge; sebebiyle, yardımıyla,
desteğiyle -2- [T]
s.+ nizde 053/17, 188/16

sayı : Sayılabilen şeylerin veya ölçme,
tartma sonucunda ortaya çıkan birimlerin
kaç tâne olduğunu bildiren bir, on, on beş
vb. sözlerden her biri, adet -1- [T]
s.+ sını 216/19

sayıkla - : Uykuda veya ateşli bir
hastalıktan ileri gelen dalgalılık hâlinde
belirli bir anlam taşımayan, tutarsız, abuk
sabuk sözler söylemek; çok istediği, çok
arzu ettiği bir şeyi dilinden düşürmemek,
sürekli olarak ondan söz etmek -1-
[T]
s.- yan 186/24

sayıl - : Saymak sûretiyle kaç tâne olduğu
belirlenmek, tâdat edilmek; kabul
edilmek, addedilmek, farzedilmek -3-
[T]
s.- an 018/11
s.- ırız 132/6
s.- maz 071/23

sayılı : Kaç tâne olduğu sayılarak
belirlenmiş, sayılmış; az bulunan, eşine
az rastlanan, ender -2- [T]
s. 012/24, 018/4

sayısız : Sayılamayacak kadar çok, pek
çok, sayıya gelmez -1- [T]
s. 040/1

saz : Sepet, iskemle, hasır şeyler
yapmakta kullanılan ince kamış, hasır
otu; her çeşit mûsikî âletine verilen isim,
çalğı -2- [Far]
s. 089/15
s.+ a 097/5

sebep : Bir şeyin olmasına yol açan şey,
durum yâhut kimse, neden, bâis, âmil
-26- [Ar]
s. 015/8, 034/13, 035/7, 039/21,
043/14, 043/15, 073/18, 073/30,
112/10, 142/22, 156/16, 164/5,
199/9, 216/14
s.+ i 030/14, 044/24, 077/6, 165/8
s.+ ini 014/30, 121/24, 176/10
s.+ lere 215/16
s.+ leri 216/22, 216/25
s.+ lerin 216/10, 216/11

sebepsiz : Sebebi olmayan, belli bir
sebebe dayanmayan -3- [Ar]
s. 036/23, 088/19, 141/12

sebze : Kök, sap, yaprak ve çiçeklerinden
çeşitli yemekler yapılan veya çiğ olarak
yenen yeşil bitki ve otlara verilen ortak
ad, zerzevat -2- [Far]
s. 083/14
s.+ leri 011/26

sebzevat : Sebzeler, zerzevat -1-
[FarAr]
s. 223/14

seciye : Yaratılış, tabiat, tıynet, karakter,
ıra -2- [Ar]
s.+ leri 188/27
s.+ sidir 042/3

seç - : İki veya daha fazla şey veya
kimseden birinin daha üstün, daha iyi
olduğuna karar vermek, tercih etmek -2-
[T]
s.- mek 042/21, 174/14

seçil - : Benzerleri içinde en iyisi, en
elverişlisi kabul edilip ayrılmak, intihap
edilmek; ne ve nasıl olduğu anlaşılacak,
ayrıt edilmek, teşhis edilmek,
farkedilmek -1- [T]
s.- iyordu 193/9

seda : Ses, âvaz -2- [Far]
s. 088/17, 088/21

Sedd : Toprak kaymasını, suyun akıp yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar -1- [Ar]
S.- i Çin 069/26

sedef : Midye, istiridye deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde -1- [Ar]
s. 050/15

sedir : Minder ve yastıklarla döşenmiş kerevet, divan -1- [T]
s.+ in 083/11

sefer : Yolculuk, seyahat; kez, defa, kere -22- [Ar]
s. 024/9, 047/2, 054/29, 060/7, 061/1, 075/4, 080/30, 092/18, 096/17, 097/10, 119/14, 143/13, 151/25, 156/2, 158/13, 164/9, 174/30, 183/4, 190/11, 191/10, 224/27
s.+ inde 204/21

sefine : Gemi -1- [Ar]
s.+ lerinde 084/10

sefir : Elçi -2- [Ar]
s.+ inin 068/4
s.+ lerin 068/4

sekiz : Yediden sonra, dokuzdan önce gelen sayının adı -6- [T]
s. 056/6, 067/4, 119/14, 170/17, 190/2, 190/7

sekreter : Resmî dâirelerde, büro, yazıhâne gibi yerlerde daktilo, steno yazışma, haberleşme işlerini düzenleyen memur, kâtip -1- [Fr]
s. 052/30

seksen : Yetmiş dokuzdan sonra, seksen birden önce gelen sayının adı -7- [T]
s. 086/13, 089/1, 089/27, 116/19, 162/1
s.+ i 018/18

selâm : Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezâket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için selâmün aleyküm, merhaba, hayırlı işler gibi sözlerden birini söyleme yâhut aynı dileği taşıyan bir işaret veya harekette bulunma -6- [Ar]
s. 020/5, 028/27, 056/15, 130/14, 166/12
s.+ ı 039/5

selâmla - : Selâm sözlerinden birini söylemek yâhut aynı anlamda bir hareket veya işârette bulunmak, selâm vermek -1- [T]
s.- rken 052/15

selamlık : Eskiden saray, konak gibi büyük meskenlerde ve evlerde erkek misâfirleri kabul etmeye mahsus bölüm -1- [T]
s.+ ina 151/16

selim : Maddî ve mânevî kusûru, noksanı olmayan, sağlam, doğru -1- [Ar]
akl-ı s.+ ine 215/20

Selim : Romadaki erkek karakterlerden biri; Lâmi'nin arkadaşı -162- [Ar]
S. 015/23, 017/16, 037/16, 037/25, 038/5, 038/15, 038/22, 039/3, 039/17, 040/3, 040/21, 041/6, 041/13, 042/28, 043/29, 044/7, 044/27, 045/21, 047/3, 048/11, 048/15, 048/22, 050/17, 050/20, 050/21, 052/27, 054/7, 055/15, 055/22, 056/2, 056/7, 056/8, 057/22, 058/6, 058/11, 058/23, 059/2, 060/26, 062/25, 064/7, 064/11, 064/18, 064/29, 066/13, 067/1, 107/12, 147/4, 147/15, 148/1, 148/2, 148/8, 149/8, 149/14, 152/9, 152/29, 153/15, 158/18, 159/1, 159/8, 159/11, 159/19, 159/23, 160/7, 161/3, 161/9, 161/18, 161/21, 161/25, 162/2, 162/7, 168/6, 168/7, 168/18, 168/20, 168/27, 171/7, 171/8, 188/3, 188/7, 188/18, 188/26, 189/1, 192/22, 193/2, 193/13, 195/24, 196/8, 196/25, 199/5,

200/5, 200/8, 200/23, 200/25,
200/27, 201/7, 201/22, 202/15, 203/25,
211/26, 212/2, 212/6, 212/12,
212/16, 212/19, 212/26, 213/12, 213/20,
215/15
S.+ ciğim 048/19, 048/25
S.+ den 046/19, 057/12, 220/3
S.+ e 033/11, 034/7, 047/26,
050/9, 050/11, 052/26, 158/25, 171/12,
195/17, 221/14
S.+ i 158/24, 212/1, 212/4,
213/10, 215/12
S.+ in 045/7, 046/18, 048/28,
054/2, 058/12, 060/25, 065/6, 071/24,
075/23, 154/11, 159/2, 192/28,
193/6, 193/19, 198/12, 199/12, 205/22,
214/11, 217/21
S.+ le 048/15, 053/13, 061/28,
062/23, 063/3, 134/7, 153/14, 192/8,
193/26, 194/19
S.+ lere 020/26

semer : Yük bağlamak veya üzerine
binebilmek için merkep, katır hayvanların
sırtına konan, ağaç iskeletli bir çeşit kaba
eyer -1- [Yun]
s.+ e 152/7

semt : Yan, taraf, cihet, cânip; birkaç
mahalleyi içine alan bölüm, bölge -1-
[Ar]
s. 133/25

sen : Tekil ikinci şahsı gösterir -
399- [T]
s. 010/16, 010/26, 012/21,
013/14, 025/10, 025/11, 025/19, 026/7,
026/8, 027/3, 027/21, 038/16,
040/25, 043/29, 044/9, 046/16, 048/3,
048/24, 050/7, 052/25, 052/28,
056/1, 056/8, 058/1, 058/29, 073/15,
073/28, 077/21, 086/3, 089/17,
089/18, 090/7, 090/8, 090/21, 093/20,
093/22, 093/23, 093/26, 094/11,
096/2, 096/3, 100/7, 100/9, 101/23,
103/16, 103/19, 105/16, 116/15,
117/11, 120/29, 122/10, 128/14, 144/7,
148/19, 148/22, 149/20, 150/6,
151/1, 152/15, 156/27, 158/20, 159/27,

161/20, 161/28, 162/5, 167/19,
168/11, 168/27, 169/27, 170/11, 186/11,
190/23, 192/22, 193/16, 196/8,
196/16, 197/15, 199/3, 199/11, 199/13,
199/18, 200/10, 200/17, 200/32,
200/33, 201/1, 202/2, 202/7, 202/14,
202/15, 203/27, 204/5, 204/6,
204/9, 204/13, 204/24, 205/24, 205/26,
211/28, 215/15, 216/2, 216/5,
216/25, 225/6, 225/15, 225/22
s.+ a 012/10, 013/5, 013/7,
013/11, 025/8, 037/27, 041/14, 041/25,
047/17, 047/20, 050/5, 054/8,
057/15, 057/26, 065/2, 067/3, 076/21,
077/9, 077/22, 085/7, 086/1,
089/20, 090/6, 090/7, 102/3, 102/5,
103/26, 103/29, 105/20, 106/12,
109/5, 117/6, 144/16, 145/20, 148/18,
159/24, 160/8, 161/2, 161/22,
161/26, 162/1, 163/2, 163/9, 164/3,
164/13, 165/1, 165/2, 165/9,
165/13, 165/20, 165/25, 165/27, 165/28,
166/11, 166/14, 167/9, 167/16,
168/10, 168/17, 168/19, 168/25, 168/27,
170/11, 173/14, 178/21, 180/22,
180/23, 186/5, 186/7, 186/10, 186/13,
186/16, 186/18, 186/21, 187/9,
187/10, 187/15, 187/25, 188/6, 189/19,
196/8, 198/3, 199/8, 199/17,
199/19, 201/12, 202/24, 203/3, 203/26,
205/25, 211/16, 211/17, 221/16
s.+ de 090/13, 090/24, 105/16
s.+ den 026/18, 057/29, 073/6,
093/19, 103/20, 106/11, 145/9, 145/13,
157/9, 166/25, 169/9, 169/10,
204/7
s.+ din 026/1
s.+ i 022/12, 026/29, 026/31,
027/1, 027/2, 027/11, 027/15, 043/15,
046/9, 048/2, 052/30, 056/4,
075/1, 076/8, 085/1, 085/8, 089/20,
091/1, 097/2, 101/28, 120/29,
143/10, 146/3, 148/18, 159/25, 160/9,
161/19, 162/4, 167/13, 169/4,
186/7, 186/11, 195/8, 197/17, 197/23,
197/25, 199/15, 199/17, 199/19,
200/1, 200/15, 201/4, 201/5, 201/6,
203/18, 204/1, 204/2, 204/14,
205/24, 211/5, 216/13, 217/25, 218/4,

221/16, 221/18, 221/19, 226/14
s.+ in 022/18, 024/21, 024/28,
025/1, 025/2, 025/3, 025/5, 027/2,
039/14, 039/20, 039/29, 043/31,
048/5, 048/12, 049/3, 049/23, 050/19,
050/25, 051/2, 051/10, 053/15,
075/2, 075/3, 075/15, 075/16, 075/19,
076/10, 076/27, 082/16, 082/18,
085/26, 088/13, 088/18, 088/23, 089/3,
089/27, 093/26, 097/13, 097/24,
101/24, 101/25, 101/27, 102/12, 103/20,
103/21, 103/30, 104/1, 107/20,
109/5, 116/3, 143/19, 143/20, 144/14,
147/16, 159/4, 160/5, 161/12,
161/22, 166/4, 167/19, 167/24, 167/27,
168/1, 180/8, 180/9, 197/18,
199/15, 200/3, 201/3, 201/4, 201/6,
201/20, 202/9, 202/16, 202/23,
203/12, 203/18, 215/20, 217/28, 221/23
s.+ inle 013/4, 024/13, 038/1,
043/19, 050/8, 052/25, 054/17, 088/30,
101/26, 157/9, 159/22, 162/25,
164/19, 165/4, 167/4, 169/1, 197/6,
199/16
s.+ sin 077/6, 167/20, 180/9,
205/25

sendele - : Sarsılıp düşecek gibi olmak,
dengeyi bozulup adımlarını şaşırma-11-
[T]
s.- di 120/18, 152/18, 167/21,
180/10
s.- ye 091/3
s.- yerek 060/28, 115/9, 182/9,
210/15
s.- yordu 225/24

sene : Yıl, sâl -54- [Ar]
s. 011/10, 011/12, 019/2, 021/5,
035/27, 048/5, 049/11, 054/18,
081/13, 081/14, 084/9, 084/19,
089/4, 122/13, 160/26, 179/10, 182/3,
182/20, 183/2, 183/3, 222/1,
223/10, 224/8, 224/20, 225/23, 227/14
s.+ de 093/18
s.+ den 082/1, 089/4, 186/23,
229/8
s.+ dir 047/22, 081/11, 097/16,
205/10, 225/18

s.+ ler 034/29, 183/11, 225/29
s.+ lerce 039/28, 183/8
s.+ lerinde 014/4, 025/27
s.+ lik 052/9, 061/7, 061/9,
084/21, 089/1, 171/7, 202/14, 221/27,
223/10
s.+ nin 213/5, 229/6

senelik : Üzerinden sene geçmiş olan
-1- [Ar]
s. 227/12

senet : Gerektiğinde bir anlaşmayı ispat
etmek yâhut bir borcun, mal veya hakkın
kime âit olduğunu belirtmek maksadıyla
yazılıp imzalanan belge -2- [Ar]
s.+ ini 060/18
s.+ ler 220/17

senevî : Seneye âit, yılla ilgili -1-
[Ar]
s. 172/9

sepet : Kamış, saz, ince söğüt dalları,
hurma lifleri örülerek yapılan, yiyecek
veya eşyâ taşımaya mahsus, muhtelif
şekillerde, kulplu veya kulpsuz kap -2-
[Far]
s. 050/10, 079/20

septik : Mikroplu, kirli olan -1- [Fr]
s. 196/6

ser - : Bir şeyi başka bir şeyin etkisi
altında kalacak şekilde yaymak, asmak;
hırpalayıp boylu boyunca yere yatırmak
-2- [T]
s.- ince 201/14
s.- mişti 129/1

serbest : Herhangi bir kısıtlamaya, şarta
ve zorlamaya bağlı olmadan
davranabilen, istediği gibi karar verip
istediği gibi hareket edebilen -1- [Far]
s. 019/6

serçe : Serçegillerden, koyu boz renkli,
yuvarlak başlı, kısa boyunlu, uzun
kuyruklu, gagası koni biçiminde,

sıçrayarak yürüyen, çırpınarak uçan ve kışın göç etmeyen küçük ötücü kuş; insan elindeki en küçük parmak -2- [T]
s. 019/3, 214/10

sergüzeşt : Mâcerâ, serüven -1- [Far]
s.+ ler 149/22

seri : Hızlı, çabuk, süratli -3- [Ar]
s. 075/3, 163/20, 192/3

seril - : Yayılmak, döşenmek -1- [T]
s.- iyordu 210/6

serin : Soğuğa yakın, soğukça -2- [Moğ]
s. 036/6
s.+ lik 087/2

serinlik : Havanın serin olması durumu -1- [T]
s.+ i 206/3

serp - : Saçmak, atmak, dökmek; belli bir yere dağılacak şekilde atmak, azar azar saçmak -2- [T]
s.- miş 100/14
s.- ti 095/3

serpil - : Sağa sola dağılacak şekilde saçılmak, yayılmak -1- [T]
s.- en 142/10

sersemle - : Sersem duruma gelmek -1- [T]
s.- di 142/10

sert : Zorlukla kırılabilen, kesilmesi, çizilmesi, işlenmesi güç olan, katı; sinirli, öfkeli, hiddetli -20- [Far]
s. 017/24, 029/3, 037/19, 047/13, 063/15, 063/29, 083/8, 084/20, 086/21, 087/1, 092/20, 115/3, 130/18, 177/16, 179/27, 181/9

sertlik : Sert olma durumu; sert olan kimseye yakışır davranış -1- [T]
s.+ e 168/29

servet : Zenginlik, varlık, para, mal mülk -4- [Ar]
s. 160/1
s.+ e 176/29, 221/6
s.+ iyle 194/26

ses : Bir kulağın duyabileceği frekans ve özellikteki titreşim; akciğerlerden gelen havanın etkisiyle ses çıkarma organlarında meydana gelen, kulağın duyabileceği titreşim, savt -130- [T]
s. 019/22, 035/26, 054/28, 067/7, 087/11, 088/17, 088/21, 088/27, 097/20, 104/10, 106/5, 110/2, 110/4, 117/25, 119/8, 119/10, 119/16, 203/20, 211/18, 214/17, 214/18, 226/9

s.+ e 209/10
s.+ i 061/26, 064/22, 079/28, 081/2, 083/21, 086/22, 087/6, 087/9, 087/13, 092/26, 106/4, 106/14, 110/3, 117/21, 119/15, 163/12, 171/18, 185/7, 193/6, 193/9, 193/13, 195/7, 215/3, 219/19
s.+ im 077/10
s.+ in 088/23, 197/23
s.+ inde 228/17
s.+ ine 022/28, 023/1, 052/4
s.+ ini 023/14, 027/8, 053/24, 057/1, 061/25, 063/19, 069/16, 088/23, 094/15, 167/1, 185/18, 19/26, 195/9

s.+ inin 034/14, 187/9
s.+ inizde 060/13
s.+ iyle 023/26, 027/27, 049/25, 063/4, 098/5, 109/18, 110/29, 186/9, 200/5, 201/8, 219/12
s.+ le 017/5, 021/11, 023/9, 044/28, 047/14, 054/4, 062/13, 062/17, 098/16, 099/5, 102/1, 119/9, 120/23, 122/29, 133/16, 157/20, 186/4, 186/15, 205/21, 224/26
s.+ ler 055/1, 066/4, 086/25, 094/25, 110/26, 115/7, 118/18
s.+ lere 118/20
s.+ leri 062/6, 103/1, 111/9, 144/1, 193/23, 213/19, 224/21
s.+ leridir 226/10
s.+ lerini 082/8, 089/6, 111/11

s.+ lerinin 023/4, 223/7
s.+ leriyle 111/15, 215/1
s.+ lerle 035/28
s.+ li 044/13
s.+ ten 215/4

seslen - : Sesle çağırarak, ünlemek -4- [T]
s.- di 009/17, 052/29, 062/21
s.- diğini 111/1

sesli : Sesi olan, ses çıkaran -5- [T]
s. 096/22, 109/21, 128/6, 185/20

sessiz : Sesi olmayan, ses çıkarmayan;
ses, gürültü çıkarmadan yapılan; ses
olmayan; az konuşan, suskun; yumuşak
huyulu, kendi hâlinde ve sakin-11- [T]
s. 032/12, 036/15, 086/12, 091/5,
098/17, 109/23, 111/3, 148/8,
199/1, 214/9
s.+ ce 023/7

sessizlik : Sessiz olma durumu, sükût
-2- [T]
s.+ in 103/21
s.+ liğin 123/4

sev - : Bir şey veya kimseye sevgi
duymak, gönlünde ona karşı bir
muhabbet beslemek; âşık olmak, gönül
vermek -76- [T]
s.- di 160/6
s.- diği 028/7, 048/14, 090/10,
096/17, 190/10
s.- diğimi 074/2, 075/1, 204/2
s.- diğini 040/23, 075/27, 107/3
s.- diğiniz 017/48
s.- dim 112/17
s.- dirmiştii 033/28
s.- ecekti 172/1, 172/2, 172/3
s.- emez 013/27
s.- en 220/12, 220/13
s.- er 019/14, 020/29, 034/20,
043/15, 049/7, 098/16, 107/1, 131/24,
148/10, 148/11
s.- erdi 089/15, 170/22
s.- erdim 112/3, 116/11
s.- erim 076/8, 131/23, 131/24,

188/16
s.- ersin 052/28
s.- eyim 056/22
s.- ilmesi 039/21
s.- ip 074/5
s.- iyor 013/23, 101/28, 128/11,
139/20, 160/29
s.- iyordu 187/21
s.- iyordum 133/19
s.- iyormuş 133/3
s.- iyorsa 013/24
s.- iyorsun 027/14, 027/15, 105/17
s.- iyorum 049/4, 112/23
s.- iyoruz 204/27
s.- medi 160/9, 217/13
s.- mediğini 031/1, 167/16
s.- medim 201/3
s.- mek 112/24
s.- mem 013/7, 013/11
s.- memeye 204/1
s.- mesini 019/15
s.- meye 204/7
s.- mez 051/3, 056/6
s.- miyor 013/25, 031/3, 031/5
s.- miyorsun 169/10

sevda : Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet
-4- [Ar]
s.+ nın 074/3
s.+ nız 113/6
s.+ ya 113/5, 113/7

sevda : Sevdâya tutulmuş kimse, âşık
-1- [T]
s.+ sı 114/4

sevgili : Sevgi duyulan, kendisine sevgi
beslenen -10- [T]
s. 052/18, 186/26, 188/8, 194/3
s.+ m 136/30
s.+ min 136/30
s.+ nizin 136/29
s.+ si 193/29
s.+ sine 154/22
s.+ ye 140/21

sevil - : Hakkında sevgi beslenmek, sevgi
duyulmak -5- [T]
s.- diğine 147/14

s.- ip 154/23
s.- mediği 185/7
s.- mediğine 154/23
s.- memek 072/12

sevimli : Göze, gönüle hoş gelen, hoş giden, sevgi uyandıran özelliklere sâhip, cana yakın, şirin -4- [T]
s. 036/26, 040/18, 040/19, 048/9

sevin - : Sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak -11- [T]
s.- di 173/24, 190/10
s.- ecek 182/13, 217/25
s.- erek 174/17
s.- irsin 201/14
s.- iyor 030/13, 048/20, 176/19
s.- iyormuş 182/21, 183/10

sevinç : Beklenen veya hoş giden bir şeyin olması sonucunda duyulan iç ferahlığı, hoşnutluk, memnuniyet -9- [T]
s. 044/25, 092/2
s.+ inden 099/26
s.+ ini 052/20, 070/26
s.+ le 070/23, 091/28, 144/22
s.+ ten 107/4

sevindir - : Sevinmesine sebep olmak, sevinmesini sağlamak, memnun ve hoşnut etmek -1- [T]
s.- ir 085/2

seviş - : Birbirini sevmek, birbirine sevgi duymak -2- [T]
s.- ebilmek 039/5
s.- miyor 073/30

sevk : Önüne katıp bir yöne, bir yere doğru sürme, sürüp götürme; gönderme, yollama, irsal -7- [Ar]
s.- i tabîisi 217/19
s.- i tabîisine 201/10
s.- i tabîisiyle 217/19
s. edebilir 192/1
s. edebilmek 160/23
s. ederek 034/21
s. etmek 030/7

seyahat : Şhirden şehire, ülkeden ülkeye yapılan yolculuk, uzak yerlere yapılan gezi -7- [Ar]
s. 036/23, 084/8
s. etmiş 084/17
s.+ i 149/21, 176/30
s.+ lerde 213/5
s.+ ten 091/12

seyir : Yürüyüş, yürüme, gidiş; bir şeyi zevk alarak gözle tâkip etme, bakma, izleme, temâşâ -13- [Ar]
s. eden 210/6
s. eder 056/6
s. ediyor 208/23
s. etmek 081/10, 154/28
s. etmekle 020/28, 192/10
s. etmişler 081/16
s. etti 011/25, 069/23, 213/14
s. ettikleri 200/30
s.+ e 056/11

seyran : Gezip dolaşma, gezme, gezinti -3- [Ar]
s.+ lar 035/3, 037/1, 037/3

seyrek : Parçaları veya benzerleri arasında fazla mesâfe bulunan, aralıklı -1- [T]
s. 014/14

sez - : Açık bir delil olmadığı halde bir şeyin varlığını, ne olduğunu veya ne olacağını duygu yoluyla anlamak -1- [T]
s.- emediği 194/8

sıcak : Isısı yakmayacak derecede olan; ısı derecesi yüksek olan, çok ısınmış; sevgi ve şefkat dolu, cana yakın, içten, dostça; zamânı geçmeden, hemen, tavında-20- [T]
s. 009/3, 031/25, 037/27, 038/26, 068/11, 086/27, 095/4, 109/22, 128/25, 142/10, 153/9, 153/11
s.+ ı 020/17
s.+ ına 020/17
s.+ ıyla 110/19

s.+ laşan 142/24
s.+ lığıyla 081/9, 155/10
s.+ tan 079/30, 155/14

sıcaklık : Sıcak olma durumu, ısısı olan şeyin hâli -2- [T]
s.+ ı 209/28
s.+ lığını 064/21

sıçra - : Ayaklarını hızla yere vurarak ileriye veya yukarıya doğru atılmak; ürkerek olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak -17- [T]
s.- dı 097/14, 118/17, 127/10, 175/8, 187/9, 195/2
s.- yan 104/15, 152/26, 219/15
s.- yarak 055/12, 123/19, 155/22, 163/20
s.- yıšta 152/6
s.- yor 048/20, 062/1, 066/4

sıçrat - : Sıçramasına sebep olmak, sıçramasını sağlamak -2- [T]
s.- ıyor 139/12
s.- tı 191/20

sıfır : Ondalık sayı sisteminde, kendisinin hiçbir değeri olmadığı halde solundaki sayıyı on defa büyüten sayının adı ve işareti -2- [Ar]
s. 035/5, 108/23

sığ - : Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîrap edilmek; bir şeyin sınırları içine girebilmek -6- [T]
s.- ar 203/14
s.- mayacak 070/24
s.- mayan 098/18
s.- mıyor 010/5, 096/25, 202/6

sıhhat : Sağlık, esenlik, âfiyet -1- [Ar]
s. 085/2

sık - : Çevresine sarılarak veya bir şey sararak sımsıkı kavramak, üzerine basınç uygulamak; sıkıntı vermek, rahatsız etmek, içini daraltmak -38- [T]

s. 153/2
s.- an 020/27, 174/22
s.- arak 038/6, 104/25, 105/11, 114/11, 162/7, 186/4, 196/21, 210/28
s.- arken 128/1
s.- ılır 039/11
s.- ıyor 033/1, 052/16, 059/4, 123/21, 215/7
s.- ıyordu 015/1, 085/20, 128/23, 136/24
s.- makla 030/15
s.- mış 207/16
s.- saydı 220/8
s.- tı 015/25, 017/22, 059/17, 105/15, 109/18, 135/28, 138/1, 143/6, 176/15, 185/22, 200/7
s.- tılar 143/5
s.- tın 169/9

sık : Birbirine çok yakın olan, aralıksız, bitişik; fazla zaman aralığı vermeden, birbiri ardınca, çok -36- [T]
s. 017/49, 023/14, 023/19, 032/19, 035/21, 038/12, 069/17, 072/9, 088/11, 098/18, 104/10, 109/15, 110/18, 152/27, 155/27, 168/23, 179/19, 180/1, 190/12, 216/3, 220/24

sıkı : Genişliği içine girecek şeye göre yetersiz olan, sığılması zor, dar; sert ve gergin olan, gevşek olmayan -3- [T]
s. 055/5, 068/9, 163/3

sıkıcı : Can sıkı, içe sıkıntı veren -1- [T]
s. 042/9

sıkıl - : Sıkmak işine konu olmak; içine sıkıntı gelmek, yüreği daralmak, üzümlüp keyfi kaçmak -15- [T]
s.- arak 108/4
s.- dı 068/5, 088/1, 154/12, 182/13
s.- dığını 161/9
s.- ıyor 097/24, 117/6
s.- ıyordu 067/24
s.- ıyorum 088/5, 088/15
s.- masın 076/5
s.- maya 185/17
s.- mazdı 088/22

s.- miş 062/28

sıkılğan : Kendine güveni olmadığı için rahat davranamayan, çok utanan, utangaç, çekingen, mahcup -1- [T]
s. 067/17

sıkıntı : Bir durumun baskı ve ağırlığının verdiği gönül darlığı, can sıkınlığı, huzursuzluk -5- [T]
s.+ sı 142/21
s.+ sını 020/21
s.+ sının 030/18
s.+ sıyla 031/20, 176/18

sıkış - : Rahat hareket edemeyecek kadar birbirine yaklaşmak; kolay çıkamayacak ve basınç altında kalacak şekilde dar bir yere girmek, iki şey arasına sığmak -5- [T]
s.- abilmek 067/6
s.- an 094/24
s.- in 098/14
s.- ıvermeli 067/7
s.- tırmak 164/7

sıkıştır - : Rahat hareket etmesine engel olacak kadar yanına sokulmak, sıkışık duruma getirmek -2- [T]
s.- arak 211/7
s.- dı 154/6

sıklaştır - : Sık duruma getirmek -1- [T]
s.- dı 070/5

sıklet : Ağırlık, yük; sıkıntı -2- [Ar]
s. 038/29
s.+ ini 031/22

sımsıkı : Çok sıkı, olabildiğince sıkı -3- [T]
s. 021/1, 155/3, 180/16

sınıf : Okul, fakülte, dershâne vb. yerlerde okuyan öğrencilerin öğrenim seviyelerine göre ayrıldıkları bölümlerden her biri -4- [Ar]
s. 205/5

s.+ ın 205/5
s.+ larını 049/9
s.+ taydık 175/1

sır : Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey -3- [Ar]
s. 034/24
s.+ rı 034/24, 042/6

sıra : Birbiri ardınca veya yan yana düz ve doğru bir şekilde dizilmiş kimselerin veya şeylerin tamâmı, dizi, saf; an, vakit, zaman, esnâ -25- [T]
s. 025/23, 049/10, 053/7, 102/3, 113/22, 147/3, 176/5, 179/17, 183/9
s.+ da 139/28, 171/19, 178/26, 191/7
s.+ larda 020/12
s.+ sı 011/1, 038/10, 056/20, 103/29, 166/7, 166/8, 225/27
s.+ sina 050/23
s.+ sını 068/19
s.+ ya 066/15, 078/17

sırala - : Art arda dizmek, sıraya koymak, sıra hâline getirmek -1- [T]
s.- dı 039/19

sırf : Yalnız, ancak, sâdece -1- [Ar]
s. 156/16

sırt - : Dişlerini göstererek tatsız bir şekilde yalandan gülmek -2- [T]
s.- ıyor 209/3
s.- tığını 129/25

sırtkan : Sırtıp duran, sürekli sırtan, sırtmayı alışkanlık hâline getiren -1- [T]
s. 138/9

sırt : İnsanlarda göğsün arkasına isâbet eden ve ense kökü ile bel arasında bulunan kısım -3- [T]
s. 128/28
s.+ ı 181/19
s.+ ında 128/5

sıska : Pek zayıf, çok cılız, çelimsiz -1-
[T]
s. 089/22

sıva - : Sıva ile kaplamak, örtmek; kol veya paça için yukarıya doğru çekmek veya kıvrırmak sûretiyle toplamak -2-
[T]
s.- dı 047/13
s.- yan 106/4

sıyırt - : Sıyırmak -1- [T]
s.- tıgını 108/17

sıyrıl - : Sıyırmak işine konu olmak; kendini sıyırmak, içinde bulunduğu durumdan kurtulmak -9- [T]
s.- an 201/7
s.- arak 207/5
s.- dı 014/14, 070/5, 080/10,
129/5, 163/11, 227/22
s.- ip 224/7

sız - : Azar azar süzülüp çıkmak; yavaş yavaş yayılmak, tesir etmek -4- [T]
s.- arak 064/26
s.- dığı 045/13
s.- iyordu 037/23, 109/22

sızla - : Hafiften ve derinden ağrımak, sancımak -6- [T]
s.- dı 012/26, 089/19, 102/19
s.- yarak 088/26

sızlat - : Sızlamasına sebep olmak -1-
[T]
s.- ıyor 031/19

sicim : Damlları birbiri ardınca sicimi andırır şekilde dökülen -1- [T]
s. 047/27

sigara : Sigara fabrikalarında kısa, uzun, filitreli, filitresiz olarak özel kâğıtlara sarılıp paketlenen veya elle sarılan, bir ucundan yakılarak dumanı ağızdan içe çekilmek sûretiyle içilen kıyılmış tütün -38- [İsp]

s. 015/19, 022/24, 036/24,
037/18, 038/15, 038/20, 039/17, 043/29,
045/22, 047/4, 058/28, 087/18,
152/29, 158/24, 159/19, 164/11, 200/6,
200/9, 200/11, 200/14, 200/20,
211/26, 212/10, 212/26
s.+ dan 161/21
s.+ larının 153/15, 215/14
s.+ larla 115/14
s.+ n 050/19
s.+ nı 056/2
s.+ nın 200/15, 200/17
s.+ sından 038/6
s.+ sını 052/27, 158/19, 200/23
s.+ sının 055/15
s.+ yı 050/21

sil - : Üzerinde havlu, mendil gibi kuru ve emici başka bir şey gezdirmek sûretiyle kuru duruma getirmek -6- [T]
s.- di 131/10, 131/19, 132/12,
133/10
s.- er 111/9
s.- inen 106/6

silâh : Düşmanı öldürmek, imhâ etmek veya kendini savunmak maksadıyla kullanılan her türlü âlet -1- [Ar]
s.+ ı 019/28

silâhlı : Silâhı olan, silâh taşıyan -1-
[Ar]
s. 184/17

silik : Üzerindeki yazı, resim, çizgi, nakış vb. silinmiş veya aşınıp yıpranmış olan; açık ve parlak olmayan, güçlkle seçilebilen, belli belirsiz -2- [T]
s. 038/29, 045/17

silik - : Sallamak, sarırmak, silkelemek; oynatmak, sarırmak, sallamak -2- [T]
s.- ti 069/3, 166/13

silkele - : Üzerindekileri dökmek, düşürmek maksadıyla bir şeyi üst üste sallamak, sarırmak, silmek; kuvvetle sarırmak, sallamak -2- [T]
s.- di 031/20

s.- r 197/14

silkin - : Silkelenip üzerindeki
dökmek, kendini silkelemek; ânî olarak
vücûdu sarsılmak -7- [T]
s.- di 009/16, 142/25, 200/26
s.- en 216/4
s.- erek 028/10
s.- işiyle 142/26
s.- işle 045/13

sima : Yüz, çehre -1- [Ar]
s.+ sında 227/13

simsiyah : Çok siyah, tamâmen siyah
-3- [T]
s. 027/22, 098/9, 111/1

sin - : Göze batmamak, ortalıkta
görünmemek için sessizce bir kenara
çekilmek, bir yere büzülmek; içine, özüne
işlemek, nüfuz etmek -3- [T]
s.- en 154/26, 208/27
s.- er 078/9

sina : Safra ve balgam söktüren ve
yaprağı müşhil olarak kullanılan bir cins
ot -1- [Ar]
tûr-1 s.+ dan 196/6

sinek : Çift kanatlılardan, karasinek,
sivrisinek pek çok çeşidi olan uçucu
böceklerin ortak adı -1- [T]
s. 223/6

sinema : Bir hareket sâniyede 24 kısma
ayrılarak resimlendikten sonra bu
resimlerin oluş sırası ile ve aynı hızla
gözün önünden geçirilmesi hâlinde
bakanın hareketi kesintisizmiş gibi
görmesine dayanan göz aldanmasından
faydalanılarak hareketleri, olayları sanki
tekrar oluyormuşçasına perdede
gösterme, canlandırma -1- [Fr]
s.+ sını 128/16

sinir : Duyulardan ve hareketlerden gelen
uyarıları organlardan beyne ileten
beyazımsı teller ve bunların oluşturduğu

demet; bir kimsenin rûhî niteliği, olaylar
karşısında tepki gösterme duyarlığı, âsap
-20- [T]

s. 022/19, 092/25, 122/2, 122/8,
122/16
s.+ den 092/24
s.+ ime 026/15, 048/2, 098/1,
164/13, 165/2, 182/15, 187/5
s.+ in 166/3, 166/4
s.+ leri 110/5
s.+ lerimi 169/2
s.+ lerine 139/16

sinirlen - : Öfkelenmek, kızmak, telâşlı
ve gergin bir durum almak, asabîleşmek
-6- [T]
s.- di 069/2, 178/3
s.- diğini 069/24
s.- iyor 065/4, 091/16
s.- memek 109/2

sinirli : Siniri olan, içinde sinir bulunan;
sinirlenmiş durumda olan, öfkeli, hırçın,
sert, asabî -5- [T]
s. 030/2, 135/5, 158/21
s.+ sin 091/22

sinsi : Açık ve görüldüğü gibi olmayıp
zihninde kendine göre hesaplar yapan,
düşündüğünü belli etmeyen, içten
pazarlıklı -4- [T]
s. 017/43, 030/16, 107/7

sipariş : Yapılmasını veya
gönderilmesini isteme, ısmarlama -1-
[Far]
s. etmek 023/13

siper : Korunmak, gizlenmek maksadıyla
arkasına, altına veya içine sığılacak,
saklanılacak şey -2- [Far]
s. 031/6
s.+ di 072/23

sirayet : Hastalık için geçme, bulaşma;
içinde yaşanılan ev, oda yer -1- [Ar]
s. etti 188/7

sis : Çok küçük su veya buhar

tâneçiklerinden oluşan bulutların
alçalarak yeryüzüne inmesi sonucu etrâfa
yayılan beyaz duman -5- [T]

s. 038/29
s.+ ler 224/7
s.+ leri 227/22
s.+ lerin 081/9, 081/16

sistem : Bir ilkeye, belli bir fikir veya
dünya görüşüne göre düzenlenmiş
düşünceler, bilgiler, doktrinler bütünü;
düzen, nizam -2- [Yun]
s.+ in 148/15
s.+ ini 148/15

sitayiş : Övme, övgü, medih -1- [Far]
s.+ ler 033/26

sitem : Bir kimseye herhangi bir
davranışından dolayı üzüldüğünü,
kırıldığını, alındığını öfkelenmeden
belirtme, dostça çıkışma -7- [Far]
s. 013/5
s. ediyordum 106/18
s.+ de 013/8, 013/11, 030/3,
140/16
s.+ den 102/25

sivilce : Çok küçük çıban, içinde irin
bulunan deri kabarcığı -1- [T]
s. 030/17

sivri : Ucu keskin ve iğne gibi batıcı
olan; kenarları arasındaki mesâfe uca
doğru daralarak incelen -5- [T]
s. 017/3, 052/12, 074/17, 098/10,
101/16

sivril - : Sivri duruma gelmek,
sivrileşmek; kendi cinsi ve benzerleri
arasında göze çarpar, üstün, seçkin bir
duruma gelmek, yükselmek, temâyüz
etmek -1- [T]
s.- iyor 208/25

siyah : En koyu renk, kömür rengi, kara
-21- [Far]
s. 010/8, 010/23, 022/7, 027/19,
050/15, 051/8, 052/11, 066/9,

076/25, 081/20, 108/6, 116/18,
130/12, 153/20, 177/10, 183/5, 183/15,
183/16, 200/33, 227/22
s.+ lar 055/3

siyasî : Siyâsetle ilgili, politik -1-
[Ar]
s. 069/7

Siyon : İstanbul'da bir okul -1- [Fr]
S. 037/13

siz : Çoğul ikinci şahsı gösterir -
134- [T]
s. 017/48, 017/57, 017/58,
018/10, 018/17, 019/2, 033/24, 048/7,
051/12, 056/18, 070/12, 070/13,
088/18, 092/12, 098/14, 108/9, 112/15,
112/17, 113/7, 113/8, 113/16,
113/27, 132/4, 136/6, 137/25, 152/20,
156/16, 156/17, 157/5, 157/17,
158/5, 158/14, 174/31, 175/17, 184/23
s.+ de 017/49
s.+ den 017/12, 021/26, 060/20,
061/3, 061/12, 061/22, 070/9, 073/3,
073/9, 132/26, 135/7, 136/3
s.+ e 018/2, 018/23, 018/24,
018/26, 019/14, 019/18, 060/10, 060/15,
060/17, 060/19, 061/12, 061/15,
061/19, 062/18, 064/4, 070/11, 073/13,
112/15, 113/26, 132/5, 132/7,
132/8, 133/18, 133/26, 134/5, 135/9,
136/3, 136/14, 154/1, 156/31,
173/1, 173/6, 175/25, 175/28, 176/5,
228/5
s.+ i 019/11, 019/14, 021/28,
046/2, 060/20, 074/26, 080/1, 080/3,
080/6, 098/13, 129/23, 130/23,
131/8, 131/16, 134/22, 136/12, 137/32,
156/25, 175/13, 177/5
s.+ in 017/16, 017/47, 017/58,
049/18, 049/27, 054/22, 063/12, 095/29,
098/24, 113/4, 113/13, 113/18,
133/19, 135/13, 153/27, 156/16, 158/9,
172/22, 174/1, 176/7, 176/22
s.+ inle 018/18, 070/8, 131/3,
131/20, 135/30, 136/10, 154/1

sofa : Evlerde oda kapılarının açıldığı ve

eskiden ev halkının birlikte oturduğu,
yemek yediği genişçe yer, hol -33-
[T]

s. 027/22, 117/19
s.+ da 022/28, 110/1, 128/19,
182/10, 189/4, 189/20, 190/25, 191/14,
192/27
s.+ daki 095/2, 162/11
s.+ dan 091/4, 118/18, 163/12,
193/26

s.+ larda 118/4
s.+ larında 110/3
s.+ nın 224/22
s.+ sında 036/4
s.+ ya 009/17, 023/3, 118/21,
120/21, 120/26, 121/20, 145/19, 177/13,
224/17, 226/19
s.+ yı 141/9, 181/1

sofra : Üzerine yiyecekler, içecekler,
tabak, kaşık, çatal konularak çevresine
oturulup yemek yenilecek şekilde
düzenlenmiş masa, sini, yaygı -10-
[Ar]

s. 035/17
s.+ da 035/19, 090/6, 093/5
s.+ dan 086/18, 086/20
s.+ nın 036/7
s.+ ya 086/13
s.+ yı 096/11, 096/13

soğu - : Yavaş yavaş veya süratle ısınısını,
sıcaklığını kaybetmek, soğuk duruma
gelmek-3- [T]

s.- ması 031/10
s.- muş 104/22
s.- yan 011/23

soğuk : Isısı düşük, harâreti az olan; içten
ve gönülden olmayan, samimîyetsiz -16-
[T]

s. 009/17, 014/21, 020/5, 025/15,
048/24, 072/15, 081/7, 087/2,
145/12, 155/15, 174/23, 192/14,
206/1, 220/22
s.+ tun 025/11
s.+ u 109/26

soğukkanlı : Beklenmedik olaylar ve

tehlikeler karşısında şaşkınlık, telâş ve
heyecâna kapılmayan, duygularında
ölçüyü kaçırmayan -2- [T]
s. 040/17, 212/9

soğukkanlılık : Soğukkanlı olma durumu
-2- [T]
s.+ ın 201/21
s.+ ına 188/8

sohbet : İki veya daha çok kimse
arasında karşılıklı olarak dostça,
arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal,
musâhabe -2- [Ar]
s. 047/24, 056/3

sok - : İçine veya arasına girmesini
sağlamak -14- [T]

s. 113/11
s.- acak 166/8
s.- amıyorum 202/6
s.- an 083/27
s.- mamasını 135/3
s.- maya 072/26
s.- muştı 192/12
s.- tu 017/50, 073/5, 162/21,
197/12
s.- tuğunu 045/9
s.- uyor 073/20
s.- uyordu 227/16

sokak : Yerleşim yerlerinde ev ve
dükkanlar arasında uzanan, caddeye
nispetle daha dar ve kısa yol -15- [Ar]

s. 211/25
s.+ a 012/22, 028/28, 038/12,
057/14, 057/21, 138/17, 170/21, 198/15,
212/2
s.+ lardan 037/13
s.+ ta 079/16, 166/10, 172/6,
199/1

sokul - : Girmesi sağlanmak, sokmak
işine konu olmak; yanaşmak, yaklaşmak
-5- [T]
s.- arak 119/20, 155/16
s.- du 054/2, 154/5
s.- uşu 064/24

sol : Kalbin bulunduğu tarafta olan; bu tarafta bulunan yön -5- [T]
s. 069/10, 085/13
s.+ a 038/5, 073/11, 087/21

soldur - : Solmasına sebep olmak, solgun duruma getirmek -1- [T]
s.- ur 085/3

solgun : Rengi uçmuş, rengini, parlaklığını, dirilik ve tâzeliğini kaybetmiş, solmuş, soluk -1- [T]
s. 036/13

solu - : Sık sık nefes alıp vermek; nefes yoluyla içine çekmek, teneffüs etmek -2- [T]
s.- yarak 185/21, 207/3

soluk : Ağız ve burundan akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, nefes -3- [T]
s. 083/8, 087/21
s.+ unu 227/27

somya : Demir kerevet şeklinde yapılmış yaylı yatak altlığı -1- [Lat]
s.+ lı 037/17

son : İçinde bulunulan vakte en yakın geçmiş zaman yâhut bu zamanda yapılmış veya meydana gelmiş olan; bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihâyet -55- [T]
s. 013/14, 015/5, 027/20, 030/2, 030/7, 031/1, 035/10, 058/20, 065/6, 073/13, 082/29, 083/22, 090/23, 101/15, 105/14, 109/10, 116/1, 116/7, 118/8, 121/27, 144/6, 149/13, 159/21, 166/15, 168/16, 168/17, 170/16, 179/24, 195/10, 195/11, 207/18, 208/15, 209/6, 213/3, 221/11, 228/12, 228/21
s.+ ları 132/13
s.+ larına 034/10, 035/8
s.+ u 128/23, 148/7
s.+ una 010/1, 021/12, 025/21, 071/5, 086/17, 159/18, 215/19

s.+ uncu 203/11
s.+ unda 011/18, 020/14, 138/15, 186/24

sonra : İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare -192- [T]
s. 009/17, 009/19, 010/1, 011/9, 011/16, 015/7, 015/18, 017/20, 017/26, 019/6, 019/18, 020/17, 021/5, 023/2, 023/24, 024/15, 025/12, 025/15, 025/23, 025/27, 026/15, 026/24, 026/26, 030/5, 030/13, 032/27, 033/5, 034/28, 036/5, 036/8, 038/19, 039/4, 039/23, 039/26, 039/28, 040/7, 040/8, 046/14, 046/18, 047/4, 049/9, 051/14, 054/18, 059/28, 064/6, 064/23, 066/12, 066/14, 069/5, 069/8, 069/28, 069/30, 070/4, 070/19, 071/7, 071/16, 073/10, 074/10, 075/2, 075/6, 080/8, 081/13, 081/14, 082/24, 082/29, 083/13, 084/1, 085/14, 088/11, 092/13, 092/19, 094/7, 095/12, 098/25, 101/15, 101/25, 102/25, 107/4, 107/15, 107/18, 109/4, 109/14, 110/14, 112/1, 112/7, 112/9, 113/21, 113/27, 114/4, 115/6, 115/7, 116/7, 116/8, 119/3, 119/6, 119/26, 121/12, 121/19, 122/6, 123/1, 123/13, 124/4, 127/20, 128/25, 129/19, 130/3, 130/27, 131/22, 133/20, 135/4, 135/10, 137/6, 139/18, 139/26, 140/10, 141/1, 141/25, 142/26, 143/11, 145/1, 147/10, 149/13, 150/19, 153/4, 153/5, 155/27, 156/28, 157/27, 158/12, 159/21, 160/14, 160/27, 161/21, 162/8, 162/13, 163/20, 164/18, 166/13, 170/6, 170/10, 171/1, 171/10, 172/5, 172/10, 173/12, 175/2, 176/24, 177/14, 179/11, 179/22, 182/3, 182/6, 182/24, 183/8, 185/2, 185/28, 186/14, 188/1, 189/24, 190/8, 190/19, 191/20, 194/6, 194/26, 197/17, 198/8, 204/6, 204/9, 205/12, 210/25, 211/18, 214/11, 214/16, 217/8, 219/9, 220/3, 220/15, 220/27, 221/4, 221/17, 223/4, 225/29
s.+ cıma 183/16

s.+ ları 036/28, 040/2

sor - : Soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek -98- [T]

s. 117/1, 215/21
s.- a 183/25
s.- acağım 163/2, 175/26
s.- ar 073/30, 083/15
s.- arsa 145/21
s.- arsan 073/28
s.- du 014/25, 015/18, 017/5,
019/20, 020/10, 021/14, 023/2, 023/24,
024/9, 024/19, 032/21, 047/14,
054/4, 057/2, 057/24, 060/3, 067/13,
074/13, 080/4, 083/23, 087/9,
087/26, 092/5, 098/25, 099/1, 103/2,
104/26, 111/27, 119/11, 121/24,
129/25, 133/8, 141/5, 145/2, 148/1,
154/3, 156/1, 156/13, 157/3,
158/26, 167/21, 169/24, 173/28, 177/16,
177/22, 178/29, 179/11, 187/8,
188/29, 195/17, 208/3, 221/14
s.- dular 092/16, 133/5, 179/24
s.- dum 017/12, 043/8, 176/6
s.- dunuz 069/12, 175/30, 176/1
s.- ma 049/4, 116/1, 116/11,
143/9, 150/22, 158/23, 158/28
s.- madı 064/11
s.- mak 020/18
s.- mamış 183/8
s.- maya 173/21, 228/1
s.- mayın 135/13
s.- un 092/12
s.- unuz 051/12
s.- uyor 179/8
s.- uyordu 047/5, 052/17, 068/22,
070/16, 153/3, 186/18, 186/20, 196/15,
198/2, 210/8, 225/5

sordur - : Biri vâsıtasıyla sormak,
sormak işini başkasına yaptırmak -1-
[T]
s.- uyor 135/15

sorgu : Sormak veya soruşturmak işi,
istintak-2- [T]
s.+ lu 120/27
s.+ suna 156/9

sorul - : Bilgi almak için soru
yöneltilmek, sual edilmek -1- [T]
s.- acak 020/25

soruştur - : Bir konuyu ilgililere sorular
sormak sûretiyle araştırmak, tahkik etmek
-1- [T]
s.- dular 133/5

soy : Aynı ırktan, aynı kandan gelen
geçmiş ve yaşayan nesiller topluluğu,
kuşaklar -1- [T]
s.+ umda 099/24

soy - : Kesmek veya tutup çekmek,
sıyırmak sûretiyle çıkarmak; elbisesini
çıkarmak -1- [T]
s. 154/14

soygunculuk : Soyguncu olma durumu;
soygun yaparak birinin nesi var nesi
yoksa hepsini alıp götürmek -1- [T]
s.+ tu 173/12

soyul - : Üzerindeki kabuk, deri, zar
çıkarılmak -1- [T]
s.- muş 010/10

soyun - : Üzerindeki elbise ve
giyeceklerin bir kısmını veya tamâmını
çıkarmak -2- [T]
s. 210/20
s.- uyor 207/1

sö : Yansıma sözcük -1- [T]
s. 121/1

sökük - : Dikişleri atmış, sökülmüş veya
örgüsü çözülmüş, bozulmuş -1- [T]
s.- lerini 048/6

sökül - : Sökmek işine konu olmak -5-
[T]
s.- dü 199/12
s.- erek 119/23
s.- müş 119/19, 210/21
s.- ür 109/15

sön - : Artık yanmaz, parlamaz olmak,

ışığını veya yakıcılığını kaybetmek -6-
[T]
s.- dü 117/19
s.- mesinden 216/9
s.- müştü 140/9
s.- ünçe 211/24
s.- üyordu 062/3, 095/10

söndür - : Kapatmak, örtmek, artık
yanmaz ve parlamaz duruma getirmek
-4- [T]
s. 056/2
s.- üp 153/15, 215/14
s.- üyordu 117/23

sönük : Gücü, etkisi zayıflamış, parlaklık
ve canlılığını kaybetmiş, donuk -2-
[T]
s. 086/15, 098/8

söyle - : Söylemek işi yapılmak, sözle
anlatılmak -325- [T]
s. 027/11, 028/2, 047/21, 048/12,
051/20, 083/24, 105/2, 105/4,
105/5, 105/8, 105/9, 105/16,
121/1, 129/6, 146/3, 151/5, 151/11,
163/7, 163/8, 163/10, 165/12,
166/17, 166/18, 166/19, 168/5, 169/26,
177/23, 187/12, 187/13, 189/1,
189/6, 189/7, 190/16, 199/19, 200/4,
202/20, 202/23, 202/24, 202/26,
204/4, 221/20
s.- di 017/32, 024/7, 027/9, 033/5,
043/1, 074/28, 088/9, 095/28,
107/3, 122/21, 122/29, 123/11,
133/14, 134/27, 144/6, 156/10, 156/29,
157/9, 157/21, 157/27, 158/2,
179/3, 180/1, 190/11, 192/16, 193/13,
200/31, 201/8, 205/22, 228/19
s.- diği 017/44, 033/30, 047/9,
194/2
s.- diğim 019/5
s.- diğin 054/8
s.- diğini 053/3, 193/7
s.- diğinin 203/15
s.- diğiniz 133/17
s.- dikçe 180/1
s.- diklerim 060/24
s.- diklerimi 010/25, 197/18

s.- diklerine 042/7
s.- diklerini 038/22, 071/13,
075/23, 093/20
s.- diklerinin 122/29
s.- diler 178/21, 178/25
s.- dim 022/13, 047/8, 051/4,
063/8, 132/22, 156/24, 156/25, 162/5,
168/10, 168/24, 226/14
s.- dimdi 057/26, 088/14
s.- din 074/25, 168/11
s.- diydi 082/20
s.- meden 177/13, 186/2
s.- medi 141/24
s.- medim 047/6, 117/8, 156/24,
168/19
s.- mek 013/3, 013/9, 013/12,
017/5, 045/11, 057/27, 059/13, 061/15,
088/7, 092/8, 104/23, 131/11,
170/7, 190/14, 221/14, 224/4, 227/4,
227/18, 227/19, 227/26, 228/4
s.- mekte 168/25
s.- mekten 026/31, 132/3, 200/32
s.- meli 227/21
s.- mem 169/1
s.- memiş 134/2
s.- memişti 086/17
s.- memiştim 202/5
s.- memiştir 027/3
s.- mese 048/9
s.- mesi 060/15
s.- mesini 103/6
s.- meye 024/29, 064/11, 068/27,
088/8, 098/15, 167/15, 208/16
s.- meyeceksiniz 136/15
s.- mez 073/28, 093/21, 134/2
s.- mezsen 189/9
s.- mezsın 046/10
s.- miş 047/10, 057/29, 158/6,
202/2
s.- mişler 178/16, 178/22
s.- mişsin 046/16
s.- mişti 082/11, 082/24, 128/4,
131/29, 134/13, 166/16
s.- miştim 061/20
s.- miştiniz 061/13, 064/1
s.- miyor 085/18, 120/27, 167/18,
177/9
s.- miyordu 038/23
s.- ndiği 075/24, 194/7

s.- nebilecek 199/19
s.- necek 199/5
s.- nen 055/1, 122/28
s.- r 017/8, 034/2, 051/5, 053/3,
062/13, 103/2, 134/2, 150/1
s.- rdi 098/17
s.- rken 069/1, 092/15, 108/19,
109/16, 143/24, 179/19
s.- rlerse 171/12
s.- rse 034/2, 167/23
s.- rsen 163/8
s.- rsin 050/7, 197/25
s.- sene 169/6
s.- sin 227/5
s.- sinler 171/12
s.- yebildi 177/26
s.- yebildiğimi 202/24
s.- yebilir 227/5
s.- yebilirim 199/18
s.- yebilse 013/21
s.- yeceği 014/17, 020/25, 072/26,
227/1
s.- yeceğim 012/16, 162/23
s.- yeceğin 225/16
s.- yeceğini 062/21, 226/27
s.- yecek 059/19, 141/11, 157/24,
219/12, 224/12, 224/19
s.- yecekler 205/4
s.- yeceklerim 225/16
s.- yeceksin 148/17, 200/10
s.- yelim 103/23
s.- yemem 148/19
s.- yemeyeceğini 140/17
s.- yemiyordu 200/8
s.- yemiyorlar 051/7
s.- yemiyorum 107/23
s.- yen 193/8
s.- yerek 123/21
s.- yeyim 017/39, 047/17, 092/12,
101/7, 133/18, 133/27, 174/6
s.- yin 120/7
s.- yince 017/22, 113/10
s.- yiniz 033/25, 060/18, 070/17,
132/10, 133/13, 153/22, 176/1
s.- yişinden 169/19
s.- yor 027/13, 036/27, 046/13,
064/20, 066/16, 071/18, 091/17, 104/10,
112/13, 157/15, 169/17, 172/26,
172/29, 179/23, 186/14, 187/20, 191/5,

211/2
s.- yordu 017/56, 025/15, 037/9,
050/12, 101/2, 107/26, 123/15, 186/16,
228/24
s.- yorlar 109/3
s.- yorlarmış 167/25
s.- yorsun 026/3, 041/17, 043/23,
150/16, 161/4, 167/22, 168/30, 178/4,
201/20, 202/7, 202/10, 202/16
s.- yorsunuz 018/5, 018/20, 057/3
s.- yorum 018/10, 018/21, 019/18,
060/6, 060/10, 077/15, 103/26, 156/17,
159/25, 164/13, 166/6, 203/6,
204/2

söylen - : Söylemek işi yapılmak, sözle anlatılmak -12- [T]

s.- di 045/21, 062/4, 105/19
s.- en 022/5, 027/11, 160/14,
167/17, 191/11
s.- ir 170/23
s.- iyor 133/23
s.- iyordu 054/12, 157/20

söyleş - : Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek -1- [T]
s.- tiler 058/7

söyleşme : Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek -1- [T]
s.+ lerini 088/22

söylet - : Söylemek işini başkasına yaptırmak; söylemesine, konuşmasına sebep olmak veya imkân vermek, müsâade etmek -2- [T]
s.- eceksin 159/21
s.- memeye 171/14

söyleyiş - : Bir kelimenin söylenme şekli, telaffuz -1- [T]
s.- inizde 060/13

söz : Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi; bir işi yapacağını veya yapmayacağını kesin olarak bildirme, vaat, taahhüt -98- [T]
s. 013/8, 013/9, 013/12, 013/17,

015/26, 018/10, 019/5, 027/3,
044/5, 045/11, 050/2, 060/11,
064/11, 069/1, 080/26, 085/18, 087/25,
088/8, 092/15, 094/17, 103/6,
108/19, 112/13, 131/11, 136/18, 136/33,
163/10, 165/12, 165/21, 165/22,
169/19, 171/13, 179/18, 228/4
s.+ den 101/15
s.+ e 093/1, 141/16
s.+ ler 026/3, 027/11, 136/3,
136/5, 194/17, 203/15, 213/4, 224/4
s.+ lerden 157/11
s.+ lere 059/29
s.+ leri 017/56, 075/22, 121/17,
122/29, 131/28, 134/13, 143/24, 187/20,
193/8
s.+ lerim 077/14, 164/3
s.+ lerime 159/24
s.+ lerimi 159/21
s.+ lerin 024/15, 027/12
s.+ lerinde 228/17
s.+ lerini 025/21, 085/11, 115/3,
149/25, 191/13
s.+ lerinin 092/27, 192/15, 200/13
s.+ lerinizi 134/18
s.+ ü 013/10, 065/6, 112/7,
137/33, 193/19
s.+ üme 160/9
s.+ ümü 135/7, 135/17
s.+ ünde 043/1
s.+ üne 138/9
s.+ ünü 017/30, 026/2, 051/1,
054/4, 059/24, 094/22, 095/23, 099/15,
134/10, 135/27, 145/22, 157/15,
166/23, 179/29, 180/4, 201/22

spor : Güç, hız, çeviklik, dayanıklılık
yanında cesâret, fedakârlık, dürüstlük gibi
nitelikler de kazandırmak sûretiyle beden
ve ruh sağlığını geliştiren, kurallara bağlı
ferdî hareketlerle ikili, takımlar veya
topluluk hâlinde yapılan beden
hareketlerinin ve yarışmaların tamâmı
-2- [Fr]
s.+ la 152/18
s.+ lar 049/1

su : Yağmur şeklinde bulutlardan yağan,
yer altında bulunan, yer üstünde deniz,

göl, ırmak meydana getiren, hidrojen ve
oksijenden meydana gelmiş rengi, kokusu
ve tadı olmayan şeffaf sıvı madde, âb, mâ
-26- [T]
s. 009/17, 062/3, 077/27, 087/2,
091/19, 094/26, 095/3, 095/27,
096/12, 120/21, 169/26, 170/6,
182/23, 222/3, 227/12
s.+ dan 097/4
s.+ lar 044/21, 083/5
s.+ lara 064/25
s.+ larda 045/15
s.+ ların 103/1, 224/7, 227/22
s.+ ya 048/25
s.+ yu 182/23
s.+ yun 048/26

sual : Sorulan şey, soru -11- [T]
s. 092/7, 179/11
s.+ e 059/15
s.+ i 088/2, 092/10
s.+ ine 130/25
s.+ ini 099/3, 228/6
s.+ le 179/28
s.+ ler 179/8
s.+ leri 020/25

suçlu : Suç işlemiş, suçu, kabahati olan
-1- [T]
s. 225/30

sûistimâl : Yetki, görev, hak kötüye
kullanma, kötü ve yersiz kullanma,
yolsuzluk yapma -1- [Ar]
s.+ lerine 075/25

sukut : Susma, konuşmama, sessizlik
-1- [Ar]
s. 148/13

sula - : Su vermek -2- [T]
s.- yacaksın 086/4
s.- yan 083/15

sulan - : Sulamak işi yapılmak, su
verilmek; karşı cinsten olan birine
duyduğu meylî belli etmek -1- [T]
s.- ıyor 055/23

sulta : Tahakküm, otorite, baskı -1-
[Ar]
s.+ sı 160/17

sultan : Hükümdar; pâdişah âilesine mensup anne, kız kardeş, kız çocuk gibi kadınlara verilen unvan -13- [Ar]
s. 089/3, 089/15, 090/1, 183/19
S. 151/16
s.+ ım 055/26, 100/4, 117/9,
144/13, 220/21
s.+ ın 140/19
s.+ lar 118/10
s.+ ların 079/12

Sultânî : İmparatorluk sınırları içindeki Mısır, Trablus, Tunus ve Cezâyir darphânelerinde basılan Osmanlı altınlarına verilen ad; II Meşrûtiyet'ten 1908 sonra kurulan lise seviyesindeki okullara verilen ad -5- [Ar]
s. 171/18
s.+ de 174/31
s.+ den 175/6, 175/7
S.+ sinde 049/10

surat : Yüz, çehre; asık yüzlülük, somurtkanlık -4- [Ar]
s. 163/19, 199/7, 199/8
s.+ ı 189/23

surath : Yüzü ...-yı andıran -1- [Ar]
s. 048/1

sûre : Kur'ân-ı Kerîm'in en küçüğü üç, en büyüğü 286 âyetten meydana gelen ve Fâtiha, İhlâs, Nur gibi ayrı ayrı isimleri olan yüz on dört bölümünden her biri -1- [Ar]
s.+ ler 117/2

suret : Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim; tarz, yol, şekil -1- [Ar]
s.+ te 092/8

sus - : Konuşmaya ara vermek, konuşmayı kesmek veya sözünü bitirmek -42- [T]

s. 025/25, 025/27, 026/1, 026/31, 027/1, 027/5, 027/15, 027/16, 041/6, 050/7, 103/28, 105/12, 109/19, 109/20, 116/1, 116/4, 145/26, 189/17, 198/6, 205/3
s.- ar 031/17
s.- muyor 054/11
s.- muyordu 097/8
s.- sam 205/4
s.- tu 023/3, 131/5, 168/13, 197/1
s.- tular 061/26, 067/14, 102/28
s.- unuz 123/26, 134/23
s.- uyor 053/6, 158/25
s.- uyordu 027/18
s.- uyurlar 045/18, 066/17, 111/4

Suzidil : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Çerk]
S. 041/4

sükûn : Durgunluk, dinginlik, hareketsizlik, sessizlik; huzur, rahat -10- [Ar]
s. 026/15, 104/15, 109/4, 122/16, 123/2, 155/7, 221/17, 221/28
s.+ dan 123/3
s.+ u 115/5

sükûnet : Durgunluk, hareketsizlik -1- [Ar]
s.+ le 159/14

sükût : Susma, konuşmama, sessizlik -10- [Ar]
s. 023/3, 035/12, 102/26, 106/4, 110/25, 181/1
s.+ la 111/5
s.+ u 026/11, 111/5
s.+ un 045/21

sükûfî : Susmayı seven, gerektiğinden az konuşan, az konuşmayı huy edinmiş olan -1- [Ar]
s. 188/18

sünger : Daha çok denizlerde koloni hâlinde bir yere tutunarak yaşayan ve vücut yapısında sindirim sistemi, sinir sistemi gibi organlar bulunmayan, çok

hücrelilerden ziyâde tek hücrelilere yakın ilkel hayvan bu hayvanın temizlik işlerinde kullanılan çok gözenekli, su emici, yumuşak ve esnek iskeleti -1- [Yun]
s.+ le 106/6

sür - : Yönetip yürütmek, kullanıp gitmesini sağlamak, sevk etmek; süslenmek maksadıyla yüzüne veya vücûdunun bir yerine serpmek veya yaymak -15- [T]
s.- dü 052/18
s.- düler 188/4
s.- emez 031/11
s.- en 102/7, 187/19
s.- er 041/12, 148/12, 160/3
s.- erdi 010/12
s.- ermiş 100/12
s.- mez 036/13, 093/16, 101/11
s.- ünler 127/19
s.- üyor 048/21

sürahi : İçine su, şerbet, şarap şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billûr kap -1- [Ar]
s. 120/21

sürat : Çabukluk, hızlılık, hız -2- [Ar]
s.+ le 194/14, 198/19

sürme : Süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz -2- [Far]
s.+ siz 036/14, 041/8

sürmeli : Sürme çekilmiş, sürmelenmiş -1- [Far]
s. 096/20

sürt - : Bir şeyi başka bir şeyin üzerine bastırıp hiç kaldırmadan öne arkaya, sağa sola veya herhangi bir yöne doğru hareket ettirmek -5- [T]
s.- erek 012/3, 083/22
s.- mesinden 191/1
s.- tü 190/20
s.- üyor 190/12

sürtün - : Geçerken değmek -1- [T]
s.- en 087/6

sürü : Çok, bir çok; kalabalık, küme, yığın; evcil hayvanlar ve özellikle koyun, keçi topluluğu -7- [T]
s. 048/1, 059/29, 092/8, 112/6, 135/19, 144/24, 179/8

sürükle - : İterek veya çekerek yerde sürümek sûretiyle götürmek -3- [T]
s.- di 098/7, 120/8
s.- yerek 169/20

sürüklen - : Sürüklemek işine konu olmak, itilerek götürülmek -1- [T]
s.- iyor 118/8

sürül - : Yönetilip yürütülmek, gitmesi sağlanmak; ekilebilir duruma getirilmek için işlenmek; değdirilmek, dokundurulamak; piyasaya çıkarılmak, satışa sunulmak -1- [T]
s.- müş 021/3

sürün - : Karnı üzerinde yerde sürüklenir gibi ilerlemek -1- [T]
s.- ebilir 140/25

süs : Süsleyen veya süslenmekte kullanılan şey, bezek, ziynet -4- [T]
s. 100/11
s.+ e 040/27, 079/11, 103/5

süslen - : Süslemek işine konu olmak, bezenmek, donatılmak; kendisini süslemek -3- [T]
s.- diğini 048/20
s.- mek 072/18, 100/8

sütlü : İçine süt katılmış, sütle karıştırılmış olan, sütle yapılan -13- [T]
s. 010/14, 010/18, 010/27, 011/23, 012/22, 081/11, 081/14, 081/17, 082/3, 083/13, 229/5, 229/6, 229/9

sütun : Câmi, saray, konak yapılarda

mermer, taş, ağaç, mâden veya çimentodan yapılan ve üst kısmında sütun başlığı denilen çıkıntılı bir bölüm bulunan silindir şeklinde, dikine konmuş, kâideli yâhut kâidesiz destek, kolon -2- [Far]
s. 207/5
s.+ u 055/9

süvari : Atlı asker -1- [Far]
s. 049/7

süvarilik : Süvâri olma durumu; gemi kaptanlığı -1- [Far]
s. etmişti 084/10

süz - : Bir sıvıyı içindeki tortudan, katı maddelerden ayırıp tasfiye etmek için süzgeçten veya süzgeç görevi yapabilecek bez, kumaş bir şeyden geçirmek; bir kimseyi veya şeyi dikkatle gözden geçirmek, bakışlarıyla incelemek -8- [T]
s.- dü 046/11, 055/14, 062/8
s.- dükten 015/18
s.- er 100/12
s.- meye 069/17
s.- üyor 010/23
s.- üyordu 023/15

süzük : Süzölmüş, zayıf, halsiz, güçsüz, süzgün; süzgün, baygın, mahmur göz, bakış, nazar -1- [T]
s. 024/6

süzül - : Süzmek işine konu olmak; aşağıya doğru kayarak yavaş yavaş akmak -3- [T]
s.- erek 033/4
s.- üp 107/7
s.- üyordu 104/7

şahadetname : Diploma -1- [Ar]
ş. 049/10

şahane : Şahlara yakışacak şekilde olan, şahlara lâyük mükemmellikte, çok mükemmel -2- [Far]
ş.+ lik 060/14

ş.+ sizin 060/11

şahıs : Bir insanın varlığı, nefsi, zâtı -1- [Ar]
ş.+ ında 034/18

şahnişi : Odaların sokak ve bahçeye bakan cephelerinde dışarıya doğru çıkan, üç tarafı pencere küçük bir cumba şeklindeki çıkma, şahniş -1- [Far]
ş. 033/21

şâir : Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse -1- [Ar]
ş.+ lerin 143/29

şairlik : Şâir olma durumu, şâiriyet -3- [Ar]
ş. 077/4
ş.+ in 077/3
ş.+ ten 077/4

şak : Yansıma sözcük -1- [T]
ş. 179/3

şaka : Karşısındakini kırmadan güldürmek, eğlendirmek, neşelendirmek, şaşırtmak amacıyla ciddîye alınmayacak şekilde söylenen söz veya yapılan hareket, latîfe, hezel -3- [T]
ş. 063/27
ş.+ lara 210/9
ş.+ ya 225/20

şakacı : Şaka yapmaktan hoşlanan -1- [T]
ş. 047/7

şakak : Başın yan tarafında gözle kulak arasında kalan, elmacık kemiğinin üstündeki çukurumsu kısım -4- [Moğ]
ş.+ larına 120/18, 123/22
ş.+ larında 181/14
ş.+ larını 095/4

şakalaş - : Karşılıklı şaka yapmak, birbiriyle şaka etmek -1- [T]
ş.- ır 053/4

Şakir : Romadaki erkek karakterlerden biri; Cânân'nın manevi babası -
132- [Ar]
Ş. 015/3, 015/5, 015/6, 015/7,
015/9, 015/11, 015/17, 015/27,
017/29, 017/43, 017/50, 017/56,
018/28, 019/4, 019/8, 020/6, 020/9,
020/17, 020/25, 021/8, 023/2,
034/1, 034/7, 039/5, 039/24, 043/10,
043/11, 043/13, 043/18, 043/21,
043/22, 043/27, 046/4, 049/14, 051/10,
051/22, 052/7, 052/13, 052/15,
053/2, 053/6, 053/13, 054/1, 054/4,
054/11, 055/18, 055/23, 057/20,
059/2, 061/26, 063/1, 063/3, 063/9,
063/13, 063/15, 063/32, 064/15,
066/12, 070/13, 071/3, 071/8, 072/24,
072/28, 073/3, 073/10, 073/13,
074/12, 074/16, 074/20, 074/27, 075/22,
075/24, 076/3, 076/7, 080/6,
091/14, 099/4, 099/7, 099/11, 099/13,
099/16, 100/20, 100/22, 115/7,
128/9, 132/22, 132/26, 133/22, 133/23,
133/27, 144/7, 144/11, 144/13,
144/25, 144/27, 149/14, 149/18, 150/18,
151/6, 151/14, 152/1, 158/10,
160/15, 160/16, 168/23, 172/12, 173/13,
176/28, 178/7, 178/8, 178/10,
178/22, 178/25, 179/2, 182/11, 183/25,
188/24, 189/27, 192/6, 190/5,
191/19, 191/20, 191/25, 192/7, 192/23,
204/25, 213/22, 214/6, 214/7,
220/20

şaklat - : Şak diye ses çıkartmak; tokat, kamçı, kırbaç şak diye ses çıkaracak şekilde kuvvetle vurmak -4- [T]
Ş.- arak 055/14, 179/13
Ş.- ıyor 118/23
Ş.- ıyorum 048/2

şakrak : Keyifli keyifli konuşan, şen, neşeli -1- [T]
Ş. 044/13

şamdan : Üzerine mum dikilen aydınlatma âleti -1- [ArFar]
Ş.+ ımı 117/18

şan : İyi bir nitelikte tanınmış olma durumu, ün, şöhret, itibar -1- [Ar]
Ş. 160/1

şarap : Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usûllerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki -2- [Ar]
Ş.+ ı 036/17
Ş.+ la 052/28

şark : Dört ana yönden güneşin doğduğu yön, doğu -1- [Ar]
Ş. 141/18

şarkı : Mûsikîmizde çok kullanılmış olan, aşk, ayrılık, eğlence, içki vb. duygular üzerine küçük usûllerle bestelenmiş, ara nağmesi ve nakarâtı bulunan parça -9- [Ar]
Ş. 044/26, 096/26, 098/3, 098/15
Ş.+ lar 097/5
Ş.+ larım 081/17
Ş.+ larıyla 081/6
Ş.+ sını 098/22
Ş.+ yı 098/6

Şarl -1- [Fr]
Ş. 195/26

ŞarlRiše : Fizyoloji profesörü -1- [?]
Ş. 195/24

şart : Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul -6- [Ar]
Ş.+ ımız 167/10
Ş.+ ıyla 072/22, 075/19
Ş.+ ları 061/20
Ş.+ larım 061/19
Ş.+ larımızın 061/23

şartsız : Bir şarta bağlı olmayan -1- [Ar]
Ş. 172/4

şaş - : Beklenmeyen bir olay, bir hal, bir söz karşısında ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşkırmak, hayret etmek

-21- [T]

ş.- arak 225/9

ş.- ardı 020/8

ş.- arsin 107/1

ş.- ıyor 031/22, 143/1

ş.- iyordu 097/11

ş.- ıyorum 049/3, 107/4, 172/22

ş.- madım 133/17

ş.- mam 216/21

ş.- mayan 141/15

ş.- mayınız 195/28

ş.- mazmış 040/26

ş.- mıştı 048/29

ş.- tı 010/7, 023/15, 130/1,

170/10, 179/1

ş.- tım 054/10

şaşaa : Parıltı, parlaklık; gösteriş, debdebe -1- [Ar]

ş.+ sı 181/21

şaşıl - : Şaşkınlığa düşülmek, hayret edilmek -2- [T]

ş.- acak 079/6, 172/30

şaşır - : Güç bir işin içinden çıkamamak, ne yapacağını, nasıl davranacağını bilememek -16- [T]

ş.- arak 076/20, 211/14

ş.- dı 141/24, 142/6, 156/21,

166/20, 180/20

ş.- dığını 144/2, 167/1

ş.- ıyor 220/11

ş.- mayınız 137/22

ş.- mış 157/3, 186/2

ş.- mışlardı 017/25

ş.- mıştı 178/14

ş.- mıştılar 177/15

şaşirt - : Şaşırmasına sebep olmak, şaşkın duruma getirmek, hayrete düşürmek -6-

[T]

ş.- acağına 040/22

ş.- iyordu 143/8

ş.- mıştı 092/7

ş.- tı 156/22, 184/9, 208/18

şasırtıcı : İnsanı şaşkınlığa düşüren, hayret verici -1- [T]

ş. 056/17

şaşkın : Ne yapacağını şaşırılmış kimse

-7- [T]

ş. 046/18, 087/13, 119/4, 152/16, 154/7, 163/3, 211/10

şatafatlı : Göze çarpacak şekilde süslü ve gösterişli, debdebeli -1- [Ar]

ş. 100/3

şato : Ortaçağ'da kral ve derebeylerinin oturduğu, hendek, sur ve kalelerle çevrili müstahkem mesken -1- [Fr]

ş.+ larda 167/6

şayân : Lâyık, değer, yakışır -1- [Far]

ş.- ı hürmet 114/5

şayia : Herkesin duyduğu söylenti, her tarafa yayılmış olan söz, yaygın haber

-1- [Ar]

ş. 046/19

şebeke : Ağ, balık ağı; bir ağ gibi birbirine bağlı olan şeylerin bütünü -2-

[Ar]

ş.+ si 139/14

ş.+ sinden 194/9

şeffaf : Işığın içinden geçirdiği için arkasındaki cisimlerin net olarak görülmesine engel olmayan, saydam -1-

[Ar]

ş. 169/14

şefkat : Davranışları şefkat dolu olan

-1- [Ar]

ş.+ li 039/25

şefkatli : Davranışları şefkat dolu olan

-1- [Ar]

ş. 111/1

şehâdet : Görülen ve bilinen bir durum veya iş hakkında şahitlik etme, tanıklık

yapma; işâret, delâlet, açık alâmet -4-
[T]

ş. 046/8, 190/12, 190/19, 201/13

şehvî : Şehvetle ilgili, şehvet uyandıran,
seksî -1- [Ar]
ş. 080/12

şehir : İnsanların toplu olarak yaşadığı
yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî
bakımdan köy ve kasabadan sonra en
büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret,
sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım
alanı olmayan kalabalık yerleşim
merkezi, kent -3- [Far]
ş. 021/1, 213/17
ş.+ de 063/14

şehzade : Pâdişah oğlu veya pâdişah
âilesinden olan erkek çocuk -1- [Far]
ş.+ lere 100/9

şeker : Şeker kamışı, şeker pancarı vb.
bitkilerin öz suyundan veya nişastasından
çıkarılan, çoğunlukla beyaz billûrlar
hâlinde, suda kolayca eriyen, ağızda tatlı
bir lezzet bırakan, birleşiminde karbon
oksijen ve hidrojen bulunan maddelere
verilen ortak isim -1- [Hint]
ş. 179/27

şekil : Dış görünüş, dış çizgiler, biçim;
olma biçimi, durum, hal -6- [Ar]
ş.+ e 040/10
ş.+ i 148/28
ş.+ im 175/3
ş.+ inden 030/9
ş.+ ine 045/9
ş.+ leri 061/28

şekilsiz : Belli bir biçimi olmayan; biçimi
düzgün ve güzel olmayan, biçimsiz -1-
[Ar]
ş. 087/7

şem : Yansıma sözcük -1- [T]
ş. 123/20

şemal : Yansıma sözcük -1- [T]

ş.+ im 175/3

Şemseddin : Romandaki erkek
karakterlerden biri Bedia'nin ağabeyi
-15- [Ar]
Ş. 011/9, 017/16, 022/6, 022/22,
022/29, 024/1, 077/25, 083/3
Ş.+ e 023/11
Ş.+ i 020/15, 020/26
Ş.+ in 011/9, 011/16, 015/6,
025/12

Şemsi : Romandaki erkek karakterlerden
biri Bedia'nin ağabeyi -110- [Ar]
Ş.+ 'yle 098/29
Ş. 021/15, 024/21, 036/4, 036/9,
036/23, 049/27, 050/5, 072/1,
076/20, 076/26, 077/21, 082/11,
082/29, 091/9, 091/26, 091/27, 092/2,
093/1, 093/11, 094/5, 094/15,
094/26, 094/30, 095/3, 095/25, 096/14,
098/11, 098/13, 099/7, 099/10,
099/18, 101/1, 101/9, 101/17, 102/16,
102/21, 103/3, 103/9, 103/28,
104/10, 104/19, 105/1, 105/2, 105/4,
105/6, 105/8, 105/16, 105/18,
106/9, 106/15, 107/26, 109/16, 109/28,
110/1, 111/14, 114/13, 115/1,
116/6, 118/24, 119/8, 119/10, 120/1,
120/29, 121/2, 123/20, 202/18
Ş.+ ciğim 077/16, 077/24
Ş.+ ciğimin 088/21
Ş.+ de 037/2, 110/4
Ş.+ den 082/25, 106/1
Ş.+ nin 027/26, 049/26, 053/22,
083/2, 086/9, 091/28, 092/15, 093/4,
098/15, 101/6, 101/16, 103/24,
104/24, 105/14, 109/22, 110/12, 110/27,
115/2, 116/7, 117/23, 119/4,
120/31, 124/11
Ş.+ ye 095/12, 099/6, 111/23
Ş.+ yi 091/14, 092/7, 111/21,
118/12, 121/11, 124/15
Ş.+ yle 021/10, 025/11

şemsiye : Yağmur veya güneşten
korunmak için kullanılan, bir sapın
üstündeki tellere kumaş gerilerek
yapılmış, açılır kapanır, taşınır eşyâ -1-

[T]

ş.+ sizler 138/17

şen : Hâlinde ve davranışlarında yaşamaktan aldığı zevkin canlılığı görülen, neşesi durumundan belli olan, hayat dolu, canlı ve güler yüzlü, neşeli
-15- [Erm]
ş. 017/50, 044/13, 048/9, 052/13, 063/19, 066/10, 096/17, 096/21, 103/6, 175/9, 175/15, 191/17, 225/1

ş.+ di 188/5

ş.+ siziz 060/16

şenaat : Kötülük, fenâlık, alçaklık -2- [Ar]

ş.+ e 076/1

ş.+ ini 200/3

şenlik : Şen olma durumu, şetâret; sevinç, neşe -1- [T]

ş.+ i 051/6

şer : Kötülük, fenalık -1- [Ar]

ş. 084/25

şerare : Kıvılcım -1- [Ar]

ş. 207/9

şeref : Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı mânevî yücelik, mânevî ululuk, onur, haysiyet -2- [Ar]

ş. 202/11

ş.+ tir 160/1

şerefli : Şerefi olan, şerefine sâhip, saygı değer, onurlu -1- [Ar]

ş. 040/1

şerî : Şerîatla ilgili, şerîata uygun -1- [Ar]

gayr-ı ş.+ dir 094/4

şevk : Şiddetli arzu, istek, aşırı heves; sevinç, neşe, keyif -2- [Ar]

ş. etti 024/30, 228/22

şey : Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi

belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ yerine kullanılan belirsiz kelime -

375- [Ar]

ş. 010/11, 013/24, 014/12, 017/1, 017/4, 017/14, 017/33, 017/54,

017/55, 018/6, 018/13, 018/15, 018/21, 020/1, 024/31, 026/28, 027/12,

028/6, 028/13, 030/2, 031/13, 034/23, 034/25, 035/5, 035/19, 038/23,

039/26, 040/1, 041/26, 043/31, 047/6, 047/10, 047/11, 048/29, 049/3,

050/2, 057/10, 059/13, 059/19, 060/20, 061/6, 063/14, 063/28, 067/16,

069/11, 073/3, 073/29, 074/1, 075/4, 075/23, 077/20, 079/6, 080/20,

081/2, 082/5, 086/11, 086/17, 087/3, 087/4, 088/1, 088/10, 088/19,

088/20, 088/27, 092/9, 098/28, 099/9, 099/26, 101/21, 101/22, 102/2,

102/26, 103/13, 103/20, 104/14, 104/26, 105/2, 105/4, 106/19, 107/23,

109/15, 112/7, 113/21, 114/3, 114/7, 115/1, 116/13, 117/11, 117/26,

118/25, 120/10, 120/27, 121/14, 122/24, 122/26, 123/24, 123/25, 130/10,

131/6, 131/14, 131/16, 133/18, 133/27, 134/28, 135/25, 137/12, 137/14,

138/7, 139/21, 140/9, 140/27, 141/12, 141/16, 141/24, 142/11, 147/12,

148/17, 150/1, 150/9, 150/18, 153/2, 153/26, 155/1, 155/2, 156/12,

156/23, 157/11, 157/17, 157/26, 158/6, 159/11, 159/30, 160/1, 160/5,

161/13, 162/2, 164/19, 165/5, 167/18, 168/25, 169/5, 169/6, 170/7,

172/30, 174/15, 175/26, 177/13, 178/2, 178/21, 178/31, 179/2, 179/9,

182/26, 184/10, 184/20, 184/28, 186/2, 186/7, 186/11, 190/13, 190/14,

190/20, 191/4, 191/5, 191/27, 193/13, 194/16, 194/18, 195/1, 195/12,

196/9, 198/15, 199/5, 202/23, 202/26, 203/16, 203/17, 207/9, 207/11,

215/10, 221/8, 221/12, 221/28, 221/29, 226/10, 227/3, 227/18, 227/20,

227/26

ş.+ cik 116/21, 116/26

ş.+ den 053/12, 073/15, 093/17,
095/13, 097/4, 122/17, 148/2, 148/3,
203/8
ş.+ di 169/18
ş.+ dir 026/12, 042/9, 161/17,
161/24
ş.+ e 020/11, 031/11, 045/5,
088/1, 091/16, 101/23, 133/17, 148/14,
166/4, 166/6, 169/17, 204/10,
219/18
ş.+ i 013/17, 025/27, 025/28,
026/9, 026/24, 032/10, 032/29, 042/5,
045/12, 050/5, 051/16, 054/8,
058/13, 061/16, 070/12, 088/31, 089/1,
101/17, 101/19, 105/8, 111/4,
121/4, 133/20, 136/14, 137/14, 137/25,
142/3, 148/12, 159/12, 161/19,
165/17, 166/6, 170/9, 172/1, 174/14,
190/22, 193/15, 199/18, 202/12,
207/11, 210/12
ş.+ im 142/21
ş.+ in 078/7, 084/29, 101/30,
225/26
ş.+ ini 076/10
ş.+ ler 011/6, 014/17, 017/7,
017/49, 018/2, 018/12, 019/5, 027/4,
036/25, 043/23, 048/9, 052/1,
061/9, 061/21, 065/6, 065/7, 067/20,
074/17, 079/4, 084/22, 088/7,
103/23, 105/12, 107/5, 118/2, 118/3,
122/23, 122/25, 123/15, 123/21,
156/28, 157/25, 160/14, 161/5, 161/11,
168/11, 176/30, 179/3, 179/23,
186/22, 187/20, 188/23, 190/11, 190/18,
191/11, 194/11, 206/7, 211/2,
219/12, 219/14, 221/20, 229/1
ş.+ lerden 048/24, 093/5, 122/19,
123/15, 148/27, 199/14
ş.+ lerdir 045/2, 082/12, 161/17
ş.+ lere 019/12, 047/6, 069/4,
072/22, 089/26, 097/6, 159/12, 163/2,
167/17, 171/11
ş.+ leri 012/13, 012/28, 013/3,
013/14, 013/20, 017/57, 019/10, 020/25,
022/5, 033/6, 061/22, 072/26,
075/7, 088/8, 102/14, 102/27, 116/19,
117/1, 122/28, 156/30, 159/17,
200/33
ş.+ lerim 038/1

ş.+ lerimiz 135/29
ş.+ lerin 034/26, 055/1, 076/15,
227/1
ş.+ lerle 018/23
ş.+ miş 170/5
ş.+ sin 189/13

Şeyhülislâm : Osmanlı Devletinde dînî kurumların, şeriat mahkemelerinin ve ilmiye sınıfının başı durumunda olup bunlara nezâret eden en yüksek rütbeli din adamına verilen unvan -2- [Ar]
Ş. 094/3, 094/7

şeytan : Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis-5-
[Ar]
ş. 113/10, 176/8, 187/5
ş.+ a 116/14
ş.+ ca 169/29

şeytanî : Şeytana âit özellikler taşıyan, şeytana yaraşır -2- [Ar]
ş. 113/15
igvâat-ı ş.+ yenin 113/7

şezlong : Üzerinde uzun oturulabilecek şekilde yapılmış, baş tarafı arkalıklı uzun koltuk -1- [Fr]
ş.+ a 080/13

şık : Zarif, güzel, hoş a gidecek şekilde süslü -1- [Fr]
ş.+ tı 174/16

şıklık : Şık olma durumu -3- [T]
ş. 023/15, 048/4
ş.+ a 048/6

şillik : Basit, edepsiz, bayağı, sürtük kadın -2- [Erm]
ş. 138/8
ş.+ ı 116/15

şımar - : Gördüğü fazla ilgiden, verilen yüzden veya kavuştuğu imkânlardan cesâret alarak etrâfa aldırılmadan aklına

estiği gibi aşırı ve taşkın davranışlarda bulunur duruma gelmek, haddini aşmak

-1- [T]

ş.- miş 100/13

şımartık : Etrâfa aldırmadan aklına estiği gibi aşırı ve taşkın davranışlarda bulunan,

şıarmış, şımartılmış -4- [T]

ş. 093/23, 138/9, 154/6, 172/29

şımartıl - : Şıarmasına sebep olunacak

şekilde davranılmak -1- [T]

ş.- mıştır 101/3

şıpırtı - : Şıpırdama sesi -1- [T]

ş.- larım 222/3

şiddet : Bir güç, hareket veya kuvvetin derecesi; sertlik -15- [Ar]

ş.+ i 164/8

ş.+ ine 164/5

ş.+ le 026/2, 026/30, 039/10,

057/9, 084/3, 084/26, 098/3, 134/13,

163/11, 196/11, 204/7, 207/13,

210/21

şiddetli : Zorlu, sert; aşırı derecede olan, haddinden fazla, çok fazla -23- [Ar]

ş. 030/17, 037/10, 045/13,

056/13, 098/20, 119/9, 119/22, 122/3,

122/9, 137/6, 138/17, 160/17,

172/3, 180/11, 184/3, 194/28, 196/4,

207/19, 208/17, 215/4, 219/5

ş.+ lerini 194/4

ş.+ si 226/18

şifâyâb : Şifâ bulan, iyileşen -1- [Ar]

ş. edebilmek 122/17

şikâyet : Durumundan memnun olmayıp yakınma veya başına gelen bir dertten

sızlanma -1- [Ar]

ş.+ i 061/3

şilte : Üzerinde yatılan veya oturlan, içi yün, pamuk vb. ile doldurulmuş döşek

veya minder -3- [T]

ş. 185/3

ş.+ sine 079/23

ş.+ yi 079/24

şimâlî : Şimalle, kuzeyle ilgili, kuzeye

âit, kuzeye mensup -3- [Ar]

ş. 149/28

kutb-1 ş. 149/28

Kutb-1 ş.+ ye 149/23

şimdi : İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda -92- [T]

ş. 017/21, 018/2, 021/4, 022/15,

024/16, 028/9, 033/9, 034/7,

041/21, 050/5, 051/7, 051/12,

057/14, 070/13, 075/18, 090/5, 093/23,

097/22, 097/26, 099/24, 101/21,

101/25, 101/27, 102/3, 111/4, 113/17,

113/22, 123/26, 128/4, 131/9,

137/32, 145/18, 148/17, 158/14, 158/20,

160/28, 160/29, 161/22, 163/7,

164/15, 164/19, 165/17, 166/7, 167/11,

170/24, 172/24, 173/1, 173/9,

173/21, 175/9, 175/13, 175/17, 184/1,

189/13, 196/8, 199/18, 200/17,

201/3, 201/5, 201/28, 203/6, 205/6,

208/22, 211/5, 212/9, 215/30,

216/7, 216/10, 217/3, 220/8, 221/16,

221/28, 222/2, 222/3, 224/4

ş.+ den 043/7, 073/24

ş.+ ki 089/25

ş.+ ler 116/13

ş.+ ye 013/13, 014/9, 094/10,

131/20, 140/14, 166/25, 168/19, 168/20,

194/8, 194/13, 199/13

şimdilik : Şimdiki halde, şimdiki durum gereği olarak, bu an için -2- [T]

ş. 111/24, 173/14

şimendifer : Bu yolda işleyen katar, tren

-1- [Fr]

ş.+ e 099/20

şimşek : Buluttan buluta veya buluttan yere elektrik boşalması sırasında

meydana gelen ışık olayı, gökyüzünde

kırık bir çizgi şeklinde görülen ve çok ânî

gelip geçen parıltı -1- [T]

ş. 062/3

şimşir : Şimşirgillerden, geç büyüyen, kendiliğinden yetişen veya bahçelere süs bitkisi olarak dikilen, yaprakları her mevsimde yeşil, koyuya çalan sarı renkli sert odunundan tarak, kaşık vb. şeyler yapılan, elyafı sert olduğu için üzerine resim kazılan bodur ağaç -1- [Far]
ş.+ den 181/9

şirket : Bir iş için birden fazla kimsenin meydana getirdiği ticarî ortaklık -31- [Ar]
ş. 158/15
ş.+ e 012/30, 014/30, 015/22, 020/12, 022/1, 022/15, 023/28, 052/31, 071/3, 071/4, 076/16, 129/21, 155/27, 171/1
ş.+ i 063/10
ş.+ in 020/10, 051/22, 129/14, 129/22, 138/15, 172/18
ş.+ le 130/4
ş.+ te 011/13, 014/16, 073/6, 075/2, 112/1, 129/9
ş.+ teki 017/42
ş.+ ti 022/14

şirret : Karşısındakini bastırarak şekilde konuşan, çok konuşarak üste çıkan, yaygaracı, edepsiz, çaçaron -1- [Ar]
ş. 176/16

şiş - : İçi hava vb bir gazla dolarak gerilmek; gerilip kabarmak, şişkin bir durum almak -9- [T]
ş.- en 079/21
ş.- erek 210/27
ş.- iyor 032/16, 207/16
ş.- miş 012/7, 119/11
ş.- ti 091/28, 208/14, 214/6

şişe : İçine su ve her türlü sıvı madde konan, camdan çeşitli biçim ve büyüklükte, boyu enine göre çok daha uzun, ağız kısmı dar kap -2- [Far]
ş.+ leri 032/18
ş.+ si 115/15

şişir - : Şişmesine sebep olmak, şişmesini sağlamak -2- [T]

ş.- di 227/26
ş.- erek 198/1

şişkin : Şişmiş-6- [T]
ş. 048/17, 053/11, 108/7, 128/22, 181/12, 188/24

şişman : Vücûdu, aşırı derecede yağlı olduğu için şişkin görünen kimse şişko -4- [T]
ş. 067/9, 173/26, 174/7, 174/30

şişmanla - : Şişman duruma gelmek, kilo almak -2- [T]
ş.- maz 175/16
ş.- mışsınız 175/14

şişmanlık : Şişman olma durumu -1- [T]
ş.+ ından 175/11

şive : Bir dilin bir bölge halkına, yabancı bir millete veya etnik gruba has söyleniş biçimi, konuşma tarzı, aksan -3- [Far]
ş.+ si 186/9
ş.+ siyle 021/13, 154/6

şokola : Su veya süte çikolata ve şeker konularak yapılan içecek -1- [Fr]
ş. 151/7

şöhret : Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam -2- [Ar]
ş. 100/17, 160/1

şöyle : Şuna benzer, şunun gibi; şu şekilde, şu yolda -17- [T]
ş. 013/4, 013/26, 034/17, 046/9, 050/12, 050/17, 052/25, 054/17, 076/22, 104/7, 113/12, 123/26, 144/25, 144/29, 147/8, 174/1

şu : Çok uzakta olmayan kimse veya şeyi işaret yoluyla belirtir -58- [T]
ş. 011/19, 018/11, 027/12, 039/4, 041/5, 042/11, 048/24, 051/4, 052/27, 053/16, 053/25, 055/26, 055/29, 056/9, 056/25, 057/17, 057/25, 057/28, 058/13, 064/14, 073/18,

074/8, 077/10, 082/9, 089/11, 090/15,
093/12, 096/26, 097/13, 099/15,
102/15, 110/28, 111/7, 116/21, 120/24,
136/17, 136/19, 136/22, 136/31,
151/21, 164/17, 165/9, 165/11, 165/12,
169/9, 173/4, 180/22, 184/23,
187/24, 188/23, 199/19, 202/11, 216/19
ş.+ nlar 153/4
ş.+ nu 050/22, 202/24, 204/25

şuai : İşın -1- [Ar]
ş. 195/26

şube : Bölük, takım, kol; okullarda
sınıfların bölünmüş olduğu kısımların her
biri -1- [Ar]
ş.+ deydin 175/1

şûh : Serbest ve neşeli tavırlı, işveli,
cilveli -3- [Far]
ş. 128/26, 143/29, 217/16

şuk : Yansıma sözcük -1- [T]
ş. 179/3

şule : Ateş alevi, alev, yalım -1- [Ar]
ş.+ si 032/15

şura : Anlatana veya söyleyene göre
biraz uzakta olan yer, şu yer -10- [T]
ş.+ cıktaydı 089/11
ş.+ da 110/28, 154/21, 174/25,
219/8
ş.+ ya 098/14, 162/20, 162/23,
196/8, 196/22

şuur : İnsanın kendini bilmesi ve içinde
yaşadığı zamandan ve mekândan
haberdar olabilmesi melekesi, bilinç -4-
[Ar]
ş.+ udur 041/18
ş.+ un 030/15, 078/18
ş.+ undan 139/7

şuursuz : Duygu, düşünce ve davranışları
gerçeklerle bağdaşmayan, kendini
bilmeyen, bilinçsiz -3- [Ar]
ş. 053/2, 122/19, 212/11

şükür : Verdiği nîmetler için Allah'a
karşı duyulan minneti dile getirme -1-
[Ar]
ş. et 041/25

şüphe : Bir hususla ilgili gerçek veya
doğrunun ne olduğuna kesin biçimde
karar verememe durumu, bu
kararsızlıktan doğan ve tam bir hüküm
vermeyi engelleyen tereddüt, kuşku, şek
-24- [Ar]
ş. 017/43, 054/26, 071/27,
090/21, 104/11, 137/23, 140/4, 145/13,
154/22, 164/6, 168/23, 191/10,
192/25

ş. etme 102/22
ş. etmezdi 170/23
ş. etmiyordu 147/1
ş.+ lerimi 135/12
ş.+ lerini 139/12
ş.+ lerinin 171/3
ş.+ m 040/4, 113/14
ş.+ si 072/12, 147/14
ş.+ ye 168/16

şüphelen - : Şüphe duymak, içine şüphe
gelmek, kuşku içinde bulunmak,
kuşkulanmak -11- [T]
ş.- ilen 214/3
ş.- iyor 108/2, 189/8
ş.- iyordum 017/41
ş.- iyorlar 168/2
ş.- iyorsun 148/2
ş.- mediğim 132/19
ş.- medimdi 145/4
ş.- miş 220/26
ş.- miyordu 107/6
ş.- miyorum 145/12

şüphelendir - : Şüphelenmesine yol
açmak, kuşkulanmasına sebep olmak
-1- [Ar]
ş.- ici 192/4

şüpheli : Şüphe uyandıran, kuşku veren;
güvenilmeyen, karışık ve sakıncalı
 tarafları olan -4- [Ar]
ş. 026/26, 040/2, 191/21, 191/26

şüphesiz : Hakkında şüpheyeye düşülemeyecek olan, şüpheyeye götürmeyecek derecede kesin olan, kesinlikle bilinen -5- [T]
ş. 071/8, 104/3, 104/18, 137/18, 203/11

tâ : Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yâhut zamânı anlatırken söze mübâlağa katar -7- [Far]
t. 024/17, 054/4, 055/3, 109/9, 110/23, 134/1, 183/17

taaccüb : Şaşma, hayret etme -1- [Ar]
t. etmiş 046/20

taallûk : İlişik, ilgi, bağ -3- [Ar]
t. eden 205/13
t. etmez 075/15
t.+ u 061/12

tabak : İçine yiyecek konan yayvan kap -2- [Ar]
t. 227/12
t.+ larına 036/10

tabaka : Bir yüzeyin üzerindeki düzgün olarak yayılmış kısım, böyle kısımlardan her biri, kat, katman; cepte taşınan sigara veya tütün kutusu -4- [Ar]
t.+ larında 030/16
t.+ larının 062/3
t.+ sı 115/14
t.+ sını 050/20

taban : Yaratılış bakımından, yaratılış gereği -1- [Ar]
t. 201/4

tâbi : Alışılmış olan, olağan, normal -1- [Ar]
t. 073/29

tabiat : İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkların hepsi, doğa; bir kimsenin davranışlarına yön veren yaratılışı, huy, meşrep, mizaç -11- [Ar]
t. 040/9, 045/10, 216/19

t.+ a 045/5
t.+ ı 019/10, 172/29
t.+ ın 042/3, 103/21
t.+ ılı 093/16, 112/21
t.+ tan 044/30

tabiî : Tabiatla ilgili, tabiatla olan, tabiatla bulunan, doğal; alışılmış olan, olağan, normal -31- [Ar]
t. 018/5, 018/6, 018/11, 023/8, 024/31, 032/5, 033/13, 061/22, 073/27, 075/21, 076/27, 080/4, 133/16, 136/19, 159/8, 166/1, 168/22, 182/7, 191/27, 204/16, 204/18, 215/29, 215/30, 216/10, 216/21, 228/1
gayr-i t. 017/56
sevk-i t.+ si 217/20
sevk-i t.+ sine 201/10
sevk-i t.+ siyle 217/19

tâbir : İfade, anlatım -5- [Ar]
t.- i mârufiyle 084/16
t.+ ini 154/12
t.+ iyle 085/12
t.+ ler 026/4
t.+ leri 027/3

tablo : Düz bir levha üzerine yapılmış resim -1- [Fr]
t.+ sunun 200/16

tabure : Kol dayayacak yeri olmayan, arkalıksız küçük iskemle -1- [Fr]
t. 078/15

tâsilât : Bir şey hakkındaki etraflı bilgi, uzun uzun açıklamalar, ayrıntılar -1- [Ar]
t. 011/14

tahakküm : Baskı yaparak hükmetme, zorbalıkla hüküm sürme -8- [Ar]
t. 139/17, 208/24, 209/4
t. etmek 096/1
t.+ e 073/23, 140/21
t.+ le 056/17
t.+ ünden 140/19

tahammül : Zor şeylere dayanma gücü,

ses çıkarmadan katlanma -5- [Ar]

t. edemem 166/24
t. edemeyeceği 204/15
t. edemeyen 225/20
t. eden 168/17
t. etmesi 226/1

tahattür : Hatırlama -1- [Ar]

t.+ le 159/18

tahayyül : Daha önce duyu organları ile idrak edilmiş bir şeyi, o şey karşımızda mevcut olmadığı bir an veya mekânda zihinde şekillendirme, hayalde canlandırma -7- [T]

t. 079/25, 176/30
t. eder 044/28
t. ediyor 110/15, 185/13
t. etmek 109/7, 182/1

tahkik : Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için yapılan araştırma, soruşturma -5- [Ar]

t. edelim 158/5
t. ettim 132/21
t.+ atten 133/20
t.+ e 133/4
t.+ le 071/19

tahkikat : Belli bir maksatla yapılan araştırma, soruşturma -2- [Ar]

t. 214/4
t.+ ında 214/11

tahkir : Küçük görme, aşağılama -5- [Ar]

t. 157/1
t. edilmekte 169/20
t. ediyorsun 027/10
t. ediyorum 112/13
t. ettim 058/20

tahlil : Birleşik bir maddenin birleşimindeki yalın cisimlerin niteliğini veya niceliğini anlamak için yapılan iş, analiz -7- [Ar]

t. 034/17, 040/15, 045/11
t. edelim 159/29
t. ederdim 058/26

t.+ de 217/5

t.+ i 034/26

tahmin : Yaklaşık olarak, aşağı yukarı değerlendirme; sezgilere ve bâzı belirtilere göre olacak bir şeyi önceden kestirme ve buna göre verilen hüküm

-20- [Ar]

t. 071/10
t. edemiyor 215/10
t. edemiyordu 153/12
t. edemiyorum 133/13
t. eder 216/27
t. ediyorum 173/5
t. etmedi 220/1
t. etmek 020/12
t. etmemişti 014/30
t. etmeye 073/11
t. etmezsin 215/26
t. etmiş 047/11, 159/13, 170/2
t. etmiştim 052/23
t. etti 038/15
t. ettiğinize 017/58
t.+ inde 047/2
t.+ ine 071/24
t.+ lerinin 192/5

tahrîş : Tırmalama; yakıp kaşındırma, bereleyip zarar verme -1- [Ar]

t.+ leri 196/3

taht : Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk -1- [Far]

t.- ı revânma 128/4

tahta : Kalınca ve uzun biçilmiş düz ağaç parçası -6- [Far]

t. 202/12, 227/23
t.+ lar 035/24
t.+ ları 141/19
t.+ nın 086/24
t.+ ya 118/21

tak - : İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak; giyilecek veya kullanılacak şeyleri kendi üzerine yerleştirmek, takınmak, kuşanmak -16-

[T]

t. 090/22

t.- acaktım 090/3
t.- alım 200/3
t.- ar 047/27
t.- arak 090/25, 208/9
t.- arsa 089/25
t.- ıyor 100/16
t.- ıyorum 048/5
t.- madın 116/16
t.- mak 079/12, 129/12
t.- sınırlar 127/21
t.- tı 174/7
t.- tım 048/20
t.- tın 116/16

tak : Yansıma sözcük-1- [T]
t. 179/3

takarrür : Bir yerde yerleşme, karar
kılma -1- [Ar]
t. etti 094/20

takat : Bir şeyi yapabilmek için gereken
güç, kuvvet, derman -3- [Ar]
t.+ i 042/3, 140/26
t.+ imiz 052/24

takdim : Bir şeyi kendinden büyük ve
üstün bir kimseye verme, sunma -2-
[Ar]
t. edeceğim 113/26
t. eder 060/19

takdir : Beğenme, güzel bulduğunu,
beğendiğini belirtme -9- [Ar]
t. 113/23
t. edecektir 161/19
t. edersiniz 018/16
t. ediyormuş 114/6
t. ediyorum 018/12, 101/30
t. etmelidir 101/25
t. etti 101/25, 155/2

takıl - : Peşi sıra gitmek; iliştilmek,
tutturulmak, geçirilmek; bir şeye
odaklanmak, dikkat kesmek -3- [T]
t.- acağım 068/19
t.- dı 106/9
t.- mıştı 111/7

takım : Aynı iş için kullanılan ve hepsi
berâber bir bütün teşkil eden âletlerin
tamâmı -2- [T]
t.+ ları 137/30
t.+ larını 150/17

takip : Yetişmek, yakalamak, bulmak
için birinin veya bir şeyin arkasından
gitme, arkasına düşme, izleme -4-
[Ar]
t. ederek 189/4
t. etti 024/2, 026/22
t. ettiler 058/6

taklit : Belli birine veya bir şeye
benzemeye veya benzetmeye çalışma
-2- [Ar]
t.+ i 175/10
t.+ lerini 188/7

takrir : Sözle anlatma, ifâde ve beyan
etme, anlatış -2- [Ar]
t. 060/19
t.+ ler 135/20

Taksim : İstanbul'un Beyoğlu ilçesine
bağlı yer -1- [T]
T.+ de 049/11

taksir : Bir işte kusurlu davranma, eksik
yapma, kusur etme, yapabilecekken
yapmama -1- [Ar]
t.+ i 039/13

takvim : Zamânı yıl, ay ve günlere ayıran
sistem -1- [Ar]
t. 145/10

talâk : Nikâhlı eşini boşama, boşanma,
nikâhın sona ermesi -8- [Ar]
t. 093/3, 094/14, 113/25
t.+ ı 030/9, 074/3, 076/12, 112/21,
113/27

Talât : I Dünya Savaşı sırasında İttihat ve
Terakki Cemiyetinin en belirleyici
isimlerinden biri -1- [Ar]
T. 051/16

talep : İsteme, dileme, arzu etme -5-
[Ar]
t. ediyor 221/23
t. etsinler 076/13
t. ettiği 159/30, 160/1
t.+ ine 075/19

talih : İnsanın başına gelmesi takdir edilen iyi veya kötü durumlar, baht, şans, tâli -2- [Ar]
t.+ e 108/23, 194/11

talihsizlik : Tâlihi iyi olmama durumu; insana hoş gelmeyen üzücü olay -1-
[Ar]
t.+ ine 074/4

talip : İsteyen, talep eden, istekli olan kimse -3- [Ar]
t.+ im 011/9, 011/11, 011/13

tam : Gerekli her şeyi kendisinde bulunduran, eksigi olmayan; zaman ve yer bildiren kelimelerle anlamı kesinleştirir ve güçlendirir -8- [Ar]
t. 011/2, 058/24, 070/8, 105/10, 116/18, 153/5, 172/5, 178/26

tamam : Bütünlüğünü bozacak bir eksigi olmayan şey, bütün; olması gerektiği gibi, doğru -15- [Ar]
t. 013/18, 014/18, 025/10, 043/4, 055/26, 056/9, 102/12, 167/15, 175/6
t.+ ı 183/21
t.+ ma 183/21
t.+ iyle 107/30, 193/22, 217/31, 221/4

tamamıyla : Tam olarak, külliyen -8- [Ar]
t. 021/5, 031/13, 032/27, 073/20, 092/27, 178/13, 185/18, 210/14

tamamla - : Tam ve eksiksiz duruma getirmek; bitirmek -2- [T]
t.- dı 093/14, 130/25

tamim : Umûma yayma, genel duruma

getirme -1- [Ar]
t. 216/23

tamir : Eskimiş veya bozulmuş bir şeyi yenileme veya kullanılır duruma getirme, onarma; işlenen bir hata veya yanlışlığı düzelterek davranışlarda bulunma, düzeltmeye çalışma -1- [Ar]
t.+ e 104/4

tamtakır : Bomboş, içinde gerekli hiçbir şey bulunmayan -1- [T]
t. 185/3

tane : Başlı başına bir varlık teşkil eden şeylerin her biri için kullanılan sayı birimi, adet -23- [Far]
t. 010/17, 040/8, 050/3, 050/19, 051/19, 074/5, 077/11, 079/10, 083/30, 090/1, 096/8, 140/6, 174/2, 201/1, 223/4
t.+ leri 214/10
t.+ si 012/2, 107/12, 217/2
t.+ sine 072/4, 141/19
t.+ sini 168/5

tanı - : Kim veya ne olduğunu hatırlamak, evvelce görülen veya bilinen bir kimse veya bir şey olduğunu anlamak; özelliklerini bilerek tam bilgi sâhibi olmak, ne, kim ve nasıl olduğunu anlamak -35- [T]

t.- dı 137/2, 174/21, 189/25
t.- dığı 067/9, 083/10, 194/14
t.- dığım 199/13, 217/2
t.- dığımı 130/16
t.- dım 175/13
t.- madığı 130/13
t.- madığım 156/30
t.- madığımız 034/27
t.- madım 168/22
t.- maz 226/14
t.- mıyor 184/5
t.- mıyormuş 111/12
t.- mıyorum 205/24
t.- r 046/14, 226/16
t.- rdım 121/15
t.- rım 068/28
t.- rsın 151/4

t.- rsınız 017/48
t.- yamamıştım 176/13
t.- yamayacağımı 108/16
t.- yan 014/23
t.- yor 151/3
t.- yordu 084/11, 128/16, 173/27
t.- yorsunuz 068/26, 131/25

tanıdık : Tanışılıp konuşulan kimse,
bildik, ahbap -2- [T]
t. 067/6
t.+ a 062/19

tanın - : Kim ve ne olduğu bilinmek,
mâruf olmak; şöyle veya böyle bilinmek
-2- [T]
t.- maz 175/3
t.- mış 134/1

tanış - : Birbirlerinin kimliklerini,
mesleklerini öğrenmek -4- [T]
t.- mış 084/16
t.- mıyoruz 130/24
t.- tığımı 067/13, 174/23

tanıştır - : Karşılıklı birbirlerini
tanımalarını sağlamak -1- [T]
t.- sanıza 059/26

tanıt - : Kim ve ne olduğunu anlatmak,
hakkında bilgi vermek -1- [T]
t.- mak 151/17

tantana : Göz alıcı ve gösterişli olma,
debdebe, şâşaa, görkem -1- [Ar]
t. 079/1

tantanalı : Gösterişli, şâşaalı, görkemli
-1- [Ar]
t. 100/13

tapın - : Duyduğu bağlılığı göstermek
üzere belirli hareketlerde bulunmak,
ibâdet etmek; taparcasına sevmek, büyük
bir aşkla bağlanmak -1- [T]
t.- ışından 128/17

taptaze : Çok tâze -2- [T]
t. 128/12, 155/23

tapu : Bir gayrimenkul üzerindeki
mülkiyet hakkını gösteren resmî belge
-1- [T]
t. 060/18

taraf - : Tarakla tellerini birbirinden
ayırarak, karışıklığını gidermek -2-
[T]
t.- mış 023/17
t.- yan 031/27

taraf : Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt
yanlardan her biri, cihet, yön; istekleri,
düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya
iki topluluktan her biri; bir şeyin belli
bölümü, kısmı -53- [Ar]
t. 033/25, 056/7
t.+ a 041/27, 055/29, 057/14,
064/5, 122/4, 124/7, 134/6, 165/23,
196/9
t.+ ı 021/6, 068/15, 088/3, 102/2,
161/11, 223/16
t.+ ım 110/25
t.+ ın 030/2, 031/10
t.+ ina 119/26, 123/1, 184/5
t.+ ından 027/24, 039/13, 086/3,
100/25, 140/23, 147/13, 154/23, 169/20,
171/19, 176/3, 194/7, 205/13,
226/19
t.+ ımı 053/4, 068/2, 073/18,
084/14, 121/17, 155/16, 155/20, 210/27
t.+ ıyla 173/17
t.+ lara 063/32, 064/3
t.+ ları 062/8
t.+ larımı 101/31
t.+ ta 069/20
t.+ takilerden 069/10
t.+ tan 034/20, 061/11

taran - : Tarakla birbirinden ayrılmak,
karışıklığı giderilmek -1- [T]
t.- mış 015/12

tarh : Bahçelerde çiçek dikmek için
ayrılmış, çiçek dikilmiş yer -2- [Ar]
t.+ lar 021/4
t.+ ları 223/16

tarif : Bir şey veya kavramı, ne olduğunu ve ne olmadığını gösterecek şekilde temel unsurlarını, özelliklerini belirterek eksiksiz olarak tanıtmaya, tanımlama -7-

[Ar]

t. eder 190/22

t. etmiş 183/23

t. etti 190/18

t. ettim 179/4

t.+ e 188/6

t.+ ini 228/26

t.+ le 178/27

tarih : Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl -5- [Ar]

t.+ i 011/7, 011/10, 227/14

t.+ le 011/6

t.+ ten 205/7

tarihî : Târihle ilgili -1- [Ar]

t. 085/16

tariki : Karanlık -1- [Far]

t.+ yle 217/4

tarla : arıma elverişli, belirli ve sınırlı toprak parçası -2- [T]

t. 223/15

t.+ sında 223/15

tarraka : Gümbürtü -1- [Ar]

t.+ sıyla 207/3

tarz : Biçim, şekil, suret; üslûp, edâ -2- [T]

t.+ ı 192/23, 208/2

tasarla - : Yapılacak şeyi zihinde hazırlamak, zihinde planlamak -4-

[T]

t.- dı 020/26

t.- mışlardı 037/12

t.- mıştı 072/21

t.- r 034/19

tasarruf : Bir şeye sâhip olma ve sâhip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi

-1- [Ar]

t. 139/13

tasasız : Üzüntüsü, tasası olmayan -1- [Far]

t. 184/7

tasdik : Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama -4-

[Ar]

t. 167/25

t. ediyordu 056/12

t. et 077/22

t. etti 179/29

tasla - : Kendinde olmayan bir şeyi varmış gibi göstermek, imiş gibi görünmek -1- [T]

t.- dı 195/23

taş : Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaştırmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim -9-

[T]

t. 035/12, 049/19, 108/20, 224/15

t.+ a 203/20

t.+ ina 091/19

t.+ ında 024/2

t.+ lara 106/5

t.+ larına 222/3

taş - : Bulunduğu yere sığmayarak dışarıya doğru akmak; artık kendini tutamamak, kabına sığamayıp coşmak

-3- [T]

t.- ıyor 053/11

t.- tı 115/19, 156/15

taşı - : Bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek -7- [T]

t.- dıkları 221/12

t.- dılar 095/2

t.- n 039/16

t.- r 021/23

t.- yamayacağım 070/24

t.- yordu 149/25

t.- yorlardı 124/14

taşın - : Taşımak işi yapılmak, bir şey bir yerden bir yere götürülmek, nakledilmek;

nakletmek, göçmek, göç etmek -9-
[T]

t. 148/19
t.- alım 132/14
t.- dıktan 064/5
t.- dılar 176/24
t.- dım 112/21
t.- mak 063/32, 112/5
t.- malısın 034/4
t.- malıyız 164/16

taşkın : Taşmış durumda olan, hizâdan dışarı çıkmış olan; aşırı, coşkun -1-
[T]
t. 091/20

taşlı : İçinde veya üzerinde taş bulunan; üzerinde mücevher veya süs taşı bulunan
-1- [T]
t. 173/21

taşlık : Taşı çok olan; bir binâda taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı yer
-1- [T]
t.+ ta 128/20

taşra : Bir ülkede başşehir veya diğer önemli şehirler dışında kalan yerler, dışarlık -1- [T]
t.+ da 170/24

tat - : Bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak; duymak, hissetmek -1- [T]
t.- mıştı 213/15

tat : Bâzı cisimlerin tatma organında bıraktığı tatlı, ekşi, acı, kekre duyum; hoş giden durum, zevk -1- [T]
t.+ mı 229/10

tatlı : Şeker tadında olan, içinde şeker bulunan, tadı hoş olan, ağıza hoş gelen; insanın üzerinde iyi etki bırakan, hoş giden, ferahlık veren, rahatlatan, yumuşak -19- [T]
t. 023/18, 027/25, 028/5, 049/16, 052/3, 068/11, 087/1, 090/3, 096/23, 104/14, 110/4, 110/29, 123/16, 143/14, 170/5, 171/11, 171/16

tatlık : Boşama -3- [Ar]
t. edeceğimi 134/6
t. etmeden 112/11
t. eyleyemez 112/10

tatmin : Kalbe güven verme, insanın yüreğini rahatlatma, mânen kanmış, doymuş hâle getirme -2- [Ar]
t. 229/3
t. edecek 221/20

tatyîb : Birinin gönlünü hoş etme, ona karşı iyi davranma -1- [Ar]
t. edecek 228/26

tavan : Bir binânın, bir odanın, kapalı bir yerin üst kısmını oluşturan düz bir yüzey şeklindeki kısım -4- [T]
t. 086/23, 094/7, 117/20
t.+ a 095/19

tavır : Durum, hal, vaziyet, davranış -21- [Ar]
t. 166/18, 166/28, 167/12, 192/14, 207/8
t.+ ı 054/19
t.+ mı 062/17, 068/13
t.+ ıyla 017/51, 055/16, 134/14
t.+ la 074/28, 134/30, 164/18
t.+ lar 104/11, 167/11, 194/17
t.+ larına 191/22
t.+ larını 139/18, 166/4
t.+ larla 025/19

tavsâ - : Hızını, gücünü kaybetmek, eski kuvveti kalmamak, eskisi kadar rağbet görmez olmak -1- [Ar]
t.- mış 181/19

tavsiye : Bir şeyin yapılıp yapılmamasını öğütme, o hususta yol gösterme -7- [Ar]
t. edeceğim 059/10
t. ederim 037/27, 201/12
t. ediyorsun 042/13
t. etmem 041/14
t. ettiler 221/8
t.+ de 018/27

tavukçu : Tavuk yetiştiren kimse -1-
[T]
t. 096/5

tay : Üç yaşına kadar olan at yavrusu
-1- [T]
t. 048/16

tayin : Belli etme, ayırarak belirleme,
belirli duruma getirme -3- [Ar]
t. ediniz 060/24
t.+ i 138/7
t.+ leri 220/30

tayyare : Uçak -1- [Ar]
t.+ ye 213/6

taze : İlk ve yeni durumunu koruyan,
bayatlamamış, bozulmamış olan; dinç
görünümlü, yıpranmamış, körpe -16-
[Far]
t. 031/28, 034/16, 064/26, 066/5,
066/6, 068/12, 070/22, 079/23,
088/14, 216/1, 220/1
t.+ ler 089/26
t.+ lerden 036/27
t.+ lerin 014/7
t.+ nin 073/30, 133/26

tazele - : Yenisiyle değiştirmek -1-
[T]
t.- yerek 114/2

tazelik : Tâze olma durumu -1- [Far]
t.+ ine 080/30

tâzîb : Eziyet verme, azâba sokma, üzme
-1- [Ar]
t. 169/20

tazim : Hürmet etme, saygı gösterme,
büyük sayıldığını belli edecek şekilde
güzel muâmelede bulunma -1- [Ar]
t.+ le 124/14

tazminat : Zarar ve ziyânı karşılamak
üzere ödenen para -2- [Ar]
t. 114/7

t.+ la 113/26

tazyik : Basınç -1- [Ar]
t. ettiği 098/19

tebcil : Ululama, ağırlama, saygı gösterip
ikram etme -1- [Ar]
t. 066/16

tebessüm : Gülümseme -12- [Ar]
t. 033/26, 035/17, 062/11,
068/12, 070/22, 209/3
t.+ le 023/9, 052/13, 092/1,
118/10, 168/14, 195/3

tebeşir : Çizdiği yerde iz bırakan beyaz
veya açık renkli, gevrek, kolay
parçalanan, içinde biraz kil bulunan
kireçten ibâret madde -1- [Ar]
t.+ le 227/23

tebrik : Uğurlu ve hayırlı olmasını
dileme, duyulan memnûniyeti ve takdiri
yazı veya sözle bildirme, kutlama -1-
[Ar]
t. ederim 175/19

tecdid : Yenileme, yenilenme -1-
[Ar]
t.- i nikâh etmek 218/4

tecennün : Aklını oynatma, delirme,
çıldırma -1- [Ar]
t. 202/20

tecessüs : Bir şeyin iç yüzünü anlamaya,
merâkını gidermek için kendini belli
etmeden öğrenmeye çalışma, aslını
anlamak için gözetleme -1- [Ar]
t.+ ünü 034/20

tecrîd : Soyma, soyulma; ayrı tutma,
ayırma -2- [Ar]
t. 216/23
t.+ in 122/16

tecrûbe : Yaptığı işte tecrübe kazanmış,
birçok olayla karşılaşmış ve bunlardan
ders alıp olgunlaşmış, görmüş geçirmiş,

deneyimli -5- [T]

t. ediniz 123/12

t. et 090/22

t.+ lerimi 019/18

t.+ m 116/19

t.+ nin 018/23

tecrübeli : Yaptığı işte tecrübe kazanmış, birçok olayla karşılaşmış ve bunlardan ders alıp olgunlaşmış, görmüş geçirmiş, deneyimli -4- [Ar]

t. 018/9, 019/6, 098/28, 113/24

tedarik : Edinme, sağlama, hazır etme, hazır bulundurma, araştırıp elde etme

-1- [Ar]

t. edeyim 161/27

tedavi : İyileştirmek için ilaç vererek, tıbbî bakımdan gerekeni yaparak bakma

-8- [Ar]

t. 108/23, 109/1, 122/14

t. etmek 030/18

t.+ den 022/23

t.+ ler 107/22

t.+ sinde 122/9

t.+ sine 122/18

tedbir : Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş

vurulan çâre, önlem -2- [Ar]

t.+ lardan 122/10

tedhiş : Dehşet verme, korku verme, ürkütme, yıldırma, terör -2- [Ar]

t. etmedi 216/13

t. etmeli 216/21

teenni : İlerisini düşünerek, ihtiyatlı davranarak acele etmeden iş görme, düşünceli hareket etme -1- [Ar]

t.+ ye 061/6

teessür : Üzülme, kederlenme, üzüntü, keder -3- [Ar]

t. 109/3

t.+ üne 103/25

t.+ ünü 173/13

tefek : Fazla bir değer taşımayan, ehemmiyetsiz, küçük -2- [T]

t. 065/2, 185/6

teferruat : Bir şeyin ikinci derecedeki tamamlayıcı unsurları, ayrıntılar -5- [Ar]

t.+ ı 076/9, 215/23

t.+ ina 038/21, 066/8, 194/15

tefrik : Ayırma, ayrılma -1- [Ar]

gayr-ı kabil-i t. 139/6

tefsir : Yorumlama, yorum; Kur'ânı Kerîmin âyet veya sûrelerini açıklama

-2- [Ar]

t. 085/17

t.+ lere 085/15

teftiş : Bir şeyin aslını anlamak veya bir işin gereğince yapılıp yapılmadığını öğrenmek maksadıyla her yönden inceden inceye yapılan araştırma -1- [Ar]

t.+ iyle 207/18

tehalük : Bir şeye erişmek için büyük bir istekle atılma, büyük bir arzu ile can atma

-1- [Ar]

t.+ le 070/5

teheyyüç : Heyecanlanma, coşma -2- [Ar]

t. etmemek 109/2

t.+ ü 031/13

tehlîke : Bir kimse veya şeyin varlığını tehdit eden, helâk olmasına sebep olabilecek durum -10- [Ar]

t. 092/21, 147/11, 207/4, 207/11

t.+ de 207/5

t.+ den 072/20

t.+ leri 042/25

t.+ si 134/3

t.+ ye 227/16

t.+ yi 100/19

tehlîkeli : Bir tehlike doğurabilecek durumda olan, korkulu, muhâtaralı -1-

[Ar]
t. 192/2

tek : Biricik, yegâne, eşi olmayan; bir
-19- [T]
t. 019/15, 024/7, 034/13, 039/6,
044/20, 045/16, 113/9, 115/3,
140/17, 142/11, 151/27, 160/3,
173/21, 176/22, 200/32, 201/1, 202/15,
221/8
t.+ ini 163/17

tekâmül : Olgunlaşma, olgunluk -2-
[Ar]
t. 149/2
t.+ e 045/4

tekemmül : Kemâle erme, olgunlaşma,
mükemmel duruma gelme -1- [Ar]
t. 031/15

teker : Birer birer, tek tek -2- [T]
t. 135/21

tekerlek : Bir mil etrâfında dönen ve
taştların yol almasını sağlayan kalın bir
çember şeklindeki parça; teker biçiminde
olan -2- [T]
t. 179/13, 180/13

Tekirdağ : Türkiye'nin Marmara
Bölgesi'nde yer alan illerinden biri -9-
[T]
T. 175/7
T.+ ı 175/7, 175/9, 175/10,
175/11, 175/12, 175/13, 175/31

tekit : Sağlamlaştırma, berkitme -1-
[Ar]
t. etti 057/4

tekke : Bir tarîkata mensup dervişlerin
zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarîkatın
gerektirdiği şekilde yaşadıkları
yer, dergâh -1- [Ar]
t.+ lerde 018/19

teklif : Bir hususta yapılması veya
yapılmaması düşünülen şeyler hakkında

başkalarına görüş sunma, öneride
bulunma -6- [T]

t. 149/12
t. ederiz 165/30
t. etti 051/23
t.+ e 056/23
t.+ ini 072/6
t.+ iyle 038/24

tekme : Ayakla sert vuruş -2- [T]
t. 209/17
t.+ yi 201/2

tekmele - : Tekme atmak, tekme vurmak
-1- [T]
t.- nen 210/21

tekrar : Aynı olay, iş yâhut eylemin
yeniden bir veya daha çok defa meydana
gelişi -35- [Ar]
t. 019/14, 019/18, 039/28,
087/13, 106/2, 109/2, 114/2, 115/6,
118/5, 118/20, 123/22, 129/20,
136/16, 136/21, 139/16, 155/13, 163/1,
163/6, 170/3, 183/7, 186/15,
189/20, 191/11, 223/10
t. ediniz 061/14
t. ediyordu 186/9, 190/12
t. ediyormuş 215/1
t. etti 063/9, 076/7, 134/21,
187/14, 215/18

tekrarla - : Yeniden yapmak veya
söylemek, tekrar etmek -5- [T]
t.- dı 017/10, 092/10, 122/29,
180/23, 200/8

tekzip : Yalanlama, doğru olmadığını
açıklama -1- [Ar]
t. edilemesin 057/10

tel : Çeşitli mâdenlerden yapılan ve
çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı
dayanıklı çok ince ve uzun nesne; insan
saç veya sakalının bir tek ipçığı -9-
[Erm]
t. 116/18, 210/26
t.+ i 097/14, 097/15, 097/17,
202/17

t.+ ler 221/6, 227/7

telâffuz : Bir harfi ses özelliklerini, bir kelimeyi hecelerın uzunluk ve kısalığını, kalınlık ve inceliğini, vurgu özelliklerini belirterek söyleme, söyleyiş, söyleniş
-3- [Ar]
t. ediyor 084/27
t. ediyordu 084/4
t. etmeye 166/15

telâkki : Belli bir bakış açısına göre görme, bakma, kendine göre bir fikir sâhibi olma, görüş, anlayış -5- [T]
t. 045/9
t.+ lerimiz 045/3
t.+ lerini 205/9, 205/11
t.+ mi 040/11

telâş : Belli bir sebepten meydana gelen heyecanla karışık acele -13- [Far]
t. 070/3, 070/15, 087/23, 211/29
t. etme 025/8, 162/1, 201/28
t. etmeyiniz 136/12
t.+ a 139/22
t.+ ı 212/9
t.+ ından 164/6
t.+ la 052/4, 138/18

telef : Boş yere harcama, yıpratma; yok etme, mahvetme, öldürme -2- [Ar]
t. eder 160/3
t. etmek 085/6

telgraf : Kararlaştırılmış işâretlerin elektrik yoluyla bir merkezden diğer bir merkeze gönderilmesi sûretiyle yazılı haber ve belgelerin iletilmesini sağlayan haberleşme sistemi -3- [Yun]
t. 075/12
t.+ lar 220/18

telkin : Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılایp zihnine sokma, öğretme -6- [Ar]
t. 045/2, 100/9, 139/28, 196/5
t. edildikten 123/13
t.+ le 184/6

telmih : Kastedilen bir şeyi açık olarak değil söz arasında îmâ yoluyla söyleme
-1- [T]
t. etmek 025/7

temas : Birbirine değme, dokunma -3- [Ar]
t.+ ı 201/14
t.+ ıyla 163/3
t.+ larına 227/11

tembel : Çalışmaktan hoşlanmayan, çaba göstermeyen, gayretsiz, iş yapmak hususunda ağır davranan kimse -4- [Far]
t. 026/14, 052/30, 070/2, 088/6

tembellik : Tembel olma durumu -3- [Far]
t. 076/16
t.+ i 193/17
t.+ in 072/29

tembih : Bir şeyin yapılıp yapılmamasını, şöyle veya böyle yapılmasını söyleme ve bunu üzerinde durarak hatırlatma -3- [Ar]
t. 138/7
t. etmiş 049/27
t. etti 135/3

tembihli : Bir husus kendisine tembih edilmiş, hatırlatılmış olan -8- [Ar]
t. 137/4, 138/5, 139/11, 139/12, 140/3, 143/23, 144/19

temellük : Sâhip olma, mâlik olma -4- [Ar]
t. 128/24, 205/1
t. ettiler 066/12
t.+ ü 215/10

temenni : İstek, dilek, talep -1- [T]
t. 209/22

temin : Bir iş için gerekli olan şartları hazırlama, sağlama -3- [Ar]
t. 151/17
t. eder 108/20

t. etmişti 072/17

teminat : Güvence, garanti -1- [Ar]
t. 107/1

temiz : Kirli, lekeli, pis ve bulaşık olmayan, pâk, tâhir; ahlâkını lekeleyecek bir şey yapmamış olan ve yapamayacak yaratılıştaki olan, nâmuslu, dürüst -9- [Ar]
t. 064/23, 082/17, 095/20, 130/12, 139/14, 221/29, 227/20
t.+ dir 082/13

temmuz : Yılın hazîran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi -2- [Ar]
t. 009/7, 011/20

ten : İnsan vücûdunun dış yüzü, cilt -5- [Far]
t. 023/18
t.+ ine 181/5
t.+ inin 032/13, 034/15
t.+ li 066/5

tenasüp : Aralarında uygunluk bulunma, birbirine uyma, yakışma, uygun ve güzel oranda olma -1- [Ar]
t.+ ü 181/20

teneffüs : Nefes alıp verme, solunum -10- [Ar]
t. 106/6
t. edememişler 083/7
t. edemiyordum 108/13
t. eder 076/19
t. edilen 076/18
t. ediyorum 108/6
t. etmek 079/17, 079/18
t.+ le 062/9, 079/21

teneşir : Üzerinde ölü yıkanan kerevet, salacak, ölü salı -1- [Far]
t.+ e 202/19

tenha : İssız, içinde az insan bulunan yer -5- [Far]
t. 012/30, 021/1, 035/11, 124/7,

149/17

tenkit : Gerçeği ortaya koymak maksadıyla yapılan tartışma veya inceleme -2- [Ar]
t. 045/11, 148/28

tenvim : Uyum -1- [Ar]
t.+ in 122/16

tepe : Etrâfindaki arâziden daha yüksek olan, genellikle yüksekliği birkaç yüz metreyi geçmeyen yeryüzü biçimi, küçük dağ -7- [T]
t. 045/1
t.+ den 020/22, 046/11
t.+ ler 227/24
t.+ lere 081/8
t.+ leri 098/10
t.+ lerin 098/9

Tepebaşı : İstanbul Beyoğlu'nda, İstiklal Caddesi'ne paralel giden Meşrutiyet Caddesi ile Tarlabası Bulvarı'nın devamı olan Refik Saydam Caddesi arasında kalan semt -1- [T]
T.+ na 174/18

tepin - : Olduğu yerde ayaklarını hızla yere vurup durmak -2- [T]
t.- iyor 111/19
t.- iyordu 180/19

tepsi : Fincan, tabak, bardak taşımaya yarayan, derinliği az, çeşitli büyüklükte düz kap -8- [T]
t. 229/5, 229/7
t.+ sini 010/18
t.+ siyle 010/14, 081/19
t.+ yi 010/16, 129/6, 129/16

ter : Deriden sızan, kendine has kokulu, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı -1- [T]
t. 219/6

Terânedil : Romanda geçen kadın isimlerinden biri -1- [Çerk]
T. 041/4

terbiye : İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için bir kimseye gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitme -6-
[Ar]
t. 110/4, 159/11, 217/4
t. etmişti 151/15
t.+ n 103/21
t.+ si 213/17

terbiyeli : İyi terbiye almış olan, toplum kurallarına uygun davranan, davranışları ince ve ölçülü olan -1- [Ar]
t. 047/21

terbiyesiz : Terbiyesiz olma durumu-1-
[Ar]
t.+ lik 169/4

terbiyesizlik : Terbiyesiz olma durumu
-1- [Ar]
t. 169/5

tercih : Bir şeyi diğerlerinden daha üstün tutma, daha önemli sayma, yeğleme -9-
[Ar]
t. 148/14
t. ederim 041/6, 042/22, 113/14
t. ediyordu 085/16
t. et 037/28
t. ettiğim 075/18
t. ettim 202/13, 204/16

tercüme : Bir metin veya sözü bir dilden başka bir dile çevirme, çeviri -2- [Ar]
t. 075/3
t. ediyordu 174/8

tereddüt : Karar verememe, kararsızlık
-10- [Ar]
t. 138/6, 139/26, 225/21
t. ediyor 090/10
t. ediyordu 059/13, 169/16
t. etti 014/23
t.+ e 191/15
t.+ ler 144/23
t.+ üyle 224/3

terk : Bırakma; bir yerden veya kimseden uzaklaşma, bırakıp gitme -6- [Ar]

t. edebilirdi 160/21
t. edemeyeceğini 030/4
t. edersem 041/24
t. edilen 031/16
t. etmek 204/16
t. etmiş 221/15

terkiib : Birkaç şey birleşip yeni bir şey meydana getirme -1- [Ar]
t. 144/1

terle - : Vücûdun gözeneklerinden ter çıkmak-2- [T]
t.- yerek 118/3
t.- yorum 088/16

terli : Terlemiş olan, üzerinde ter bulunan
-1- [T]
t. 009/3

terlik : Evde giyilen, hafif, genellikle arkalıksız ayakkabı -4- [T]
t.+ iyle 117/23
t.+ lerini 118/28, 127/12, 155/26

terlikli : Evde giyilen, hafif, genellikle arkalıksız ayakkabı -1- [T]
t. 224/21

ters : Olması gereken şekle aykırı durumda bulunan; bir şeyin yüz kabul edilen tarafının aksi, içe gelen tarafı -4-
[T]
t.+ ine 040/14, 045/10, 208/26
t.+ ini 118/22

terslik : Ters olma durumu; ters davranış, sertlik, aksilik -1- [T]
t. 142/16

tertip : Düzenleme, hazırlama -2-
[Ar]
t. etmiş 030/5
t.+ e 072/26

terzi : Elbise biçip diken ve bunu meslek edinen kimse -2- [Far]
t.+ deki 023/16
t.+ sine 053/8

tesadüf : Yalnız ihtimallere bağlı olduğu düşünülen olayların kesin olmayan, değişebilen sebebi; rastlantı, rast geliş

-9- [Ar]

t. 076/22, 108/18, 140/6, 184/15, 204/16

t. eder 035/9

t. ettirmişti 204/17

t.+ ten 076/23

t.+ ü 108/19

teselli : Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma -16- [Ar]

t. 014/9, 077/8, 095/12, 110/5, 122/2, 216/5

t. edebilir 217/25

t. edecektir 085/8

t. ediyordu 082/15

t. etmiş 156/13

t.+ dir 218/2

t.+ lerin 077/2

t.+ lerine 108/22

t.+ lerle 082/25

t.+ ye 121/9, 121/26

teselsül : Kesintisiz olarak birbirini tâkip etme, zincirleme devam etme-2- [Ar]

t. ederek 220/5

t.+ ü 216/22

teshir : Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme -2- [Ar]

t. edebilir 104/5

t. edebiliyor 026/29

tesir : Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki; bir kimse veya durumun bir kimse veya şey üzerinde bıraktığı iz, izlenim, intibâ, etki -8- [Ar]

t. 013/22

t. etti 067/27

t.+ i 030/13, 039/15, 087/2,

200/16

t.+ inden 200/17

t.+ leri 066/6

tesirsiz : Tesîri olmayan, etkisiz -1- [Ar]

t. 035/4

teslim : Emâneti yerine verme; bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme -5- [T]

t. 129/1, 140/22, 209/21

t. edildiğine 221/3

t. edişte 172/4

teşbih : Benzetme, benzetilme -2- [Ar]

t.+ e 192/19

t.+ inden 128/17

teşebbüs : Bir işi yapmaya davranma, girişme, girişim -1- [Ar]

t.+ e 080/16

teşekkül : Belli bir şekle girme, belli bir şekil alma, şekillenme, oluşum -1- [Ar]

t.+ ünde 181/11

teşekkür : Yapılan bir harekete karşı memnûniyetini gösterme, minnetini bildirme -8- [Ar]

t. 022/1

t. ederim 017/14, 123/26, 174/11

t. etti 067/12, 067/14

t.+ le 015/20

teşerrüf : Şeref bulma, şereflenme -2- [Ar]

t. 131/2

t. etmek 131/3

teşrin : Eski takvimde ekim ve kasım ayları olan teşrînievvel ve teşrînisânî aylarına verilen ortak isim -3- [Ar]

t.- i evvel 011/16

t.- i evvelin 149/12

t.+ i 011/8

tetik : Tüfek ateşli silâhlarda, çekildiğinde ateşleme işini yapmak üzere zembereği harekete geçiren mâdenî dil

-2- [T]

t.+ e 201/13
t.+ i 201/16

tevahhuş : Yalnızlıktan korkma -1-
[Ar]
t. 098/22

tevâlî : Arkası kesilmeden devam etme,
birbiri ardından gelme -1- [Ar]
t.+ si 035/6

tevarüs : Mirâsa konma -2- [Ar]
t. etmişti 217/5
t. ettiğini 188/27

tevdi : Teslim etme, emânet etme, verme
-1- [Ar]
t. edilmiş 221/2

teveccüh : Bir tarafa doğru yönelme,
doğrulma -1- [Ar]
t. 191/29

tevekkeli : Boş yere değil, bir sebebi
olmalı -3- [Ar]
t. 020/5, 138/8, 191/7

tevekkeltüallemallah : Allah'a dayanıp
güvendim -1- [Ar]
t. 091/23

tevekkül : Her türlü gerekli sebebe
başvurduktan sonra kadere râzı olup
sonucu Allah'tan bekleme, işlerini Allaha
bırakma, yeis ve kederden kurtulma,
Allaha güvenme -1- [Ar]
t. et 094/11

teyze : Bir kimseye göre annesinin kız
kardeşi-4- [T]
t.+ nin 041/16, 042/14
t.+ sinden 130/1
t.+ sinin 219/1

tezahür : Ortaya çıkma, görünme -1-
[Ar]
t.+ ünü 186/27

tezat : Nitelik ve durumları birbirine tam

aykırı olma, birbirinin aksine olma, zıtlık,
karşıtlık -1- [Ar]
t. 056/17

tezgâh : Dükkânlarda satıcıların önünde
bulunan uzun masa -1- [Far]
t.+ larında 084/19

tezilil : Hor ve hakir görme, horlama,
aşâğılama, tahkir etme -1- [Ar]
t. ediyor 066/16

tıbbiye : Üniversitenin hekim yetiştiren
fakültesi -1- [Ar]
t.+ den 122/13

tığ : Dantel veya yün örmekte kullanılan,
bir ucu çengel şeklinde, diğer ucu düz,
kısa şiş-1- [Far]
t. 209/16

tık - : Tıkmak işine konu olmak, itilerek
zorla sokulmak; kendini tıkmak, sıkışmış
durumda sokulmak, sıkışıp girmek -1-
[T]
t.- ılıp 043/29

tıka - : Delik veya yarığını bir nesne ile
kapamak; nefes alamaz duruma getirmek,
soluğunu kesmek -3- [T]
t.- dı 094/23
t.- sa 214/19
t.- yacağı 200/15

tıkan - : Bir şeyin yarık veya deliği bir
nesne ile kapatılmak; soluğu kesilmek,
nefes alıp vermekte güçlük çekmek -5-
[T]
t.- acağını 107/30
t.- dığını 108/7
t.- ıverdi 092/18, 108/13
t.- ıyorum 202/20

tıkanık : Tıkanmış, tıkalı, kapalı -1-
[T]
t. 200/31

tıkanıklık : Soluğu kesilmek, nefes alıp
vermekte güçlük çekmek -1- [T]

t.+ ından 022/26

tılsım : Olağan üstü bir etki taşıdığına ve esrarlı işler yapabileceğine inanılan güç, sihir, büyü -1- [Ar]
t.+ larını 040/16

tılsımlı : Kendisine tılsım yapılmış olan; insanı kuvvetle etkisi altına alan, sırlı, sihirli, büyü -1- [Ar]
t. 169/21

tımar : Binek hayvanlarının derisini, kıllarını kaşağı, fırça, sünger ile temizleme -1- [Far]
t. ediyordum 178/27

tıpkı : Tamâmiyle, aynen, hiç farksız olarak -6- [Ar]
t. 066/3, 100/11, 143/2, 192/18, 213/11, 219/17

tırmala - : Tırnaklarıyla çizmek veya hırpalamak, tırnaklamak, tırmıklamak, cırmalamak -1- [T]
t.- yıcı 119/9

tırnak : İnsan ve omurgalı hayvanlarda parmak uçlarının üst kısmını örten boynuzsu tabaka -3- [T]
t.+ a 046/11
t.+ larını 209/16, 209/23

tırtıl : Kelebek kurtçuğunun, yumurtadan çıktıktan sonraki solucanımsı yumuşak bir kurtçuk şeklindeki ilk hâli -1- [Erm]
t. 056/14

tıynet : Yaratılış, maya, fitrat, hilkat -1- [Ar]
t.+ lerini 078/11

tıksin - : Bir şey veya kimseyi kötü, iğrenç ve çirkin bularak ondan uzak durmak istemek, içi itmek, nefret etmek -3- [T]
t.- di 182/4
t.- me 031/13, 045/5

tıksindir - : Tıksinmesine yol açmak, iğrendirmek, ikrah ettirmek -1- [T]
t.- en 222/1

tımsah : Sıcak bölgelerin akar sularında yaşayan, kalın derili, uzun kuyruklu, boyu 10 metreyi bulabilen, önüne çıkan canlıları yakalayıp boğan ve sonra yiyen sürüngen hayvan -1- [Ar]
t. 140/25

tımsal : Resim, sûret, tasvir ; örnek, sembol, simge -1- [Ar]
t.+ idir 058/17

tip : Aynı cinsten bütün varlıkların veya nesnelerin temel özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplayan örnek -1- [Yun]
t.+ inde 057/26

tir : Titremek, titreşmek, titretmek fiillerinin önüne gelerek bunlara şiddetle, şiddetli bir şekilde anlamı katar -4- [T]
t. 024/15, 185/25

tiryaki : Afyona alışmış olan, afyon düşkününü kimse, afyonkeş; tütün, kahve keyif verici maddeleri içmeye alışmış olan, bunlara düşkün olup bulamadığı zaman arayan -1- [Ar]
t.+ si 050/21

titre - : Hızlı hızlı hareketlerle sürekli kıvıldamak; kasların kasılması sonucu hızlı ve küçük hareketlerle sarsılmak -50- [T]
t.- di 027/7, 044/21, 068/8, 208/7
t.- diği 198/19, 223/18
t.- meyen 200/5
t.- mişti 184/16
t.- yen 027/19, 072/19, 077/26, 080/1, 080/28, 083/17, 089/22, 092/26, 104/10, 121/21, 224/26
t.- yerek 032/16, 062/11, 087/18, 094/28, 104/26, 118/15, 167/21, 185/25
t.- yiş 105/1

t.- yişi 023/26, 034/14, 064/24
t.- yişler 104/18
t.- yişleriyle 219/10
t.- yor 048/25, 055/5, 055/6,
068/22, 077/10, 105/3, 105/7, 118/19
t.- yordu 024/15, 024/18, 086/16,
104/22, 135/5, 144/4, 163/4, 171/18
t.- yormuş 100/8

titrek : Titreyen -12- [T]
t. 020/2, 023/9, 035/17, 055/18,
064/23, 068/10, 087/11, 117/18,
143/26, 168/14, 186/15
t.+ lik 227/11

titreme : Titremek işi; bütün vücûdun
veya bir organın irâde dışı olarak şiddetle
sarsılması -1- [T]
t. 209/28

titret - : Titremesine yol açmak -2-
[T]
t.- iyor 117/21
t.- ti 023/24

tiz : Keskin; ince ve keskin -2- [Far]
t. 143/28
t.+ lerde 098/4

tok : Yemek yeme isteği ve ihtiyâcı
duymayan, yemek yemiş olan; kalın -3-
[T]
t. 211/18, 214/17, 219/19

tokat : El açıkken vurulan sille, şamar
-1- [T]
t. 201/25

tokmak : Kapı kanadına asılı olan ve
kapıyı çalmaya yarayan, çeşitli biçimdeki
mâdenî parça -1- [T]
t.+ ma 027/6

toko : ? -1- [?]
t. 177/20

tombul : şişmanca, topluca, etine dolgun
kimse -1- [T]
t. 053/10

tomurcuk : Bitki üzerinde meydana
gelen, ileride sap, çiçek veya yaprak
olacak filiz -2- [T]
t.+ ların 062/1
t.+ u 070/22

tonton : Sevimli, hoş -2- [T]
t. 145/3
t.+ um 053/20

top : Boyutları kullanıldığı spor dalına
göre değişen, genellikle kauçuktan bir
küre şeklindeki oyun âleti; yuvarlak
biçimde olan, toparlak -1- [T]
t. 067/9

topal : Bacak ve ayaklarındaki bir ârıza
sebebiyle düzgün yürüyemeyen, bir o
yana, bir bu yana eğilerek yürüyen -1-
[T]
t. 047/19

topla - : Bir araya getirmek; derleyip
kaldırmak, devşirip kaldırmak -7-
[T]
t. 096/11
t.- dı 194/29
t.- mak 104/20
t.- rken 096/13
t.- yan 027/19, 182/5
t.- yarak 134/27

toplan - : Toplamak işi yapılmak, bir
araya getirilmek, derilmek; birikmek,
yığılmak -5- [T]
t.- dığı 143/26
t.- ip 179/17
t.- malar 147/5
t.- malarda 147/11
t.- mış 100/15

topluluk : Nitelikleri bakımından bir
bütün meydana getiren kimselerin hepsi,
câmia, cemiyet -1- [T]
t. 023/18

toprak : Yer kabuğunun, üzerini
kaplayan çürümüş organik maddelerden

ve kütle kırıntılarından oluşan canlıların yaşamasına elverişli kısmı -5- [T]
t. 036/5, 207/2
t.+ a 206/5, 223/20
t.+ ı 039/17

topraklı : İçine toprak karışmış olan -2- [T]
t. 012/2, 083/21

topuk : Ayağın toparlakça olan arka kısmı; ökçe -1- [T]
t.+ umun 216/16

topuz : Eskiden sapından tutularak kullanılan, ucu top biçiminde demir, bakır veya ağaçtan bir savaş âleti; bir şeyin elle tutulabilen yuvarlak çıkıntılı kısmı -4- [T]
t. 107/26
t.+ larına 078/14
t.+ u 119/6
t.+ unun 054/28

torba : Kıl, bez, iplik vb.nden dokunmuş veya kâğıt, naylon şeylerden yapılmış, çeşitli boyda, ağzı büzülebilen, küçük bir çuval biçiminde kullanım eşyası; kese -3- [Far]
t.+ sina 032/17
t.+ sından 029/3
t.+ sın 032/28

tortu : Bir sıvının dibine çöken katı madde, çökelti, rüsüp -2- [Far]
t. 091/19
t.+ yu 030/14

torun : Bir kimsenin çocuğunun çocuğu -3- [Erm]
t.+ u 023/2
t.+ una 090/26
t.+ unun 090/29

toz : Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak -4- [T]
t. 152/24, 152/25, 207/2
t.+ unu 032/9

tozlu : Üzerinde toz olan, tozlanmış -1- [T]
t. 021/2

trabzan : Merdiven parmaklığı -2- [Far]
t.+ ı 028/16
t.+ lara 028/11

tramvay : İki ray üzerinde hareket eden, elektrik enerjisini raylarla direkler arasında gerilmiş teller vâsıtasıyla alan şehir içi yolcu taşıtı -2- [İng]
t. 134/3
t.+ a 113/1

tren : Bir veya birkaç lokomotif tarafından çekilen vagonlar dizisi, şimendifer -1- [Fr]
t.+ e 183/12

tuğla : Kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra özel ocaklarda pişirilen ve duvar örmekte kullanılan kerpiç -1- [Lat]
t. 044/13

tuhaf : Alışılmıştan dışında, değişik -30- [Ar]
t. 010/19, 012/11, 018/5, 033/18, 064/20, 089/2, 129/4, 131/6, 131/14, 131/16, 133/18, 149/25, 150/20, 156/23, 157/17, 161/4, 177/7, 177/9, 177/19, 179/2, 179/15, 179/23, 187/24, 202/1
t.+ ima 068/28
t.+ lığı 048/10
t.+ sın 116/17, 166/3
t.+ sızın 158/4

tuhaflaş - : Tuhaf bir durum almak, normal durumu değişmek -2- [Ar]
t.- iyordu 104/10
t.- tın 182/12

tuk : Yansıma sözcük -1- [T]
t. 179/3

tûl : Uzunluk, boy -1- [Ar]

t.- i emeline 217/5

tunç : Bakır, kalay ve çinkonun birlikte eritilmesiyle elde edilen alaşım, bronz

-1- [T]

t.+ tan 079/2

tûr : Hz Mûsâ'nın vahiy ve tecelliyeye mazhar olduğu dağ, Sînâ dağı, Tûr-ı Sînâ

-1- [Ar]

t.- ı sinadan 196/6

turuncu : Sarı ile kırmızının

birleşmesinden meydana gelen kızıl sarı renk, turunç rengi, portakal kabuğu rengi

-1- [Far]

t. 208/19

tuş : Piyano ve orglarda ses çıkararak mekanizmayı harekete geçiren, mâdenî ucun üzerindeki parmakla vurulan kısım

-1- [Fr]

t.+ larına 051/25

tut - : Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak; hakim olmak; alıkoymak, çıkmasına meydan vermemek, zaptetmek; kiralamak -76- [T]

t. 096/12, 113/10

t.- abilmesi 217/15

t.- acağım 097/23

t.- acak 173/3

t.- acaklar 165/12, 165/25

t.- acaktır 095/21

t.- alım 165/21

t.- amadı 109/21

t.- amayarak 120/13

t.- amayıp 136/22

t.- amıyorsun 027/4

t.- amıyorum 102/21, 137/29

t.- an 086/19, 098/20, 163/3

t.- ar 050/10

t.- arak 058/15, 080/17, 119/25, 127/15, 135/23, 139/9, 149/14, 152/23, 191/19, 197/14, 212/1, 212/7, 212/16, 228/26

t.- ardınız 019/3

t.- arız 165/29, 165/30, 165/31,

166/1

t.- arlarsa 165/26

t.- madı 165/15

t.- mak 127/16, 172/9, 176/20

t.- malıyız 165/19

t.- maya 050/7, 114/10, 118/5

t.- mazesak 165/6

t.- muş 049/21

t.- muştı 049/13

t.- sunlar 165/26

t.- tu 027/27, 028/1, 061/1, 087/1, 104/22, 104/24, 107/14, 120/8,

124/7, 144/5, 151/20, 152/2,

152/23, 162/21, 163/1, 168/15, 169/12, 197/3

t.- tuğu 069/16

t.- up 024/16, 138/19, 198/16

t.- uyor 193/17, 225/27

t.- uyorlar 177/1

tutam : Bir şeyin bir defada avuç içi veya parmaklarla tutulabilen miktârı -1-

[T]

t. 209/13

tutar : Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak; fiillerin ecek partisip eki almış şekillerinden ve daha çok lik ekiyle yapılmış bâzı soyut isimlerden sonra geldiğinde söz konusu husus veya iş Beklenmediği halde o zamâna rastlamak, o sırada ortaya çıkmak -1- [T]

t. 116/27

tuttur - : Tutmak işini başkasına yaptırmak, tutmasını sağlamak; ısrar etmek, direnmek, bir türlü vazgeçmemek

-4- [T]

t.- du 044/26, 049/26

t.- duk 132/14, 132/18

tutul - : Tutmak işi yapılmak; tutuk hâle gelmek-6- [T]

t.- acağım 109/8

t.- acağımı 140/17

t.- an 011/4

t.- du 200/7

t.- muş 097/13

t.- uyor 227/4

tutun - : Tutup yapışmak, asılmak,
sarılmak -1- [T]
t.- mayı 028/12

tuvalet : Giyinme, süslenme, yıkanma,
tırış olma, taranma işleri; hanımların
balo, düğün gece toplantılarında
giydikleri uzun ve ağır elbise -8- [Fr]
t. 011/3, 053/7, 055/20, 079/9,
096/21
t.+ ine 058/4
t.+ ini 055/13, 129/19

tuzak : Kuşları, vahşî ve yabânî
hayvanları yakalamak üzere hazırlanan
düzen, dâm; tehlikeli ve güç bir duruma
düşürmek için düzen hazırlamak -1-
[T]
t.+ ı 194/8

tüh : Yazıklar olsun anlamında esef
bildiren ünlem -3- [T]
t. 048/3, 137/28, 139/12

tük : Anlamı güçlendiren tekrar kelimesi
-4- [T]
t. 044/20, 045/16, 115/3, 151/27

tüken - : Bitmek, hiç kalmamak; gücü
kalmamak -5- [T]
t.- eceğim 108/11
t.- ir 084/22
t.- mek 069/26, 128/23
t.- mez 144/28

tükür - : Ağızdaki tükürüğü, balgamı
veya yutulmak istenmeyen bir şeyi dışarı
atmak -2- [T]
t.- ecek 194/25
t.- se 172/2

Tünel : İstanbul şehrinde semt
Beyoğlu'nda yer alır -1- [T]
T.+ den 069/10

tür : Çeşit -2- [T]
t.+ de 041/17
t.+ lü 042/1

türbe : Genellikle içinde büyük bir kimse
gömülü olduğu, ziyâretgâh hâline
getirilen mezar, ziyâret edilen mezar -1-
[Ar]
t.+ lerde 018/19

Türk : Ana yurdu Orta Asya olan,
buradan çeşitli yönere yayılarak büyük
devletler kuran, Türkçenin değişik
lehçeleriyle konuşan millet ve bu
milletten olan kimse -4- [T]
T. 067/15, 069/30, 075/2
T.+ ler 056/26

Türkçe : Ural Altay dil âilesinin Altay
dilleri dalına, yapı bakımından eklemeli
diller grubuna giren, Türkiye'de ve
Türklerin hâkim olduğu ülkelerde
kullanılan dil, Türk dili -5- [T]
T. 049/12, 190/16, 199/20
T.+ nin 227/4
T.+ yi 049/13

Türkiye : Türkiye Cumhuriyeti'nin yer
aldığı ülke -1- [T]
T.+ de 148/26

türkü : Çoğunlukla dörder mısralı
bentlerden oluşan, 11'li hece vezniyle
düzenlenen ve kendine mahsus bir beste
ile okunan halk edebiyâtı nazım şekli;
halk mûsikîsinin, güftesi halk şiiri olan ve
halk ezgileriyle bestelenmiş çok yaygın
bir formu -1- [T]
t.+ lerini 128/6

türlü : Çeşitli, muhtelif -39- [T]
t. 012/11, 019/7, 020/16, 029/1,
032/18, 047/1, 060/1, 064/18,
066/16, 069/25, 072/5, 072/20,
076/1, 079/23, 082/9, 084/23, 100/21,
106/5, 118/24, 123/15, 139/19,
144/18, 148/9, 149/22, 160/2, 173/13,
174/22, 174/31, 175/4, 186/27,
220/2, 220/11
t.+ sü 084/23, 210/5

tüt - : Duman veya buhar çıkarmak -1-
[T]

t.- erek 227/24

tütün : Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan otsu bitki bu bitkinin kıyılıp kurutulduktan sonra sigara veya puro şeklinde içilen yaprağı -8- [T]
t. 037/19, 045/22, 052/27, 052/28, 058/13, 115/14, 207/14
t.+ le 037/28

tüy : İnsanlarda ve hayvanlarda deri üzerinde bulunan çok ince kıl -5- [T]
t. 085/5
t.+ ler 177/11
t.+ leri 194/23
t.+ lerinin 085/9
t.+ leriyle 142/2

tüylü : Üzerinde tüyler bulunan -1- [T]
t. 180/14

ucuz : Fiyatı düşük olan, pahası yüksek olmayan -5- [T]
u. 174/11, 174/15, 188/21
u.+ a 174/11
u.+ cana 183/12

uç - : Havada yol almak, havada gitmek; solmak-9- [T]
u.- an 085/5, 147/10
u.- arak 208/20
u.- mak 096/25
u.- muş 009/10, 010/10, 012/7
u.- tu 069/6
u.- uyor 063/17

uç : Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası; uzun bir nesnenin baş veya son noktası; kenar, yan -32- [T]
u.+ ları 177/18
u.+ u 068/14, 172/4, 176/16, 179/16, 181/7
u.+ una 023/7, 024/5, 028/22, 037/18, 117/22, 122/21, 193/5, 198/4, 226/25
u.+ unda 060/14, 212/13
u.+ undan 031/17, 074/17, 208/24

u.+ unu 017/3, 033/7, 069/7, 075/14, 088/11, 097/20, 098/28, 138/1, 228/25
u.+ uyla 055/4, 061/30, 168/15

uçurum : Özellikle engebeli arâzide çok dik olarak derinlemesine inen yer, arâzinin birdenbire çok derinleşen kısmı -2- [T]
u. 028/11
u.+ lar 118/3

uçuş - : Hep birden uçmak -4- [T]
u.- an 227/6
u.- tukça 062/7
u.- u 226/21
u.- unu 081/10

ufacık : Çok ufak, çok küçük, küçücük, minicik -10- [T]
u. 011/3, 027/25, 028/5, 037/15, 052/9, 056/16, 091/5, 100/22, 135/21
u.+ ken 100/2

ufak : Boyutları gerekenden veya olağandan küçük; fazla bir önemi olmayan, ehemmiyetsiz, önemsiz -7- [T]
u. 013/1, 017/14, 065/2, 142/21, 185/5, 220/18

ufkî : Ufka paralel olan, yatay -1- [Ar]
u. 083/27

ufuk : Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi görüldüğü yer-2- [Ar]
u.+ a 044/27
u.+ u 200/29

uğra - : Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak; başına gelmek, hoş olmayan bir şeye duchar olmak, mâruz kalmak -18- [T]
u.- dı 014/5, 171/1, 189/31
u.- dılar 211/24
u.- dım 022/1, 023/28
u.- madı 187/17

u.- mamaya 071/6
u.- mayan 087/14
u.- miş 183/5
u.- mişlar 183/15
u.- mişti 223/11
u.- mıyor 015/21, 017/28
u.- mıyormuş 044/22
u.- mıyorsun 052/31
u.- yacaktı 144/21
u.- yan 211/6

uğraş - : Bir şeyi kendine iş edinip üzerinde çalışmak, meşgul olmak; bir şey için büyük gayret sarfetmek, bütün gücüyle çabalamak -15- [T]

u.- an 026/14, 162/14
u.- arak 118/5
u.- ip 158/13
u.- ır 011/27, 040/24
u.- irken 120/24
u.- ıyor 106/19, 121/26, 211/14
u.- mişti 169/16
u.- tı 114/2, 119/6, 121/9, 121/21

uğul - : Boğuk, gürültülü ve karışık sesler çıkarmak -1- [T]
u.- duyuyor 215/19

uğulda - : Boğuk, gürültülü ve karışık sesler çıkarmak; uğultu şeklinde duyulmak -5- [T]
u.- maktadır 035/29
u.- rdı 089/8
u.- ttı 119/15
u.- yan 035/14
u.- yordu 209/18

uğultu : Boğuk, karışık ve gürültülü ses -6- [T]
u. 066/18
u.+ dan 223/12
u.+ dur 035/26
u.+ lar 086/23
u.+ larına 221/30
u.+ su 082/5

uğursuz : Kötülük getiren, uğurlu olmayan, meymenetsiz, meşum, menhus -2- [T]

u. 194/20

ukalalık : Ukalâ olma durumu, bilgiçlik taslama -1- [T]
u.+ ı 196/8

ulüvv : Ululuk, büyüklük, yücelik -2- [Ar]
u.- ü Cenâbın 221/19
u.- ü Cenâbına 228/14

um - : İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek -2- [T]
u.- arım 173/8
u.- du 086/9

umumî : Umûma âit olan, genel -5- [Ar]
u. 036/25, 045/22, 055/17, 192/1, 214/5

umur : Önem verip üstünde durmak, aldırış etmek -2- [T]
u.+ umda 167/14
u.+ unda 167/15

unut - : Bildiği, öğrendiği bir şey aklında kalmamak, irâdesi dışında hatırandan çıkmak-43- [T]

u.- abileceğimi 215/25
u.- abilecek 215/22
u.- acağım 013/14, 013/17
u.- acaksın 215/23
u.- arak 155/25
u.- ma 041/12, 076/11, 076/16, 084/5, 086/5, 116/25, 167/5
u.- madı 149/10
u.- madın 117/12
u.- mamanızı 131/12
u.- maya 082/21
u.- mayacağın 212/11
u.- mayınız 137/33
u.- maz 102/14
u.- muş 104/12, 118/28, 135/19, 210/12
u.- muştı 024/16, 217/31
u.- muşum 200/9

u.- muşumdur 179/10
u.- muyor 021/26
u.- muyordu 082/4
u.- tu 010/26, 142/3, 227/5
u.- tuğu 024/2, 227/1
u.- tum 059/12
u.- tunuz 061/20, 141/3
u.- ulur 117/11
u.- uveriyor 088/8
u.- uyor 113/15
u.- uyordum 050/8
u.- uyorsunuz 074/2

unutur - : Unutmasına, unutulmasına
sebepl olmak veya unutmasını,
unutulmasını sağlamak -4- [T]
u.- acak 123/16
u.- ur 111/9, 221/18
u.- uveriyor 032/10

upuzun : Çok uzun -3- [T]
u. 103/5, 120/4, 154/19

usan - : Bir kimse veya şeyden sıkılıp
artık ondan hoşlanmaz, onu istemez
duruma gelmek, bıkmak, bezmek -1-
[T]
u.- mış 022/23

uslan - : Uslu bir durum almak,
yaramazlıktan vazgeçmek; akli başına
gelmek, akıllanmak -1- [T]
u.- mıştı 085/14

usta : Bir zanaatı gerektiği gibi öğrenmiş
olup kendi başına yapabilen kimse -6-
[Far]
u. 100/7, 183/18, 183/22
u.+ nın 183/18, 183/22
u.+ ya 184/1

usûl : Bir amaca erişmek için tâkip edilen
yol, yöntem; biçim, tarz -5- [Ar]
u. 097/23
u.+ leri 040/13
u.+ lerini 122/14
u.+ ü 015/11
u.+ ünde 141/18

uşak : Erkek hizmetçi -4- [T]
u. 079/1
u.+ ı 172/8, 195/6
u.+ lar 021/3

ut : Teknesi yarım armudu andıran, dilim
adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin
birbirine yapıştırılmasından meydana
gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa
saplı, beşi çift, biri tek on bir telli,
mızraplı çalgı -11- [Ar]
u. 097/17, 098/6
u.+ a 098/3
u.+ u 096/21, 097/13, 097/18,
097/19, 098/29
u.+ un 097/14
u.+ unu 096/16, 101/15

utan - : Kusurlu duruma düşmekten veya
kendini öyle görmekten ileri gelen bir
eziklik duygusuna kapılmak, gülünç
olduğu veya küçük düştüğü için üzüntü
duymak, mahcup olmak -6- [T]
u.- dı 141/4
u.- ip 194/10
u.- ıyor 194/5, 194/6
u.- mayarak 129/4
u.- san 199/18

utandır - : Utanmasına yol açmak,
utanmasına sebep olmak -1- [T]
u.- arak 194/28

utangaç : Çok utanan, sıkılğan, mahcup
-2- [T]
u. 015/14, 130/22

uy - : Ölçüleri ve nicelikleri denk gelmek,
tam gelmek, uygun olmak; davranışlarını,
hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut
kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi
olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak -3-
[T]
u.- du 116/14
u.- muyor 053/9
u.- uyor 165/32

uyan - : Uyku durumundan çıkmak;
durgunluk hâlimden sıyrılıp hareket hâline

geçmek, yeniden canlanmak -10- [T]
u.- dı 118/3, 118/15, 142/27
u.- dıkları 111/8
u.- ışını 081/8, 081/16
u.- iyordu 057/21, 110/27
u.- iyorsunuz 122/26
u.- mak 081/6

uyandır - : Uyku durumundan çıkarmak, uyanmasını sağlamak veya uyanmasına sebep olmak; yeniden canlandırmak, yeniden meydana çıkarmak, durgunluk hâlimden çıkarıp hareket hâline geçirmek -4- [T]
u.- dı 110/5
u.- madan 108/5
u.- mişti 067/1, 083/21

uyanık : Uyanmış veya uyumamış olan, uyku durumunda olmayan, uyumayan -1- [T]
u. 118/6

uydur - : Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek; yalan söylemek, düzmece lâflar etmek -8- [T]
u. 057/10
u.- an 057/29
u.- ma 047/2
u.- maya 071/14
u.- mazsa 134/4
u.- ur 134/9, 149/22
u.- uyor 189/29

uygun : Yakışır, yaraşır, uyar, mutâbık; elverişli, yarar, münâsip, muvâfık -2- [T]
u. 166/1, 181/10

uyku : Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu -16- [T]
u. 009/2, 010/2, 067/3, 170/22, 191/9
u.+ larım 012/20
u.+ larında 186/24

u.+ m 087/31, 117/6
u.+ su 034/30, 170/18
u.+ sundan 045/13
u.+ ya 009/15, 035/19, 124/5
u.+ yu 215/16

uykusuz : Uyumamış veya uykusunu alamamış -4- [T]
u. 077/1, 110/6, 214/1, 227/13

uykusuzluk : Uyku uyuyamama veya az uyuma durumu -2- [T]
u. 009/13
u.+ un 076/25

uyu - : Uyku hâlinde olmak -19- [T]
u. 117/9, 197/23
u.- du 110/5
u.- madı 066/1
u.- madın 215/15
u.- mak 009/2, 155/8
u.- mamak 118/15
u.- mamışsın 012/9
u.- mazlar 067/3
u.- rken 108/3
u.- sun 144/11
u.- yamadı 083/3
u.- yamadım 087/26, 087/29
u.- yor 119/13, 155/5, 155/6
u.- yordu 155/5

uyukla - : Oturduğu yerde hafif hafif uyumak, aralıklı olarak uyuyup uyanmak -1- [T]
u.- yorsun 056/3

uyuş - : Kan dolaşımının bozulması veya sinir tahrîşi gibi sebeplerle hareket etme ve duyma yeteneği geçici bir süre için azalmak, uyuşuk duruma gelmek; aynı şey üzerinde anlaşmak, uzlaşmak, mutâbık kalmak -2- [T]
u.- amıyoruz 073/21
u.- ursak 173/10

uyuşturucu : Uyuşturan, uyuşturma özelliği olan; uyuşturan, uyuşturma özelliği olan -2- [T]
u. 110/20, 155/11

uyuşuk : Duymaz ve hareket edemez duruma gelmiş, uyuşmuş; ağır kanlı, tembel, sünepe, gevşek -2- [T]
u. 009/3, 045/15

uyuşukluk : Uyuşuk olma durumu -1- [T]
u.+ u 035/1

uza - : Uzun duruma gelmek, uzunluğu artmak; zaman bakımından uzun olmak, çok sürmek -7- [T]
u.- dıya 042/30
u.- mış 022/8, 032/15, 076/24, 120/3
u.- yan 208/7
u.- yor 224/21

uzadıya : İki ucu arasında kendi ölçülerine göre fazla mesâfe olan; başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan -1- [T]
u. 099/10

uzak : Arada çok mesâfe bulunan, uzun sürede gidilebilen, irak -34- [T]
u. 021/1, 022/25, 044/24, 055/12, 065/7, 066/6, 088/26, 110/26, 123/16, 185/15, 192/28, 223/11
u.+ a 086/25, 182/2
u.+ lara 024/17, 110/23
u.+ larda 149/27, 184/19
u.+ ta 031/17, 038/28, 054/4, 192/9, 215/12
u.+ tan 011/25, 056/14, 060/5, 086/25, 160/23, 176/2, 176/8, 210/7

uzaklaş - : Uzağa gitmek; yavaş yavaş görünmez, duyulmaz, hissedilmez duruma gelmek -5- [T]
u. 058/29
u.- arak 205/27
u.- ıyordu 070/26
u.- masını 206/2
u.- tı 152/26

uzaklaştır - : Uzaklaşmasına sebep

olmak veya uzağa gitmesini sağlamak; ilgisinin azalmasına, aradaki bağın kuvvetini kaybetmesine sebep olmak -2- [T]
u.- ır 111/10
u.- maya 080/17

uzan - : Vücûdunu yatar duruma getirmek, upuzun yatmak; bir şeye erişmek için vücûdunu o şeye doğru yöneltmek -16- [T]
u.- an 027/6, 037/17, 038/27, 146/4, 208/12
u.- dı 110/12, 110/23, 207/5
u.- ır 044/27
u.- ıyor 062/2, 095/8
u.- mak 033/9
u.- mış 111/14, 141/20, 210/28, 215/13

uzat - : Uzamasına yol açmak, uzamasını sağlamak; ileriye doğru devam ettirmek; süreyi artırmak, temdit etmek; konuşmayı, tartışmayı sürdürmek -47- [T]
u. 050/19, 090/8
u.- arak 010/24, 020/28, 047/12, 055/22, 056/21, 083/23, 084/3, 084/26, 159/19, 169/24, 180/4, 211/3
u.- in 057/7
u.- ırken 081/20
u.- ıyor 090/14, 211/10
u.- ıyordu 162/27, 163/6, 210/14
u.- ıyorlardı 094/27
u.- ıyorsun 169/5
u.- ma 073/15, 165/4, 193/21
u.- madan 154/9
u.- mayalım 025/7, 113/22
u.- mayınız 136/26
u.- mış 123/19, 155/13, 181/2
u.- mıştı 119/25
u.- tı 017/4, 027/27, 033/7, 050/9, 070/18, 090/26, 127/11, 137/31, 138/1, 173/16, 200/22
u.- tığı 151/12
u.- tın 167/12

uzun : İki ucu arasında kendi ölçülerine göre fazla mesâfe olan; başlangıcı ile

bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan -85- [T]
u. 009/12, 012/1, 012/7, 021/12, 021/22, 023/19, 032/20, 033/5, 034/29, 035/5, 037/7, 037/17, 039/18, 042/30, 043/5, 043/8, 045/21, 050/15, 052/11, 061/28, 062/6, 068/9, 070/8, 070/9, 082/7, 084/1, 084/27, 089/25, 093/10, 093/16, 099/10, 100/2, 101/11, 102/15, 102/26, 107/6, 109/25, 112/2, 113/25, 115/5, 117/21, 124/5, 130/6, 148/12, 148/27, 177/11, 177/15, 177/24, 179/16, 179/18, 179/29, 180/14, 180/21, 181/7, 181/11, 181/14, 183/6, 185/2, 189/22, 189/23, 192/11, 196/24, 198/16, 208/9, 211/26, 219/4, 219/9, 225/28
lâfza-i celâl-i u. 084/4
u.+ ca 052/18
u.+ muş 069/25

uzuv : Bir vücûdu meydana getiren ve belli görevleri olan parçalardan her biri, organ -2- [Ar]
u.+ larda 143/27
u.+ u 075/1

uzviyyûn : ? -1- [?]
u. 219/2

üç : İki'den sonra, dörtten önce gelen sayının adı -92- [T]
ü. 010/7, 011/6, 011/8, 011/21, 012/24, 012/26, 014/29, 014/30, 015/21, 015/22, 015/25, 017/27, 017/35, 019/2, 020/13, 022/14, 022/21, 035/10, 035/11, 039/21, 047/4, 048/5, 050/10, 050/23, 051/7, 052/31, 053/15, 062/18, 064/15, 067/24, 067/28, 076/24, 082/29, 087/21, 089/23, 089/27, 094/7, 095/1, 096/6, 097/16, 099/20, 108/6, 113/26, 116/19, 116/25, 119/17, 121/15, 122/4, 124/15, 132/13, 135/18, 135/25, 137/3, 138/19, 140/6, 148/9, 148/26, 149/10, 150/14, 167/7, 172/10, 172/26, 173/23, 174/2, 174/9, 175/17, 175/19, 176/22, 176/24, 179/17, 180/22,

182/24, 185/3, 188/17, 193/21, 194/12, 195/14, 195/21, 196/6, 196/13, 201/14, 204/19, 221/27, 224/19, 224/20, 225/24, 229/6
ü.+ ü 022/28, 058/9, 114/15

üçer : Üç sayısının her birine üç veya her defasında üç tâne anlamına gelen üleştirme şekli-1- [T]
ü. 138/15

üçüncü : Üç sayısının sıra sıfatı, sıradaki yeri ikinciden sonra, dördüncüden önce olan -4- [T]
ü. 011/13, 043/15, 051/21
ü.+ süydü 217/2

üfle - : Bir şey üzerine dudakları büzerek hızla nefes vermek; üzerine hızla nefes vererek bir şeyi soğutmak, yanan bir şeyi söndürmek veya daha kuvvetle yanmasını sağlamak -4- [T]
ü. 116/25
ü.- di 090/29, 154/6
ü.- nen 227/12

ülülazim : Azim sâhipleri, karşılaştıkları büyük zorluklara rağmen peygamberlik görevlerini üstün bir azim ve kararlılıkla eksiksiz olarak yapmış bulunan peygamberler -1- [Ar]
ü. 085/23

ümit : Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut -16- [Far]
ü. 086/1, 095/16, 102/25, 106/16, 116/7

ü. edebilir 108/19
ü. ederim 159/21
ü. ediyordu 082/10
ü. etmiyordum 027/13
ü.+ i 085/27, 111/24, 209/5
ü.+ ini 082/16
ü.+ leri 044/24, 086/9
ü.+ lerinden 083/1

ümitli : Ümîdi olan, ümit eden, uman,
umutlu -1- [Far]
ü. 044/15

ümitsiz : Ümîdi olmayan, ümîdini
kesmiş, umutsuz -2- [Far]
ü. 083/4
ü.+likle 158/22

ürk - : Bir şeye karşı korku ve ürperme
hissi duymak, korkup çekinmek -2-
[T]
ü.-erek 079/27
ü.-üyor 034/13

ürkek : Çabuk ürken, çok ürken, ödle
-1- [T]
ü. 208/1

ürper - : Üşüme, korku, endîşe, ürkm
vb. sebepler yüzünden vücuttaki tüyler
dikilip deri nokta nokta kabarmak;
titremek, sarsılmak -5- [T]
ü.-iyor 062/1, 220/9, 227/12
ü.-iyordu 194/23
ü.-iyorum 108/2

ürper - : Üşüme, korku, endîşe, ürkm
sebepler yüzünden vücuttaki tüyler
dikilip deri nokta nokta kabarmak -1-
[T]
ü.-di 144/22

Üsküdar : İstanbul'un Anadolu
Yakası'nın bir ilçesi -1- [T]
Ü. 014/7

üst : Bir şeyin yukarıya, göğe doğru
bakan yüzü, yüzeyi; bir şeyin dışa bakan
yüzü, dış yüzü; bir zaman aralığı olarak
kullanılır; bir kimsenin kendisi, şahsı
-154- [T]
ü. 014/16, 017/4, 027/9, 068/15,
073/18, 094/25, 115/11, 118/17,
120/32, 122/4, 128/20, 129/10,
138/22, 146/1, 155/27, 173/17, 179/17,
185/2, 189/22, 225/29
ü. ediyor 194/15
ü. ediyordu 115/4

ü.+e 027/9, 094/25, 120/32,
128/20, 155/27, 225/29
ü.+lerine 223/18
ü.+ü 009/5, 009/19, 050/15,
057/20, 095/8, 111/22, 120/1, 128/28,
152/18, 154/24, 187/18, 207/2,
208/12, 209/13, 212/14
arka ü.+ü 155/21
ü.+üme 013/13, 048/21, 058/21,
105/13, 156/27, 186/1
ü.+ümü 145/15, 145/18
ü.+ünde 010/10, 012/1, 022/8,
023/23, 031/3, 031/25, 031/27, 032/20,
037/16, 038/7, 047/14, 052/29,
062/1, 077/3, 089/23, 094/28, 095/7,
098/9, 101/26, 105/10, 115/13,
121/3, 135/18, 149/15, 149/24, 152/13,
152/26, 166/3, 166/4, 174/1,
179/17, 214/8
ü.+ündeki 017/29, 074/12,
094/30, 124/8, 162/12, 200/16, 200/33,
211/12,
224/15
ü.+ünden 047/3, 053/11, 121/23,
142/4, 159/1, 224/7, 227/22
ü.+ündeydi 116/10
ü.+üne 010/18, 026/10, 027/29,
028/9, 044/18, 048/25, 049/16, 074/4,
074/5, 077/26, 078/8, 079/21,
083/11, 087/23, 090/29, 095/29, 097/14,
100/8, 105/10, 105/15, 107/26,
109/11, 110/22, 116/8, 119/18, 120/19,
121/4, 121/17, 132/24, 135/27,
136/21, 136/29, 137/5, 137/8, 154/25,
155/5, 180/12, 180/15, 182/11,
184/4, 185/21, 196/18, 209/17, 211/3,
211/15, 212/26, 213/23, 214/16,
225/28, 227/8, 227/23
ü.+ünü 219/19

üstüne : Hakkında, dâir, üzerine -3-
[T]
ü. 069/6, 075/12, 097/19

üşen - : Bir işi yapmak husûsunda
isteksizlik duymak, gevşek davranmak, o
işini yapmak kendisine zor gelmek -1-
[T]
ü.-en 095/27

üşüş - : Her taraftan gelip toplanmak,
koşup yığılmak -1- [T]
ü.- üyordu 225/26

üşüt - : Üşümesine sebep olmak -1-
[T]
ü.- erek 087/1

ütü : Buruşukluklarını gidermek için
giyecek, perde, çarşaf, örtü gibi şeylerin
üzerinden ısıtılarak geçirilen âlet -1-
[T]
ü.+ ye 010/16

ütüle - : Buruşuk bir şeyin üzerinden
kızgın ütü geçirerek kırışıklıklarını
gidermek; tüylerini veya kabuğunu
gidermek için aleve tutmak -2- [T]
ü. 010/17
ü.- yordu 150/18

ütülü : Üzerinden ütü geçirilerek
buruşukları giderilmiş, ütülenmiş -1-
[T]
ü. 038/7

üüf : Bezginlik ve bıkkınlık ifâde eder, öf
-1- [T]
ü. 048/26

üz - : Üzüntü vermek, canını sıkmak -5-
[T]
ü.- me 090/24, 107/21, 117/10
ü.- mek 112/21
ü.- üyorsun 095/5

üzengi : Ata binebilmek için ayakla
üzerine basılan, bir kayışla eğerin yanına
asılmış, altı düz mâdenî halka -4-
[T]
ü.+ leri 152/11
ü.+ nin 152/16
ü.+ ye 152/5, 152/21

üzere : Amaç, niyet bildirir -3- [T]
ü. 057/22, 188/18
ü.+ ydi 068/5

üzeri : Bir şeyin yukarıya, göğe doğru
bakan yüzü, yüzeyi; bir şeyin dışı bakan
yüzü, dış yüzü; bir zaman aralığı olarak
kullanılır; bir kimsenin kendisi, şahsı, üst
tarafı -5- [T]
ü.+ nde 013/21, 039/15, 039/18
ü.+ ndeki 038/24
ü.+ ne 010/16

üzerinde : e dâir, ile ilgili, hakkında,
üstüne -2- [T]
ü. 140/18, 160/17

üzerine : Hakkında, dâir, üstüne; e göre,
e uygun olarak -5- [T]
ü. 136/33, 180/17, 183/22,
188/23, 193/19

üzül - : Üzüntü duymak, canı sıkılmak,
müteessir olmak -8- [T]
ü.- düğü 132/1
ü.- me 082/12
ü.- mek 085/6, 107/22
ü.- meni 012/19
ü.- üyorsun 086/3, 143/4
ü.- üyorum 143/3

üzüntü : Acıklı, hoş gitmeyen veya
olması istenmeyen bir şeyin insanda
bıraktığı can sıkıcı duygu, rûhî
tedirginlik, teessür -5- [T]
ü. 031/22, 142/21
ü.+ den 091/16
ü.+ lerden 030/14
ü.+ leri 153/20

üzüntülü : Üzüntüsü olan, üzülmüş,
müteessir -1- [T]
ü. 154/14

üzüntüsüz : Üzüntüsü olmayan -1-
[T]
ü. 191/18

vaad : Söz verme, üstüne alma, taahhüt
etme -4- [Ar]
v. 150/9, 150/10
v. ettiği 072/19
v.+ ler 220/23

vaaz : İbâdet yerlerinde yetkili ve görevli bir kimse tarafından yapılan dînî konuşma -1- [Ar]
v.+ ları 085/20

vagon : Demir yolu üzerinde bir lokomotif tarafından çekilen yolcu ve yük arabası -5- [İng]
v. 063/10, 144/27, 150/27, 173/4, 173/11

vah : Acıma, yakınma, esef bildirir; yazık -4- [Ar]
v. 021/28, 121/21

vahşi : İnsandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabânî; insana yakınlık duygusu vermeyen, dehşet uyandırıp iten, ürkütücü -6- [Ar]
v. 154/29, 181/7, 184/8, 185/26, 186/26, 187/28

vaka : Olan, vukû bulan, ortaya çıkan her türlü durum, hâdise, olay -15- [Ar]
v. 017/33, 203/11, 214/1, 216/13
v.+ dan 220/15
v.+ ları 194/14
v.+ ların 222/1
v.+ larla 161/12
v.+ nın 030/12, 216/11
v.+ sından 159/17
v.+ yı 032/27, 158/25, 159/13, 221/11

vakıa : Olmuş olan şey, geri çevrilmesi mümkün olmayan olay, olgu -11- [Ar]
v. 072/15, 129/9, 147/3, 181/14, 181/16, 181/17, 181/18
v.+ lar 191/12
v.+ lara 074/6
v.+ yı 191/6
v.+ yla 194/21

vâki : Olan, vukû bulan -3- [Ar]
v. 077/23, 113/6
v.+ ydı 193/2

vakit : Zaman -48- [Ar]

v. 020/14, 029/4, 036/16, 038/13, 045/19, 046/5, 051/14, 060/23, 074/25, 087/30, 128/3, 130/1, 131/11, 139/1, 142/16, 155/1, 189/21, 198/18, 204/8, 208/2, 208/6, 214/11, 220/6, 220/7, 221/23, 226/22
v.+ e 182/20
v.+ i 011/26, 073/25
v.+ inden 185/12
v.+ iyle 021/3, 034/22, 045/1, 048/16, 054/18, 061/13, 061/18, 113/16, 131/29, 176/27
v.+ ki 052/22, 111/3, 142/19, 209/26
v.+ kinden 191/10
v.+ ler 034/27
v.+ lerdeki 201/8
v.+ lere 009/2

vakur : Ağırbaşlı, şerefli, onurlu, temkinli -1- [Ar]
v. 171/8

vallahi : Allah'a and olsun ki, Allah hakkı için anlamında yemin sözü -28- [Ar]
v. 017/47, 022/12, 046/16, 052/32, 053/26, 055/21, 056/22, 060/13, 060/17, 068/21, 069/10, 092/12, 093/7, 097/2, 098/13, 103/7, 103/22, 104/22, 130/23, 133/13, 145/12, 156/17, 178/31, 188/11, 188/16, 189/6, 197/17
V. 202/17

vals : İki kişi tarafından ağır ve âhenkli bir şekilde döne döne yapılan meşhur bir salon dansı -1- [Fr]
v. 188/23

Vaniköy : İstanbul'un Üsküdar ilçesinin içinde Boğaziçi'nin Anadolu yakasında Çengelköy ile Kandilli arasındaki bir boğaz -8- [T]
V. 033/19
V.+ üne 020/11, 025/9, 035/11, 053/22, 223/1
V.+ ünün 012/23, 025/15

vapur : Buhar gücüyle çalışan gemi -40-
[Lat]
v. 010/1, 012/20, 012/23, 012/25,
014/13, 020/22, 035/11, 069/20,
070/25, 082/26, 174/27
v.+ a 067/17, 067/25, 070/14,
070/18, 129/21, 138/20
v.+ da 024/15, 174/21, 175/22,
176/13
v.+ daki 071/13
v.+ dan 086/9, 140/27
v.+ la 111/22
v.+ lara 086/8
v.+ larının 014/14
v.+ u 014/7, 067/5, 070/19, 223/1
v.+ um 174/26
v.+ un 020/19, 035/10
v.+ una 009/20, 062/19, 070/7
v.+ unda 069/23
v.+ unu 067/4
v.+ uyla 110/11

var : Kâinatta veya düşüncede bulunan,
mevcut olan şey -234- [T]
v. 009/7, 009/20, 010/8, 012/9,
014/26, 015/7, 017/34, 017/42,
019/15, 028/23, 031/2, 031/25,
032/5, 032/15, 035/27, 036/11, 038/2,
038/8, 038/26, 039/6, 040/2,
043/7, 043/29, 044/4, 045/5, 045/8,
045/16, 047/20, 047/24, 048/1,
048/6, 052/7, 053/1, 053/15, 054/25,
056/4, 056/27, 057/18, 060/4,
060/14, 060/18, 061/6, 064/2, 065/2,
066/4, 068/4, 070/8, 070/9, 071/3,
071/16, 071/18, 072/11, 072/30,
073/30, 075/10, 076/9, 076/26,
078/17, 079/6, 079/20, 082/23, 083/28,
083/29, 087/26, 088/19, 088/20,
088/31, 089/4, 091/22, 095/30, 096/8,
096/23, 097/18, 097/26, 098/24,
099/23, 099/24, 099/25, 103/3, 103/4,
103/23, 104/16, 104/18, 105/2,
105/4, 109/4, 111/26, 112/14, 116/1,
116/19, 117/8, 120/7, 120/16,
131/6, 132/4, 132/13, 135/29, 138/23,
139/14, 139/15, 139/20, 139/23,
140/4, 141/22, 142/16, 150/20, 150/26,
151/30, 153/23, 154/14, 156/1,

156/6, 156/23, 157/13, 157/17, 159/4,
163/13, 164/3, 165/6, 165/14,
165/24, 168/25, 169/6, 169/25, 170/8,
172/18, 173/4, 173/6, 174/26,
178/24, 179/10, 181/7, 181/11, 182/12,
185/21, 185/29, 189/27, 191/25,
195/28, 198/14, 199/5, 201/17, 202/18,
207/11, 208/24, 209/3, 212/24,
213/17, 217/5, 217/26, 220/23, 221/13,
223/15, 225/27, 227/3, 227/11
v.+ dı 017/39, 020/20, 037/2,
064/12, 069/19, 097/21, 106/17, 110/12,
112/3, 121/11, 128/15, 133/4,
138/9, 140/22, 144/8, 150/8, 157/17,
160/10, 169/21, 170/21, 173/12,
174/1, 179/18, 192/17, 200/32, 204/6,
213/9, 217/14, 228/18
v.+ dır 035/17, 042/11, 049/6,
076/15, 078/9, 082/17, 084/23, 085/8,
097/18, 099/26, 101/14, 103/13,
104/1, 112/25, 113/9, 133/28, 140/6,
140/18, 143/29, 148/9, 151/27,
160/17, 161/8, 172/25, 172/29, 195/27,
203/3, 203/5, 205/13, 216/18,
229/1
v.+ ımı 060/15
v.+ ımı 204/23
v.+ ken 127/8, 188/1
v.+ mış 114/5, 182/23, 183/14
v.+ sa 116/26, 148/28, 157/10,
195/15, 201/21, 213/8

var - : Ulaşmak, vâsıl olmak; iyice
anlamak, inceliklerine erişerek duymak;
biriyle evlenmek; başına geldiği
cümlelere bırak, o da öyle olsun, isterse
gibi anlamlar katar -12- [T]
v.- acaksın 100/9
v.- dı 036/22
v.- dım 097/25
v.- ır 048/10
v.- ma 105/13
v.- madım 217/18
v.- mamak 132/24
v.- mazsa 042/20
v.- mış 181/5
v.- sını 052/2, 096/3, 098/2

vâris : Kendisine mîras düşen kimse,

mirasçı-1- [Ar]
v. 221/6

varlık : Var olma durumu, var edilmiş olma; bulunma, mevcûdiyet, vücut -3- [T]
v.+ a 194/11
v.+ ının 034/19
v.+ larıyla 184/5

vasatî : Ortada bulunan, ortada olan, orta -1- [Ar]
v. 205/6

vasıl : Ulaşmak, erişmek -1- [Ar]
v. 034/24

vasıta : Bir işin gerçekleşmesi için gerekli olan şey, kullanılan nesne, âlet; iki taraf veya şahıs arasında bulan, araya giren kimse, aracı -2- [Ar]
v.+ sıyla 099/21
v.+ yla 072/14

vat : Söz verme, üstüne alma, taahhüt etme -3- [Ar]
v. ettiği 195/21
v.+ im 173/6
v.+ lerde 106/17

vay : Şaşkınlık, kızgınlık, şikâyet, esef, telâş, acı, sevgi çeşitli duygularda anlamı kuvvetlendirir -4- [T]
v. 050/25, 050/26, 150/6, 157/21

vaz : Artık istemez olmak, terketmek, bırakmak; artık yapmaz olmak -1- [T]
v. 090/24

vazgeç - : Artık istemez olmak, terketmek, bırakmak; karârından veya niyetinden dönmek, niyetini bozmak, caymak -8- [Far]
v. 048/24, 053/16, 151/24
v.- erim 176/22
v.- miyorlar 195/21
v.- ti 157/19
v.- tim 076/6, 204/8

vâzı : Koyan; temelini koyan, kuran, tesis eden -1- [Ar]
v. 205/9

vazife : Bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş, görev, ödev; bir kimse veya şeyin yaptığı iş -3- [Ar]
v. 113/4
v.+ nizi 113/4
v.+ sine 017/42

vaziyet : Durum, hal -13- [Ar]
v. 203/18
v.+ e 083/27, 205/6
v.+ i 139/9, 203/8, 203/10
v.+ imi 039/3
v.+ in 101/27
v.+ inden 163/5
v.+ ini 161/20, 227/16
v.+ te 112/18
v.+ teyim 159/6

vazo : İçine çiçek konmak için yapılmış, çeşitli biçim ve büyüklükte kap -2- [Lat]
v.+ lar 079/5
v.+ ları 055/29

ve : İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, ile -375- [Ar]
v. 009/7, 009/9, 010/23, 011/15, 011/28, 013/6, 013/14, 014/4, 015/12, 017/2, 019/24, 021/22, 021/23, 022/7, 023/19, 024/29, 027/18, 028/5, 029/3, 030/10, 031/28, 031/29, 032/1, 032/8, 032/11, 032/15, 032/16, 032/18, 032/20, 033/26, 033/29, 034/15, 034/16, 034/26, 035/1, 035/5, 035/6, 035/9, 035/12, 035/22, 035/28, 036/6, 036/17, 036/21, 037/2, 037/10, 037/17, 037/18, 037/23, 038/26, 038/29, 039/1, 039/10, 040/15, 040/16, 040/18, 040/19, 042/1, 042/5, 042/20, 044/24, 045/13, 045/21, 045/22, 046/6, 046/18, 047/2, 048/10, 049/1, 049/11, 053/8, 053/11, 053/24, 054/2, 054/14, 054/21, 055/10, 055/25, 056/7, 056/16,

057/8, 058/12, 061/1, 061/28,
062/7, 062/17, 064/21, 065/7, 066/6,
066/18, 067/9, 067/12, 067/29,
068/8, 069/23, 070/2, 071/22, 074/4,
076/19, 079/1, 079/4, 079/5,
079/9, 079/11, 079/21, 079/23, 079/24,
079/25, 080/17, 080/30, 080/31,
081/2, 081/4, 081/5, 081/6, 082/6,
083/6, 083/7, 084/8, 084/10,
084/24, 084/25, 085/1, 085/16, 085/18,
085/25, 086/5, 086/15, 086/24,
090/28, 091/8, 091/29, 095/1, 095/18,
096/19, 097/4, 097/7, 097/9,
098/3, 098/4, 098/15, 098/20, 100/26,
104/12, 104/17, 104/22, 105/10,
105/20, 106/7, 107/28, 108/14, 108/24,
110/15, 110/20, 111/1, 111/10,
111/22, 112/16, 112/17, 112/23, 112/25,
112/27, 113/9, 116/23, 117/13,
117/19, 117/21, 119/14, 119/20, 119/24,
120/18, 122/16, 123/4, 123/13,
123/19, 123/29, 124/12, 128/11, 129/12,
130/12, 130/13, 130/18, 131/28,
134/6, 134/13, 134/14, 137/2, 140/11,
142/14, 142/18, 142/24, 142/28,
143/14, 143/25, 143/28, 144/2, 144/5,
147/6, 148/13, 148/14, 148/15,
148/25, 148/27, 149/1, 149/4, 152/7,
152/19, 152/23, 153/1, 155/3,
155/11, 155/15, 155/24, 156/1, 156/20,
159/20, 160/1, 160/3, 160/27,
161/7, 161/10, 161/15, 166/20, 166/25,
168/24, 169/24, 169/29, 170/5,
170/9, 173/26, 174/12, 174/21, 178/2,
179/18, 180/14, 181/4, 181/6,
181/7, 181/10, 181/12, 182/4, 182/18,
183/19, 185/11, 185/19, 185/25,
186/4, 186/15, 187/8, 187/16, 188/25,
189/18, 189/31, 191/17, 191/28,
192/14, 193/3, 193/24, 193/27, 194/25,
196/5, 196/24, 197/1, 197/3,
198/8, 198/20, 200/3, 200/7, 200/29,
200/31, 201/1, 201/2, 201/3,
201/8, 203/20, 204/13, 204/16, 204/27,
205/2, 205/5, 205/12, 205/17,
205/24, 205/26, 205/27, 206/1, 207/8,
207/11, 207/13, 207/18, 208/3,
208/5, 208/7, 208/8, 208/11, 208/15,
208/18, 208/19, 208/24, 209/3,

209/6, 209/13, 209/16, 209/23, 210/14,
210/15, 210/16, 211/7, 211/12,
212/25, 213/2, 213/3, 213/13, 213/16,
213/18, 214/6, 214/16, 215/4,
215/6, 215/7, 215/8, 215/13, 215/26,
216/20, 216/23, 217/7, 218/4,
219/6, 219/13, 219/15, 219/18, 220/3,
220/4, 220/21, 220/22, 220/24,
221/7, 221/27, 221/28, 221/29, 222/3,
223/3, 223/8, 223/11, 223/16,
223/19, 224/8, 224/9, 224/25, 224/27,
226/5, 226/29, 226/30, 227/5,
227/7, 227/10, 227/20, 227/23, 227/28,
228/14, 228/21, 228/23, 229/1,
229/9

vecit : Bir şey karşısında duyulan
hayranlık veya sevgiden dolayı
kendinden geçme durumu, istiğrak hâli
-1- [Ar]
v.+ i 079/27

vecize : Bir fikir veya duyguyu en kısa ve
özlü şekilde anlatan ve genellikle kimin
tarafından söylendiği bilinen söz, öz
deyiş -1- [Ar]
v. 039/18

vefat : Ölüm, ölme -2- [Ar]
v. etti 011/8
v.+ i 011/7

vehim : Gerçekte var olmayan, fakat var
olduğu sanılan, varmış gibi tasarlanan
düşünce ve zan -4- [T]
v. 171/3, 219/13
v.+ i 219/13
v.+ lerden 026/23

ver - : İletmek, eriştirmek; hâkim kılmak,
hâsıl etmek; bir hâli bir kimse veya yerde
hâkim kılmak, hâsıl etmek; bırakmak,
bağışlamak -235- [T]
v. 039/16, 076/14, 086/5, 097/13,
127/3, 168/12, 173/4, 182/18,
200/6, 200/9, 200/11, 212/6,
216/5
v.- di 010/26, 017/21, 020/3,
020/5, 020/15, 020/27, 023/3, 023/27,

028/1, 036/26, 037/26, 043/9,
046/17, 062/17, 071/6, 083/25, 087/2,
087/11, 094/17, 101/12, 106/16,
110/2, 113/12, 117/25, 129/19, 130/14,
133/16, 134/14, 137/1, 141/4,
146/4, 148/2, 155/28, 162/11, 162/27,
170/25, 179/6, 186/6, 192/5,
193/6, 209/28, 225/9
kulak v.- di 118/20
v.- diği 072/22, 188/9, 200/31,
206/3
v.- diğim 199/14
v.- diğimi 136/14
v.- diğin 048/5, 201/4
v.- diğiniz 137/33
v.- dikten 069/28, 170/6
v.- diler 022/29
v.- dim 044/5, 073/13, 145/27,
150/7
v.- din 073/16, 226/13
v.- diydi 051/18
v.- ebilir 216/17
v.- eceği 020/25, 049/20, 092/7,
171/15
v.- eceğim 090/7, 163/9, 173/6,
204/3
v.- eceğin 165/31
v.- eceğiz 061/4
v.- ecek 064/10, 193/15, 204/23,
209/5
v.- ecekler 165/7
v.- ecekmiş 114/7
v.- eceksek 165/7
v.- eceksin 163/2
v.- ecekti 212/29
v.- elim 110/9
v.- emedi 028/27
v.- emiyordu 105/7
v.- en 197/21
v.- enler 166/12
v.- erek 052/4, 224/11
v.- eyim 085/7, 173/14, 225/22
v.- ici 194/18
v.- ileceğini 176/20
v.- ilen 077/2
v.- ilir 150/13
v.- in 136/22
v.- iniz 135/28, 136/19, 136/31
v.- ir 028/25, 032/2, 035/17,

074/4, 097/1, 107/2, 159/13, 174/11,
205/1
v.- irdi 097/21
v.- irdim 101/8
v.- irim 060/19, 080/26
v.- iriz 165/29
v.- irsin 046/9, 090/13
v.- iyor 023/4, 030/11, 037/8,
040/10, 053/15, 054/21, 124/3, 136/18
v.- iyordu 052/21, 132/26, 171/14,
192/14, 195/18, 221/15
v.- iyordun 050/4
v.- iyorlar 106/5
v.- iyorum 013/18, 108/23,
136/33, 163/10, 165/21
v.- me 013/15, 092/28
v.- meden 056/15, 138/19, 151/9
v.- medi 017/27, 070/14, 092/9,
142/8, 150/17, 199/2, 226/14
v.- mediği 162/17
v.- mediğime 090/5
v.- medikleri 176/27
v.- medim 150/14, 203/27
v.- mek 010/11, 059/15, 072/4,
087/15, 090/6, 093/1, 095/12, 099/3,
165/10, 165/11, 165/22, 172/10,
173/17, 221/30
karar v.- mek 039/3
v.- mekten 048/4
v.- meliyiz 165/8
v.- mem 050/1, 073/6
v.- memek 018/15, 189/29
v.- memeli 064/5
v.- memiş 132/23
meydan v.- memiş 100/23
v.- mesi 093/4
v.- mesin 010/3, 132/27
v.- meye 077/22, 102/25, 138/28,
164/8, 203/26
v.- meyen 192/19
v.- meyerek 047/3
v.- meyi 141/3
v.- meyin 018/14
v.- mez 064/14, 097/1, 172/25,
192/24
v.- mezlerse 108/15
v.- mezsınız 089/26
v.- miş 111/24, 111/30, 162/9
izin v.- miş 183/4

v.- mişler 188/26
v.- mişti 188/18
v.- miştim 042/28
v.- miyor 034/15, 071/8, 159/8
v.- miyordu 097/12, 184/6, 193/1
v.- miyormuş 133/7
v.- sene 142/26
v.- seydi 051/11
v.- sin 012/15, 053/25, 055/23,
069/14, 144/27, 150/25, 151/14, 151/18,
158/18, 176/17

vergi : Kamu giderlerini karşılamak üzere yasalara uygun olarak halktan alınan para, resim -1- [T]
v. 069/7

veril - : Vermek işi yapılmak, vermek işine konu olmak -3- [T]
v.- diğini 183/2
v.- işte 035/26
v.- miş 207/18

vesika : Belge -1- [Ar]
v.+ sı 053/26

vesile : Sebep, bahâne -1- [Ar]
v.+ si 041/25

vesselam : İşte o kadar, son söz bu anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır -1- [Ar]
v. 068/18

vesvese : Nefsin gönüle getirdiği boş, faydasız ve huzursuzluk verici şeyler, vehim, kuruntu, şüphe, işkil -1- [Ar]
v.+ leriyle 071/26

vesveseli : Kuruntulu, şüpheli, işkilli -1- [Ar]
v. 107/3

veya : Cümlede bildirilen husûsun sayılan birden fazla şey için aynı zamanda söz konusu olduğu durumlarda bunların arasına getirilir -3- [ArFar]
v. 019/1, 078/10, 161/19

veyahut : Evet anlamında kullanılır; çekimli fiillerden sonra gelerek anlamı güçlendirir; iki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar -1- [T]
v. 083/14

vızılta : Vızıldama sesi -1- [T]
v.+ sı 223/6

vicdan : İnsanda iyiyi kötüyü ayırt eden, iyilikten huzur, kötülükten azap duymasına yol açan, davranışları hakkında âdil bir yargıya iten duygu -2- [Ar]
v.+ en 073/20
v.+ ina 201/1

vicdansız : İçinde iyiyi kötüden ayırma duygusu olmayan, vicdânın sesini duymadığı için hakkı gözetmeyen, insafsız, adâletsiz -1- [Ar]
v.+ lara 194/10

villâ : Bahçeli, güzel, müstakil ev, batı tarzında yapılmış modern köşk -1- [Lat]
v.+ ya 213/5

viran : Yıkık, yıkılmış, harap -1- [Far]
v. 223/15

vizyon : Gösterim; ileride neler olacağını görebilme, uzak görüşlülük, geniş görüşlülük -2- [Fr]
v.+ lar 196/2
v.+ lara 196/5

vuku : Olma, meydana gelme, husûle gelme -1- [Ar]
v. 219/5

vur - : Hızla indirilmek, hızla çarpılmak; öldürülmek veya yaralanmak; ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak; uygulamak, basmak -53- [T]

v. 196/14, 202/26
v.- a 190/3
v.- abilirim 201/5
v.- acak 150/27, 217/25
v.- an 082/5, 089/7, 207/3,
219/18, 226/8
v.- arak 087/16, 098/3, 118/23,
119/6, 152/24, 188/15, 198/11, 211/2
v.- ayım 202/21
v.- du 026/30, 118/28, 119/22,
152/11, 158/17, 186/4, 194/4, 196/14
v.- duğunu 121/25
v.- dukça 106/5
v.- dular 119/14
v.- mak 057/17
v.- muştı 217/31
v.- ulmuş 107/26
v.- uluyordu 096/13
v.- up 214/17
v.- ur 054/24, 140/13
v.- urdum 203/9
v.- uşunda 211/22
v.- uyor 069/1, 084/3, 084/26,
105/13, 110/21, 214/9
v.- uyordu 026/11, 177/30,
179/19, 220/20
v.- uyorumuz 118/27

vurgun : Birine veya bir şeye tutulmuş olan, âşık, sevdâlı; kolayca elde edilen, hak edilmemiş büyük kazanç -1- [T]
v. 150/27

vurul - : Hızla indirilmek, hızla çarpılmak; öldürülmek veya yaralanmak -14- [T]
v.- an 215/3
v.- muş 137/28, 209/13
v.- muşa 017/25, 133/3, 133/19
v.- urmuş 118/21
v.- uşu 214/15
v.- uşundan 211/18
v.- uyor 118/18, 209/17
v.- uyordu 209/10, 210/4
v.- uyormuş 035/25

vuruş : Vurmak işi ve tarzı, darbe -1- [T]
v.+ larıyla 044/21

vücut : İnsan veya hayvan gövdesi, beden -71- [Ar]
v. 014/1, 027/25, 087/8, 149/2, 212/2
v.+ ça 040/9, 040/12
v.+ la 149/3
v.+ larından 079/17
v.+ u 009/3, 068/14, 078/5, 080/31, 094/24, 095/8, 100/14, 120/3, 121/22, 122/3, 123/2, 185/7, 207/4, 209/26
v.+ uma 127/20
v.+ umu 127/19
v.+ un 042/4, 045/13, 219/2
v.+ una 023/19, 049/23, 053/9, 097/9, 155/18
v.+ unda 194/23
v.+ undan 070/15, 142/10
v.+ unu 021/23, 026/10, 039/17, 079/23, 087/16, 118/19, 128/13, 128/22, 139/3, 141/21, 152/21, 154/5, 155/13, 188/25, 193/24, 211/20, 219/10
v.+ unun 017/4, 041/7, 055/5, 055/9, 061/1, 062/7, 064/26, 066/5, 079/19, 089/22, 119/18, 155/10, 197/8, 209/28
v.+ unuz 123/28
v.+ uyla 033/21, 068/10, 155/16

x : Alfabenin sondan üçüncü harfi -1- [T]
x. 195/26

ya : Evet anlamında kullanılır; çekimli fiillerden sonra gelerek anlamı güçlendirir; iki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar -94- [T]
y. 010/9, 014/5, 018/6, 018/19, 021/5, 023/12, 023/21, 025/5, 025/15, 029/2, 039/4, 043/21, 050/21, 054/14, 056/20, 058/3, 064/16, 069/5, 072/20, 073/30, 076/12, 082/22, 083/14, 086/3, 088/7, 088/8, 088/14, 090/11, 096/5, 097/22, 098/1, 102/6, 106/11, 107/9, 109/9, 111/25, 112/7, 113/20, 113/28, 116/3, 117/1, 117/12, 123/28, 131/1,

132/15, 132/24, 133/25, 135/10,
140/7, 153/25, 158/28, 159/29, 159/30,
165/10, 166/10, 166/14, 170/11,
170/20, 175/7, 182/15, 184/15, 184/16,
197/25, 197/26, 199/17, 200/10,
200/11, 203/6, 203/8, 204/14, 204/15,
204/29, 215/28, 217/1, 218/6,
220/9, 225/11, 226/15, 226/16, 226/17
y. rabbi 193/28, 194/12

yabancı : Tanınmayan, bilinmeyen kimse
veya şey -11- [T]
y. 111/12, 112/7, 130/24, 156/30,
184/5, 185/8, 188/1, 224/25,
225/27
y.+ dır 160/4
y.+ lara 069/14

yabanî : Özel bir bakım görmeden kendi
kendine yetişen -3- [T]
y. 110/23, 111/7, 223/15

yağ - : Gökten yere düşmek -1- [T]
y.- ıyor 056/18

yağdır - : Yağmasını sağlamak; arka
arkaya ve bol miktarda ortaya sürmek,
vermek, yollamak, söylemek -1- [T]
y.- ıyorduk 075/13

yağlıboya : İncecik toz hâline getirilmiş
renkli maddelerin yağla
karıştırılmasından elde edilen ve bir
yüzeyi renklendirmek veya korumak için
kullanılan madde -1- [T]
y. 051/8

yağmur : Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar
hâlinde düşen su -2- [T]
y. 138/17
y.+ la 036/5

yahu : Söylenen söze dikkati çekmek ve
anlamını güçlendirmek için kullanılır
-4- [Ar]
y. 048/4, 048/20, 050/25, 202/9

Yahudi : Hz. Mûsânın dînine mensup

kimse, Mûsevî-2- [Ar]
Y.+ lere 069/7
Y.+ lerin 069/15

yahut : Veya -34- [T]
y. 019/15, 021/6, 023/13, 023/21,
026/23, 031/6, 040/11, 042/10,
042/17, 054/14, 070/3, 071/19,
074/5, 078/12, 085/2, 088/8, 090/17,
108/9, 108/20, 108/21, 109/1,
109/10, 133/26, 161/14, 162/20, 174/11,
176/30, 182/3, 201/12, 201/16,
207/18, 215/8, 224/3, 225/7

yak - : Yanmasını sağlamak,
tutuşturmak; içilecek duruma gelmesi için
tutuşturmak, içmeye başlamak;
yanıyormuş gibi ısırtıcı sert bir etki
yapmak -28- [T]

y. 212/10
y.- a 118/4
y.- abilirim 201/5
y.- arak 038/15, 038/20, 047/5,
159/19
y.- arken 215/14
y.- ayım 091/6
y.- ıyor 063/27, 153/16
y.- ıyordu 038/27
y.- mak 100/8, 118/4, 158/19
y.- maktan 060/15
y.- sak 205/14
y.- tı 015/19, 037/20, 039/17,
045/22, 058/28, 087/13, 158/24, 164/11,
200/23, 212/27

yaka : Giyeceklerin boynun etrâfına
gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü
biçimdeki parça -7- [T]

y.+ sı 095/21, 095/24
y.+ sından 012/2, 120/2, 210/27,
212/1
y.+ sını 095/16

yakala - : Elle sıkıca tutmak; bir yerde
bulmak, bulup durdurmak -18- [T]
y.- dı 050/9, 057/8, 098/20, 181/1,
188/24, 209/15, 211/7
y.- dım 017/26
y.- mak 143/27, 154/24

y.- maya 169/16
y.- mıştı 189/5
y.- yan 098/28
y.- yarak 219/16
y.- yımız 063/12
y.- yıp 060/26
y.- yor 215/2
y.- yordu 189/15

yakalan - : Tutulmak; suç işlerken bastırılmak, hoşla gitmeyecek bir durumu ortaya çıkmak -2- [T]
y.- maktan 079/27
y.- maz 040/14

yakalık : Erkek gömleklerinin yaka kısmına takılan eğreti yaka -3- [T]
y.+ ı 210/6
y.+ ın 053/11
y.+ ını 046/6

yakın : Arada az mesâfe bulunan; andıran, benzeyen, yaklaşan; aralarında sıkı ilişki bulunan -17- [T]
y. 018/6, 044/24, 066/6, 067/7, 082/18, 116/11, 128/10, 134/5, 138/26, 139/6
y.+ da 068/24, 068/26, 161/11, 161/19
y.+ dan 193/8, 217/2
y.+ dı 012/23

yakınlaş - : Yakın duruma gelmek, aradaki zaman veya mesâfe azalacak şekilde ilerlemek -1- [T]
y.- tıkça 045/16

yakış - : Güzel durmak, iyi gitmek, hoş görünmek, yaraşmak -5- [T]
y.- ır 116/12
y.- ıyor 100/26
y.- mayan 228/18
y.- mıyor 073/21
y.- tı 048/22

yaklaş - : Yakın duruma gelmek, aradaki zaman veya mesâfe azalacak şekilde ilerlemek -24- [T]
y.- acak 172/19

y.- anlara 044/15
y.- arak 076/7, 079/14, 095/28
y.- ıyor 079/29, 149/25
y.- ıyordu 062/6
y.- ıyorlardı 205/20
y.- tı 025/3, 033/4, 062/13, 091/20, 092/3, 098/11, 158/1, 161/10, 168/14, 169/12, 178/14
y.- tığını 023/4, 060/7
y.- tıklarımı 060/25
y.- tılar 028/24

yaklaştır - : Yakın duruma getirmek, yanaştırmak -3- [T]
y.- dı 144/5
y.- dığı 065/7
y.- ıyordu 054/20

yakut : En meşhuru kırmızı renklisi olan, pembe, erguvan renklerde, sâdece elmasın çizebildiği çok değerli taş, billûrlaşmış alüminyum oksit-2- [Yun]
y. 024/2, 127/17

yalan : Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz -24- [T]
y. 027/15, 057/27, 057/28, 057/29, 068/27, 071/14, 071/18, 101/7, 134/2, 147/19, 168/30, 169/1, 169/17, 189/29, 191/5, 201/20
y.+ a 057/11, 071/20
y.+ ını 057/17
y.+ ları 134/9
y.+ larını 057/28
y.+ larınızı 060/9
y.+ sa 060/24

yalancı : Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz -3- [T]
y. 057/26, 133/29
y.+ lığıyla 134/1

yalancık : Düzmece olarak, bilhassa öyle göstermek isteyerek -1- [T]
y.+ tan 091/29

yalancılık : Yalancı olma durumu, yalan söyleme huyu -1- [T]
y.+ ı 057/25

yaldız : Eşyâlara altın ve gümüş görünüşü vermek için sürülen, yapıştırılan, toz eriyik veya ince bir tabaka hâlindeki altın yâhut gümüş veya bunların taklidi olan madde -1- [T]
y. 141/19

yaldızlat - : Yaldızlamak işini yaptırmak -1- [T]
y.- ıyorsun 189/16

yaldızlı : Üzerine yaldız sürülmüş, yaldızlanmış -2- [T]
y. 079/2, 079/4

yalı : Deniz, göl ve nehir kenarlarındaki düz ve açık arâzi -78- [Yun]
y. 012/23, 035/21, 035/27, 066/14, 081/1, 081/4, 086/20, 102/16, 117/20, 221/16, 225/28
y.+ da 013/2, 024/15, 034/29, 089/5, 089/18, 097/23, 109/4, 121/26, 122/6, 221/11, 226/9
y.+ daki 025/7
y.+ dan 026/12, 034/13, 035/8, 037/5, 050/5
y.+ lar 089/14
y.+ lardan 223/3
y.+ ları 227/22
y.+ larına 036/6
y.+ nın 035/15, 035/21, 036/1, 036/4, 082/26, 086/22, 088/17, 088/21, 088/26, 091/5, 096/13, 109/25, 110/3, 110/14, 115/11, 118/17, 222/2, 223/7, 224/15
y.+ ya 012/25, 013/15, 013/16, 015/21, 026/24, 028/2, 036/3, 036/28, 039/4, 041/14, 042/14, 049/26, 071/12, 074/10, 077/17, 082/10, 082/22, 082/24, 083/2, 088/19, 111/12, 113/23, 121/7, 221/20
y.+ yı 119/15, 221/27, 224/16

yalnız : Yanında başka biri bulunmayan, başkası ile birlikte olmayan; sâdece -78-

[T]
y. 011/5, 011/20, 012/22, 013/14, 014/1, 015/11, 015/27, 017/23, 017/26, 017/35, 017/41, 024/3, 024/16, 025/5, 025/11, 025/13, 025/29, 030/1, 030/15, 035/7, 037/5, 043/4, 046/7, 046/18, 058/15, 058/17, 059/7, 061/12, 063/20, 064/28, 072/8, 073/17, 073/22, 074/8, 075/8, 076/11, 081/7, 081/18, 082/1, 086/3, 088/2, 091/10, 101/16, 101/22, 103/1, 104/26, 106/4, 110/15, 110/16, 115/5, 132/4, 132/8, 137/32, 139/24, 141/7, 141/8, 148/25, 148/27, 149/1, 152/15, 153/17, 158/17, 161/20, 163/2, 168/10, 169/11, 182/10, 187/17, 194/29, 195/26, 200/13, 201/2, 203/18, 203/23, 207/1, 211/16, 212/21
y.+ dı 012/25

yalvar - : Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek -20- [T]
y.- abilmek 077/9
y.- acak 221/25
y.- an 109/18, 209/21, 228/17
y.- dı 090/23, 187/2
y.- dıkça 031/18
y.- dılar 017/20
y.- dım 133/5
y.- ırım 159/5
y.- iş 209/8
y.- ışa 225/9
y.- ışlı 118/11
y.- ıyordu 151/10, 228/22
y.- ıyorlardı 025/19
y.- mak 221/26, 222/4
y.- sa 209/9

yamalak : Yansıma sözcük -1- [T]
y. 191/13

yaman : Gücü, etkisi, becerikliliği, ustalığı alışılmışın üstünde olan, usta -3- [T]
y. 136/25, 189/16
y.+ dır 054/8

yan - : Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek; vücûdunda veya bir organında aşırı sıcaklık hissetmek; çok ıztırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek -14- [T]

y.- ar 090/5

y.- arak 142/10

y.- arsın 042/2

y.- dı 044/21, 215/7

y.- incaya 223/19

y.- ıyor 009/9, 029/2, 055/11, 056/19, 220/7

y.- ıyorum 202/18

y.- mayacak 103/8

y.- miş 044/13

yan : Taraf, yön, cihet; bir yerin ön veya arka kabul edilen kısmına göre sağ yâhut solda olan tarafı, bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf; kat, nezd, huzur -88- [T]

y. 010/22, 023/14, 053/6, 055/12, 068/2, 069/22, 101/9, 104/7, 138/21, 140/6, 152/6, 152/13, 207/4, 219/14

y. yana 106/2

y.+ a 140/7, 152/13, 187/14, 212/14, 219/14, 226/30

yan y.+ a 106/2

y.+ dakilere 149/24

y.+ dan 034/19, 227/5

y.+ ı 032/19, 062/7, 064/23, 073/4, 108/13, 141/27

y.+ ima 090/8

y.+ imdan 032/24, 032/26, 189/8, 189/13

y.+ ımızda 187/25

y.+ ma 048/19, 053/24, 054/2, 056/2, 056/8, 057/8, 067/7, 070/5, 083/11, 083/15, 091/20, 124/4, 124/8, 152/12, 160/16, 174/7, 183/17, 185/15, 190/10, 228/12

y.+ ında 014/26, 052/7, 053/18, 058/11, 059/2, 072/10, 079/4, 121/11, 129/18, 138/23, 150/1, 152/1, 152/9, 154/21, 170/21, 184/15, 192/9

y.+ ındaki 127/17, 158/1, 182/5

y.+ imdan 058/29, 069/21, 070/14,

079/16, 114/3, 149/15

y.+ ındayız 122/22

y.+ ını 070/4

y.+ ımızda 060/23

y.+ lara 166/12

y.+ larından 048/1

yana : e doğru; bakımından, cihetince -2- [T]

y. 047/23, 172/31

yanak : Yüzün kulak, göz, şakak, burun ve çene arasında kalan iki yan tarafından her biri-11- [T]

y.+ ina 194/4

y.+ imdan 086/6

y.+ ımı 162/19, 162/27, 163/6

y.+ larda 208/20, 227/10

y.+ ları 095/10, 096/19

y.+ larında 033/26

y.+ larının 010/9

yanaş - : Bir şey veya kimsenin yanına gelmek, yanına sokulmak, yanına varmak; dokunacak şekilde sokulmak, sokulup durma -4- [T]

y.- ır 014/13

y.- maz 014/13

y.- tı 123/3

y.- tığımı 108/17

yanaşma : Yanaşmak işi; sığıntı, tufeyli -1- [T]

y. 185/8

yangın : Bir şeyin yanmasından ileri gelen ve etrâfa yayılıp zarara yol açan büyük ateş -2- [T]

y.+ dan 038/26, 138/18

yanıl - : Aldanmak, hatâ yapmak; iyice düşünmeden uygunsuz bir iş yapmak

-11- [T]

y.- amaz 139/8

y.- ır 026/7

y.- ıyorsun 026/7, 040/21

y.- ıyorsunuz 134/17, 134/20,

134/25

y.- madığımı 072/21

y.- mamıştı 193/6
y.- mıyorsam 017/33
y.- mıyorum 026/8

yanında : Taraf, yön, cihet; bir yerin ön veya arka kabul edilen kısmına göre sağ yâhut solda olan tarafı, bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf; kat, nezd, huzur -1- [T]
y. 155/5

yâni : Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki anlamında kullanılır -9- [Ar]
y. 060/26, 075/20, 084/29, 085/24, 085/25, 117/8, 137/19, 160/24, 216/11

yanlış : Doğru olmayan, hatâli -8- [T]
y. 179/26, 182/18, 191/13
y.+ ı 094/10
y.+ ın 083/28, 083/29, 096/8
y.+ ır 182/17

yanlışlık : Yanlış söz, iş veya davranış, hatâ -2- [T]
y. 139/15, 156/23

yanyana : Bir yerin ön veya arka kabul edilen kısmına göre sağ yâhut solda olan tarafı, bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf; birbirinin yanında, birlikte -3- [T]
y. 054/17, 082/27, 083/29

yap - : Ortaya koymak, gerçekleştirmek, meydana getirmek; davranmak, hareket etmek -204- [T]
y. 010/25, 042/5, 075/16, 076/7, 113/21
y.- abildiği 032/3
y.- abileceği 109/10
y.- abileceğin 042/5
y.- abilir 015/1, 031/19
y.- abilirdim 204/14
y.- abilirim 109/4
y.- abilirler 171/9

y.- abilmek 078/1
y.- acağı 012/28, 095/15
y.- acağım 109/10, 137/25, 197/6
y.- acağımı 137/32, 157/30,

205/23

y.- acağımız 033/6
y.- acağımı 020/10, 091/13
y.- acağız 185/29, 195/8
y.- acak 140/10, 184/17, 184/18,

224/5

y.- acaklarını 211/14
y.- acakmış 177/8
y.- acaksanız 184/23
y.- acaksın 043/30, 151/22, 153/2, 178/15, 225/15

y.- acaktı 186/23

y.- acaktır 161/1

y.- alım 052/18, 166/3

y.- amadığı 225/26

y.- amadığını 037/7

y.- amaz 075/3

y.- amazsın 201/15

y.- an 056/17, 175/10, 216/23

y.- ar 030/17, 038/6, 041/11,

072/8, 116/15, 148/13

y.- arak 053/6, 053/7, 061/11,

147/2

y.- ardı 170/22

y.- ardım 019/24

y.- ardın 203/7

y.- arım 134/29, 157/26

y.- arken 010/7

y.- arlar 019/10

y.- arsa 134/9

y.- arsan 075/15, 161/19

y.- arsınız 021/28, 137/28

y.- ayım 049/4, 073/20, 097/23,

112/15, 112/16, 112/23, 166/14, 172/21,

202/21, 203/7

y.- ılacak 039/6, 161/13

y.- ılan 079/11, 121/27

y.- ıldığını 137/9

y.- ılmamasını 124/1

y.- ın 184/23

y.- ımız 154/7

y.- ıp 014/21, 164/15

y.- ıyor 048/27, 050/5, 053/10,

097/8, 102/3, 127/9, 191/15

y.- ıyordu 086/23, 110/3, 139/28,

179/28, 188/8, 190/22
y.- ıyordı 066/18
y.- ıyorsam 167/19
y.- ıyorsun 189/12
y.- ıyorum 135/11
y.- ma 019/10, 095/5, 109/19,
109/20
y.- madan 030/6, 193/5
y.- madı 055/24
y.- madın 186/7, 186/11
y.- mak 012/11, 074/14, 135/30,
147/5, 168/27, 207/15
y.- maktan 074/11, 129/8, 204/8
y.- malı 208/27, 208/28, 209/1,
209/4, 209/7
y.- malıydı 220/12
y.- mamaya 098/17
y.- mamı 042/13
y.- mamış 227/13
y.- maya 147/9, 161/13, 168/20,
195/11, 204/5, 225/6
y.- mayacağım 052/31
y.- mayacağımı 014/21
y.- maz 018/7
y.- mazsa 018/7
y.- mış 096/21, 182/27
y.- mıştı 220/13
y.- mıyor 092/3, 161/4
y.- san 200/17
y.- sanız 019/12
y.- saydı 220/9
y.- sın 020/18, 114/6
y.- tı 017/15, 033/8, 087/2,
141/25, 155/26, 180/22, 186/5, 186/10,
186/13, 186/16, 186/18, 186/21,
187/9, 187/15, 187/25, 188/6, 189/19,
190/18, 191/3, 198/3, 211/17,
229/1
y.- tığı 035/3, 053/2, 107/23,
115/14, 191/19, 219/17
y.- tıgımı 210/13
y.- tığın 013/14
y.- tıgımı 019/24, 049/26
y.- tıkları 111/7
y.- tıklarımı 107/11, 196/27
y.- tüm 075/4, 107/5, 167/5, 167/9,
180/23
y.- tın 064/9, 103/17
y.- tırdığı 036/16

yapayalnız : Yanında kimse olmayan
olmadan, tek başına -3- [T]
y. 081/8, 088/5, 088/26

yapıl - : Ortaya koymak, gerçekleştirmek,
meydana getirmek; davranmak, hareket
etmek; işlemek, gerçekleştirmek -4-
[T]
y.- dı 037/1
y.- ma 079/3
y.- madan 017/53
y.- mamasını 043/6

yapış - : Ayrılmayacak şekilde tutunup
kalmak; sıkı sıkı tutmak, bırakmamak
üzere yakalamak, sarılmak -7- [T]
y.- an 227/24
y.- ıp 152/28
y.- mış 009/4, 137/5
y.- tı 066/10, 155/17, 209/17

yapıştır - : Yapışmasını sağlamak -1-
[T]
y.- mıştı 219/3

yapma : İçten gelmeyerek yapılan,
yapmacık, sunî -1- [T]
y.+ cık 023/29

yapmacık : İçten olmayan, tabîi olarak
değil zorlama ile yapılan, düzme, sahte
-2- [T]
y. 156/13
y.+ tır 201/21

yapmacıklı : Yapmacık özelliği taşıyan,
içten olmayan, gayr-i samîmî-1- [T]
y. 103/5

yaprak : Bitkilerin solunum, özümleme,
terleme vb. olaylara yarayan, genellikle
klorofilli, şekli bulunduğu bitkiye göre
değişen yeşil uzantısı; kitap, defter
şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan
kâğıtlardan her biri, varak -6- [T]
y.+ mın 223/17
y.+ lar 083/6, 108/21, 110/18
y.+ ları 011/18

y.+ ta 011/7

yaptır - : Ortaya konmasını, meydana getirilmesini sağlamak; üretirmek, îmal ettirmek -3- [T]

y.- acağım 163/10

y.- acak 170/11

y.- mış 048/4

yaptırıl - : Ortaya konmasını, meydana getirilmesini sağlamak -1- [T]

y.- mış 053/8

yar - : Yarar sağlamak, faydalı olmak, kendisinden faydalanılmak -1- [T]

y.- yorsun 075/2

yara - : Yarar sağlamak, faydalı olmak, kendisinden faydalanılmak -4- [T]

y.- dı 160/15

y.- mayacağı 153/15

y.- r 012/14

y.- yıp 153/14

yara : Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çiban -2- [T]

y. 212/23

y.+ ları 181/15

yaralı : Yaralanmış olan, yarası olan kimse, mecruh-2- [T]

y. 140/25, 209/16

yaramaz : Uslu durmayan, söz dinlemeyen, haşarı -2- [T]

y. 175/9

y.+ ı 048/19

yaramazlık : Yaramaz olma durumu; yaramaz olan kimseye yakışır davranış

-1- [T]

y. ettiğine 017/54

yarar : Bir işten elde edilen iyi sonuç, fayda, avantaj; çıkar -1- [T]

y.+ lar 042/21

yaraş - : Uymak, uygun düşmek,

yakışmak -1- [T]
y.- ır 040/28

yarat - : Yoktan var etmek, halketmek; daha önce olmayan bir şeyi ortaya

koymak, yapmak, ibdâ etmek -7- [T]

y.- acak 166/14

y.- amaz 166/17

y.- ır 085/1

y.- ırken 040/10

y.- maya 034/29

y.- tı 054/6

y.- tığı 139/4

yaratıcı : Yaratan, var eden, halkeden Allah, Tanrı; meydana getirme,

yapabilme yeteneği olan -1- [T]
y. 042/3

yardım : Elindeki imkânları ve gücünü ihtiyacı olan biri için kullanma, muâvenet

-9- [T]

y. ederdim 173/1

y. ediyor 173/8

y. et 159/5, 202/20, 225/8

y. etmen 200/1

y.+ ın 076/14

y.+ ıyla 152/5, 153/6

yardımcı : Yardım eden kimse -1- [T]

y.+ nız 113/8

yarı : Bir bütünün iki eşit parçasından her biri, nısıf; buçuk -32- [T]

y. 019/25, 020/2, 030/15, 062/16,

070/16, 077/26, 119/18, 122/28,

124/3, 164/9, 209/28

y.+ da 059/24, 176/15

y.+ dan 086/11

y.+ ları 214/2

y.+ larına 035/22, 128/19, 186/24

y.+ sı 079/12, 081/7, 087/14,

109/9, 170/18, 187/7, 194/26, 207/10

y.+ sına 012/9, 067/29

y.+ sında 135/7

y.+ ya 020/2, 119/18, 164/9

yarıl - : Yarmak işi yapılmak-1- [T]
y.- miş 138/23

yarım : Bir bütünün ayrıldığı iki eşit parçadan her biri, bir bütünün yarısı; saat için gündüz 12.30, gece 0.30 -6- [T]
y. 011/2, 057/10, 124/11, 181/21, 191/13
y.+ a 009/19

yarın : İçinde bulunulan günden sonra gelen gün -16- [T]
y. 026/23, 026/26, 028/2, 053/15, 062/18, 064/10, 094/7, 102/4, 158/14, 193/16, 204/20, 205/6
y.+ dan 076/16
y.+ ı 165/24, 165/25

yasak : Yapılması istenmeyen, yapılmasına izin verilmemiş olan, memnu -1- [Moğ]
y. 019/12

yasemin : Zeytingiller familyasından, güzel koku yapımında kullanılan, beyaz renkli ender olarak kırmızı veya sarı, çok kokulu çiçekler açan, sarmaşık cinsinden ağaççık -4- [Far]
y. 032/6, 033/14, 055/6, 210/1

yasla - : Dayamak -1- [T]
y.- miş 206/4

yaslan - : Bir yere dayanmak, dayalı olmak; güvenmek, sırtını dayamak -2- [T]
y.- dı 062/26
y.- dığım 201/1

yastık : Baş altına koymak veya dayanmak için kullanılan, içi pamuk, yün, ot, kuş tüyü vb. ile doldurulmuş, torba şeklinde, dört köşe, uzun veya yuvarlak küçük minder -5- [T]
y.+ a 082/6
y.+ ma 141/20, 142/24
y.+ lara 129/3
y.+ tan 009/3

yaş : Doğuştan îtibâren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman -31- [T]
y. 063/26, 224/9
y.+ a 184/16
y.+ ça 017/12
y.+ ımı 113/13
y.+ ma 039/23, 100/4, 100/10, 100/14, 177/12, 182/24
y.+ mda 011/10, 011/14, 085/13, 089/28, 099/20, 138/20, 151/17
y.+ ndan 049/6
y.+ ndayım 089/27, 116/19
y.+ ndayken 039/22
y.+ ımı 011/25, 086/13
y.+ mıza 113/13
y.+ mızda 113/18
y.+ ta 019/5, 049/8, 052/2, 100/12
y.+ tan 100/6

yaş : Islak, nemli -3- [T]
y. 029/4, 086/15
y.+ lı 086/6

yaşa - : Sağ olmak, hayatta bulunmak; hayâtını devam ettirmek, ömür sürmek -39- [T]
y. 042/15, 056/22, 090/8
y.- dığım 107/19
y.- dığımın 093/8
y.- dim 090/7
y.- mak 044/25, 045/12
y.- makta 111/8
y.- maktan 045/5, 088/15
y.- mam 157/9
y.- masımı 184/19
y.- maya 041/15, 042/20, 100/13, 147/8, 203/8
y.- mayacak 138/26, 138/27
y.- mayacaksın 073/15
y.- mıyor 212/17
y.- r 042/12, 047/19
y.- rsın 041/16
y.- yabilirdim 167/6
y.- yacaksınız 018/24
y.- yalım 073/22
y.- yamam 025/5, 165/2
y.- yamayacağım 042/16
y.- yamayacağımı 108/15
y.- yan 088/27

y.- yıp 075/11
y.- yorlar 039/28
y.- yorlardı 177/1
y.- yormuş 223/11
y.- yoruz 107/15

yaşam : Hayat, canlılık, dirilik; yaşama süresi, ömür -1- [T]
y.+ anın 042/6

yaşar - : Yaşla dolmak -5- [T]
y.- an 171/4
y.- dı 089/13, 124/16
y.- ıyordu 169/12, 229/10

yaşıt : Aynı yaşta olan kimselerden her biri -1- [T]
y.+ tılar 083/18

yaşlan - : Yaşı ilerlemek -1- [T]
y.- acaksınız 018/22

yaşlı : Uzun yılları geride bırakmış; yaşlı ilerlemiş kimse; yaşla dolmuş -4- [T]
y. 066/10, 110/17, 120/31, 195/2

yat - : Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek; boylu boyunca uzanmak -36- [T]
y. 117/9, 117/12, 197/23
y.- acağım 184/24
y.- an 154/21
y.- ar 113/2
y.- arsin 205/2
y.- mız 123/24, 123/25
y.- ıp 041/16, 047/23, 084/18,
135/15

y.- ıyor 129/5, 212/14
y.- ıyordu 037/19, 120/1, 122/20
y.- ıyorum 011/20
y.- mak 142/11
y.- malı 184/1
y.- mış 117/24, 184/30
y.- sa 009/15
y.- tı 088/6, 115/9, 118/1, 118/6,
154/19, 219/2
y.- tığı 078/4, 079/18, 155/23
y.- tüm 092/18

y.- tın 087/12, 092/17

yatak : Uyumak veya dinlenmek için üzerine veya içine yatırılan şey, karyola, kerevet, sedir -61- [T]
y. 012/26, 037/17, 038/8, 078/3,
078/6, 089/5, 109/28, 128/8,
128/20, 146/1, 154/13, 184/26,
187/8, 207/1, 212/13
y.+ a 102/21, 110/5, 115/8,
116/21, 119/26, 154/17, 184/30, 210/20,
219/3
y.+ ı 079/15, 079/27, 139/14,
214/14
y.+ ıma 108/1
y.+ ımda 108/21
y.+ ın 009/4, 078/8, 079/18,
079/23, 155/9, 155/12, 155/15, 187/9,
187/16, 190/9, 197/27
y.+ ıma 091/5, 118/20, 193/29,
197/22
y.+ ımda 079/19
y.+ ımdan 083/4
y.+ ımın 010/3, 066/1, 067/1
y.+ ta 082/6, 089/10
y.+ tan 009/5, 081/7, 088/16,
108/5, 118/17, 127/10, 135/16, 155/22

yatır - : Birinin yatmasını sağlamak, yatmasına sebep olmak; bir parayı işletmek için bir yere bağlamak -5- [T]
y. 173/15
y.- dı 091/5
y.- dığım 102/19
y.- dılar 120/21
y.- sın 056/4

yatsı : Güneşin batışından bir iki saat sonraki vakit -1- [T]
y. 087/31

yavan : Yağı az; tatsız, zevksiz, anlamsız -1- [T]
y. 193/7

yavaş : Hızı gerekenden az olan, hızlı olmayan; ağır ağır, âheste -52- [T]
y. 015/2, 017/36, 021/9, 023/8,

074/18, 083/11, 085/17, 122/21,
123/7, 124/4, 124/6, 129/1,
131/15, 139/18, 158/2, 159/8, 167/2,
181/3, 184/3, 184/14, 212/11,
226/21
y.+ ça 024/1, 045/19, 060/2,
061/3, 104/11, 124/6, 189/3, 195/9,
200/5, 208/8

yavaşıca : Çok yavaş, usulca, yavaşcacık
-2- [T]
y. 105/18, 150/1

yavaşlat - : Yavaşlamasına sebep olmak
veya yavaşlamasını sağlamak, hızını
kesmek -2- [T]
y.- arak 063/19
y.- tırıyordu 224/12

yavru : Çok küçük yaşta olan insan veya
hayvan; toy, acemi, tecrübesiz kimse
-17- [T]
y.+ cuğum 116/21
y.+ m 047/17, 067/3, 085/6,
086/5, 089/17, 091/2, 091/23, 117/9,
117/12, 142/16, 147/16, 162/25,
163/7, 166/24, 182/12, 193/11

yay - : Bir şeyi açıp sermek; duyurmak,
herkesin öğremesine sebep olmak -2-
[T]
y.- dı 134/7
y.- makla 047/2

yay : İki ucu arasında bir kiriş gerili olan,
eğri ve esnek ok atma âleti, kavis -1-
[T]
y.+ ı 055/5

yaya : Yürüyerek giden kimse -1-
[T]
y. 104/2

yayan : Bir şeye binmeden, yürümek
sûretiyle -1- [T]
y. 113/1

yaygaracı : Olur olmaz şeye gürültü
koparmak, bağırıp çağırarak huyunda

olan -1- [T]
y. 118/22

yaygın : Herkesce bilinen, benimsenmiş
olan; kapsamı geniş olan, sınırlı olmayan
-1- [T]
y. 045/17

yayıl - : Açılıp serilmek; kendini
bırakarak sereserpe oturmak veya yatmak
-6- [T]
y.- an 070/22, 141/21
y.- arak 033/22
y.- dı 159/20
y.- masına 046/20
y.- mış 037/18

yaylı : Yayları olan -4- [T]
y. 028/22, 074/12, 079/23, 164/11

yayvan : Yayılmış şekilde geniş olan,
basık ve geniş -1- [T]
y. 154/6

yaz - : Bir söz veya düşüncüyü belli işaret
ve harflerle bir yere geçirmek -17-
[T]
y. 076/12, 076/15, 159/26
y.- abilir 137/17
y.- amayacağımız 216/19
y.- an 137/18, 140/5
y.- ar 011/7
y.- dı 011/21
y.- dığı 011/19
y.- dığından 144/14
y.- dim 144/10, 144/12
y.- ılmış 143/22
y.- ma 053/16
y.- mak 011/5

yazdır - : Yazmak işini başkasına
yaptırmak, yazılmasını sağlamak -1-
[T]
y.- mış 085/13

yazı : Yazmak işi, düşüncelerin belli
işâretlerle tespit edilmesi; kader, yazgı,
alın yazısı -17- [T]
y. 085/13, 135/18, 137/30,

139/26, 158/24, 164/11, 193/1
y.+ ları 139/27
y.+ n 143/19
y.+ sı 135/25, 137/2, 139/28
y.+ sına 140/1
y.+ sını 071/9
y.+ sıyla 137/3, 220/24
y.+ yı 140/1

yazıhane : Danışma ve yazı işlerinin yürütüldüğü iş yeri, büro -2- [Far]
y. 015/11
y.+ nin 017/29

yazık : Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder -4- [T]
y. 021/5, 026/28, 188/11, 188/14

yazıl - : Yazmak işi yapılmak; yazıya geçirilmek -3- [T]
y.- miş 014/18, 172/16, 220/25

yazın : Yaz mevsiminde, yaz aylarında -1- [T]
y. 037/28

ye - : Ağızda çiğneyerek yutmak; için için üzüp durmak -26- [T]
y.- di 133/20
y.- dik 052/24
y.- medin 012/21
y.- meli 068/18
y.- meye 091/16
y.- mez 035/18
y.- mişlerdi 036/7
y.- r 035/18, 086/14
y.- yemedi 086/11, 115/1
y.- yemiyordu 093/11
y.- yen 072/11, 184/25, 194/1
y.- yeyim 186/14
y.- yip 084/17
y.- yor 053/27, 094/1
y.- yordum 107/18
y.- yorlar 215/27
y.- yorlardı 185/14
y.- yorum 049/29, 185/26
y.- yoruz 188/20

yedi : Altıdan sonra, sekizden önce gelen sayının adı -4- [T]
y. 081/14, 153/5, 170/14, 190/2

yedir - : Yemesini sağlamak, yemesine sebep olmak; nefis, gurur, onur, kibir gibi kelimelerle bahis konusu olan söz veya davranışı hazmedememek, kendine yakıştıramamak -4- [T]
y.- emiyordu 137/11
y.- in 184/23
y.- iyor 150/26
y.- sin 182/7

yegâne : Tek, biricik -3- [Far]
y. 113/25, 160/4, 217/19

yeis : Şiddetli üzüntü, keder -5- [Ar]
y. 077/2, 221/9
y.+ le 115/19, 137/14
y.+ li 066/10

yeknesak : Hep aynı şekilde, değişmeden devam eden, tek düze, biteviye, monoton -5- [ArFar]
y. 035/5, 036/1, 063/4, 082/7
y.+ lıklarından 213/1

yeknesaklık : Yeknesak olma durumu -1- [FarAr]
y. 222/2

yeldirme : Eskiden kadınların rahat gezmek için üstlerine giydikleri, baş örtüsüyle birlikte kullanılan, kolları ve bedeni bol, hafif üst giyeceği -2- [T]
y.+ li 177/10
y.+ siyle 110/29

yele : Aslan, at hayvanların ensesinde veya boynunda gür bir halde bulunan uzun kıllar -1- [T]
y.+ sini 150/17

yelek : Gömlek üzerine giyilen kolsuz giyecek -1- [T]
y.+ inden 075/14

yelpaze : İki tarafa sallandığı zaman bir

hava esintisi yaparak serinlemeyi
sağlayan hasır, fildişi, kumaş, kâğıt, kuş
tüyü vb.nden yapılmış küçük taşınır âlet

-1- [T]
y. 069/29

yelpazele - : Bir kimse veya nesnenin
üzerine yelpâze ile yel oluşturmak -2-
[T]
y.- ttiriyordu 141/21
y.- yordu 142/2

yemek : Yemek işi; yenmek için
pişirilmiş, hazırlanmış yiyecek, aş, taam;
ağızda çiğneyerek yutmak; için için üzüp
durmak; günün belli saatlerinde,
genellikle öğle ve akşam vakitlerinde
yenen yiyecek -40- [T]
y. 012/21, 036/7, 052/24, 086/17,
093/11, 094/1, 115/1, 170/19,
170/21, 177/3, 182/6, 182/7,
182/9, 184/25, 185/5, 185/10, 185/12,
185/14, 185/26, 186/17, 194/1
y.+ e 014/28, 076/21, 093/1,
154/24
y.+ imi 186/14
y.+ inde 086/11
y.+ ini 035/18, 086/14, 184/23,
197/24
y.+ iniz 052/22
y.+ lere 036/15
y.+ lerin 094/1
y.+ lerini 036/10
y.+ te 089/19, 172/6
y.+ ten 072/24

yemen : Üzerine kalıpla desen basılıp elle
boyanan ve kadınlar tarafından başa
bağlanan tülbent -1- [Ar]
y.+ ileri 115/14

yemin : Allah'ı veya mukaddes bir
varlığı şahit tutarak verilen söz, ant,
kasem -8- [Ar]
y. ederim 104/7
y. ediniz 136/20, 136/27, 136/29,
136/32
y. ediyor 022/22
y. ediyorum 060/17

y.+ i 136/28

yen - : Karşısındakine üstün gelmek, onu
mağlûp etmek -6- [T]
y.- emeden 199/10
y.- emediği 106/15
y.- mek 019/15, 209/4
y.- meye 032/28
y.- miş 128/28

yeni : Hiç kullanılmamış olan; daha önce
var olmamış, söylenmemiş,
düşünülmemiş, değişik, orijinal; az
zaman önce -43- [T]
y. 010/26, 017/1, 018/24, 023/16,
023/17, 031/26, 034/16, 034/28,
036/16, 037/23, 038/7, 047/3,
048/4, 054/27, 070/22, 071/7, 071/11,
079/5, 081/9, 089/5, 097/5, 098/3,
098/8, 104/11, 122/14, 124/15,
128/2, 130/25, 153/14, 154/5,
155/25, 159/19, 176/24, 177/3, 188/4,
189/29, 192/6, 202/25, 220/16,
223/2
y.+ lerini 127/5

yeniden : Tekrar, yeni baştan, bir daha,
gene -22- [T]
y. 013/7, 013/26, 039/5, 045/20,
066/8, 066/10, 074/27, 080/16,
092/19, 095/1, 099/1, 114/4,
116/8, 117/22, 121/19, 132/12, 140/1,
158/11, 158/18, 160/7, 215/1,
227/2

yenik : Aşınmış -1- [T]
y.+ ler 181/16

yenil - : Yenilgiye uğramak, mağlûp
olmak -2- [T]
y.- memek 155/12
y.- miş 210/14

yenile - : Eskisinin yerine yenisini
koymak, yenisini almak; yeniden
yapmak, tekrar yapmak -1- [T]
y.- di 228/6

yepyeni : Çok yeni, hiç kullanılmamış

-2- [T]
y. 026/26, 065/5

yer : Bir nesne veya kimsenin kapladığı yâhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu mahal; ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin; taraf, bölge, ülke -137- [T]

y. 025/15, 031/17, 038/27,
048/17, 067/10, 081/9, 117/22, 130/16,
141/20, 191/15
y.+ de 012/28, 019/7, 023/20,
041/15, 049/13, 049/20, 053/4, 055/12,
055/15, 074/6, 091/14, 114/1,
128/19, 142/23, 152/7, 166/16, 180/10,
182/13, 192/28, 200/30, 212/14,
213/12, 213/14, 214/2, 225/5, 225/27
y.+ den 033/19, 112/14, 130/13,
186/6, 193/12, 200/25, 225/4
y.+ desiniz 122/22
y.+ e 011/24, 026/11, 026/30,
027/17, 027/23, 028/12, 038/28, 055/4,
068/14, 087/5, 098/3, 108/26,
117/23, 118/17, 119/23, 121/9, 127/18,
128/8, 128/28, 137/8, 137/12,
138/11, 138/20, 153/17, 154/9, 158/17,
185/24, 190/1, 193/27, 196/14,
198/11, 207/3, 211/7, 214/9
y.+ i 027/22, 128/28, 166/8,
201/14, 223/15
y.+ im 135/8, 228/9
y.+ imde 203/7
y.+ imden 111/20
y.+ in 100/1, 194/6, 199/17
y.+ inde 089/11, 192/25, 193/24
y.+ inden 009/16, 024/19, 028/8,
037/25, 037/29, 052/5, 056/2, 068/2,
068/5, 074/16, 105/20, 123/18,
138/1, 138/3, 161/28, 162/13, 175/8,
185/20, 188/24, 194/24, 196/29,
197/3, 197/9, 209/15, 226/18
y.+ ine 015/17, 096/2, 152/17,
176/19, 197/1, 219/2
y.+ inizde 063/12
y.+ ler 132/16
y.+ lerde 022/24, 075/18
y.+ lere 022/25
y.+ leri 079/16, 225/14
y.+ leridir 021/2

y.+ lerinden 053/9
y.+ lerine 135/2
y.+ lerini 019/7

yeraltı : Yerin toprağın altında kalan bölümü -1- [T]
y.+ ndan 035/14

yerinde : Uygun, münasip; yeterli -5- [T]
y. 073/25, 093/26, 096/25, 101/4
y.+ izde 095/29

yerine : Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere -8- [T]
y. 111/10, 129/2, 153/7, 155/19,
172/6, 173/21, 200/3, 221/22

yerleş - : Âit olduğu yere iyice oturmak; yer bulup rahat bir şekilde oturmak, kurulmak -6- [T]
y. 052/25
y.- mek 213/5
y.- ti 012/28, 152/8, 152/22

yerleştire - : Yerleşmesini sağlamak, âit olduğu yere oturtmak, yerine koymak; yerine koymak -1- [T]
y.- iyor 077/26

yeryüzü : Üzerinde yaşadığımız yer küresinin kabuğu, arz -1- [T]
y. 084/14

yeşil : Sarı ile mâvi arasında yer alan renk, yaprak rengi -2- [T]
y. 052/11, 110/18

yetiş - : Ulaşmak, vâsil olmak; gelişip büyümek, olmak -9- [T]
y.- eyim 076/21
y.- ir 205/23
y.- mek 070/7
y.- meli 010/1
y.- mez 165/22
y.- miş 100/11
y.- miyordu 088/9
y.- ti 172/29
y.- tiremiyorum 172/22

yetiştir - : Yetiştirmesini, ulaşmasını sağlamak; bakıp büyütmek -2- [T]

y.- diği 011/24
y.- miş 039/26

yetiştiril - : Yetiştirmek işi yapılmak, yetişmesi, ulaşması sağlanmak; bakılıp büyütülmek -1- [T]
y.- miş 021/5

yetmiş : Altmış dokuzdan sonra, yetmiş birden önce gelen sayının adı-5- [T]
y. 084/16, 116/23, 117/13, 172/18, 196/1

yevmî : Günlük -1- [Ar]
y. 213/1

yezid : Çok kızılan, hâin ve gaddar kimseler için kullanılan sövme sözü -3- [Ar]
y. 141/5, 153/2

yığıl - : Yığılmak işi yapılmak, bir yere küme hâlinde konulmak; toplanmak, birikmek -2- [T]
y.- an 200/30
y.- ıyor 194/17

yığın : Yığılmış şeylerden meydana gelen tepecik, küme -4- [T]
y. 155/3
y.+ ı 036/19, 037/23, 152/25

yık - : Kurulu bir şeyi parçalayıp dağıtmak; devirmek -1- [T]
y. 196/17

yıka - : Bir şeyi su veya başka bir sıvı ile temizlemek -4- [T]
y.- dı 195/10
y.- diği 010/17
y.- dıktan 009/17
y.- rken 024/1

yıkan - : Yıkamak işi yapılmak, su ile temizlenmek -1- [T]
y.- miş 052/28

yıkıl - : Parçalanıp dağılmak; devrilmek -8- [T]
y.- acak 028/9
y.- dı 057/14, 211/12
y.- diğini 134/4
y.- ıvermek 108/26
y.- ıyormuş 225/28
y.- mamış 060/5
y.- miş 056/26

yıl : Dünyânın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sâl -1- [T]
y.+ larca 022/10

yıl - : Gözü korkmak, eski cesâreti kalmamak, ürkeklik gelmek -2- [T]
y.- mazdı 223/20
y.- mişti 022/23

yılan : Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan, üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı zehirli olan, uzun sürüngen hayvan -3- [T]
y. 035/24, 107/7
y.+ lar 118/2

yılankavi : Yılan gibi kıvrılan, döne döne giden -1- [T]
y. 055/6

yıldırım : Bulutlarda toplanan elektriğin kuvvetli bir ışık yayarak gümbürtülü bir şekilde yere boşalması olayı -1- [T]
y.+ ın 208/7

yılışık : Sırtarak insana yanaşan, yılışan, sırnaşık -1- [T]
y. 138/9

yıpran - : Zamânın etkisiyle veya çok kullanılmaktan, çok çalışmaktan aşınmak, eskimek; eski gücünü kaybetmek -1- [T]
y.- miş 181/18

yırt - : Elle iki tarafından tutarak parçalara ayırmak;yarıp geçmek, yarmak,

bölmek -1- [T]
y.- tı 026/11

yırtıcı : Etlerini yiyip beslenmek için
diğer hayvanları dişleri ve tırnakları ile
parçalayan; kan dökmekten hoşlanan
-1- [T]
y. 029/3

yırtık : Yırtılmış -1- [T]
y. 213/13

yırtıl - : İki veya daha fazla parçaya
ayrılmak -1- [T]
y.- dı 044/21

yine : Bir daha, tekrar, gene -85- [T]
y. 011/12, 013/9, 013/10, 013/23,
020/14, 021/1, 022/19, 022/26,
023/24, 031/6, 041/18, 043/29,
048/8, 050/1, 052/9, 053/13, 055/6,
062/16, 067/14, 069/14, 069/22,
070/8, 072/29, 074/3, 075/13, 081/15,
083/3, 085/25, 086/4, 094/11,
095/13, 095/14, 097/22, 101/3, 102/20,
107/28, 109/14, 111/3, 112/13,
118/16, 119/16, 130/14, 134/7, 137/8,
137/25, 139/27, 140/3, 144/23,
152/12, 154/14, 154/22, 154/23, 155/28,
156/1, 159/27, 162/8, 165/19,
168/9, 174/22, 175/17, 179/29, 181/20,
183/11, 184/14, 186/2, 189/6,
190/10, 190/19, 191/8, 193/13, 193/19,
196/18, 203/25, 204/20, 207/17,
212/26, 219/7, 220/8, 220/20, 228/11

yirmi : On dokuzdan sonra, yirmi birden
önce gelen sayının adı -11- [T]
y. 011/14, 063/26, 081/14, 084/9,
084/21, 129/10, 182/3, 186/23,
213/21, 220/28, 223/10

yiyecek : Yenecek şey, azık, mekûlât
-1- [T]
y. 074/10

yoğurul - : Hamur durumuna getirilmek;
devamlı olarak mâruz kaldığı bir şeye
göre şekillenmek -1- [T]

y.- muş 181/10

yok : Bulunmayan, mevcut olmayan şey
-131- [T]
y. 010/1, 012/22, 014/2, 014/27,
014/28, 024/31, 025/23, 026/4,
035/5, 035/17, 038/17, 040/1,
040/4, 040/9, 041/7, 042/25, 042/29,
043/24, 051/10, 051/17, 051/24,
052/24, 054/3, 056/25, 071/14, 071/22,
072/5, 073/6, 073/26, 077/22,
077/24, 078/12, 082/19, 086/1, 087/31,
088/23, 090/7, 092/26, 094/10,
102/2, 103/23, 106/18, 108/18, 108/23,
108/24, 108/25, 109/3, 111/24,
112/10, 113/14, 114/14, 117/9, 119/8,
119/10, 120/10, 122/24, 122/26,
123/24, 123/25, 135/8, 135/29, 137/23,
137/25, 138/27, 139/8, 139/23,
140/11, 142/21, 144/15, 144/16, 144/27,
148/3, 150/7, 150/24, 153/22,
157/13, 157/29, 158/3, 161/14, 162/4,
165/25, 166/22, 167/12, 169/9,
170/26, 174/27, 175/14, 189/16, 193/16,
223/6, 224/16, 227/17
y.+ ken 039/13, 163/7
y.+ luğuna 082/9
y.+ sa 042/28
y.+ tu 020/18, 067/25, 115/13,
119/16, 122/16, 130/4, 138/24, 140/26,
145/26, 147/14, 152/18, 173/20,
192/27, 204/19, 228/9
y.+ tular 192/23
y.+ tun 023/28
y.+ tur 035/15, 040/11, 099/17,
101/29, 102/7, 103/21, 103/22, 147/11,
147/20, 159/12, 165/13, 203/4,
216/9
y.+ umu 060/15
y.+ unu 204/23

yok : Bulunmayan, mevcut olmayan şey
-1- [T]
y. 083/28

yokla - : Elle dokunup durumunu
incelemek, var mı yok mu diye anlamaya
çalışmak; gözden geçirmek, bakmak,
kontrol etmek -3- [T]

y. 042/1
y.- dı 014/17
y.- yor 130/15

yokluk : Yok olma durumu, bulunmama, fıkdan -2- [T]
y.+ larına 184/6
y.+ uyla 081/4

yoksa : Merak, tereddüt, ümit duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba; ters bir ihtimal anlatır; aksi takdirde -13- [T]
y. 010/2, 013/23, 049/18, 067/25, 099/4, 112/20, 158/6, 161/19, 164/6, 197/25, 200/9, 200/14, 207/8

yokuş : Yukarıya doğru yükselen dik yol -1- [T]
y. 022/24

yol : Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah -34- [T]
y. 021/2, 028/25, 064/14, 069/24, 153/17, 203/20
y.+ a 035/12, 041/23, 045/20, 058/23
y.+ da 092/8, 152/24, 153/9, 184/13, 207/10, 212/3
y.+ lara 056/19
y.+ larda 025/12, 110/17, 128/6, 149/17
y.+ lardan 020/29
y.+ ları 079/16, 223/16
y.+ u 034/11, 064/13
y.+ un 034/10, 061/27, 062/23, 124/7
y.+ una 037/12, 211/27
y.+ unu 058/2, 141/13

yolcu : Yolculuk eden kimse -5- [T]
y. 067/20
y.+ lar 068/6
y.+ su 035/11
y.+ suyla 012/24
y.+ yu 091/12

yolla - : Göndermek -1- [T]
y.- miş 039/24

yollan - : Gönderilmek; bir yere doğru gitmeye başlamak, yol almak, yola koyulmak -1- [T]
y.- dılar 038/18

yontul - : Yontmak işi yapılmak; bulunduğu yere ve işe yakışmayan kabalıktan kurtulup uyum sağlayacak bir tutum ve biçim kazanmak -1- [T]
y.- muş 181/9

yoo : Hayır -3- [T]
y. 046/13, 113/20, 168/29

yor - : Yorgun duruma getirmek, yorgunluk vermek -4- [T]
y.- mam 148/21, 148/23
y.- mayı 013/6
y.- uyor 021/28

yorgan : Yatarken örtünülen, içi pamuk, yün ile doldurularak dikilmiş örtü -7- [T]
y. 120/3, 155/10
y.+ dan 155/15
y.+ ı 079/14, 079/20, 185/1
y.+ ımı 127/15

yorgun : Gösterdiği çabadan ve hareketlilikten dolayı gücü azalmış olan, sarfettiği çabanın etkisini üzerinde hissedilen, yorulmuş -10- [T]
y. 036/15, 076/26, 079/29, 086/12, 091/28, 142/4, 177/24
y.+ muş 043/9
y.+ um 033/9, 154/14

yorgunluk : Yorgun olma, uzun ve sürekli sayılabilecek bir çalışmadan sonra vücutta hissedilen güç azalması durumu -2- [T]
y.+ u 045/8
y.+ unu 037/5

yorul - : Sarf ettiği çaba sonucu

yorgunluk duymak, yorgun duruma
gelmek-8- [T]

y.- mamak 014/18
y.- mamış 012/4
y.- maya 035/8
y.- maz 050/17
y.- muş 062/26, 191/20
y.- muşum 045/6
y.- muyordu 129/8

yudum : Bir içişte yutulan içecek miktarı
-3- [T]
y. 010/27, 129/20
y.+ da 011/23

yukarı : Bir şeyin aşağı kabul edilen
kısmına göre üstte kalan tarafı veya bu
tarafıta bulunan kısmı -40- [T]
y. 021/9, 026/13, 028/11, 028/14,
037/24, 047/13, 063/29, 069/22,
078/3, 083/27, 084/14, 086/23,
088/22, 091/4, 096/11, 118/18, 119/3,
120/29, 130/22, 141/10, 155/13,
185/8, 185/11, 197/12, 208/14, 209/11,
227/8
y.+ da 021/15, 021/16, 046/3,
088/5, 141/6
y.+ dadır 021/17
y.+ dan 024/6, 031/24
y.+ ki 110/1
y.+ ya 055/8, 156/2, 190/8, 212/5

yum - : Sıkıp kapamak -6- [T]
y.- ar 017/46
y.- arak 221/27
y.- du 109/23
y.- ması 019/10
y.- muş 180/16
y.- uyur 216/3

yumruk : Elin, parmakları yumulmuş ve
sıkılmış hâli -11- [T]
y.+ la 035/25, 118/20, 209/17
y.+ larını 038/5, 121/24, 186/4,
210/28, 211/2, 215/6
y.+ larıyla 119/6
y.+ un 119/15

yumrukla - : Yumrukla dövmek -2-

[T]
y.- dı 185/25
y.- yor 214/7

yumurta : Bir dişinin vücûdunda oluşan
ve döllenmeden sonra gelişerek aynı
türden bir canlı meydan getiren hücre;
kümes hayvanları ve özellikle tavuk
tarafından yumurtlanan, beslenmede çok
önemli bir yeri olan, protein ve lipit
bakımından çok zengin, üstü beyaz,
kırılgan bir kabukla kaplı, beyzî biçimde
bir besin maddesi -1- [T]
y. 158/3

yumuşa - : Yumuşak duruma gelmek
-1- [T]
y.- yan 110/19

yumuşak : Kaba, hırçın, sert olmayan,
kolay yola gelen, uysal; üzerine
dokunulduğunda çöken, çukurlaşan, eski
biçimini kaybeden -16- [T]
y. 037/17, 038/29, 054/21, 055/6,
055/10, 065/3, 068/10, 079/23,
080/9, 083/5, 100/6, 106/4,
122/28, 128/22, 166/15, 179/18

yumuşat - : Yumuşak duruma getirmek;
bir kimsenin inadını, öfkesini geçirmek,
hafifletmek -2- [T]
y.- mak 208/2
y.- tı 024/29

Yunan : Yunanistan halkından olan veya
bu halkın soyundan gelen kimse;
yunanistan veya Yunanistan halkına âit
-1- [Grek]
Y. 182/20

Yunanlı : Yunanistan halkından veya bu
halkın soyundan olan kimse -1- [T]
Y.+ lar 149/2

yut - : Ağızda olan bir şeyi boğazdan
aşağı indirmek; sesini çıkarmayıp
susmak, sessizce katlanmak, hazmetmek
-4- [T]
y.- maya 114/11, 207/18

y.- muştı 139/2
y.- tum 069/6

yutkun - : Tükrüğünü yutmak, bir şey yutuyormuş gibi gırtlığını hareket ettirmek; bir şeyi söyleyip söylememek arasında karar veremeyip duraksamak
-3- [T]
y.- du 095/1, 207/17
y.- uyor 059/13

yuva : Bir âilenin oturduğu ev, âile ocağı
-1- [T]
y. 112/18

yuvarlak : Top veya küre biçiminde olan, müdevver, kürevî -5- [T]
y. 033/26, 062/8, 084/13, 181/5
y.+ lar 200/34

yuvarlaklık : Yuvarlak olma durumu
-2- [T]
y.+ ı 010/9, 055/5

yükle - : Taşıma işini yapacak taşıta yerleştirmek; bir şeyi başka bir yere koymak, yerleştirmek -2- [T]
y.- di 061/1
y.- yerek 026/10

yüklen - : Taşınacak eşyâ taşıta yerleştirilmek; vücudunun ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, abanmak
-1- [T]
y.- iyormuş 180/12

yüksek : Tabanı ile en üst noktası arasındaki mesâfe kendi cinsinden olan şeylere göre fazla olan -12- [T]
y. 015/11, 037/17, 044/28,
053/24, 054/4, 061/26, 104/14, 117/19,
157/20, 205/5, 209/20, 227/20

yüksel - : Yüksekçe çıkmak, uruç etmek; derece, rütbe ve mevkii artmak -8- [T]
y.- eceğine 040/23
y.- en 052/4, 079/20, 098/8
y.- erek 084/9

y.- iyordu 098/10
y.- mek 072/18
y.- miş 129/9

yükselt - : Yüksekçe çıkarmak, yukarı kaldırmak; normal kabul edilen seviyenin üstünde olan -2- [T]
y.- erek 167/2
y.- iyor 069/16

yürek : Kalp; insanın bütün duygularının kaynağı ve mânevî varlığının merkezi, gönül -11- [T]
y. 119/9
y.+ i 187/2, 224/18
y.+ im 090/5, 103/7
y.+ ime 189/13, 202/23
y.+ ine 090/11
y.+ ini 031/19, 178/14
y.+ iyle 183/24

yürü - : Adım atarak ilerlemek -108- [T]
y. 035/14, 198/18
y.- dü 014/15, 020/16, 020/19,
021/24, 024/1, 024/5, 024/24, 026/22,
032/17, 032/29, 037/13, 048/11,
052/5, 052/26, 054/16, 055/19, 070/14,
072/27, 074/18, 079/21, 083/11,
086/6, 091/3, 117/17, 120/28, 135/27,
136/21, 141/24, 142/6, 151/9,
152/4, 152/16, 158/24, 162/14, 185/21,
192/8, 193/6, 210/15, 210/23,
223/8, 226/25, 226/29
y.- dükçe 031/20, 224/11
y.- düler 044/10, 044/17, 045/20,
064/8, 070/6, 096/14, 106/2, 164/4,
199/1, 203/24
y.- düm 017/25
y.- mek 025/29, 044/1, 145/14
y.- mez 028/19
y.- müş 028/4
y.- müşlerdi 200/28
y.- müyor 022/25
y.- r 023/7, 028/19, 113/1
y.- rken 035/16, 064/24, 087/5,
175/10
y.- yebilirsın 203/23
y.- yebilmek 035/13

y.- yecek 219/11
y.- yelim 057/15, 076/22
y.- yemedi 118/20
y.- yemiyor 060/8
y.- yemiyordu 200/8
y.- yemiyorum 062/22
y.- yen 028/13, 059/3, 138/19,
226/20
y.- yerek 057/19, 080/8, 166/23,
19/26
y.- yor 066/3, 110/17, 199/3,
223/1
y.- yordu 034/13, 180/15, 208/21,
211/3, 224/3, 224/21, 226/19
y.- yorlar 058/9, 124/13, 176/26
y.- yorlardı 061/29
y.- yormuş 045/17
y.- yüp 028/27, 071/1
y.- yüşü 214/16

yürüt - : Yürümesini sağlamak,
yürümesine yardımcı olmak -2- [T]
y.- tü 058/15, 152/12

yürüyüş : Yürümek işi ve tarzı -5-
[T]
y.+ leriyle 070/2
y.+ ünden 023/8
y.+ üyle 028/22, 055/18, 068/11

yüz : Başın, üzerinde alın, kaş, göz,
burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön
kısmı, surat, çehre; doksan dokuzdan
sonra, yüz birden önce gelen sayının adı
-204- [T]

y. 013/15, 025/26, 035/27,
053/15, 057/15, 060/5, 060/6, 063/20,
064/15, 069/6, 122/1, 129/14,
155/9, 162/17, 163/16, 166/19, 168/21,
172/10, 172/14, 172/18, 172/19,
172/25, 174/9, 175/17, 175/19, 178/2,
180/1, 188/11, 192/19, 194/7,
196/1, 199/20, 201/15, 207/8, 208/6,
221/27, 227/14
y.+ de 018/18, 067/28
y.+ e 054/24, 064/16, 067/6,
178/2, 208/6
y.+ le 021/24, 067/9, 072/28
y.+lerce 051/23

y.+ leri 119/20, 135/2
y.+ lerinden 045/15
y.+ lerine 014/8, 048/2, 079/17,
194/25
y.+ lerini 038/26
y.+ lü 047/24, 173/27
y.+ ne 194/7
y.+ ü 011/28, 012/3, 017/31,
026/16, 027/6, 028/21, 033/29, 044/18,
047/21, 051/9, 052/11, 069/1,
076/24, 079/30, 089/25, 092/15, 094/27,
103/4, 115/2, 118/12, 120/1,
130/15, 134/21, 137/5, 155/6, 158/11,
158/20, 163/4, 167/1, 171/16,
173/11, 177/10, 180/10, 191/8, 192/21,
208/14, 211/23
y.+ üme 017/24, 017/26, 032/24,
197/19, 202/7, 202/14, 202/15
y.+ ün 027/12, 054/11, 208/20,
227/10
y.+ ünde 022/7, 035/16, 052/20,
056/14, 088/3, 094/23, 104/15, 118/10,
142/16
y.+ ünden 063/30, 197/20
y.+ üne 012/7, 017/43, 023/17,
028/26, 033/5, 036/13, 037/21, 041/12,
046/18, 054/20, 057/20, 073/10,
076/23, 087/14, 093/10, 095/3, 100/12,
101/17, 107/23, 119/1, 120/20,
120/21, 129/23, 133/7, 133/10, 138/3,
144/1, 150/12, 154/13, 163/17,
172/1, 178/13, 180/2, 181/10, 192/23,
196/31, 205/22, 207/14, 210/2,
210/25, 211/11, 223/9, 225/4, 227/6,
228/19
y.+ ünü 048/21, 049/29, 050/18,
070/27, 088/23, 091/29, 092/1, 123/11,
123/22, 128/8, 138/21, 142/1,
150/1, 168/22, 170/1, 176/8, 176/9,
177/24, 180/16, 182/14, 185/22,
187/5, 190/17, 195/10, 208/20, 222/3,
224/25, 226/30, 227/28
y.+ ünün 036/18, 036/20, 196/28,
206/3, 207/16, 209/22, 213/12
y.+ ünüz 156/6
y.+ üyle 040/24, 066/9, 186/18

yüz - : Kol, bacak, yüzgeç organları
hareket ettirerek suda ilerlemek; içinde

kelimesiyle bahsedilen şey fazlasıyla bulunmak -2- [T]
y.- en 169/15
y.- erdim 167/9

yüzbaşı : Orduda rütbesi üsteğmenle binbaşı arasında olan subay -2- [T]
y. 011/11
y.+ sının 065/1

yüzde : Bir işte aracı olan kimseye yüz üzerinden kararlaştırılan bir miktâra göre verilen ücret, yüzdelik -1- [T]
y. 162/1

yüzden : Sebep bildirir -1- [T]
y.+ di 151/19

yüzsüz : Arsız, sırnaşık, utanmaz -1- [T]
y.+ ü 112/13

yüzük : Parmağa takılan, genellikle altın, gümüş mâdenî halka -5- [T]
y. 100/22, 174/11, 174/15
y.+ ü 129/14
y.+ ünü 024/2

yüzükoyun : Yüzü yere gelmek üzere -2- [T]
y. 120/19, 184/30

yüzünden : Sebebiyle, den ötürü -12- [T]
y. 020/8, 031/13, 049/18, 072/20, 091/14, 093/12, 093/15, 154/29, 156/21, 165/15, 197/18
y.+ dir 043/22

yüzünüzden : Sebebiyle, den ötürü -2- [T]
y. 156/16, 156/17

yüzyüze : Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre; karşı karşıya -1- [T]
y. 038/12

zaaf : İrâde zayıflığı, dayanamama -12- [Ar]
z. 095/9, 101/26, 129/13, 210/2
z.+ ina 080/4
z.+ ından 197/21
z.+ ını 069/14, 205/21
z.+ ının 228/21
z.+ i 031/3
z.+ la 200/31
z.+ ların 217/7

zabıt : Bir şehirde güvenliği sağlamakla görevli teşkilat, zaptiye -1- [Ar]
z. 135/20

zabıta : Bir şehirde güvenliği sağlamakla görevli teşkilat, zaptiye -4- [Ar]
z. 214/3, 214/11
z.+ nın 219/15
z.+ ya 212/17

zabit : Eskiden orduda rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan subay -1- [Ar]
z.+ i 049/7

zahmet : Sıkıntı, eziyet; güçlük, zorluk -5- [Ar]
z. 149/6
z. etse 048/22
z.+ le 021/23, 227/9
z.+ ten 092/15

zaman : Olmuş ve olacak hâdiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncemizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, vakit -112- [Ar]
z. 013/17, 013/26, 018/12, 018/24, 020/1, 022/4, 025/6, 026/13, 028/14, 033/21, 035/9, 036/6, 038/13, 040/25, 043/5, 044/20, 051/14, 060/9, 060/10, 061/3, 061/10, 067/13, 068/23, 072/10, 072/17, 074/17, 089/5, 089/8, 089/10, 093/15, 093/20, 099/23, 100/4, 100/15, 102/5, 102/12, 102/19, 103/26, 104/6, 108/19, 111/8, 113/1, 113/2, 114/1, 114/8, 121/16, 132/25, 133/2, 133/19, 140/18, 140/19, 144/30, 145/9,

148/18, 149/4, 161/22, 164/13,
165/4, 165/6, 168/27, 170/1, 170/17,
173/19, 185/6, 190/24, 190/26,
191/10, 204/5, 204/10, 204/24, 205/26,
209/20, 219/4, 219/19, 227/8
z.+ a 107/16, 109/16, 171/1
z.+ da 082/18, 107/15, 204/7
z.+ dan 100/12
z.+ dır 017/41, 017/49, 131/3,
217/31, 225/26
z.+ ima 172/29
z.+ ımızdaki 116/13
z.+ ın 034/17
z.+ ında 058/24, 203/13
z.+ ki 028/21, 084/8, 118/9,
183/20
z.+ kinden 057/4, 228/14
z.+ kinin 085/11, 191/24
z.+ la 222/1
z.+ lar 037/1, 053/2, 193/3
z.+ larda 015/5, 109/12, 217/17
z.+ larında 023/18

zan : Gerçeğini bilmeden ihtimal üzerine
hüküm verme, bu yolda verilen hüküm,
sanı -21- [Ar]

z. 073/29, 147/17, 148/3, 148/17
z. eder 043/2, 102/8
z. ederdı 089/29
z. ederim 040/4, 040/21, 074/2,

131/27

z. edersin 045/9, 107/13
z. ediyorsun 167/3
z. etmek 137/10
z. etmeyiniz 017/7, 017/11
z. etmiyorum 215/25
z. ettiğiniz 061/16
z. ettim 033/19, 075/6

zangırda - : Zangırdamak -1- [T]
z.- r 035/26

zapt : Zorla ele geçirmek, yönetimi altına
almak, sâhip olmak -9- [Ar]

z. 139/15
z. eder 160/13
z. ederek 154/18
z. edilmiş 159/2
z. ediyordu 025/22

z. etmek 019/1
z. etmeye 122/4
z. etti 209/23
z. ettim 113/11

zar : İnce örtü, perde ; vücûdun çeşitli
yerlerindeki ince deri -1- [T]
z. 010/10

zarar : Bir kimse veya şeyin sebep
olduğu kayıp, kötü sonuç, ziyan -5-
[Ar]
z. 088/23
z.+ ı 090/7, 174/27, 207/17
z.+ ına 149/3

zarf : İçine mektup, evrak, kart koymaya
yarayan kese biçiminde kâğıt mahfaza
-1- [Ar]
z.+ lara 220/16

zarif : Davranışları, durumu insanda hoş
bir etki bırakan, tavrı ve edâsı hoş olan,
hoşa giden; hoş görünüşlü, ince, ölçülü
-4- [Ar]
z. 021/3, 128/11, 174/12, 174/14

zaruret : Mecbûriyet, zorunluluk -2-
[Ar]
z.+ in 229/2
z.+ tir 077/23

zarurî : Olması mecbûrî, kaçınılması
imkânsız olan, mecbûrî, zorunlu -2-
[Ar]
z. 074/3, 229/1

zât : Kimse, kişi, şahıs, özellikle
saygıdeğer kimse -8- [Ar]
z.- ı âliniz 196/30
z.- ı âlinize 112/3
z. 114/5, 174/13, 195/25
z.+ a 174/10
z.+ sınız 112/16, 113/24

zaten : Esâsen, aslında -25- [Ar]
z. 013/8, 013/12, 017/53, 024/21,
039/21, 050/11, 061/13, 064/16,
069/6, 070/9, 071/8, 072/5,

072/20, 073/7, 075/7, 082/23, 092/15,
094/18, 099/26, 100/5, 144/26,
145/4, 159/2, 161/17, 173/6

zâti : Zâten -3- [Ar]
z. 088/6, 088/13, 090/7

zavallı : Zor şartlar altında bulunup bu şartları değiştirmeye gücü yetmeyen, acınacak durumda olan kimse, çâresiz, bîçâre -16- [Ar]
z. 031/18, 077/1, 090/4, 102/17, 121/21, 122/8, 122/11, 183/1, 183/7, 202/18
z.+ dan 220/27
z.+ dır 140/20
z.+ lar 224/1
z.+ sını 161/19
z.+ yı 102/19, 170/3

zavallılık : Zavallı olma durumu -1- [Ar]
z.+ ına 190/7

zayıf : Eti ve yağı az olan, şişman olmayan canlı; etki alanı az olan, yoğun olmayan -4- [Ar]
z. 022/7, 037/21, 091/29
z.+ tırlar 072/1

zayıfla - : Zayıf duruma gelmek -3- [T]
z.- dığına 010/23
z.- mıştı 121/23
z.- yışına 010/7

zekâ : İnsandaki düşünme, gerçekleri algılama, akıl yürütme, yargılayıp sonuç çıkarma yeteneği, anlama gücü, zihin keskinliği, anlak, zeyreklik -7- [Ar]
z. 045/12, 134/26, 201/10
z.+ nın 042/3, 203/13
z.+ sı 207/19
z.+ yı 213/18

zeki : Çabuk anlayan, anlama yeteneği olan, zekâsı keskin kimse -9- [Ar]
z. 040/4, 042/22, 058/27, 099/14, 113/24, 145/28, 161/7, 170/13

z.+ dir 148/14

zelil : Aşağılanan, hor görülen kimse, hakir -1- [Ar]
z. 210/14

zelzele : Deprem, yer sarsıntısı -2- [Ar]
z. 180/10, 199/17

zemberek : Kurulduktan sonra kendi kendine hareket eden, çevirmeye veya sıkıştırmaya yarayan demir yâhut çelikten esnek yay -1- [Far]
z.+ i 109/14

zemin : Taban, döşeme, toprak sathı; yer, mahal -3- [Far]
z.+ deyiz 134/28
z.+ i 098/9
z.+ inde 213/13

zemm : Katmak, eklemek -1- [Ar]
z. 045/11

zengin : Malı ve parası çok olan, varlıklı -6- [Ar]
z. 021/6, 069/4, 100/9, 167/6
z.+ ler 177/1
z.+ sin 150/6

zerafet : İncelik, zariflik, nezâket -1- [Ar]
z. 055/20

Zerrin : Romandaki kadın karakterlerden biri; şemseddin'in çocuğu -18- [Far]
Z. 011/17, 027/26, 028/4, 036/4, 036/9, 051/25, 056/3, 066/13, 115/6
Z.+ e 049/27
Z.+ i 023/2, 028/8, 049/21, 049/22, 050/9, 051/15, 053/19
Z.+ imin 088/21

zevce : Bir erkeğin nikâhlı eşi, karısı -156- [Ar]
z. 019/1, 031/9, 034/23, 037/7, 059/31, 093/22, 176/2, 202/11

z.+ den 093/19
z.+ ler 205/10
z.+ leri 101/14, 205/13
z.+ lerine 205/10
z.+ lerini 018/3, 018/25
z.+ leriyle 081/16, 203/26
z.+ m 059/23, 134/15, 202/10
z.+ me 074/10, 113/29, 156/24
z.+ mi 134/6
z.+ min 059/10
z.+ mizi 147/10
z.+ n 052/31, 148/3, 162/4, 217/28
z.+ ne 076/14
z.+ ni 147/17
z.+ nin 034/18
z.+ niz 153/27, 153/28, 156/26,
157/24
z.+ nize 136/14, 137/15
z.+ nizi 059/25, 157/17
z.+ nizin 136/12
z.+ nle 202/17, 205/2
z.+ si 023/3, 036/1, 054/20,
076/27, 124/6, 124/16, 129/17, 131/6,
135/5, 137/1, 137/19, 138/2,
139/28, 140/13, 141/18, 144/5, 155/5,
156/2, 156/15, 157/19, 159/6,
168/9, 171/13, 171/18, 176/18, 182/11,
191/6, 191/11, 193/29, 195/3,
195/4
z.+ sinden 162/9, 193/4
z.+ sine 020/7, 023/9, 024/7,
030/3, 030/19, 034/12, 052/16, 054/16,
122/7, 129/1, 140/17, 141/26,
142/6, 154/22, 155/25, 162/10, 163/15,
168/21, 171/13, 172/5, 173/18,
187/2, 194/5
z.+ sini 018/18, 112/24, 128/13,
141/5, 145/11, 160/20, 194/25
z.+ sinin 023/22, 024/29, 026/2,
031/6, 034/14, 074/5, 123/29, 127/8,
128/1, 128/22, 129/8, 129/13,
130/3, 138/4, 139/18, 142/18, 142/23,
142/26, 143/27, 147/2, 155/10,
155/20, 164/1, 164/5, 164/8, 171/4,
172/9, 182/3, 184/29, 209/26,
209/27, 210/18, 220/7, 228/13
z.+ siyim 130/26
z.+ siyle 035/3, 114/5, 129/5,
140/11, 140/14, 140/29, 171/2, 171/16,

192/28
z.+ yi 024/3
z.+ yle 177/15

zevç : Kadına göre koca, eş -17- [Ar]
z. 034/23, 177/15, 202/11
z.+ i 026/22, 142/5, 192/1
z.+ im 017/47
z.+ imden 131/12
z.+ imi 131/23, 131/24
z.+ imin 133/1
z.+ ini 019/9, 131/23
z.+ inin 082/21
z.+ le 019/1, 024/3, 031/9

zevi : Sahibi, sahipler -1- [Ar]
z.- l hayâtı 216/20

zevk : Hoşa giden bir şeyden duyulan
beğenme duygusu -23- [Ar]
z. 019/11, 041/27, 042/3, 053/5,
078/7, 127/9, 129/2, 161/24,
169/21, 172/7, 213/8
z.+ i 045/22, 140/22, 209/27
z.+ in 078/18
z.+ inden 079/3
z.+ ini 148/14
z.+ inin 041/5
z.+ le 215/23
z.+ lerden 048/29
z.+ leri 042/7
z.+ lerin 213/8
z.+ ten 222/2

zevкли : Zevk veren, hoşa giden -1-
[Ar]
z. 161/16

zıbar - : Uyumak, çok içip sızmağhakâret
ifâdesi taşır -2- [T]
z. 197/6, 197/23

zıkkım : Zehir; sigara ve içki-1- [Ar]
z.+ ı 051/4

zımnî : Kapalı olarak söylenen,
dolayısıyla anlatılan -1- [Ar]
z. 037/10

zıt : Nitelikleri, özellikleri ve durumları birbirine aykırı olan şey, bir şeyin aksi, tersi, karşıt -6- [Ar]
z. 092/27, 104/17, 181/2, 184/20, 219/14, 220/11

ziftlen - : Ziftle kaplanmak, zift sürülmek
-1- [Ar]
z. 200/21

zîhayat : Canlı -1- [Ar]
z. 226/8

zihin : İnsanın kendini ve çevresini bilmesinde rol oynayan idrak, tanıma, anlama, kavrama, hatırlama, sembolleştirme, muhâkeme ve soyutlama gibi faaliyetlerin bütünü -17- [Ar]
z. 087/3, 123/5, 215/16, 216/24
z.+ im 089/1
z.+ ime 157/25
z.+ imi 148/21, 148/23
z.+ inde 013/4, 014/17, 072/26, 131/29, 144/25
z.+ ine 137/10
z.+ ini 115/4, 194/17
z.+ inin 102/27

zihnî : Zihinle ilgili -1- [Ar]
z. 153/12

zihniyet : Belirli görüş, inanç ve alışkanlıkların etkisiyle oluşan düşünme tarzı, zihin yapısı -1- [Ar]
z.+ iyle 151/15

zikir : Sözü etme, ismini söyleme, anma -2- [Ar]
z. etmeden 085/18
z.+ i 131/1

zil : Küçük mâdenî bir çanla buna vuran bir tokmaktan oluşan, elle veya başka bir düzenle işletilen haber verme ve uyarma aracı -1- [Far]
z.+ e 135/3

zillet : Aşağı olma, hakirlik, horluk -3- [Ar]

z. 209/25
z.+ in 202/13
z.+ lerin 221/26

zincir : Birbirine geçmiş mâdenî halkalardan meydana gelen bağ -2- [Far]
z. 062/2
z.+ lerle 118/7

zira : Çünkü, şundan dolayı -5- [Far]
z. 045/9, 077/1, 101/13, 113/8, 212/29

ziya : Işık -2- [Ar]
z.+ sını 055/10
z.+ sıyla 152/14

ziyâde : Fazla, çok -11- [Ar]
z. 043/3, 049/14, 064/11, 067/27, 095/26, 103/3, 122/10, 160/24, 167/1, 167/23, 205/17

ziyafet : Misâfir dâvet edip özenli biçimde ağırlama, yedirip içirme, şölen -1- [Ar]
z.+ i 151/7

ziyaret : Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme -6- [Ar]
z.+ e 115/11, 147/4, 205/23
z.+ i 225/21
z.+ ine 176/27
z.+ ini 022/5

ziyaretçi : Ziyârete giden, ziyâret eden kimse -1- [Ar]
z.+ si 130/2

zonkla - : Nabız atar gibi kesik kesik ve şiddetli bir şekilde ağrımak -1- [T]
z.- yarak 138/12

zor : Sıkıntı çekilerek yapılan, güçlüğü olan, güç yapılan -3- [Far]
z. 099/5
z. ettim 156/4
z.+ la 113/11

zorla - : Zor kullanarak; istemeye istemeye, isteksiz olarak, zoraki -8-
[T]
z. 024/16, 118/5, 132/15, 167/16,
177/13, 182/15
z.- dığı 175/4
z.- yor 095/7

zül : Horluk, hakirlik, alçalma. -1-
[Ar]
z.+ dür 167/27

zümürüt : Alüminyum, berilyum silikatu olan yeşil renkte, çok değerli taş -1-
[Ar]
z. 127/17

züppe : Davranışları, kıyâfet ve sözleri alışılmışın dışında aşırı yapmacıklı ve özentili olan kimse -3- [T]
z. 047/27, 048/3
z.+ lere 049/19

zürriyet : Nesil, soy sop, döl -1- [Ar]
z.+ inden 205/15

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TEMATİK SÖZLÜK

Çalışmanın bu bölümünde Gramatik dizin oluşturulduktan sonra elde edilen madde başı sözcüklerin anlamlarına göre belirlenen temaların ana ve alt başlıklarına sınıflandırması bulunmaktadır.

4.1. Akrabalık Adları ve Akrabalık İle İlgili Sözcükler

ağa	damat	kayınpeder
ağabey	dayı	kaynana
akraba	el	kaynata
ana	elâlem	kızkardeş
analık	eş	koca
anne	evlât	nine
baba	evlâtlık	peder
benî	güvey	soy
birâder	hala	teyze
büyükanne	içgüvey	torun
büyükbaba	iyâl	yavru
cicianne	kardeş	zevce
çocuk	karı	zevç
çoluk	kayın	

4.2. Araç ve Eşya Sözcükleri

aba	ip	perde
abajur	kâğıt	piyano
ağ	kalem	portmanto
anahtar	kandil	projektör
antika	kapak	raf
askı	kart	salıncak
ayna	kartvizit	sandal
aynalı	kasa	sandalye

bab	kıskaç	sandık
baston	kibrit	sedef
biblo	kilit	sepet
bilet	konsol	sofra
bisiklet	kordon	somya
boncuk	korniş	sünger
boru	kulp	şamdan
buhurdan	kundura	şemsiye
cımbız	kurşunkalem	şezlong
çanta	kutu	tabure
çekmece	küreyve	takım
çengel	lâmba	tekerlek
çerçeve	lâstik	tel
çingirak	makas	tepsi
çivi	makine	terlik
çubuk	mandal	tezgâh
defter	mendil	tığ
değnek	minder	tokmak
direk	mukavva	top
dolap	mum	topuz
düdük	musluk	torba
eşya	muşamba	ütü
fenel	mücevher	üzengi
fermejob	mücevherat	vazo
fırın	ocak	yaka
fincan	olta	yakalık
gözlük	oyuncak	yastık
halı	ökçe	yelpaze
halka	örtü	yorgan
hasır	paket	zarf
hediye	panjur	zemberek
hokka	parmaklık	zil
iğne	pencere	zincir

4.3. Argo İfadeler ve Argo ile İlgili Sözcükler

aptal	cadaloz	külhâni
aşüfte	defol	metres
aşüftelik	haspa	şillik
budala	kerata	zıkkım
budalalık		

4.3.1. Hapishane Argosu

mahkûm	mahpus
--------	--------

4.4. Askerlik İle İlgili Sözcükler

cephe	koğuş	siper
düşman	levend	

4.4.1. Askeri Personel

ordu

4.4.2. İşkence ve Cezalandırma Aletleri

kırbaç

4.4.3. Kama ve Hançerler, Kılıçlar, Mızraklar, Sopa Ve Baltalar

kılıç

4.4.4. Savaş, Kargaşa ile İlgili Sözcükler

darb	hercümerç	müdafaa
hakaret	muharebe	münakaşa
harp	mücadele	şiddet

4.4.5 Silahlar

silâh	tetik	kurşun
-------	-------	--------

4.5. Beddualar

beddua	inkisar
--------	---------

4.6. Beslenme Sözcükleri

4.6.1. Yiyecek Adları ve Yemek İle İlgili Sözcükler

arpa	ham	mısır
bal	kahvaltı	salatalık
ceviz	karpuz	sebze
çorba	lezzet	sebzevat
ekmek	limon	şeker
elma	lokma	yemek
fındık	lop	yiyecek
tarif	meyve	yumurta

4.6.2. İçecek Adları ve İçecek İle İlgili Diğer Sözcükler

bira	kahve	su
çay	rakı	şarap
içki	sigara	şokola

4.6.3. Tatlılar

çikolata

4.6.4. Yemek Takımları

bardak	kap	şişe
çatal	sürahi	tabak
kadeh		

4.7. Bilim ve Sanat İle İlgili Sözcükler

icat	keşif	tercüme
ilim		

4.7.1. Astronomi

dünya

4.8. Birey

4.8.1. İnsan, Kadın, Erkek

adam	hatun	maşuka
bebek	herif	matmazel
cariye	insan	nesevî
dul	kadınefendi	oğlan
eşhas	küçükbey	oğul
hanım	küçükhanım	refika
hanımefendi	loğusa	

4.8.2. Birey, Grup, Arkadaşlık, Komşuluk

arkadaş	dostluk	komşu
arkadaşlık	dost	

4.8.3. Yaşam Evreleri

büyü -	nesil	vefat
doğ -	ölü	yaşam
hayat	ölüm	yaşlı
ihtiyar	ömür	zürriyet
memat		

4.9. Bitki Adları ve Bitki ile İlgili Sözcükler

çam	esrar	sina
çiçek	fidan	şimşir
çimen	gül	tomurcuk
çöp	kamış	tütün
dal	kütük	yaprak
demet	lavanta	yasemin
diken	nikotin	

4.10. Büyü ve Doğaüstü Güçler

cadı	keramet	nazar
fal	lanet	tılsım
kehânet		

4.11. Cinsiyet, İnsan Ömrü ve İlişkileri İle İlgili Sözcükler

âzâ	gebe	kadın
can	geber -	merhum
dişi	genç	nikah
erkek	intihar	yaş
evlen-	kız	yaşıt
evli		

4.12. Coğrafi Yer Adları

4.12.1. Ada, Dağ, Ova, Pınar, Tepe ve Yayla Adları

ada	dağ	tepe
çukur	dere	yokuş

4.12.2. Deniz, Nehir, Geçit, Göl ve Boğaz Adları

kıyı

4.12.3. Muhit Adları

adres	kenar	mıntıka
bucak	köşe	muhit
Civar	merkez	ortalık
etraf	meeydan	yer

4.13. Coğrafya ile ilgili Sözcükler

4.13.1. Ağaçlar ve Ormanlar

ağaç	kereste	koruluk
ağaçlık	koru	

4.13.2. Bahçe ve Peyzaj

bahçe

4.13.3. Bulutlar

bulut

4.13.4. Denizler ve Okyanuslar

Akdeniz	deniz	Mañş
bahir	Hint	
bahrî	Karadeniz	

4.13.5. Depremler

zelzele

4.13.6. Jeoloji ve Yeryüzü Şekilleri

yeryüzü	uçurum	yeraltı
---------	--------	---------

4.13.7. Kır, Mera, Ova, ayır ve Bataklıkları

Çayır ot saz

4.13.8. Kumsal ve Sahiller

sahil

4.13.9. Rüzgâr ve Fırtınalar, Sis

fırtına sis yıldırım
rüzgâr

4.13.10. Topraklar

Çamur toprak toz
hâk

4.13.11. Yağışlar

yağmur

4.14. Değer Yargıları

ahlâk fedakâr süs
âli hürmet şayân
ayıp ırz tecrübe
değer kıymet ulüvv
feda namus vesselam

4.14.1. Değer Yargılarını İçeren Niteleme Sözcükleri

azamet aziz malûm
azametli babayani mânevî
azim mahzur

4.15. Din ve İnançla İlgili Sözcükler

4.15.1. Allah'ın Sıfatları

Allah	Hak	Rab
Cenâb	Kerim	

4.15.2. Din ve İnançla İlgili Sözcükler

ahiret	günah	namaz
amineresûl	hayalet	peygamber
âyet	hazret	Râbbizülcelâl
Bismillâhi	helâl	rahmanî
caiz	ilâhî	rahmetli
canavar	imân	sûre
cehennem	İnna lîhema assâbirîn	şerî
cenaze	inşallah	şeytan
cennet	kader	şeytanî
cin	kâfir	teneşir
defin	kerime	tevekkeltüallemallah
dinî	Kur'ân	tevekkül
ecel	melek	tûr
ecinni	meşru	türbe
enbiyâ	mintarafillâh	ülülazim
estağfurullah	muska	vaaz
farz	müsebbibü	şehâdet
fatiha	mütedeyyin	zikir
fetva		

4.15.3. Mezhep Adları ve Mezhep İle İlgili Sözcükler

Hıristiyan	Müslüman	Yahudi
mezhep		

4.15.4. Tarikat Adları ve Tarikat ile İlgili Sözcükler

tekke

4.16. Dualar

allahısmarladık

güle güle

şükür

dile -

maazallah

dua

maşallah

4.17. Durum Bildiren Sözcükler

abdal

hesaplı

nihayetsiz

abes

heybetli

nikâhlı

acayip

heyecan

nisbet

acele

hezeyan

noksan

acemilik

hırçınlık

nokta

acı

hırsızlık

normal

aç

hırslı

nur

açık

hız

nüzul

adamakıllı

hızlı

olağan

âdât

hisli

oldukça

âdet

hissî

olgun

âdeta

hiza

orta

afiyet

hodbinlik

oynak

ahenk

hoş

oyuk

ait

hovardaca

öfkeli

akıbet

hovardalık

ölesiye

aksi

hulûs

önem

aksilik

humûza

örtülü

aksine

husûsî

öyle

âlâ

huşunet

öz

aldırış

huzur

paralı

alelade

hünersiz

paramparça

alelusul	ılık	parasız
alenen	ıslak	parılı
aleyh	ıslaklık	parlaklık
alık	ıssız	parmaklıkl
alışık	ıssızlık	passız
alışkanlık	ibtidâ	patavatsız
alışkın	iğrenç	patırtı
âni	ihata	pâyân
anlaşmazlık	ihdas	pâyânsız
ansız	ihmal	pek
ansızın	ihtilâf	pis
arsız	ihtimal	pürüzlü
arz	ihtişamlı	rabıt
asla	ihtiyaç	rabıta
ayaküstü	ihtiyarlık	rağbet
aykırı	ihtiyatlı	rahat
aynı	ihtiyatsız	rahatlık
ayrı	ikbal	rahatsız
ayrıca	ikram	rast
bağlı	ilân	rayiha
bambaşka	ilâve	renkli
basit	imdat	renksiz
baskın	imkân	resmen
basma	imtizaç	Revân
başucu	inanılmaz	rezalet
başka	ince	ruhsuz
baştan	incecik	rutubetli
bayağı	incelik	rüzgârlı
bayağılık	inci	sabahlık
baygınlık	incili	sabırsız
bayıltıcı	inhina	sabit
belâ	inhisar	saçlı
belirsiz	inme	saçma

belli	intiba	sadakat
benek	intikal	sâde
benzer	intizam	sâdelik
berbat	intizamlı	sadizm
bereket	intizamsız	saf
besbelli	ipekli	saffet
besleme	iptida	saflık
beter	iptidâî	safsata
beyzî	İptidâîlik	sağlam
biçim	iri	sahi
biçimli	istek	sahte
bihaber	isteksiz	sahtekarlık
bilâkis	istifade	sakalsız
bilâsebep	istifham	sakin
bilhassa	istiğrak	sâkit
billur	istimal	samimîyet
birden	istirahat	sancılı
birdenbire	işleme	saplı
bitik	işlemeli	sarf
bitişik	iştah	sarfiyat
bitkin	iştahlı	sarhoşluk
boğucu	iştigal	sarıklı
boğuk	işvebazlık	sarılı
boğum	itaatli	sarkık
bol	itikat	sarsıntı
bomboş	itimad	satih
boş	itina	satılık
boşluk	itinalı	savlet
boyalı	itiyat	savruk
boyasız	iyice	saye
boylu	iz	sebep
bozuk	kaba	sebepsiz
bulanık	kabaca	sefer

bulunma	kabarık	septik
bunaltıcı	kabil	serbest
buruştur -	kabul	seri
buruşuk	kâfi	serinlik
buzlu	kaim	sertlik
büklüm	kakmalı	sesli
bükük	kalaylı	sessiz
büsbütün	kalkık	sessizlik
calî	kalma	sevimli
canlı	kanlı	sıcaklık
cansız	kansız	sihhat
cazip	kapaklı	sık
cebir	kapalı	sıkı
cefalı	karalık	sıkıcı
cıvık	karanlık	sıkıntı
cici	karışık	sımsıkı
cidar	karmakarışık	sıra
ciddi	kaskatı	silâhlı
ciddiyet	kat	silik
cilâlı	katî	sinirli
cins	katiyet	sitayış
cinsî	katiyyen	soğuk
çoşkun	katmer	soğukkanlılık
cüziye	katmerli	solgun
çabucak	kavil	soluk
çabuk	kayıp	sökük
çabukluk	kayıtsız	sönük
çarçabuk	kayıtsızlık	söz
çarpık	kaza	sukut
çatık	kederli	suratlı
çatlak	kemasbir	sükûn
çekingen	kemikli	sükûnet
çelimsiz	kemiksiz	sükût

çentik	kerhen	sûrat
çevik	kesik	sürmeli
çiğ	kesin	sütlü
çile	keskin	süvarilik
çipil	keyif	süzük
çiy	keyifli	şahane
çürük	kılçıklı	şairlik
çürüksüz	kılıklı	şaka
dağınık	kırık	şan
dahil	kırpık	şart
dalga	kısıık	şartsız
dalgalı	kıskançlık	şaşaa
dalgın	kısmet	şaşırtıcı
dank	kıtlık	şatafatlı
dar	kıvam	şeffaf
dargın	kıvrak	şekil
darlık	kıvraklık	şekilsiz
dasdaracık	kıvrık	şenaat
debdebe	kıvrım	şenlik
dehhaş	kıyamet	şer
dehşet	kızgın	şerefli
dehşetli	kilitli	şıklık
delik	kimsesiz	şiddetli
derin	kinli	şifâyâb
devam	kinsiz	şişkin
devamlı	kirpiksiz	şişmanlık
dik	koku	şuursuz
dikkatli	kolay	şüpheli
diklik	kopuk	şüphesiz
dimdik	korkunç	taaccüb
dinç	köşeli	taallûk
dip	kurnazlık	tâbi
dipdiri	kuru	tabiî

diri	kurulu	tahmin
dişsiz	kusur	takat
divâne	kusursuz	talih
dizgin	kuvvetli	talihsizlik
doğru	lâtife	tam
dolgun	leh	tamam
dolu	letafet	tamamıyla
donuk	leylî	tamtakır
donukluk	loş	tantana
dosdoğru	loşluk	tantanalı
döndürücü	macera	taptaze
durgun	mağlûbiyet	tariki
durgunluk	mahdut	taşkın
duruş	mahiyet	taşlı
düğüm	mahkûmiyet	tat
dümdüz	mahlûk	tatlı
düşük	mahpusluk	taze
düz	mahrem	tazelik
düzensizlik	mahremiyet	tecrübeli
düzgün	mâkûl	tefek
düzme	mânâ	tefrik
efsane	manâlı	tefsir
efsânevi	mânâsız	tehlike
ehemmiyet	manzara	tehlikeli
ehemmiyetli	mârufî	tekâmül
ehlî	maskara	tekemmül
ekseriya	mayhoş	tekrar
eksik	mecal	tembellik
eksiksiz	mecbur	tembihli
elmaslı	mecburiyet	teminat
emare	meclup	temiz
emin	meçhul	tenha
emzikli	medenî	terbiyesizlik

engel	mefhum	terli
enkaz	meftuniyet	terlikli
envâ	memlûkiyyet	terslik
esaret	memnun	tesadüf
esas	memnuniyet	teselsül
esaslı	memnuniyetsizlik	tesirsiz
esbâb	men	tevâlî
eski	menfi	tezat
esrarlı	menfur	tıkanık
etli	mergup	tıkanıklık
ezik	merhametli	tılsımlı
eziyet	mesel	tıpkı
facia	mesele	titreme
fark	mest	tiz
farklı	meşgul	topraklı
farksız	metin	tortu
fasılasız	meyal	tozlu
fayda	meyyal	tuhaf
faydalı	meziyetsiz	tür
faydasız	mıhlı	türlü
fazla	mihnet	tüylü
fazlaca	mihver	uğursuz
fecaat	millî	ukalalık
feci	minderli	usûl
fedakârlık	mirasyedilik	uygun
felâket	misâl	uykusuzluk
fena	misil	uyuşukluk
fenalık	miskinlik	ümitli
ferahlık	modern	ümitsiz
fevkalâde	morluk	üstüne
firsat	muadele	ütülü
firar	muallâk	üzere
gaflet	muamma	üzerinde

galebe	muayene	üzerine
galeyan	muayyen	üzüntülü
garip	muhafaza	üzüntüsüz
garîze	muhakkak	vahşi
gaybubete	muhalif	vaka vak'a
gaye	muhat	vakıa
gayr	muhlis	vâki
geçici	muhteşem	var
geçimsizlik	mukabil	varlık
geliş	mukadder	vaziyet
gelişigüzel	mukaddes	vecit
gençlik	mukavele	vesile
geniş	mukavemetsiz	viran
genişlik	muntazam	yahu
gerek	murat	yakın
gevezelik	musallat	yalancık
gevrek	mûtad	yalancılık
gıyaben	mutarız	yaldızlı
gittikçe	mutlak	yalnız
giz	mutlaka	yaman
gizli	muvafakat	yanaşma
gözlü	muvaffak	yanlış
güçlük	muvaffakiyet	yanlışlık
gülünç	muvafık	yapayalnız
güneşli	muvafık	yapma
güzellik	muvakkat	yapmacık
güzide	muvazene	yapmacıklı
habersiz	muvazenesiz	yaralı
had	muvazi	yaramazlık
hadise	mübalâğa	yarar
hafakan	mücehhez	yasak
hâilevî	mühim	yavan
hainlik	mükemmel	yavaş

hakikat	mümkün	yavaşça
hakikaten	münasebet	yayan
hakiki	münasebetsiz	yaygın
hakimane	münasip	yaylı
hâkimiyet	münevver	yayvan
haklı	müphem	yeknesak
haksız	müracaat	yeknesaklık
haksızlık	müsait	yenik
hal	müsavi	yepyeni
hâl	müstekreh	yerinde
haleldar	müstesna	yığın
hâlis	müşkül	yılankavi
halli	müşterek	yırtık
hallice	müteharrik	yok
halsiz	mütenevvi	yokluk
halsizlik	müterakki	yoo
halt	müthiş	yorgun
harabe	müyesser	yorgunluk
harap	müzmin	yumuşak
hararet	nâçiz	yuvarlak
hareketli	nadir	yuvarlaklık
hareketsiz	nadiren	yüzden
harika	nafile	yüzükoyun
harikulade	nakz	yüzünden
has	namussuzluk	yüzünüzden
hasr	namütenahi	yüzyüze
hassas	narin	zahmet
hassasiyet	nasırlı	zarar
haşır	nedamet	zaruret
hata	neşeli	zarurî
hayatî	neşir	zavallılık
hayır	netice	zengin
haylazlık	neticesiz	zevi

hayran	nev'i	zevkli
hayret	nevazâne	zımnî
hazır	nevâziş	zıt
hazırlık	nezaket	zîhayat
hepsi	nihayet	zor

4.18. Duygu İfade Eden Sözcükler

acı -	hınç	öç
aff	hırs	öf
aferin	his	öfke
alâka	hüzün	saadet
alâkasız	ızdırap	safa
alay	içlen -	samimî
arzu	içlendir -	sevda
azap	ihtiras	sevinç
azaplı	ihtisas	sitem
dert	incizap	şefkat
duygu	istiskal	şehvî
eğlence	iştihâ	şevk
eğlenceli	iştiyak	tahkir
emel	kahır	tebessüm
endişe	kahkaha	teessür
enfes	keder	teheyyüç
gamlı	kederlen -	teselli
gönül	kin	ümit
gurur	korku	üzül -
gururlu	maalmemnûniyye	üzüntü
hasret	memuriyet	vesvese
haşyet	merhamet	vicdan
hayhay	nefret	yazık
haz	neşe	yeis
hazin	oh	zevk

heves

4.19. Eğitim İle İlgili Sözcükler

ders	medrese	Siyon
ezber	mektep	şahadetname
ezberle -	nazariye	tebeşir
ezberlet -	rüştiye	terbiye
fakülte	sınıf	tıbbiye
malûmat		

4.20. Eskimiş Sözcükler

bâtınî	derâguş	naşi
bedî	havâs	

4.21. Ev Eşyaları ve Mobilyalar

4.21.1. Dekoratif Öğeler

yaldız

4.21.2. Masalar

masa

4.21.3. Sandalye ve Koltuklar

Kameriye	koltuk	sedir
Kanepe	iskemle	şilte
kerevet		

4.21.4. Yataklar

beşik	kundak	yatak
karyola		

4.22. Gelenek ve Görenek Sözcükleri

düğün	izdivaç	moeurs
gelin	evlilik	

4.23. Genel Yer Adları

4.23.1. Bina, İş Yeri ve Yapı Adları

apartman	dükân	mağaza
bina	gazino	otel
daire	kulüp	

4.23.2. Binanın Bölümleri ve Yapı Malzemeleri Adları

baca	kaplama	şahnişi
balkon	kat	tabaka
basamak	kiriş	tahta
boya	koridor	tarh
cam	merdiven	taşlık
camekân	mutfak	tavan
duş	oda	trabzan
duvar	salon	tuğla
eşik	selamlık	tuvalet
füruş	sofa	zemin
kapı	sütun	

4.24. Giyim, Kuşam, Kumaş ve İlgili Diğer Sözcükler

4.24.1. Ayakkabılar

Çorap	İskarpin	Potin
-------	----------	-------

4.24.2. Ceketler

ceket

manto

yeldirme

4.24.3. Dikim

ajur

fildekoz

kumaş

atlas

ipek

kurdela

cep

iplik

kuşak

dantel

kadife

pot

düğme

4.24.4. Elbiseler

elbise

4.24.5. Etekler

etek

eteklik

4.24.6. İç Giyim

kombinezon

korse

4.24.7. Kep ve Şapkalar

fes

yemen

4.24.8. Mefruşat ve Mefruşat Tasarımları

bez

döşeme

krepdöşen

çuha

hare

mefruşat

deri

4.24.9. Moda Stilleri

başörtü

kılık

moda

4.24.10. Pantolonlar

pantolon

4.24.11. Takı ve Aksesuarlar

bilezik

firkete

saat

cüzdan

Hotoz

yüzük

eldiven

kravat

4.24.12. Üst Giyim

Bluz

entari

Gömlek

çarşaf

esvap

yelek

4.25. Gök Bilimi ile İlgili Sözcükler

ay

gölge

şimşek

aydınlık

gölgelik

ufkî

gök

güneş

ufuk

gökyüzü

mehtap

4.26. Görüş ve Ülkü Sözcükleri

maksat

mefkure

meram

4.27. Halk Ağzındaki Sözcükler

ağrıklı

daniska

tevekkeli

ayol

gidi

yuva

dandini

4.28. Hareket Sözcükleri

aban -

göster -

sar -

acıt -	götür -	sarıl -
aç -	gözük -	sark -
açıl -	gücen -	sarkıt -
ağar -	gücendir -	sars -
ağla -	gül -	sarsıl -
ağlat -	güldür -	sat -
ak -	gülümse -	satıl -
akıllan -	hallet -	sav -
akıt -	hararetlen -	savrul -
al -	harca -	savur -
aldan -	hareket	say -
aldat -	hastalan -	sayıkla -
aldatıl -	hatırla -	sayıl -
aldır -	hatırlat -	seç -
alıklaş -	haykır -	seçil -
alıklaştır -	hazırla -	sendele -
alıkoy -	hazırlan -	ser -
alın -	hıçkır -	seril -
an -	hırçınlaş -	serp -
anlat -	hırpala -	serpil -
ara -	hırslan -	sersemle -
aran -	hışırda -	seslen -
araştır -	hızlan -	sev -
arlan -	hiddetlen -	sevil -
art -	hissettir -	sevin -
arttır -	hohla -	sevindir -
as-	homurdan -	sevk
asıl -	horulda -	sez -
at -	hoşlan -	sıçra -
ateşle -	hukukileş -	sıçrat -
atıl -	ısın -	sığ -
atla -	ısır -	sık -
atlat -	ısıt -	sıkıl -

avuçla -	ıslan -	sırala -
avut -	ıslat -	sıva -
ayaklan -	iç -	sıyrıl -
ayart -	içir -	sız -
ayıl -	içiril -	sil -
ayıpla -	iğren -	silk -
ayır -	iğrendir -	silkele -
ayırt-	ihtiyarla -	silkin -
azal -	ilerle -	sin -
azarla -	iliş -	sivril -
azıt -	imren -	soğu -
bağır -	in -	sok -
bağla -	inan -	sokul -
bak -	inandır -	solu -
bakın -	incel -	sor -
bas -	incit -	sorul -
basıl -	incitil -	soruştur -
bastır -	indir -	soy -
başla -	inle -	soyul -
başlan -	irkil -	sökül -
batır -	iste -	sön -
bayıl -	işit -	söndür -
becer -	işitil -	söyle -
beğen -	işittir -	söylen -
bekle -	işle -	söylet -
beklen -	it -	sula -
belir -	itil -	sulan -
belirt -	itiş -	sus -
benze -	kabar -	sür -
benzet -	kaç -	sürt -
besle -	kaçıl -	sürtün -
beyazlan -	kaçır -	sürükle -
bık -	kaçırt -	sürüklen -

bırak -	kak -	sürül -
biç -	kal -	sürün -
bildir -	kaldır -	süz -
bin -	kalır -	süzül -
bindir -	kalk -	şaklat -
birik -	kalkış -	şaş -
bit -	kamaş -	şaşıl -
bitir -	kamaştır -	şaşır -
bitiş -	kan -	şaşırt -
boğ -	kanıksa -	şımar -
boğul -	kanlan -	şımartıl -
borçlan -	kap -	şiş -
boşal -	kapa -	şişir -
boşalt -	kapaklan -	şişmanla -
boya -	kapan -	şüphelen -
boz -	kapat -	şüphelendir -
bozul -	kapıl -	tak -
böl -	kapla -	takıl -
bölün -	karar -	tamamla -
bul -	karart -	tanı -
bulan -	karşıla -	tanın -
bulaş -	kasıl -	tanıt -
bulun -	kaşı -	tapın -
bulundur -	kat -	tara -
buyur -	katıl -	tasarla -
bük -	katlan -	taş -
bürü -	kavra -	taşı -
bürün -	kavrul -	taşın -
büyüt -	kay -	tat -
büzül -	kayna -	tazele -
canlan -	kazan -	tekmele -
canlandır -	kekele -	tekrarla -
ciddileş -	kes -	tepin -

coş -	kesil -	terle -
çabala -	kestir -	teslim
çağır -	kestiril -	tevarüs
çağırıl -	kıl -	tevdi
çağırt -	kımıl da -	tık -
çak -	kımıldat -	tıka -
çal -	kıpırda -	tıkan -
çalın -	kıpırdat -	tırmala -
çalış -	kır -	tiksin -
çalıştır -	kırıl -	tiksindir -
çarp -	kırıt -	titre -
çarpıl -	kırp -	titret -
çarpış -	kırpıştır -	topla -
çarptır -	kıs -	toplan -
çat -	kısalt -	tut -
çatıl -	kısıl -	tuttur -
çatış -	kıstır -	tutul -
çatla -	kıvır -	tutun -
çatlat -	kıvrın -	tüken -
çek -	kıvrıl -	tükür -
çığır -	kıy -	tüt -
çınla -	kız -	uç -
çukurlaş -	kızır -	uçuş -
dağıl -	kızdır -	uğra -
dalış	kilitlen -	uğraş -
darlaş -	kişne -	uğul -
davran -	kok -	uğulda -
de -	kokla -	unut -
değ -	koklat -	usan -
değiş -	kon -	utan -
değiştir -	konul -	uy -
dene -	konus -	uyan -
derinleş -	konusul -	uyandır -

devril -	kop -	uydur -
didikle -	kopar -	uyu -
dik -	korkut -	uyukla -
dikil -	koş -	uza -
diktir -	koştur -	uzaklaş -
din -	kov -	uzan -
dinle -	kovdur -	uzat -
diril -	kovul -	üfle -
diz -	koy -	ürk -
dizil -	koyul -	üşen -
doğur -	koyver -	üşüt -
dokun -	körükle -	ütüle -
dokundur -	köstekle -	üz -
dol -	kucakla -	var -
dola -	kudurt -	vazgeç -
dolaş -	kullan -	ver -
dolaştır -	kullandır -	veril -
doldur -	kur -	vuku
don -	kurca -	vur -
dondur -	kurtar -	vurul -
doy -	kurtul -	yağ -
dök -	kuru -	yağdır -
dökül -	kurul -	yak -
dön -	kurula -	yakala -
döndür -	kurut -	yakalan -
döşet -	kuşat -	yaklaş -
döv -	kuşkulan -	yaklaştır -
dövül -	kuvvetlendir -	yaldızlat -
dövüş	küçül -	yan -
dur -	küçült -	yanıl -
durdur -	meraklan -	yap -
duy -	mırıldan -	yapıl -
duyur -	naklet -	yapıştır -

dürt -
dürtükle -
düş -
düşür -
düzel -
düzelt -
eğ -
eğil -
eğlen -
ek -
eksil -
eksilt -
em -
er -
eri -
es -
eşele -
et -
ettir -
eyle -
ez -
ezil -
fırla -
fırlat -
fısılda -
gecik -
gecikme -
geciktir -
geç -
geçin -
geçir -
gel -
genişle -

neşelen -
oğuştur -
okşa -
oku -
okun -
okut -
ol -
olabil -
otur -
oturt -
ov -
ovalala -
oy -
oyalan -
oyna -
oynan -
oynat -
öde -
öğren -
öğret -
öğür -
öksür -
öl -
ölç -
öldür -
öp -
ört -
örtül -
örtün -
örül -
öt -
öttür -
özle -

yaptır -
yaptırıl -
yar -
yara -
yarat -
yarıl -
yasla -
yaslan -
yaşa -
yat -
yadır -
yavaşlat -
yay -
yayıl -
yaz -
yazdır -
yazıl -
ye -
yedir -
yelpazele -
yen -
yenil -
yenile -
yetiştir -
yetiştiril -
yığıl -
yık -
yıkla -
yıkıl -
yıkıl -
yıl -
yıpran -
yırt -

ger -	parala -	yırtıl -
gerek -	parçala -	yoğurul -
geril -	parçalan -	yokla -
getir -	parla -	yolla -
getiril -	parlat -	yollan -
gevşet -	patla -	yontul -
gez -	pembeleş -	yor -
gezdir -	pembeleştir -	yorul -
gezin -	peydahlan -	yum -
gezindir -	pırıl -	yumrukla -
gıcıkla -	pinekle -	yumuşa -
gıcırd -	piş -	yumuşat -
gir -	porsu -	yut -
giriş -	pörsü -	yutkun -
git -	pürüzlen -	yükle -
giy -	rahatla -	yüklen -
giydir -	rastla -	yüksel -
giyin -	sabırsızlan -	yükselt -
gizle -	sakla -	yürü -
gizlen -	salın -	yürüt -
göm -	salıver -	yüz -
gömül -	salla -	zayıfla -
gönder -	sallan -	zıbar -
gör -	san -	ziftlen -
görme -	sap -	zonkla -
görül -	sapla -	zorla -
görün -	saplan -	

4.29. Hareketlilik, Davranış İfade Eden Sözcükler

alış -	gevşe -	soyun -
alıştır -	gezinti	söyleş -
anlaş -	gidil -	söyleşme

anlaşıl -	gidiş	söyleyiş
atış	görünüş	süslen -
ayrıl -	görüş -	şakalaş -
bakış -	gözetil -	tahammül
başkalaş -	gülümseme	takdim
bekleş -	gülüş -	takip
beklet -	güzelleş -	taklit
biriktir -	hamle	talep
bitiştir -	haykırış	tamim
boyan -	haykırış -	tamir
bozuş -	hıçkırık	tanış -
bunalt -	hilkat	tanıştır -
buruş -	himaye	taran -
buse	hitap	tasla -
bükül -	hizmet	tatyîb
cebrî	hücum	tavsa -
cehd	ihtilas	tayin
çekil -	ihya	tâzîb
çekiliş	istihale	tazim
çekin -	istintak	tebcil
çekiş -	işaret	tecennün
çekiştir -	itham	tecdid
çektir -	izâm	tecrid
çektiril -	kararlaş -	tedarik
çevir -	kararlaştır -	tedbir
çeviril -	karış -	tedhiş
çık -	karıştır -	tehalük
çıkar -	karşılaş -	tekit
çıkarıl -	katılaş -	tekme
çıkarma	katl	tekzip
çıldır -	kavga	telâffuz
çırpın -	kavuş -	telâş
çıtırda -	kavuştur -	telef

çıtlat -	kaynaş -	telmih
çiğne -	kaynat -	temas
çimdikle -	kederlendir -	terkib
çirkinleştir -	kıskan -	terk
çiz -	kışkırt -	tertip
çizil -	kıyas	teşebbüs
çoğal -	kolaylaş -	teşekkül
çoğalt -	kork -	teşerrüf
çök -	koşuş -	tevahhuş
çökert -	mahv	teveccüh
çöktür -	medh	tezahür
çömel -	meyelân	tokat
çöreklen -	muamele	tuhaflaş -
çöz -	müdahale	um -
çözül -	mükâleme	unuttur -
dadan -	mülakat	uslan -
dağıt -	niyetlen -	utandır -
dal -	öfkelen -	uyuş -
daldır -	payla -	uzaklaştır -
dalgalan -	paylaş -	ürper -
danış -	pinekle -	üşüş -
darıl -	ret	vaad
daya -	rivayet	vasıl
dayan -	saik	vat
delir -	samimîleş -	vâzı
denil -	sarar -	vuruş
deş	selâmla -	yakınlaş -
dikleş -	sergüzeşt	yakış -
dinlen -	seviş -	yalvar -
diret -	seyahat	yanaş -
doğrul -	seyir	yapış -
dokunuş	seyran	yaraş -
düşün -	sıkış -	yardım

düşündür -	sıkıştır -	yaşar -
düşünme	sıklaştır -	yaşlan -
erkekleştir -	sırıt -	yerleş -
esirge -	sıyirt -	yerleştir -
esne -	sızla -	yetiş -
faaliyet	sızlat -	yürüyüş
fenalaş -	sinirlen -	zangırda -
fiskelen -	soldur -	zapt
gaşyol -	sordur -	zemm
gençleştir -	sorgu	

4.30. Hastalık Adları ve Hastalıkla İlgili Sözcükler

ağrı -	hasta	menzul
ağrıt -	hastalık	müşahede
asabîyet	hırılı	nevrasteni
asap	humma	nevroz
baygın	illet	nöbet
buhran	iltihap	öksürük
buhranlı	kambur	râşe
çapaklan-	kör	sirayet
çıban	kötürüm	tahriş
deli	kuduz	tedavi
delilik	mariz	topal
emrâz	mefluç	yara
felç		

4.31. Hava Olayları ile İlgili Sözcükler

hava	nem	nemli
------	-----	-------

4.32. Hayvan Adları ve Hayvan ile İlgili Diğer Sözcükler

arслан	hayvan	semer
--------	--------	-------

at	horoz	serçe
avur	kanat	sinek
balık	karınca	sürü
beygir	kedi	tay
böcek	kısrak	tımar
bülbül	kumru	tırtıl
dörtnal	kurt	timsah
düldül	kuş	tüy
eyer	kuzu	yele
fol	öküz	yılan
geyik	örümcek	yırtıcı
havsala	pençe	yabanî

4.33. İdare ve İdari Olaylar ile İlgili Sözcükler

belediye	paşa	sûistimâl
emir	prens	tahakküm
hakanî	reis	taht
idare	resmî	takarrür
işgal	saltanat	

4.34. İlişki Sözlere

âşık	buluş -	pardon
aşk	dedikodu	randevu
ayrılık	efendim	sadık
bağ	karşılıklı	sevgili
beraber	lütfen	şayia
birlikte	maiyyet	talâk
bonjur	muaşaka	tatlîk
bonsuvar	muhabbet	

4.35. İnsan Bedeni ve İnsan Bedeni İle İlgili Sözcükler

4.35.1. Akciğerler ve Solunum

ciğer	nefes	teneffüs
göğüs		

4.35.2. Ayaklar

adım	ayaklı	topuk
ayak	pây	

4.35.3. Baş

baş	kafa	kafatası
-----	------	----------

4.35.4. Beyin

beyin	dimağ	
-------	-------	--

4.35.5. Deri

çıplak	kabuk	tırnak
et	mesame	zar
kıl	ten	

4.35.6. Eller

avuç	parmak	yumruk
el		

4.35.7. Gözler

göz	gözyaşı	kirpik
gözbebeği	hadeka	

4.35.8. İskelet Sistemi

bacak	boyun	kemik
-------	-------	-------

beden	dirsek	kol
bedenî	diz	koltukaltı
bel	ense	omuz
bilek	gövde	sırt
boy		

4.35.9. Kalp

kalp	yürek
------	-------

4.35.10. Kan

damar	kan	nabız
-------	-----	-------

4.35.11. Kas Sistemi

kalça	göbek	vücut
kucak	pazu	

4.35.12. Organlar ve Salgı Bezleri

ilik	karın	uzuv
------	-------	------

4.35.13. Psikoloji ve Psikiyatri

kaçık	ruhiyat	psikopatolojik
hipnoz		

4.35.14. Saç ve Saç Stilleri

kel	saç
-----	-----

4.35.15. Sindirim Sistemi

boğaz	hazm
-------	------

4.35.16. Sinir Sistemi

sinir

4.35.17. Uyku

hulme

tenvim

uyku

rüya

4.35.18. Vücut Salgıları

salya

ter

4.35.19. Yüz

ağız

dil

sakal

ablak

diş

sima

alın

dudak

sivilce

beniz

geniz

surat

burun

gırtlak

şakak

çehre

hançere

yanak

çene

kulak

yüz

damak

kaş

4.36. İnsani Vasıf, Durum ve İnsanlık İle İlgili Sözcükler

aciz

insaflı

müteessir

acuze

insiyak

mütehâşî

âdî

insiyaki

mütelevvin

afif

iptilâ

mütereddîd

ahmak

israf

naçar

akıllı

istihfaf

nazik

anlayışlı

istihza

nazlı

asabî

istirham

nefis

asabîleş -

işve

nemrud

asalet

itibar

pısırick

asil

izzet

pişkin

asilzade	izzetinefis	pişman
bahtiyar	kaani	prestij
bahtiyarlık	kabiliyet	rakibe
becerikli	kadir	rakip
bedbin	kahraman	rehavet
borçlu	kerem	rezil
cahil	kıllı	rüşva
cânân	kıskanç	sarhoş
cazibe	kibar	seciye
celâl	kibir	selîm
cemil	kibirli	sevdalı
cemile	kimse	sıkılğan
cerbezeli	kindar	sırtkan
cesaret	kişi	sıska
cesur	koket	sinsi
cilve	kokot	soğukkanlı
cüret	korkak	suçlu
cüretkâr	kur	sükûtî
cüretli	kurnaz	şakrak
çapkın	lâkayd	şaşkın
çılgın	lâubali	şefkatli
çirkin	lâyık	şen
çirkinlik	lütuf	şeref
çocuklu	mağlûp	şımarık
çocukluk	mağrur	şirret
delişmen	maharet	şûh
dindar	mahcup	tabiat
düşkün	mahrum	taksir
düşkünlük	mahzun	talip
edalı	mâlik	tanıdık
edepsiz	marifet	tasasız
egoist	masum	tembel
esir	mazur	terbiyeli

eşkiyâ	mebhût	terbiyesiz
eşkiyâlık	medih	tezlil
evham	melûn	tıynet
fahişe	melül	tiryaki
fazilet	meraklı	titrek
fettan	mesûl	tok
galip	mesut	utangaç
gayz	meşhur	uyanık
geçkin	meşum	uykusuz
geveze	meyûs	uyuşuk
gudubet	meziyet	ürkek
günahkâr	milyarder	vakur
günahsız	milyoner	vâris
hain	minnet	vesveseli
hararetli	minnettar	vicdansız
haris	miskin	vurgun
hasut	mizaç	yalancı
haşin	muazzep	yaramaz
haylaz	muhtaç	yardımcı
hıncır	muktedir	yaya
hırçın	munis	yaygaracı
hıyanet	muteber	yezid
hicap	mutî	yılışık
hodbin	muztarip	yolcu
hoppa	mübtezel	yüzsüz
hovarda	müfrit	zarif
hoyrat	mülayim	zât
hülyâlı	mülhem	zeki
hüner	mültefit	zelil
hürmetkar	müsamahakâr	zerafet
hüviyet	müsrif	zillet
ibtîlâ	müstağni	ziyaretçi
ikbalperest	müstehzi	zül

inat

müsterih

züppe

inatçı

4.37. İrade ve Düşünce Bildiren Sözcükler

anla -

irad

sahip

asıl

irâde

salâhiyet

asılsız

irâdesiz

sır

ayaklandır -

irfan

sistem

bahane

isteri

suret

bahis

isterik

şikâyet

baht

istidat

şuur

bakış

istişare

şüphe

beğenil -

isyan

tâbir

bil -

itaat

tafsilât

bilin -

itiraf

tahattür

cevap

itiraz

tahayyül

çare

ittifak

tahkik

çıkar

izah

tahkikat

dikkat

izahat

takdir

düşünce

izin

takrir

düşünceli

kabahat

tarz

fikir

kaide

tasdik

fikirli

kanaat

tatmin

gayret

karar

tavır

güç

kaziye

tavsiye

güven

kendilik

tebrik

güven -

kuruntu

tecessüs

haber

lâzım

teenni

hafıza

lüzum

teferruat

hakkında

mahsus

teftiş

hatır

mânî

teklif

hatıra

mazeret

telâkki

hayal	menfaat	telkin
heyula	merak	tembih
hile	mevzu	temellük
husus	muarız	temenni
huy	muhakeme	temin
hülya	muhalefet	tenkit
hür	muhatabe	tercih
hürriyet	muhayyile	tereddüt
ısrar	mukavemet	teshir
iddia	mukayese	tesir
idrak	murakabe	teşekkür
ifade	muta	tip
ifrat	mülâhaza	umur
ifşa	müsaade	vecize
iftihar	nasihat	vehim
iftira	nisbî	vizyon
ihanet	niyet	yalan
ihlâs	nüfuz	zaaf
ihtiyat	özür	zan
ikna	razı	zekâ
iltifat	rıza	zihin
imâ	rica	zihnî
inkâr	sabır	zihniyet

4.38. İş, Meslek, Rütbe, Görev ve İlgili Diğer Sözcükler

açııcı	kadı	nazır
aktrislik	kaptan	nöbetçi
alaycı	kâtip	nüktedan
arabacı	kayıkcı	padişah
arpacı	kilercibaşı	polis
aşçı	kolcu	profesör
bahçıvan	köle	radde

balıkçı	kürekçi	sanatkâr
baro	madrabaz	sandalcı
bekçi	mebus	sefir
beygirci	mebûsân	sekreter
binbaşı	memur	soygunculuk
büfe	mertebe	sultan
çavuş	meşgale	süvari
çengi	mevkî	şâir
dadı	milletvekil	şakacı
doktor	miralaylık	şehzade
esirci	muallime	Şeyhülislâm
fahişelik	muavin	şöhret
garson	muhtar	tavukçu
hademe	musâri	terzi
hâkim	mücevherci	usta
hazinedar	müdür	uşak
hemşire	münâdî	vazife
hizmetçi	müneccimbaşı	yaratıcı
hoca	müsteşar	yüzbaşı
hokkabaz	mütefennin	zabıt
imam	müvellid	zabıta
imparator	nâzım	zabit
jandarma		

4.39. Kanun Adları

Kanun Kanunen

4.39.1. Ceza ve İşkence Kanunu

cinâî	işkence	katillik
cinayet	kaçak	mahbes
hırsız	katil	

4.40. Kavim ve Boy Adları

4.40.1. Dil Adları

Çerkesçe	Fransızca	İskandinavvaca
Ermenice	İngilizce	Türkçe

4.40.2. Irk ve Millet Adları

Acem	Ermeni	Japon
Alman	Fransız	Rum
Arap	Hint	Rus
Bulgar	ırk	Türk
Çerkes	İngiliz	Yunan
Çıfit	İtalyan	

4.40.3. Mensubiyet Adları

Adapazarlı	Dağistanlı	Krokes
Arsak	ecnebi	lehli
avam	enderun	Mısırlı
Avrupalı	frenk	Yunanlı
Bolulu	hanedan	

4.41. Kişisel Temizlik ve Bakım

allık	pudra	sürme
-------	-------	-------

4.42. Madenler ve Enerji Kaynakları İle İlgili Sözcükler

bakır	gümüş	Roza
bakırlaş -	madenî	tunç
demir	pandantif	yakut
elektrik	pas	zümrüt
elmas	pırlanta	

4.43. Maliye

4.43.1. Ulusal Para Birimleri

mecidiye	metelik	Sultânî
lira		

4.44. Niteleme Sözcükleri

eşsiz	koyu	ters
fersiz	kötü	tonton
ilk	parlak	uzak
iyi	peyda	yegâne
kalın	sapasağlam	yeni
katı	serin	yüksek
kısa	sıcak	zavallı
koskocaman	şık	ziyâde

4.44.1. Fiziksel ve Bedensel Özellikleri İçeren Niteleme Sözcükleri

gergin	küçücük	tombul
gevşek	leke	ufacık
gürbüz	sert	ufak
güzel	seyrek	upuzun
hafif	sivri	uzun
hantal	şişman	zayıf
küçük		

4.45. Ölçü Sözcükleri

ağır	büyük	kısacık
ağırlık	çok	kısım
alçak	çokluk	lime
ara	derece	metre
aralık	fasıla	ortanca

az	fiske	parça
azıcık	gayet	sıklet
biraz	hudut	tûl
boyunca	iskandil	tutam
buçuk	karış	yarı
bütün	kırıntı	yarım
büyücek	kısaca	yudum

4.46. Özel Adlar

Abdullah	Feryâddil	ofenbah
Ahmet	Gülşen	Orhan
Ali	Hamid	Osmanlı
Anastasya	Hasan	Pakize
Ayşe	Havva	Perihan
Aziz	İbrahim	Perver
Babiâli	Kâzım	Profeta
Bedia	Kerîme	Rengigül
Cânân	Kleopatra	Renknaz
Câvidan	Lâmi	Reyhan
Çeşmifelek	Lombrozo	Rodrek
Çeşminûr	Mahmud	Sabriyâr
Destiyar	Mahmure	Selim
Eleni	Margaret	Suzidil
Elmas	Mihridil	Şakir
Ethem	Mikelanj	Şarl Rişe
Faik	Mislifelek	Şemseddin
Faust	Mustafa	Şemsi
Ferahnaz	Nazlıyâr	Talât
Ferhunde	Nedim	Terânedil
Kapseten	Nikol	Zerrin

4.47. Renk Adları

ak	kara	pembe
alaca	kıpkırmızı	pembelik
bej	kırmızı	rengârenk
bembeyaz	kırmızılık	renk
beyaz	kumral	sapsarı
beyazlık	kurşunî	sarı
elâ	masmavi	simsiyah
esmer	mavi	siyah
havaî	mor	turuncu
kapkara	mosmor	yeşil

4.48. Sayı Sözcükleri

adet	elli	sayı
altı	ellilik	sayılı
altmış	iki	sayısız
altmışaltı	ikinci	sekiz
beş	ikişer	seksen
bin	ikiz	sıfır
binbir	kentriyon	tane
bir	kırk	tek
birer	milyon	üç
birinci	müselles	üçer
çift	on	üçüncü
deste	onbir	yedi
dokuz	oniki	yetmiş
dörder	otuz	yirmi
dört	sâni	

4.49. Ses İle İlgili Sözcükler

a	fısıltı	nida
aaal	güğü	ooo
ah	gürültü	ööö

ahhh	ha	püü
aks	hah	sarey
aman	hay	sariy
avaz	haydi	seda
ay	he	ses
be	hey	sö
Câ	hıhh	şak
cıkcık	hımm	şem
çatır	hoo	şemal
çatur	huu	şuk
çığlık	ıslık	tak
çutur	kar	tarraka
dan	köhhö	tuk
dır	lâf	tüh
dun	lâkırdı	tük
e	ma	uğultu
ee	medavi	üüf
eeel	mış	vah
ehh	minir	vay
ey		

4.50. Siyasî Olaylar ve Siyaset İle İlgili Sözcükler

devlet	iktidarsızlık	ittihatçılık
diplomatlık	intihap	Kürsî
hükümet	istibdat	mütehakkim
iktidarsız	İttihatçı	siyasî

4.51. Soru Sözcükleri

hayrola	mü	nerede
kaç	nasıl	niçin
kim	ne	niye

mı	neden	sual
mi	nerde	
mu	nere	

4.52. Spor ve Oyunlarla İlgili Sözcükler

futbol	jimnastik	spor
--------	-----------	------

4.52.1. Avcılık

tuzak

4.52.2. Hobi

koleksiyon

4.52.3. Okçuluk

yay

4.52.4. Şans Oyunları

bakara	iskambil	poker
--------	----------	-------

4.53. Tabiat Taklidi Sözcükler

çıt	gulu	şırırtı
gıcırtı	güm	vızıltı
gırç	inilti	

4.54. Tarım

bostan	saman	tarla
mahsul		

4.55. Taşımacılık ve Ulaşım

vasıta	tayyare	yol
şebeke		

4.55.1. Deniz Taşımacılığı

4.55.1.1. Deniz Araçları

gemi	kayık	sefine
güverte	kayıkthane	vapur
kamara	kürek	

4.55.1.2. Liman ve İskeleler

iskele	dalgakıran	rıhtım
--------	------------	--------

4.55.2. Kara Taşımacılığı

4.55.2.1. Motorlu Taşıtlar

araba	otomobil	
-------	----------	--

4.56. Toplum İlişkileri ile İlgili Sözcükler

ahâli	cemiyet	misafir
ahbap	halk	rekabet
aile	içtimâî	selâm
ailevî	kafîle	şahıs
âlem	kalabalık	topluluk
aşinalık	komisyon	umumî
beşer	mecmuu	yabancı
beşeriyet	mensup	ziyafet
birlik	müşamere	ziyaret

4.57. Yayıncılık ve Gazetecilik

ceride	kitap	sahife
gazete	kütüb	

4.58. Yazın Adları

4.58.1. Kitap Adları

Faust

4.58.2. Diğer Yazı Adları

çıktı	Lâyiha	not
çizgi	lûgat	roman
elyazısı	makale	satır
eser	mektup	vesika
evrak	Müsvedde	yazı
hikâye		

4.58.3. Kurum ve Kuruluş Adları

fabrika	şirket	yazıhane
---------	--------	----------

4.58.4. Lakap, Unvan Adları

bey	bücür	halayık
beybaba	çar	kurtuvazi
beyefendi	efendi	lakap
beypeder	ekâbir	nam

4.59. Yeminler

billahi	vallahi	yemin
---------	---------	-------

4.60. Yer Adları

4.60.1. Başkent Adları

Paris	Roma
-------	------

4.60.2. Bölge Adları

Akdeniz	Balkan	Karadeniz
Anadolu	Marmara	

4.60.3. İlçe, Semt, Sokak, Mahalle ve Köy Adları

Beyoğlu	Kandilli	Küçüksu
Çamlıca	Kemeraltı	Moda
Fenerbahçe	Kızıltoprak	Nişantaşı
Galata	köy	Tepebaşı
Galatasaray	Kurbağalıdere	Üsküdar
Kadıköy	Kuruçeşme	Vaniköy
Kalamış		

4.60.4. Özel Yer Adları

Arıburnu	Dağistan	Rumeli
Babayan	Haydarpaşa	Taksim
Belvü	Kurbağalı	Tünel
Boğaziçi		

4.60.5. Şehir Adları

Adapazarı	Hamburg	Osmaniye
Amasya	Köstence	şehir
Edirne	Nis	Tekirdağ
İstanbul		

4.60.6. Ülke Adları

Almanya	Çin	Lüksemburg
Amerika	Hindistan	Romanya
Avusturya	İngiltere	Rusya
Cezayir	Japonya	Türkiye

4.60.7. Yerleşim Yeri Adları

cadde	mahalle	sokak
çarşı	memleket	taşra
hane	semt	

4.61. Yön Adları

aksülamel	karşı	şimâî
alt	kutup	şura
arka	kuzey	taban
art	ora	taraf
aşağı	öbür	uç
cihet	ön	üst
dış	öte	üzeri
dışarı	öteki	vasatî
geri	peş	yan
iç	sağ	yanında
içeri	sol	yanyana
ileri	şark	yukarı
istikamet		

4.62. Zaman Adları

4.62.1. Zaman, Çağ, Devir Adları

akşam	esna	öğle
an	evvel	önce
asır	evvelâ	sabah
asrî	ezel	saniye
başlangıç	füccten	sene
daima	gece	senelik
dakika	geç	senevî
demin	geçen	son

derhal	hemen	şimdi
devir	henüz	şimdilik
devre	hep	takvim
ebedî	istikbâl	vakit
ebediyen	lahza	yatsı
ebediyyet	mazi	zaman
erken	müddet	

4.62.2. Yıl, Mevsim, Ay, Gün Adları

bugün	gündüz	mayıs
cuma	günlük	mevsim
cumartesi	hafta	nisan
çarşamba	haziran	temmuz
dün	ilkbahar	teşrin
ertesi	kânun	yarın
ete	karakış	yazın
eylül	kış	yevmî
gün	mart	yıl

4.63. Terimler

4.63.1. Dil ve Edebiyat Terimleri

ad	hece	masal
cümle	hereke	mısra
divân	isim	şive
edebiyat	kelime	tenasüp
elif	kısâs	teşbih
harf	lâm	

4.63.2. Felsefe Terimleri

determinizm	felsefî	feylesofluk
felsefe		

4.63.3. Fizik, Kimya ve Biyoloji Terimleri

alev	fizyoloji	rutubet
alevlen-	gaz	sabun
ateş	hâr	saçak
buz	ışık	sicim
cereyan	ispirto	şerare
cila	kıvılcım	şuai
cisim	kolonya	şule
damla	köpük	tahlil
duman	kuvvet	taş
dumanlı	maddî	tazyik
fen	mıknatıs	yangın
fennî	mücerred	ziya

4.63.4. Hukuk Terimleri

boşa -	cürüm	iltimas
boşan -	delil	ispat
boşat -	hak	kanunuesâsi
celp	hukuk	kısas
ceza	hüküm	

4.63.5. Mantık ve Ruh Bilimi Terimleri

akıl	ispiritizma	Ruh
düş	kâbus	Ruhanî
ispiritizm	Mantık	Ruhî

4.63.8. Müzik Terimleri

çalğı	mızrap	nota
gerdaniye	nağme	tuş
manol	neva	

4.63.8.1. Nefesli Çalgılar

kırnata

4.63.8.2. Vokal ve Şarkı

şarkı türkü

4.63.8.3. Telli ve Yaylı Çalgılar

ut

4.63.9. Resim Terimleri

resim timsal yağlıboya
tablo

4.63.10. Sağlık ve Tıp Terimleri

çarpıntı

4.63.10.1. Ecza Dolabı ve İlaçlar

lapa hap ilaç

4.63.11. Sanat Terimleri

sanat

4.63.11.1. Dans

dans vals

4.63.11.2. Fotoğrafçılık

fotoğraf

4.63.11.3. Heykel, Heykelde Kullanılan Mermerler

heykel mermer porselen
kalıp

4.63.11.4. Performans ve Sahne Sanatları

sahne rol

4.63.11.5. Sanat Araç Gereçleri ve Malzemeleri

kostüm

4.63.12. Sinema, Tiyatro, Radyo, Televizyon Terimleri

dekor karagöz telgraf
kanto sinema

4.63.13. Tarih Terimleri

tarih tarihî

4.63.14. Ticaret, İş ve Ekonomi Terimleri

akar hesap müşteri
alıcı iade nakit
alışveriş icar ortak
altın iflâs para
ameliye ihracat pazarlık

aylık	ihtikâr	peşin
bahşiş	iktisadî	pey
bakiye	iş	piyasa
banka	kambiyo	satın
banknot	kâr	senet
borç	kira	servet
borsa	kontrat	sipariş
bütçe	maaş	tapu
emek	makbuz	tasarruf
fiyat	mal	tazminat
geçim	mamûlât	ucuz
gündelik	masraf	vergi

4.64. Atasözleri

Allah'tan ümit kesilmez

Nikahta keramet vardır

4.65. Deyimler

açığa vurmak	göz gezdirmek	kalbini kırmak
ağzı açık kalmak	göz kamaştırmak	kanı çekilmek
ağzı kilitlenmek	göz önüne getirmek	kanı kaynamak
aklı başına gelmek	göz yummak	kaşlarını çatmak
aklı ermek	gözden geçirmek	kendinden geçmek
aklına koymak	göze çarpmak	kendini yemek
ayak basmak	gözünü ilişmek	kıyamet kopmak
başına vurmak	gözünü kararmak	kulağına çalınmak
başının çaresine bakmak	gözüne uyku girmemek	kulağına girmek
beyninden vurulmuşa dönmek	gözünün önüne gelmek	kulak vermek
buz kesilmek	gururunu okşamak	kuş gibi uçmak
can çekişmek	hapı yutmak	siniri oynamak
can sıkılmak	hataya düşmek	sinirine dokunmak
deli divane olmak	hoşa gitmek	şeytana uymak

dil uzatmak	iç çekmek	taş kesilmek
dili tutulmak	içi içine sığmamak	ümit vermek
eceli gelmek	içi sızlamak	yerin dibine geçmek
eriyip bitmek	içine çekmek	yüreği dayanmamak
göklere çıkarmak	içine kurt düşmek	yüreği yanmak
gönül vermek	içini yemek	yüreğine inmek
göz atmak	iki yakası bir araya gelmemek	yüz vermemek

4.66. İkilemeler

ara sıra	derin derin	sık sık
azar azar	fakat makat	tek tük
az çok	fellik fellik	teker teker
baş başa	hüngür hüngür	tir tir
birer birer	kılık kıyafet	ufak tefek
çatır çatur	parıl parıl	uzun uzun
çatur çatur	sert sert	yarım yamalak
dan dun		

4.67. Kalıp Sözcükler

Aferin	Estağfurullah	Maalesef
Allah aşkına	Güle güle	Özür dilerim
Allah cezasını versin	Kusura bakma	Rica ederim
Aşk olsun	Lanet olsun	Teşekkür ederim
Ayıptır söylemesi		

4.68. Boş Sözcükler (Edat, Zamir, Bağlaç vb.)

acaba	eşha	maalesef
ama	evet	madem
amma	fakat	mamafih

ancak	falan	meğer
artık	filân	meselâ
bahş	galiba	mıydı
bari	gerçi	misin
bazen	gibi	musun
bazı	göre	neyse
belki	hâlâ	nitekim
ben	halbuki	o
beri	hangi	onlar
bile	hani	pekâlâ
birçok	hariç	peki
bî	hattâ	rağmen
birbiri	hele	sadece
biri	hem	sakın
birkaç	her	sanki
birtakım	herhalde	sen
biz	herhangi	sırf
bizzat	herkes	siz
böyle	hiç	sonra
bu	hiçbir	şey
bura	hulâsa	şöyle
çünkü	i -	şu
da	ibaret	ve
daha	için	veya
dair	ile	veyahut
de	illâ	ya
defa	işte	yahut
değil	itibaren	yana
demek	itibariyle	yâni
diğer	kaçış -	yeniden
diye	kadar	yerine
dolayı	kâh	yine
eğer	kendi	yoksa

elbet
elzem
epey
erzel

kere
keşke
ki
kimi
lafız

zaten
zâti
zira

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

5.1.Sonuç

Çalışma kapsamında Türk edebiyatının önemli yazarlarından olan Peyami Safa'nın “*Canan*” adlı romanı, söz varlığı açısından incelenmiştir. Eserde kullanılan sözcüklere karşılık gelen kavramlar ele alınarak inceleme yapılmıştır. Ayrıca yazarın romanda kullandığı sözcükler tematik sınıflandırma yapılarak çalışma daha ayrıntılı hale getirilmiştir.

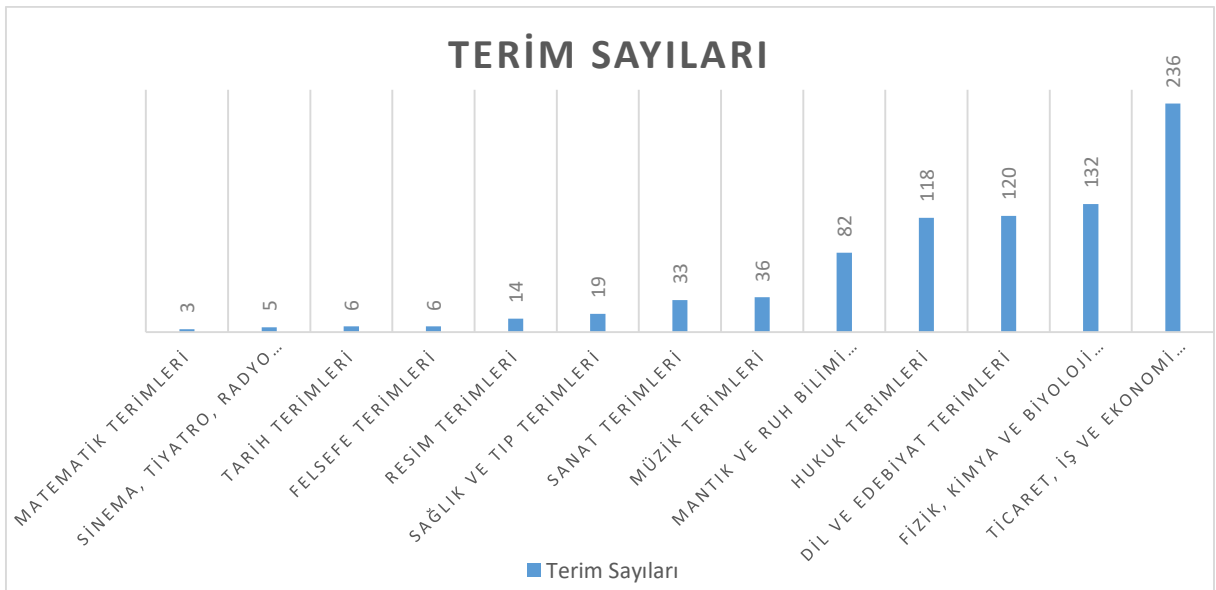
Peyami Safa, 1924 yılında tefrika edilen ve 1925 yılında ilk basımı yapılan “*Canan*” adlı romanını 49.470 adet sözcük kullanarak oluşturmuştur. Kullanılan bu sözcüklerden 4222 adedi madde başı olarak incelenmiştir. Bu madde başı sayısının 4204 adedi ise benzersiz madde başı olarak geçmektedir. Eserde geçen birbirinden farklı sözcüklerin sayısı ve derinliği sanatçının sözcük hazinesini ve dil yapısını da yansıtmaktadır.

Çalışma kapsamında tematik sözlük kavramlarının belirlenmesi için daha önce yapılan çalışmalardaki kavramlar örnek alınmış ve bu doğrultuda çalışma tamamlanmıştır. Oluşturulan kavramlar kendi içlerinde alt başlıklara ayrılmıştır. Çalışma kapsamında 4222 sözcük, 68 ana başlık ve 128 alt başlık altında incelenmiştir. Romanda bulunan sözcükler cümle içerisindeki anlamlarına göre değerlendirildiği için kimi sözcükler birden fazla başlık altında görülebilmektedir.

“*Canan*” romanı için oluşturulan tematik sınıflandırmada bulunan sözcüklerin kullanım sıklığı şu şekildedir: 663 Akrabalık Adları ve Akrabalıkla İlgili Sözcük; 524 Araç, Eşya Adları; 34 Argo Sözcükler; 100 Askerlikle İlgili Sözcükler; 2 Beddua Sözcükleri; 210 Beslenme Adları; 47 Bilim ve Sanatla İlgili Sözcükler; 810 Birey Adları; 68 Bitki Adları; 24 Büyü ve Doğaüstü Güçler; 1135 Cinsiyet, İnsan Ömrü ve İlişkileriyle İlgili Sözcükler; 264 Coğrafi Yer Adları; 207 Coğrafyayla İlgili Sözcükler; 77 Değer Yargıları; 226 Din ve İnanç İle İlgili Sözcükler; 21 Dualar; 4771 Durum Bildiren Sözcükler; 512 Duygu Bildiren Sözcükler; 32 Eğitimle İlgili Sözcükler; 11 Eskimiş Sözcükler; 178 Ev Eşyaları ve Mobilyalar; 27 Gelenek ve Görenek Sözcükleri; 551 Genel Yer Adları; 191 Giyim, Kuşam, Kumaş ve İlgili Diğer Adlar; 108 Gök Bilimiyle ilgili sözcükler; 18 Görüş ve Ülkü

Sözcükleri; 12 Halk Ağzında Bulunan sözcükler; 10018 Hareket Sözcükleri; 1193 Hareketlilik, Davranış İfade Eden Sözcükler; 148 Hastalık Adları ve Hastalıkla İlgili Sözcükler; 27 Hava Olaylarıyla İlgili Sözcükler; 164 Hayvan Adları ve Hayvanlarla İlgili Diğer Adlar; 36 İdare ve İdari Olaylarla Olan Sözcükler; 206 İlişki Sözcükleri; 2090 İnsan bedeniyle İlgili Sözcükler; 677 İnsani Vasıf, Durum ve İnsanlıkla İlgili Adlar; 1331 İrade ve Düşünce Bildiren Sözcükler; 374 İş, Meslek, Rütbe, Görev ve İlgili Diğer Sözcükler; 30 Kanun Adları; 115 Kavim ve Boy Adları; 9 Kişisel Bakım ve Temizlik; 50 Madenler ve Enerji Kaynaklarıyla İlgili Sözcükler; 42 Ulusal Para Birimleri; 683 Niteleme Sözcükleri; 834 Ölçü Sözcükleri; 2526 Özel Adlar; 212 Renk Adları; 2202 Sayı Sözcükleri; 440 Ses ile Alakalı Sözcükler; 15 Siyasi Olaylarla İlgili Sözcükler; 1094 Soru Sözcükleri; 17 Spor ve Oyunlar ile İlgili Sözcükler; 16 Tabiat Taklidi Sözcükler; 14 Tarımla İlgili Sözcükler; 145 Taşımacılık ve Ulaşım; 236 Ticaret, İş ve Ekonomi Terimleri; 141 Toplum İlişkileri; 551 Yayıncılık ve Gazetecilik; 43 Yeminler; 248 Yer Adları; 1151 Yön adları; 1328 Zaman, Çağ, Devir Adları. Yapılan inceleme sonucunda sözcükler yukarıda belirtilen altmış sekiz ana başlık altında ayrılmıştır.

Romanda kullanılan terim oranları incelendiğinde ise; 29 dil ve edebiyat; 91 dil bilgisi; 6 felsefe; 132 fizik, kimya ve biyoloji; 118 hukuk; 82 mantık ve ruh bilimi; 5 sinema, tiyatro, radyo televizyon; 3 matematik; 286 mimari; 36 müzik; 14 resim; 19 sağlık ve tıp; 33 sanat; 6 tarih; 236 ticaret, iş ve ekonomi terimi kullanıldığı görülmüştür. Kullanılan terimlerin sayılarına ilişkin grafik aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Terim Sayıları

Ulaşılan sayısal veriler sonucunda Peyami Safa'nın eserinden yazarın geniş bir söz varlığına sahip olduğu görülmektedir. Ancak söz varlığının kültürle bağını oluşturan deyimler ve atasözlerinin kullanımının az olduğu görülmüştür. Metinde sadece 2 atasözü kullanılmıştır. Atasözlerinin kullanıldığı cümlelere bakılacak olursa; “*Allah'tan umut kesilmez.*” atasözü “*Allah'tan ümidini kesme evlâdım*” biçiminde kullanılmıştır. Diğer kullanımda ise “*Nikâhtan bu kadar keramet bekleme.*” sözü ile “*Nikâhta keramet vardır.*” atasözüne gönderme yapılmıştır. Ayrıca metin içindeki deyimler incelendiğinde ise kullanılan toplam 157 deyim olduğu belirlenmiştir.

Peyami Safa'nın günlük yaşamdan hareketle kullandığı sözcükler anlatıma ahenk katarak kavram çeşitliliği sağlamıştır. Gündelik hayatla ilgili kullandığı sözcüklere bakılacak olursa araç ve eşya adları 524 adet (anahtar, kalem, perde, cımbız, makas vb.), beslenme adları 210 adet (ekmek, elma, fındık, çay, kahve, çikolata, yumurta vb.), ev eşyaları ve mobilya adları 178 adet (masa, koltuk, beşik, karyola, kanepeler vb.), giyim, kuşam ve kumaşla ilgili sözcükler 191 adet (ceket, manto, çorap, elbise, etek, gömlek vb.), ticaret, iş ve ekonomi sözcükleri 236 adet (iflas, icar, banka, borç, borsa, bütçe vb.) olarak karşımıza çıkmaktadır. Kullanılan sözcüklere bakıldığında günlük hayatta sıklıkla kullanılan kavramlar olduğu görülmüştür. Kullanılan sözcük sayısı, Peyami Safa'nın romanı oluştururken eserini günlük hayatla sıkı bir ilişki içerisinde tutmaya çalıştığını göstermektedir.

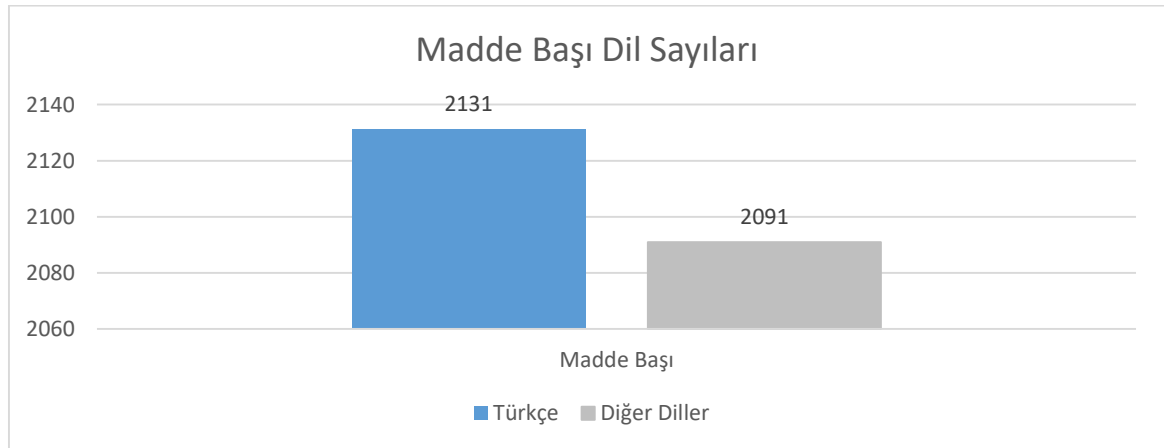
Peyami Safa'nın küçük yaşlardayken geçirdiği hastalığının izlerini eserlerinde de görmek mümkündür. Roman karakterlerinden Bedia'nın ağabeyi Şemsi'nin hastalığı ile ilgili kullanılan sözcük ve kavram sayısı oldukça fazladır. Metnin genelindeki kullandığı sözcükler arasında da insan bedeniyle ilgili sözcüklere ve hastalık kavramlarına oldukça fazla yer vermiştir. Metin içerisinde 2090 adet insan bedeniyle ilgili sözcük (ciğer, göz, kemik, kol, kalp, damar, saç, kirpik, topuk, diz vb.) kullanılırken hastalıkla ilgili (felç, öksürük, çıban, iltihap, kambur, yara, nöbet vb.) 148 adet kavramlara yer vermiştir.

Tematik sözlük sınıflandırmasına göre “*Canan*” romanında 9018 adet boş sözcük, 10018 adet hareket sözcüğü ve 4771 adet durum sözcükleri kullanılmıştır. Boş sözcükler olarak ele alınan sözcükler zamir, edat, bağlaç vb. anlamı çeşitli yönlerden tamamlayan, kuvvetlendiren sözcüklerdir. Bu sözcüklere örnek olarak “*acaba, ama, bile, ben, çünkü,*

elbet, kendi, keşke, meğer, siz, ve, yahut, zaten vb.” sayılabilir. Hareket sözcükleri olarak ele alınan kavramlar ise eylemlerden oluşur. Daha önceki bölümlerde söz edilen Peyami Safa’nın olay hikâyeciliğinde usta olan Maupassat’ın tekniğini beğendiğini söylemiş olması da eylem sayısının fazla olmasını açıklamaktadır. Bu sözcüklere örnek olarak “*açıl-, ak-, at-, bekle-, besle-, hızlan-, kalk-, süzül-, şiş-, takıl-, uyu- ütüle- vb.*” söylenebilir. Durum sözcükleri olarak ele alınan sözcüklere de değinilecek olursa bu sözcükler, sözcüğü çeşitli yönlerden belirtir, tamamlar ve durumu hakkında bilgi verir. Bu sözcüklere de örnek olarak “*aynı, ayrı, bereket, bitik, hesaplı, hırslı, passız, rahat, sabit, sadelik, temiz, yırtık vb.*” sıralanabilir.

Yukarıda belirtilen sözcükler haricinde cinsiyet, insan ömrü bildiren sözcükler, hareketlilik ve davranış ifade eden sözcükler, irade ve düşünce bildiren sözcükler, özel adlar, soru sözcükleri, yön adları, zaman bildiren sözcüklerin metinde sıkça kullanılan sözcükler olduğu görülmektedir.

Peyami Safa’nın eserlerindeki dil kullanımına bakıldığında “*Canan*” adlı eserinde kullandığı sözcüklerin bağlamla ilişkisi ve cümle içerisindeki kullanımları metne akıcılık katmıştır. Eserde madde başı olarak 2131 adet Türkçe sözcük kullanılmıştır. Bu sayı metnin söz varlığının yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

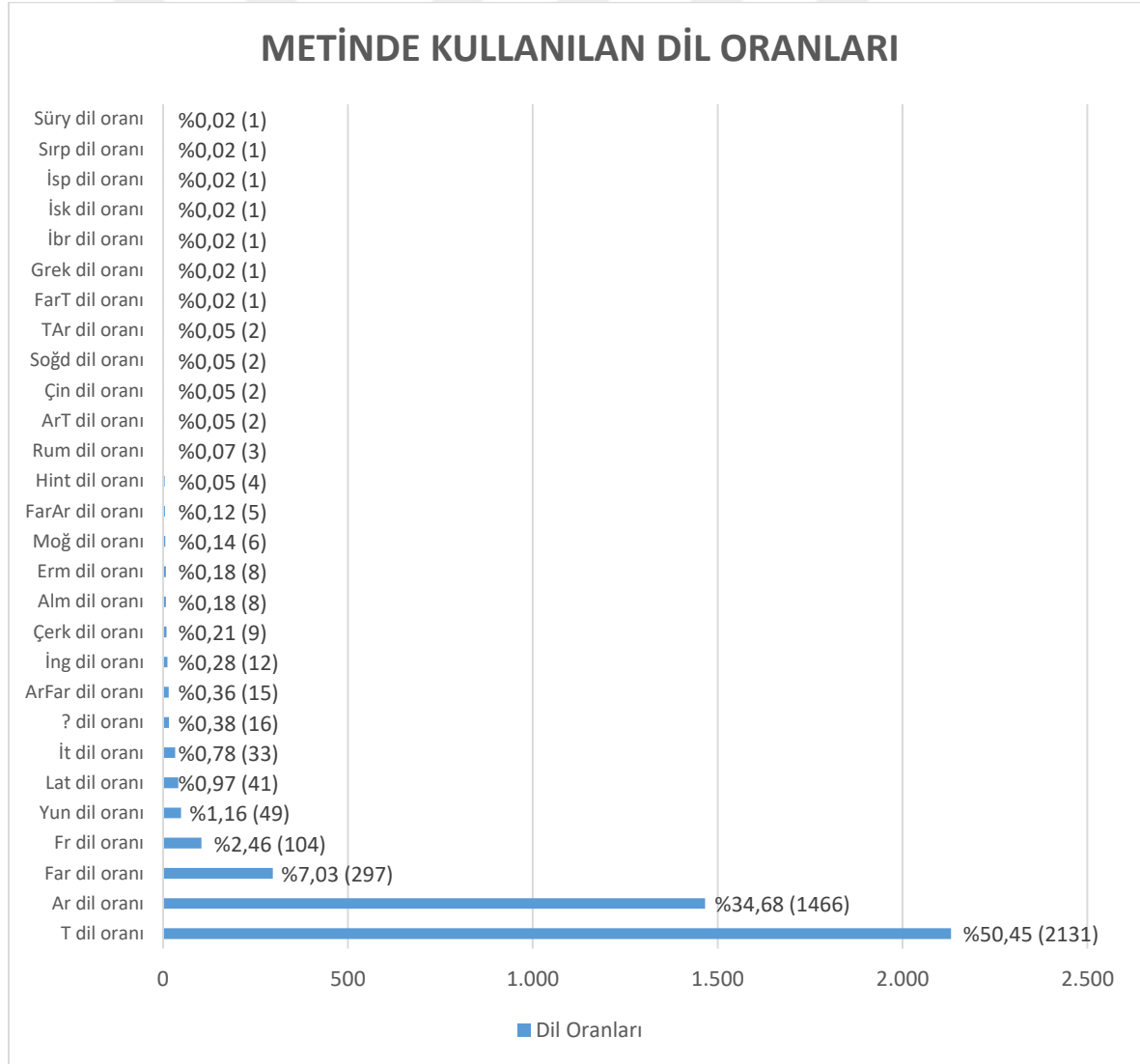

Şekil 2. Dillere Göre Kullanılan Madde Başı Sayıları

Metinde bulunan ve madde başı olan yabancı sözcüklerin sayısı ise yukarıdaki grafikte belirtildiği gibi 2091’dir. Romanda 22 farklı dile ait sözcük bulunmaktadır. Bunların haricinde dillerin zaman içerisinde birbirleriyle etkileşim sağlayarak oluşturdukları sentez

dilli sözcükler de mevcuttur. Sentez dilli sözcükler, iki farklı dilin söz varlığında bulunan sözcüklerin bir araya gelerek oluşturdukları birleşik sözcüklerdir. Bu sözcüklerle ilgili hususlar yöntem başlığı altında belirtilmiştir. Sentez dilli sözcüklerin ait oldukları diller de eklenirse metinde 27 yabancı dile ait unsurlar bulunmaktadır.

Eser, Harf ve Dil Devrimi öncesinde Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır. Yazarın o dönemdeki dil görüşüne bakıldığında Genç Kalemler'e karşı olduğu ve dilde sadeleşmeye karşı çıktığı görülmektedir. Bu sebeple yazarın ve dönemin dil özelliklerinin esere yansımış olması metindeki Arapça (1466 adet) ve Farsça (297 adet) sözcüklerin fazla olmasından anlaşılmaktadır.

Şekil 3-Dil Oranları

Metindeki Arapça ve Farsça sözcüklerin yanı sıra Fransızca sözcüklerin de fazla olduğu gözlemlenmiştir. Fransızca kökenli sözcüklerin fazla olmasının sebebi de yazarın eserlerinde sıkça ele aldığı Doğu- Batı sentezinin etkilerinden olduğu söylenebilir. Eserdeki Bedia düşünce ve yaşantısıyla Doğu'yu temsil ederken Canan ise Batı'yı temsil etmektedir. Bu iki karakter arasında kalan Lami, yaşantısı ve düşünceleriyle ikilem yaşayarak Doğu-Batı sentezini en iyi yansıtan karakter olmuştur.

Çalışma kapsamında ele alınan “*Canan*” romanı söz varlığı açısından değerlendirilerek Peyami Safa'nın söz varlığı hakkında inceleme yapılmaya çalışılmıştır. İnceleme sonucunda yazarın metinde kullandığı sözcük sayısı ve sözcüklerin köken bilgilerine bakıldığında sanatçının oldukça geniş bir sözcük hazinesine sahip olduğu görülmektedir.

Çalışmada metinde geçen sözcükler bağlam içerisinde ve sözcük bilimi, sözlük bilimi, anlam bilimi açısından ele alınmıştır. Günümüzde söz varlığı çalışmaları oldukça yaygın olmasına rağmen tematik sözlük çalışmalarının sayısı fazla değildir. Bu çalışmada “*Canan*” romanı söz varlığı alanında incelenerek bu alanda yapılacak olan çalışmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. H. (2010). “Sözlüğün Tarihi”. *Türk Dili Dergisi*, Cilt:98, 268-279.
- Akalın, Ş. H. (2010). “Sözlük Bilimi ve Sözlükçülük”. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 698, 162-169.
- Aksan, D. (2009). *Her Yönüyle Dil* (3 Cilt). Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Aksan, D. (2009). *Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Engin Yayınları: Ankara
- Aksan, D. (2010). *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını*. Bilgi Yayınları: Ankara.
- Aksan, D. (2015). *Türkçenin Söz Varlığı*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1 Atasözleri Sözlüğü*. İnkılap Kitabevi: İstanbul.
- Aktunç, H. (1998). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü (Tanıklarıyla)*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Akyalçın, N. (2007). *Türkçe İkilemeler Sözlüğü / Tanıklı*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Akyalçın, N. (2012). *Türkçemizin İncileri Atasözlerimiz Tanıklı Sözlük*. Eğiten Kitap: Ankara
- Akyalçın, N. (2012). *Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz*. Eğiten Kitap: Ankara.
- Ay, B. (2018). Nesirlerine Göre Peyami Safa'nın Düşünce Dünyası. Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aydın, M. (2003). “Dil Biliminin Yoksul Akrabası: Anlam Bilimi”. *Türk Dili Dergisi*, Sayı 621, 208-211.
- Ayvazoğlu, B. (2011). *Peyami*. Kapı Yayınları: İstanbul.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri*. Türk Dil Kurumu: Ankara.
- Barın, E. (2003). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi”. *Türklük Bilimi Aştırmaları Dergisi*, Cilt:8(Bahar), 311-317.
- Baskın, S. (2014). “Türkiye ve Dünyada Sözlük Bilimi: Tanımı, Kapsamı ve Diğer Bilimlerle İlişkisi”. *International Journal of Language Academy*, 445-457
- Boz, E (2015). “Kullanıcı ve Sözlük İlişkisi”. *Erdem*, 69, 41-52.
- Boz, E. (2011). “Leksikografi Teriminin Tanımı ve Türkçe Karşılığı Üzerine”. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 9-14.
- Bulut, S. (2012). “Anadolu Ağzlarında Kullanılan Kalıp Sözler ve Bu Kalıp Sözlerin Kullanım Özellikleri”. *Turkish Studies*, C.7, S.4a, 1117, 1155.

- Cumakunova, G. (2011). “Türk Sözlük Biliminin Etkileşim Alanları”. *Dil ve Edebiyat*, 15-30.
- Çobanoğlu, Ö. (2004). *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*. Akın Başkanlığı Yayınları: İstanbul.
- Çotuksöken, Y. (1989). Bir Dilin Sözvarlığı. *Varlık*, 11.
- Demir, N. (2018). *Türkçe Sözcük Bilgisi*. Altınordu Yayınları: Ankara.
- Devellioğlu, F. (1990). *Türk Argosu: İnceleme ve Sözlük Genişletilmiş 6. Baskı*. Aydın Kitabevi: Ankara.
- Dilâçar, A. (1957). “Terim Nedir?”. *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, 207-210.
- Ergin, M. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yayınları: İstanbul.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yayınları: İstanbul.
- Esen, Ş. (2016). Memduh Şevket Esendal'ın Hikâyelerinin Söz Varlığı ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya.
- Ersoy, H Y. (2011). “Başkurt Türkçesinde Kalıp Sözler”. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 1-54.
- Gökdayı, H. (2008). “Türkçede Kalıp Sözler”. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 89–110.
- Göze, E. (1987). *Peyami Safa*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Guraud, P. (1999). *Anlambilim*. Berke Vardar (çev.). Multilingual Yayınları: İstanbul.
- Gülensoy, T. (2000). *Türkçe El Kitabı*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Günay, V. D. (2007) *Sözcük Bilime Giriş*. İstanbul
- Hatiboğlu, V. (1972). *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu: Ankara.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türk Dilinde İkileme*. Türk Dil Kurumu: Ankara.
- İldeniz, K, İ. (2021). Babur-Nâme'nin [1b-60b] Varakları Arasındaki Bölümün Tematik Sözlüğü (İsimler). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Kocaeli.
- İmer, K.; Kocaman, A.; Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. Boğaziçi Yayınları: İstanbul.
- Kabaklı, A. (1978). *Türk Edebiyatı*. 3. Cilt. Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Kahraman, M. (2016). “Sözlük Bilim Kuram, İlke ve Yöntemler Üzerine”. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt:5 Sayı:8, 3288-3312.
- Karahan, L. (2010). *Türkçede Söz Dizimi*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Kaynak, M. (2021). “Ana Çizgileriyle Sözlük Bilimi ve Türk Sözlükçülüğü”. *Kafdağı*

Dergisi, Cilt:6(1), 79-101.

Kıran, Z., Kıran, A. (2006). *Dilbilime Giriş*. Seçkin Yayınları: Ankara.

Kocaman, A. (1998). “Dilbilim, Sözlük, Sözlükçülük”. *Kebikeç*, sayı 6, 111-113.

Kocapınar, P. (2014). “Kavram Sözlükleriyle İlgili Terminoloji Üzerine”. *Turkish Studies*, Volume 9/9 Summer, 745-752.

Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Korkmaz, Z. (2009) *Türkiye Türkçesi Grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Korkmaz, Z. (2010). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

Korkmaz, Z. (2017). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

McCutcheon, M. (2010). *Descriptionary: A Thematic Dictionary*. Facts on File Writer's Library.

Mutlu, H. K. (2009), “Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler. *Turkish Studies*, Volume 4/4, Summer

Özdoğan, E. (2019). Peyami Safa'nın Biz İnsanlar Romanının Söz Varlığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Çanakkale.

Özşahin, M. (2016). “Tematik Sözlüklerin Kapsamı ve Tema Belirleme Ölçütleri”, *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 3-4 Kasım 2016, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir. 575-584.

Özyeğin University. (2017). Canan Tefrika.

<https://eresearch.ozyegin.edu.tr/xmlui/handle/10679/4822?show=full>

Parlatır, İ. (2007). *Atasözler ve Deyimler* (Cilt 1). Yargı Yayınevi: Ankara.

Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2*. Yargı Yayınevi: Ankara.

Püsküllüoğlu, A. (2002). *Türk Atasözleri Sözlüğü*. Arkadaş Yayınevi: Ankara.

Püsküllüoğlu, A. (2004). *Türkçe Sözlük*. (7. Basım). Arkadaş Yayınları: Ankara.

Safa, P. (2000). *Canan*. Ötüken Neşriyat: Ankara.

Safa, P. (2017). *Canan*. Beta Yayıncılık: İstanbul.

Sakaoğlu, S. (2001). Atatürk'ün Dil ve Kültür Anlayışı. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi,

<http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/19.php#:~:text=Dilin%20mill%C3%AE%20ve%20zengin%20olmas%C4%B1,de%20yabanc%C4%B1%20diller%20boyunduru%C4%9Fundan%20kurtarmal%C4%B1d%C4%B1r.%E2%80%9D> (son erişim tarihi:

20.04.2022).

- Tekin, M. (2003). *Peyami Safa ile Söyleşiler*. Çizgi Kitabevi: Konya.
- Tekin, M. (2014). *Romancı Yönüyle Peyami Safa*. Ötüken Neşriyat: Ankara.
- Tor, G (2011). “Mersin’de Birkaç Kalıp Söz (İlişki Sözü) Üzerine”. *Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu*, 20-22 Ekim 2011, Çukurova Üniversitesi, Adana, 766-786.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/> (son erişim tarihi: 10.04.2022).
- Türkçe Sözlük. (2005). TDK Yayınları: Ankara.
- User, H. Ş. (2010). *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları-Söz Varlığı İncelemesi*. Kömen Yayınları: Konya.
- Usta, H. İ. (2010). “Sözlükçülük ve Sözlük Araştırmacılığı”. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*. Cilt 7, 92-101.
- Uygur, M. (2001). *Dilin Gücü*, 6. Baskı, Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Vardar, B. (1998). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. ABC Yayınları: İstanbul.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yabancı Dil Yayınları: İstanbul.
- Yavuzarslan, P. (2004). “Türk Sözlükçülük Geleneği Açısından Osmanlı Dönemi Sözlükleri ve Şemseddin Sâmî'nin Kâmûs- Türkî'si”. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 185-202.
- Yavuzarslan, P. (2009). *Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğü*. Tiydem Yayıncılık: Ankara.
- Yeşilöz, T. (2018). Hüseyin Nihal ATŞİZ’in Deli Kurt, Makaleler III ve Yolların Sonu Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Sivas.
- Yıldız, N. (1998). “Eskiçağın Başvuru Eserleri ve Eskiçağ Sözlükçülüğü ve Sözlükleri”. *Kebikeç*, 189-210.
- Zariç, M. (2015). “Peyami Safa'nın Sanat Edebiyat Anlayışı ve Duygu Düşünce Dünyası”. *Bir Tereddüdün Aydını Hece Peyami Safa Özel Sayısı*, 66-82.